

Bijlage 21 Vragenformulier t.b.v. Nota van Inlichtingen

De vragen zijn afkomstig uit de vervallen aanbesteding en zijn afkomstig van de

Europese aanbesteding Penetratietesten (RVICTO-PT) 2026

TenderNed-kenmerk: 609833

Ministerie Ministerie van Economische Zaken

erNed-kenmerk 620596. Zie paragraaf 1.4 van het Aanbestedingsdocument.

	Document	Onderdeel	Pagina	Antwoord
1	Aanbestedingsdocument	Kwaliteitswens 1	42	<p>an professioneel afwijken van standaarden indien dit tot een beter resultaat leidt. Kan Opdrachtgever bevestigen dat een risicogedreven toepassing van PTES wordt gewaardeerd boven een strikt afvinken van alle controles wanneer de beschikbare onderzoekstijd beperkt is?</p>
2	Aanbestedingsdocument	-	15, 16, 18-19	<p>Kan Opdrachtgever bevestigen dat binnen opdrachten waarbij cryptografie deel uitmaakt van de scope ook aandacht mag worden besteed aan de inventarisatie van quantum-gerelateerde risico's en crypto-agility, voor zover dat relevant is voor het betreffende object?</p>
3	Aanbestedingsdocument	-	20-22	<p>Kunt u nader toelichten hoe wordt voorkomen dat gespecialiseerde leveranciers op de PT-bank onvoldoende praktijkervaring binnen de raamovereenkomst kunnen opbouwen om op toekomstige ijkmomenten een realistische kans te maken op promotie naar het PT-veld?</p>
4	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	12	<p>Wij waarderen dat de aanbesteding expliciet ruimte biedt voor IoT/OT-gerelateerde pentesten. Kunt u verduidelijken in welke mate Deelnemers verwachten dat pentesten van OT-omgevingen ook de samenhang tussen IT-, cloud- en OT-componenten onderzoeken, bijvoorbeeld hybride aanvalspaden tussen kantoorautomatisering, cloudomgevingen en operationele netwerken?</p>
5	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	11, 12-18	<p>Wordt onder "audit-proof" mede verstaan dat een leverancier aanvullende technische bewijsvoering, exploitatiepaden en reproduceerbaarheid van bevindingen levert indien dit relevant is voor interne audits, compliance-doeleinden of opvolgende onderzoeken?</p>
6	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	4, 10	<p>Ziet het Ministerie van Economische zaken als opdrachtgever meerwaarde in een aanpak waarbij bevindingen uit individuele pentesten worden gebruikt om structureel inzicht te geven in de blootstelling van digitale assets en aanvalspaden, conform principes van Continuous Threat Exposure Management (CTEM)? En op welke manier zal de opdrachtgever hier uiting aan geven?</p>
7	Aanbestedingsdocument	Kwaliteitswens 3	44	<p>Ziet Opdrachtgever meerwaarde in het structureel delen van geanonimiseerde lessons learned, aanvalspatronen en mitigatieadviezen tussen vergelijkbare opdrachten binnen de raamovereenkomst, zodat deelnemers kunnen profiteren van eerder opgedane inzichten zonder vertrouwelijke informatie prijs te geven? En is de Opdrachtnemer voornemens dit proces conform AVG en vertrouwelijkheidsprincipes vorm te geven?</p>
8	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	12	<p>Kan Aanbestedende dienst toelichten welke veiligheids-, continuïteits- en testvoorwaarden gelden voor IoT/OT-omgevingen? Daarbij ontvangen wij graag verduidelijking of tests in productie- of testomgevingen plaatsvinden en of hiervoor andere testafspraken of spelregels gelden dan bij reguliere IT-penetratietesten.</p>
9	Aanbestedingsdocument	1.1.1 Deelnemers	6	<p>4</p> <p>Zijn deelnemers verplicht om alle relevante informatiebeveiligingsonderzoeken en pentesten via deze raamovereenkomst uit te vragen, of mogen zij deze dienstverlening ook buiten deze raamovereenkomst afnemen?</p>
10	Aanbestedingsdocument	1.3 Tijdsplan	9	<p>1</p> <p>Ondertekening en ingangsdatum van de raamovereenkomst zijn nog niet gepland vanwege de ABRO-toets. Kunt u een indicatieve startdatum en de verwachte doorlooptijd van het NBIV-onderzoek noemen, zodat inschrijvers hun implementatie en capaciteit kunnen plannen?</p>
11	Aanbestedingsdocument	1.3 Tijdsplan	9	<p>1</p> <p>U bent voornemens de 1e Nota van Inlichtingen te publiceren op 21 oktober, waarna de deadline voor het indienen van vragen voor de 2de vragenronde al op 28 oktober is. Gezien de omvang van de aanbesteding, het mogelijk grote aantal partijen met interesse (zie resultaten marktconsultatie) en onze ervaring met soortgelijke aanbestedingen is het aannemelijk dat er een grote hoeveelheid vragen gesteld gaat worden. Graag zien wij dat de termijn voor het stellen van vragen voor de 2de vragenronde wordt verlengd met tenminste één week.</p>
12	Aanbestedingsdocument	1.3 Tijdsplan	9	<p>U geeft aan dat de uiterste inschrijfdatum 30 november 2026 is, dat de beoordeling plaatsvindt van 2 december 2026 tot en met 11 februari 2027 en dat de gunningsbeslissing pas op 22 februari 2027 wordt verzonden. Daarmee bedraagt de periode tussen inschrijving en gunningsbeslissing bijna drie maanden. Vraag: Kunt u toelichten waarom voor de beoordelingsfase een periode van ruim twee maanden is voorzien en welke activiteiten in deze periode plaatsvinden? Kunt u tevens aangeven of in deze periode nog verificaties, toelichtingen, interviews of andere contactmomenten met Inschrijvers zijn voorzien? Deze informatie is voor Inschrijvers relevant in verband met de benodigde beschikbaarheid, capaciteitsplanning en de gestanddoening van de Inschrijving gedurende deze relatief lange periode.</p>
13	Aanbestedingsdocument	2.1 Beschrijving en doel van de opdracht	10	<p>1</p> <p>In de marktconsultatie van 2025 over deze aanbesteding schetste u de volgende onderwerpen:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Penetratietesten2. Red Teaming3. SOC-Diensten4. Overige IB-diensten<ul style="list-style-type: none">- Incident response- (Cyber) Threat Intelligence- (Social) Awareness- Forensisch Onderzoek- IB-Consultancy <p>Deze aanbesteding richt zich alleen op Penetratietesten. Kunt u toelichten of en hoe de overige</p>
				<p>De Aanbestedende dienst bevestigt dat een risicogedreven en pragmatische toepassing van standaarden wordt gewaardeerd, mits dit binnen de scope en het doel van de pentest past. Inschrijvers worden gevraagd in hun offerte te beschrijven hoe zij prioriteren tussen diepgang/maatwerk en volledigheid, en hoe zij bewust afwijken van standaarden wanneer dit bijdraagt aan het succes van de test. Deze afwijkingen dienen expliciet te worden verantwoord en vastgelegd in de rapportage, zodat de Deelnemer inzicht heeft in de keuzes en de impact op het resultaat. Strikt afvinken zonder afweging wordt niet als doel gesteld; de focus ligt op professioneel inzicht en aantoonbare</p> <p>Ja. Wij bevestigen dat binnen opdrachten waarbij cryptografie deel uitmaakt van de scope, aandacht moet worden besteed aan de inventarisatie van quantum-gerelateerde risico's en crypto-agility, voor zover dat relevant is voor het betreffende object. Dit sluit aan bij paragraaf 2.1.3 van het Aanbestedingsdocument, waarin wordt gesteld dat Opdrachtnemers actief gericht moeten zijn op mogelijke Quantumtechnologie (QT) risico's en Deelnemers kunnen ondersteunen in hun beweging naar 'crypto agility' en Quantumveilige cryptografie conform richtlijnen van de AIVD en het NCSC. Zie ook de andere vragen in deze Nota van Inlichtingen die betrekking hebben op Post</p> <p>De Aanbestedende dienst onderkent dat Opdrachtnemers op de PT-bank minder mogelijkheden kunnen hebben om praktijkervaring binnen de Raamovereenkomst op te bouwen dan Opdrachtnemers in het PT-veld. De Aanbestedende dienst acht dit echter niet bezwaarlijk voor promotie naar het PT-veld. De voorwaarden en beslisregels voor roulatie zijn opgenomen in eisen K.30 tot en met K.32 van het Programma van Eisen.</p> <p>Voor zover IT-, cloud- en OT-componenten onderdeel uitmaken van de scope van de betreffende Opdracht, kunnen deze in het onderzoek worden betrokken. De concrete scope wordt per Aanvraag vastgesteld.</p> <p>Het doel van de informatiebeveiligingsonderzoeken is het identificeren van zo veel mogelijk realistische risico's. Afhankelijk van de scope van de Opdracht kunnen daarbij ook samenhangende aanvalspaden tussen verschillende onderdelen van de onderzochte omgeving worden betrokken.</p> <p>Ja, voor zover die aanvullende technische bewijsvoering, exploitatiepaden en reproductiestappen nodig zijn om de betreffende bevinding controleerbaar en herleidbaar te maken. De vereiste onderbouwing moet proportioneel zijn aan de aard van de test en de bevinding. Voor de algemene betekenis van "audit-proof" en de minimaal vereiste bewijslast wordt verwezen naar het antwoord op vraag 40. Voor de vraag welke technische artefacten moeten worden aangeleverd, wordt verwezen naar het antwoord op vraag 679.</p> <p>De Raamovereenkomst is gericht op het uitvoeren en rapporteren van afzonderlijke penetratietesten. Continuous Threat Exposure Management (CTEM) is niet als afzonderlijke dienstverlening of structurele rapportageverplichting binnen de scope opgenomen. Deelnemers kunnen de resultaten van penetratietesten binnen hun eigen informatiebeveiligings- en risicomanagementprocessen benutten. Aan deze aanbesteding wordt echter geen afzonderlijke CTEM-verplichting toegevoegd.</p> <p>De Aanbestedende dienst bevestigt de meerwaarde van structureel delen van geanonimiseerde lessons learned, aanvalspatronen en mitigatieadviezen binnen de Raamovereenkomst. Dit sluit aan bij Kwaliteitswens 3, gericht op borging van kennis en lerend vermogen op organisatieniveau. Inschrijvers wordt gevraagd in hun offerte te beschrijven hoe zij dit proces vormgeven, waarbij naleving van de AVG en vertrouwelijkheidsprincipes essentieel is. De focus ligt op het vertalen van individuele ervaringen naar organisatiebrede verbeteringen zonder schending van privacy- of geheimhoudingsverplichtingen.</p> <p>Voor IoT/OT-omgevingen gelden in beginsel dezelfde algemene voorwaarden voor de uitvoering van penetratietesten als voor de overige in het Programma van Eisen onderscheiden domeinen.</p> <p>Voorafgaand aan iedere test vindt een intake plaats. In het definitieve Plan van Aanpak worden onder meer de scope, methodiek, planning/attack window, risico's, incidentafhandeling en overige voorwaarden voor uitvoering vastgelegd.</p> <p>Of in een productie- of testomgeving wordt getest, wordt per Nadere opdracht bepaald. Indien in productie wordt getest, worden vooraf expliciet de risico's, randvoorwaarden en eventuele beperkingen schriftelijk overeengekomen.</p> <p>Voor IoT/OT zijn geen afzonderlijke generieke testregels voorgeschreven. De specifieke veiligheids- en continuïteitsvoorwaarden worden, voor zover de aard en risico's van de betreffende IoT/OT-omgeving daartoe aanleiding geven, per opdracht nader bepaald en vastgelegd.</p> <p>Deelnemers dienen opdrachten die binnen de scope van deze Raamovereenkomst vallen in beginsel via deze Raamovereenkomst uit te vragen. Dit geldt niet voor opdrachten die in paragraaf 2.1.2 van het Aanbestedingsdocument expliciet buiten de scope zijn geplaatst, waaronder opdrachten waarvoor een Deelnemer reeds over een andere toepasselijke (raam)overeenkomst beschikt. Voor dergelijke opdrachten bestaat geen verplichting deze via de onderhavige Raamovereenkomst af te nemen.</p> <p>Nee, helaas niet.</p> <p>Zie voor de doorlooptijd en het moment van het ABRO-onderzoek de antwoorden op vragen 149 en 166. Zie aanvullend de antwoorden op vragen 150 en 169. Een concrete ingangsdatum kan daarom nog niet worden genoemd.</p> <p>Uw verzoek heeft betrekking op de planning van de oorspronkelijke, inmiddels ingetrokken aanbesteding. De aanbesteding is opnieuw gepubliceerd onder TenderNed-kenmerk 620596 (TN 620596).</p> <p>Voor de termijnen voor het stellen van vragen, de publicatie van de Nota's van Inlichtingen en het indienen van een Inschrijving wordt verwezen naar de nieuwe publicatie.</p> <p>De tijd die voor de beoordeling nodig is, houdt verband met de verwachte omvang van het aantal Inschrijvingen, de verschillende stappen in het beoordelingsproces, de individuele beoordeling en daaropvolgende consensusbeoordeling door de beoordelingscommissies en de benodigde interne afstemming en besluitvorming.</p> <p>Er zijn gedurende deze periode geen vooraf geplande interviews of andere contactmomenten met Inschrijvers voorzien. Conform paragraaf 7.3.23 van het Aanbestedingsdocument kan de Aanbestedende dienst, indien daartoe aanleiding bestaat, een Inschrijver verzoeken zijn Inschrijving nader toe te lichten en/of van onderbouwende documenten te voorzien. Of en wanneer dit noodzakelijk is, is afhankelijk van de ontvangen Inschrijvingen en kan daarom niet vooraf worden gepland.</p> <p>Voor de toepasselijke planning en termijnen wordt verwezen naar de nieuwe publicatie van de aanbesteding met TenderNed-kenmerk 620596 (TN 620596).</p> <p>De scope van de onderhavige aanbesteding is beperkt tot penetratietesten. De overige in de marktconsultatie genoemde onderwerpen maken geen onderdeel uit van deze aanbesteding. Over de wijze waarop en het moment waarop deze dienstverlening eventueel afzonderlijk wordt aanbesteed, verstrekt Aanbestedende dienst op dit moment geen nadere informatie.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
14	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10		De classificatiematrix betreft omvang, complexiteit, duur en belang in categorieën A t/m D, maar benoemt het aanvalsperspectief en de vereiste testdiepte niet als afzonderlijke classificatiefactoren. Zo kan een black-boxonderzoek op 50 tot 100 sterk gestandaardiseerde systemen binnen 2A vallen, terwijl een diepgaand white-boxonderzoek op enkele componenten door handmatige analyse en uitgebreide toegang meer inzet kan vragen. Wilt u testdiepte, aanvalsperspectief, toegangsniveau en eventuele code- of configuratiereview expliciet toevoegen en aangeven welk criterium prevaleert wanneer factoren naar verschillende klassen wijzen? Dit leidt tot realistischere budgetten en minder heruitvragen na de intake.	Aanbestedende dienst neemt het verzoek niet over. De classificatiematrix blijft ongewijzigd. De in de matrix opgenomen factoren dienen in onderlinge samenhang te worden beoordeeld. Testdiepte, aanvalsperspectief, toegangsniveau en eventuele code- of configuratiereview kunnen daarbij van invloed zijn op de complexiteit en daarmee op de toepasselijke klasse, maar worden niet als afzonderlijke classificatiefactoren toegevoegd. Indien de verschillende factoren naar verschillende klassen wijzen, wordt de toepasselijke classificatie bij de Nadere opdracht bepaald op basis van de kenmerken en verwachte inspanning van het onderzoek als geheel. De intake dient vervolgens om de scope en uitvoering van de opdracht te bepalen. Ja. Met zowel "Speciaal" als "Complex" wordt klasse D bedoeld. Aanbestedende dienst zal de terminologie uniformeren en voor klasse D consequent de benaming "Speciaal" hanteren. Waar "Complex" staat vermeld als aanduiding van klasse D, dient dit te worden gelezen als "Speciaal".
15	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2	De classificatiematrix noemt klasse D "Speciaal". Het aanvraagproces en de offertetermijnen noemen voor dezelfde klasse "Complex". Kunt u één benaming kiezen en bevestigen dat beide termen nu naar klasse D verwijzen?	Aanbestedende dienst brengt de classificatie en het verdeelmechanisme met elkaar in overeenstemming. De prijsranges worden als volgt verduidelijkt: A Klein: € 0 tot en met € 10.000; B Normaal: meer dan € 10.000 tot en met € 25.000; C Groot: meer dan € 25.000 tot en met € 40.000; D Speciaal: meer dan € 40.000, steeds exclusief btw. Uitsluitend de maximale totaalprijs van de toepasselijke classificatie is bindend. Afzonderlijke Nadere Opdrachten in de classificaties A en B worden via het toerbeurtschema verstrekt. Voor de classificaties C en D wordt een minicompetitie gehouden. Bij een verzameling Opdrachten geldt tot en met € 25.000 het toerbeurtschema en boven € 25.000 de minicompetitie. Met 'Complex' in AP.5.2 en AP.8 wordt klasse D 'Speciaal' bedoeld. De terminologie en prijsranges worden in het Aanbestedingsdocument en het Programma van Eisen overeenkomstig aangepast.
16	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope			De classificatiematrix staat zowel in paragraaf 2.1.1 van het Aanbestedingsdocument als in Bijlage 1 bij het Programma van Eisen, met identieke prijsranges: Klein EUR 0 tot 10.000, Normaal EUR 10.000 tot 25.000, Groot EUR 20.000 tot 50.000 en Speciaal meer dan EUR 25.000. Klein en Normaal overlappen op EUR 10.000, Normaal en Groot tussen EUR 20.000 en EUR 25.000, en Groot en Speciaal tussen EUR 40.000 en EUR 50.000. De classificatie is bepalend, omdat paragraaf 2.1.1 bepaalt dat zij "de relevante prijsrange, oftewel de minimale/maximale totaalprijs" vaststelt waaraan de Offerte en de Nadere overeenkomst moeten voldoen, en omdat de eisen AP.1.1 en AP.1.2 daaraan koppelen of een Opdracht via minicompetitie dan wel via het toerbeurtschema wordt uitgezet. Daarbij hanteren AP.1.1 en AP.1.2 voor een verzameling Opdrachten de grens van EUR 25.000, terwijl de classificatie Groot volgens de matrix al bij EUR 20.000 begint. Wij verzoeken u (a) de prijsranges in beide documenten zodanig te corrigeren dat zij niet overlappen en aansluiten op de grens van EUR 25.000 in de eisen AP.1.1 en AP.1.2, dan wel te bevestigen welke classificatie en welke prijsrange gelden bij een opdrachtwaarde in het overlappende bereik; en (b) te bevestigen dat Complex in de eisen AP.5.2 en AP.8 dezelfde klasse aanduidt als Speciaal in de classificatiematrix.	Aanbestedende dienst brengt de classificatie en het verdeelmechanisme met elkaar in overeenstemming. De prijsranges worden als volgt verduidelijkt: A Klein: € 0 tot en met € 10.000; B Normaal: meer dan € 10.000 tot en met € 25.000; C Groot: meer dan € 25.000 tot en met € 40.000; D Speciaal: meer dan € 40.000, steeds exclusief btw. Uitsluitend de maximale totaalprijs van de toepasselijke classificatie is bindend. Afzonderlijke Nadere Opdrachten in de classificaties A en B worden via het toerbeurtschema verstrekt. Voor de classificaties C en D wordt een minicompetitie gehouden. Bij een verzameling Opdrachten geldt tot en met € 25.000 het toerbeurtschema en boven € 25.000 de minicompetitie. Met 'Complex' in AP.5.2 en AP.8 wordt klasse D 'Speciaal' bedoeld. De terminologie en prijsranges worden in het Aanbestedingsdocument en het Programma van Eisen overeenkomstig aangepast.
17	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	11	2	De classificatiematrix vermeldt TBB-4 voor de categorieën Klein, Normaal en Groot, en TBB-3 alsmede TBB-4 voor de categorie Speciaal. In §4.5 wordt evenwel TBB-2 (Staatsgeheim GEHEIM) als hoogste toepasselijke vertrouwelijkheidsniveau genoemd. Er ontbreekt een eenduidige mapping tussen de classificatiecategorieën en de te verwachten TBB-niveaus. Kan de Aanbestedende Dienst een mappingtabel publiceren waaruit per classificatiecategorie blijkt welke TBB-niveaus van toepassing kunnen zijn, inclusief TBB-2?	Er bestaat geen één-op-één relatie tussen de classificatiecategorieën Klein, Normaal, Groot en Speciaal en de toepasselijke TBB-niveaus. De classificatie van een Opdracht en het toepasselijke TBB-niveau worden op basis van verschillende criteria bepaald. Het TBB-niveau is afhankelijk van het te beschermen belang van de betreffende Opdracht. De verwachting van Aanbestedende dienst is dat een opdracht met TBB-2/STG-G en TBB-3/STG-C een relevante indicator kan zijn voor classificatie 'Speciaal'. De indicator gericht op de TBB's is echter slechts richtingsgevend voor (in eerste instantie) een Deelnemer om in onderlinge samenhang met de andere indicatoren een passende classificatie te bepalen. De vermelding van TBB-niveaus in de classificatiematrix moet daarom niet worden gelezen als een limitatieve of randvoorwaardelijke koppeling van een TBB-niveau aan een bepaalde classificatiecategorie. Een TBB-niveau bepaalt niet automatisch de classificatie en een eenmaal gekozen classificatie geeft geen beperking aan het al dan niet toe te passen TBB-niveau. Voorgaande geldt ook voor de andere indicatoren/kenmerken die per classificatie vermeld zijn. TBB-2 kan, indien het te beschermen belang van de betreffende Opdracht daartoe aanleiding geeft, eveneens van toepassing zijn. Het toepasselijke TBB-niveau wordt per Nadere opdracht vastgesteld en voorafgaand aan de uitvoering kenbaar gemaakt.
18	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2	De classificaties A-D bevatten open omschrijvingen en niet-limitatieve criteria. Meerdere classificaties kunnen daardoor passend lijken. Kan Opdrachtgever aangeven welke classificatie prevaleert indien kenmerken uit meerdere klassen tegelijkertijd van toepassing zijn?	De criteria in de classificatiematrix worden in onderlinge samenhang beoordeeld. De in de classificatiematrix opgenomen kenmerken zijn richtinggevend en niet limitatief. Er is geen vooraf vastgestelde rangorde van afzonderlijke kenmerken en geen afzonderlijk kenmerk of set van kenmerken is op zichzelf doorslaggevend voor de classificatie. Deelnemer bepaalt op basis van het geheel van relevante omstandigheden de meest passende classificatie voor de voorgenomen Opdracht. Opdrachtnemers kunnen de gekozen classificatie tijdens de vragenronde of bij de intake gemotiveerd bevestigen of weerspreken. Indien dit aanleiding geeft tot een andere classificatie, wordt de Aanvraag overeenkomstig paragraaf 2.1.1 van het aanbestedingsdocument aangepast dan wel opnieuw uitgezet.
19	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	11	2	De generieke kenmerken in de classificatiematrix worden omschreven als "alternatief gesteld, niet cumulatief, niet limitatief." Dit betekent dat het voldoen aan één enkel generiek kenmerk reeds volstaat voor classificatie in de betreffende categorie, terwijl Deelnemers tevens niet-genoemde kenmerken mogen hanteren. Hoe waarborgt de Aanbestedende Dienst dat Deelnemers opdrachten op consistente en voorspelbare wijze classificeren, nu deze formulering Deelnemers maximale discretie biedt bij de classificatie? De combinatie van alternatieve, niet-cumulatieve en niet-limitatieve kenmerken leidt ertoe dat twee inhoudelijk vergelijkbare opdrachten door verschillende Deelnemers in verschillende categorieën kunnen worden geplaatst, met als gevolg dat verschillende verdeelmechanismen en TBB-niveaus van toepassing zijn. Dit tast de voorspelbaarheid voor Opdrachtnemers wezenlijk aan en raakt het gelijkheidsbeginsel. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst te voorzien in een nadere objectivering van de classificatiecriteria, bijvoorbeeld door cumulatieve minimumkenmerken per categorie te definiëren of door een toelichtend beslismodel te publiceren. Dit vergroot de uniformiteit in de toepassing en stelt Opdrachtnemers in staat de classificatie te bevestigen of te wijzigen.	Aanbestedende dienst neemt het verzoek om cumulatieve minimumkenmerken of een aanvullend beslismodel op te nemen, niet over. De aanduiding "alternatief gesteld, niet cumulatief, niet limitatief" betekent niet dat ieder afzonderlijk genoemd kenmerk automatisch en uitsluitend bepalend is voor de classificatie. De kenmerken worden in onderlinge samenhang beoordeeld aan de hand van de aard, omvang, complexiteit, duur en het belang van de betreffende Opdracht. Deelnemers dienen de classificatiematrix op uniforme wijze toe te passen, zie ook vraag 18.
20	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	17-18		De prijs-/omvangsbanden voor de klassen overlappen: A EUR 0-10.000, B EUR 10.000-25.000, C EUR 20.000-50.000 en D boven EUR 40.000. Welke klasse geldt op de grensbedragen EUR 10.000, EUR 20.000, EUR 25.000, EUR 40.000 en EUR 50.000 en welke criteria zijn doorslaggevend in de overlappende zones? Verzocht wordt de bandbreedtes eenduidig en zonder overlap vast te leggen.	Zie het antwoord op vraag 16.
21	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2	De restcategorie "5 – Overig" in de classificatiematrix bevat geen enkele onderscheidende eigenschap. Er zijn geen generieke noch specifieke kenmerken gedefinieerd die richting geven aan de classificatie van Opdrachten onder deze categorie. Op basis van welke objectieve criteria dienen Deelnemers Opdrachten onder deze categorie te classificeren, en welk verdeelmechanisme en welke TBB-niveaus zijn op deze categorie van toepassing? Een niet-inge vulde restcategorie biedt Deelnemers de facto onbeperkte discretie bij het classificeren van Opdrachten, hetgeen indruist tegen het beginsel van gelijke behandeling en transparantie (artikel 1.8 en 1.9 Aanbestedingswet 2012). Opdrachtnemers kunnen niet vooraf inschatten welke typen Opdrachten onder deze categorie zullen vallen en kunnen hun inschrijving daarop niet adequaat afstemmen — het ontbreken van onderscheidende kenmerken maakt het tevens onmogelijk de benodigde capaciteit, specialisaties en prijsstelling voor deze categorie te bepalen. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst ofwel alsnog onderscheidende kenmerken voor categorie 5 te definiëren, ofwel deze categorie te schrappen en een uitputtende beschrijving van de overige categorieën te bieden. Dit stelt alle inschrijvers in staat hun capaciteit, beschikbaarheid en prijsstelling op geïnformeerde wijze in te richten.	Categorie 5 "Overig" betreft een restcategorie voor penetratietesten die binnen de scope van de Raamovereenkomst vallen, maar niet onder de specifiek benoemde categorieën 1 tot en met 4 kunnen worden gebracht. Voor categorie 5 geldt geen afzonderlijke classificatiesystematiek. Een dergelijke Opdracht wordt, evenals de overige Opdrachten, aan de hand van de generieke kenmerken van de classificatiematrix ingedeeld in klasse A, B, C of D. Het bij die klasse behorende verdeelmechanisme is vervolgens van toepassing. Het toepasselijke TBB-niveau wordt niet bepaald door categorie 5, maar door het te beschermen belang van de betreffende Opdracht en wordt per Nadere Opdracht vastgesteld. Aanbestedende dienst handhaaft categorie 5 om ook andere, binnen de scope van de Raamovereenkomst vallende penetratietesten te kunnen onderbrengen.
22	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10		Prijsbande n A tot en met D.	Zie het antwoord op vraag 16.
23	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10		Classificati ematrix	Wanneer een Opdracht meerdere soorten onderzoeksobjecten of onderling verbonden omgevingen omvat, wordt de Opdracht als geheel geclassificeerd aan de hand van de kenmerken in de classificatiematrix. Daarbij worden de aard, omvang, complexiteit, duur en het belang van de volledige Opdracht in onderlinge samenhang beoordeeld.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
24	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2	<p>In de classificatiematrix overlapt de prijsrange van de categorie "Groot" (€20.000–€50.000) met die van de categorie "Speciaal" (>€40.000). Dit betekent dat Opdrachten in de bandbreedte €40.000–€50.000 onder beide categorieën kunnen vallen. Aangezien het onderscheid tussen deze categorieën bepalend is voor de vraag of een minicompentie dan wel het rotatiemechanisme van toepassing is (de drempel van €25.000), verzoeken wij de Aanbestedende Dienst om een ondubbelzinnige afbakening van de prijsranges te publiceren, zodat voor iedere Opdracht eenduidig vaststaat welke categorie en welk verdeelmechanisme van toepassing is. Zonder een dergelijke afbakening ontstaat het risico dat Deelnemers Opdrachten naar eigen inzicht classificeren, hetgeen de transparantie en gelijke behandeling van Opdrachtnemers ondermijnt.</p> <p>Het transparatiebeginsel (artikel 1.9 Aanbestedingswet 2012) vereist dat alle voorwaarden en modaliteiten van de gunningsprocedure op een duidelijke, precieze en ondubbelzinnige wijze worden geformuleerd, zodat alle behoorlijk geïnformeerde en normaal oplettende inschrijvers de juiste draagwijdte ervan kunnen begrijpen en op dezelfde manier interpreteren (HvJ EU, Succhi di Frutta, C-496/99 P). De huidige overlap in de prijsranges maakt dit onmogelijk. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst de bandbreedte van "Groot" te begrenzen tot €40.000 (exclusief) dan wel de ondergrens van "Speciaal" te verhogen tot €50.000 (exclusief), zodat geen overlap resteert en het toepasselijke verdeelmechanisme per Opdracht zonder interpretatieruimte vaststaat.</p>
25	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2.1.1	<p>Ja. Het gemotiveerd weerspreken van een door een Deelnemer gekozen classificatie leidt op zichzelf niet tot een commerciële benadeling en wordt niet negatief betrokken bij de beoordeling van een offerte in een minicompentie. De mogelijkheid om de classificatie te weerspreken is juist bedoeld om eventuele verschillen van inzicht over de juiste classificatie, voorafgaand aan de Nadere Opdracht, te kunnen bespreken en vaststellen.</p>
26	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2	<p>Nee. Inschrijvers schrijven in op de volledige scope van de Raamovereenkomst. Het is niet mogelijk de Inschrijving te beperken tot Bijzondere Opdrachten waarvoor maximaal TBB-4/DEPV van toepassing is. Opdrachtnemers dienen gedurende de looptijd te kunnen voldoen aan de beveiligingselen die voor de aan hen te verstrekken Nadere Opdrachten van toepassing zijn.</p>
27	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2	<p>Kan de Aanbestedende Dienst bevestigen welke relatie bestaat tussen de classificatieklassen A t/m C en de toepasselijke ABRO-eisen? Indien deze verschillen per klasse, verzoeken wij een overzicht van de minimale ABRO-eisen per klasse te verstrekken.</p> <p>Er bestaat geen rechtstreekse koppeling tussen de classificatieklassen A tot en met C en de toepasselijke ABRO-eisen. De classificatie van een Opdracht en de toepasselijke ABRO-eisen worden op basis van verschillende criteria bepaald.</p> <p>ABRO-eisen zijn van toepassing indien sprake is van een Bijzondere Opdracht en worden bepaald aan de hand van het Te Beschermen Belang (TBB) van de betreffende Opdracht. De toepasselijke ABRO-hoofdstukken, het TBB-niveau en de daarmee corresponderende eisen kunnen daarom per Bijzondere Opdracht verschillen.</p> <p>Om die reden kan geen overzicht met minimale ABRO-eisen per classificatieklasse A tot en met C worden verstrekt. De voor een Bijzondere</p>
28	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2	<p>Kan een Inschrijver ervoor kiezen uitsluitend in te schrijven voor Opdrachten binnen classificatieklasse A t/m C? Indien dit niet mogelijk is, verzoeken wij de Aanbestedende Dienst te motiveren waarom differentiatie naar classificatie niet mogelijk is.</p> <p>Nee. Inschrijvers schrijven in op de volledige scope van de Raamovereenkomst. Het is niet mogelijk de Inschrijving te beperken tot uitsluitend Opdrachten binnen classificatieklasse A tot en met C.</p> <p>De classificatieklassen A tot en met D betreffen geen afzonderlijke percelen of zelfstandig aan te besteden onderdelen, maar worden gebruikt voor de classificatie en uitvoering van Nadere Opdrachten binnen dezelfde Raamovereenkomst. Aanbestedende dienst acht differentiatie bij Inschrijving naar afzonderlijke classificatieklassen daarom niet passend bij de gekozen opzet van de Raamovereenkomst.</p>
29	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	12	4	<p>Kan Opdrachtgever aanvullende voorbeelden geven van Opdrachten die onder categorie 5 vallen en aangeven welk verwacht aandeel deze categorie vertegenwoordigt?</p> <p>Categorie 5 "Overig" is bedoeld als restcategorie voor informatiebeveiligingsonderzoeken die binnen de scope van de Raamovereenkomst vallen, maar niet onder de specifiek benoemde categorieën 1 tot en met 4 kunnen worden gebracht.</p> <p>Aanbestedende dienst kan op voorhand geen uitputtende lijst van voorbeelden geven, omdat deze categorie juist bedoeld is voor Opdrachten die zich niet vooraf laten classificeren binnen de overige categorieën. In paragraaf 2.1.1 is reeds een Vertrouwd Toegangspad-test (VTP-test) als voorbeeld opgenomen.</p> <p>Aanbestedende dienst beschikt niet over voldoende informatie om een betrouwbaar verwacht aandeel voor deze categorie te noemen. De daadwerkelijke behoefte is afhankelijk van de gedurende de looptijd door de Deelnemers te verstrekken Nadere Opdrachten.</p>
30	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2.1.1	<p>Kan Opdrachtgever bevestigen dat classificatie A t/m D uitsluitend wordt vastgesteld aan de hand van de objectieve criteria uit de classificatiematrix en dat hierbij geen aanvullende subjectieve factoren worden betrokken?</p> <p>De classificatie A tot en met D wordt vastgesteld aan de hand van de classificatiematrix en de daarin opgenomen aard, omvang, complexiteit, duur en het belang van de Opdracht. De opgenomen kenmerken zijn niet-limitatief en worden in onderlinge samenhang beoordeeld.</p> <p>Er worden geen willekeurige of niet tot de betreffende Opdracht herleidbare factoren bij de classificatie betrokken. Eventuele niet expliciet in de matrix genoemde kenmerken moeten objectief verband houden met de aard, omvang, complexiteit, duur of het belang van de</p>
31	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	2	<p>Kan Opdrachtgever een indicatieve verdeling verstrekken van historische of verwachte volumes over: applicatie; infrastructuur; cloud; IoT/OT; overige?</p> <p>Aanbestedende dienst beschikt niet over voldoende representatieve gegevens om een betrouwbare historische of verwachte verdeling van de volumes over applicatie, infrastructuur, cloud, IoT/OT en overige te verstrekken. De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de behoefte van de Deelnemers gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst. Aan de in de aanbestedingsstukken opgenomen categorieën kunnen daarom geen afnamepercentages of gegarandeerde volumes worden ontleend.</p>
32	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	Tweede bullet onder de classificatie matrix	<p>Kunt u bevestigen dat uitsluitend de bovengrens van de prijsrange bindend is, zodat een Offerte onder de ondergrens geldig blijft?</p> <p>Ja. Uitsluitend de voor de betreffende classificatie geldende maximale totaalprijs is bindend. Een Offerte met een totaalprijs onder de in de classificatiematrix genoemde ondergrens is om die reden niet ongeldig, mits de Offerte overigens aan de gestelde eisen voldoet.</p> <p>Toelichting: Paragraaf 2.1.1 spreekt van 'de minimale/maximale totaalprijs' waaraan de prijs in de Offerte en de Nadere overeenkomst dient te voldoen. Letterlijk gelezen zou een Offerte van 17.000 euro voor een als 2C geclassificeerde Opdracht ongeldig zijn, ook wanneer die prijs verantwoord is.</p> <p>Tekstvoorbeeld: Vervang in paragraaf 2.1.1 'de minimale/maximale totaalprijs' door 'de maximale totaalprijs'.</p> <p>Aanbestedende dienst neemt het tekstvoorbeeld over. In paragraaf 2.1.1 wordt "de minimale/maximale totaalprijs" gewijzigd in "de maximale totaalprijs".</p>
33	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10 en 26	Scope en classificatie	<p>Maakt een hertest standaard deel uit van de oorspronkelijke Opdracht, of wordt deze afzonderlijk in de Aanvraag opgenomen en geprijsd?</p> <p>Een hertest maakt niet standaard deel uit van de oorspronkelijke Opdracht. Indien een hertest onderdeel moet uitmaken van de Opdracht, wordt dit in de Aanvraag opgenomen en dient deze binnen de betreffende Offerte te worden geprijsd. Indien de behoefte aan een hertest pas na afronding van de oorspronkelijke Opdracht ontstaat en deze niet reeds in de Aanvraag was opgenomen, wordt hiervoor afzonderlijk</p>
34	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	12-13		<p>OT-pentesten kunnen aanvullende veiligheidsmaatregelen, testvensters, fysieke aanwezigheid, vendorafstemming, herstelvoorzieningen en beperkingen op exploitatie vereisen. Kan worden bevestigd dat deze randvoorwaarden volledig in de Aanvraag worden beschreven en worden meegewogen bij de classificatie en toepasselijke prijsrange? Hoe wordt gehandeld wanneer deze OT-specifieke randvoorwaarden pas na intake blijken en de noodzakelijke inzet niet binnen de gekozen classificatie of prijsrange past?</p> <p>Voor zover OT-specifieke randvoorwaarden vooraf bekend zijn, worden deze in de Aanvraag opgenomen en betrokken bij de classificatie van de Opdracht en de toepasselijke maximale totaalprijs.</p> <p>Tijdens de intake worden de scope, risico's en randvoorwaarden voor de uitvoering nader geconcretiseerd. Indien daarbij omstandigheden blijken die redelijkerwijs niet vooraf bekend waren en die ertoe leiden dat de Opdracht niet binnen de gekozen classificatie en/of toepasselijke prijsrange kan worden uitgevoerd, wordt gehandeld conform paragraaf 2.1.1 van het Aanbestedingsdocument. Indien de Opdracht op basis van de nadere inzichten een andere classificatie vereist, wordt de aangepaste classificatie vastgesteld en wordt de Aanvraag met de nieuwe inzichten opnieuw uitgezet.</p>
35	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope			<p>U schrijft: ' De Aanvraag zelf is bepalend in hoeverre de verwachting zich (al dan niet gewijzigd) realiseert. Wij begrijpen deze zin niet. Kunt u dit aan de hand van een voorbeeld uitleggen?</p> <p>Hiermee wordt bedoeld dat de classificatiematrix uitsluitend een hulpmiddel vormt om de aard en omvang van een voorgenomen Opdracht te duiden. De daadwerkelijke behoefte zoals vastgelegd in de betreffende Aanvraag is bepalend voor de inhoud en omvang van de Opdracht.</p> <p>Voorbeeld : in de classificatiematrix kan een verdeling van typen onderzoeken zijn opgenomen als onderbouwing van een geraamd totaalvolume. Indien de daadwerkelijke behoefte gedurende de looptijd afwijkt van deze verwachting, worden uitsluitend de Opdrachten uitgevraagd die op dat moment daadwerkelijk nodig zijn. Aan de vooraf opgenomen verwachting kunnen geen aanspraken worden ontleend.</p>
36	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	3	<p>U stelt: "de scope na intake (na gunning) blijft binnen de gekozen classificatie. Zo niet, dan constateren Deelnemer en Opdrachtnemer een andere classificatie en wordt de betreffende aanvraag met de nieuwe inzichten opnieuw uitgezet." Wat betekent dit voor de plek in de carrousel voor de Opdrachtnemer.</p> <p>Indien na de intake blijkt dat een andere classificatie noodzakelijk is en de Aanvraag daarom opnieuw moet worden uitgezet, wordt de oorspronkelijke Aanvraag beëindigd. De positie van de aanvankelijk geselecteerde Opdrachtnemer in de carrousel (het toerbeurtschema) wordt hierdoor niet verbruikt of gewijzigd.</p> <p>De opnieuw uit te zetten Aanvraag wordt vervolgens op basis van de nieuwe classificatie, overeenkomstig de daarvoor geldende verdeelsystematiek, toegewezen. De aanvankelijk geselecteerde Opdrachtnemer heeft daarbij geen automatisch recht op de opnieuw</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
37	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	12	2.1.1	Voor categorie 5 (Overig) ontbreken inhoudelijke classificatiecriteria. Kan Opdrachtgever bevestigen dat voor categorie 5 dezelfde classificatie-uitgangspunten worden gehanteerd als voor de overige categorieën en dat classificatie uitsluitend plaatsvindt op basis van objectief toetsbare kenmerken?
38	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10 en 26	Herclassificatie na intake	Wanneer na de intake blijkt dat de classificatie moet worden aangepast en de Opdracht opnieuw wordt uitgevraagd, mogen de reeds uitgevoerde intakewerkzaamheden dan in rekening worden gebracht?
39	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	Classificatiematrix, i.r.t. PvE AP.1.1 en AP.1.2 (p. 20)	Welke classificatie prevaleert bij een Opdrachtwaarde tussen 20.000 en 25.000 euro, en tussen 40.000 en 50.000 euro? Toelichting: De prijsranges overlappen: B loopt van 10.000 tot 25.000 euro, C van 20.000 tot 50.000 euro en D vanaf 40.000 euro. De classificatie bepaalt op grond van AP.1.1 en AP.1.2 of een Opdracht via minicompentie of via het toerbeurtschema wordt uitgezet, en daarmee of Opdrachtnemers op de PT-bank kunnen meedingen. Tekstvoorbeeld: Hanteer aansluitende ranges: A 0 tot en met 10.000 euro, B meer dan 10.000 tot en met 25.000 euro, C meer dan 25.000 tot en met 50.000 euro, D meer dan 50.000 euro. Daarmee sluit de grens tussen B en C tevens aan op de drempel van 25.000 euro uit AP.1.1 en AP.1.2
40	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10	Generieke classificatie kenmerken	Welke minimale bewijslast en herleidbaarheid zijn nodig om een rapportage als audit-proof te beschouwen?
41	Aanbestedingsdocument	2.1.1 Scope	10 en 26	Classificatie en minicompetitie	Worden in iedere Aanvraag de toepasselijke normen, beveiligingseisen en rapportagevereisten vermeld?
42	Aanbestedingsdocument	2.1.2 Buiten scope	13-15		IoT/OT is een afzonderlijk doelwitdomein binnen de scope en de classificatiematrix, terwijl pentesten op OT van Rijkswaterstaat onder een bestaande en opvolgende raamovereenkomst Industriële Automatisering buiten scope worden geplaatst. Welke IoT/OT-Opdrachten en welke Deelnemers worden concreet nog onder RVICTO-PT verwacht, en welk indicatief aandeel in aantallen en omzet vertegenwoordigen deze Opdrachten? Kan tevens worden bevestigd dat werkzaamheden die onder de opvolgende raamovereenkomst Industriële Automatisering 3 vallen niet via RVICTO-PT worden uitgevraagd?
43	Aanbestedingsdocument	2.1.2 Buiten scope	13	2	U benoemt de onderwerpen die buiten scope van het raamcontract vallen. Het is op basis hiervan ons niet duidelijk welke onderwerpen wel binnen scope van het raamcontract vallen. Zijn onderwerpen zoals sec configuratie-reviews en broncode-onderzoeken, zonder dat deze gekoppeld zijn aan een dynamische (pen)test, binnen scope van de Opdracht?
44	Aanbestedingsdocument	2.1.2 Buiten scope	13	2	U benoemt de onderwerpen die buiten scope van het raamcontract vallen. Hoe worden de onderwerpen die buiten scope zijn uitgezet naar de markt, bijvoorbeeld vulnerability/kwetsbaarheden scans?
45	Aanbestedingsdocument	2.1.2 Buiten scope	13	2	U benoemt de onderwerpen die buiten scope van het raamcontract vallen. Vulnerability-/kwetsbaarheids-scans zijn nu buiten scope geplaatst. Kan u nader duiden wat u precies onder een vulnerability-scan verstaat en waarom deze buiten scope is geplaatst? Een vulnerability analysis is namelijk wel onderdeel van de fasering van PTES (zie pagina 32) en dit laatste is ook logisch, omdat in onze ervaring Opdrachtgevers juist wel op zoek zijn naar alle kwetsbaarheden binnen een te onderzoeken scope (referentie naar de definities van een pentest en vulnerability/kwetsbaarheden-scan op pagina 10).
46	Aanbestedingsdocument	2.1.3 Post Quantum Cryptografie	15-16		In paragraaf 2.1.3 worden onder 'actief gericht zijn' onder meer productontwikkeling, support, lifecyclemanagement, tooling en firmware-updates genoemd. Deze activiteiten passen niet zonder meer bij een resultaatverplichte penetratietest waarbij de Opdrachtnemer geen eigenaar of leverancier van het onderzochte product is. Kan worden bevestigd dat een pentestleverancier uitsluitend verantwoordelijk is voor PQC-activiteiten die redelijkerwijs binnen de overeengekomen onderzoeks- en rapportagescope vallen, en niet voor productontwikkeling, implementatie, firmware-updates of lifecyclemanagement van systemen van de Deelnemer of derden?
47	Aanbestedingsdocument	2.1.3 Post Quantum Cryptografie	15	Reikwijdte	Is de verplichting rond post-quantumcryptografie binnen een reguliere penetratietest beperkt tot het signaleren van relevante cryptografische risico's, tenzij in de Aanvraag een uitgebreider onderzoek wordt gevraagd?
48	Aanbestedingsdocument	2.1.3 Post Quantum Cryptografie	14	2	Opdrachtgever stelt dat post-quantum readiness in scope is, i.e. het borgen dat alle toegepaste encryptie algoritmen quantum proof zijn. Echter, Opdrachtnemer voorzien geen opslag van uw data bij de uitvoering van onze diensten en zien daarom niet direct waar post-quantum readiness van toepassing zou kunnen zijn. Kunt u toelichten hoe u dit praktisch ziet werken?
49	Aanbestedingsdocument	2.1.3 Post Quantum Cryptografie	16	2de alinea	U geeft aan dat Opdrachtnemers actief gericht moeten zijn op Quantum-risico's, en dit definieert Opdrachtnemer onder andere als '[...]Incorporeren in productontwikkeling[...] en '[...] gericht support blijven leveren en life cycle management op systemen [...]'. Het is ons niet geheel duidelijk wat de verwachtingen zijn van Opdrachtgever in relatie tot dit raamwerk wat gericht is op informatiebeveiligingsonderzoeken (ookwel: penetratietesten). Bent u het met ons eens dat de gegeven definitie te ruim is voor de gevraagde dienstverlening, en dat dergelijke eisen vervangen kunnen worden door een eis dat Opdrachtnemer op de hoogte blijft van de laatste ontwikkelingen van quantum en hier Opdrachtgever pro-actief over informeert in relatie tot de beveiligingsonderzoeken?

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
50	Aanbestedingsdocument	2.2.1 Motivering procedures en samenvoegen Opdrachten	20	3	2.2.1.6. U benoemt het roulatieschema, en daarbij "voor Opdrachten binnen de lagere classificatieklassen". Welke classificatieklassen zijn dit precies? Aanvullend: de bandbreedte van de Opdrachten varieert tussen A (0-10k) - B (10-25k). Hoe zorgt u ervoor dat elke Opdrachtnemer een 'fair share' van de overall omzet krijgt?	<p>Met de "lagere classificatieklassen" worden classificatie A (Klein) en B (Normaal) bedoeld. Voor Nadere Opdrachten tot en met € 25.000 geldt de in de aanbestedingsstukken beschreven verdeling op basis van toerbeurt/roulatie. Voor Nadere Opdrachten boven € 25.000 geldt de daarvoor beschreven minicompentie.</p> <p>Het roulatiesysteem (toerbeurtschema) is erop gericht de betreffende Nadere Opdrachten op transparante en evenwichtige wijze over de Opdrachtnemers te verdelen. Daarbij wordt geen gelijke omzet per Opdrachtnemer gegarandeerd. De waarde en omvang van afzonderlijke Nadere Opdrachten kunnen immers verschillen en zijn afhankelijk van de daadwerkelijke behoefte.</p> <p>De "fair share" ziet derhalve op een gelijkwaardige toepassing van het roulatiesysteem en niet op een gegarandeerd gelijk aandeel in de totale omzet van de Raamovereenkomst. Voor Opdrachten die via een minicompentie worden verstrekt, is de uiteindelijke verdeling bovendien afhankelijk van de uitkomst van de minicompentie.</p> <p>Zie eis AP.1.2 in het Programma van Eisen. Hierin is onder andere opgenomen: "De inkoopafdeling die namens een Deelnemer of meerdere Deelnemers Aanvragen uitzet, stelt het toerbeurtschema op en bepaalt voor welke Deelnemer(s) dit schema van toepassing is en houdt dit actueel bij. In dit schema worden alle Opdrachtnemers RVICTO-PT-veld en RVICTO-PT-bank opgenomen en wordt per Aanvraag geregistreerd welke Opdrachtnemer aan de beurt is om de Aanvraag te ontvangen."</p>
51	Aanbestedingsdocument	2.2.1 Motivering procedures en samenvoegen Opdrachten	20	3	2.2.1.6. U benoemt het roulatieschema. Het is op basis van het Aanbestedingsdocument en PvE ons niet duidelijk wie bewaakt/registreert welke Opdrachtnemer aan de beurt is. Kan u dit nader toelichten?	<p>Aanbestedende dienst bevestigt dat geen aanbiedingsplicht bestaat. Opdrachtnemer bepaalt zelf of hij naar aanleiding van een Aanvraag een Offerte uitbrengt. Op grond van eis AP.9 dient Opdrachtnemer wel formeel schriftelijk te reageren, hetzij door het indienen van een Offerte, hetzij door een mededeling dat geen Offerte wordt uitgebracht, voorzien van een degelijke motivering.</p> <p>Indien Opdrachtnemer geen Offerte uitbrengt, niet tijdig reageert of een ongelijke Offerte indient, wordt de Aanvraag overeenkomstig AP.1.2 aangeboden aan de eerstvolgende Opdrachtnemer in het toerbeurtschema. Dit leidt niet tot uitsluiting van toekomstige Aanvragen of enige andere contractuele benadeling.</p> <p>De verplichting een Nadere overeenkomst te sluiten en de Opdracht uit te voeren ontstaat uitsluitend indien Opdrachtnemer een Offerte heeft uitgebracht en de Nadere Opdracht vervolgens aan hem is gegund overeenkomstig AP.17.</p> <p>De aanbestedingsstukken worden waar nodig overeenkomstig het voorgaande verduidelijkt.</p>
52	Aanbestedingsdocument	2.2.1 Motivering procedures en samenvoegen Opdrachten			Het Aanbestedingsdocument vermeldt in 2.2.1.6 uitdrukkelijk dat Opdrachtnemers geen aanbiedingsplicht hebben en zelf mogen bepalen op welke minicompenties zij inschrijven. Het PvE verlangt echter een formele reactie op iedere Aanvraag en meet het aanbiedingspercentage. Na gunning is Opdrachtnemer bovendien verplicht de Opdracht uit te voeren en een Nadere overeenkomst te sluiten. Kunt u bevestigen dat geen aanbiedingsplicht bestaat, dat Opdrachtnemer zonder sanctie of nadeel kan besluiten geen Offerte uit te brengen en dat het aanbiedingspercentage M-1 niet direct of indirect wordt gebruikt voor sancties of roulatie? Wilt u de stukken waar nodig hiermee in overeenstemming brengen?	<p>Aanbestedende dienst bevestigt dat geen aanbiedingsplicht bestaat. Opdrachtnemer bepaalt zelf of hij naar aanleiding van een Aanvraag een Offerte uitbrengt. Op grond van eis AP.9 dient Opdrachtnemer wel formeel schriftelijk te reageren, hetzij door het indienen van een Offerte, hetzij door een mededeling dat geen Offerte wordt uitgebracht, voorzien van een degelijke motivering.</p> <p>Indien Opdrachtnemer geen Offerte uitbrengt, niet tijdig reageert of een ongelijke Offerte indient, wordt de Aanvraag overeenkomstig AP.1.2 aangeboden aan de eerstvolgende Opdrachtnemer in het toerbeurtschema. Dit leidt niet tot uitsluiting van toekomstige Aanvragen of enige andere contractuele benadeling.</p> <p>De verplichting een Nadere overeenkomst te sluiten en de Opdracht uit te voeren ontstaat uitsluitend indien Opdrachtnemer een Offerte heeft uitgebracht en de Nadere Opdracht vervolgens aan hem is gegund overeenkomstig AP.17.</p> <p>De aanbestedingsstukken worden waar nodig overeenkomstig het voorgaande verduidelijkt.</p>
53	Aanbestedingsdocument	2.2.1 Motivering procedures en samenvoegen Opdrachten	19		In paragraaf 2.2.1.5 wordt een hoge of piekende capaciteitsvraag als risico onderkend. Is de Aanbestedende dienst bereid de afnemers te laten werken met een voortschrijdende kwartaalprognose en de verwachte Opdrachten waar mogelijk over het jaar te spreiden? Dit vergroot de beschikbare uitvoeringscapaciteit en de kans op tijdige en kwalitatief goede aanbiedingen, met name rond de gebruikelijke piek in het vierde kwartaal.	<p>Aanbestedende dienst onderschrijft het belang van tijdig inzicht in de verwachte capaciteitsbehoefte en van het zoveel mogelijk voorkomen van piekbelasting.</p> <p>Waar de behoefte voldoende voorspelbaar is, zal Aanbestedende dienst bevorderen dat Deelnemers hun verwachte behoefte tijdig inzichtelijk maken en Opdrachten waar mogelijk over het jaar spreiden. Een verplicht systeem van voortschrijdende kwartaalprognoses wordt echter niet voorgeschreven. De behoefte aan informatiebeveiligingsonderzoeken kan mede afhankelijk zijn van ontwikkelingen en omstandigheden die niet vooraf kunnen worden voorzien.</p> <p>Aan eventuele prognoses kunnen daarom geen rechten worden ontleend en deze vormen geen afnamegarantie. De concrete Aanvraag blijft <u>bepalend voor de daadwerkelijk te verstrekken Nadere Opdracht</u>.</p> <p>De grens van € 25.000 is leidend voor het toe te passen verdeelmechanisme.</p> <p>Nadere Opdrachten met een waarde tot en met € 25.000 worden verstrekt volgens het toerbeurtschema. Dit betreft, overeenkomstig de verduidelijkte classificatiematrix, de classificaties A (Klein: € 0 tot en met € 10.000) en B (Normaal: meer dan € 10.000 tot en met € 25.000).</p> <p>Voor Nadere Opdrachten met een waarde van meer dan € 25.000 wordt een minicompentie gehouden. Dit betreft de classificaties C (Groot: meer dan € 25.000 tot en met € 40.000) en D (Speciaal: meer dan € 40.000).</p> <p>De formulering "lagere classificatieklassen" in paragraaf 2.2.1.6 ziet derhalve op de classificaties A en B. De aanbestedingsstukken worden</p> <p>Zie het antwoord op vraag 52.</p>
54	Aanbestedingsdocument	2.2.1 Motivering procedures en samenvoegen Opdrachten	18		2.2.1.6 In paragraaf 2.2.1.6 wordt gesproken over roulatie (toerbeurtschema) voor Opdrachten binnen de lagere classificatieklassen. In paragraaf 2.2.2.4 lijkt de grens voor het verdeelmechanisme echter te zijn gekoppeld aan Opdrachten met een waarde tot € 25.000. Kan Opdrachtgever verduidelijken welke systematiek leidend is, welke Opdrachten exact onder het toerbeurtschema vallen en hoe dit zich verhoudt tot de classificaties A t/m D?	<p>De grens van € 25.000 is leidend voor het toe te passen verdeelmechanisme.</p> <p>Nadere Opdrachten met een waarde tot en met € 25.000 worden verstrekt volgens het toerbeurtschema. Dit betreft, overeenkomstig de verduidelijkte classificatiematrix, de classificaties A (Klein: € 0 tot en met € 10.000) en B (Normaal: meer dan € 10.000 tot en met € 25.000).</p> <p>Voor Nadere Opdrachten met een waarde van meer dan € 25.000 wordt een minicompentie gehouden. Dit betreft de classificaties C (Groot: meer dan € 25.000 tot en met € 40.000) en D (Speciaal: meer dan € 40.000).</p> <p>De formulering "lagere classificatieklassen" in paragraaf 2.2.1.6 ziet derhalve op de classificaties A en B. De aanbestedingsstukken worden</p> <p>Zie het antwoord op vraag 52.</p>
55	Aanbestedingsdocument	2.2.1 Motivering procedures en samenvoegen Opdrachten	21	3	Onder welke omstandigheden mag een leverancier afzien van deelname aan een minicompentie zonder negatieve gevolgen voor KPI's of positie binnen de overeenkomst?	<p>Zie het antwoord op vraag 52.</p>
56	Aanbestedingsdocument	2.2.1 Motivering procedures en samenvoegen Opdrachten	20	1	<p>Uit §2.2.1.6 volgt dat Opdrachtnemers geen aanbiedingsplicht hebben bij nadere Opdrachten. Tegelijkertijd wordt het meetcriterium M-1 (aanbiedingspercentage) gehanteerd als rotatiecriterium bij de verdeling van Opdrachten. Een laag aanbiedingspercentage leidt er zodoende toe dat een Opdrachtnemer minder vaak in aanmerking komt voor nieuwe Opdrachten. Onderkent de Aanbestedende Dienst dat hiermee de facto een aanbiedingsplicht via de achterdeur wordt geïntroduceerd, en zo ja, hoe verhoudt dit mechanisme zich tot het uitgangspunt dat Opdrachtnemers vrij zijn om al dan niet in te schrijven op nadere Opdrachten?</p> <p>Toelichting: Het beginsel van vrijwilligheid bij het aanbieden op nadere Opdrachten is een wezenlijk element van de contractuele verhouding binnen een raamovereenkomst met meerdere Opdrachtnemers. Het gebruik van het aanbiedingspercentage als rotatiecriterium ondergraaft deze vrijwilligheid, omdat Opdrachtnemers die om legitieme redenen (capaciteitsgebrek, complexiteitsmismatch) een Opdracht niet aanbieden, worden benadeeld bij toekomstige verdelingen. Dit mechanisme is bovendien disproportioneel in de zin van de Gids Proportionaliteit, nu het Opdrachtnemers dwingt tot deelname aan Opdrachten die mogelijk niet aansluiten bij hun specialisatie. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst te verduidelijken hoe M-1 wordt toegepast en te overwegen het mechanisme zodanig aan te passen dat een gemotiveerde afwijzing niet meetelt voor het aanbiedingspercentage.</p>	<p>Het klopt dat er geen aanbiedingsplicht is opgenomen als (kritische) prestatie-indicator. Aanbestedende dienst verwacht echter wel dat een Opdrachtnemer actief deelneemt aan de Raamovereenkomst en dus offertes gaat uitbrengen. Het prestatie management vindt hierin zijn basis. KPI-1 kan niet gemeten worden zonder dat daar een Offerte aan ten grondslag heeft gelegen en dat geldt evenzo voor PI-1. M-1 is geen zelfstandige norm maar de score op M-1 kan bepalend zijn indien 1 of meer Opdrachtnemers een gelijke score op PI-1 behaald hebben. Zie voor een samenhangend begrip hoofdstuk 7 van het PvE. Het mechanisme wordt niet aangepast.</p>
57	PvE KPIs	K.10 t/m K.11 (PI-1 en M-1)	-		Berekeningen: Kan de Aanbestedende dienst een uitgewerkt rekenvoorbeeld geven van de berekeningswijze van PI-1 en M-1 (Bijlage 3, hoofdstuk 7), zodat inschrijvers de impact van roulatie tussen PT-Veld en PT-Bank goed kunnen inschatten?	<p>Ja. Ter verduidelijking geeft Aanbestedende dienst het volgende rekenvoorbeeld.</p> <p>Stel dat in een meetperiode 20 geldige Aanvragen via minicompentie in het RVICTO-PT-veld zijn uitgezet.</p> <p>Een Opdrachtnemer heeft op 12 van deze Aanvragen een geldige Offerte uitgebracht en heeft vervolgens 3 Nadere opdrachten gegund gekregen.</p> <p>De berekeningen zijn dan als volgt:</p> <p>PI-1 = (3 gegunde Nadere opdrachten / 20 geldige Aanvragen) × 100 = 15,00%.</p> <p>M-1 = (12 geldige Offertes / 20 geldige Aanvragen) × 100 = 60,00%.</p> <p>De norm voor PI-1 bedraagt 10,00%. In dit voorbeeld voldoet de Opdrachtnemer aan deze norm. Voor M-1 geldt geen norm. M-1 wordt toegepast overeenkomstig de beslisregels voor roulatie in hoofdstuk 7 van het Programma van Eisen.</p> <p>Indien voor een Aanvraag overeenkomstig AP.11 een vrijstelling is verleend, kan het aantal geldige Aanvragen bij de berekening van PI-1 en M-1 worden verlaagd indien deze verlaging gevolgen heeft voor de roulatiebeslissing van de Opdrachtnemer.</p> <p>De daadwerkelijke roulatie wordt vervolgens vastgesteld overeenkomstig de beslisregels uit K.21 tot en met K.31 van het Programma van Eisen. Het rekenvoorbeeld ziet uitsluitend op de berekening van PI-1 en M-1.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
58	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	20	6	De marktconsultatie noemt 3-5 partijen wenselijk, terwijl Opdrachtgever kiest voor 10. Kan Opdrachtgever inzicht geven in de analyse waarop de keuze voor 10 contractpartijen is gebaseerd en hoe wordt voorkomen dat hierdoor disproportionele omzetversnippering ontstaat?	<p>Aanbestedende dienst heeft de uitkomst van de marktconsultatie betrokken bij de keuze voor het aantal Opdrachtnemers. De daarin genoemde bandbreedte van 3 tot 5 contractpartijen is als marktdadvies meegewogen, maar niet één-op-één overgenomen.</p> <p>Bij de keuze voor maximaal tien Opdrachtnemers is een afweging gemaakt tussen enerzijds voldoende uitvoeringscapaciteit, brede marktsluiting en concurrentie en anderzijds het voorkomen van een te grote versnippering van het beschikbare Opdrachtvolume en het behoud van een redelijke kans voor Opdrachtnemers om Opdrachten te verwerven.</p> <p>Daarbij is tevens rekening gehouden met het risico dat 3 tot 5 contractpartijen bij een hoge of piekende capaciteitsvraag onvoldoende capaciteit kunnen bieden. Om tegelijkertijd de nadelen van een groter aantal contractpartijen te beperken, wordt gewerkt met de PT-Veld/PT-Bank constructie en de daarbij behorende verdeel- en roulatiemechanismen.</p> <p>Aanbestedende dienst acht deze combinatie passend voor de verwachte omvang en dynamiek van de behoefte. Aan het sluiten van een Raamovereenkomst kan geen minimumomzet of gegarandeerd Opdrachtvolume per Opdrachtnemer worden ontleend.</p>
59	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	20	2.2.2.3	In paragraaf 2.2.2.3 is opgenomen dat indien drie of minder geldige inschrijvingen worden ontvangen, met geen enkele Inschrijver een Raamovereenkomst wordt gesloten. Kan Opdrachtgever bevestigen dat indien drie of minder geldige inschrijvingen worden ontvangen, een vervolgprocedure zal worden ingericht waarbij reeds ingediende geldige inschrijvingen niet opnieuw volledig hoeven te worden opgesteld?	<p>Indien drie (3) of minder geldige Inschrijvingen worden ontvangen, wordt overeenkomstig paragraaf 2.2.2.3 met geen enkele Inschrijver een Raamovereenkomst gesloten. Indien deze situatie zich voordoet, zal Aanbestedende dienst vervolgens bepalen op welke wijze in de behoefte wordt voorzien en, indien aan de orde, welke vervolgprocedure daarvoor wordt toegepast.</p> <p>Of en in hoeverre in een eventuele vervolgprocedure gebruik kan worden gemaakt van reeds ingediende informatie of documenten, is afhankelijk van onder meer het aantal inschrijvingen, de geschiktheid van de inschrijvingen, de gekozen vervolgprocedure en de daarvoor geldende aanbestedingsrechtelijke voorwaarden. Aanbestedende dienst kan daarom niet op voorhand toezeggen dat eerder ingediende geldige Inschrijvingen geheel of gedeeltelijk kunnen worden hergebruikt.</p>
60	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	20	7	Kan aanbestedende dienst nader inzicht geven in de verwachte verdeling van Opdrachten tussen het PT-Veld en de PT-Bank gedurende de looptijd van de raamovereenkomst? Kan aanbestedende dienst daarbij aangeven welk aandeel van het verwachte Opdrachtvolume en/of de geraamde Opdrachtwaarde naar verwachting via minicompenties wordt verstrekt en welk aandeel via het toerbeurtsysteem?	<p>Aanbestedende dienst kan geen betrouwbare procentuele verdeling geven van het verwachte aantal Opdrachten of de geraamde Opdrachtwaarde tussen minicompenties en het toerbeurtsysteem.</p> <p>De geraamde behoefte bedraagt gemiddeld circa 800 pentesten over de maximale looptijd van vier jaar, met een geraamde totale Opdrachtwaarde van € 20.000.000 exclusief btw. Deze raming is niet nader uitgesplitst naar de classificatie of waarde van de afzonderlijke Nadere Opdrachten. De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de gedurende de looptijd ontstane behoefte van de Deelnemers.</p> <p>Voor de wijze van verdeling is de waarde van de Nadere Opdracht bepalend. Opdrachten tot en met € 25.000 worden via het toerbeurtsysteem verstrekt. Opdrachten boven € 25.000 worden via minicompentie verstrekt, waarbij voor Opdrachtnemers in de PT-Bank de in de aanbestedingsstukken opgenomen voorwaarden gelden.</p> <p>Aan de geraamde omvang kunnen geen rechten worden ontleend en Aanbestedende dienst kan geen minimumaandeel of gegarandeerde omzet voor het PT-Veld, de PT-Bank, minicompentie of het toerbeurtsysteem toezeggen.</p>
61	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	21	1	Kan de aanbestedende dienst de werking van de veld-/bankconstructie nader toelichten, inclusief de verdeling van Opdrachten en promotie/degradatie tussen veld en bank?	<p>De werking van de PT-Veld/PT-Bank constructie is als volgt.</p> <p>Opdrachtnemers in het PT-Veld ontvangen Aanvragen via minicompentie voor Opdrachten boven € 25.000 en nemen daarnaast deel aan het toerbeurtsysteem voor Opdrachten tot en met € 25.000. Opdrachtnemers in de PT-Bank nemen eveneens deel aan het toerbeurtsysteem voor Opdrachten tot en met € 25.000. Voor Opdrachten boven € 25.000 kunnen Opdrachtnemers uit de PT-Bank uitsluitend onder de in de aanbestedingsstukken beschreven voorwaarden deelnemen.</p> <p>Gedurende de looptijd zijn drie ijkmomenten waarop roulatie tussen PT-Veld en PT-Bank kan plaatsvinden. Per ijkmoment kan maximaal één Opdrachtnemer van het PT-Veld naar de PT-Bank rouleren. Alleen indien daardoor een plaats in het PT-Veld vrijkomt, kan maximaal één Opdrachtnemer vanuit de PT-Bank naar het PT-Veld rouleren.</p>
62	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	21	6	Kan Opdrachtgever aangeven welk percentage van de verwachte Opdrachten: $\leq$ €25.000; €25.000 zal bedragen?	<p>Aanbestedende dienst beschikt niet over een betrouwbare procentuele verdeling van het verwachte aantal Opdrachten naar Opdrachten tot en met € 25.000 en Opdrachten boven € 25.000.</p> <p>Zoals bij de eerdere vraag over de verdeling tussen minicompenties en het toerbeurtsysteem is toegelicht, is de geraamde behoefte niet op dit detailniveau uitgesplitst. De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de gedurende de looptijd ontstane behoefte van de Deelnemers.</p> <p>Voor de verdelingssystematiek geldt dat Opdrachten tot en met € 25.000 via het toerbeurtsysteem worden verstrekt en Opdrachten boven € 25.000 via minicompentie. Aanbestedende dienst kan hiervoor geen betrouwbare percentages verstrekken.</p>
63	PvE Specifieke eisen	K.10 t/m K.11 en K.30 t/m K.32			Kan Opdrachtgever bevestigen dat een partij op de PT-Bank niet negatief wordt beïnvloed in de KPI- en roulatiesystematiek doordat zij beperkt toegang heeft tot opdrachten > €25.000?	<p>De positie in de PT-Bank heeft gevolgen voor de toegang tot minicompenties voor opdrachten boven € 25.000. Opdrachtnemers in de PT-Bank ontvangen primair Aanvragen via het toerbeurtschema voor opdrachten tot en met € 25.000 en kunnen slechts onder de in de aanbestedingsstukken beschreven voorwaarden deelnemen aan minicompenties voor opdrachten boven € 25.000.</p> <p>De roulatie van PT-Bank naar PT-Veld vindt plaats overeenkomstig K.30 tot en met K.32 van het Programma van Eisen. Daarbij worden KPI-1, PI-1 en M-1 toegepast volgens de daarin opgenomen beslisregels.</p> <p>De berekening van de score op KPI-1 en PI-1 en M-1 wordt voor iedere Opdrachtnemer PT-Bank op dezelfde wijze berekend. Rouleren van Bank naar Veld is alleen mogelijk indien er een of meer roulatieplekken open zijn als gevolg van de scores die door de Opdrachtnemers PT-Veld zijn behaald.</p>
64	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	21	2.2.2.4	Kan Opdrachtgever inzicht geven in de verwachte omzetverdeling tussen PT-Veld en PT-Bank zodat inschrijvers de commerciële impact van beide posities beter kunnen beoordelen?	<p>Aanbestedende dienst kan geen betrouwbare omzetverdeling tussen het PT-Veld en de PT-Bank verstrekken.</p> <p>Zoals bij de eerdere vragen over de verwachte verdeling van Opdrachten is toegelicht, is de geraamde behoefte niet uitgesplitst naar de waarde van de afzonderlijke Nadere Opdrachten en daarmee ook niet naar het aandeel dat via het toerbeurtsysteem respectievelijk via minicompenties zal worden verstrekt. De daadwerkelijke omzetverdeling is afhankelijk van de gedurende de looptijd ontstane behoefte van de Deelnemers en de daaruit voortvloeiende Nadere Opdrachten.</p> <p>Daarnaast kunnen Opdrachtnemers gedurende de looptijd op de daarvoor vastgestelde ijkmomenten tussen het PT-Veld en de PT-Bank rouleren. Aan een positie in het PT-Veld of de PT-Bank kan daarom geen bepaalde minimumomzet of gegarandeerd aandeel in de totale Aanbestedende dienst beschikt niet over voldoende betrouwbare historische gegevens om de verhouding tussen Opdrachten tot en met € 25.000 en Opdrachten boven € 25.000 te kwantificeren.</p>
65	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	21-22	2.2.2.4	Kan Opdrachtgever kwantificeren wat op basis van historische data de verwachte verhouding is tussen Opdrachten $\leq$ €25.000 en Opdrachten > €25.000?	<p>De historische afname vormt mede de achtergrond van de raming van de nieuwe Raamovereenkomst, maar de beschikbare historische gegevens zijn niet op een zodanige wijze uitgesplitst dat hieruit een betrouwbare procentuele verdeling volgens de in deze aanbesteding gehanteerde grens van € 25.000 kan worden afgeleid.</p> <p>Aanbestedende dienst kan daarom geen percentage verstrekken. Zoals bij de eerdere vragen hierover is toegelicht, is de daadwerkelijke</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
66	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	20-21	<p>Paragraaf 2.2.2.3 en 2.2.2.4, i.r.t. paragraaf 2.3 (p. 23)</p> <p>Kunt u de verwachte verdeling van het Opdrachtvolume over minicompenties (meer dan 25.000 euro) en het toerbeurtschema (25.000 euro of minder) geven, zowel naar aantallen als naar waarde?</p> <p>Toelichting: De baseline-mix in Bijlage 7 (10 Opdrachten Klein, 4 Normaal, 5 Groot en 1 Speciaal) impliceert dat circa 70 procent van de Opdrachten en circa 46 procent van de waarde via het toerbeurtschema loopt. Is die mix representatief voor de verwachte afname? Het verschil tussen een positie in het veld en op de bank is voor inschrijvers bepalend voor de business case.</p>	<p>Nee. De in Bijlage 7 opgenomen aantallen en verdeling zijn opgenomen ten behoeve van een uniforme en vergelijkbare prijsbeoordeling van de Inschrijvingen en vormen geen prognose van de daadwerkelijke afname gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst.</p> <p>De daaruit door vragensteller afgeleide percentages van circa 70% van de Opdrachten en circa 46% van de waarde via het toerbeurtschema kunnen daarom niet worden beschouwd als de door Aanbestedende dienst verwachte verdeling.</p> <p>Aanbestedende dienst beschikt niet over voldoende betrouwbare gegevens om de verwachte verdeling tussen Opdrachten tot en met € 25.000 en Opdrachten boven € 25.000, zowel naar aantallen als naar waarde, nader te kwantificeren. De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de gedurende de looptijd ontstane behoefte van de Deelnemers.</p> <p>Aan de baseline-mix in Bijlage 7 kunnen derhalve geen rechten of verwachtingen worden ontleend ten aanzien van het aantal Opdrachten, de Opdrachtwaarde, de verdeling tussen minicompentie en toerbeurt of de omzet die vanuit een positie in het PT-Veld dan wel de PT-Bank kan worden gerealiseerd.</p>
67	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	20	4	<p>Kunt u nader toelichten hoeveel Opdrachten naar verwachting jaarlijks via minicompenties worden uitgezet, welk aandeel van de Opdrachtwaarde via minicompenties verloopt en hoe de verhouding tussen PT-veld en PT-bank zich naar verwachting zal ontwikkelen gedurende de looptijd van de raamovereenkomst?</p> <p>Aanbestedende dienst kan deze informatie niet nader kwantificeren.</p> <p>Zoals bij de eerdere vragen over de verwachte verdeling van de Nadere Opdrachten is toegelicht, beschikt Aanbestedende dienst niet over voldoende betrouwbare gegevens om het verwachte jaarlijkse aantal Opdrachten boven € 25.000 of het aandeel daarvan in de totale Opdrachtwaarde te bepalen. De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de gedurende de looptijd ontstane behoefte van de Deelnemers.</p> <p>Ook kan niet worden voorspeld hoe de samenstelling van het PT-Veld en de PT-Bank zich gedurende de looptijd zal ontwikkelen. De omvang van beide groepen volgt uit de in de aanbestedingsstukken opgenomen systematiek. Welke individuele Opdrachtnemers gedurende de looptijd in het PT-Veld respectievelijk de PT-Bank zijn geplaatst, wordt bepaald door de toepasselijke roultieregels en de daadwerkelijk behaalde prestaties op de vastgestelde ijkmomenten.</p> <p>Aanbestedende dienst kan daarom geen minimumaantal minicompenties, minimumaandeel in de Opdrachtwaarde of bepaalde omzet voor een positie in het PT-Veld of de PT-Bank garanderen.</p>
68	-	-	-	-	<p>Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>
69	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	21-22		<p>U geeft aan dat opdrachten boven € 25.000 via minicompentie worden uitgezet onder de Opdrachtnemers in het PT-veld, terwijl voor opdrachten tot en met € 25.000 een toerbeurtschema wordt gehanteerd. Daarnaast kan op drie ijkmomenten maximaal één Opdrachtnemer van het PT-veld naar de PT-bank en één Opdrachtnemer van de PT-bank naar het PT-veld rouleren. Vraag: Kunt u toelichten waarom voor opdrachten boven € 25.000 uitsluitend is gekozen voor minicompenties binnen het PT-veld en niet tevens voor een vorm van toerbeurt of andere evenwichtige verdeling binnen het PT-veld? Kunt u daarbij aangeven welke overwegingen ten grondslag liggen aan deze keuze, mede gelet op de offerte-inspanning die iedere minicompentie vraagt en het feit dat hierdoor dezelfde vier Opdrachtnemers gedurende een meetperiode steeds opnieuw met elkaar concurreren? Wij verzoeken u tevens te verduidelijken of voor meer gestandaardiseerde of minder complexe opdrachten boven € 25.000 ruimte bestaat om een andere verdeelmethode toe te passen.</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p>
70	PvE Specifieke eisen	AP.1.2			<p>U geeft aan: "Voor het toerbeurtschema worden alle (maximaal 10) Opdrachtnemers in volgorde door de Deelnemers benaderd." Tevens geeft u aan dat zowel Opdrachtnemers in het PT-veld als Opdrachtnemers op de PT-bank Aanvragen voor Opdrachten ≤ € 25.000 per toerbeurt ontvangen. Vraag: Kunt u bevestigen dat alle Opdrachtnemers, zowel de Opdrachtnemers in het PT-veld als de Opdrachtnemers op de PT-bank, deelnemen aan hetzelfde toerbeurtschema voor Opdrachten met een waarde van maximaal € 25.000 en daarbij in beginsel gelijkelijk in de volgorde worden betrokken? Kunt u tevens verduidelijken wie verantwoordelijk is voor het beheer, de administratie en de bewaking van dit toerbeurtschema en hoe wordt geborgd dat de volgorde voor alle Deelnemers op uniforme en transparante wijze wordt toegepast?</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p>
71	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	21	1	<p>Waarom worden bij vijf gecontracteerde leveranciers twee leveranciers op de bank geplaatst in plaats van één?</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>
72	Aanbestedingsdocument	2.2.2 Raamovereenkomst	21	3	<p>Worden Opdrachten onder €25.000 verdeeld over alle gecontracteerde leveranciers of uitsluitend over leveranciers die zich op dat moment in het veld bevinden?</p> <p>Opdrachten met een waarde tot en met € 25.000 worden via het toerbeurtschema verdeeld over alle gecontracteerde Opdrachtnemers. Dit betreft zowel de Opdrachtnemers die zich op dat moment in het PT-Veld bevinden als de Opdrachtnemers die zich op dat moment in de PT-Bank bevinden.</p> <p>De positie in het PT-Veld of de PT-Bank is voor deze Opdrachten derhalve niet bepalend. Het onderscheid tussen PT-Veld en PT-Bank is met</p>
73	Aanbestedingsdocument	2.2.4 Wachtkamervereenkomst	22		<p>Bijlage 10 draagt de titel en voettekst MDA 2026 en vermeldt referentie IUC-EZ 202410196, terwijl deze aanbesteding RVICTO-PT met TenderMed-kenmerk 609833 betreft. Kan de Aanbestedende dienst een gecorrigeerd, specifiek voor RVICTO-PT geldend model Wachtkamervereenkomst publiceren en bevestigen dat het huidige MDA-model niet bindend is?</p> <p>Ja. De verwijzingen in Bijlage 10 naar "MDA 2026" en "IUC-EZ 202410196" zijn onjuist. Aanbestedende dienst publiceert een gecorrigeerd model Wachtkamervereenkomst voor RVICTO-PT (TN 620596). Deze versie vervangt de oorspronkelijke Bijlage 10 volledig; uitsluitend het gecorrigeerde model is van toepassing.</p>
74	Aanbestedingsdocument	2.2.4 Wachtkamervereenkomst	22	9	<p>Gunning: De nummer 2 in een minicompentie moet een Wachtkamervereenkomst aangaan (Bijlage 10) en zich beschikbaar houden in afwachting van de ABRO-uitkomst voor de winnende inschrijver. Wat is de maximale duur van deze verplichting?</p> <p>De Wachtkamervereenkomst geldt vanaf het moment van ondertekening tot het moment waarop één van de in artikel 7 genoemde beëindigingsgronden zich voordoet.</p> <p>De maximale duur van de verplichting om de Inschrijving gestand te doen wordt door de betreffende Deelnemer per Aanvraag vastgesteld en in de Offerteaanvraag opgenomen. Hierbij wordt rekening gehouden met de aard van de Bijzondere Opdracht, de toepasselijke ABRO-eisen en de verwachte doorlooptijd van het verkrijgen van de vereiste ABRO-verklaring.</p> <p>Na het verstrijken van deze termijn eindigt de Wachtkamervereenkomst van rechtswege, tenzij Partijen schriftelijk anders overeenkomen.</p>
75	Aanbestedingsdocument	2.2.4 Wachtkamervereenkomst	25	4	<p>Het hoofddocument verwijst voor de berekeningswijzen van PI-1 en M-1 naar Bijlage 3, hoofdstuk 7. § 2.3 omschrijft M-1 als percentage gegunde Opdrachten, niet als aanbiedingspercentage.</p> <p>U constateert terecht dat sprake is van een inconsistentie.</p> <p>De definities en berekeningswijzen zoals opgenomen in Bijlage 3, hoofdstuk 7, zijn leidend:</p> <p>PI-1 betreft het percentage gegunde Opdrachten; M-1 betreft het percentage uitgebrachte geldige Offertes ten opzichte van het aantal geldige Aanvragen dat via minicompentie is uitgezet, met inachtneming van de verdere bepalingen in hoofdstuk 7.</p> <p>Waar in het Aanbestedingsdocument M-1 wordt aangeduid als "percentage gegunde Opdrachten", moet dit worden gelezen als "percentage</p>
76	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	25		<p>De herzieningsclausule biedt de mogelijkheid om na 1 jaar Defensie-Opdrachten buiten de raamovereenkomst te plaatsen. Defensie vertegenwoordigt de grootste stafel (€5-10M). Op basis van welke criteria besluit de aanbestedende dienst om deze clausule al dan niet te activeren? Worden Opdrachtnemers hierover tijdig geïnformeerd?</p> <p>Of van de herzieningsclausule gebruik wordt gemaakt, hangt af van (i) de mate waarin Opdrachtnemers als collectief de Opdrachten voor Defensie succesvol en naar tevredenheid uitvoeren, waarbij de collectieve scores op KPI-1 en M-1 aanleiding kunnen geven tot herziening, en (ii) de behoefte van Defensie aan alternatieve vormen van dienstverlening of marktsamenwerking om haar realisatievermogen te versterken. De clausule bevat geen automatische drempel. Ja, Opdrachtnemers worden tijdig geïnformeerd, uiterlijk zes maanden vóór de beoogde ingangsdatum van de nieuwe overeenkomst(en).</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
77	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	23	2	De raming noemt circa 800 pentesten, maar specificeert deze niet naar classificatie. Voor de commerciële betekenis van de startpositie in PT-veld of PT-bank is vooral de verdeling tot en met € 25.000 en boven € 25.000 relevant. Kunt u, voor zover beschikbaar, het geraamde aantal en de geraamde waarde verdelen over deze twee categorieën?	<p>Aanbestedende dienst beschikt niet over een voldoende betrouwbare raming om het geraamde aantal pentesten en de geraamde Opdrachtwaarde nader te verdelen over Opdrachten tot en met € 25.000 en Opdrachten boven € 25.000.</p> <p>De in het Aanbestedingsdocument opgenomen raming van circa 800 pentesten over de maximale looptijd van de Raamovereenkomst betreft het totale geraamde volume. De daadwerkelijke verdeling naar Opdrachtwaarde is afhankelijk van de toekomstige behoefte van de Deelnemers.</p> <p>Aan de startpositie in het PT-Veld of de PT-Bank kan daarom geen specifiek geraamd aantal Opdrachten of een specifieke geraamde omzet worden verbonden. Voor de verdeling van Opdrachten gelden de in de aanbestedingsstukken opgenomen verdeelmechanismen.</p>
78	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	23	2	De verwachtte omvang van de aanbesteding is 20 miljoen. Echter, wanneer de maximumbedragen per deelnemer wordt opgeteld wordt dit maximum al snel bereikt. Kunt u aangeven waarop de verwachte omvang gebaseerd is? En verwacht u dat deze omvang toereikend is voor de gehele looptijd van het contract?	<p>De in de staffel opgenomen omvangscategorieën zijn uitsluitend bedoeld om de orde van grootte van de verwachte afname per Deelnemer weer te geven. Deze staffel vormt geen rekenkundige verdeling van de geraamde totale Opdrachtwaarde van € 20 miljoen exclusief btw.</p> <p>De geraamde Opdrachtwaarde van € 20 miljoen is gebaseerd op de gezamenlijke verwachte behoefte van alle Deelnemers gedurende de maximale looptijd van vier jaar. Aan deze raming kunnen geen rechten worden ontleend.</p> <p>Gezien de onzekerheid in het toekomstige afnamevolume is daarnaast een maximale Opdrachtwaarde van € 35 miljoen exclusief btw vastgesteld.</p>
79	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht			Iedere inkoopafdeling begint de toerbeurt bij de hoogst gerangschikte leverancier. Bij weinig aanvragen kunnen lager gerangschikte partijen daardoor weinig werk ontvangen. Kunt u een indicatieve verdeling geven van aantallen en omzet tussen toerbeurtOpdrachten en minicompenties? Hoe wordt een evenwichtige verdeling bewaakt wanneer meerdere inkoopafdelingen hun eigen toerbeurtcyclus starten bij de hoogst gerangschikte Opdrachtnemer?	<p>Aanbestedende dienst beschikt niet over voldoende betrouwbare gegevens om het geraamde aantal Opdrachten en de geraamde omzet te verdelen tussen Opdrachten tot en met € 25.000 die via toerbeurt worden verstrekt en Opdrachten boven € 25.000 die via minicompentie worden verstrekt.</p> <p>Iedere inkoopafdeling stelt overeenkomstig AP.1.2 een eigen toerbeurtschema op voor de Deelnemer of Deelnemers die zij bedient. Ieder schema volgt bij aanvang dezelfde definitieve rangorde van Opdrachtnemers en start bij de hoogst gerangschikte Opdrachtnemer. Daarna wordt de volgorde per schema cyclisch doorlopen. Alle Opdrachtnemers in het PT-Veld en de PT-Bank worden in ieder toepasselijk schema opgenomen.</p> <p>Omdat de afzonderlijke inkoopafdelingen verschillen in aantallen en frequentie van Aanvragen, kan geen gelijke verdeling van aantallen of omzet worden gegarandeerd. Iedere inkoopafdeling is verantwoordelijk voor correcte toepassing en registratie van haar schema; het schema wordt op verzoek overgenomen AP.1.2 ter inzage verstrekt.</p>
80	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	23-24	2.3	Kan Opdrachtgever een indicatieve verdeling geven van de geraamde 800 pentesten over de verschillende categorieën (Applicatie, Infrastructuur, Cloud, IoT/OT en Overig)?	<p>Nee. Aanbestedende dienst beschikt niet over een voldoende betrouwbare raming om de circa 800 geraamde pentesten indicatief te verdelen over de categorieën Applicatie, Infrastructuur, Cloud, IoT/OT en Overig.</p> <p>De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de toekomstige behoefte van de Deelnemers en kan gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst wijzigen. Aan het geraamde totaalvolume kunnen daarom geen aantallen of percentages per categorie worden</p>
81	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	23	2.3	Kan Opdrachtgever een indicatieve verdeling verstrekken van de verwachte afname over de classificaties A, B, C en D?	Zie het antwoord op vraag 86.
82	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	25	Herzieningsclausule	Kan Opdrachtgever nader toelichten welke impact het gebruik van deze herzieningsclausule heeft op de geraamde contractwaarde en de positie van de overige deelnemers binnen de raamovereenkomst?	<p>De herzieningsclausule ziet uitsluitend op (delen van) de afnamebehoefte en daaruit voortvloeiende Opdrachten van het ministerie van Defensie. Indien van deze clausule gebruik wordt gemaakt, kan dit ertoe leiden dat toekomstige pentestOpdrachten van Defensie niet langer onder deze Raamovereenkomst wordt verstrekt. Reeds gesloten Nadere Overeenkomsten blijven ongewijzigd van kracht en worden conform de daarin opgenomen bepalingen uitgevoerd.</p> <p>De geraamde totale Opdrachtwaarde van € 20 miljoen exclusief btw betreft een indicatieve raming van de gezamenlijke behoefte van alle Deelnemers. De daadwerkelijke afname kan hiervan afwijken en Opdrachtnemers kunnen aan deze raming geen afnamegaranties of rechten onttelen. Indien van de herzieningsclausule gebruik wordt gemaakt, kan dit leiden tot een lagere afname onder de Raamovereenkomst en daarmee tot een lagere gerealiseerde Opdrachtwaarde. De omvang van dit effect is vooraf niet kwantificeerbaar.</p> <p>De herzieningsclausule wijzigt de contractuele positie van de overige Deelnemers en het gezamenlijke plafondbedrag niet. Zij kunnen naar behoefte gebruik blijven maken van de Raamovereenkomst, mits de Opdrachten binnen de scope en voorwaarden blijven en het plafondbedrag niet wordt overschreden. Aan het wegvallen van de afname van Defensie kunnen Deelnemers en Opdrachtnemers geen volume- of afnamegarantie onttelen.</p> <p>Indien Opdrachtgever van de herzieningsclausule gebruikmaakt, worden Opdrachtnemers hierover overeenkomstig het</p>
83	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	23	4	Kan worden toegelicht hoe de maximale contractwaarde van €35 miljoen is vastgesteld ten opzichte van de genoemde verwachte Opdrachtwaarde?	<p>De geraamde totale Opdrachtwaarde bedraagt € 20 miljoen exclusief btw. Bij het bepalen van de maximale contractwaarde is rekening gehouden met de onzekerheid in het toekomstige afnamevolume en een mogelijk hoger afnamevolume gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst.</p> <p>Om deze onzekerheid te accommoderen is op de geraamde totale Opdrachtwaarde een opslag van 75% toegepast. Dit resulteert in een maximale contractwaarde van € 35 miljoen exclusief btw (€ 20 miljoen × 1,75).</p> <p>Bij deze opslag is onder meer rekening gehouden met mogelijke volumegroei als gevolg van ontwikkelingen op het gebied van digitale weerbaarheid en cybersecurity, geopolitieke ontwikkelingen, wijzigingen in wet- en regelgeving, veranderingen in het IT-landschap en de behoefte van Deelnemers en mogelijke hogere kosten van securityprofessionals. Zie hiervoor de tekst (bij de bullets) op pagina 24 van het Aanbestedingsdocument.</p> <p>De € 35 miljoen betreft een plafondbedrag en geen verwachte afname of omzetpercentage. De verwachte Opdrachtwaarde blijft € 20 miljoen.</p>
84	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de opdracht	23-24	Raming en toelichting op de betrouwbaarheid daarvan	<p>Kunt u het aantal uitgevoerde pentesten en de gerealiseerde omzet per jaar onder de huidige raamovereenkomst publiceren?</p> <p>Toelichting: Paragraaf 2.3 stelt dat historische afnamecijfers geen betrouwbare basis vormen en paragraaf 2.2.1.2 dat het gebruik van de huidige raamovereenkomst achterbleef bij de oorspronkelijke verwachtingen. Juist die realisatiecijfers vormen het enige objectieve jkpunt voor capaciteitsplanning en prijsstelling.</p>	<p>Zie vraag 76-87.</p> <p>Raamovereenkomst RVICTO2022 VWS+ IB is gestart op 15-7-2022, met 1x per jaar een rapportage. Hieronder staan de cijfers op peildatum 31-12-2025:</p> <p>31 Nadere overeenkomsten voor een of meerdere pentesten;</p> <p>11 Nadere afrop-overeenkomst (strippenkaart) waaronder reeds 23 pentesten zijn uitgevraagd;</p> <p>Totale waarde is 1,5 mln euro excl. btw</p> <p>Raamovereenkomst RVICTO2023 JenV+ is gestart op 15-11-2023, met elk kwartaal een rapportage.</p> <p>Hieronder de cijfers op peildatum 30-6-2026:</p> <p>10 Nadere overeenkomsten voor een of meerdere pentesten</p> <p>Totale waarde is 450K euro excl. btw</p> <p>De Aanbestedende dienst merkt hierbij op dat in de huidige situatie door Deelnemers ook op inhuurbasis pentesters worden ingezet, sommige Deelnemers eigen contracten hebben voor pentesten en gebruik maken van andere Raamovereenkomsten, waarover Aanbestedende dienst nu geen realisatiecijfers heeft. De hiervoor genoemde realisatiecijfers vormen dus geen representatieve/volledig beeld</p>
85	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	23-25		U geeft aan wat de geraamde totale omvang en maximale waarde van de Raamovereenkomst is, maar wij treffen geen nadere prognose aan van het verwachte aantal Opdrachten uitgesplitst naar type informatiebeveiligingsonderzoek, classificatie of omvang. Vraag: Kunt u, voor zover beschikbaar, een indicatieve verdeling geven van het verwachte aantal Opdrachten gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst, uitgesplitst naar type test/onderzoek en bij voorkeur ook naar classificatie A, B, C en D? Een dergelijke indicatie helpt Inschrijvers om de benodigde capaciteit, expertise en prijsstelling realistisch in te richten en draagt bij aan beter vergelijkbare en marktconforme Inschrijvingen.	<p>Aanbestedende dienst beschikt niet over voldoende betrouwbare gegevens om het geraamde aantal Opdrachten nader uit te splitsen naar type informatiebeveiligingsonderzoek of classificatie.</p> <p>Voor de prijsbeoordeling is in Bijlage 7 een fictieve verhouding opgenomen tussen de scenario's Klein, Normaal, Groot en Speciaal van respectievelijk 10 : 4 : 5 : 1. Deze verhouding is uitsluitend gekozen ten behoeve van een uniforme prijsvergelijking van Inschrijvingen en vormt geen prognose van de daadwerkelijke afname.</p> <p>Aan de in Bijlage 7 gehanteerde verhouding kunnen daarom geen verwachtingen of rechten worden ontleend ten aanzien van de werkelijke</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
86	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	23		Voor de prijsstelling is de verhouding tussen minicompentie-Opdrachten boven € 25.000 en toerbeurtOpdrachten daaronder van belang. Kunt u een indicatie geven van de verdeling van het geraamde waarde over beide categorieën, dan wel over de classificaties A tot en met D?	Vragen 81 en 86 worden gezamenlijk beantwoord. Aanbestedende dienst beschikt niet over voldoende betrouwbare gegevens om de verwachte afname, naar aantallen of Opdrachtwaarde, te verdelen over de classificaties A, B, C en D of tussen het toerbeurtsysteem en minicompenties. De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de toekomstige behoefte van de Deelnemers en de kenmerken en omvang van de afzonderlijke Opdrachten. De voor de prijsbeoordeling gehanteerde fictieve aantallen en verhoudingen dienen uitsluitend om Inschrijvingen uniform te vergelijken en vormen geen prognose of afnamegarantie.
87	Aanbestedingsdocument	2.3 Omvang van de Opdracht	23 en 25	Staffel verwachte omvang en de herziening sclauser	Welk deel van de geraamde 20.000.000 euro betreft het ministerie van Defensie? Toelichting: Defensie is de enige Deelnemer in het hoogste cohort van 5 tot 10 miljoen euro en vertegenwoordigt daarmee mogelijk tot de helft van de raming, terwijl de herzieningsclausule het mogelijk maakt de Defensie-behoefte na een jaar buiten de Raamovereenkomst te plaatsen. Zonder kwantificering is dat risico voor inschrijvers niet te wegen.	Zie tevens het antwoord op vraag 78. Het ministerie van Defensie is in de gepubliceerde volumestaffel ingedeeld in het cohort € 5 miljoen tot € 10 miljoen over de maximale looptijd van vier jaar. Deze stafel is uitsluitend bedoeld om de orde van grootte van de verwachte afname per Deelnemer weer te geven en vormt geen rekenkundige verdeling van de totale geraamde Opdrachtwaarde van € 20 miljoen. Aanbestedende dienst verstrekt geen nadere uitsplitsing van de geraamde Opdrachtwaarde per Deelnemer. Indien gebruik wordt gemaakt van de herzieningsclausule, kan (een deel van) de toekomstige afnamebehoefte van Defensie buiten deze Raamovereenkomst worden geplaatst. Opdrachtnemers kunnen aan de opgenomen cohortindeling geen rechten ontleen.
88	Aanbestedingsdocument	4.2 Uitsluitingsgronden			Hoofdstuk 4 verwijst op drie plaatsen voor het moment van aanleveren van bewijsmiddelen naar paragraaf 6.5: tweemaal in paragraaf 4.2 (Uitsluitingsgronden) en eenmaal in de inleiding van paragraaf 4.3 (Geschiktheidseisen). Paragraaf 6.5 is "Bepaling definitieve totale eindscore"; de bewijsmiddelenstermijn van vijftien kalenderdagen staat in paragraaf 6.6 "Beoordelen bewijsmiddelen". Wij verzoeken u deze drie verwijzingen te corrigeren naar paragraaf 6.6.	Ja. U constateert terecht dat de verwijzingen naar paragraaf 6.5 onjuist zijn. De drie betreffende verwijzingen in hoofdstuk 4 worden gecorrigeerd naar paragraaf 6.6 'Beoordelen bewijsmiddelen'.
89	Aanbestedingsdocument	4.3 Geschiktheidseisen	31		Paragraaf 4.3.2 toetst relevante ervaring, maar bevat geen concrete eis aan de beschikbare uitvoeringscapaciteit; bovendien is in paragraaf 2.2.1.4 bewust afgezien van eisen aan de personeelsomvang. Hoe wordt geborgd dat raamcontractanten voldoende gekwalificeerde capaciteit hebben om meerdere gelijktijdige Opdrachten uit te voeren?	Paragraaf 4.3.2 toetst de relevante ervaring van de Inschrijver. Er geldt geen afzonderlijke minimumeis voor personeelsomvang of capaciteit voor gelijktijdige Opdrachten. De Opdrachtnemer is zelf verantwoordelijk voor het organiseren en beschikbaar stellen van voldoende gekwalificeerde capaciteit voor de Nadere Opdrachten die hij aanvaardt. De toepasselijke eisen uit Bijlage 3 – Programma van Eisen blijven daarbij onverkort van toepassing. Door toepassing van een Raamovereenkomst met een tiental Opdrachtnemers die aan de diverse eisen voldoen (waaronder die voor Prestatiemanagement, zie hoofdstuk 7), met onderdeling naar PT-Veld en PT-Bank, verwacht Aanbestedende dienst dat het merendeel van de Opdrachten van Deelnemers door de te contracteren Opdrachtnemers uitgevoerd kunnen worden.
90	Aanbestedingsdocument	4.3.1 Financiële en economische draagkracht	31-32		U geeft aan dat de financiële gezondheid onder meer kan worden aangetoond met een door een accountant gecontroleerde jaarrekening, een jaarrekening met beoordelingsverklaring of een samenstellingsverklaring van een accountant waaruit blijkt dat geen sprake is van waardering op liquidatiebasis of een onjuiste continuïteitsveronderstelling. Vraag: Kunt u toelichten waarom voor het aantonen van de financiële gezondheid een verklaring van een accountant wordt verlangd en hoe een Inschrijver aan deze eis kan voldoen indien de onderneming op grond van de voor haar geldende wet- en regelgeving niet controle- of accountantsverklaringsplichtig is? Wij stellen voor om in dat geval tevens andere passende en gelijkwaardige bewijsmiddelen toe te staan, bijvoorbeeld de vastgestelde jaarrekening in combinatie met een verklaring van de directie en/of een verklaring van een financieel adviseur waaruit de financiële continuïteit en gezondheid van de onderneming blijkt. Kunt u bevestigen dat dergelijke gelijkwaardige bewijsmiddelen worden geaccepteerd?	De opsomming van bewijsmiddelen in paragraaf 4.3.1 is niet limitatief. Indien een Inschrijver op grond van de voor hem geldende wet- en regelgeving niet controle- of accountantsverklaringsplichtig is, mag hij andere passende bewijsmiddelen overleggen waaruit zijn financiële gezondheid en continuïteit voldoende blijken. Aanbestedende dienst beoordeelt aan de hand van de overgelegde stukken of hiermee gelijkwaardig wordt aangetoond dat geen ernstige zorg of gerede twijfel bestaat over de continuïteit van de onderneming. Een verklaring van de directie en/of een financieel adviseur wordt daarom niet op voorhand zonder meer als voldoende aangemerkt, maar wordt in samenhang met de overige overgelegde financiële informatie beoordeeld.
91	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	8	Bij het gebruik maken van referentie, mag er gebruik worden gemaakt van een onderaannemer. Daarbij vermeldt u dat de onderaannemer ook daadwerkelijk bij de uitvoering van de raamovereenkomst moet worden ingezet. Kunnen wij dit interpreteren dat het voldoende is om gebruik te maken van de kennis en kunde van de onderaannemer gedurende de uitvoer.	Vragen 91 en 96 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Een Inschrijver mag ervaring gebruiken die door hem als onderaannemer is opgedaan, mits hij het opgegeven inhoudelijke onderzoeksdeel zelfstandig heeft uitgevoerd en gerapporteerd. Een Inschrijver mag zich ook beroepen op de ervaring van een onderaannemer, mits deze onderaannemer bij de uitvoering van de Raamovereenkomst daadwerkelijk wordt ingezet, de Inschrijver daadwerkelijk over diens kennis en ervaring kan beschikken en de onderaannemer overeenkomstig de aanbestedingsstukken in het UEA wordt vermeld. Het enkel kunnen raadplegen van kennis zonder daadwerkelijke inzet volstaat niet.
92	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32 en 34		Bij kerncompetentie 1 mogen meerdere referenties gezamenlijk drie typen doelwitten aantonen. Op pagina 34 staat juist dat een kerncompetentie niet met meerdere referenties mag worden aangetoond. Kunt u bevestigen dat kerncompetentie 1, conform de specifieke omschrijving op pagina 32, met meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk mag worden aangetoond en dat het verbod op pagina 34 uitsluitend geldt voor kerncompetenties 2 en 3? Wilt u de tekst en het referentieformulier hiermee in overeenstemming brengen	Vragen 92, 93, 112, 113, 117, 124, 135 en 136 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Ja. Kerncompetentie 1A mag met één of meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk worden aangetoond, waarbij over die referenties in totaal ten minste drie van de vier genoemde typen doelwitten moeten zijn onderzocht. Voor iedere referentieOpdracht wordt een afzonderlijk referentieformulier gebruikt. Het algemene verbod om één kerncompetentie met meerdere referentieOpdrachten aan te tonen, geldt daarom uitsluitend voor kerncompetenties 2 en 3. De algemene bepaling en het referentieformulier worden, voor zover nodig, hiermee in
93	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	6	Bij kerncompetentie 1 staat dat de ervaring met minimaal drie doelwitten met één of meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk mag worden aangetoond. In de algemene bepalingen staat vervolgens dat één kerncompetentie niet met meerdere referentieOpdrachten mag worden aangetoond. Kunt u bevestigen dat voor kerncompetentie 1 meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk zijn toegestaan en dat de latere beperking alleen geldt voor kerncompetenties 2 en 3?	Zie het antwoord op vraag 92.
94	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34		Bij referenties die als onderaannemer zijn uitgevoerd moeten zowel een contactpersoon bij de Deelnemer/eindOpdrachtgever als bij de hoofdaannemer worden opgegeven en moeten beiden desgevraagd een akkoordverklaring kunnen verstrekken. Bijlage 5 bevat echter één verklaring van de Opdrachtgever. Wie mag deze verklaring rechtsgeldig ondertekenen: de eindOpdrachtgever, de hoofdaannemer of beiden? Kan één verificatiecontact volstaan wanneer contractuele vertrouwelijkheid verhindert dat rechtstreeks contact met de eindOpdrachtgever wordt opgenomen, mits de hoofdaannemer de feitelijk uitgevoerde werkzaamheden kan bevestigen?	Vragen 94 en 121 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. referentieOpdrachten hoeven niet voor een in deze aanbesteding genoemde Deelnemer te zijn uitgevoerd. Met de contactpersoon bij "Deelnemer" wordt in deze bepaling de eindOpdrachtgever van de referentieOpdracht bedoeld. Bij een referentie die als onderaannemer is uitgevoerd, moeten zowel een contactpersoon bij de eindOpdrachtgever als een contactpersoon bij de hoofdaannemer worden opgegeven; beide moeten de referentie op verzoek kunnen verifiëren en een akkoordverklaring kunnen verstrekken. Op basis van de gepubliceerde bepaling kan niet met één contactpersoon worden volstaan.
95	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32	3	De aanbestedingsstukken vereisen dat inschrijvers ervaring aantonen binnen minimaal drie van de vier benoemde doelwitten (applicatie, infrastructuur, cloud en IoT/OT). De doelstelling van de raamovereenkomst is echter het beschikbaar stellen van een breed inzetbaar leveranciersbestand voor uiteenlopende pentestbehoefte binnen de rijsoverheid. Vraag: Kan aanbestedende dienst toelichten in hoeverre het kunnen aantonen van ervaring binnen alle vier de doelwitten wordt beschouwd als een meerwaarde ten opzichte van het minimumvereiste van drie doelwitten? Indien dit geen rol speelt binnen de beoordeling, kan aanbestedende dienst bevestigen dat inschrijvers die ervaring aantonen binnen alle vier de doelwitten niet anders worden behandeld dan inschrijvers die uitsluitend voldoen aan het minimumvereiste?	Het aantonen van ervaring met ten minste drie van de vier typen doelwitten is de minimumeis. Uit paragraaf 4.3.2 volgt niet dat ervaring met alle vier de typen doelwitten aanvullend wordt gewaardeerd. Een Inschrijver die aantoonbaar aan het minimum van drie typen voldoet, voldoet op dit onderdeel aan dezelfde geschiktheidseis als een Inschrijver die ervaring met alle vier de typen aantoot.
96	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-34		De kerncompetenties verlangen ervaring met het 'zelfstandig uitvoeren' van pentesten, terwijl dezelfde paragraaf uitdrukkelijk toestaat dat referenties uit een positie als onderaannemer worden gebruikt. Kan worden bevestigd dat een als onderaannemer uitgevoerde Opdracht voldoet wanneer de inschrijver het opgegeven inhoudelijke onderzoeksdeel zelfstandig heeft uitgevoerd en gerapporteerd, ook als de hoofdaannemer verantwoordelijk was voor contractmanagement of integrale oplevering?	Zie het antwoord op vraag 91.
97	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	33	5	Ervaring: Mogen meerdere kerncompetentie worden aangetoond met dezelfde referentieOpdracht?	Vragen 97 en 107 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord.
98	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	7	Ervaring: Op welk niveau – per individuele pentest, per FTE-jaar, of geaggregeerd over de gehele raamovereenkomst – wordt de vereiste drempel van 50% gecertificeerde pentesters vastgesteld en gecontroleerd?	Ja. Eén referentieOpdracht mag worden gebruikt om meerdere kerncompetenties aan te tonen, mits uit die referentie voor iedere kerncompetentie voldoende bewijs wordt afgegeven dat de vereiste drempel is bereikt. Eis P.5 gebruikt niet de term "50%-drempel", maar bepaalt dat de inzet van gecertificeerde leden ten minste de helft van de totale inzet van het onderzoeksteam voor het betreffende onderzoek bedraagt. Dit is rekenkundig 50%. Het betreft geen referentie- of ervarings eis uit paragraaf 4.3.2 of Kerncompetentie 3. Zie voor de toepassing het antwoord op vraag 684, onderdeel 2.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
99	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	9	Ervaring: Telt voor organisaties met een internationale voetafdruk en groepsmaatschappijen ervaring die is opgedaan binnen een buitenlandse groepsentiteit mee, en zo ja, onder welke voorwaarden?	Vragen 99, 119 en 120 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. ReferentieOpdrachten voor buitenlandse Opdrachtgevers zijn toegestaan, mits zij aan alle inhoudelijke eisen voldoen en verifieerbaar zijn. Is de buitenlandse vestiging onderdeel van dezelfde rechtspersoon als de Inschrijver, dan geldt de daar opgedane ervaring als eigen ervaring van de Inschrijver. Is de ervaring opgedaan door een afzonderlijke groepsmaatschappij of andere rechtspersoon, dan kan deze niet als eigen ervaring worden opgevoerd; de Inschrijver moet zich dan overeenkomstig de aanbestedingsstukken op de draagkracht van die entiteit beroepen, deze entiteit in het UEA vermelden en daadwerkelijk over haar kennis en ervaring kunnen beschikken bij de uitvoering.
100	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32	2	Heeft de aanbestedende dienst overwogen om een minimale Opdrachtwaarde per referentie te hanteren? Zo nee, waarom niet?	Vragen 100, 115 en 132 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Er geldt geen afzonderlijke minimale Opdrachtwaarde, uren- of omvangseis voor de referentieOpdrachten. De geschiktheid wordt beoordeeld aan de hand van de inhoudelijk aangetoonde ervaring met de betreffende kerncompetentie(s), de daadwerkelijk onderzochte scope-objecten en de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten. Aanbestedende dienst voegt geen aanvullende minimumwaarde of minimumomvang toe.
101	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	36	3	Hoe wordt beoordeeld of de relevante organisatieonderdelen voldoende binnen het werkingsgebied van het ISMS vallen?	Dit wordt beoordeeld aan de hand van het werkingsgebied zoals dat blijkt uit het ISO/IEC 27001-certificaat en/of de overgelegde gelijkwaardige bewijzen. Daaruit moet blijken dat het ISMS minimaal alle organisatieonderdelen en processen omvat die bij de uitvoering van de Raamovereenkomst betrokken zijn. Organiseatieonderdelen of processen die geen rol hebben bij de uitvoering hoeven niet binnen het werkingsgebied te vallen.
102	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	33	4	Inzake kerncompetentie 2: Wat wordt verstaan onder "onderling verbonden scopeobjecten"? Is technische koppeling vereist of volstaat functionele samenhang?	Vragen 102, 126 en 127 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Bij kerncompetentie 2 moeten meerdere afzonderlijke scope-objecten binnen één IT-omgeving onderling verbonden of afhankelijk zijn en moeten die relaties daadwerkelijk onderdeel van de pentest zijn geweest. Een louter organisatorische of functionele samenhang zonder onderzochte technische of operationele relatie volstaat niet. Onder een component kan ieder logisch onderscheiden scope-object vallen, zoals een applicatie, systeem, infrastructuurcomponent, netwerksegment, cloudresource of identiteitsvoorziening. Voor kenmerk h hoeft niet noodzakelijk daadwerkelijk toegang van component A naar component B te zijn verkregen; wel moet het mogelijke aanvalspad of de mogelijke impact aantoonbaar zijn onderzocht en gevalideerd. Meerdere eigenaars of beheerpartijen kunnen intern of extern zijn, mits hun verschillende verantwoordelijkheden, autorisaties, afstemming of afhankelijkheden relevant waren voor de complexiteit en uitvoering van de pentest en als zodanig uit de referentie blijken.
103	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	6	Inzake Kerncompetentie 3: Kan een referentie voldoen indien meerdere cloudomgevingen onderdeel zijn van dezelfde architectuur, ook wanneer slechts één publieke cloudprovider wordt gebruikt?	Vragen 103, 104, 109, 114, 129 en 137 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Ja, Kerncompetentie 3 toest ervaring met pentesten van meerdere logisch onderscheiden cloudomgevingen, cloudaccounts, subscriptions, projects of vergelijkbare cloudbeheer- of resourcedomeinen, waarbij ook aandacht is besteed aan de beveiligingsrisico's die samenhangen met hun onderlinge verbindingen, vertrouwensrelaties, toegangsrechten of afhankelijkheden. Het gebruik van meerdere cloudproviders is niet vereist: meerdere afzonderlijk beheerde accounts, subscriptions, projects, tenants, management groups of vergelijkbare domeinen binnen één provider kunnen voldoen, mits deze daadwerkelijk van elkaar zijn onderscheiden en de relevante onderlinge relaties onderdeel waren van het onderzoek. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit afzonderlijke beheer- of toegangsstructuren, eigen configuratieverantwoordelijkheden of afzonderlijke organisatorische verantwoordelijkheden. Alleen een administratief onderscheid of een andere naamgeving is op zichzelf niet voldoende. De drie in paragraaf 4.3.2 genoemde situaties zijn alternatieven; De referentie moet aantonen dat aan de voorwaarden van ten minste één situatie is voldaan. Ook cloudomgevingen die door verschillende beheerpartijen of systeem-/applicatie-eigenaren worden beheerd, kunnen kwalificeren, mits de onderscheiden domeinen onderdeel waren van de scope van één penetratietest en de relevante onderlinge relaties onderdeel waren van het onderzoek. Verschillende beheerpartijen kunnen zowel externe partijen als afzonderlijke interne teams of organisatorische eenheden binnen één organisatie zijn, mits sprake is van aantoonbaar onderscheiden beheer- of verantwoordelijkheidsgebieden. Een daadwerkelijk externe, zelfstandig opererende technische beheerpartij is dus niet vereist. De beheerpartijen hoeven evenmin onderling contractueel afhankelijk te zijn; wel moet uit de referentie blijken dat de penetratietest aandacht heeft besteed aan ten minste één relevante onderlinge verbinding, vertrouwensrelatie, toegangsrecht of afhankelijkheid tussen de onderscheiden cloudomgevingen of domeinen. Niet alle genoemde aspecten hoeven aanwezig of onderzocht te zijn. Private cloudomgevingen kunnen eveneens kwalificeren indien zij voldoen aan deze inhoudelijke kenmerken. Ook in dat geval is het enkele bestaan van meerdere cloudomgevingen binnen dezelfde architectuur niet voldoende. Uit de referentie moet blijken dat de test mede betrekking had op risico's die specifiek samenhangen met de inrichting en onderlinge relaties van de onderscheiden domeinen. De referentie wordt beoordeeld aan de hand van de hiervoor genoemde voorwaarden en de eisen van kerncompetentie 3, zoals opgenomen in Bijlage 5.
104	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	2	Inzake Kerncompetie 3: Welke specifieke competentie beoogt de aanbestedende dienst met deze referentie als te toetsen?	Zie het antwoord op vraag 103.
105	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32		Bepalingen kerncompetenties Kan een gecontracteerd programma met meerdere samenhangende penetratietesten als één referentieOpdracht worden ingediend, wanneer het onder één overeenkomst en één overkoepelende scope is uitgevoerd?	Een programma met meerdere penetratietesten kan als één referentieOpdracht gelden indien het aantoonbaar één samenhangende Opdracht vormt, bijvoorbeeld onder één overeenkomst en overkoepelende scope, en de voor de betreffende kerncompetentie vereiste onderlinge relaties daadwerkelijk onderdeel van het onderzoek waren. Een bundeling van losstaande onderzoeken zonder inhoudelijke samenhang valt niet als één referentieOpdracht te beschouwen.
106	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32		Kerncompetentie 1, B Kan een Inschrijver een eigen methodiek voor penetratietesten gebruiken wanneer wordt aangetoond dat deze de zeven genoemde fasen van de Penetration Testing Execution Standard inhoudelijk afdekt?	Vragen 106, 110, 130 en 138 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Een eigen of andere methodiek is toegestaan indien de Inschrijver aantoont dat deze inhoudelijk een met PTES vergelijkbare gefaseerde aanpak omvat. Per fase moet worden beschreven welke activiteiten daadwerkelijk zijn uitgevoerd en hoe deze zijn vastgelegd. Threat Modeling is daarbij geen afzonderlijke dienstverlening, maar één van de te onderbouwen onderzoeksfasen waarin relevante dreigingen, aanvalsperspectieven en aanvalsmogelijkheden worden bepaald en geanalyseerd. Voor Intelligence Gathering moet voldoende concreet worden beschreven welke relevante informatie is verzameld en geanalyseerd, met welk doel en hoe deze in het verdere onderzoek is gebruikt en vastgelegd. De Cyber Kill Chain of een andere methodiek wordt niet op naam vooraf gelijkwaardig verklaard; de Inschrijver moet de inhoudelijke dekking van alle zeven fasen aantonen.
107	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	4.3.2	Kan Opdrachtgever bevestigen dat één referentieOpdracht mag worden gebruikt voor meerdere kerncompetenties, mits uit de referentie aantoonbaar blijkt dat aan meerdere betreffende kerncompetenties wordt voldaan?	Zie het antwoord op vraag 97.
108	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-34	4.3.2	Kan Opdrachtgever bevestigen dat ervaring met OT en IoT gezamenlijk mag worden aangetoond onder het doelwittype "IoT/OT", ongeacht of de referentie uitsluitend IoT of uitsluitend OT betrof?	Ja. "IoT/OT" is in kerncompetentie 1 één type doelwit. Ervaring met een penetratietest op IoT óf OT kan daarom voor dit type doelwit meetellen, mits het betreffende IoT- of OT-object daadwerkelijk onderdeel van de penetratietest was.
109	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	4.3.2	Kan Opdrachtgever bevestigen dat meerdere subscriptions, tenants of management groups binnen Microsoft Azure kwalificeren als meerdere logisch gescheiden cloudomgevingen in de zin van kerncompetentie 3?	Zie het antwoord op vraag 103.
110	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32	4	Kan worden toegelicht waarom ervaring met threat modelling onderdeel uitmaakt van de referentie-eisen, terwijl threat modelling niet expliciet onderdeel lijkt van de gevraagde dienstverlening?	Zie het antwoord op vraag 106.
111	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	31		Kerncompetentie 1 kan worden aangetoond met drie van de vier genoemde soorten doelwitten, waardoor IoT/OT buiten de aangetoonde ervaring kan vallen. P.5 borgt algemene pentestkwalificaties, maar verlangt geen afzonderlijk bewijs van OT-deskundigheid. Het mist daarmee aan borging van de veiligheid en kwaliteit voor Deelnemers t.a.v. Opdrachtnemers die geen OT-diensten leveren. Bent u bereid IoT/OT als expliciete vereiste op te nemen in de kerncompetentie om zo de kwaliteit voor uw Deelnemers te borgen?	Nee. Kerncompetentie 1 verlangt aantoonbare ervaring met ten minste drie van de vier genoemde typen doelwitten. IoT/OT is daarom niet een verplicht onderdeel van de aangetoonde ervaring. Aanbestedende dienst voegt IoT/OT niet als afzonderlijk verplicht doelwittype aan deze kerncompetentie toe.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
112	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid			Kerncompetentie 1 onder A bepaalt: "Inschrijver dient deze ervaring aan te tonen met één of meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk, waarbij in totaal aantoonbaar ervaring is opgedaan met ten minste drie van de volgende vier soorten doelwitten." Bij de kerncompetenties 2 en 3 hanteert paragraaf 4.3.2 daarentegen consequent "Inschrijver kan één referentie van een Opdracht overleggen". Bijlage 5 volgt dat onderscheid: bij het formulier voor kerncompetentie 1 staat "Deze referentie mag worden gecombineerd met andere referenties om gezamenlijk aan de gestelde eisen te voldoen. Gebruikt u meerdere referentieOpdrachten om te voldoen aan kerncompetentie 1? Gebruik dan per referentieOpdracht een separaat formulier", en in Deel 2 "Vereiste: minimaal drie van de vier typen moeten gezamenlijk (over alle ingediende referenties) zijn aangetoond", terwijl de formulieren voor de kerncompetenties 2 en 3 spreken van één specifieke referentieOpdracht. De slotbepaling van paragraaf 4.3.2 ("Het is niet toegestaan om één kerncompetentie door middel van meerdere referentieOpdrachten te tonen") is een algemene bepaling, ingeleid met de zinsnede dat zij op alle kerncompetenties van toepassing is. Kerncompetentie 1 onder A bevat echter de bijzondere regeling voor deze kerncompetentie en gaat als zodanig voor; bij de andere lezing zouden de woorden "één of meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk, waarbij in totaal" en de zinsnede "over alle ingediende referenties" zonder betekenis zijn, en zou de instructie om per referentieOpdracht een separaat formulier te gebruiken zonder toepassing blijven. Nu het een geschiktheidseis betreft waarvan het niet voldoen tot terzijdelegging leidt, verlangt artikel 1.9 Aanbestedingswet 2012 dat de reikwijdte voor een behoorlijk geïnformeerde en normaal zorgvuldige inschrijver onduidelijk kenbaar is. Wij verzoeken u te bevestigen dat kerncompetentie 1 met meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk mag worden aangetoond en dat de slotbepaling van paragraaf 4.3.2 uitsluitend geldt voor de kerncompetenties 2 en 3, en die slotbepaling in die zin aan te passen. Wij verzoeken u dit in de eerste Nota van Inlichtingen te beantwoorden, nu het antwoord bepaalt welke referentieOpdrachten inschrijvers selecteren en bij hun referenten laten verifiëren.	Zie het antwoord op vraag 92.
113	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32 en 34		Kerncompetentie 1 onderdeel A, en de algemene bepalingen onderaan paragraaf 4.3.2 In paragraaf 4.3.2 lijken twee bepalingen elkaar tegen te spreken. Op p. 32 staat bij kerncompetentie 1 dat de Inschrijver zijn ervaring mag aantonen met "één of meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk", waarbij in totaal ervaring moet zijn opgedaan met ten minste drie van de vier genoemde soorten doelwitten. Op p. 34 staat vervolgens in de algemene bepalingen van diezelfde paragraaf: "Het is niet toegestaan om één kerncompetentie door middel van meerdere referentieOpdrachten te tonen." Kunt u verduidelijken welke bepaling van toepassing is? Concreet voorbeeld: wij dienen drie referenties in, één webapplicatietest, één interne infrastructuurtest en één cloudtest. Samen dekken die drie van de vier kerncompetenties. Volstaat dat, of moet één referentie afgeleverd worden die alle drie de soorten bevatten?	Zie het antwoord op vraag 92.
114	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid			Kerncompetentie 3 verlangt dat "meerdere logisch van elkaar onderscheiden cloudomgevingen, cloudaccounts, subscriptions, projects of vergelijkbare cloudbeheer-/resource-domeinen onderdeel waren van de scope", en dat aandacht is besteed aan "de onderlinge verbanden, vertrouwensrelaties, toegangsrechten of afhankelijkheden tussen de onderscheiden cloudomgevingen/domeinen". De instructie bij het referentiefomulier voor kerncompetentie 3 in Bijlage 5 verlangt daarentegen dat de referentie aantoonbaar maakt dat "de onderlinge relaties, vertrouwensrelaties en afhankelijkheden" onderdeel van het onderzoek waren, en Deel 4 van dat formulier vraagt de onderdelen 4.1 tot en met 4.4 alle vier uit te werken, terwijl Deel 5 van hetzelfde formulier de eis juist alternatief stelt: "Vereiste: minimaal een situatie dient van toepassing te zijn geweest, waarbij de onderlinge relaties aantoonbaar onderdeel waren van het onderzoek." Wij verzoeken u (a) te bevestigen dat de opsomming in paragraaf 4.3.2 alternatief is gesteld, zoals het woord "of" aangeeft, en dat Bijlage 5 daarmee in overeenstemming wordt gebracht; en (b) aan te geven welke criteria u hanteert voor het begrip afzonderlijk beheerde cloudaccounts, subscriptions, projects of vergelijkbare domeinen in de tweede situatie.	Zie het antwoord op vraag 103.
115	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32	1	Klopt het dat er geen minimale Opdrachtwaarde geldt voor de referentie-Opdrachten? Zo ja, wat is de reden er geen minimale waarde wordt gehanteerd?	Zie het antwoord op vraag 100.
116	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32	2	Klopt het dat referentieOpdrachten die worden afgerond tussen publicatie van de aanbesteding en de uiterste inschrijfdatum nog als referentie mogen worden opgevoerd?	Ja. Een referentieOpdracht die uiterlijk op de sluitingsdatum voor het indienen van de Inschrijving is afgerond, kan worden opgevoerd indien zij binnen de referentieperiode van drie jaar valt. Ook een nog niet geheel afgeronde Opdracht kan worden gebruikt, maar uitsluitend de op de sluitingsdatum werkelijk behaalde resultaten mogen worden opgegeven; prognoses tellen niet mee. Met de sluitingsdatum wordt de uiterste inschrijfdatum bedoeld zoals opgenomen in de nieuwe publicatie van de aanbesteding (TN 620596).
117	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32		Kerncompetentie 1, A Kunnen de drie vereiste soorten onderzoeksobjecten voor Kerncompetentie 1 met meerdere referentieOpdrachten worden aangetoond?	Zie het antwoord op vraag 92.
118	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	35	2	Kunnen onafhankelijke audits die plaatsvinden binnen een internationaal concern worden aangemerkt als onafhankelijke deskundige toetsing?	Ja. Een audit die wordt uitgevoerd door een auditfunctie binnen hetzelfde internationale concern kan als onafhankelijke deskundige audit gelden. Vereist is dat de auditor aantoonbaar deskundig en functioneel onafhankelijk is van de geauditeerde organisatieonderdelen, processen en verantwoordelijkheden. De enkele omstandigheid dat de auditor tot hetzelfde concern behoort, sluit onafhankelijkheid niet uit, maar is op zichzelf ook onvoldoende. Uit de overgelegde beschrijving, kwaliteitshandboeken of andere bewijzen moet blijken dat de audit periodiek plaatsvindt en voor kwaliteitszorg ziet op de naleving van de kwaliteitsprocedures en voor het ISMS op het bestaan en de werking daarvan bij de organisatieonderdelen en processen die betrokken zijn bij de uitvoering van de Raamovereenkomst.
119	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-34		Referentie Opdracht(en) / kerncompetenties Kunt u bevestigen dat referentieOpdrachten die zijn uitgevoerd door een buitenlandse vestiging van onze (Nederlandse) rechtspersoon - bijvoorbeeld voor een Deense of andere niet-Nederlandse Opdrachtgever - gelden als eigen referenties van de Inschrijver in de zin van paragraaf 4.3.2, zolang de Opdracht is uitgevoerd binnen dezelfde rechtspersoon als waarmee wordt ingeschreven, en dus niet hoeven te worden behandeld als referentie van een onderaannemer of derde?	Zie het antwoord op vraag 99.
120	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-34		Referentie Opdracht(en) / kerncompetenties Kunt u bevestigen dat referentieOpdrachten die zijn uitgevoerd voor niet-Nederlandse (bijvoorbeeld Deense of andere EU-) Opdrachtgevers, toelaatbaar zijn als referentie voor de kerncompetenties genoemd in paragraaf 4.3.2, mits wordt voldaan aan de overige eisen, waaronder de verificerbaarheid van de contactpersoon bij de Opdrachtgever?	Zie het antwoord op vraag 99.
121	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34		Bepaling over referenties uit een positie als onderaannemer Kunt u bevestigen dat referentieOpdrachten ook bij Opdrachtgevers buiten de in paragraaf 1.1 genoemde Deelnemers mogen zijn uitgevoerd? Toelichting: De bepaling schrijft voor dat 'naast een contactpersoon bij Deelnemer ook een contactpersoon bij betreffende hoofdaannemer' wordt opgegeven. Deelnemer is in dit document gedefinieerd als deelnemende Rijksorganisaties; naar de letter zouden alleen Opdrachten bij die organisaties als referentie kwalificeren, wat zittende Opdrachtnemers zou bevooruden. Tekstvoorstel: Vervang 'een contactpersoon bij Deelnemer' door 'een contactpersoon bij de eindOpdrachtgever'.	Zie het antwoord op vraag 94.
122	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-24		Kunt u verduidelijken welke technische validatie wordt verwacht bij cloudpentesten naar IAM-rechten, vertrouwensrelaties en aanvalspladen tussen accounts, subscriptions of tenants? Mogen wij ervan uitgaan dat een combinatie van geautomatiseerde analyse en handmatige validatie van effectieve rechten en configuraties volstaat wanneer daadwerkelijke exploitatie aantoonbaar onveilig of niet verantwoord is? Welke bewijsvoering verlangt u in dat geval?	Vragen 122, 123 en 133 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Een passende referentie moet naast geautomatiseerde analyses ook handmatige onderzoeks- en validatieactiviteiten bevatten. Gecontroleerde exploitatie wordt uitgevoerd waar dit mogelijk en verantwoord is. Indien daadwerkelijke exploitatie niet mogelijk of verantwoord was, volstaat een andere passende validatiemethode, mits de Inschrijver toelicht waarom niet is geëxploiteerd, welke alternatieve validatie is uitgevoerd en hoe dit is vastgelegd. Voor kerncompetentie 3 is niet vereist dat daadwerkelijk toegang van de ene cloudomgeving naar de andere is verkregen; wel moeten de relevante verbanden, vertrouwensrelaties, toegangsrechten of
123	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32		Kerncompetentie 3 Moet de referentieOpdracht aantonen dat daadwerkelijk toegang van de ene cloudomgeving naar de andere is verkregen, of is het voldoende dat de koppelingen, toegangsrechten en vertrouwensrelaties tussen de cloudomgevingen zijn getest?	Zie het antwoord op vraag 122.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
124	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32 en 34	<p>Kerncompetentie 1 onderdeel A en de algemene bepalingen</p> <p>Mogen de drie soorten doelwitten voor Kerncompetentie 1 met meerdere referentieOpdrachten samen worden aangetoond, zoals onderdeel A bepaalt, of moet dit binnen een referentieOpdracht, zoals de algemene bepaling stelt?</p> <p>Toelichting: Kerncompetentie 1 onderdeel A staat 'een of meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk' toe, terwijl de algemene bepaling stelt dat het niet is toegestaan een kerncompetentie met meerdere referentieOpdrachten aan te tonen. Het verschil bepaalt welke referenties een inschrijver selecteert.</p> <p>Tekstvoorbeeld: Voeg aan de algemene bepaling toe: '...', met uitzondering van Kerncompetentie 1 onderdeel A, waarvoor meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk zijn toegestaan.'</p>	Zie het antwoord op vraag 92.
125	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	<p>PentestOpdrachten worden vrijwel zonder uitzondering onder strikte geheimhouding uitgevoerd; veel Opdrachtgevers zijn niet bereid als referent te worden opgegeven of een akkoordverklaring te ondertekenen. Kunt u toelichten of een referentie geanonimiseerd mag worden ingediend met een contactpersoon die uitsluitend onder geheimhouding benaderd mag worden, binnen welke termijn het akkoord van de referent moet worden aangeleverd, en of een e-mailbevestiging volstaat in plaats van een ondertekend referentieformulier?</p>	<p>Vragen 125 en 128 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord.</p> <p>Ja. De naam van de referentieOpdrachtgever en vertrouwelijke technische details mogen in de inhoudelijke beschrijving worden geanonimiseerd of op een voldoende abstract niveau worden beschreven, mits uit de verstrekte informatie nog steeds kan worden vastgesteld dat aan de betreffende kerncompetentie wordt voldaan en de referentie verifieerbaar blijft. Vertrouwelijke gegevens kunnen onder geheimhouding aan Aanbestedende dienst worden verstrekt.</p> <p>Het referentieformulier hoeft bij de Inschrijving nog niet door de referent te zijn ondertekend. Aanbestedende dienst mag de opgegeven contactpersoon zonder tussenkomst of nadere toestemming van Inschrijver benaderen. Indien om bewijsmiddelen wordt verzocht, moeten deze binnen vijftien kalenderdagen na het eerste verzoek worden overgelegd. Het akkoord van de referent mag blijken uit een ondertekend referentieformulier of een separate e-mail.</p> <p>Bij een referentie die als onderaannemer is uitgevoerd, blijven de aanvullende voorwaarden uit paragraaf 4.3.2 gelden: zowel de</p>
126	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	<p>U geeft aan dat de referentieOpdracht ten minste twee kenmerken moet bevatten, waaronder: "een keten waarbij een kwetsbaarheid in één component toegang of impact op een ander component kan veroorzaken." Tevens geeft u aan dat de onderlinge relaties tijdens de pentest daadwerkelijk onderdeel van het onderzoek moeten zijn geweest.</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken wat u binnen onderdeel h van Kerncompetentie 2 precies onder een "component" verstaat? Omvat dit bijvoorbeeld afzonderlijke applicaties, systemen, infrastructuurcomponenten, netwerksegmenten, cloudresources, authenticatievoorzieningen of andere logisch onderscheiden onderdelen binnen een IT-omgeving? Kunt u tevens aangeven of voor dit onderdeel vereist is dat tijdens de referentieOpdracht daadwerkelijk is aangetoond dat een kwetsbaarheid in component A toegang tot of impact op component B kon veroorzaken, of dat het voldoende is dat deze ketenrelatie aantoonbaar onderdeel van het onderzoek en de aanvalsplannen was?</p>	Zie het antwoord op vraag 102.
127	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	33-34	<p>U geeft aan dat de referentieOpdracht voor Kerncompetentie 2 ten minste twee kenmerken moet bevatten, waaronder "meerdere technische beheerpartijen" en "meerdere eigenaars", en dat de onderlinge relaties tijdens de pentest daadwerkelijk onderdeel van het onderzoek moeten zijn geweest.</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken wat u in het kader van Kerncompetentie 2 precies verstaat onder "meerdere eigenaars" en "meerdere technische beheerpartijen" en op welke wijze Inschrijver dit in de referentie aantoonbaar moet maken? Kunt u daarbij tevens toelichten welke invloed het enkele aanwezig zijn van meerdere eigenaars of technische beheerpartijen moet hebben gehad op de complexiteit of uitvoering van de pentest om als één van de genoemde kenmerken te mogen meetellen? Is bijvoorbeeld voldoende dat verschillende scope-objecten onder verschillende functionele of technische eigenaren/beheerpartijen vielen, of verwacht u dat juist de onderlinge afhankelijkheden, afstemming, autorisaties of verantwoordelijkheidsverdeling tussen deze partijen aantoonbaar onderdeel van het onderzoek waren?</p>	Zie het antwoord op vraag 102. Meerdere eigenaars of beheerpartijen kunnen intern of extern zijn, mits hun verschillende verantwoordelijkheden, autorisaties, afstemming of afhankelijkheden relevant zijn voor de complexiteit en uitvoering van de pentest. De Inschrijver dient dit in de referentie te onderbouwen door te beschrijven welke eigenaars of beheerpartijen betrokken waren en op welke wijze de onderlinge relaties, verantwoordelijkheden, autorisaties, afstemming of afhankelijkheden daadwerkelijk onderdeel van het onderzoek zijn geweest.
128	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-35	<p>U geeft aan dat Inschrijver per referentieOpdracht gedetailleerd dient te beschrijven welke scope-objecten zijn onderzocht, welke activiteiten per onderzoeksfase daadwerkelijk zijn uitgevoerd en op welke wijze de vereiste kerncompetenties binnen de referentie zijn aangetoond. Tevens dient een contactpersoon van de betreffende Opdrachtgever als referent te worden opgegeven, zodat de referentie kan worden geverifieerd.</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken hoe Inschrijvers met deze vereiste detaillering dienen om te gaan indien op de betreffende referentieOpdracht geheimhoudings- of vertrouwelijkheidsverplichtingen rusten, hetgeen bij informatiebeveiligings- en penetratietestOpdrachten regelmatig het geval zal zijn? Kunt u bevestigen dat de naam van de Opdrachtgever en/of gevoelige technische gegevens in de inhoudelijke beschrijving mogen worden geanonimiseerd of op een voldoende abstractieniveau mogen worden beschreven, mits de Aanbestedende dienst aan de hand van de verstrekte informatie en de opgegeven referent kan verifiëren dat aan de betreffende kerncompetentie wordt voldaan?</p>	Zie het antwoord op vraag 125.
129	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	<p>U geeft aan dat Kerncompetentie 3 onder meer kan worden aangetoond met "een combinatie van cloudomgevingen die door verschillende organisaties, beheerpartijen of systeem-/applicatie-eigenaren worden beheerd" en dat de penetratietest betrekking moet hebben gehad op de onderlinge verbindingen, vertrouwensrelaties, toegangsrechten of afhankelijkheden tussen deze omgevingen.</p> <p>Vraag: Kunt u nader verduidelijken wat u binnen deze derde situatie verstaat onder "verschillende beheerpartijen" en wanneer sprake is van voldoende betrokkenheid van een dergelijke beheerpartij om aan deze eis te voldoen? Is bijvoorbeeld vereist dat sprake is van een daadwerkelijk externe, zelfstandig opererende technische beheerpartij met een wezenlijk aandeel in het beheer van één of meer cloudomgevingen, of kunnen ook verschillende interne beheerteams of organisatorische eenheden binnen dezelfde organisatie hieronder vallen? Wij verzoeken u tevens te verduidelijken welke minimale mate van technische of organisatorische afhankelijkheid tussen de betreffende beheerpartijen en cloudomgevingen aanwezig moet zijn geweest, zodat voor Inschrijvers eenduidig vaststaat wanneer een referentie aan dit onderdeel van Kerncompetentie 3 voldoet.</p>	Zie het antwoord op vraag 103.
130	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	33	<p>U geeft aan: "Informatie verzamelen (Intelligence Gathering) – verzamelen en analyseren van relevante informatie over de onderzoeksobjecten."</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken welke minimale elementen u verwacht terug te zien om aan te tonen dat binnen de referentieOpdracht aantoonbaar sprake is geweest van de fase "Informatie verzamelen (Intelligence Gathering)"? Is het voldoende om te beschrijven welke typen informatie zijn verzameld en geanalyseerd, of verwacht u daarnaast bijvoorbeeld een toelichting op bronnen, technieken, doel van de informatieverzameling en de wijze waarop deze informatie is gebruikt in de verdere uitvoering van de penetratietest? Wij verzoeken u de minimale invulling nader te concretiseren, zodat voor Inschrijvers duidelijk is wanneer deze onderzoeksfase voldoende is aangetoond.</p>	Zie het antwoord op vraag 106.
131	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	<p>5</p> <p>U heeft geen referenties opgenomen die aantonen dat een Opdrachtnemer ervaring heeft in TBB omgevingen, hiermee kunnen partijen zich onderscheiden en kunt een betere selectie maken van partijen die passen bij de Opdrachten. Bent u bereid een aanvullende referentie op te nemen?</p>	Nee. Geschiktheidseisen zijn minimumeisen waarmee wordt vastgesteld of een Inschrijver over de noodzakelijke technische bekwaamheid beschikt. Ervaring in een TBB-omgeving wordt niet als afzonderlijke kerncompetentie of aanvullende referentie-eis opgenomen. De risico's voor de nationale veiligheid worden afzonderlijk geborgd door de toepasselijke ABRO-eisen. Voor de Raamovereenkomst en per Bijzondere Opdracht wordt getoetst of de betrokken Opdrachtnemer en, indien van toepassing, diens onderaannemers aan die eisen voldoen en over de vereiste ABRO-verklaring beschikken.
132	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34	<p>5</p> <p>U stelt geen eisen aan omvang aan de referenties in uren of waarde. Het toevoegen hiervan kan helpen in de selectie van partijen die ervaring hebben in de complexiteit en omvang van de pentesten die u schetst binnen de Rijksverhoed. Bent u bereid deze aanvullende criteria op te nemen?</p>	Zie het antwoord op vraag 100.
133	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32	<p>Kerncompetenties 1 en 3</p> <p>Voldoet een cloudonderzoek wanneer naast configuratiecontroles ook handmatige tests, validatie en gecontroleerde exploitatie zijn uitgevoerd?</p>	Zie het antwoord op vraag 122.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
134	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	35	1	Volstaat een concernbreed ISO 27001-certificaat indien de inschrijvende entiteit en de uitvoerende organisatieonderdelen aantoonbaar binnen de certificeringsscope vallen?	Ja. Een concernbreed ISO/IEC 27001-certificaat kan volstaan, mits uit het certificaat en het daarop vermelde werkingsgebied aantoonbaar blijkt dat de inschrijvende entiteit en minimaal alle organisatieonderdelen en processen die bij de uitvoering van de Raamovereenkomst betrokken zijn, binnen de certificeringsscope vallen. Het enkele feit dat een certificaat op concernniveau is afgegeven, is zonder die aantoonbare dekking niet voldoende.
135	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	34		Voor KC1 staat dat de gevraagde ervaring met één of meerdere referentieOprachten gezamenlijk mag worden aangetoond, terwijl p. 34 stelt dat één kerncompetentie niet met meerdere referentieOprachten mag worden aangetoond. Kan Oprachtgever bevestigen dat voor KC1 meerdere referentieOprachten aanvaardbaar zijn?	Zie het antwoord op vraag 92.
136	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-34		Voor kerncompetentie 1 staat eerst dat deze met één of meerdere referentieOprachten gezamenlijk mag worden aangetoond, terwijl onder de algemene bepalingen staat dat één kerncompetentie niet door middel van meerdere referentieOprachten mag worden aangetoond. Bijlage 5 staat voor kerncompetentie 1 eveneens meerdere referenties toe. Kan worden bevestigd dat kerncompetentie 1 met meerdere referentieOprachten gezamenlijk mag worden aangetoond en kan de tegenstrijdige algemene passage aanvaardbaar zijn?	Zie het antwoord op vraag 92.
137	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32	5	Worden private cloudomgevingen eveneens beschouwd als cloudomgevingen in de zin van kerncompetentie 3?	Zie het antwoord op vraag 103.
138	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-33		Wordt met de eis "PTES of aantoonbaar vergelijkbaar" ook de toepassing van de Cyber Kill Chain bedoeld? Kunt u aangeven welke alternatieve methodieken als aantoonbaar vergelijkbaar met PTES worden aanvaardbaar?	Zie het antwoord op vraag 106.
139	Aanbestedingsdocument	4.3.2 Technische bekwaamheid	32-34		Kerncompetenties 1B, 2 en 3, i.r.t. paragraaf 6.2 (p. 48) Zijn Kerncompetentie 1B, 2 en 3 verplichte geschiktheidseisen? Toelichting: Deze kerncompetenties zijn geformuleerd als 'Inschrijver kan ... aantonen' respectievelijk 'kan een referentie ... overleggen', terwijl paragraaf 6.2 uitsluiting voorschrijft bij het niet voldoen aan de kerncompetenties. Bij een uitsluitingsgrond mag over de verplichtendheid geen interpretatieruimte bestaan. Tekstvoorbeeld: Vervang 'Inschrijver kan ... aantonen' respectievelijk 'kan ... overleggen' door 'Inschrijver ...	Ja. Kerncompetentie 1, inclusief onderdeel B, en kerncompetenties 2 en 3 zijn verplichte geschiktheidseisen. Het woord "kan" beschrijft de wijze waarop de Inschrijver de ervaring door middel van een referentie kan aantonen en maakt de kerncompetentie niet facultatief. Om interpretatieverschillen te voorkomen worden de formuleringen "kan aantonen" en "kan een referentie overleggen" gelezen als "dient aan te tonen" respectievelijk "dient een referentie over te leggen".
140	Aanbestedingsdocument	4.3.3 Kwaliteitszorg	33		Kunt u bevestigen dat een geldig ISO 9001-certificaat, afgegeven door een geaccrediteerde certificatie-instelling, voldoet aan de in deze paragraaf gestelde eisen ten aanzien van het kwaliteitszorgsysteem en als voldoende bewijsmiddel wordt geaccepteerd?	Vragen 140, 141 en 142 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Ja. Een geldig ISO 9001-certificaat geldt als een gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem als bedoeld in paragraaf 4.3.3, mits het certificaat is afgegeven door een certificatie-instelling die is erkend binnen de nationale of internationale accreditatiestructuur en het werkingsgebied relevant is voor de dienstverlening van de Inschrijver. In dat geval volstaat het certificaat als bewijsmiddel en is geen aanvullende
141	Aanbestedingsdocument	4.3.3 Kwaliteitszorg	35	1	Kunt u bevestigen dat het hebben van een ISO9001 voldoende is om kwaliteitszorgsysteem aan te tonen?	Zie het antwoord op vraag 140.
142	Aanbestedingsdocument	4.3.3 Kwaliteitszorg	34		Paragraaf 4.3.3 verlangt een geldig gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem en verwijst daarbij naar de Europese normenreeks EN 45000. Begrijpen wij correct dat een geldig ISO 9001-certificaat, afgegeven onder erkende accreditatie en met een toepasselijk werkingsgebied, zonder aanvullende onderbouwing aanvaardbaar is?	Zie het antwoord op vraag 140.
143	Aanbestedingsdocument	4.3.3 Kwaliteitszorg	35-36		U geeft aan dat Inschrijver moet beschikken over een kwaliteitszorgsysteem dat minimaal gelijkwaardig is aan een gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem. U noemt daarbij vijf kenmerken waaraan een gelijkwaardig systeem moet voldoen, maar benoemt niet expliciet welk gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem hierbij als referentiekader wordt gehanteerd. Vraag: Kunt u bevestigen of met een "gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem" in deze paragraaf onder meer een ISO 9001-gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem wordt bedoeld? Kunt u tevens verduidelijken op welke wijze de Aanbestedende dienst de gelijkwaardigheid en het volwassenheidsniveau beoordeelt. Indien een Inschrijver niet over een dergelijk certificaat beschikt, maar een eigen kwaliteitszorgsysteem aan toont? Wij verzoeken u daarbij aan te geven of uitsluitend wordt getoetst op de aanwezigheid van de vijf genoemde kenmerken, of ook op de aantoonbare werking en volwassenheid daarvan, en welke bewijsmiddelen daarvoor minimaal worden verwacht.	Ja. Met een gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem wordt onder meer een geldig ISO 9001-gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem bedoeld, mits het certificaat is afgegeven onder erkende accreditatie en een voor de dienstverlening relevant werkingsgebied heeft. Beschikt de Inschrijver niet over een dergelijk certificaat, dan moet hij met een onderkende beschrijving en/of vastgestelde en geïmplementeerde kwaliteitshandboeken aantonen dat alle vijf in paragraaf 4.3.3 genoemde kenmerken aanwezig en organisatiebreed toegepast zijn. Er wordt dus niet uitsluitend getoetst op het formeel benoemen van de kenmerken, maar ook op de aantoonbare inrichting en uitvoering daarvan, waaronder de kwaliteitscyclus en de periodieke onafhankelijke deskundige audit. Paragraaf 4.3.3 schrijft geen aanvullende vaste volwassenheidsschaal of andere minimale bewijsvorm voor.
144	Aanbestedingsdocument	4.3.4 Informatiebeveiligingsbeheersysteem			De slotzin van paragraaf 4.3.4 is woordelijk gelijk aan die van paragraaf 4.3.3 en luidt: "Als u met anderen inschrijft als combinatie, dan moet ieder lid van de combinatie afzonderlijk aan de eis van kwaliteitszorg voldoen en conform bovenstaande aantonen dat hij daaraan voldoet." Voor het informatiebeveiligingsbeheersysteem ontbreekt daardoor een werkende combinatieregeling. Daarnaast bevatten beide paragrafen geen bepaling over onderaannemers, terwijl paragraaf 7.3.17 een hoofd-onderaannemerconstructie toestaat en eis A.10 verlangt dat alle bij het onderzoek verwerkte gegevens aantoonbaar adequaat zijn beveiligd. Wij verzoeken u te bevestigen: (a) dat de slotzin van paragraaf 4.3.4 ziet op de eis inzake het informatiebeveiligingsbeheersysteem en dat ieder lid van een combinatie daaraan afzonderlijk moet voldoen; (b) dat hetzelfde geldt voor iedere onderaannemer en iedere derde die gegevens als bedoeld in eis A.10 verwerkt of daarmee in aanraking kan komen, en dat het werkingsgebied van diens beheersysteem de bij de uitvoering betrokken organisatieonderdelen en processen moet omvatten.	Vragen 144 en 145 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. (a) Ja. In de slotzin van paragraaf 4.3.4 is met "de eis van kwaliteitszorg" de eis inzake het informatiebeveiligingsbeheersysteem bedoeld. Ieder lid van een combinatie moet afzonderlijk beschikken over een geldige ISO/IEC 27001-certificering of aantoonbaar gelijkwaardige maatregelen. De tekst wordt op dit punt redactioneel gecorrigeerd. (b) Paragraaf 4.3.4 schrijft niet voor dat iedere onderaannemer of derde zelfstandig over een ISO/IEC 27001-certificaat of gelijkwaardig ISMS moet beschikken. De Inschrijver blijft wel verantwoordelijk voor de naleving van de toepasselijke informatiebeveiligingsvoorschriften door de bij de uitvoering betrokken partijen. Het door de Inschrijver aangeleverde ISMS moet minimaal de eigen organisatieonderdelen en processen omvatten die bij de uitvoering van de Raamovereenkomst betrokken zijn.
145	Aanbestedingsdocument	4.3.4 Informatiebeveiligingsbeheersysteem	36	4	In de slotzin van paragraaf 4.3.4 staat dat ieder combinatie lid afzonderlijk aan "de eis van kwaliteitszorg" moet voldoen. De paragraaf gaat over het informatiebeveiligingsbeheersysteem. Kunt u bevestigen dat hier de eis aan het informatiebeveiligingsbeheersysteem is bedoeld en of ieder combinatie lid afzonderlijk een ISO 27001-certificering of gelijkwaardig ISMS moet aantonen?	Zie het antwoord op vraag 144.
146	Aanbestedingsdocument	4.3.4 Informatiebeveiligingsbeheersysteem	35	4	Kunt u bevestigen dat een inschrijver voor het aantonen van geschiktheidseisen gebruik mag maken van referenties, certificeringen en overige bewijsmiddelen van een verbonden groepsmaatschappij	Niet zonder meer. Indien de groepsmaatschappij onderdeel is van dezelfde rechtspersoon als de Inschrijver, kunnen de referenties en bewijsmiddelen als eigen bewijs van de Inschrijver worden gebruikt, mits de relevante organisatieonderdelen en processen binnen het toepasselijke werkingsgebied vallen. Is de verbonden groepsmaatschappij een afzonderlijke rechtspersoon, dan moet de Inschrijver zich overeenkomstig de aanbestedingsstukken op de draagkracht of bekwaamheid van die entiteit beroepen, deze entiteit vermelden in deel II C van het UEA en aantonen dat hij gedurende de uitvoering daadwerkelijk over de betreffende middelen, kennis en ervaring kan beschikken. Voor referentie-ervaring geldt bovendien dat de groepsmaatschappij daadwerkelijk wordt ingezet voor de werkzaamheden waarvoor op haar ervaring een beroep wordt gedaan. Een certificaat van een groepsmaatschappij geldt niet enkel vanwege de concernrelatie als certificaat van de Inschrijver. Het certificaat kan alleen als bewijs dienen voor zover uit het werkingsgebied blijkt dat de inschrijvende rechtspersoon en de bij de uitvoering betrokken organisatieonderdelen en processen daadwerkelijk worden omvat, of voor zover overeenkomstig de aanbestedingsstukken rechtvaardig kan worden aangetoond dat de Inschrijver de draagkracht of bekwaamheid van die entiteit kan overbrengen op de uitvoering van de Raamovereenkomst.
147	Aanbestedingsdocument	4.3.4 Informatiebeveiligingsbeheersysteem	35-36		Werkingsgebied van het ISMS Moet de scope van het ISO 27001-certificaat expliciet de uitvoering van penetratietesten, de gebruikte test- en labomgevingen en de werkplekken van pentesters omvatten? Toelichting: Paragraaf 4.3.4 bepaalt dat het werkingsgebied van het ISMS minimaal de organisatieonderdelen en processen omvat die bij de uitvoering van de Raamovereenkomst betrokken zijn. Verduidelijking bepaalt of een scope-uitbreiding voor 30 november 2026 noodzakelijk is.	Het werkingsgebied van het ISO/IEC 27001-certificaat of de gelijkwaardige maatregelen moet minimaal alle organisatieonderdelen en processen omvatten die bij de uitvoering van de Raamovereenkomst betrokken zijn. Dit omvat dus ook de processen en omgevingen voor de uitvoering van penetratietesten, waaronder test- en labomgevingen en werkplekken, voor zover deze bij de uitvoering worden gebruikt. Deze onderdelen hoeven niet noodzakelijk ieder afzonderlijk in de scopeomschrijving te worden genoemd, mits uit het certificaat en/of de overige bewijzen aantoonbaar blijkt dat zij binnen het werkingsgebied van het ISMS vallen. Voor de toepasselijke planning en termijnen wordt verwezen naar de nieuwe publicatie van de aanbesteding met TenderNed-kenmerk 620596 (TN 620596). De in de oorspronkelijke vraag genoemde data zijn niet bepalend voor de nieuwe aanbesteding.
148	Aanbestedingsdocument	4.3.4 Informatiebeveiligingsbeheersysteem	35-36		U geeft aan dat Inschrijver moet beschikken over een geldige ISO 27001-certificering, dan wel over maatregelen die "op alle onderdelen een objectief vergelijkbaar niveau van duurzame risicobeheersing" bieden. Daarbij noemt u verschillende kenmerken waaraan gelijkwaardige maatregelen in ieder geval moeten voldoen. Vraag: Kunt u verduidelijken hoe de Aanbestedende dienst beoordeelt of niet-gecertificeerde maatregelen daadwerkelijk gelijkwaardig zijn aan ISO 27001 en welk niveau van aantoonbare werking en volwassenheid daarbij wordt verlangd? Is het voldoende dat Inschrijver de genoemde onderdelen aantoonbaar heeft ingericht en toegepast, of wordt daarnaast een toets uitgevoerd op de mate van volwassenheid en effectiviteit van het ISMS? Kunt u tevens aangeven welke minimale bewijsmiddelen hiervoor worden verwacht, zodat voor gecertificeerde en niet-gecertificeerde Inschrijvers vooraf duidelijk is op welke grondslag de gelijkwaardigheid wordt beoordeeld?	Bij gelijkwaardige maatregelen beoordeelt Aanbestedende dienst of de overgelegde bewijzen op alle onderdelen een objectief vergelijkbaar niveau van duurzame risicobeheersing bieden als ISO 27001. De in paragraaf 4.3.4 genoemde onderdelen moeten niet alleen zijn beschreven, maar aantoonbaar zijn ingericht en toegepast. Daarbij moet onder meer blijken van een werkend ISMS, beleidsdoelstellingen op directioneel niveau, operationele processen en controls, gerealiseerde beveiligingsniveaus, een PDCA-cyclus, formeel eigenaarschap en een periodieke onafhankelijke deskundige audit op het bestaan en de werking van het ISMS. Paragraaf 4.3.4 schrijft naast deze inhoudelijke vereisten geen limitatieve lijst of vaste vorm van bewijsmiddelen voor. De overgelegde stukken moeten gezamenlijk voldoende zijn om de gelijkwaardigheid, werking en toepasselijke scope te kunnen vaststellen.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
149	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	4	<p>ABRO-toets op TBB-2/STG-G-niveau vóór gunning: welke doorlooptijd moeten inschrijvers aanhouden, welke voorbereidende stappen kunnen nu al worden gezet, en is dit proportioneel gezien het gestelde doel van laagdrempelige toegang voor het MKB?</p> <p>De ABRO-onderzoeken worden uitgevoerd om de nationale veiligheid te beschermen wanneer private bedrijven opdrachten uitvoeren voor de Rijkssoevereïnteit (de Politie). De eisen die hierbij worden gesteld zijn proportioneel en zullen onder meer afhangen van de te beschermen belangen (TBB), de benodigde beveiligingsniveaus hierbij en andere mitigerende maatregelen die genomen worden om te voorkomen of beperken dat private bedrijven toegang kunnen krijgen tot de TBB's. De te stellen eisen en de ABRO-onderzoeken gelden dan voor elk privaats bedrijf, ongeacht de grootte van het bedrijf.</p> <p>Na een ABRO-aanvraag duurt het ABRO-onderzoek door NBIV gemiddeld tussen 3 en 9 maanden. Per aanvraag verschilt de tijd die nodig is voor onderzoek. Hieronder enkele gemiddelde doorlooptijden:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Opdracht uitgevoerd op locatie Opdrachtgever en/of alleen op hoofdstukken 1 en 2: ongeveer 3 maanden; •Uitgevoerd met fysieke opslag bij Opdrachtnemer (hoofdstuk 1+2+3): ongeveer 6 maanden; •Uitgevoerd met fysieke en digitale opslag bij opdrachtnemer (hoofdstukken 1+2+3+4 en/of 5): ongeveer 9 maanden. <p>Voor het sluiten van de Raamovereenkomst zal een ABRO-onderzoek op de hoofdstukken 1 en 2 plaatsvinden. Hierbij mag u uitgaan van gemiddeld 3 maanden doorlooptijd.</p> <p>Als een onderneming al is voorbereid op de ABRO (en/of ervaring heeft met de ABDO die het ministerie van Defensie heeft toegepast), kan de doorlooptijd korter zijn dan hiervoor genoemd. Ook speelt een rol hoeveel tijd partijen, zoals Opdrachtgevers en Opdrachtnemers, nodig hebben om informatie te leveren voor het onderzoek dat NBIV uitvoert. Omstandigheden van de personen die in aanraking kunnen komen met de TBB's, kunnen ook een effect hebben op de doorlooptijd van een ABRO-onderzoek. De doorlooptijd bij een ABRO-onderzoek is vaak afhankelijk van de individuele veiligheidsonderzoeken voor de bij de (raam)overeenkomst te betrekken personen die over een verklaring van geen bezwaar (VGB) moeten beschikken. In geval van een internationale opdracht, kan een internationale equivalent nodig zijn. Voor sommige Bijzondere opdrachten, bijvoorbeeld wanneer er enkel gewerkt wordt met TBB-4/DEPV, kan worden volstaan met een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).</p>
150	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37		<p>Circa 60% van de opdrachten betreft Bijzondere Opdrachten (TBB-2 t/m TBB-4). Per Bijzondere Opdracht is een ABRO-verklaring via het NBIV vereist. Bij 10 opdrachtnemers en ~480 Bijzondere Opdrachten over 4 jaar levert dit een aanzienlijk volume aan ABRO-toetsingen op bij het NBIV. Drie vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Wat is de verwachte doorlooptijd per ABRO-verklaring voor een Bijzondere Opdracht? Wordt deze doorlooptijd meegerekend in de doorlooptijd van de opdracht, of valt deze buiten de levertermijn richting de Deelnemer? * Hoe garandeert de aanbestedende dienst dat de doorlooptijden van opdrachten haalbaar blijven als het NBIV bij elk van de ~480 Bijzondere Opdrachten een ABRO-verklaring moet afgeven? Is de capaciteit bij het NBIV hierop berekend? * Geldt een eenmaal afgegeven ABRO-verklaring voor meerdere Bijzondere Opdrachten met hetzelfde TBB-niveau? <p>Voor gemiddelde doorlooptijden ABRO-onderzoeken: Zie het antwoord op vraag 149.</p> <p>De daadwerkelijk benodigde doorlooptijden zijn van diverse factoren en partijen afhankelijk. Onder meer van het NBIV (waaronder haar beschikbare capaciteit), de te onderzoeken private partij(en), de personen die in aanraking kunnen komen met een te beschermen belang, de Unit Veiligheidsonderzoeken (van AIVD en MIVD), die de benodigde persoonlijke veiligheidsonderzoeken uitvoert, en uiteraard de te toetsen beveiligingseisen in relatie tot het te beschermen belang. Er is geen garantie dat de hiervoor genoemde doorlooptijden altijd behaald worden.</p> <p>Een ABRO-verklaring is geldig voor een Bijzondere opdracht. Bij een nieuwe Bijzondere opdracht is een nieuwe ABRO-verklaring nodig. Als een Opdrachtnemer vaker een ABRO-verklaring heeft gehad voor eenzelfde set van beveiligingseisen (met dezelfde relevante hoofdstukken en TBB-niveaus), dan kan dat een positief effect hebben op de doorlooptijd van een ABRO-onderzoek. Doordat echter meerdere factoren een rol kunnen spelen in de doorlooptijd (zie hiervoor), is het moeilijk aan te geven hoe groot dit positieve effect is.</p>
151	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	6 en 37-38	§1.1.1 Deelnemers / Relevante ABRO-eisen	<p>Circa 60% van de Opdrachten onder deze Raamovereenkomst betreft naar verwachting een Bijzondere Opdracht met een ABRO-screeningsplicht (TBB-4/DepV, TBB-3/STG-C of TBB-2/STG-G). Kunt u aangeven of, en zo ja hoe, per Deelnemer (zie de lijst in paragraaf 1.1.1) bekend is welk deel van de Opdrachten een Bijzondere Opdracht betreft, en of het voor een Inschrijver mogelijk is om in te schrijven en uitsluitend Opdrachten uit te voeren van Deelnemers c.q. Opdrachten waarvoor geen ABRO-screeningsplicht geldt, indien de vereiste (hogere) ABRO-screening niet tijdig kan worden verkregen?</p> <p>Nee, er is geen verdeling van het aandeel Bijzondere Opdrachten per Deelnemer bekend. Aanbestedende dienst vindt de verdeling hiervan op dit moment ook niet relevant voor uw inschrijving.</p> <p>De Raamovereenkomst zal uitsluitend worden gesloten met Opdrachtnemers die voldoen aan de eisen in hoofdstukken 1 en 2 van de ABRO, op het niveau TBB-2. Deze eisen gelden gedurende de gehele looptijd van de Raamovereenkomst, dus in zoverre geldt dat geen enkele Opdrachtnemer zonder een ABRO-Verklaring Opdrachten binnen de Raamovereenkomst kan uitvoeren. Welke eisen van de ABRO op een Bijzondere Opdracht (nadere overeenkomst) binnen de Raamovereenkomst van toepassing zijn, is afhankelijk van het voorwerp van de Opdracht en het beveiligingsniveau daarvan. Voorafgaande aan de gunning van de Bijzondere Opdracht is een nieuw ABRO-onderzoek nodig. Opdrachtnemer zijn niet verplicht op alle Bijzondere Opdrachten een offerte in te dienen.</p>
152	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	39		<p>De aanbesteding vereist een ABRO-toets op hoofdstuk 1 (organisatie en besturing) en hoofdstuk 2 (personeel) vóór gunning van de raamovereenkomst. Twee vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Op welk moment moet de ABRO-toets afgerond zijn: op het moment van inschrijving, op het moment van de gunningsbeslissing, of op het moment van ingangsdatum van de raamovereenkomst? * Accepteert de aanbestedende dienst een aantoonbaar lopend ABRO-traject bij het NBIV op het moment van inschrijving, mits de toets vóór ingangsdatum van de raamovereenkomst is afgerond? <p>Op de Raamovereenkomst zullen de ABRO-eisen voor TBB-categorie 2 / rubriceringsniveau STG-G in de hoofdstukken 1 (organisatie en besturing) en 2 (personeel) van de ABRO van toepassing zijn. Pas na ontvangst van deze ABRO-verklaring, kan de Aanbestedende dienst overgaan tot definitieve gunning van deze Raamovereenkomst. Als het ABRO-onderzoek nog loopt, zal Aanbestedende dienst niet tot definitieve gunning overgaan.</p> <p>Voor de helderheid, voor elke Bijzondere Opdracht is een separate ABRO-verklaring nodig. Als Opdrachtnemer een eerdere ABRO-verklaring voor een Bijzondere Opdracht heeft ontvangen, mag hij daaruit niet automatisch afleiden dat hij een ABRO-verklaring heeft of krijgt voor andere Bijzondere Opdrachten. Wel kan hierdoor de doorlooptijd van een ABRO-onderzoek verkort worden, omdat diverse beveiligingseisen al zijn geïmplementeerd bij de Opdrachtnemer.</p>
153	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	38-39		<p>De afgifte en doorlooptijd van een ABRO-verklaring liggen mede bij het NBIV, terwijl definitieve gunning pas na afgifte plaatsvindt en bij niet tijdig voldoen de voorlopige gunning kan worden ingetrokken. Welke minimale termijn wordt onder de genoemde 'redelijke termijn' verstaan, wanneer start deze termijn en wordt vertragting bij het NBIV die niet aan de inschrijver is toe te rekenen buiten beschouwing gelaten? Kan tevens worden bevestigd dat een inschrijver niet wordt gepasseerd zolang hij tijdig alle verlangde medewerking en informatie heeft geleverd maar het NBIV-onderzoek nog niet is afgerond?</p> <p>Dat is correct. De doorlooptijd van een ABRO-onderzoek is afhankelijk van zowel het NBIV als de private partij die onderzocht wordt, alsmede personen waarvoor een veiligheidsonderzoek uitgevoerd moet worden door de Unit Veiligheidsonderzoek (van AIVD/MIVD) en uiteraard de toepasselijke eisen die getoetst moeten worden. Indien het NBIV constateert dat een voorlopig winnende Inschrijver(s) niet aan de van toepassing zijnde eisen uit de ABRO voldoet/voldoen en ook niet binnen een redelijke termijn zal kunnen voldoen, zal het NBIV het verstrekken van de ABRO-verklaring weigeren. Als de Inschrijver nog niet (volledig) aan alle eisen van de ABRO voldoet, kan NBIV een ABRO-verklaring onder voorwaarden afgeven. De Opdrachtnemer moet eerst binnen een door het NBIV vastgestelde termijn, meestal binnen enkele weken, voldoen aan alle eisen voordat de bijzondere Opdracht kan worden uitgevoerd. Het NBIV onderzoekt of de Opdrachtnemer dit inderdaad heeft gedaan.</p>
154	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	4.5	<p>Gelet op het belang van nationale veiligheid, de bescherming van Te Beschermen Belangen (TBB's) en de mogelijkheid dat Opdrachten tot en met rubriceringsniveau Staatsgeheim Geheim (STG-G) voorkomen, kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemers gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst aantoonbaar moeten beschikken over minimaal vier direct inzetbare gescreende capaciteit om dergelijke Opdrachten binnen de gestelde termijnen te kunnen uitvoeren?</p> <p>Nee, een veiligheidsonderzoek en verklaring van geen bezwaar (VGB) op persoonsniveau borgt op zichzelf nog niet dat Opdrachtnemer de Bijzondere Opdrachten binnen de gestelde termijnen kan uitvoeren, noch dat Opdrachtnemer een ABRO-verklaring zal ontvangen voor de Bijzondere Opdrachten. De te stellen beveiligingseisen kunnen per Bijzondere Opdracht verschillen en kunnen verder gaan dan alleen een VGB voor te betrekken personen. De doorlooptijd van een Opdracht is bovendien afhankelijk van veel meer factoren dan het kunnen voldoen aan beveiligingseisen. Aanbestedende dienst wil geen relatie leggen tussen een minimum beschikbare capaciteit van gescreende personen en de doorlooptijd van een Opdracht.</p>
155	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	1	<p>In welke mate kunnen bestaande NAVO-, Defensie- of vergelijkbare screenings worden hergebruikt binnen het ABRO-proces?</p> <p>Voor elke Bijzondere Opdracht is een separate ABRO-verklaring nodig. Als Opdrachtnemer een eerdere ABRO-verklaring of een internationale variant (Facility Security Clearance (FSC)) voor een Bijzondere Opdracht heeft ontvangen, mag hij daaruit niet automatisch afleiden dat hij een ABRO-verklaring heeft of krijgt voor andere Bijzondere Opdrachten. Wel kan dit een positief effect hebben op de doorlooptijd van een ABRO-onderzoek.</p>
156	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026			<p>Kan Aanbestedende dienst bevestigen dat Opdrachten binnen deze raamovereenkomst, inclusief Bijzondere Opdrachten, geheel of gedeeltelijk op afstand en vanuit andere EU/EER-licdstaten mogen worden uitgevoerd, mits wordt voldaan aan de voor de betreffende Opdracht geldende beveiligings-, ABRO- en contractuele eisen? Indien hier beperkingen op gelden, kan Aanbestedende dienst deze dan nader toelichten?</p> <p>Ja, in beginsel is dat toegestaan.</p> <p>Zie eis A.7 in het Programma van Eisen voor een nuancering hierbij:</p> <p>Alle voor de Prestatie(s) van de Nadere overeenkomsten benodigde data die door of namens Deelnemer wordt verwerkt buiten de omgeving van Deelnemer(s), vinden plaats binnen de Europese Economische Ruimte (EER) en dienstverlening en dataverwerkingen vallen uitsluitend binnen Europese jurisdictie of nationale jurisdictie van lidstaten van de Europese Unie. Deelnemers kunnen per Opdracht verlangen dat de Nederlandse jurisdictie van toepassing is. Dit geldt standaard voor verwerkingen van gegevens die door Deelnemer als staatsgeheim zijn gerubriceerd. Opdrachtnemer garandeert voor elke Opdracht dat gegevens buiten de omgeving van Deelnemer(s) niet worden overgedragen aan partijen buiten deze jurisdictie zonder schriftelijke toestemming van de Deelnemer.</p>
157	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026			<p>Kan Aanbestedende dienst aangeven of vergelijkbare Europese ABRO compliance / verklaringen / clearances voldoen inv. de Nederlandse ABRO.</p> <p>Zie het antwoord op vraag 155.</p>
158	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	38	2	<p>Kan de Aanbestedende Dienst bevestigen dat bij Opdrachten waarbij uitsluitend op locatie van Opdrachtgever wordt gewerkt en geen opslag of verwerking van TBB-informatie plaatsvindt binnen de omgeving van Opdrachtnemer, uitsluitend de voor die situatie relevante ABRO-eisen van toepassing zijn?</p> <p>Per Bijzondere Opdracht zal de Deelnemer aangeven welke beveiligingseisen gelden (welke hoofdstukken en welk TBB- en/of rubriceringsniveau). Hierbij zal Deelnemer de beveiligingseisen stellen die voor die betreffende Opdracht naar zijn inschatting relevant en nodig zijn om de veiligheidsrisico's te borgen.</p>
159	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	4	<p>Kan de Aanbestedende Dienst bevestigen dat naar verwachting circa 60% van de Opdrachten kwalificeert als Bijzondere Opdracht en circa 40% niet? Kan daarnaast worden bevestigd dat deze 60% naar verwachting bestaat uit circa: 30% TBB4 (DEPV); 15-20% TBB3 (STG-C); 10-15% TBB2 (STG-G)?</p> <p>Correct, dat is de huidige inschatting.</p> <p>Hierbij moet opgemerkt worden dat Aanbestedende dienst en de Deelnemers weinig historische data hebben over de verstrekte informatiebeveiligingsonderzoeken en geen historische data hebben over het aandeel Bijzondere Opdrachten daarbinnen. Ook is er nog geen ervaring met de toepassing van de ABRO. Het verwachte aandeel Bijzondere Opdrachten en de onderverdeling naar TBB-niveaus betreffen indicaties van de huidige verwachting, die totstand zijn gekomen na afstemming van Aanbestedende dienst met o.a. de verschillende beveiligingsautoriteiten (BVA's) van de betrokken Deelnemers/ministeries.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
160	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37-39		Kan de Aanbestedende dienst toelichten waarop de raming is gebaseerd dat circa 60% van de Opdrachten een Bijzondere Opdracht betreft, uitgesplitst naar TBB-4, TBB-3 en TBB-2? Kan tevens worden aangegeven of dit een raming van aantallen Opdrachten, omzetwaarde of inzet betreft en of raamcontractanten de vrijheid hebben niet in te schrijven op Bijzondere Opdrachten waarvoor zij niet over de vereiste verklaring beschikken zonder dat dit hun aanbiedingspercentage of positie in het PT-veld negatief beïnvloedt?	Zie het antwoord op vraag 159. De percentages hebben betrekking op het aantal Opdrachten. Voor het bepalen van het aanbiedingspercentage van een Opdrachtnemer is het onderscheid tussen Bijzondere Opdrachten en andere/reguliere Opdrachten niet relevant. Met andere woorden, als een Opdrachtnemer (om welke reden dan ook) geen offertes indient voor Bijzondere Opdrachten, behaalt hij hierdoor een lager aanbiedingspercentage dan dat hij hiervoor wel offertes indient. De positie van Opdrachtnemer in PT-Veld of PT-Bank wordt door meer factoren beïnvloed dan alleen het aanbiedingspercentage: zie de eisen K.21 e.v. in
161	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	39	ABRO-verklaring nodig per Bijzondere Opdracht	Kan een afgegeven ABRO-verklaring binnen de looptijd worden hergebruikt voor meerdere Bijzondere Opdrachten van hetzelfde rubriceringsniveau, of is per Opdracht een nieuw NBIV-onderzoek nodig? Toelichting: Paragraaf 4.5 bepaalt dat per Bijzondere Opdracht een ABRO-aanvraag bij het NBIV wordt ingediend, maar ook dat uitkomsten van eerdere ABRO-onderzoeken naar een partij kunnen meewegen. Het verschil is materieel voor planning en kosten.	Zie het antwoord op vraag 155.
162	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37-38	Pas na ontvangst van deze ABRO-verklaring, kan de aanbestedende dienst overgaan tot definitieve gunning	Kunt u bevestigen dat het NBIV-onderzoek naar de voorlopig winnende inschrijver(s) op het niveau van de Raamovereenkomst (ABRO hoofdstukken 1 en 2, TBB-2/STG-Geheim) plaatsvindt na de voorlopige gunningsbeslissing en vóór de definitieve gunning/ondertekening van de Raamovereenkomst, en dat de bij inschrijving op te geven testers dus niet reeds op het moment van inschrijven over een ABRO-verklaring of vergelijkbare veiligheidsscreening hoeven te beschikken?	Correct, zie het antwoord op vraag 152. De ABRO-verklaring voor de Raamovereenkomst ziet overigens op de Opdrachtnemer, niet op de eventueel bij Opdrachten te betrekken personen. Een ABRO-verklaring is niet gelijk aan een persoonsgebonden verklaring van geen bezwaar (VGB) op grond van een individueel veiligheidsonderzoek. Echter, individuele veiligheidsonderzoeken zullen wel een onderdeel zijn van het ABRO-onderzoek.
163	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	Uitvoeringslocatie	Mogen Opdrachten die niet als Bijzondere Opdracht zijn aangemerkt op afstand vanuit een locatie buiten Nederland worden uitgevoerd, mits wordt voldaan aan de beveiligingseisen van de Deelnemer?	Zie het antwoord op vraag 156 en in het bijzonder de verwijzing naar eis A.7 in het Programma van Eisen.
164	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	38	2	Naar verwachting valt circa 60% van de nadere Opdrachten onder de ABRO. Kunt u aangeven of reeds afgegeven ABRO-verklaringen of recente NBIV-onderzoekresultaten van een inschrijver kunnen worden hergebruikt bij de toets voor de raamovereenkomst en latere Bijzondere Opdrachten, en welke voorwaarden daarvoor gelden?	Zie het antwoord op vraag 155.
165	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37-38	Op de Raamovereenkomst zullen de ABRO-eisen voor TBB-categorie 2 / STG-G in de hoofdstukken 1 en 2 van de ABRO van	Omdat onze onderneming een Nederlandse rechtspersoon is met vestigingen in meerdere EU-lidstaten, gaan wij ervan uit dat het NBIV-onderzoek voor de ABRO-verklaring op raamovereenkomstniveau wordt uitgevoerd op de Nederlandse rechtspersoon als geheel, en niet afzonderlijk per buitenlandse vestiging. Kunt u dit bevestigen, en kunt u aangeven of voor Personeel dat vanuit een buitenlandse vestiging wordt ingezet op een Bijzondere Opdracht aanvullende of afwijkende ABRO-stappen gelden ten opzichte van Personeel dat vanuit Nederland wordt ingezet?	Elke private partij die op een Bijzondere Opdracht ingezet wil worden, zal moeten voldoen aan de te stellen relevante ABRO-beveiligingseisen. Dat geldt ook voor andere, eventueel buitenlandse ondernemingen die u op deze Opdracht wil inzetten, ook als er een onderlinge concernrelatie met uw onderneming is. De eisen zijn in principe gelijk, maar de omstandigheden, de rol van het NBIV en de te overleggen bewijslaat kan bij buitenlandse ondernemingen anders zijn. Als de te onderzoeken onderneming buiten Nederland is gevestigd, zal het NBIV faciliteren dat deze onderneming wordt onderzocht door de bevoegde autoriteit in het betreffende andere land. Deze bevoegde autoriteit zal dan ook de buitenlandse evenknie van de ABRO-verklaring afgeven. Wanneer er sprake is van een buitenlandse Opdrachtgever of een buitenlandse Opdrachtnemer, wordt er in plaats van een ABRO-verklaring gesproken van een Facility Security Clearance (FSC).
166	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	5	Op welk moment moet een positieve ABRO-verklaring beschikbaar zijn: bij inschrijving, gunning, contractsluiting of opdrachtverstrekking?	Zie het antwoord op vraag 152 en 155. Een Opdrachtnemer mag in beginsel geen uitvoering geven aan een Bijzondere opdracht als hiervoor nog geen ABRO-verklaring is verstrekt. Omdat een ABRO-onderzoek van zowel NBIV als de te onderzoeken private partij een zekere investering in capaciteit/tijd vergt, wordt een ABRO-onderzoek normaliter aangevraagd/gestart na de (voorlopige) gunningsbeslissing, zodat alleen de voorlopige winnaar(s) onderzocht
167	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026			Paragraaf 4.5 bepaalt dat op de Raamovereenkomst de ABRO-eisen voor TBB-categorie 2 en rubriceringsniveau STG-G in de hoofdstukken 1 en 2 van toepassing zijn en dat de aanvraag voor toetsing daarop plaatsvindt voor definitieve gunning. Eis A.1 van het Programma van Eisen regelt de Verklaring van Geen Bezwaar echter uitsluitend per Opdracht: "Deelnemer kan van het in te zetten Personeel een Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) verlangen. In voorkomend geval wordt dit in de Aanvraag aangegeven." Voor het niveau van de Raamovereenkomst, waarop hoofdstuk 2 van de ABRO over personeel van toepassing is verklaard, ontbreekt een vergelijkbare bepaling. Wij verzoeken u aan te geven (a) voor welke functionarissen en voor hoeveel personen op het niveau van de Raamovereenkomst een Verklaring van Geen Bezwaar aanwezig moet zijn en welk niveau u daarvoor vaststelt, mede gelet op de termijn die artikel 6 van de Wet veiligheidsonderzoeken voor een veiligheidsonderzoek stelt en de mogelijkheid van opschorting daarvan; en (b) op welke wijze de ABRO-eisen die een Opdrachtspeciek Te Beschermen Belang of een risicoanalyse van de Opdrachtgever veronderstellen, zoals de ABRO-eisen 1.1.2 en 1.4.1, op raamovereenkomstniveau worden getoetst, nu op dat moment nog geen Bijzondere Opdracht bestaat.	De ABRO-verklaring voor de Raamovereenkomst ziet op de Opdrachtnemer, niet op de eventueel bij Opdrachten te betrekken personen. Een ABRO-verklaring is niet gelijk aan een persoonsgebonden verklaring van geen bezwaar (VGB) op grond van een individueel veiligheidsonderzoek. Echter, individuele veiligheidsonderzoeken zullen wel een onderdeel zijn van het ABRO-onderzoek. Aanbestedende dienst kan niet op voorhand aangeven voor welke functionarissen en voor hoeveel personen een persoonsgebonden VGB nodig zal zijn. Dat zal afhankelijk zijn welke functionarissen door u beoogd zijn een bepaalde rol te spelen bij het verwerken van de (gevoelige) informatie binnen de Raamovereenkomst. Wel heeft sowieso de beveiligingsfunctionaris (BF) van Opdrachtnemer een VGB (niveau B) nodig. Waar ABRO-eisen in het kader van de Raamovereenkomst niet relevant zijn, kan Opdrachtgever dit met NBIV vaststellen en wordt van de Opdrachtnemer geen bewijs bij toetsing verlangd.
168	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026			PI-1 en M-1 gebruiken alle geldige minicompenties in het veld als noemer. Een expliciete correctie staat beschreven voor vrijstelling wegens belangenverstremgeling, maar niet duidelijk voor alle beveiligingsbeperkingen. Worden Aanbestedingen waarvoor Opdrachtnemer niet wordt uitgenodigd of niet mag deelnemen wegens aanvullende veiligheids- of ABRO-eisen uitgesloten van de noemer van PI-1 en M-1? Kunt u tevens met rekenvoorbeelden toelichten hoe beide indicatoren voor bankpartijen worden berekend?	Nee. Opdrachtnemer zal op het niveau van de Raamovereenkomst moeten voldoen aan de relevante ABRO-eisen van hoofdstukken 1 en 2, voordat met hem de Raamovereenkomst gesloten kan worden. Als Opdrachtnemer hierna onverhoopt alsnog niet voldoet aan bepaalde eisen, kan het NBIV de ABRO-verklaring van Opdrachtnemer (al dan niet tijdelijk) intrekken. Opdrachtnemer kan dan geen Bijzondere Opdrachten uitvoeren, in elk geval totdat Opdrachtnemer weer voldoet aan alle eisen en wel een ABRO-verklaring krijgt. In uitzonderlijke gevallen kan een Opdrachtgever/Deelnemer om redenen van nationale veiligheid aanvullende voorwaarden stellen aan de bij Opdrachten te betrekken (externe) rechtspersonen, die niet via de ABRO geborgd zijn. Op de berekeningswijze van PI-1 en M-1 heeft dit geen effect: PI-1 en M-1 worden berekend ten opzichte van het totaal aantal geldige Aanvragen uitgezet in RVICTO-PT-veld via minicompentie. Een eventuele vrijstelling voor Opdrachtnemer zoals bedoeld in eis AP.11 kan plaatsvinden als er sprake is van een mogelijke belangenverstremgeling als de Opdrachtnemer de betreffende Opdracht zou mogen uitvoeren. Denk bij belangenverstremgeling aan een situatie dat de Opdrachtnemer een bepaalde applicatie heeft gebouwd of beheert en vervolgens ook wordt gevraagd om via een informatiebeveiligingsonderzoek kwetsbaarheden te vinden. Deze situatie en vrijstelling staat los van het niet mogen uitvoeren van Bijzondere Opdrachten op grond van het niet voldoen aan ABRO-beveiligingseisen of aanvullende voorwaarden op het gebied van nationale veiligheid.
169	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37		Uit paragraaf 4.5 begrijpen wij dat op raamovereenkomstniveau voor TBB-2/STG-G uitsluitend de hoofdstukken 1 en 2 van de ABRO worden getoetst en dat per Bijzondere Opdracht eventueel aanvullende hoofdstukken worden aangewezen. Kunt u bevestigen dat een toetsing van de ABRO inrichting niet per nadere opdracht geschied, maar slechts de eerste keer (en daarna bijv. met een bepaalde periodiciteit)?	Nee, zie het antwoord op vraag 155. Echter, als NBIV de beveiligingseisen van hoofdstukken 1 en 2 al bij een Opdrachtnemer op een bepaald beveiligingsniveau heeft getoetst en hiervoor een ABRO-verklaring heeft verstrekt, de situatie bij een nieuwe Bijzondere opdracht hiervoor bij Opdrachtnemer niet afwijkt en de benodigde maatregelen bij Opdrachtnemer nog steeds effectief zijn, dan kan dat een positief effect hebben op de doorlooptijd van een ABRO-onderzoek. Wel kunnen (nieuwe) veiligheidsonderzoeken nodig zijn van de personen die in aanraking kunnen komen met het te beschermen belang.
170	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37		Uit paragraaf 4.5 begrijpen wij dat op raamovereenkomstniveau voor TBB-2/STG-G uitsluitend de hoofdstukken 1 en 2 van de ABRO worden getoetst en dat per Bijzondere Opdracht eventueel aanvullende hoofdstukken worden aangewezen. Kunt u verduidelijken volgens welke criteria de hoofdstukken over bijv. fysieke beveiliging, cybersecurity en cloud van toepassing worden verklaard en bevestigd dat TBB-2 of TBB-3 op zichzelf niet betekent dat de Opdracht uitsluitend op locatie van de Deelnemer moet worden uitgevoerd?	De hoofdstukken 1 en 2 van de ABRO worden op het niveau van de Raamovereenkomst getoetst, omdat deze hoofdstukken voor vrijwel elke Bijzondere Opdracht binnen de Raamovereenkomst relevant zijn. De relevantie van de andere hoofdstukken (3, 4 en/of 5) van de ABRO en het benodigde TBB-/rubriceringsniveau hierbij wordt per Bijzondere Opdracht door de Deelnemer bepaald (de Opdrachtgever van de Bijzondere Opdracht). Aanbestedende dienst kan geen vaste criterialijst verstrekken op grond waarvan wordt bepaald welk hoofdstuk en welk beveiligingsniveau van toepassing wordt verklaard. Uw aanname is correct dat het beveiligingsniveau TBB-2 of TBB-3 op zichzelf niet bepaalt of/dat een Opdracht uitsluitend op locatie van de Deelnemer uitgevoerd mag worden.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
171	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37-39		Uit paragraaf 4.5 en artikel 8.2 van de model-Raamovereenkomst volgt dat iedere voorlopig winnende inschrijver vóór definitieve gunning moet beschikken over een ABRO-verklaring voor TBB-2/STG-G, hoofdstukken 1 en 2, terwijl de ABRO volgens dezelfde paragraaf noodzakelijk is voor Bijzondere Opdrachten en naar verwachting circa 40% van de Opdrachten niet bijzonder is. Kan de Aanbestedende dienst toestaan dat een raamcontractant zonder ABRO-verklaring uitsluitend deelneemt aan niet-bijzondere Opdrachten en alleen wordt uitgesloten van Aanvragen waarvoor ABRO geldt? Zo nee, kan de Aanbestedende dienst de objectieve noodzaak en proportionaliteit van een TBB-2-verklaring voor alle raamcontractanten en alle niet-bijzondere Opdrachten nader motiveren? Verzocht wordt artikel 8.2 dienovereenkomstig aan te passen.	Nee, de Raamovereenkomst zal alleen worden gesloten met Opdrachtnemers die beschikken over een ABRO-verklaring voor hoofdstukken 1 en 2, niveau TBB-2/STG-G. Omdat de verwachting is dat het merendeel (60%) van de Opdrachten onder de Raamovereenkomst als Bijzondere Opdracht wordt gekenmerkt, wil Aanbestedende dienst voorkomen dat zij de Raamovereenkomst sluit met Opdrachtnemers die niet aan de relevante beveiligingseisen voor hoofdstukken 1 en 2 kunnen of willen voldoen. Het hieraan toegeven zou de leveringszekerheid, de veiligheid of de prijs-kwaliteitverhouding bij deze Bijzondere Opdrachten (als gevolg van minder/geen concurrentie) in gevaar kunnen brengen. Om deze reden vindt Aanbestedende dienst het proportioneel om deze eisen te stellen.
172	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	38	2	Verwacht de Aanbestedende Dienst een overkoepelende ABRO-verklaring gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst, of vindt per Nadere Offerteaanvraag/Nadere Overeenkomst een afzonderlijke toetsing plaats? Indien sprake is van beide, welke onderdelen worden op welk moment getoetst?	Zie de antwoorden op vragen 152, 155 en 170.
173	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	1	Volstaat het dat een ABRO-procedure reeds is gestart ten tijde van gunning?	Uw vraag is voor Aanbestedende dienst onvoldoende duidelijk. Indien de antwoorden op onder meer de vragen 152 en 166 u nog niet de benodigde duidelijkheid geven, kunt u deze vraag verduidelijken binnen de daarvoor in de nieuwe publicatie van de aanbesteding (TN 6205061) opgenomen vragenlijst.
174	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37-39		Voor de raamovereenkomst worden hoofdstukken 1 en 2 op TBB-2/STG-G-niveau verlangd, ook voor bankpartijen. Voor bijzondere Opdrachten kunnen aanvullende eisen gelden. Kunt u concretiseren welke organisatorische maatregelen, personele screenings en bewijsstukken voor de toets op hoofdstukken 1 en 2 op TBB-2/STG-G-niveau vereist zijn voor definitieve gunning? Op welke functies en personen ziet deze toets, welke implementatie- en hersteltermijnen gelden en welke kosten komen voor rekening van de inschrijver respectievelijk Opdrachtgever? De ABRO-verklaring is bovendien Opdrachtgebonden; het is geen algemene certificering waarmee alle vervolgOpdrachten automatisch zijn afgedekt. Dat volgt ook uit de officiële ABRO 2026, onderdeel 10.	De eisen voor hoofdstukken 1 en 2 van de ABRO op TBB-2/STG-G-niveau zijn transparant. Welke maatregelen Opdrachtnemer moet treffen om hieraan te gaan voldoen en welke termijnen hiervoor nodig zijn om te realiseren, kan Aanbestedende dienst niet in algemene zin aangeven. Zowel de startsituatie als de noodzakelijke veranderingen/maatregelen kunnen per partij verschillen. Te toetsen personen/functionarissen: Zie het antwoord op vraag 167. De kosten die een onderneming moet maken om te kunnen voldoen aan de gestelde ABRO-eisen, zijn voor rekening van deze onderneming. Omdat Aanbestedende dienst op voorhand niet weet welke maatregelen een onderneming nog moet maken om te kunnen voldoen aan de relevante ABRO-eisen en hoe kostbaar deze maatregelen zijn, kan Aanbestedende dienst hiervan geen inschatting meegeven. Logischerwijs nemen zowel de doorlooptijden van de ABRO-onderzoeken als de hiermee gepaard gaande kosten af naar mate de betreffende onderneming meer ervaring heeft met de ABRO, de (meeste) maatregelen al heeft geïmplementeerd en het NBIV de hieraan gerelateerde beveiligingseisen eerder bij deze onderneming heeft getoetst. De kosten van een individueel veiligheidsonderzoek, die onderdeel zullen zijn van een ABRO-onderzoek, zijn hier vermeld: https://www.alvd.nl/onderwerpen/taken-van-de-avvd/veiligheidsonderzoek/tarieven
175	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	38 en 39		Voorlopig winnende inschrijver(s) is/zijn gevestigd in het buitenland" en "ABRO-verklaring nodig per Bijzondere Opdracht Op p. 39 staat dat een onderaannemer die met een TBB in aanraking komt een eigen ABRO-verklaring nodig heeft. In ons geval worden de pentesten uitgevoerd door een Belgische onderneming. Op p. 38 is beschreven hoe het onderzoek verloopt wanneer de inschrijver zelf buiten Nederland gevestigd is, maar niet hoe dat gaat voor een buitenlandse onderaannemer. Op p. 39 wordt daarnaast gesproken over een Facility Security Clearance, maar dan in de context van internationale Bijzondere Opdrachten met buitenlandse, NAVO- of EU-TBB's. Is die FSC ook het instrument dat van toepassing is op een Belgische onderaannemer bij een reguliere Bijzondere Opdracht? Hoe verloopt de aanvraag concreet, wie start het traject op, hoe lang duurt het.	Ja, zie ook het antwoord op vraag 165. Bij beoogde inzet van een onderaannemer op een Bijzondere Opdracht dient normaliter de Opdrachtnemer deze aanvraag in bij het NBIV. De procedure en doorlooptijden zijn in beginsel gelijk, alleen zal de buitenlandse onderneming op basis van een FSC-verzoek onderzocht worden door de bevoegde autoriteit in het betreffende land. Deze bevoegde autoriteit zal dan ook de buitenlandse evenknie van de ABRO-verklaring afgeven. Het NBIV zal vanuit Nederland de contacten leggen en onderhouden met de bevoegde autoriteit in het buitenland, als een ondernemer in het buitenland onderzocht moet worden. Het NBIV koppelt de uitkomsten van het buitenlandse onderzoek terug aan de aanvrager van het onderzoek (in Nederland).
176	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	1	Vraag: De ABRO-screening vindt op twee niveaus plaats: op raamovereenkomstniveau (H1+H2) bij toetreding en vervolgens per Bijzondere Opdracht, waarbij circa 60% van de Opdrachten als Bijzondere Opdracht kwalificeert. De kosten van screening dienen te worden verdisconteerd in de all-in tarieven. De doorlooptijd van NBIV-screenings wordt omschreven als "buiten invloedssfeer IUC" en de planning voor ondertekening van de raamovereenkomst is "n.l.b.". Hoe kunnen inschrijvers hun capaciteitsplanning en kostprijsberekening inrichten wanneer de doorlooptijden van ABRO-screenings onbekend zijn en de kosten in de all-in tarieven moeten worden opgenomen? Is de Aanbestedende Dienst bereid indicatieve doorlooptijden per TBB-niveau te publiceren? Toelichting: De eis om ABRO-kosten in all-in tarieven te verdisconteren veronderstelt dat inschrijvers deze kosten kunnen inschatten. Zonder indicatieve doorlooptijden per TBB-niveau is dit niet mogelijk: de duur van screening bepaalt zowel de directe kosten als de indirecte kosten van capaciteitsreservering en improductiviteit. De formulering "buiten invloedssfeer IUC" verschuift het volledige planningsrisico naar de Opdrachtnemer, hetgeen strijdig is met het proportionaliteitsbeginsel (Gids Proportionaliteit, hoofdstuk 4.4.1). Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst ten minste indicatieve verwerkingstijden te publiceren, alsmede te verduidelijken welke kosten bij de Opdrachtnemer en welke bij de Aanbestedende Dienst liggen, zodat inschrijvers een verantwoorde tariefstelling kunnen hanteren.	Doorlooptijden: zie de antwoorden op vragen 149, 150 en 169. Kosten ABRO-onderzoeken: zie het antwoord op vraag 174.
177	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37-39	i.r.t. PvE T.2 (p. 25)	Welke doorlooptijd en welke kosten per ABRO-onderzoek voorziet u? Toelichting: Eis T.2 bepaalt dat de kosten voor ABRO-toetsen in de tarieven zijn inbegrepen, terwijl circa 60 procent van de Opdrachten naar verwachting een Bijzondere Opdracht betreft. Zonder indicatie van frequentie, kosten en doorlooptijd kan dit niet betrouwbaar worden verdisconteerd in tarieven die vier jaar	Zie het antwoord op vraag 176 (inclusief daarin de verwijzing naar antwoorden 149, 150, 169 en 174).
178	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	15		Welke maximale gestanddoenings- en reserveringstermijn kan bij bijzondere Opdrachten worden verlangd in verband met het NBIV-onderzoek? Kunt u bevestigen dat bij vertraging buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer de uitvoeringsplanning en personele inzet opnieuw worden afgestemd, zonder negatieve gevolgen voor prestatie-indicatoren? Voor een pentestteam kan langdurig gereserveerde capaciteit een flinke kostenpost worden.	Zie eis AP.15 in het Programma van Eisen: "... Bij (Bijzondere) Opdrachten waarop de ABRO van toepassing is, kan Deelnemer een gestanddoeningstermijn verlangen waarmee rekening wordt gehouden met de termijn van het onderzoek dat NBIV nodig heeft voor het al dan niet afgeven van een ABRO-Verklaring". Zie de antwoorden op vragen 149, 150, 169 en 176 ten aanzien van de doorlooptijd/termijn van een ABRO-onderzoek. Aanbestedende dienst kan geen maximale termijn van een onderzoek voorschrijven. Indien de oorspronkelijke gestanddoeningstermijn zoals de Deelnemer die heeft verlangd in zijn Aanvraag niet voldoende blijkt, kan Deelnemer de betreffende ondernemers vragen de gestanddoeningstermijn te verlengen. Indien de ondernemer niet akkoord gaat met verlenging van zijn gestanddoeningstermijn en daarmee zijn oorspronkelijke offerte intrekt, zal Aanbestedende dienst deze offerte in het kader van M-1 Aanbiedingspercentage Offertes nog steeds beschouwen als een geldig ingediende offerte.
179	Aanbestedingsdocument	4.5 Nationale veiligheid en ABRO 2026	37	Aanvullende voorwaarde	Worden in iedere Aanvraag eventuele beperkingen voor testtools, opslag van onderzoeksgegevens, gebruik van clouddiensten en uitvoeringslocaties vermeld?	Als een Deelnemer daarvoor aanleiding ziet, zal hij die beperkingen in de Aanvraag vermelden en/of de aanvraag voor verzoek van Opdrachtnemers specificeren. Bij geen aanleiding, zal Deelnemer deze beperkingen niet in de Aanvraag vermelden.
180	Aanbestedingsdocument	5.1 Inleiding	41 en 46		De eerste tabel noemt 0, 4, 6, 8 en 10, vermenigvuldigd met drie. De andere tabel noemt 0%, 25%, 50%, 75% en 100%. Dat levert andere punten op en beïnvloedt ook de minimumscore van 48. Welke puntenschaal wordt toegepast bij de beoordeling van de kwaliteitswensen? Kunt u één eenduidige tabel publiceren met de waardering, het puntenaantal per kwaliteitswens en de toepassing van de minimumkwaliteitsscore van 48 punten, en de rekenhulpmiddelen daarop aanpassen?	Vragen 180, 181, 182 en 184 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Bijlage 14 Hulpmiddel scoreberekening is leidend. De beoordelingsschaal voor iedere kwaliteitswens is 0, 4, 6, 8 of 10 punten. Deze waardering wordt vermenigvuldigd met wegingsfactor 3, zodat per kwaliteitswens respectievelijk 0, 12, 18, 24 of 30 punten worden behaald. De maximale kwaliteitsscore bedraagt 90 punten. De percentages 0%, 25%, 50%, 75% en 100% in paragraaf 5.4.1 worden in overeenstemming gebracht met deze schaal. De minimumkwaliteitsscore blijft 48 punten. Daarnaast leidt een score 0 op één kwaliteitswens zelfstandig tot terzijdelegging.
181	Aanbestedingsdocument	5.1 Inleiding	41	2	De waardering zoals aangegeven in de tabel in deze alinea wijkt af van het beoordelingskader in 5.4.1. Welke van beide gaat u gebruiken?	Zie het antwoord op vraag 180.
182	Aanbestedingsdocument	5.1 Inleiding	41	2	In de tabel over de kwaliteitswensen geeft u bij waardering aan dat de waarde 0, 4, 6, 8, 10 is. Wij vermoeden dat dit de uit te delen cijfers zijn waarbij een 6, 60% van de 30 punten inhoudt. Echter op pagina 46 heeft u over 0%, 25%, 50%, 75% en 100%. Dit lijkt dan weer af te wijken van elkaar. Kunt u toelichten hoe de punten voor de kwaliteitswensen worden toegekend?	Zie het antwoord op vraag 180.
183	Aanbestedingsdocument	5.1 Inleiding	41	2	In de tabel over de kwaliteitswensen noemt u bij maximum score de term 'Factor 3'. Wat bedoelt u met de term?	Met "factor 3" wordt de wegingsfactor uit Bijlage 14 bedoeld. De waardering 0, 4, 6, 8 of 10 wordt voor iedere kwaliteitswens met 3 vermenigvuldigd. Dit levert per kwaliteitswens respectievelijk 0, 12, 18, 24 of 30 punten op.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
184	Aanbestedingsdocument	5.1 Inleiding	41	3	In paragraaf 5.1 en Bijlage 14 worden de waarderings Slecht, Matig, Voldoende, Goed en Uitstekend gekoppeld aan respectievelijk 0, 4, 6, 8 en 10 punten. In paragraaf 5.4.1 worden dezelfde kwalificaties gekoppeld aan 0%, 25%, 50%, 75% en 100% van de maximaal te behalen punten. Deze schalen leiden bij Matig, Voldoende en Goed tot verschillende scores. Kunt u bevestigen dat de puntenschaal 0, 4, 6, 8 en 10 en de berekening uit Bijlage 14 leidend zijn, en het percentagekader overeenkomstig aanpassen?
185	Aanbestedingsdocument	5.1 Inleiding	41	Minimale totaalscore van 48 punten	Kunt u bevestigen dat een inschrijver die op twee kwaliteitswensen de waardering Matig behaalt en op een derde Goed, de minimumdrempel van 48 punten niet haalt en wordt uitgesloten? Toelichting: Paragraaf 5.1 bepaalt dat een score 0 leidt tot terzijdelegging en dat de totaalscore op kwaliteit minimaal 48 punten moet bedragen. Bevestiging van deze uitkomst maakt de consequenties van de drempel voor inschrijvers expliciet.
186	Aanbestedingsdocument	5.1 Inleiding	41	1	Verwijzing: §5.1–§5.3 Gunningscriterium BPKV; prijscomponent; logaritmische formule Vraag: Het gunningscriterium hanteert een verhouding Kwaliteit 90 / Prijs 10 met een logaritmische formule en een referentieprijs (P_ref) van €60.000. Door de logaritmische schaal is de effectieve prijsdifferentiatie minder dan 5 punten op een totaal van 100. Uit de marktconsultatie (P12) is het advies gekomen om een prijsgelimiteerde weging te hanteren; de huidige weging is evenwel extremer dan hetgeen de markt heeft geadviseerd. Is de Aanbestedende Dienst zich ervan bewust dat de prijs in de praktijk minder dan 5% weegt en dat dit kan leiden tot een opwaartse prijsspiraal (race-to-the-top)? Is de Aanbestedende Dienst bereid de aan P_ref ten grondslag liggende aannames te publiceren, waaronder de veronderstelde urenverdeling per profiel? Toelichting: Een prijsweging die in de praktijk minder dan 5% bedraagt, ontnemt het prijscriterium iedere materiële betekenis. Dit is problematisch vanuit het oogpunt van doelmatige besteding van publieke middelen en kan leiden tot een situatie waarin inschrijvers geen prikkel ervaren om concurrerend te prijzen. De marktconsultatie heeft dit risico gesignaleerd (P12), maar de gekozen systematiek is nog extremer dan de markt voorzag. Publicatie van de onderliggende aannames van P_ref – met name de urenverdeling per profiel – stelt inschrijvers in staat te verifiëren of de referentieprijs marktconform is en een reële prijsvergelijking mogelijk maakt. Dit komt de mededinging ten goede en is in lijn met het transparantiebeginsel.
187	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42		De huidige kwaliteitswensen beoordelen procesbeschrijvingen: hoe een inschrijver beschrijft te werken met standaarden, hoe samenhang wordt geborgd en hoe consistentie en lerend vermogen worden ingericht. Dit meet schrijfvaardigheid over processen, niet het technisch vakmanschap of de feitelijke output van een pentest. Een inschrijver met een zwak team en sterke tekstschrijver scoort in dit model hoger dan een inschrijver met een sterk team en een zakelijke schrijfstijl. De feitelijke kwaliteit van een pentest wordt bepaald door de output: diepgang van bevindingen, bruikbaarheid van rapportages en technische vaardigheid van pentesters. De huidige beoordelingsmethodiek toetst geen van deze drie. Overweegt de aanbestedende dienst een praktijktoets op te nemen als gunningscriterium, bijvoorbeeld door inschrijvers een gecontroleerde testomgeving te laten pentesten en het resulterende rapport te beoordelen?
188	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	43	2	Het voorkomen van silo-denken is een belangrijk beoordelingsaspect, maar wordt niet gedefinieerd. Vraag: Kan aanbestedende dienst verduidelijken wat zij binnen de context van deze kwaliteitswens verstaat onder "silo-denken" en op welke wijze zij zal beoordelen dat een inschrijver dit voldoende voorkomt?
189	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	4, 6, 7		In de marktraadpleging wordt digitale autonomie en Europese soevereiniteit als belangrijk thema benoemd. In welke mate zal bij waardering van de ingediende voorstellen extra waardering worden gegeven aan het gebruik van Europese cybersecurity-organisaties, Europese expertise en dienstverlening die volledig binnen Europese jurisdictie wordt geleverd? (zie Programma van Eisen, pagina 4, 6 en 7).
190	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42	3	In de vraagstelling van Kwaliteitswens 1 wordt gesproken over "voorgeschreven standaarden", maar niet duidelijk is wie deze standaarden voorschrijft. Vraag: Kan aanbestedende dienst verduidelijken wat wordt verstaan onder "voorgeschreven standaarden"? Betreft dit standaarden die door de deelnemer zijn voorgeschreven, door RVICTO, door wet- en regelgeving, door certificeringsschema's of door de Opdrachtnemer gehanteerde interne methodieken?
191	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42	1	Kan de Aanbestedende Dienst nader toelichten welke elementen binnen de kwaliteitscriteria het zwaarst wegen bij de beoordeling?
192	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42	4	Kan Opdrachtgever aangeven: - hoeveel praktijkvoorbeelden wenselijk zijn; - of geanonimiseerde voorbeelden zijn toegestaan; - of voorbeelden uit meerdere klanten mogen worden gecombineerd?
193	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42	1	Kan Opdrachtgever nader definiëren welke kenmerken volgens hem bepalen of een pentest succesvol is uitgevoerd?
194	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42	Kwaliteitswensen 1, i.r.t. P.v.E P.6, P.28 en P.70	Kunt u bevestigen dat een in Kwaliteitswens 1 beschreven werkwijze voor het gemotiveerd afwijken van standaarden in de uitvoering kan worden toegepast via het Plan van Aanpak? Toelichting: Kwaliteitswens 1 belooft het bewust en verantwoord afwijken van standaarden, terwijl het Programma van Eisen uitvoering conform de genoemde standaarden en het vaste model standaardrapport voorschrijft. P.6, P.28 en P.70 bieden ruimte voor afwijking na afstemming; bevestiging voorkomt dat de
195	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	43	2	Kunt u nader concretiseren hoe het beoordelingsaspect "succes van een pentest voor de deelnemer" wordt geïnterpreteerd binnen kwaliteitswens 1 en 2, en welke objectieve indicatoren door de beoordelingscommissie worden beschouwd als bewijs dat een gekozen aanpak, integratie van standaarden of afwijking van standaarden daadwerkelijk heeft bijgedragen aan dit succes?

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
196	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42	3	<p>Kwaliteitswens 1 stimuleert het bewust afwijken van standaarden, waaronder ook voorgeschreven standaarden. Tegelijkertijd kunnen deelnemers vanuit wet- en regelgeving, BIO, ISO 27001, DigiD, NCSC-richtlijnen of eigen beleidskaders juist verplicht zijn bepaalde standaarden volledig toe te passen.</p> <p>Vraag: Kan aanbestedende dienst verduidelijken hoe zij "bewust afwijken van voorgeschreven standaarden" beoordeelt indien de betreffende deelnemer, wet- en regelgeving of sectorspecifieke normen juist vereisen dat bepaalde onderdelen van een standaard volledig worden toegepast? Wordt het strikt volgen van een voorgeschreven standaard in dergelijke situaties als minder wenselijk beoordeeld dan een gemotiveerde afwijking?</p>	Zie het antwoord op vraag 190.
197	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	44		<p>U geeft aan dat Inschrijver moet beschrijven hoe opgedane kennis, inzicht en ervaringen "ook door andere en nieuwe pentesters in uw organisatie consistent worden toegepast bij meerdere soortgelijke Opdrachten en teams binnen de Raamovereenkomst".</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken of bij de beoordeling van deze kwaliteitswens rekening wordt gehouden met de omvang en inrichting van de organisatie van Inschrijver? De wijze waarop kennisborging en lerend vermogen worden georganiseerd kan immers wezenlijk verschillen tussen een compact gespecialiseerd pentestteam en een grote organisatie met meerdere teams en managementlagen. Verwacht u dat iedere Inschrijver eenzelfde mate van organisatorische gelaagdheid, overdrachtsmechanismen en formele processen beschrijft, of wordt beoordeeld of de gekozen aanpak passend en effectief is gegeven de feitelijke omvang en structuur van de organisatie? Deze duiding draagt bij aan een proportionele beoordeling en voorkomt dat grotere organisaties door hun omvang of formalisering vanzelfsprekend een voordeel hebben bij deze kwaliteitswens.</p>	<p>Vragen 197, 198, 199 en 207 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord.</p> <p>Kwaliteitswens 3 beoordeelt of de door Inschrijver gekozen aanpak voor kennisborging, consistente uitvoering en lerend vermogen passend, structureel verankerd, effectief en toetsbaar is. De beoordeling vindt plaats op basis van de feitelijke organisatie en aanpak van de Inschrijver; een grote organisatie, meer managementlagen of zwaardere formalisering leveren op zichzelf geen hogere waardering op.</p> <p>Inschrijver beschrijft hoe relevante kennis en ervaringen worden geïdentificeerd, vastgelegd, gedeeld, toegepast door andere en nieuwe pentesters en waar nodig worden verwerkt in de werkwijze. Tevens wordt beschreven hoe de werking daarvan wordt gevolgd en verbeterd. KPI's, controles, audits, peer reviews, evaluaties, steekproeven en aantoonbare procesverbeteringen kunnen als onderbouwing dienen, maar geen specifieke vorm is verplicht voorgeschreven.</p> <p>Externe audits of certificeringen kunnen de beschreven werking ondersteunen, maar leveren niet automatisch aanvullende punten op. De kwaliteit van de inhoudelijke beschrijving en de overtuigende onderbouwing aan de hand van de gepubliceerde beoordelingsaspecten zijn</p>
198	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	44		<p>U geeft aan dat onder meer de "effectiviteit van afspraken en maatregelen" en de "toetsbaarheid van wijze van kennisborging, consistentie en lerend vermogen" worden beoordeeld.</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken hoe Inschrijver de gevraagde effectiviteit en toetsbaarheid volgens u concreet aannemelijk kan maken? Verwacht u hiervoor bijvoorbeeld KPI's, periodieke controles, audits, peer reviews, evaluaties, aantoonbare aanpassingen van werkwijzen of andere specifieke vormen van verificatie?</p>	Zie het antwoord op vraag 197.
199	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	44		<p>U geeft aan: "Beschrijf hoe u borgt dat de door uw pentesters opgedane kennis, inzicht en ervaringen bij Opdrachten voor Deelnemers [...] ook door andere en nieuwe pentesters in uw organisatie consistent worden toegepast bij meerdere soortgelijke Opdrachten en teams binnen de Raamovereenkomst."</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken welk concreet resultaat u met deze kwaliteitswens beoordeeld wilt zien? Verwacht u dat Inschrijver beschrijft hoe kennis uit een individuele pentest wordt geïdentificeerd, vastgelegd, gedeeld en vervolgens aantoonbaar wordt toegepast door andere pentesters en teams, inclusief de controle daarop? Of ligt de nadruk vooral op de organisatorische voorzieningen en processen voor kennismanagement? Kunt u aangeven welke concrete informatie nodig is om de door u genoemde "effectiviteit" en "toetsbaarheid" overtuigend aan te tonen?</p>	Zie het antwoord op vraag 197.
200	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	43		<p>U geeft aan: "Beschrijf hoe u meerdere standaarden [...] in samenhang toepast om in combinatie meerwaarde te bieden voor het succes van een pentest, en hoe overlap, tegenstrijdigheden of doublures en het voorkomen van silo-denken worden beheerst."</p> <p>Vraag: Kunt u nader duiden welk type antwoord u bij deze kwaliteitswens verwacht? Is het de bedoeling dat Inschrijver een concrete methodiek beschrijft waarmee per pentest wordt bepaald welke standaarden worden gecombineerd en hoe onderlinge overlap of tegenstrijdigheid wordt opgelost, en dient deze methodiek met één of meer concrete praktijkvoorbeelden te worden onderbouwd? Kunt u tevens aangeven welk concreet resultaat of voordeel voor de Deelnemer u verstaat onder de gevraagde "meerwaarde voor het succes van een pentest"?</p>	Zie het antwoord op vraag 188.
201	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42		<p>U geeft aan: "Beschrijf hoe u omgaat met standaarden [...] hoe u in het volgen van die standaard prioriteert tussen diepgang en maatwerk versus volledigheid en het strikt volgen van een standaard binnen de beschikbare testtijd. Beschrijf enkele situaties waarin u bewust afwijkt van voorgeschreven standaarden en hoe deze afwijkingen worden vastgelegd en verantwoord."</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken wat bij deze kwaliteitswens centraal staat in de beoordeling? Verwacht u primair een beschrijving van de vaste werkwijze en afwegingscriteria die Inschrijver hanteert, of verwacht u vooral concrete praktijkvoorbeelden waaruit blijkt hoe dergelijke afwegingen in een daadwerkelijke pentest zijn gemaakt? Indien beide worden verwacht, kunt u aangeven welke informatie u in die praktijkvoorbeelden minimaal terug wilt zien om de meerwaarde van de beschreven aanpak te kunnen beoordelen?</p>	Zie het antwoord op vraag 192.
202	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	43		<p>U geeft als beoordelingsaspect: "Overtuiging dat overlap, tegenstrijdigheid of doublures bij toepassing van meerdere standaarden en het voorkomen van silo-denken beheerst wordt."</p> <p>Vraag: Kunt u nader concretiseren welke informatie of onderbouwing volgens u nodig is om deze "overtuiging" aan te tonen? Verwacht u daarbij bijvoorbeeld concrete beheersmaatregelen, beslissingsregels, verantwoordelijkheden, een praktijkvoorbeeld of aantoonbare resultaten uit eerdere Opdrachten?</p>	<p>Nee. De Aanbestedende dienst beoogt geen nadere voorschriften te geven over de wijze waarop Inschrijvers invulling geven aan hun antwoord. Voor de beoordeling gelden uitsluitend de gepubliceerde vraagstelling, doelstelling en beoordelingscriteria van Kwaliteitswens 2. Het is aan de Inschrijver om aannemelijk te maken dat overlap, tegenstrijdigheden, doublures en silo-denken bij de toepassing van meerdere standaarden worden beheerst.</p>
203	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	43		<p>U geeft bij de beoordeling aan dat sprake moet zijn van een "relevante en expliciete beschrijving van de rol van/per standaard(en)" en van de mogelijkheden voor onderlinge aanvulling en integratie.</p> <p>Vraag: Kunt u verduidelijken of van Inschrijvers wordt verwacht dat zij concrete standaarden benoemen en per standaard de onderlinge samenhang uitwerken, of dat u primair een generieke beslis- en integratiemethodiek beoordeelt die afhankelijk van de concrete pentest op verschillende standaarden kan worden toegepast?</p>	Nee. De Aanbestedende dienst schrijft niet voor op welke wijze Inschrijvers hun beantwoording vormgeven. Voor de beoordeling gelden uitsluitend de gepubliceerde vraagstelling, doelstelling en beoordelingscriteria van Kwaliteitswens 2. Het staat Inschrijvers vrij hieraan op de door hen passend geachte wijze invulling te geven, mits wordt ingegaan op de gevraagde samenhang, aanvulling en integratie van meerdere standaarden.
204	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42-43		<p>U geeft bij Kwaliteitswens 1 aan dat Inschrijver moet beschrijven hoe hij standaarden kiest, prioriteert tussen diepgang en volledigheid en bewust kan afwijken van voorgeschreven standaarden. Bij Kwaliteitswens 2 vraagt u hoe meerdere standaarden in samenhang worden toegepast en hoe overlap, tegenstrijdigheden, doublures en silo-denken worden beheerst.</p> <p>Vraag: Kunt u nader verduidelijken wat volgens u het wezenlijke inhoudelijke verschil is tussen Kwaliteitswens 1 en Kwaliteitswens 2 en welke informatie u specifiek in de beantwoording van elk van beide wensen verwacht? Wij verzoeken u daarbij aan te geven welke onderwerpen uitsluitend of primair onder Kwaliteitswens 1 vallen en welke onder Kwaliteitswens 2, zodat Inschrijvers hun beantwoording gericht kunnen structureren, onnodige overlap kunnen voorkomen en beter vergelijkbare Inschrijvingen ontstaan.</p>	Kwaliteitswens 1 en Kwaliteitswens 2 hebben een verschillend beoordelingsobject. Kwaliteitswens 1 ziet primair op de keuze en toepassing van standaarden binnen één pentest, de prioritering tussen diepgang, maatwerk en volledigheid en het bewust en verantwoord afwijken waar dit is toegestaan. Kwaliteitswens 2 ziet primair op het combineren van meerdere standaarden, hun onderlinge rol en aanvulling en het beheersen van overlap, tegenstrijdigheden, doublures en silo-denken. Inschrijvers dienen de beantwoording overeenkomstig dit onderscheid te structureren. Zie voor de verdere duiding de antwoorden op vragen 190 en 188.
205	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42	1	<p>U vraagt partijen om 3 kwaliteitswensen uit te werken. Twee gaan over standaarden en een over lerend vermogen. Alle drie zeer belangrijke onderwerpen. Echter dit geeft u geen beeld over de technische bekwaamheid van een Opdrachtnemer om op hoog niveau pentesten uit te voeren, doorziet men complexiteit, is men innovatief, etc. Iets wat u bijvoorbeeld zou kunnen toetsen door een casus te laten uitwerken door Opdrachtnemer, een plan van aanpak te schrijven, een visie, kwaliteit van het personeel, of zelfs een proeve van bekwaamheid. Bent u bereid om een extra kwaliteitseis toe te voegen die zich meer richt op de inhoudelijk pentest expertise? Zo nee, waarom niet?</p>	Zie het antwoord op vraag 187.
206	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	42	4	<p>Wat wordt er bedoeld met: "Toetsbaarheid in rapportage en praktijkvoorbeelden, waaruit expliciete verantwoording van afwijking blijkt en welke overwegingen daarin een rol spelen en in hoeverre deze afwijkingen aantoonbaar bijdragen aan het beoogde resultaat van de pentest voor de Deelnemer." kunt u hier wellicht een voorbeeld bij geven?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 192. Met het beoordelingscriterium wordt bedoeld dat uit de inschrijving navolgbaar blijkt welke afwijking heeft geleid tot een afwijking van een standaard, hoe deze afwijking is vastgelegd en verantwoord en op welke wijze deze volgens Inschrijver heeft bijgedragen aan het beoogde resultaat van de pentest. De beoordeling vindt plaats aan de hand van de gepubliceerde vraagstelling en beoordelingscriteria.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
207	Aanbestedingsdocument	5.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit	43	<p>Kwaliteitswensen 3, onderdeel Beoordeling</p> <p>Weegt bij Kwaliteitswensen 3 mee dat de beschreven maatregelen extern zijn geauditeerd, bijvoorbeeld via het CCV-keurmerk Pentesten, ISO 9001, ISO 27001 of een SOC 2 Type 2-rapportage, of beoordeelt u uitsluitend de beschrijving zelf?</p> <p>Toelichting: Kwaliteitswensen 3 vraagt naar de borging van kennis, consistentie en lerend vermogen en noemt toetsbaarheid expliciet als beoordelingscriterium. Het antwoord bepaalt of inschrijvers de beschikbare vijf A4 besteden aan onderbouwing met externe auditbevindingen of aan beschrijving van de werkwijze.</p> <p>Tekstvoorbeeld: Neem in het beoordelingskader van Kwaliteitswensen 3, criterium 3, op dat aantoonbare</p>	Zie het antwoord op vraag 197.
208	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw		<p>Bijlage 7 berekent de totaalprijs over een fictief portfolio van twintig Opdrachten met in totaal 700 uur: tien Opdrachten Klein van 16 uur, vier Normaal van 40 uur, vijf Groot van 60 uur en een Speciaal van 80 uur. Over die 700 uur komt de referentieprijs van EUR 60.000,00 neer op een gemiddeld all-in uurtarief van EUR 85,71 over de vier profielen gezamenlijk; de score nul ligt bij EUR 171,43. Eis T.2 rekent in dat tarief onder meer salariskosten, sociale lasten, pensioen, scholing, leegloop, verzekeringspremies, licenties, VOG, ABRO-toetsen en winst mee, terwijl paragraaf 5.3 voor de senior pentester en de rapporteur ten minste vijf jaar ervaring verlangt en eis P.5 certificering van ten minste de helft van de inzet. Daar komt bij dat de fictieve uren niet aansluiten op de prijsranges van de classificatiematrix, die op grond van paragraaf 2.1.1 de minimale en maximale totaalprijs per Opdracht begrenst: een Opdracht Normaal van 40 uur komt bij dat gemiddelde tarief uit op circa EUR 3.429 terwijl de matrix EUR 10.000 tot EUR 25.000 aanhoudt, Groot van 60 uur op circa EUR 5.143 tegenover EUR 20.000 tot EUR 50.000, en Speciaal van 80 uur op circa EUR 6.857 tegenover meer dan EUR 40.000. Om alleen al de ondergrens van de klasse Normaal te bereiken zou het gemiddelde tarief EUR 250 per uur moeten bedragen. Wij verzoeken u (a) aan te geven welk gemiddeld all-in uurtarief u met de referentieprijs heeft beoogd en, indien het uitgangspunt is dat de maximale prijsscore met marktconforme tarieven bereikbaar is, de referentieprijs daarop te herijken; (b) de fictieve uren per scenario dan wel de prijsranges van de classificatiematrix met elkaar in overeenstemming te brengen; (c) aan te geven hoe u een Inschrijving toetst waarvan de totaalprijs de referentieprijs benadert of onderschrijft, gelet op artikel 2.116 Aanbestedingswet 2012 inzake abnormaal lage inschrijvingen; en (d) te bevestigen dat Opdrachtnemer de samenstelling van het onderzoeksteam per Opdracht zelf bepaalt binnen de eisen P.4 en P.5, dat geen minimale inzet per functieprofiel geldt, en wat wordt verstaan onder de zinsnede "zonder extreme afwijkingen van de gehanteerde profielverhouding" in de Uitvoerings- en rechtsclausule van Bijlage 7, nu die nergens is gedefinieerd terwijl de baseline-uren volgens diezelfde clausule in de uitvoering niet bindend zijn.</p>	<p>a. € 60.000 gedeeld door 700 fictieve uren bedraagt rekenkundig € 85,71 per uur. P_ref is echter uitsluitend een vaste scorebaseline en geen voorgeschreven gemiddeld uurtarief, minimumtarief of raming van een concrete Opdracht. P_ref wordt niet herijkt.</p> <p>b. De baseline-uren in Bijlage 7 dienen uitsluitend als uniforme vergelijkingsbasis voor de maximumuurtarieven bij de gunning. De classificatiematrix ondersteunt de classificatie en maximale totaalprijs van concrete Nadere Opdrachten. Beide instrumenten hebben een verschillend doel en hoeven rekenkundig niet op elkaar aan te sluiten.</p> <p>c. Een prijs op of onder P_ref geldt niet automatisch als abnormaal laag. Indien een Inschrijving gelet op de aangeboden tarieven en de na te komen verplichtingen abnormaal laag lijkt, kan Aanbestedende dienst overeenkomstig de toepasselijke aanbestedingsregels om een toelichting verzoeken.</p> <p>d. Opdrachtnemer bepaalt per Nadere Opdracht de teamsamenstelling en inzet per profiel, met inachtneming van de Aanvraag en de toepasselijke eisen, waaronder P.4 en P.5. Er geldt geen minimale inzet per profiel. De baseline-uren en profielmix zijn tijdens de uitvoering niet bindend. De zinsnede "zonder extreme afwijkingen van de gehanteerde profielverhouding" wordt uit Bijlage 7 verwijderd.</p>
209	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45	<p>Bijlage 7 controleert de opgegeven maximumuurtarieven uitsluitend op een positieve en oplopende tariefstructuur. Daardoor kunnen tarieven worden aangeboden waarbij de berekende scenarioprijzen onder de voor testgroottes A-D vastgestelde prijsranges blijven en toch de maximale prijsscore wordt behaald. Wilt u het prijsmodel aanpassen zodat de toepasselijke onder- en bovengrenzen per testgrootte leidend zijn bij de validatie en beoordeling van de scenarioprijzen? Dit biedt Deelnemers een realistische prijsvergelijking en beperkt uitvoeringsrisico's door niet-marktconforme tarieven.</p>	<p>Nee. De scenario's en baseline-uren in Bijlage 7 zijn uitsluitend een fictief vergelijkingsinstrument voor de prijsbeoordeling bij gunning. De prijsranges uit de classificatiematrix worden daarom niet als onder- en bovengrenzen in het prijsmodel gevalideerd. Voor concrete Nadere Opdrachten gelden de toepasselijke classificatie, maximale totaalprijs en de voorwaarden van de betreffende Aanvraag.</p>
210	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45	<p>De aanbestedende dienst geeft aan dat circa 60% van de Opdrachten Bijzondere Opdrachten betreft (TBB-2 t/m TBB-4), uitgevoerd in gerubriceerde omgevingen met verhoogde beveiligingseisen en ABRO-verklaringen. Het prijsmodel voorziet in vier profielen, waaronder "Junior pentester". Het is onduidelijk hoe de inzet van junioren zich verhoudt tot Bijzondere Opdrachten: deze vereisen ervaring met gerubriceerde omgevingen, strikte protocollen en een hoger kennisniveau dan van een junior verwacht mag worden. Gegeven dat 60% van het volume Bijzondere Opdrachten betreft en daarmee senior-niveau expertise vereist: biedt de aanbestedende dienst ruimte voor inschrijvers die met vaste prijzen per pentest werken in plaats van uurtarieven per profiel? Een vast tarief per Opdracht sluit beter aan bij een werkwijze waarbij het kwaliteitsniveau van het team bepalend is, niet de urenadministratie per profiel.</p>	<p>Deelnemers verstrekken Opdrachten voor informatiebeveiligingsonderzoeken met een resultaatverplichting. Het is hierbij in beginsel aan de Opdrachtnemer om te bepalen welke werkzaamheden binnen het informatiebeveiligingsonderzoek door welke professional of welk profiel worden uitgevoerd en hoe vaak een profiel wordt ingezet.</p> <p>De Deelnemer kan in de Aanvraag verlangen dat Opdrachtnemers een vaste totaalprijs offren voor de uitvoering van de Opdracht. Bij de onderbouwing van deze vaste totaalprijs mogen de toegepaste tarieven per profiel de in de Raamovereenkomst vastgelegde maximumuurtarieven niet overschrijden, tenzij de Deelnemer dit in de Aanvraag uitdrukkelijk toestaat, de overschrijding voldoet aan de daarin gestelde voorwaarden en de geoffeerde totaalprijs binnen de toepasselijke maximale totaalprijs van de classificatie blijft.</p>
211	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	44	<p>2</p> <p>De gehanteerde prijsmethodiek leidt naar onze mening tot een referentieprijs die onvoldoende aansluit bij het huidige markt- en kostenniveau. Om een inschrijving rond deze referentieprijs te kunnen indienen, zouden uurtarieven moeten worden aangeboden die lager liggen dan het prijsniveau van vier tot vijf jaar geleden en die niet als marktconform kunnen worden beschouwd.</p> <p>Een aanbesteding voor de Rijksoverheid dient een evenwichtige verhouding te waarborgen tussen doelmatige inkoop enerzijds en reële, marktconforme tarieven anderzijds. Alleen bij een passend prijsniveau kunnen Opdrachtnemers gedurende de volledige contractperiode investeren in gekwalificeerde professionals, kennisontwikkeling en continuïteit van de dienstverlening.</p> <p>Kwaliteit in cybersecurity wordt steeds belangrijker voor de overheid en dat weerspiegelt deze aanbesteding ook. De referentieprijs is daarmee niet in overeenstemming. Deze disbalans heeft een negatieve impact op de kwaliteit ook al denkt de Opdrachtgever dat dit niet het geval is of de eisen dit reguleren.</p> <p>Wij zijn van mening dat een referentieprijs van 80.000 zorgt voor marktconforme inkooptarieven en voldoende basis biedt voor Opdrachtnemers voor een gezonde bedrijfsvoering voor de looptijds van het contract. Bent u bereid om de referentieprijs tot dit niveau te verhogen?</p>	<p>Vragen 211, 229, 230 en 232 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord.</p> <p>Aanbestedende dienst verhoogt de vaste referentieprijs van € 60.000 niet. P_ref is een uniforme scorebaseline en geen minimumprijs, marktgemiddelde of geraamde prijs van een concrete pentest. De vaste baseline-uren en profielverdeling waarop de gewogen totaalprijs wordt berekend zijn gepubliceerd in Bijlage 7 en worden voor alle Inschrijvers gelijk toegepast. Inschrijvers bepalen binnen de gestelde voorwaarden hun eigen maximumuurtarieven. Zie voor de verdere uitgangspunten van P_ref en de urenmix het antwoord op vraag 208.</p>
212	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45	<p>De profielentabel in § 5.3 omschrijft de profielen junior, medior en senior pentester en rapporteur uitsluitend aan de hand van werkervaring, zelfstandigheid in de uitvoering en technische diepgang, en bevat voor geen van deze profielen een certificeringscriterium. Een niet-gecertificeerde professional met vijf jaar ervaring kan daarmee tegen het maximumuurtarief voor senior pentester worden ingezet en gefactureerd, terwijl zijn inzet op grond van eis P.5 meetelt in de niet-gecertificeerde helft van het team. Bent u bereid voor de profielen medior, senior pentester en rapporteur een certificeringscriterium op te nemen zodat maximumtarief en aantoonbare bekwaamheid op elkaar aansluiten?</p>	<p>Aanbestedende dienst voegt geen certificeringscriterium toe aan de afzonderlijke profielen medior, senior of rapporteur. De profielindeling wordt bepaald aan de hand van de richtinggevende profielkenmerken en met name de aard, zwaarte en verantwoordelijkheid van de daadwerkelijk uit te voeren werkzaamheden. De certificeringseisen gelden afzonderlijk op het niveau van het onderzoeksteam overeenkomstig P.5.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
213	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw			<p>De profielentabel in paragraaf 5.3 stelt bij het kenmerk relevante werkervaring voor de medior pentester ten minste twee jaar en voor de senior pentester en de rapporteur ten minste vijf jaar, en koppelt aan de profielen de zelfstandigheid van uitvoering, de inhoudelijke aansturing, de review en de eindverantwoordelijkheid voor de rapportage. Dezelfde paragraaf bepaalt echter dat de kenmerken "onderscheidende en richtinggevende kenmerken" zijn en dat "niet ieder afzonderlijk kenmerk doorslaggevend is voor de indeling in een profiel", waardoor niet kenbaar is of de drempels een voorwaarde vormen voor de INZET in een rol dan wel uitsluitend voor de tariefindeling. Gelet op de aard van deze onderzoeken, die worden uitgevoerd bij onderdelen van de Rijksoverheid en waarop de ABRO-eisen voor TBB-categorie 2 van toepassing zijn, verzoeken wij u die drempels als harde inzetsels vast te leggen. Wij verzoeken u derhalve (a) vast te leggen dat een professional die niet aan de bij een profiel vermelde minimale werkervaring voldoet, de bij dat profiel behorende rol niet vervult, zodat zelfstandige uitvoering ten minste twee jaar en inhoudelijke aansturing, review en eindverantwoordelijkheid ten minste vijf jaar relevante werkervaring vergen, ongeacht tegen welk profiel de uren worden gefactureerd; (b) vast te leggen dat de rapporteur die op grond van de eisen P.4 en P.5 de professionele eindverantwoordelijkheid draagt, zelf over een relevante geldige certificering beschikt; en (c) te bevestigen dat onder relevante werkervaring aantoonbare ervaring met het uitvoeren van informatiebeveiligingsonderzoeken wordt verstaan en niet algemene ICT- of informatiebeveiligingservaring. Wij wijzen u er ten slotte op dat het kopje boven eis P.5 spreekt van de verplichte certificering waarover de rapporteur beschikt, terwijl de tekst van eis P.5 de rapporteur juist van de supervisieverhouding uitzondert; wij verzoeken u dat kopje en die tekst met elkaar in overeenstemming te brengen.</p>
214	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	46		<p>Vragen 214, 217, 218, 220, 226, 228, 231 en 233 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord.</p> <p>De maximummaurtarieven worden gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst niet algemeen geïndexeerd. Inschrijvers dienen hun tarieven voor de looptijd vast te stellen en hun kostenontwikkeling daarin te verwerken. De verwijzing in paragraaf 5.3 naar eis T.7 als indexering uitzondering is onjuist en wordt vervangen door een verwijzing naar eis T.3. Eis T.3 biedt uitsluitend de mogelijkheid dat een Deelnemer in een concrete Aanvraag onder de daarin gestelde voorwaarden overschrijding van een maximumtarief toestaat; dit is geen algemene of jaarlijkse indexeringsregeling. Zie ook het antwoord op vraag 234. Het verzoek om een algemene indexeringsregeling toe te voegen wordt niet overgenomen.</p>
215	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45		<p>Vragen 215, 221, 222, 223 en 224 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord.</p> <p>Uitsluitend de vaste P_ref-systeematiek uit Bijlagen 7 en 14 wordt toegepast. P_ref bedraagt € 60.000 exclusief btw en staat vast, ongeacht de ingediende prijzen. Een P_i gelijk aan of lager dan P_ref levert 10 punten op; bij een P_i gelijk aan of hoger dan € 120.000 bedraagt de score 0. Tussen deze bedragen geldt de gepubliceerde logaritmische formule. De strijdige passage in paragraaf 5.3 waarin de laagste geldige totaalprijs als uitgangspunt wordt genomen, vervalt.</p> <p>De Invulinstructies worden in overeenstemming gebracht met het feitelijke Prijsformulier: de gele invulvelden zijn B17:B20, de scenariosubtotalen staan in G25:G28 en de gewogen totaalprijs P_i staat in B31. Bijlagen 7 en 14 worden hiermee consistent gemaakt.</p>
216	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45		<p>Vragen 216 en 219 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord.</p> <p>Een afzonderlijke persoon voor de rol van rapporteur is niet verplicht. Een senior pentester mag tevens als rapporteur optreden indien deze professioneel overwegend voldoet aan de kenmerken, en verantwoordelijkheden van beide rollen en de vereiste eindverantwoordelijkheid, kwaliteitsbeoordeling, eindreview en het klantcontact kan vervullen. In Bijlage 7 moeten wel voor alle vier profielen maximummaurtarieven worden ingevuld. Bij de uitvoering wordt het toepasselijke profiel bepaald door de daadwerkelijk vervulde werkzaamheden en</p>
217	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	46	2	<p>Zie het antwoord op vraag 214.</p>
218	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	47	4	<p>Zie het antwoord op vraag 214.</p>
219	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	44	Profielen Senior pentester en Rapporteur	<p>Zie het antwoord op vraag 216.</p>
220	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw			<p>Zie het antwoord op vraag 214.</p>
221	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw			<p>Zie het antwoord op vraag 215.</p>
222	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45		<p>Zie het antwoord op vraag 215.</p>
223	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45	2	<p>Zie het antwoord op vraag 215.</p>
224	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45-46		<p>Zie het antwoord op vraag 215.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
225	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45	4	Prijsstelling: De referentieprijs is gebaseerd op een vaste urenmix (226 senior / 224 medior / 152 junior / 98 rapporteur-uren). A) Is dit bewust zo gekozen, en B) in hoeverre is deze vaste urenmix representatief voor de gemiddeld verwachte afname binnen de raamovereenkomst?	Ja. De vaste baseline-uren en profielmix zijn bewust vastgesteld als uniforme vergelijkingsbasis voor de prijsbeoordeling. Zij vormen geen prognose of garantie van de feitelijke gemiddelde afname, teamsamenstelling of urenverdeling tijdens de Raamovereenkomst. Per Nadere Opdracht kan de inzet per profiel variëren naar gelang de aard, complexiteit en verantwoordelijkheid van de werkzaamheden, binnen de overeengekomen maximumtarieven en overige toepasselijke eisen.
226	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45	5	Prijsstelling: De tarieven worden gedurende vier jaar niet geïndexeerd. A) Wordt van inschrijvers ter verduidelijking verwacht dat zij de inflatoire kosten van het in dienst hebben van securityspecialisten voor de komende vier jaar doorrekenen en hieraan voor de volledige looptijd gehouden worden? B) Is eis T.7, gezien de gedocumenteerde schaarste aan securityspecialisten, het enige beschikbare mechanisme voor prijsaanpassing, en wat is de precieze reikwijdte en zijn de voorwaarden hiervan?	Zie het antwoord op vraag 214.
227	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	44		Prijsformule en maximumtarieven Toelichting: Het verschil tussen een marktconforme en een scherp gestelde tariefstelling bedraagt tot 10 punten, meer dan een volledige waarderingsschapel op een kwaliteitswens. De tarieven zijn vervolgens vier jaar bindend, terwijl eis P.5 een substantiële inzet van gecertificeerde professionals voorschrijft.	Ja. Indien een Inschrijving, geleet op de aangeboden tarieven en de na te komen contractuele verplichtingen, abnormaal laag lijkt, kan Aanbestedende dienst, overeenkomstig de toepasselijke aanbestedingsregels, om een toelichting verzoeken. Er geldt geen vooraf vastgestelde automatische tarief- of procentuele grens.
228	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	44	5	U geeft aan dat gedurende de looptijd van de overeenkomst geen indexatie van tarieven plaatsvindt. Wij constateren echter dat de werkgeverslasten, waaronder premies, loonkosten en premiegrondslagen, de afgelopen jaren aanzienlijk zijn gestegen. Gelet op deze kostenontwikkelingen achten wij het niet redelijk dat Odrachtnemers gedurende de gehele contractperiode geen mogelijkheid hebben om tarieven te indexeren. Wij erzoeken u om bij eventuele verlengingen van de overeenkomst indexatie toe te staan, bijvoorbeeld op basis van een objectieve index. Bent u bereid de overeenkomst hierop aan te passen?	Zie het antwoord op vraag 214.
229	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45		U geeft aan: "De referentieprijs (P_ref) is door de aanbesteder vastgesteld als vaste baseline en bedraagt € 60.000,00 exclusief BTW." Een totaalprijs gelijk aan of lager dan deze referentieprijs ontvangt de maximale prijscore. Vraag: Kunt u toelichten op welke objectieve uitgangspunten, historische gegevens, marktinformatie of verwachte Odrachtprofielen de referentieprijs van € 60.000 exclusief btw is gebaseerd? Kunt u tevens aangeven waarom juist dit bedrag als grens is gekozen waaronder iedere Inschrijver de maximale prijscore ontvangt? Deze toelichting is voor Inschrijvers relevant om te kunnen beoordelen of de referentieprijs een reële en representatieve afspiegeling vormt van de in Bijlage 7 gehanteerde prijsscenario's en de gedurende de Raamovereenkomst te verwachten dienstverlening.	Zie het antwoord op vraag 211.
230	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45	2	U geeft u aan dat er pentesten moeten worden uitgevoerd om te bepalen of Staatsgeheimen afdoende worden beschermd. U geeft hiermee aan dat de pentesten van het hoogste niveau moeten zijn, uitgevoerd door pentesters met diepe kennis en expertise. Als wij kijken naar het elementen prijs constateren wij om de maximale punten te kunnen halen voor prijs men een gewogen totaalprijs van maximaal EUR 60.000 euro te dient bereiken. Dit komt neer op een gemiddeld tarief van ongeveer EUR 85,-. Het prijsmodel lijkt haaks te staan op de gevraagde scope en expertise. Dit geeft de mogelijkheid voor partijen gebrek aan kwaliteit goed te maken met een lage prijs. Voorts is deze ondergrens onder het minimale marktgemiddelde voor pentesting.	Zie het antwoord op vraag 211.
231	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	46	2	Bent u bereid om de ondergrens van het prijsmodel op te hogen naar EUR 120.000? Zo nee, waarom niet? Uit de aanbestedingsstukken maken wij op dat de aangeboden tarieven gedurende de looptijd van de raamovereenkomst niet worden geïndexeerd. Gezien de maximale looptijd van de overeenkomst en de huidige ontwikkelingen op het gebied van loon-, opleidings- en personeelskosten binnen de cybersecuritysector, worden Odrachtnemers hierdoor geconfronteerd met kostenstijgingen waarop zij gedurende de contractperiode geen invloed kunnen uitoefenen. Vraag: Kan aanbestedende dienst toelichten waarom ervoor is gekozen geen indexeringsregeling op te nemen in de raamovereenkomst? Is aanbestedende dienst van mening dat het volledig neerleggen van het inflatie- en kostenontwikkelingsrisico bij Odrachtnemers gedurende een meerjarige overeenkomst bijdraagt aan het waarborgen van duurzame dienstverlening, continuïteit van gekwalificeerd personeel en marktconforme prijsstelling? Verzoek: Wij verzoeken aanbestedende dienst te overwegen alsnog een objectieve indexeringsregeling op te nemen, bijvoorbeeld gebaseerd op een openbaar en onafhankelijk indexcijfer, zodat zowel Odrachtgevers als Odrachtnemers gedurende de looptijd van de overeenkomst worden beschermd tegen onvoorziene	Zie het antwoord op vraag 214.
232	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	45	2	Uit de aanbestedingsstukken maken wij op dat u veel waarde hecht aan diepgaande en maatwerkgerichte onderzoeken. In de praktijk brengen dergelijke onderzoeken meer inzet en specialistische expertise met zich mee dan een minder diepgaande op maat gevoerde pentest. Gezien deze kwaliteitsambitie vragen wij of de Odrachtgever bereid is de referentieprijs te verhogen van €60.000 naar bijvoorbeeld €80.000.	Zie het antwoord op vraag 211.
233	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	44	1	Vraag: In §5.3 wordt verwezen naar "eis T.7 (Bijlage 3 'Programma van Eisen') " als uitzondering op het verbod op indexatie van tarieven. Bij controle van het Programma van Eisen blijkt dat de nummering springt van T.6 naar T.8; eis T.7 bestaat niet. Dit betreft de enige uitzondering op een tariefsbevrozing voor de gehele looptijd van vier jaar. Kan de Aanbestedende Dienst bevestigen of eis T.7 bestaat en, zo ja, de inhoud ervan publiceren? Indien eis T.7 niet bestaat, is de Aanbestedende Dienst bereid een indexatiemechanisme te introduceren? Toelichting: Een verwijzing naar een niet-bestaande eis in het enige artikel dat voorziet in een uitzondering op de tariefsbevrozing is een wezenlijk gebrek in het Aanbestedingsdocument. De CBS ICT-salarisindex laat een jaarlijkse stijging van 5-7% zien. Een volledige tariefsbevrozing gedurende vier jaar zonder enig indexatiemechanisme is – zeker in de huidige arbeidsmarkt voor cybersecurityspecialisten – disproportioneel en leidt ertoe dat inschrijvers het volledige inflatie- en prijsrisico moeten inprijken bij inschrijving, hetgeen de Aanbestedende Dienst uiteindelijk duurder uit komt. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst deze verwijzing te corrigeren en een marktconform indexatiemechanisme op te nemen, gebaseerd op een objectieve, publiek beschikbare index zoals de CBS ICT-salarisindex.	Zie het antwoord op vraag 214.
234	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	46		Wat houdt de uitzondering onder eis T.7 in het Programma van Eisen precies in?	Er staat een onjuiste verwijzing in het Aanbestedingsdocument op pagina 46, tweede alinea. De verwijzing naar eis T.7 wordt vervangen door een verwijzing naar eis T.3. Daarnaast bevat hoofdstuk 4 van het Programma van Eisen een nummeringsfout: de nummering loopt van T.6 naar T.8. De huidige eis T.8 wordt hernummerd naar T.7. Deze eis betreft aansluiting op een digitaal inkoopstelsel en betreft geen indexeringsregeling. Er wordt geen algemene indexeringsregeling toegevoegd.
235	Aanbestedingsdocument	5.3 Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, excl. Btw	44	CVSS	Welke versie van het Common Vulnerability Scoring System moet worden gebruikt? Mag daarnaast een afzonderlijke risicobeoordeling worden opgenomen die rekening houdt met de context van de Deelnemer?	De eisen ten aanzien van CVSS zijn opgenomen in eisen P.43, P.72, P.92 en P.93. Odrachtnemer dient deze eisen toe te passen. De gebruikte CVSS-versie wordt in het rapport vermeld.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
236	Aanbestedingsdocument	5.4 Beoordelingsmethodiek wensen	46	3	Welke kenmerken onderscheiden naar verwachting een uitstekende inschrijving van een goede en voldoende inschrijving binnen de kwaliteitscriteria? Kan de Aanbestedende Dienst aangeven welke elementen zij als belangrijkste meerwaarde beschouwt?	Vragen 236, 238, 241 en 242 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. De inhoudelijke beoordelingsaspecten die bij iedere kwaliteitswens in paragraaf 5.2 zijn opgenomen, zijn bepalend. Iedere kwaliteitswens wordt integraal beoordeeld; de afzonderlijke aspecten krijgen geen aparte score of onderlinge weging. Het onderscheid tussen Voldoende, Goed en Uitstekend wordt bepaald door de mate waarin de uitwerking de doelstelling van de betreffende kwaliteitswens bereikt, gezien aan de hand van de gepubliceerde beoordelingsaspecten. Daarbij wordt uitsluitend gelet op wat de Inschrijver in zijn antwoord beschrijft en onderbouwt. Voor zover van toepassing, gaat het onder meer om expliciete beslisriteria, samenhang met scope en doel, aannemelijke effectiviteit, beheersing van overlap of tegenstrijdigheden, praktijkvoorbeelden en structurele organisatorische borging. Aanbestedende dienst voegt geen aanvullende SMART-subcriteria, vaste bewijsformats of niet-gepubliceerde beoordelingsaspecten toe. Het is aan de Inschrijver om binnen de gestelde antwoordomvang te bepalen hoe hij antwoordt dat aan de doelstelling op beoordelingsaspecten.
237	Aanbestedingsdocument	5.4.1 Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit	46		De huidige gunningscriteria maken de teamsamenstelling van inschrijvers volledig onzichtbaar. De aanbestedende dienst beoordeelt hoe een inschrijver beschrijft te werken, maar niet met wie. Een inschrijver met 3 junioren en 1 senior is in het huidige model niet te onderscheiden van een inschrijver met 10 senioren. Dit terwijl de senioriteitsmix direct bepalend is voor de kwaliteit en leveringscapaciteit. De geraamde Opdrachtwaarde bedraagt €200.000 over vier jaar, verdeeld over 10 Opdrachtnemers. Dit betekent een gemiddelde omzet van circa €500.000 per jaar per Opdrachtnemer, met hogere volumes voor PT-veld-partijen. Overweegt de aanbestedende dienst als extra kwaliteitswens te stellen dat inschrijvers opgave doen van: * het totaal aantal pentesters dat structureel beschikbaar is voor de raamovereenkomst; * de verdeling over junior, medior en senior pentesters binnen het team? Zonder deze transparantie is niet te beoordelen of een Opdrachtnemer over voldoende gekwalificeerde bezetting beschikt om Opdrachten tijdig en op het vereiste niveau uit te voeren.	Aanbestedende dienst voegt geen aanvullende kwaliteitswens over personeelsomvang of de verdeling naar junior-, medior- en seniorenprofielen toe. De technische bekwaamheid wordt vooraf als geschiktheidseis getoetst aan de hand van de kerncompetenties en referentieOpdrachten. Voor de uitvoering gelden daarnaast de eisen aan het onderzoeksteam, waaronder P.5. De omvang van een organisatie of het aantal beschikbare senioren levert binnen de gepubliceerde kwaliteitswensen geen afzonderlijke waardering op. De Opdrachtnemer blijft verantwoordelijk voor voldoende gekwalificeerde capaciteit voor de Nadere Opdrachten die hij aanvaardt.
238	Aanbestedingsdocument	5.4.1 Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit			De kwaliteitswensen zijn op een relatief hoog abstractieniveau geformuleerd, waardoor voor inschrijvers niet volledig duidelijk is op welke aspecten onderscheidend vermogen wordt beoordeeld. Kan Opdrachtgever nader toelichten welke concrete kenmerken, werkwijzen, onderbouwingen of vormen van bewijsvoering binnen de beoordeling als onderscheidend worden beschouwd en leiden tot een hogere kwaliteitswens?	Zie het antwoord op vraag 236.
239	Aanbestedingsdocument	5.4.1 Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit			Het beoordelingskader in paragraaf 5.4.1 drukt de kwalificaties uit als percentage van het maximum te behalen punten per kwaliteitswens: Uitstekend 100%, Goed 75%, Voldoende 50%, Matig 25% en Slecht 0, en sluit af met de zin "In de tabel in paragraaf 5.1 is aangegeven wat het maximaal te behalen aantal punten is". Die tabel kent per kwaliteitswens de waardering 0, 4, 6, 8, 10 met een maximale score van (factor 3 =) 30 punten, en voetnoot 4 van Bijlage 14 hanteert dezelfde beoordelingsschaal. Beide passages zien dus op hetzelfde maximum van 30 punten, maar leveren verschillende uitkomsten op: de schaal met factor 3 geeft 0, 12, 18, 24 en 30 punten per wens, het percentagekader 0, 7,5, 15, 22,5 en 30. Alleen Slecht en Uitstekend vallen samen; Matig, Voldoende en Goed lopen 4,5, 3,0 respectievelijk 1,5 punt uiteen. Dat verschil is bepalend voor de minimale totaalscore op kwaliteit van 48 punten uit paragraaf 5.1. Bij driemaal de kwalificatie Voldoende bedraagt de totaalscore onder de schaal van paragraaf 5.1 en Bijlage 14 in totaal 54 punten en wordt de drempel gehaald, en onder het percentagekader 45 punten, waarmee de Inschrijving terzijde zou worden gelegd. Bijlage 14 merkt daarbij op dat 48 punten gelijkstaat aan 53,333% van de maximale kwaliteitscore van 90; onder het percentagekader is een Inschrijving die op alle drie de wensen als Voldoende wordt beoordeeld dus per definitie onvoldoende, terwijl zij onder de waarderingsschaal ruim voldoet. Wij verzoeken u te bevestigen welke van beide berekeningen leidend is voor de puntentoekenning per kwaliteitswens en voor de toetsing aan de minimale totaalscore van 48 punten, en de niet-leidende passage te corrigeren.	Zie het antwoord op vraag 180.
240	Aanbestedingsdocument	5.4.1 Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit	41 en 46		Paragraaf 5.1 en Bijlage 14 hanteren voor kwaliteit de waarderingen 0, 4, 6, 8 en 10, terwijl paragraaf 5.4.1 percentages van 0%, 25%, 50%, 75% en 100% noemt, overeenkomend met 0, 2,5, 5, 7,5 en 10. Welke beoordelingsschaal is bindend? Verzocht wordt alle documenten gelijk te trekken en tevens te bevestigen op hoeveel decimalen de gewogen score per kwaliteitswens en de totale kwaliteitscore worden berekend.	Zie het antwoord op vraag 180.
241	Aanbestedingsdocument	5.4.1 Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit	46	6	U benoemt de tabel met het beoordelingskader voor "Uitstekend". Het is gebruikelijk dat kenmerken voor een niveau zoals Uitstekend nader SMART-woordt gemaakt, zoals "concreet", "volledig", "innovatief" of "onderscheidend". Dit geeft Opdrachtnemer nadere handvaten voor de uitwerking van de Wensen. Tegelijkertijd hebben eerdere aanbestedingen uitgewezen dat onvoldoende concrete beoordelingscriteria kunnen leiden tot bezwaren van Opdrachtnemers aan wie niet gegund is, met langdurige juridische procedures. Kan u de criteria voor de beoordeling in deze tabel SMART maken?	Zie het antwoord op vraag 236.
242	Aanbestedingsdocument	5.4.1 Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit	46		U geeft aan dat iedere kwaliteitswens integraal wordt beoordeeld en dat de kwalificaties "Uitstekend", "Goed", "Voldoende", "Matig" en "Slecht" worden bepaald aan de hand van de mate waarin de doelstelling van de kwaliteitswens wordt bereikt. Vraag: Kunt u nader toelichten op welke inhoudelijke verschillen de beoordelingscommissie het onderscheid zal baseren tussen een antwoord dat de doelstelling "voldoende", "goed" of "uitstekend" bereikt? De huidige omschrijving geeft naar onze mening beperkt inzicht in wat een Inschrijver inhoudelijk extra moet bieden om van bijvoorbeeld Goed naar Uitstekend te komen. Een nadere concretisering draagt tevens bij aan beter vergelijkbare Inschrijvingen, nu de huidige uitvraag ruimte laat voor meerdere uiteenlopende interpretaties van hetgeen van Inschrijvers wordt verwacht.	Zie het antwoord op vraag 236.
243	Aanbestedingsdocument	5.4.1 Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit	46	Tabel beoordelingskader, i.r.t. paragraaf 5.1 (p. 41)	Welke puntentoekenning per waardeningsniveau is leidend: de schaal 0, 4, 6, 8, 10 met wegingsfactor 3 uit paragraaf 5.1, of de percentages uit paragraaf 5.4.1? Toelichting: Drie maal de waardering 'Voldoende' levert 54 punten op volgens paragraaf 5.1 en Bijlage 14, en 45 punten volgens paragraaf 5.4.1. Bij een minimumdrempel van 48 punten is dat het verschil tussen een geldige inschrijving en uitsluiting. Bijlage 14 Hulpmiddel scoreberekening hanteert in voetnoot 4 eveneens de schaal 0, 4, 6, 8, 10, waarmee de tabel in paragraaf 5.4.1 als enige afwijkt. Tekstvoorbeeld: Vervang in de tabel van paragraaf 5.4.1 de kolom 'Percentage van maximum te behalen punten per kwaliteitswens' door 'Punten per kwaliteitswens', met de waarden: Slecht 0, Matig 12, Voldoende 18, Goed 24, Uitstekend 30.	Zie het antwoord op vraag 180.
244	Aanbestedingsdocument	6.1 Beoordeling volledige en rechtsgeldige Inschrijving	48	Voorbehouden en scope	Mag de Inschrijver in een Offerte duidelijke hoeveelheden, scopegrenzen en afhankelijkheden opnemen zonder dat deze als een voorbehoud op de Raamovereenkomst worden beschouwd?	De vraag is niet eenduidig, omdat paragraaf 6.1 ziet op de Inschrijving voor de Raamovereenkomst, terwijl 'Offerte' in de aanbestedingsstukken wordt gebruikt voor een aanbieding op een concrete Aanvraag binnen een minicompetitie. Indien wordt bedoeld op de Inschrijving voor de Raamovereenkomst, geldt dat deze geen expliciete of impliciete voorbehouden mag bevatten en geen wijzigingen op de verstrekte documenten mag aanbrengen. Indien wordt bedoeld op een latere Offerte bij een concrete Aanvraag, kan uit paragraaf 6.1 niet worden vastgesteld welke hoeveelheden, scopegrenzen en afhankelijkheden daarin mogen worden opgenomen. Voor beantwoording zijn de relevante bepalingen over de Aanvraag, Offerte en Nadere overeenkomst nodig. De vraagsteller dient daarom eerst te verduidelijken op welke fase wordt bedoeld.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
245	Aanbestedingsdocument	6.4 Beoordelen wensen van de Opdracht	48	7	Kan de Aanbestedende Dienst aangeven uit welke functies of rollen het beoordelingsteam bestaat en welke inhoudelijke expertise daarin vertegenwoordigd is?	Voor Kwaliteitswensen 1, 2 en 3 bestaat de beoordelingscommissie uit drie beoordelaars. In paragraaf 6.4 van het Aanbestedingsdocument is ten aanzien van Kwaliteitswensen 3 abusievelijk vermeld dat de beoordelingscommissie uit ten minste twee en maximaal drie beoordelaars bestaat. Dit betreft een onmissie. Voor alle drie de kwaliteitswensen worden drie beoordelaars ingezet. In de beoordelingscommissie zijn rollen vertegenwoordigd op het gebied van informatiebeveiliging, informatiebeveiligingsonderzoeken en Opdrachtgeverschap van dergelijke dienstverlening. De beoordelaars beschikken gezamenlijk over expertise die aansluit bij de betreffende kwaliteitswensen en de beoordeling van informatiebeveiligingsonderzoeken.
246	Aanbestedingsdocument	6.4 Beoordelen wensen van de Opdracht	48		Samenstelling van de beoordelingscommissies Toelichting: De 2e Nota van Inlichtingen verschijnt op 18 november 2026, twaalf dagen voor de uiterste inleverdatum. Eerdere bekendmaking stelt inschrijvers in staat hun antwoorden af te stemmen op het	Ja. Zie het antwoord op vraag 245. Voor de toepasselijke planning en termijnen wordt verwezen naar de nieuwe publicatie van de aanbesteding met TenderNed-kenmerk 620596 (TN 620596). De in de oorspronkelijke vraag genoemde data zijn niet bepalend voor de nieuwe aanbesteding.
247	Aanbestedingsdocument	6.4 Beoordelen wensen van de Opdracht	48		U geeft aan dat iedere kwaliteitswens separaat en zelfstandig wordt beoordeeld en dat bij de beoordeling geen rekening wordt gehouden met antwoorden op andere kwaliteitswensen. Vraag: Kunt u bevestigen dat een Inschrijver relevante onderdelen van zijn werkwijze die voor meerdere kwaliteitswensen van belang zijn in iedere beantwoording opnieuw moet opnemen? Indien dat zo is, kunt u bevestigen dat deze noodzakelijke herhaling niet negatief wordt beoordeeld als gebrek aan bondigheid of	Ja. Iedere kwaliteitswens wordt separaat en zelfstandig beoordeeld. Informatie die voor de beoordeling van meerdere kwaliteitswensen noodzakelijk is, moet daarom in iedere betreffende beantwoording voldoende zelfstandig kenbaar zijn. Noodzakelijke herhaling wordt op zichzelf niet negatief beoordeeld, maar iedere beantwoording moet wel gericht blijven op de doelstelling en beoordelingsaspecten van de betreffende kwaliteitswensen en binnen de daarvoor geldende omvang blijven.
248	Aanbestedingsdocument	6.5 Bepaling definitieve totale eindscore	49	3	Vraag: §6.5 voorziet in een lotingsprocedure bij gelijke scores en reserveposities voor inschrijvers die uitvallen tijdens de bewijsmiddelen toetsing. Hoe worden reserveposities behandeld wanneer de ABRO-screening van een gelote inschrijver niet slaagt? Gegeven dat ABRO-screening meerdere maanden in beslag kan nemen en de uitkomst onzeker is, dreigt een situatie waarin reservekandidaten langdurig in onzekerheid verkeren over hun positie. Kan de Aanbestedende Dienst een maximale termijn definiëren waarbinnen duidelijkheid wordt geboden over het al dan niet doorschuiven van reserveposities? Toelichting: De lotingsprocedure en het reserveposities-mechanisme voorzien niet in de specifieke situatie van ABRO-falen, terwijl dit – gelet op de doorlooptijden en onzekerheid van ABRO-screenings – een realistisch scenario is. Reservekandidaten worden in een positie gebracht waarin zij gedurende onbepaalde tijd capaciteit en screeningbereidheid moeten aanhouden zonder zekerheid over toetreding tot de raamovereenkomst. Dit is disproportioneel en belemmert reservekandidaten in hun bedrijfsvoering. Een maximale termijn voor het afhandelen van ABRO-gerelateerde uitval en het doorschuiven van reserveposities biedt alle betrokkenen duidelijkheid en is in lijn met het rechtszekerheidsbeginsel.	De loting zoals beschreven in paragraaf 6.5 ziet op deze Aanbesteding. Indien de ABRO-onderzoeken bij de voorlopige winnaars van deze Aanbesteding aanleiding geven voor intrekking en herziening van de gunningsbeslissing, kan het inderdaad nodig zijn de gestanddoeningstermijn van de Inschrijvingen te verlengen. Er is op voorhand geen maximale termijn te bepalen. Als een Inschrijver niet met het verzoek tot verlenging van de gestanddoeningstermijn akkoord gaat en hiermee zelf zijn Inschrijving intrekt, zal de Raamovereenkomst niet met hem gesloten kunnen worden. De loting zoals beschreven in paragraaf 6.5 is een instrument dat in ultieme situatie toegepast wordt als de (totaal)scores van Inschrijvingen gelijk zijn en er hierdoor geen rangorde tussen Inschrijvers kan worden vastgesteld. De loting bepaalt dan de rangorde tussen de Inschrijvers met gelijke score. Als nodig kan door loting ook bepaald worden welke Inschrijvers met gelijke (totaal)scores vanuit een oorspronkelijk reservepositie alsnog in aanmerking komen gunning, ingeval de oorspronkelijke gunningsbeslissing herzien wordt.
249	Aanbestedingsdocument	7.3 Procedure algemeen	58		.26 corrigeren en verduidelijken onder welke voorwaarden gedurende de looptijd nieuwe gespecialiseerde onderaannemers kunnen worden toegevoegd? Wij verzoeken toevoeging na voorafgaande toetsing en schriftelijke goedkeuring mogelijk te maken, ook wanneer geen sprake is van vervanging wegens faillissement, fusie of overname. Dit is relevant voor aanvullende cloud-, OT- of andere specialistische expertise.	De verwijzing ".26" aan het begin van de vraag wordt door Aanbestedende dienst opgevat als een verwijzing naar de bepaling in paragraaf 7.3.17 van het Aanbestedingsdocument. Aanbestedende dienst constateert dat de laatste alinea van paragraaf 7.3.17 abusievelijk is overgenomen uit een raamovereenkomst voor inhuur en niet van toepassing is op deze aanbesteding. Deze alinea wordt verwijderd. Op grond van artikel 23 ARBIT mag Opdrachtnemer uitsluitend met voorafgaande toestemming van Opdrachtgever gebruik maken van de diensten van derden. Deze toestemming wordt niet zonder redelijke grond geweigerd. Het toevoegen van een onderaannemer tijdens de looptijd van de Raamovereenkomst is daarmee niet beperkt tot situaties van faillissement, fusie of overname. Een verzoek daartoe wordt beoordeeld overeenkomstig artikel 23 ARBIT en de omstandigheden van het geval.
250	Aanbestedingsdocument	7.3.12 Klachtenregeling			Paragraaf 7.3.12 bepaalt: "In de Bijlage 14 'Klachtenprocedure' is nadere informatie te vinden." De Klachtenprocedure is Bijlage 17; Bijlage 14 is het Hulpmiddel scoreberekening. Wij verzoeken u deze verwijzing te corrigeren.	U constateert terecht dat de verwijzing onjuist is. In paragraaf 7.3.12 wordt 'Bijlage 14 Klachtenprocedure' gewijzigd in 'Bijlage 17 Klachtenprocedure'. Dit is het antwoord voor vragen 250 en 251.
251	Aanbestedingsdocument	7.3.12 Klachtenregeling	53	2	Paragraaf 7.3.12 verwijst voor de klachtenprocedure naar Bijlage 14. In de bijlagenlijst is Bijlage 14 het Hulpmiddel scoreberekening en is Bijlage 17 de Klachtenprocedure. Kunt u bevestigen dat paragraaf 7.3.12 naar Bijlage 17 moet verwijzen?	Zie het antwoord op vraag 250.
252	Aanbestedingsdocument	7.3.15.3 Beantwoording kwaliteitswensen	55	3	De beantwoording per kwaliteitswens mag maximaal vijf A4 omvatten en mag niet verwijzen naar informatie buiten de inschrijving. Kunt u bevestigen dat in het antwoord opgenomen, geanonimiseerde praktijkvoorbeelden en schermafbeldingen als onderbouwing zijn toegestaan, mits zij binnen de vijf A4 vallen en zelfstandig begrijpelijk zijn?	Ja. Geanonimiseerde praktijkvoorbeelden en schermafbeldingen mogen in de beantwoording worden opgenomen, mits zij onderdeel zijn van het afzonderlijke antwoord op de betreffende kwaliteitswens, zelfstandig begrijpelijk zijn, voldoen aan de voorgeschreven opmaak en binnen de maximale omvang van vijf A4 blijven. Afbeldingen en overige onderbouwing tellen volledig mee bij het bepalen van de omvang. Verwijzingen naar informatie buiten de Inschrijving zijn niet toegestaan.
253	Aanbestedingsdocument	7.3.15.3 Beantwoording kwaliteitswensen	55	3	Dienen de antwoorden op kwaliteitswensen 1, 2 en 3 uitsluitend uit de inhoudelijke beantwoording te bestaan, of zijn een voorblad, achterblad en/of inhoudsopgave per kwaliteitswens toegestaan? Indien toegestaan, bevestigt u dan dat deze onderdelen meetellen binnen de maximale omvang van 5 A4 per kwaliteitswens?	Een voorblad, achterblad en/of een inhoudsopgave is niet afzonderlijk uitgezonderd van de maximale omvang. Indien Inschrijver dergelijke onderdelen toevoegt, tellen deze daarom mee binnen de maximale omvang van vijf A4 per kwaliteitswens. Ook witruiimte en eventuele bijlagen tellen mee. Alleen de in het verstrekte antwoordformulier opgenomen vraagtekst wordt niet meegeteld. Aanbestedende dienst raadt af de verstrekte antwoordformulieren en instellingen aan te passen.
254	Aanbestedingsdocument	7.3.15.3 Beantwoording kwaliteitswensen	54	9	Paginaligniet: Wordt het aantal pagina's vastgesteld op basis van de ingediende PDF zoals weergegeven, of op basis van de onderliggende Word-opmaak, en hoe worden verschillen door PDF-rendering voorkomen?	Het aantal pagina's wordt vastgesteld aan de hand van het afzonderlijke PDF-document dat als antwoord op de betreffende kwaliteitswens wordt ingediend. De voorgeschreven Word-instellingen gelden voor de opmaak waarmee dit PDF-document wordt vervaardigd. Inschrijver is ervoor verantwoordelijk dat de uiteindelijke PDF maximaal vijf A4 omvat en na omzetting aan de voorgeschreven opmaak voldoet. Eventuele verschillen door PDF-rendering komen daarom voor rekening van Inschrijver; controleer de definitieve PDF vóór indiening.
255	Aanbestedingsdocument	7.3.17 Inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen	56-57	Indien u niet zelfstandig in de uitvoering van de Opdracht kunt of wilt voorzien, is de mogelijke id aanwezig om in te schrijven in samenwerking met andere ondernemingen	Onze onderneming is één Nederlandse rechtspersoon met vestigingen (bijkantoren, geen zelfstandige rechtspersonen) in meerdere EU-lidstaten, van waaruit collega's als eigen Personeel van Opdrachtnemer kunnen worden ingezet. Kunt u bevestigen dat de inzet van dit Personeel, werkzaam vanuit een buitenlandse vestiging van dezelfde Nederlandse rechtspersoon, niet wordt aangemerkt als 'inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen' in de zin van paragraaf 7.3.17, en dat hiervoor dus geen aparte UEA, ISO 27001- of kwaliteitszorgverklaring nodig is naast die van de inschrijvende rechtspersoon zelf?	Ja. Indien sprake is van buitenlandse vestigingen of bijkantoren die onderdeel zijn van dezelfde Nederlandse rechtspersoon als de Inschrijver en geen zelfstandige rechtspersoon vormen, wordt de inzet van personeel vanuit deze vestigingen niet aangemerkt als inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen als bedoeld in paragraaf 7.3.17. Voor deze vestigingen hoeft daarom niet afzonderlijk een UEA, ISO 27001-bewijs of bewijs inzake kwaliteitszorg te worden ingediend. De betreffende verplichtingen gelden voor de inschrijvende rechtspersoon als geheel. Daarbij geldt wel dat het werkingsgebied van het door Inschrijver aangetoonde informatiebeveiligingsbeheersysteem (ISMS) minimaal de organisatieonderdelen en processen moet omvatten die bij de uitvoering van de Raamovereenkomst betrokken zijn.
256	Aanbestedingsdocument	7.3.17 Inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen			Paragraaf 7.3.17 verwijst voor het niet op voorhand verlenen van toestemming ex artikel 23 ARBIT-2022 naar "(zie § 4.1.2)". Hoofdstuk 4 kent geen paragraaf 4.1.2; de parallelle passage eerder in dezelfde paragraaf verwijst voor dezelfde bepaling naar paragraaf 7.3.18. Wij verzoeken u deze verwijzing te corrigeren.	U constateert terecht dat de verwijzing naar paragraaf 4.1.2 onjuist is. De verwijzing in paragraaf 7.3.17 wordt gecorrigeerd naar paragraaf 7.3.18.
257	Aanbestedingsdocument	7.3.20 Communicatie en taal	59	Uitvoering	Geldt de eis dat communicatie in het Nederlands plaatsvindt ook voor technische rapportages, beschrijvingen van kwetsbaarheden en hersteladviezen, of mag een Deelnemer deze documenten in het Engels accepteren?	Ja. De verplichting om tijdens de contractuitvoering in de Nederlandse taal te communiceren omvat ook de technische rapportages, beschrijvingen van kwetsbaarheden en hersteladviezen die in het kader van de Opdracht worden opgeleverd. De aangeleverde passage bevat geen uitzondering op grond waarvan een Deelnemer deze documenten in het Engels kan accepteren. Indien Engelstalige oplevering wenselijk is, moet daarvoor een expliciete afwijking in de aanbestedingsstukken worden opgenomen.
258	Aanbestedingsdocument	7.3.21 Algemene voorwaarden,	59	8	Kan Aanbestedende dienst bevestigen of in een Nadere Overeenkomst kan worden afgeweken van de op basis van de ARBIT geldende voorwaarden, indien de aard of specifieke omstandigheden van een Opdracht daarom vragen? Zo ja, onder welke voorwaarden en op welk moment kunnen dergelijke afwijkingen worden vastgesteld?	Eventuele afwijkingen van de ARBIT-2022 zijn slechts mogelijk voor zover daarvoor binnen de Raamovereenkomst en de toepasselijke contractdocumenten ruimte bestaat en de afwijking de aard en omvang van de Raamovereenkomst niet wezenlijk wijzigt. Dergelijke afwijkingen worden voorafgaand aan het sluiten van de Nadere overeenkomst uitdrukkelijk en schriftelijk vastgelegd en worden niet vastgesteld tijdens de uitvoering.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
259	Aanbestedingsdocument	7.3.22 Contractvoorwaarden			<p>Paragraaf 7.3.22 vermeldt dat de model Raamovereenkomst, de model Verwerkersovereenkomst en de Algemene Rijksvoorwaarden in de daar genoemde link zijn te vinden, terwijl de Model Raamovereenkomst als Bijlage 8 bij de aanbestedingsstukken is gepubliceerd. De verwerkersovereenkomst is daarentegen niet als bijlage verstrekt en komt in de bijlagenlijst van hoofdstuk 8 niet voor, terwijl artikel 11.2 van de Model Raamovereenkomst verwijst naar "de model verwerkersovereenkomst ARBIT-2022". Het tijdsplan in paragraaf 1.3 merkt de eerste vragenronde aan als enige gelegenheid voor tekstvoorstellen op de Verwerkersovereenkomst en beperkt de tweede ronde tot vervolgvragen op de eerste Nota van Inlichtingen. Wij verzoeken u de model verwerkersovereenkomst ARBIT-2022 als bijlage bij de aanbestedingsstukken te publiceren en te bevestigen dat tekstvoorstellen daarop nog in de tweede vragenronde kunnen worden ingediend.</p>
260	Aanbestedingsdocument	7.3.3	-	-	<p>De informatie over hoe vragen in te dienen in het Aanbestedingsdocument zijn tegenstrijdig. Vragen dienen te worden gesteld in het door de Aanbestedende dienst in TenderNed ter beschikking gestelde 'Vragenformulier. Echter de uitleg in de link van TenderNed beschrijft het gebruik van de Vraag en Antwoord module. Omdat een formulier ter beschikking is gesteld nemen wij aan dat het formulier via een bericht ingediend moet worden.</p> <p>Het Aanbestedingsdocument is op dit punt duidelijk en consistent. In paragraaf 7.3.3, alinea 'Een vraag verzenden naar de Aanbestedende dienst' worden namelijk twee zaken gecombineerd die elkaar niet tegenspreken:</p> <p>Het te gebruiken formulier: Zoals expliciet vermeld in paragraaf 7.3.3, alinea 'Een vraag verzenden naar de Aanbestedende dienst', dienen vragen te worden ingediend via het ter beschikking gestelde 'Vragenformulier t.b.v. Nota van Inlichtingen (Bijlage 1)'. Dit formulier bepaalt de inhoud en structuur van uw vraag.</p> <p>De wijze van indiening: Zoals eveneens beschreven in dezelfde alinea van paragraaf 7.3.3, dient dit formulier via TenderNed te worden ingediend. De meegestuurde link verwijst naar de handleiding van TenderNed om u te ondersteunen bij het technische indieningsproces op het platform.</p> <p>Er is dus geen tegenstrijdigheid: het formulier (Bijlage 1) is het middel waarmee u uw vraag structureert, en TenderNed is het platform waarlangs u dit formulier indient.</p> <p>Graag wijzen wij u op de volgende praktische aanwijzing: het Vragenformulier (Bijlage 1) betreft een XLSM-bestand dat macro's bevat. TenderNed staat het versturen van XLSM-bestanden via berichten niet zonder meer toe. Inschrijvers hebben de volgende mogelijkheden om het formulier succesvol in te dienen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sla het ingevulde formulier op als een regulier Excel-bestand (.xlsx) en dien dit in via TenderNed; of • Plaats het ingevulde XLSM-bestand in een zipbestand (.zip) en dien dit zipbestand in via TenderNed. <p>Aanbestedende dienst onderschrijft dat Inschrijvers in de gelegenheid moeten worden gesteld vragen te stellen over informatie die voor het eerst na sluiting van de eerste vragenronde wordt gepubliceerd.</p> <p>Zie het antwoord op vraag 245.</p> <p>Voor de gelegenheid tot het stellen van vragen en de daarbij geldende termijnen wordt verwezen naar de nieuwe publicatie van de</p>
261	Aanbestedingsdocument	7.3.3 Vragen en inlichtingen	48	2	<p>De functieprofielen van de beoordelaars worden pas bij de tweede Nota van Inlichtingen bekendgemaakt. In de tweede vragenronde mogen uitsluitend vervolgvragen op antwoorden uit Nv1 1 worden gesteld. Hierdoor kunnen inschrijvers geen zelfstandige vragen stellen over de dan voor het eerst gepubliceerde profielen. Wilt u de functieprofielen bij Nv1 1 publiceren of bevestigen dat over nieuw gepubliceerde informatie bij Nv1 2 alsnog vragen mogen worden gesteld?</p>
262	Aanbestedingsdocument	7.3.3 Vragen en inlichtingen	44	7	<p>In paragraaf 7.3.3 wordt aangegeven dat vragen via de Vraag & Antwoord-module van TenderNed worden ingediend en daarnaast gebruik moet worden gemaakt van het ter beschikking gestelde vragenformulier (Bijlage 1). Kunt u verduidelijken op welke wijze u verwacht dat inschrijvers hun vragen indienen en welke functie het vragenformulier daarbij heeft? Indien zowel de Vraag & Antwoord-module als het vragenformulier moeten worden gebruikt, leidt dit ertoe dat dezelfde vragen tweemaal moeten worden ingevoerd. Kunt u aangeven of één uniforme indieningswijze kan worden gehanteerd, zodat onnodige administratieve lasten voor inschrijvers worden voorkomen?</p> <p>Aanbestedende dienst verduidelijkt dat vragen uitsluitend hoeven te worden opgenomen in het ter beschikking gestelde Vragenformulier t.b.v. Nota van Inlichtingen (Bijlage 1). Het ingevulde vragenformulier dient vervolgens via TenderNed te worden ingediend.</p> <p>Het is niet nodig dezelfde vragen daarnaast afzonderlijk in de Vraag & Antwoord-module van TenderNed in te voeren. Hiermee wordt dubbele invoer voorkomen.</p> <p>Paragraaf 7.3.3 wordt overeenkomstig verduidelijkt.</p>
263	Aanbestedingsdocument	7.3.3 Vragen en inlichtingen	52	8	<p>Wilt u bij iedere aangepaste bijlage die met een Nota van Inlichtingen wordt gepubliceerd tevens een wijzigingenoverzicht of versie met gemarkeerde wijzigingen verstrekken, zodat inschrijvers eenduidig kunnen vaststellen welke bepalingen zijn gewijzigd?</p> <p>Ja. Indien Aanbestedende dienst naar aanleiding van een Nota van Inlichtingen aanbestedingsdocumenten of bijlagen wijzigt, wordt bij publicatie duidelijk aangegeven welke documenten en onderdelen zijn gewijzigd. Aanbestedende dienst zal daartoe bij de betreffende Nota van Inlichtingen een wijzigingenoverzicht verstrekken.</p> <p>De gewijzigde documenten worden tevens voorzien van een nieuw versienummer en/of een nieuwe versiedatum. Een afzonderlijke versie</p>
264	Aanbestedingsdocument	7.3.4 Gestanddoeningstermijn en Inschrijving			<p>Paragraaf 7.3.4 bepaalt dat de Inschrijving "minimaal zes maanden vanaf de uiterste datum en tijdstip van ontvangst van de Inschrijvingen" geldig moet zijn, uitgaande van 30 november 2026 dus tot eind mei 2027. Diezelfde paragraaf bepaalt dat die termijn in acht maanden wordt gewijzigd ingeval de Europese Commissie een onderzoek start naar buitenlandse subsidies "als bedoeld in paragraaf 7.3.15.2", terwijl paragraaf 7.3.15.2 luidt "[vervallen]". Wij verzoeken u te bevestigen of die verlenging van zes naar acht maanden nog van toepassing is en op welke grondslag, en op welke wijze de gestanddoeningstermijn wordt verlengd indien het NBIV-onderzoek als bedoeld in paragraaf 4.5 bij het aflopen daarvan nog niet is afgerond.</p> <p>U constateert terecht dat de verwijzing in paragraaf 7.3.4 naar paragraaf 7.3.15.2 niet correct is, aangezien paragraaf 7.3.15.2 is vervallen. Aanbestedende dienst zal deze verwijzing corrigeren en daarbij verduidelijken of en op welke grondslag de verlengde gestanddoeningstermijn van acht maanden van toepassing is.</p> <p>De reguliere gestanddoeningstermijn bedraagt zes maanden vanaf de uiterste datum en het tijdstip voor ontvangst van de Inschrijvingen.</p> <p>Indien het voor definitieve gunning vereiste NBIV-onderzoek bij het verstrijken van de gestanddoeningstermijn nog niet is afgerond, kan Aanbestedende dienst de betreffende Inschrijver(s) vóór het verstrijken van deze termijn schriftelijk verzoeken de gestanddoeningstermijn voor een nader te bepalen periode te verlengen. Een dergelijke verlenging vindt niet automatisch of voor onbepaalde tijd plaats.</p> <p>Paragraaf 7.3.4 wordt overeenkomstig verduidelijkt.</p> <p>Voor de uiterste inschrijfdatum wordt verwezen naar de nieuwe publicatie van de aanbesteding (TN 620596). De gestanddoeningstermijn wordt gerekend vanaf die datum en niet vanaf de in de oorspronkelijke vraag genoemde datum.</p>
265	Aanbestedingsdocument	7.3.4 Gestanddoeningstermijn en Inschrijving	52	i.r.t. paragraaf 4.5 (p. 37-38) en paragraaf 1.3 Tijdsplan (p. 9)	<p>Wat gebeurt er met de geoffeerde maximumtarieven als de ABRO-toets op het niveau van de Raamovereenkomst langer duurt dan de gestanddoeningstermijn van zes maanden?</p> <p>Toelichting: De ingangsdatum van de Raamovereenkomst is nader te bepalen omdat de ABRO-toets buiten de invloedssfeer van het IUC ligt, terwijl de Inschrijving zes maanden gestand moet worden gedaan vanaf 30 november 2026. Gelet op de vier jaar vaste tarieven is het verschil tussen een ingangsdatum in 2027 of later materieel.</p> <p>De geoffeerde maximumtarieven blijven gedurende de gestanddoeningstermijn van de Inschrijving van toepassing.</p> <p>Indien het NBIV-onderzoek niet binnen de oorspronkelijke gestanddoeningstermijn van zes maanden is afgerond, kan Aanbestedende dienst de betreffende Inschrijver(s), zoals hiervoor verduidelijkt, verzoeken de gestanddoeningstermijn te verlengen. De geoffeerde maximumtarieven blijven gedurende een overeengekomen verlenging van de gestanddoeningstermijn ongewijzigd.</p> <p>Aanbestedende dienst verduidelijkt daarbij dat de in de aanbestedingsstukken opgenomen periode waarin de tarieven niet worden geïndexeerd, wordt gerekend vanaf de daadwerkelijke ingangsdatum van de Raamovereenkomst. Een vertraging van de ingangsdatum als gevolg van het NBIV-onderzoek leidt daarmee niet tot een verlenging van de periode waarin de tarieven na ingang van de Raamovereenkomst vaststaan.</p> <p>Voor de uiterste inschrijfdatum wordt verwezen naar de nieuwe publicatie van de aanbesteding (TN 620596). De gestanddoeningstermijn wordt gerekend vanaf die datum en niet vanaf de in de oorspronkelijke vraag genoemde datum.</p>
266	Aanbestedingsdocument	7.4 Nadere gunnings onder de Raamovereenkomst	61	7	<p>Kan de Aanbestedende dienst bevestigen dat de verwijzing in paragraaf 7.4 van het Aanbestedingsdocument naar eis AP.5 berust op een kennelijke foutieve vermelding en dat eis AP.7 van Bijlage 3 bedoeld wordt?</p> <p>Ja. U constateert terecht dat de verwijzing in paragraaf 7.4 naar eis AP.5 van Bijlage 3 een kennelijke fout betreft. Hier dient te worden verwezen naar eis AP.7 van Bijlage 3 'Programma van Eisen'.</p>
267	Aanbestedingsdocument	7.4 Nadere gunnings onder de Raamovereenkomst	61	7.4	<p>Kan Opdrachtgever bevestigen dat bij iedere minicompetitie vooraf inzicht wordt gegeven in de weging van prijs en kwaliteit en de exacte beoordelingscriteria die worden toegepast?</p> <p>Ja. Bij iedere minicompetitie worden in de Aanvraag vooraf de toepasselijke (sub)gunningscriteria, de wijze van beoordeling en de onderlinge weging van prijs en kwaliteit bekendgemaakt. De totale weging bedraagt 100%.</p> <p>De beoordeling vindt uitsluitend plaats aan de hand van de vooraf in de betreffende Aanvraag bekendgemaakte criteria en beoordelingswijze.</p>
268	Aanbestedingsdocument	7.4 Nadere gunnings onder de Raamovereenkomst	61	i.r.t. PvE AP.11 (p. 23)	<p>Leidt het leveren van SOC-dienstverlening of incident response aan een Deelnemer tot uitsluiting van pentestaanvragen bij diezelfde Deelnemer, of wordt dat per Opdracht en per scope beoordeeld?</p> <p>Het leveren van SOC-dienstverlening, incident response of andere informatiebeveiligingsdiensten aan een Deelnemer leidt niet automatisch tot uitsluiting van pentestaanvragen bij diezelfde Deelnemer.</p> <p>Toelichting: Binnen RVICTO 26 zijn pentesten, SOC-diensten en overige IB-diensten in afzonderlijke raamovereenkomsten ondergebracht, waardoor een partij in meerdere daarvan gecontracteerd kan raken. Beoordeling per minicompetitie achteraf leidt tot onvoorspelbaar verlies van deelnamekansen en werkt door in PI-1. Duidelijkheid vooraf is voor inschrijvers bepalend voor de inschrijvingsbeslissing.</p> <p>Per concrete Aanvraag wordt beoordeeld of, gelet op de aard en scope van de betreffende werkzaamheden en de reeds door Opdrachtnemer verrichte dienstverlening, sprake is van een daadwerkelijke of mogelijke belangenverstregeling die deelname aan de betreffende Aanvraag in de weg staat. Indien daarvan sprake is, wordt gehandeld overeenkomstig AP.11 van het Programma van Eisen.</p> <p>Indien een Opdrachtnemer om deze reden door de Deelnemer niet wordt uitgenodigd of een verzoek tot vrijstelling van deelname wordt gehonoreerd, wordt deze Aanvraag niet ten nadele van de betreffende Opdrachtnemer betrokken bij de berekening van de toepasselijke prestatie-indicatoren.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
269	Aanbestedingsdocument	7.4 Nadere gunnings onder de Raamovereenkomst			Paragraaf 7.4 bepaalt dat gunning van Nadere overeenkomsten geschiedt "op basis van de criteria zoals aangegeven in Bijlage 3 'Programma van Eisen', eis AP.5". Eis AP.5.1 ziet echter op een informatiesessie of pre-bid meeting en de eisen AP.5.2 tot en met AP.5.4 op het valideren van de classificatie; de gunningscriteria voor Nadere overeenkomsten staan in eis AP.7, die bepaalt dat gunning altijd plaatsvindt op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding. Paragraaf 7.3.17 verwijst daarnaast naar "Eis A.26 van het Programma van Eisen (inzake het niet toestaan van meervoudige doorleefconstructies)", terwijl de A-reeks in het Programma van Eisen loopt van A.1 tot en met A.12 en een eis A.26 niet bestaat. Wij verzoeken u de verwijzing in paragraaf 7.4 te corrigeren naar eis AP.7 en de verwijzing naar eis A.26 in paragraaf 7.3.17 te corrigeren.	U constateert terecht dat de verwijzing in paragraaf 7.4 naar eis AP.5 onjuist is. Hier dient te worden verwezen naar eis AP.7 van Bijlage 3 'Programma van Eisen'. Paragraaf 7.4 wordt overeenkomstig gecorrigeerd. De verwijzing naar eis A.26 in paragraaf 7.3.17 vervalt met het verwijderen van de laatste alinea van deze paragraaf. Zie het antwoord op vraag 249.
270	Aanbestedingsdocument	Hoofdstuk 1 Inleiding	21		Het hoofddocument gebruikt de grens van C25.000. Het PvE verwijst ook naar de classificaties. Een Opdracht "Groot" kan volgens de matrix echter al C20.000 kosten. Welke regel is doorslaggevend voor de keuze tussen toerbeurt en minicompentie: de classificatie of de Opdrachtwaarde? Kunt u specifiek aangeven hoe een afzonderlijke Opdracht met classificatie "Groot" en een waarde van C20.000 tot en met C25.000 wordt uitgezet en de bepalingen onderling consistent maken?	Deze vraag heeft betrekking op paragraaf 2.1.1 van het Aanbestedingsdocument. Zie het antwoord op vraag 16 en de verduidelijking bij vraag 54. De daarin opgenomen prijsranges en het verdeelmechanisme vervangen de in de vraag genoemde uitgangspunten. Het Aanbestedingsdocument en het Programma van Eisen worden hiermee in overeenstemming gebracht.
271	Aanbestedingsdocument	Hoofdstuk 4 Eisen aan Inschrijver			U geeft aan dat voorafgaand aan gunning wordt getoetst of Inschrijver voldoet aan de Geschiktheidseisen uit hoofdstuk 4. In het Programma van Eisen worden daarnaast concrete eisen gesteld aan het bij pentesten in te zetten onderzoeksteam, waaronder relevante geldige certificeringen, de verhouding tussen gecertificeerde en niet-gecertificeerde teamleden en inhoudelijke supervisie. Vraag: Kunt u verduidelijken op welk moment en op welke wijze wordt getoetst of Opdrachtnemer daadwerkelijk over voldoende Personeel beschikt dat aan de in het Programma van Eisen opgenomen personeelseisen kan voldoen? Wordt dit reeds voorafgaand aan gunning van de Raamovereenkomst beoordeeld, of uitsluitend per Nadere Opdracht aan de hand van het voorgestelde onderzoeksteam? Indien dit uitsluitend per Nadere Opdracht wordt getoetst, kunt u toelichten welke waarborg bij gunning van de Raamovereenkomst bestaat dat een Inschrijver daadwerkelijk over voldoende gekwalificeerde capaciteit beschikt om de gevraagde dienstverlening gedurende de looptijd uit te voeren?	De personeelseisen uit het Programma van Eisen worden beoordeeld bij de uitvoering van Nadere Opdrachten aan de hand van het voorgestelde onderzoeksteam. Op het niveau van de Raamovereenkomst worden deze eisen niet afzonderlijk getoetst. De Aanbestedende dienst acht dit proportioneel, omdat de concrete behoefte aan capaciteit, certificeringen en expertise per Nadere Opdracht kan verschillen. De geschiktheid op organisatieniveau wordt geborgd door de gestelde geschiktheidseisen, referentie-eisen, kwaliteitszorgvereisten en informatiebeveiligingseisen.
272	Aanbestedingsdocument	Hoofdstuk 4 Eisen aan Inschrijver			U geeft aan welke technische bekwaamheid, kwaliteitszorg en informatiebeveiliging op organisatieniveau van Inschrijver worden verlangd. In eis P.5 wordt voor de kwalificaties van individuele pentesters bovendien expliciet aangesloten bij de lijst met kwalificaties behorend bij het CCV-keurmerk Pentesten. Een specifieke organisatorische kwaliteits- of vakbekwaamheidseis voor het uitvoeren van pentesten, zoals het CCV-keurmerk Pentesten of een gelijkwaardig aantoonbaar kwaliteitsniveau, treffen wij bij de Geschiktheidseisen niet aan. Vraag: Kunt u toelichten waarom ervoor is gekozen om voor de kwalificaties van individuele pentesters wel expliciet aansluiting te zoeken bij het CCV-keurmerk Pentesten, maar bij de Geschiktheidseisen geen specifieke eis te stellen aan de vakbekwaamheid en kwaliteitsborging van de organisatie als aanbieder van penetratietesten? Kunt u tevens toelichten op welke wijze bij de beoordeling van de geschiktheid wordt geborgd dat een Inschrijver op organisatieniveau aantoonbaar beschikt over de processen, deskundigheid en kwaliteitsborging die specifiek noodzakelijk zijn voor professionele uitvoering van penetratietesten?	Aanbestedende dienst heeft er bewust voor gekozen geen verplicht CCV-keurmerk Pentesten of vergelijkbare organisatiecertificering als geschiktheidseis voor te schrijven. De geschiktheid van Inschrijver wordt beoordeeld aan de hand van de gestelde referentie-eisen, kwaliteitszorgvereisten en informatiebeveiligingseisen. De eisen aan individuele kwalificaties van onderzoekers worden bij de uitvoering van Nadere Opdrachten toegepast. Hiermee wordt ruimte geboden aan verschillende organisatie modellen en wordt onnodige beperking van de mededinging voorkomen.
273	Aanbestedingsdocument	Hoofdstuk 5 Wensen en beoordeling	45-46	5.1 en 5.4.1	Kan Opdrachtgever toelichten hoe de beoordelingsmethodiek zoals beschreven in paragraaf 5.4.1 zich verhoudt tot de beoordelingsaspecten die per kwaliteitswens zijn opgenomen in paragraaf 5.1 en 5.2? Kan Opdrachtgever bevestigen dat de beoordelingsaspecten behorende bij de afzonderlijke kwaliteitswensen leidend zijn voor de inhoudelijke beoordeling en dat paragraaf 5.4.1 uitsluitend het generieke scorekader beschrijft?	Ja. De bij de afzonderlijke kwaliteitswensen in paragraaf 5.2 onder 'Beoordeling' opgenomen beoordelingsaspecten zijn leidend voor de inhoudelijke beoordeling van de betreffende kwaliteitswensen. Paragraaf 5.4.1 beschrijft het generieke beoordelings- en scorekader waarmee de kwaliteit van de uitwerking vervolgens wordt gewaardeerd. Iedere kwaliteitswens wordt integraal beoordeeld aan de hand van de daarbij opgenomen beoordelingsaspecten en resulteert in één integrale score per kwaliteitswens. De afzonderlijke beoordelingsaspecten krijgen derhalve geen afzonderlijke score of weging.
274	Aanbestedingsdocument	Hoofdstuk 6 Beoordeling Inschrijving			Kan Opdrachtgever nader toelichten hoe binnen de beoordeling voldoende onderscheid wordt aangebracht tussen inschrijvingen, gezien de generieke formulering van de kwaliteitswensen en de mogelijkheid dat meerdere inschrijvers vergelijkbare antwoorden zullen indienen?	Zie het antwoord op vraag 273. Het onderscheid tussen inschrijvingen wordt gemaakt op basis van de mate waarin de beantwoording aansluit bij de beoordelingsaspecten van de betreffende kwaliteitswens en daarmee de doelstelling van die kwaliteitswens bereikt.
275	Aanbestedingsdocument	P.1, P.60 en P.89	-	-	Audit-proof betekent dat een accountant kan vaststellen dat het opgeleverde eindresultaat navolgbaar, betrouwbaar en in overeenstemming (compliant) is met relevante standaarden/afspraken en wet-/regelgeving, zodat hiermee zekerheid verkregen kan worden over de kwaliteit van uitvoering en resultaten. Dit is veelal bij pentests niet mogelijk. Kwaliteit wordt in de markt getoetst op het vakmanschap van de testers, niet op het aflopen van checklists op basis van wet- en regelgeving of compliance. Dat is een audit, geen pentest. Auditediensten verklaart u echter buiten scope (par. 2.1.2): "Opdrachten op het gebied van (IT-)auditediensten, waarbij het zwaartepunt en de focus ligt op inzet van auditkennis, leidend tot oordelen en bevindingen op basis van toetsing aan bepaalde criteria, die de Opdrachtgever een bepaalde mate van zekerheid geven over de betrouwbaarheid, integriteit en/of veiligheid van objecten en adequate beheersing en compliance (naleving van regels, kaders, norm en richtlijnen, afspraken)." De bovengenoemde "audit proof"-eis is in tegenspraak met deze buiten-scopeverklaring van audits, omdat een "audit-proof pentest" zoals u deze beschrijft in feite een audit is. Bent u bereid om de aanbesteding aan te passen zodanig dat daadwerkelijk pentests in scope zijn, in plaats van audits?	Nee. De aanbesteding wordt op dit punt niet aangepast. Met "audit-proof" wordt niet bedoeld dat de Opdrachtnemer een (IT-)audit uitvoert of assurance verstrekt. Voor de betekenis van "audit-proof" en de minimaal vereiste bewijslast wordt verwezen naar het antwoord op vraag 40. Bij een audit ligt het zwaartepunt op toetsing aan vooraf bepaalde criteria en het geven van een oordeel of mate van zekerheid. Bij een pentest blijft het zwaartepunt liggen op het technisch onderzoeken en identificeren van kwetsbaarheden. Het kenmerk "audit-proof" stelt uitsluitend eisen aan de navolgbaarheid en controleerbaarheid van de vastlegging en rapportage. Een afzonderlijke accountantsverklaring, assuranceverklaring of certificering is niet vereist.
276	Algemeen	Algemeen			Administratief: Bijlagen 4, 15, 18 en 19 ontbreken in de gepubliceerde set. Bestaan deze bijlagen, en zo ja, wanneer worden ze gepubliceerd?	Bijlagen 4, 18 en 19 bestaan niet en worden derhalve niet gepubliceerd. Dit is ook als zodanig aangegeven in het bijlagenoverzicht van het Aanbestedingsdocument. Bijlage 15 betreft het 'Model Vrijwaringsverklaring t.b.v. NOK'. Deze bijlage is abusievelijk niet bij de aanbestedingsstukken gepubliceerd.
277	Algemeen	Algemeen	Aankondiging, pagina 4		De TenderNed-aankondiging vermeldt 'Geen raamovereenkomst', terwijl het Aanbestedingsdocument, de Opdrachtschrijving en de contractmodellen uitgaan van een raamovereenkomst met maximaal tien Opdrachtnemers. Kan de aankondiging worden gecorrigeerd en kan worden bevestigd dat deze procedure strekt tot het sluiten van een raamovereenkomst met maximaal tien Opdrachtnemers?	Ja. U constateert terecht dat de oorspronkelijke publicatie op dit punt onjuist was. De aanbestedingsprocedure heeft betrekking op het sluiten van een Raamovereenkomst met maximaal tien Opdrachtnemers, overeenkomstig het Aanbestedingsdocument. De oorspronkelijke aanbesteding is ingetrokken vanwege het onjuiste opdrachttype in de publicatie. De aanbesteding is opnieuw gepubliceerd onder TenderNed-kenmerk 620596 (TN 620596), waarbij het opdrachttype is gecorrigeerd naar 'Raamovereenkomst'. De reeds ingediende vragen en de bijbehorende antwoorden, waaronder deze vraag en dit antwoord, worden meegenomen bij de hernieuwde publicatie van de aanbesteding. Voor de toepasselijke planning en termijnen wordt verwezen naar de nieuwe publicatie van de aanbesteding (TN 620596).
278	Algemeen	Algemeen			Hoe is de raming van circa 800 onderzoeken opgebouwd naar type onderzoek (web, API, infrastructuur, cloud, mobiele applicaties)?	De raming van circa 800 onderzoeken is een globaal volumeindicatie voor de totale Raamovereenkomst en is niet verder uitgesplitst naar specifieke type-onderzoeken (zoals web, API of infrastructuur) in de aanbestedingsdocumenten. De uiteindelijke verdeling is afhankelijk van de individuele Aanvragen die door de Deelnemers worden gedaan na gunning. Inschrijvers dienen hun capaciteit en prijsopbouw te baseren op de in paragraaf 2.1.1 beschreven classificatiematrix (doelwitten 1-5 gecombineerd met omvang A-D), waarbij de Deelnemer per Aanvraag een specifieke classificatie bepaalt.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
279	Algemeen	Algemeen		Overnamebeding Wij hechten veel waarde aan het behoud van onze medewerkers, zij vormen immers ons 'kapitaal'. Wij zouden graag willen overeenkomen dat Partijen elkaars (of diens onderaannemers) direct bij de Overeenkomst betrokken personeel niet in dienst zullen nemen of anderszins voor zich zullen laten werken tot 6 maanden na het einde van de Overeenkomst, tenzij Partijen het in een concreet geval eens worden over de betaling van een redelijke vergoeding door Opdrachtgever aan Opdrachtnemer. Bent u bereid tot deze afspraak? Zoniet, waarom niet?	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met het opnemen van een non-sollicitatieclausule zoals voorgesteld. Het opnemen van een dergelijke bepaling kan een beperking vormen op de arbeidsmarkt en de vrijheid van werknemers om van werkgever te veranderen.
280	Algemeen	Algemeen		Verwijzing: Bijlagennummering cross-referenties Vraag: De bijlagennummering verschilt tussen de ROK en het Aanbestedingsdocument. ROK Bijlage 4 is het "Aanbestedingsdocument," maar AD Bijlage 4 bevat geen document. ROK Bijlage 6 is het "Dossier Financiële Afspraken," maar het AD vermeldt geen DFA. ROK artikel 9 verwijst naar "bijlage 4 - Programma van Eisen," maar het PvE is Bijlage 3. Daarnaast bevatten meerdere documenten "MDA"-verwijzingen in plaats van "PT" (PvE K.33, titel Wachtkamerovereenkomst). Deze inconsistenties bemoeilijken een correcte lezing van de aanbestedingsdocumenten. Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst een concordantietabel te publiceren die de bijlagennummering van alle contractdocumenten eenduidig op elkaar afstemt, en alle "MDA"-verwijzingen te corrigeren naar "PT." De huidige inconsistenties zijn in strijd met het transparantiebeginsel (artikel 1.9 Aanbestedingswet 2012) en creëren het risico van interpretatiegeschillen bij de uitvoering. Een concordantietabel is een eenvoudig maar essentieel hulpmiddel om de onderlinge samenhang van de contractdocumenten inzichtelijk te maken.	U constateert terecht dat verschillende documentverwijzingen en enkele verwijzingen naar 'MDA' onjuist zijn. Aanbestedende dienst zal deze corrigeren. Het feit dat de bijlagennummering van de Raamovereenkomst afwijkt van de bijlagennummering van het Aanbestedingsdocument is op zichzelf geen onjuistheid, aangezien beide documenten een eigen bijlagenstructuur kennen.
281	ARBIT 2022	Artikel 1 Begrippen		1.25 Overeengekomen gebruik - Deze definitie is niet duidelijk genoeg. Graag de woorden 'of redelijkerwijs moet zijn' verwijderen. Is Aanbestedende dienst hiermee akkoord?	Nee. De Aanbestedende dienst handhaaft de definitie van 'Overeengekomen gebruik' in artikel 1.25 ARBIT-2022. Deze definitie sluit aan bij de onderzoek- en informatieverplichtingen van artikel 4 ARBIT-2022 en bevat een passende verdeling van verantwoordelijkheden tussen partijen.
282	ARBIT 2022	Artikel 1 Begrippen	2	1.8 Fatale termijn - Het is redelijk dat Inschrijver eerst in gebreke wordt gesteld voordat sprake is van verzijn. Is Aanbestedende dienst hiermee akkoord?	Nee. De Aanbestedende dienst handhaaft de definitie van 'Fatale termijn' in artikel 1.8 ARBIT-2022. Bij overschrijding van een nadrukkelijk als fataal overgenomen termijn treedt verzijn zonder inbreukstelling in.
283	ARBIT 2022	Artikel 1 Begrippen		1.9 Gebrek Wij gaan er vanuit dat de afspraken zoals opgenomen in de overeenkomst leidend zullen zijn voor de uitvoering van de Opdracht. Het kader zoals geschetst in het Bestek wordt immers door partijen nader ingevuld en uitgewerkt in de gezamenlijk overeengekomen specificaties. Wij stellen daarom de volgende aanpassing voor: "Gebrek: iedere storing en/of ander mankement als gevolg waarvan de Prestatie niet (meer) voldoet aan de objectief bepaalbare functionele en/of technische specificaties zoals Partijen zijn overeengekomen in de Overeenkomst."	Nee. De Aanbestedende dienst handhaaft de definitie van 'Gebrek' in artikel 1.9 ARBIT-2022. De voorgestelde wijziging beperkt deze definitie tot de overeengekomen functionele en technische specificaties, terwijl de ARBIT-2022 uitgaat van de geschiktheid van de Prestatie voor het Overeengekomen gebruik.
284	ARBIT 2022	Artikel 1 Begrippen		15.5 Opschorting Het wettelijk opschortings- en ontbindingsrecht bestaan niet voor niets. Het geeft ons ook een instrument in handen op het moment dat Opdrachtgever overtoopt haar verplichtingen niet nakomt. Anders is er voor ons geen enkel middel om Opdrachtgever tot nakoming aan te sporen, dat is niet redelijk. Wij zullen hier niet lichtvoetig mee om gaan en redelijk handelen. Wij stellen daarom de volgende toevoeging voor: ", voor zover dit in redelijkheid van Wederpartij kan worden verwacht." Kunt u hiermee instemmen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren.	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 15.5 ARBIT-2022 ongewijzigd. Deze bepaling is gericht op het waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening. Daarbij wordt erop gewezen dat artikel 15.2 ARBIT-2022 reeds voorziet in een kostenvergoeding en wettelijke rente indien Opdrachtgever een factuur zonder geldige reden niet tijdig voldoet.
285	ARBIT 2022	Artikel 11 Acceptatie		11.2 Acceptatie en ook 59.3 Dit artikel is zo geformuleerd dat wij voor betaling afhankelijk zijn van de acceptatie, zonder dat duidelijk is aan welke criteria voldaan moet zijn voor acceptatie. Dit creëert veel onzekerheid en onduidelijkheid. Wij stellen daarom de volgende toevoeging voor: "Opdrachtgever is enkel gerechtigd Acceptatie te onthouden indien het opgeleverde niet voldoet aan de vooraf overeengekomen specificaties of acceptatiecriteria." Kunt u hiermee instemmen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren danwel aan te geven in	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 11 ARBIT-2022 ongewijzigd. Of een Prestatie wordt geaccepteerd, wordt beoordeeld aan de hand van de eisen die voortvloeien uit de Raamovereenkomst en/of Nadere overeenkomst en is niet zonder meer beperkt tot de vooraf overeengekomen specificaties of acceptatiecriteria.
286	ARBIT 2022	Artikel 11 Acceptatie		11.4 Nadere termijn voor acceptatie Wij vinden het redelijk dat de nader door Opdrachtgever te stellen termijn wordt gemaximeerd, om een duidelijk kader te creëren en te voorkomen dat de termijn onredelijk lang wordt. Hierbij speelt mee dat de betaling is gekoppeld aan Acceptatie. Wij stellen voor om aan artikel 11.4 de volgende tekst toe te voegen: "De nader door Opdrachtgever gestelde termijn bedraagt maximaal twee weken, tenzij Partijen na onderling overleg een langere termijn zijn overeengekomen." Kunt u hiermee instemmen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren danwel aan te geven in hoeverre u wel dit tekstvoorstel kunt aanvaarden.	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 11.4 ARBIT-2022 ongewijzigd. De benodigde aanvullende termijn is afhankelijk van de omstandigheden en wordt overeenkomstig artikel 11.4 onder opgaaf van redenen aan Wederpartij meegedeeld.
287	ARBIT 2022	Artikel 11 Acceptatie		11.5 Impliciete acceptatie Wij zien graag een toevoeging op dit artikel. Het is namelijk zo dat vanaf het moment dat Opdrachtgever het Product operationeel in gebruik neemt er wijzigingen (kunnen) plaatsvinden in het opgeleverde Product, waarop wij geen invloed hebben en welke ons niet aangerekend kunnen worden. Vanaf dat moment zal het Product dan ook als geaccepteerd worden beschouwd. Wij stellen daarom de volgende toevoeging voor: "Bij in productie name en/of ingebruikname van het opgeleverde Product door Opdrachtgever, of bij het uitblijven van enige mededeling (...)" Kunt u hiermee instemmen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren danwel aan te geven in	Dit is niet akkoord. Ingebruikname leidt niet automatisch tot Acceptatie. Artikel 11.5 ARBIT-2022 regelt reeds wanneer Acceptatie intreedt bij het uitblijven van een mededeling.
288	ARBIT 2022	Artikel 11 Acceptatie	12	art. 11 ARBIT-2022 Artikel 11 ARBIT-2022 bepaalt dat Opdrachtgever niet gehouden is tot betaling van facturen voordat Acceptatie heeft plaatsgevonden. Dat is niet acceptabel en niet evenredig nu dit kan betekenen dat Opdrachtnemer bij grote projecten heel lang moet wachten alvorens zij wordt betaald. Bent u bereid in een dergelijk geval tussentijdse betaling overeen te komen en in artikel 11.1 als volgt aan te passen: "Behoudens voor zover anders overeengekomen is Opdrachtgever niet gehouden tot (...)"	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 11.1 ARBIT-2022 ongewijzigd. Artikel 11.1 sluit betalingen voorafgaand aan Acceptatie niet uit, maar bepaalt dat dergelijke betalingen plaatsvinden onder de opschortende voorwaarde van Acceptatie.
289	ARBIT 2022	Artikel 11 Acceptatie		artikel 11.1 Er dient te worden afgekeurd naar de stand van het werk conform het overeengekomen betalingsschema. Inschrijver stelt voor deze bepaling als volgt te wijzigen: Aanbestedende Dienst zal facturen van Inschrijver voldoen overeenkomstig het – in de Nadere Overeenkomst - overeengekomen facturatie- of betalingsschema en met inachtneming van de overeengekomen betalingstermijn. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 11.1 ARBIT-2022 ongewijzigd. Indien voor een concrete Nadere overeenkomst een facturatie- of betalingsschema wordt overeengekomen, wordt dit vooraf in die Nadere overeenkomst vastgelegd en dienovereenkomstig toegepast.
290	ARBIT 2022	Artikel 11 Acceptatie	Art 11	Gelet op de aard van de diensten die u wilt aanbesteden, zijn wij van mening dat er bij deze aanbesteding geen sprake is van Acceptatie en derhalve betaling niet afhankelijk zou mogen zijn van Acceptatie. Kunt u bevestigen dat Artikel 11 voor deze Opdracht buiten toepassing wordt verklaard? Kunt u er tevens mee instemmen dat de te verrichten diensten maandelijks achteraf gefactureerd en betaald worden in plaats	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 11 ARBIT-2022 ongewijzigd. De aard van de dienstverlening geeft geen aanleiding om het acceptatieregime buiten toepassing te verklaren of een algemene regeling voor maandelijks betaling achteraf op te nemen. Het voorgaande laat onverlet dat per Nadere overeenkomst een specifiek facturatie- of betalingsschema kan worden overeengekomen.
291	ARBIT 2022	Artikel 11 Acceptatie	Art 11.2	Kan de Aanbestedende Dienst akkoord gaan met een termijn van 15 kalenderdagen om zijn acceptatie na oplevering mee te delen?	Zie het antwoord op vraag 286.
292	ARBIT 2022	Artikel 11 Acceptatie	Art 11.6	Programmatuur is naar zijn aard niet foutloos. Gaat u ermee akkoord om dit artikel te beginnen met de volgende volzin? "Acceptatie dient niet te worden onthouden op grond van kleine gebreken die de operationele ingebruikname van het systeem niet in de weg staan. Dit onverminderd de plicht van Wederpartij dergelijke kleine gebreken te herstellen." Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 11.6 ARBIT-2022 ongewijzigd. Artikel 11.6 voorziet reeds in de mogelijkheid een Prestatie ondanks de aanwezigheid van Gebreken te accepteren. De Aanbestedende dienst wenst de vrijheid te behouden om per geval te beoordelen of de geconstateerde Gebreken aan Acceptatie in de weg staan. Dit sluit aan bij de Toelichting op artikel 11.6 ARBIT-2022, waarin is opgenomen dat Opdrachtgever niet verplicht is een Prestatie met Gebreken te accepteren, ook niet indien het slechts om kleine gebreken gaat. Geconstateerde Gebreken worden bij Acceptatie overeenkomstig artikel 12.5 ARBIT-2022 hersteld.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
293	ARBIT 2022	Artikel 12 Garanties			21.3 Garantie Een garantietermijn van 12 maanden is zeer lang en niet marktconform. Dit heeft een prijsverhogend effect. Wij stellen daarom voor deze termijn bij te stellen naar 3 maanden na acceptatie. Kunt u daarmee instemmen?	Dit is niet akkoord. Artikel 12.3 ARBIT-2022 bepaalt een garantietermijn van twaalf maanden na Acceptatie. Deze termijn dient ter borging van de kwaliteit van de Prestatie en wordt door de Aanbestedende dienst passend geacht. De termijn van twaalf maanden blijft daarom gehandhaafd.
294	ARBIT 2022	Artikel 12 Garanties			artikel 12.3 - Inschrijver stelt voor deze bepaling te wijzigen in: Wederpartij garandeert voor de duur van drie (3) maanden na levering of Acceptatie, dat Gebreken voor zijn rekening worden hersteld. Is de aanbestedende dienst hiermee akkoord?	Dit is niet akkoord. Zie het antwoord op vraag 293.
295	ARBIT 2022	Artikel 12 Garanties	Art 12.3		Artikel 12.3 bevat een algemene garantieregeling die er op neerkomt dat de Opdrachtnemer gedurende één jaar na acceptatie gebreken gratis herstelt. Gezien de gevraagde dienstverlening, bent u bereid om de algemene garantieregeling te schrappen? Zo niet, kunt u motiveren waarom niet? Aansluitend op deze algemene garantieregeling, wat geldt als een 'Gebrek' in een opgeleverd pentest-onderzoeksrapport in de zin van de garantietermijn van 12 maanden, bijvoorbeeld een achteraf gebleken gemiste kwetsbaarheid die met de overeengekomen methodiek redelijkerwijs vindbaar was? Kan u dit verduidelijken?	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet in de aard van de dienstverlening geen aanleiding artikel 12.3 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren. Of bij een opgeleverd onderzoeksrapport sprake is van een Gebrek, wordt beoordeeld aan de hand van artikel 1.9 ARBIT-2022 en de voor de betreffende Prestatie gemaakte afspraken. Daarbij kan onder meer relevant zijn of het rapport voldoet aan de overeengekomen scope, methodiek, eisen en specificaties.
296	ARBIT 2022	Artikel 12 Garanties	13	art. 12.3 ARBIT-2022	De in dit artikel opgenomen garantietermijn is veel te lang. Bent u bereid deze termijn aan te passen naar een termijn van maximaal 2 maanden?	Dit is niet akkoord. Zie het antwoord op vraag 293.
297	ARBIT 2022	Artikel 12 Garanties	Art 12.3 t/m Art 12.7		Gelet op de aard van de diensten die u wilt aanbesteden, zijn wij van mening dat er geen sprake is van garantie. Consultancy diensten worden onder leiding en toezicht van de Aanbestedende Dienst uitgevoerd, zodat ten aanzien van de daarmee verband houdende diensten geen garantie kan worden verleend. Ten aanzien van beheer en support diensten kunnen service levels overeengekomen worden, maar worden geen garanties verleend. Bent u derhalve bereid om de artikelen 12.3 tot en met 12.7 buiten toepassing te verklaren voor deze Opdracht?	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet in de aard van de dienstverlening geen aanleiding artikel 12.3 tot en met 12.7 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren. Anders dan in de vraag wordt verondersteld, worden de werkzaamheden op grond van de Raamovereenkomst naar eigen inzicht en zonder leiding of toezicht van de Deelnemer uitgevoerd. De genoemde bepalingen blijven ongewijzigd van toepassing.
298	ARBIT 2022	Artikel 12 Garanties	7	12.3	Op grond van dit artikel dienen wij gedurende twaalf maanden na Acceptatie, gebreken voor onze rekening te herstellen. Dit artikel is wat ons betreft niet passend bij het soort dienstverlening dat u uitvaart. Wij leveren adviesdiensten, waarbij wij een advies geven over een bepaalde toestand op een bepaald moment. Wij kunnen hiervoor geen langdurige garantie geven, nu de situatie omtrent informatiebeveiliging na verloop van tijd kan veranderen. Kunt u er derhalve mee instemmen dat artikel 12.3 buiten toepassing wordt verklaard?	Dit is niet akkoord. De omstandigheid dat een onderzoek of advies betrekking heeft op een situatie op een bepaald moment, geeft geen aanleiding artikel 12.3 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren. Zie tevens het antwoord op vraag 295.
299	ARBIT 2022	Artikel 13 Ondersteuning en Onderhoud	7	12.7 en 13; tevens bijzondere bepalingen koop/gebruiksrecht en Opdrachten/onderhoud (art. 38 e.v.)	Deze bepalingen zien op onderhoud, koop en gebruiksrechten. U heeft een Opdracht uitgevaardigd voor het uitvoeren van pentesten. Gelet op de uitgeverde Opdracht, is in dit geval geen sprake van koop of de mogelijkheid van gebruiksrechten op bijvoorbeeld enig IT-systeem. Daarnaast is het niet mogelijk onderhoud uit te voeren aan pentesten. Wij vragen u daarom te bevestigen dat deze bepalingen niet van toepassing zijn op deze Opdracht.	De Aanbestedende dienst bevestigt dit niet. De genoemde bepalingen van de ARBIT-2022 worden niet generiek buiten toepassing verklaard. Of en in hoeverre een specifieke bepaling betekenis heeft voor een Nadere overeenkomst, is afhankelijk van de aard en inhoud van de betreffende Prestatie. Zo hebben bepalingen die specifiek zien op koop, gebruiksrechten of onderhoud slechts betekenis voor zover de betreffende Prestatie daarop betrekking heeft.
300	ARBIT 2022	Artikel 14 Facturering, korting en Meerwerk			14.3 Boete Wij zijn van mening dat het niet redelijk is dat Opdrachtgever, naast een boete, ook nog schadevergoeding zou kunnen vorderen zonder dat het betaalde boetebedrag hiervan afgetrokken wordt (dit gedeelte van de schade wordt dan feitelijk dubbel betaald). Wij stellen voor om in algemene zin het volgende overeen te komen: "Betaalde boetes strekken in mindering op eventueel verschuldigde schadevergoeding." Kunt u hiermee instemmen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren danwel aan te geven in	De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde wijzigingen van artikel 14.3 ARBIT-2022. Artikel 14.3 bepaalt dat een overeengekomen korting of boete de overige rechten en vorderingen van Opdrachtgever, waaronder het recht op schadevergoeding, onverlet laat. Binnen de ARBIT-2022 hebben een boete of korting en schadevergoeding verschillende functies en kunnen deze naast elkaar worden toegepast. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding om een boete of korting aan te merken als vooraf overeengekomen schadevergoeding, deze in mindering te brengen op een eventuele schadevergoeding of het recht op schadevergoeding anderszins te beperken. Artikel 14.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd van toepassing.
301	ARBIT 2022	Artikel 14 Facturering, korting en Meerwerk			artikel 14.3 - Het is redelijk dat de boete of een service credit wordt aangemerkt als de vooraf overeengekomen schadevergoeding. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?	Zie het antwoord op vraag 300.
302	ARBIT 2022	Artikel 14 Facturering, korting en Meerwerk	Art 14.3 sub b		Bent u bereid overeen te komen het recht op schadevergoeding (sub b) enkel bestaat indien en voor zover deze meer bedraagt dan de boete? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Zie het antwoord op vraag 300.
303	ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle			artikel 15.1. - Inschrijver stelt voor 'of wanneer dat moment later is gelegen vanaf de datum van Acceptatie' te verwijderen. Dit is niet redelijk. Aanbestedende Dienst betaald de facturen van Inschrijver binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 15.1 ARBIT-2022 ongewijzigd. De koppeling met Acceptatie sluit aan bij artikel 11.1 ARBIT-2022 en waarborgt dat betaling in beginsel plaatsvindt nadat de betreffende Prestatie is geaccepteerd.
304	ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle			artikel 15.3 - Inschrijver kan niet zonder meer externe partijen inzage geven in de financiële en/of projectadministratie en/of andere gegevens. Zie de opmerking bij artikel 11.8/11.9 van de raamovereenkomst.	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 15.3 ARBIT-2022 ongewijzigd. De controlebevoegdheid is reeds begrensd en in artikel 11.9 van de Raamovereenkomst nader uitgewerkt, onder meer ten aanzien van de omvang en frequentie van de controle. Daarnaast bevat artikel 11.10 van de Raamovereenkomst waarborgen voor de vertrouwelijkheid van een door een onafhankelijke partij uitgevoerde controle.
305	ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	8	15.5 onder a	Eén van de belangrijkste verplichtingen die u jegens ons heeft is betaling voor de verrichte diensten. Als u deze verplichting niet (tijdig) nakomt, dienen wij de mogelijkheid te hebben onze verplichtingen op te schorten, hetgeen ook een wettelijk recht is. Van dit middel zullen wij slechts gebruik maken, indien u structureel uw betalingsverplichtingen niet (tijdig) nakomt. Wij stellen daarom voor artikel 15.5 sub a buiten toepassing te verklaren. Gaat u daarmee akkoord?	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 15.5 ARBIT-2022 ongewijzigd. Deze bepaling is gericht op het waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening. Daarbij wordt erop gewezen dat artikel 15.2 ARBIT-2022 reeds voorziet in een kostenvergoeding en wettelijke rente indien Opdrachtgever een factuur zonder geldige reden niet tijdig voldoet.
306	ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	Art 15.5		Indien de Aanbestedende Overheid weigert de facturen te betalen zonder gerede grond, dan is de Inschrijver verplicht om de werkzaamheden te blijven uitvoeren. Wij zijn van mening dat het niet in alle gevallen redelijk is het wettelijk opschortingsrecht of ontbindingsrecht aan Inschrijver te ontnemen. Wij stellen daarom voor aan artikel 15 lid 5 het volgende toe te voegen: "In geval van de overschrijding van een betalingstermijn door Opdrachtgever of (gedeeltelijke) niet betaling door Opdrachtgever van een factuur, anders dan vanwege het feit dat hij van mening is dat de factuur onjuist of de Prestatie onduidelijk is en hij Wederpartij daarvan adequaat op de hoogte heeft gebracht, heeft Opdrachtnemer het recht om de werkzaamheden op te schorten of te beëindigen, tenzij het niet kunnen opschorten en/of het niet kunnen beëindigen van de werkzaamheden onredelijk bezwarend is voor de Opdrachtgever." Kunt u hiermee akkoord gaan? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Zie het antwoord op vraag 305.
307	ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	Art 15.1		Met verwijzing naar ons vraag bij art.11, kunt u ermee akkoord gaan om "of wanneer het moment van Acceptatie later gelegen is vanaf die datum" weg te laten? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Zie het antwoord op vraag 303.
308	ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	14	art. 15.5 ARBIT-2022	Op grond van art. 15.5 ARBIT-2022 doet Opdrachtnemer afstand van haar recht tot opschorting of beëindiging van werkzaamheden, in geval van overschrijding van een betalingstermijn door Opdrachtgever of (gedeeltelijke) niet betaling door Opdrachtgever van een factuur. Het is voor Opdrachtnemer onwenselijk om op voorhand afstand te doen van opschortings- en/of ontbindingsrechten. Dit kan leiden tot situaties waarin Opdrachtnemer gehouden is werkzaamheden uit te (blijven) voeren, terwijl er geen betaling zal plaatsvinden. Dit is een onredelijke eis. Wij vernemen graag of u bereid bent (a) art. 15.5 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren, of (b) indien u hiertoe niet bereid bent, deze bepaling aan te vullen met de volgende zinsede: "..., tenzij dit niet redelijk is jegens Wederpartij."	Zie het antwoord op vraag 305.
309	ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	14		Opdrachtnemer verzoekt om dit artikel als volgt te herformuleren: "In geval van: a) overschrijding van een enkele betalingstermijn door Opdrachtgever of b) (gedeeltelijke) niet betaling door Opdrachtgever van een factuur omdat deze redelijkerwijs van mening is dat de factuur onjuist of de Prestatie onduidelijk is, heeft Wederpartij niet het recht om de werkzaamheden op te schorten of te beëindigen." Kan Opdrachtgever	De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde herformulering van artikel 15.5 ARBIT-2022. Zie verder het antwoord op vraag 305.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
310	ARBIT 2022	Artikel 16 Voorschot		16.1 en 16.3 bankgarantie	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 16 ARBIT-2022 ongewijzigd. Artikel 16.1 biedt Opdrachtgever de mogelijkheid om bij een betaling voor een nog niet geaccepteerde Prestatie een kredietinstellingsgarantie 'op afroep' te verlangen. Een dergelijke garantie is daarmee niet zonder meer bij iedere betaling vóór Acceptatie vereist. Bij de toepassing van deze bevoegdheid wordt, overeenkomstig de Toelichting op de ARBIT-2022, rekening gehouden met de omstandigheden van het concrete geval en de toepasselijke regels voor het financieel beheer van het Rijk.
311	ARBIT 2022	Artikel 16 Voorschot			Zie het antwoord op vraag 310.
312	ARBIT 2022	Artikel 16 Voorschot	8	16.1 en 16.3	Dit is niet akkoord. Een concernverklaring wordt niet als alternatief voor de in artikel 16 ARBIT-2022 bedoelde kredietinstellingsgarantie geaccepteerd. Indien voor een Nadere overeenkomst een betaling voor een nog niet geaccepteerde Prestatie plaatsvindt en daarbij een zekerheidstelling wordt verlangd, voorziet artikel 16 ARBIT-2022 in een kredietinstellingsgarantie 'op afroep', die overeenkomstig artikel 16.3 en de Regeling financieel beheer van het Rijk wordt vormgegeven. Een concernverklaring is een andere vorm van zekerheidstelling en de Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om op dit punt van de ARBIT-2022 af te wijken. Zie verder het antwoord op vraag 310.
313	ARBIT 2022	Artikel 16 Voorschot	15	art. 16.1 en art. 16.3 ARBIT-2022	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 16.1 en 16.3 ARBIT-2022 ongewijzigd. Overigens wordt hier nogmaals benadrukt dat een kredietinstellingsgarantie 'op afroep' kan (en dus niet zonder meer zal) worden verlangd.
314	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding		17.3toezicht bewaring en gebruik gegevens	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 17.3 ARBIT-2022 ongewijzigd. De voorgestelde toevoeging zou de in artikel 17.3 opgenomen mogelijkheid om toezicht uit te oefenen afhankelijk maken van nadere voorwaarden die de ARBIT-2022 niet stelt. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze controlebevoegdheid op voorhand op die wijze te beperken.
315	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding		17.4 Teruggave gegevens	Ja. Artikel 17.4 ARBIT-2022 verplicht Wederpartij om de daarin bedoelde gegevens op eerste verzoek aan Opdrachtgever ter beschikking te stellen. Deze verplichting staat er niet aan in de weg dat Wederpartij gegevens bewaart voor zover dit noodzakelijk is om te voldoen aan een op haar rustende wettelijke bewaarplicht. De betreffende gegevens blijven onverkort onderworpen aan de toepasselijke geheimhoudingsverplichtingen. Artikel 17.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
316	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding		17.5 Boete	Dit is niet akkoord. Of in een concreet geval sprake is van één overtreding of van meerdere overtredingen in de zin van artikel 17.5 ARBIT-2022, wordt bepaald aan de hand van de feiten en omstandigheden. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om generiek te bepalen dat samenhangende gebeurtenissen steeds als één overtreding worden aangemerkt. Artikel 17.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
317	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding		17.5 Boete	Zie het antwoord op vraag 315.
318	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding		17.5 De partij die de in artikel 17.1 opgenomen geheimhoudingsverplichting schendt, is aan de andere partij een onmiddellijk opeisbare boete verschuldigd van € 50.000,- per overtreding. De vraag: Inschrijver is van mening dat deze boete te hoog is en stelt voor deze te verlagen tot maximaal € 10.000,- per overtreding. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft de in artikel 17.5 ARBIT-2022 opgenomen boete van € 50.000 per overtreding. Schending van de geheimhoudingsverplichting kan aanzienlijke risico's opleveren voor de beveiliging, continuïteit en integriteit van overheidsinformatie. De boete vormt een duidelijke en directe prikkel tot naleving en wordt, gelet op deze risico's, proportioneel geacht. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding het boetebedrag te verlagen.
319	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	9	17.1	De Aanbestedende dienst bevestigt dat onder "wettelijk voorschrift" in artikel 17.1 ARBIT-2022 ook toepasselijke gedrags- en beroepsregels worden begrepen, voor zover deze de kracht van wet hebben of verplichtend zijn.
320	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15	art. 17 ARBIT-2022	Dit is niet akkoord. Voor zover uit een toepasselijke gedrags- of beroepsregel een verplichting tot bekendmaking voortvloeit, geldt het antwoord op vraag 319. Artikel 17.1 ARBIT-2022 bevat daarnaast reeds uitzonderingen voor wettelijke voorschriften, toezichthouders en rechterlijke uitspraken. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze uitzonderingen verder uit te breiden met de overige voorgestelde gevallen, waaronder verstrekking aan gelieerde entiteiten, professionele adviseurs, verzekeraars of andere derden voor ondersteunende diensten. Een dergelijke uitbreiding zou de geheimhoudingsplicht vernieuwen en het risico op ongewenste verspreiding van vertrouwelijke informatie vergroten. Artikel 17 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord	
321	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15	art. 17.3 ARBIT-2022	In art. 17.3 ARBIT-2022 dient Wederpartij haar medewerking te verlenen aan het uitoefenen van toezicht door Opdrachtgever op de bewaring en het gebruik van vertrouwelijk informatie door Wederpartij. Het is onduidelijk hoe Opdrachtgever het in art. 17.3 ARBIT-2022 genoemde toezicht op de bewaring en het gebruik van vertrouwelijke informatie door Wederpartij wil uitoefenen en welke partij de hiermee gemoeide kosten draagt. Kunt u een voorbeeld geven van het in artikel 17.3 ARBIT 2022 genoemde toezicht door/namens Opdrachtgever en kunt u bevestigen dat uit deze maatregelen niet volgt, dat u inzage heeft in de administratie van Opdrachtnemer, dan wel toegang wenst tot locaties van Opdrachtnemer? Gaat u daarom akkoord met het volgende tekstvoorstel in aanvulling op art. 17.3 ARBIT-2022: "Dergelijke activiteiten, welke voor rekening van Opdrachtgever komen, strekken zich in ieder geval niet uit tot het verkrijgen van inzage in de administratie van de Wederpartij of tot het verkrijgen van toegang tot locaties van de Wederpartij."	Dit is niet akkoord. De toezichtbevoegdheid van artikel 17.3 ARBIT-2022 ziet op het kunnen verifiëren dat Wederpartij vertrouwelijke informatie op zorgvuldige wijze bewaart en gebruikt. Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit het opvragen van documentatie over toegepaste beveiligingsmaatregelen, het laten uitvoeren van een audit op afstand of het opvragen van relevante procesinformatie. Deze bevoegdheid impliceert geen generieke toegang tot de volledige bedrijfsadministratie of fysieke locaties van Wederpartij. De kosten van het door of namens Opdrachtgever uitgeoefende toezicht komen voor rekening van Opdrachtgever. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de overige voorgestelde beperkingen op te nemen. Artikel 17.3 ARBIT-2022 blijft voor het overige ongewijzigd.
322	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15	art. 17.4 ARBIT-2022	In artikel 17.4 staat beschreven dat Wederpartij alle gegevens die zij in het kader van de uitvoering van de Overeenkomst onder zich heeft, op eerste verzoek van Opdrachtgever ter beschikking stelt. Het aanhouden van een intern dossier is verplicht op grond van regelgeving. Deze bepaling staat haaks op de voor ons verplichte dossiervorming. Bent u daarom bereid in aanvulling van artikel 17.4 ARBIT-2022 het volgende overeen te komen: "Artikel 17.4 ARBIT- 2022 laat onverlet, dat Wederpartij een dossier aanhoudt ter zake van de Opdracht. Wederpartij neemt passende maatregelen om de vertrouwelijkheid en veilige bewaring van het dossier te waarborgen en de dossiers te bewaren gedurende een periode die voor een goede beroepsuitoefening aanvaardbaar is en die in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen en beroepsregels inzake bewaartermijnen. De dossiers zijn eigendom van Wederpartij."	Dit is niet akkoord. Voor zover Wederpartij op grond van een wettelijke bewaarplicht gegevens dient te bewaren, geldt het antwoord op vraag 315. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding artikel 17.4 ARBIT-2022 aan te passen. Het artikel blijft dan ook ongewijzigd.
323	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	Art 17.5		In artikel 17.5 is een direct opeisbare boete van €50.000,- per overtreding opgenomen. Deze boete is erg hoog. Bent u bereid de boete bij overtreding van de geheimhoudingsverplichting te beperken tot EUR 10.000,00? Van een dergelijke boete gaat nog steeds voldoende preventieve werking uit. Wij stellen voor de bepaling als volgt aan te passen: "Indien een partij geen redelijke maatregelen heeft genomen om de geheimhouding te waarborgen en/of te beperken en de in artikel 17.1 opgenomen geheimhoudingsverplichting schendt, is deze partij aan de andere partij een onmiddellijk opeisbare boete verschuldigd van maximaal €10.000,-." Kunt u met hiermee akkoord? Zo nee, bent u bereid om de boete uit artikel 17.5 te verlagen naar een ander lager bedrag?	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst handhaaft artikel 17.5 ARBIT-2022 ongewijzigd. Voor de hoogte van de boete wordt verwezen naar het antwoord op vraag 318. De Aanbestedende dienst stemt evenmin in met het toevoegen van een aanvullende voorwaarde met betrekking tot de door Wederpartij getroffen redelijke maatregelen.
324	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	9	17.5	In geval van schending van de geheimhoudingsplicht geldt een boete van € 50.000 per gebeurtenis. Dit boetebeding werkt aanvullend op overige aan u toekomende rechten, waaronder het recht op schadevergoeding. Wij stellen daarom voor het boetebeding te schrappen. Indien u hiertoe niet bereid bent, wensen wij het boetebedrag te verlagen naar € 10.000 per gebeurtenis en het boetebedrag in mindering te brengen op eventuele schadevergoeding. Bent u op grond van het voorgaande bereid artikel 17.5 te schrappen? Zo nee, bent u bereid artikel 17.5 overeenkomstig onze suggesties aan te passen?	Zie de antwoorden op vragen 318 en 300. Aanvullend merkt de Aanbestedende dienst op dat niet wordt ingestemd met het in mindering brengen van de boete op een eventuele schadevergoeding. Artikel 17.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
325	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15		Opdrachtnemer verzoekt om aan dit artikel een jaarlijkse maximering toe te voegen en het boetebedrag in redelijkheid naar beneden bij te stellen. Opdrachtnemer stelt de volgende tekstwijziging voor: "De partij die de in artikel 17.1 opgenomen geheimhoudingsverplichting schendt, is aan de andere partij een onmiddellijk opeisbare boete verschuldigd van EUR 10.000,- per overtreding, met een absoluut maximum van EUR 100.000,- per partij per contractjaar." Kan Opdrachtnemer hiermee instemmen?	Zie het antwoord op vraag 318. Aanvullend merkt de Aanbestedende dienst op dat niet wordt ingestemd met het opnemen van een jaarlijkse maximering van de boete. Artikel 17.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
326	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding			Verwijzing: ARBIT-2022 art. 17.4 en art. 32.3; PvE P.44 (dataretentie) Vraag: Artikelen 17.4 en 32.3 ARBIT vereisen vernietiging of retournering van alle informatie na afloop van de Opdracht. PvE P.44 schrijft een dataretentieperiode voor van drie respectievelijk zes maanden. Deze bepalingen laten geen ruimte voor het aanhouden van een intern werkdossier door de Opdrachtnemer na afloop van de retentieperiode. Voor de Opdrachtnemer is het aanhouden van een beperkt intern werkdossier echter noodzakelijk: ter onderbouwing van de uitgevoerde methodologie bij eventuele latere geschillen, ter naleving van interne compliance-verplichtingen en ter reconstructie van het uitgevoerde werk bij klachten na oplevering. Kan de Aanbestedende Dienst bevestigen dat de Opdrachtnemer een intern werkdossier mag aanhouden — beperkt tot methodologie, scope en uitvoeringsnotities, exclusief kwetsbaarheidsinformatie — voor een periode die in overeenstemming is met gangbare beroepsnormen? Toelichting: De strikte vernietigingsverplichting in combinatie met de retentietermijn uit het PvE creëert een paradox: de Opdrachtnemer wordt geacht alle data te vernietigen, maar kan gedurende de volledige looptijd van de raamovereenkomst worden aangesproken op de kwaliteit van zijn werk. Zonder enig werkdossier is de Opdrachtnemer niet in staat zich te verweren tegen claims die na de retentieperiode worden ingesteld. Een beperkte dossieruitzondering — exclusief kwetsbaarheidsinformatie — brengt de belangen van informatiebeveiliging en behoorlijke bedrijfsvoering in evenwicht.	Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst stemt niet in met een generieke uitzondering op de in eis P.44 opgenomen verplichting om gegevens na afloop van de toepasselijke bewaartermijn aantoonbaar en veilig te verwijderen. Voor zover Wederpartij op grond van een wettelijke bewaarplicht gegevens dient te bewaren, geldt het antwoord op vraag 315. Partijen kunnen overeenkomstig eis P.44 afspraken maken over een eventueel langere bewaartermijn.
327	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15	art. 17.5 ARBIT-2022	We achten een boetebepaling onwenselijk. Het overeenkomen van boetes is bovendien niet noodzakelijk omdat in de wet en in de contractvoorwaarden al een vangnet is opgenomen ten aanzien van aansprakelijkheid van de accountantsorganisatie en de daaruit voortvloeiende verplichting tot vergoeding van schade, in geval van schending van de verplichtingen uit de overeenkomst. Daarnaast bieden ook de tuchtrechts bij schending van de voor Opdrachtnemer geldende verplichtingen voldoende waarborgen. Wij verzoeken u derhalve om artikel 17.5 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren. Kunt u daarmee instemmen?	Zie het antwoord op vraag 318. Aanvullend merkt de Aanbestedende dienst op dat het bestaan van wettelijke en contractuele aansprakelijkheidsregelingen en eventuele tuchtrechtelijke waarborgen geen aanleiding geeft het contractuele boetebeding buiten toepassing te verklaren. Artikel 17.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
328	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	9	17.3	Wij beschikken over een Informatie Privacy Management Systeem (hierna: "IPMS") dat voorziet in een plan-do-check-act cyclus, waardoor continu aandacht bestaat voor informatiebeveiliging en privacy in de producten en diensten die wij onze klanten leveren. Dit systeem is gebaseerd op de ISO-27001-norm. Het IPMS wordt jaarlijks zowel intern als extern beoordeeld door middel van audits. Door het overleggen van de ISO-verklaring kunnen wij aantonen dat wij onze IT-beveiliging op orde hebben. Dit neemt onze inzichten het belang voor het uitvoeren van een audit weg. Wij verzoeken u daarom artikel 17.3 te schrappen. Kunt u hiermee instemmen?	De Aanbestedende dienst stemt niet in met het schrappen van artikel 17.3 Een ISO 27001-certificering en de daarop uitgevoerde audits geven geen aanleiding artikel 17.3 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren. De Aanbestedende dienst behoudt de mogelijkheid om overeenkomstig artikel 17.3 toezicht uit te oefenen op de bewaring en het gebruik van vertrouwelijke informatie door Wederpartij.
329	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding			Wij kunnen de boetebepaling in artikel 17.5 ARBIT-2018 niet aanvaarden. De boete is niet gemaximeerd en is onmiddellijk verschuldigd zonder dat er door een rechter is vastgesteld dat er sprake is van schenden van de geheimhoudingsverplichtingen. Bovendien is het overeenkomen van een boete niet noodzakelijk omdat in de ARBIT-2018 en de wet bepalingen zijn opgenomen ten aanzien van de plicht tot vergoeding van schade in geval van schending van verplichtingen uit de overeenkomst. Wij stellen daarom voor om artikel 17.5 buiten toepassing te verklaren. Kunt u daarmee instemmen? Zo nee, waarom niet?	Zie de antwoorden op vragen 318 en 327. Aanvullend merkt de Aanbestedende dienst op dat de omstandigheid dat de boete onmiddellijk opeisbaar is geen aanleiding geeft artikel 17.5 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren. Artikel 17.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
330	ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	9	17.4 (nieuw voorgesteld lid)	Wij zijn op grond van wet- en (beroeps)regelgeving alsmede bewaarrichtlijnen voor kwaliteitssystemen verplicht in het kader van de Opdracht een dossier aan te houden met daarin kopieën van relevante documenten, welk dossier op grond van diezelfde regelgeving ons eigendom dient te zijn. Wij verzoeken u het volgende artikel op te nemen: "17.4 Op verzoek van Opdrachtgever zal Wederpartij alle door Opdrachtgever verstrekte documenten retourneren, voor zover het hier niet gaat om gegevens die Wederpartij op digitale gegevensdragers bewaart en waar noodzakelijke reservekopieën van worden gemaakt (deze gegevens blijven onverkort onderworpen aan de geheimhoudingsplicht). Het voorgaande laat onverlet dat Wederpartij ter zake van de Opdracht een dossier aanhoudt en blijft houden met daarin kopieën van relevante stukken. Wederpartij zal zijn dossier bewaren gedurende een periode die voor een goede beroepsuitoefening aanvaardbaar is en die in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen en beroepsregels inzake bewaartermijnen."	Zie het antwoord op vraag 315. Aanvullend merkt de Aanbestedende dienst op dat niet wordt ingestemd met de voorgestelde uitzonderingen voor het aanhouden van een eigen dossier of noodzakelijke reservekopieën. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding artikel 17.4 ARBIT 2022 op deze punten aan te passen.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
331	ARBIT 2022	Artikel 18 Verwerking persoonsgegevens	15	2	<p>Artikel 18 geeft ons enkel het recht om de persoonsgegevens te verwerken t.a.v. de Prestatie die partijen met elkaar zijn overeengekomen. Voor ons bedrijf is het echter van belang (o.a. door middel van onze interne compliance processen) dat de informatie ook voor andere interne doeleinden verwerkt mag worden. Vandaar het verzoek of onderstaande verwerkingsdoeleinden aan artikel 18.1 toegevoegd kunnen worden:</p> <p>“of ten behoeve van één van de volgende (interne) verwerkingsdoeleinden: - het voldoen aan toezichtsvereisten en wettelijke verplichtingen waar wij aan onderworpen zijn; - het voorkomen van belangenverstrengeling; - risico beheer en kwaliteitsbeoordelingen; - onze interne financieel-administratieve doeleinden, IT-doeleinden en overige ondersteunende diensten van administratieve aard”</p>	<p>Dit is niet akkoord. Artikel 18.1 ARBIT-2022 bepaalt dat de daarin bedoelde gegevens uitsluitend worden gebruikt voor het verrichten van de Prestatie en voor zover dit gebruik daarvoor noodzakelijk en proportioneel is, tenzij sprake is van andersluidende wettelijke voorschriften. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding dit uit te breiden met de door Inschrijver voorgestelde interne verwerkingsdoeleinden, waaronder risicobeheer, kwaliteitsbeoordelingen en financieel-administratieve en IT-doeleinden. Artikel 18.1 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
332	ARBIT 2022	Artikel 18 Verwerking persoonsgegevens	9	18.2	<p>Door de aard van de Opdracht kwalificeren wij, net als u, als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke bij de werkzaamheden die wij voor u verrichten. Aangezien u aan ons een Opdracht verstrekt die niet primair gericht is op het verwerken van persoonsgegevens, wij die Opdracht onafhankelijk uitvoeren en u ons inschakelt in verband met onze professionele deskundigheid, is van instructies en verantwoordelijkheid zoals bedoeld in artikel 18.2 geen sprake. Kunt u bevestigen dat beide partijen als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke kwalificeren? Wij verzoeken u derhalve het artikel als volgt aan te vullen: “(voor zover Wederpartij in het kader van de Overeenkomst persoonsgegevens verwerkt ten behoeve van Opdrachtgever houdt hij zich aan de geldende wet- en regelgeving op het terrein van het beschermen van persoonsgegevens. Indien Wederpartij als verwerker kwalificeert, verwerkt zij persoonsgegevens in voorkomend geval uitsluitend in Opdracht en op basis van schriftelijke instructies van Opdrachtgever, tenzij er sprake is van andersluidende wettelijke voorschriften.” Kunt u hiermee instemmen?</p>	<p>Hier wordt niet mee ingestemd. De Aanbestedende dienst kan niet generiek bevestigen dat partijen bij iedere verwerking als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke kwalificeren. De kwalificatie van partijen onder de AVG wordt per Nadere overeenkomst beoordeeld aan de hand van de feitelijke omstandigheden van de betreffende verwerking. Artikel 18.2 ARBIT-2022 houdt hiermee reeds rekening en blijft ongewijzigd.</p>
333	ARBIT 2022	Artikel 18 Verwerking persoonsgegevens	9	18.4	<p>Op grond van dit artikel betrekken partijen elkaar bij het voeren van verweer tegen aanspraken van derden. Wij wensen deze mogelijkheid optioneel te maken, zodat partijen per aanspraak kunnen beoordelen of het betrekken van de andere partij zinvol is. Wij verzoeken u derhalve het artikel als volgt aan te vullen: “Partijen kunnen elkaar betrekken bij het voeren van verweer tegen aanspraken van derden in verband met de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de Overeenkomst.” Kunt u hiermee instemmen?</p>	<p>Dit is niet akkoord. Artikel 18.4 ARBIT-2022 verplicht partijen elkaar te betrekken bij het voeren van verweer tegen aanspraken van derden in verband met de verwerking van persoonsgegevens. Een dergelijke aanspraak kan zich tot één van beide partijen richten, terwijl ook de andere partij belang kan hebben bij het daartegen gevoerde verweer. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding deze verplichting met de voorgestelde voorwaarden te beperken. Artikel 18.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
334	ARBIT 2022	Artikel 18 Verwerking persoonsgegevens	15		<p>Opdrachtnemer verzoekt hier de volgende aanpassing: ‘Partijen betrekken elkaar, voor zover mogelijk en wettelijk toegestaan, bij het voeren van verweer tegen aanspraken van derden in verband met de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de Overeenkomst.’ Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?</p>	<p>Dit is niet akkoord. Artikel 18.4 ARBIT-2022 strekt ertoe dat partijen elkaar betrekken bij het verweer tegen aanspraken van derden, omdat ook de andere partij belang kan hebben bij het daartegen gevoerde verweer. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze verplichting te beperken met de voorgestelde voorwaarden “voor zover mogelijk en wettelijk toegestaan”. Artikel 18.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
335	ARBIT 2022	Artikel 18 Verwerking persoonsgegevens	15	art. 18 ARBIT-2022	<p>Voor zover bij het verlenen van onze diensten persoonsgegevens worden verwerkt, beschouwt Opdrachtnemer zich als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Dit betekent dat Opdrachtnemer geen verwerkersovereenkomsten sluit met klanten. Achtergrond van dit standpunt is dat Opdrachtnemer haar diensten verleent als professioneel, onafhankelijk adviseur. Opdrachtnemer bepaalt volledig zelfstandig hoe zij haar werkzaamheden uit zal voeren, welke middelen zij daarbij gebruikt en stelt zelfstandig haar adviezen op. Deze zelfstandigheid is essentieel voor Opdrachtnemer om de kwaliteit van haar dienstverlening te kunnen blijven waarborgen. De verplichting om aanwijzingen van de klant op te volgen, zoals een verwerker dient te doen, doet inherent afbreuk aan de kwaliteit van de dienstverlening. Deelt u onze visie dat, nu Opdrachtnemer als verwerkingsverantwoordelijke geen instructies van Opdrachtgever zal krijgen inzake de verwerking van persoonsgegevens, in het kader van voorliggende Opdracht geen verwerkingsovereenkomst zoals bedoeld in art 18.3 ARBIT 2022 tot stand zal komen. Zo nee, waarom niet?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 332. Aanvullend merkt de Aanbestedende dienst op dat niet op voorhand kan worden bevestigd dat in het kader van een Nadere overeenkomst geen verwerkersovereenkomst als bedoeld in artikel 18.3 ARBIT-2022 tot stand zal komen. Indien Wederpartij bij de betreffende verwerking als verwerker kwalificeert, wordt de verwerking overeenkomstig artikel 18.3 ARBIT-2022 bij overeenkomst geregeld. Artikel 18 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
336	ARBIT 2022	Artikel 19 Beveiligingsprocedures en huisregels			<p>19.2 VOG</p> <p>Het aanvragen van een Verklaring omtrent het Gedrag neemt enige tijd in beslag. Om vertraging te voorkomen stellen wij voor om in spoedeisende gevallen de inzet te laten starten met het overleggen van een bewijs van aanvraag. Direct na ontvangst van de VOG zal dit worden medegedeeld aan Opdrachtgever. Kunt u met deze procedure instemmen?</p>	<p>Dit kan de Aanbestedende dienst niet bevestigen. Een bewijs van aanvraag volstaat niet. Dit is een harde eis ter waarborging van de fysieke en informatieveiligheid van de Aanbestedende dienst. Artikel 19.2 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
337	ARBIT 2022	Artikel 19 Beveiligingsprocedures en huisregels	9	19.2	<p>Dit artikel bepaalt dat u kunt vorderen dat onze werknemers voor aanvang van de werkzaamheden een Verklaring Omtrent Gedrag (hierna: “VOG”) aan u zullen overleggen. Kunt u aangeven of het voor u noodzakelijk is om een VOG te ontvangen? Wij zijn derhalve slechts bereid om een VOG van onze medewerkers te overleggen indien dat voor u noodzakelijk is en u een gerechtvaardigd belang heeft voor de verwerking van deze persoonsgegevens. Kunt u bevestigen dat deze rechtmatigheidstoets bij u heeft plaatsgevonden alvorens wij de VOG's van onze medewerkers verstrekken?</p>	<p>De Aanbestedende dienst bevestigt dat, indien om een VOG wordt verzocht, dit verzoek noodzakelijk is en berust op een gerechtvaardigd belang, te weten de bescherming van personeel, bezittingen en informatie. De rechtmatigheidstoets heeft in dat geval plaatsgevonden. Indien Opdrachtgever op grond van artikel 19.2 ARBIT-2022 een VOG verlangt, is het overleggen daarvan verplicht.</p>
338	ARBIT 2022	Artikel 19 Beveiligingsprocedures en huisregels	16	art. 19 ARBIT-2022	<p>Op grond van artt. 19.1, 19.2 en 19.3 ARBIT-2022 dienen de medewerkers van Opdrachtnemer de beveiligingsprocedures en huisregels van Opdrachtgever in acht te nemen, kan Opdrachtgever een VOG verzoeken van de Personeel van Wederpartij en is Opdrachtgever gerechtigd het personeel van Opdrachtnemer aan een veiligheidsonderzoek te onderwerpen. Opdrachtgever kan op grond van de uitkomsten daarvan de inzet van het betrokken personeelslid bij de uitvoering van de Opdracht/overeenkomst weigeren. Opdrachtnemer wenst graag duidelijkheid over de beveiligingsprocedures, huisregels en het veiligheidsonderzoek. Kunt u ons hierover nader informeren? Opdrachtnemer merkt hierbij op dat zij een uitvoerige pre employment screening laat uitvoeren bij haar werknemers voordat zij in dienst treden, waarvan het aanleveren van een VOG onderdeel is. Bent u bereid om uw optie tot het verlangen van een VOG en veiligheidsonderzoek achterwege te laten op grond van het feit dat voornoemde pre-employment screening door Opdrachtnemer voldoende waarborgen biedt?</p>	<p>Dit kan de Aanbestedende dienst niet bevestigen. De beveiligingsprocedures, huisregels en eventuele veiligheidsonderzoeken worden, voor zover van toepassing, bij de betreffende Nadere overeenkomst kenbaar gemaakt. Een door Wederpartij uitgevoerde pre-employment screening, waaronder het opvragen van een VOG, vervangt de bevoegdheden van Opdrachtgever op grond van artikel 19.2 en 19.3 ARBIT-2022 niet. Opdrachtgever wenst per Nadere overeenkomst zelf te kunnen blijven bepalen welke beveiligingsmaatregelen noodzakelijk zijn. Artikel 19 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
339	ARBIT 2022	Artikel 19 Beveiligingsprocedures en huisregels	9	19.3	<p>Op grond van dit artikel kunt u onze medewerkers (doen) onderwerpen aan een veiligheidsonderzoek. Wij onderwerpen onze werknemers aan een Pre-employment screening en kunnen desgewenst een VOG van onze werknemers overleggen. Onzes inziens is uw belang hiermee voldoende gewaarborgd. Kunt u er gelet op voorstaande mee instemmen om artikel 19.3 ARBIT buiten toepassing te verklaren?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 338.</p>
340	ARBIT 2022	Artikel 21 Melding in publicaties en/of reclame-uitingen			<p>Is Opdrachtgever bereid om de vereiste toestemming op voorhand aan ons te verlenen, onder de voorwaarde dat wij terughoudend en in beperkte vorm - intern danwel extern - uitingen mogen doen over (bereikte) successen/resultaten betreffende de Opdracht dan wel de naam van Opdrachtgever mogen gebruiken als referentie?</p>	<p>De Aanbestedende dienst verleent niet op voorhand toestemming voor het doen van uitingen over de naam van Opdrachtgever als referentie. Een eventueel verzoek om toestemming wordt per geval beoordeeld, zodat Opdrachtgever de inhoud en context van de betreffende uiting kan beoordelen. Artikel 21 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
341	ARBIT 2022	Artikel 21 Melding in publicaties en/of reclame-uitingen	10	21	<p>Op grond van dit artikel is het ons niet toegestaan in publicaties of reclame-uitingen melding te maken van de Prestatie of uw naam te gebruiken als referentie, tenzij wij daarvoor toestemming hebben ontvangen van u. Wij wensen dit artikel wederkerig te maken. Ook u mag de naam van Wederpartij niet openbaren, tenzij wij daarvoor schriftelijke toestemming hebben gegeven. Kunt u gelet op bovenstaande instemmen met het wederkerig maken van artikel 21?</p>	<p>Dit is niet akkoord. Artikel 21 ARBIT-2022 is bewust eenzijdig vormgegeven. Het gebruik van de naam van Opdrachtgever in publicaties en commerciële uitingen kan specifieke risico's met zich brengen en is daarom aan voorafgaande toestemming van Opdrachtgever gebonden. Het gebruik van de naam van Wederpartij in commerciële communicatie door Opdrachtgever is niet gebruikelijk. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding artikel 21 ARBIT-2022 wederkerig te maken. Artikel 21 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
342	ARBIT 2022	Artikel 22 Vervanging Personeel van Wederpartij			<p>artikel 22.2- Graag opnemen dat de aanbestedende dienst de reden(en) voor vervanging aan Inschrijver vooraf aangeeft. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?</p>	<p>Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om aan artikel 22.2 ARBIT-2022 een verplichting tot voorafgaande motivering toe te voegen. Dit gezegd hebbende, zal Opdrachtgever indien hij vervanging van Personeel verlangt, in de regel de reden daarvoor wel aan Wederpartij toelichten. Artikel 22.2 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>
343	ARBIT 2022	Artikel 22 Vervanging Personeel van Wederpartij			<p>Graag het volgende aan dit artikel toevoegen: ‘Partijen nemen zonder voorafgaande toestemming van de andere partij, tijdens de uitvoering van de Overeenkomst en binnen één jaar na beëindiging daarvan, geen personeel van elkaar in dienst en zullen niet met dat personeel over indiensttreding onderhandelen. Deze toestemming wordt niet zonder redelijke grond geweigerd. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?’</p>	<p>Dit is niet akkoord. De voorgestelde bepaling ziet niet op de in artikel 22 ARBIT-2022 geregelde vervanging van Personeel en introduceert een aanvullende verplichting die daarvan losstaat. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding een dergelijke bepaling aan de overeenkomst toe te voegen. Artikel 22 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
344	ARBIT 2022	Artikel 22 Vervanging Personeel van Wederpartij	Art 22.1		Op grond van artikel 22.1 ARBIT heeft Inschrijver niet het recht om zonder toestemming van Aanbestedende dienst Personeel te vervangen. Dit is volgens ons niet redelijk. Bent u bereid om dit artikel als volgt te wijzigen: "Indien Wederpartij vervanging van Personeel wenst, zal hij daarover eerst met Opdrachtgever in overleg treden teneinde gezamenlijk een passende oplossing te vinden."? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?
345	ARBIT 2022	Artikel 22 Vervanging Personeel van Wederpartij	Art 22.2		Op grond van artikel 22.2 ARBIT heeft u het recht om eenzijdig, zonder overleg en zonder verdere motivatie, vervanging van medewerkers te eisen. Dit is volgens ons niet redelijk en wij kunnen niet op voorhand garanderen dat er ten allen tijden een geschikte vervanger beschikbaar is. Bent u bereid om dit artikel als volgt te wijzigen: "Indien Opdrachtgever vervanging van Personeel verlangt, zal hij daarover eerst met Wederpartij in overleg treden teneinde gezamenlijk een passende oplossing te vinden."? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?
346	ARBIT 2022	Artikel 22 Vervanging Personeel van Wederpartij	10	22.1	Op grond van dit artikel hebben wij uw instemming nodig voor het vervangen van onze werknemers. Wij achten het redelijk dat wij de mogelijkheid hebben te beslissen welke werknemers wij op verschillende Opdrachten inzetten en deze gedurende de looptijd van de overeenkomst naar eigen inzicht te veranderen. Wij verzoeken u daarom dit artikel te vervangen door het volgende: "Het staat Wederpartij vrij personeelsleden tijdelijk of definitief te vervangen."
347	ARBIT 2022	Artikel 23 Onderaanneming	17	4	Aangezien Wederpartij gebruik maakt van andere gelieerde entiteiten, personen en derde partijen ten aanzien van het leveren van de Prestatie en om interne ondersteunende diensten te verlenen (administratie en anti-money laundering procedures etc) is het niet wenselijk (en ook niet bevorderlijk voor de levering van de prestatie) om vooraf schriftelijke toestemming te vragen voor diensten van derde partijen. Vandaar dat wij u willen verzoeken om de huidige tekst te vervangen voor de volgende: Bij het uitvoeren van de Overeenkomst mag Wederpartij gebruik maken van de diensten van derden, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming, maar met voorafgaande schriftelijke kennisgeving aan Opdrachtnemer. Opdrachtgever is gerechtigd om bezwaar te maken tegen een door de Opdrachtnemer ingeschakelde derde partij. Indien een dergelijke situatie zich voordoet, trachten partijen tezamen naar een werkbare oplossing te zoeken.
348	ARBIT 2022	Artikel 24 Overdracht rechten en verplichtingen			Wij zouden graag de mogelijkheid hebben om ondernemingen behorende tot ons concern te betrekken in de uitvoering van de overeenkomst. Wij verzoeken u daarom om op te nemen dat onder 'derden' niet wordt verstaan vennootschappen die eveneens deel uitmaken van het concern waartoe Opdrachtnemer behoort. Bent u daartoe bereid? Zoniet, waarom niet?
349	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.1 Aansprakelijkheid Bent u bereid af te spreken dat de aansprakelijkheid in alle gevallen is beperkt tot vergoeding van directe schade?
350	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.2 De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor persoons- en zaakschade en daaruit voortvloeiende schade, is beperkt tot een bedrag van EURO 1.250.000,- per gebeurtenis. Samenhangende gebeurtenissen worden daarbij aangemerkt als één gebeurtenis. Vraag: De aansprakelijkheid voor persoons- en zaakschade en daaruit voortvloeiende schade is beperkt tot een bedrag per gebeurtenis, het aantal gebeurtenissen is echter onbeperkt. Graag dit artikel als volgt aanpassen: "De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor persoons- en zaakschade is beperkt tot de directe schade en tot een bedrag van EURO 1.250.000,- per gebeurtenis met een maximum van EURO 2.500.000,-. Samenhangende aanspraken worden daarbij aangemerkt als één gebeurtenis. De aansprakelijkheid van partijen voor gevolgschade en/of indirecte schade is uitgesloten. Onder gevolgschade en/of indirecte schade wordt onder andere verstaan gederfde winst, gemiste besparingen, geleden verlies, verminderde goodwill, en schade door bedrijfsstagnatie. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?"
351	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.2/26.3 Aansprakelijkheid Om eventuele onduidelijkheid te voorkomen stellen wij voor om expliciet toe te voegen dat de beperking van aansprakelijkheid zoals hiervoor vermeld ook geldt in geval van garantie en vrijwaring: "De in artikel 26.2 en 26.3 opgenomen beperkingen en uitsluitingen van aansprakelijkheid gelden ook in geval van garantie en vrijwaring." Kunt u dat bevestigen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren en/of een redelijk alternatief te vermelden.
352	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.3 Aansprakelijkheid Wij kunnen slechts aansprakelijkheid aanvaarden voor directe schade die redelijkerwijs in verhouding staat tot de Opdrachtwaarde van de te leveren werkzaamheden. Uit de toelichting op de ARBIT blijkt ook dat de mogelijkheid bestaat om de aansprakelijkheid nader te beperken indien o.a. de aard van de prestatie daartoe aanleiding geeft. Daarnaast is in het geval van een raamovereenkomst niet helder wat er verstaan moet worden onder de 'Vergoeding'. Het lijkt ons niet redelijk dat wanneer er sprake is van toerekenbare tekortkoming onder een Nadere Overeenkomst met een vergoeding van bijvoorbeeld EUR 250.000,- de aansprakelijkheid daarvoor viermaal de totale Vergoeding onder de Raamovereenkomst (dus alle Nadere Overeenkomsten tezamen) is. Wij stellen daarom de volgende aanpassing voor: "De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor schade anders dan die bedoeld in artikel 26.2 is per Deelnemer per jaar beperkt tot een bedrag van ten hoogste de betaalde vergoedingen voor de door Opdrachtnemer verrichte werkzaamheden in het jaar voorafgaand aan de schade toebrengende gebeurtenis voor betreffende Deelnemer." Kunt u dat bevestigen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren en/of een redelijk alternatief te vermelden.
353	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.3 De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor schade anders dan die bedoeld in artikel 26.2 is beperkt tot een bedrag van ten hoogste vier maal de hoogte van de Vergoeding per gebeurtenis. Samenhangende gebeurtenissen worden daarbij aangemerkt als één gebeurtenis. De vraag: De aansprakelijkheid voor schade anders dan die bedoeld in artikel 26.2 is beperkt tot een bedrag per gebeurtenis, het aantal gebeurtenissen is echter onbeperkt. Graag dit artikel als volgt aanpassen: "De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor schade (waaronder begrepen alle in de Raamovereenkomst of een Nadere Overeenkomst opgenomen garantie en/of vrijwaringverplichtingen) anders dan die bedoeld in artikel 26.2 is onder de Raamovereenkomst en alle daaronder tot stand gekomen Nadere Overeenkomsten per contract jaar beperkt tot de directe schade en tot maximaal het lagere van éénmaal de hoogte van de Vergoeding ongeacht het aantal gebeurtenissen of EURO 1 miljoen. Inschrijver is niet aansprakelijk voor gevolgschade en/of indirecte schade. Onder gevolgschade en/of indirecte schade wordt in ieder geval verstaan gederfde winst, gemiste besparingen, geleden verlies, verminderde goodwill, en schade door bedrijfsstagnatie.
354	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.4 Aansprakelijkheid Ter voorkoming van misverstanden stellen we voor toe te voegen: "Partijen aanvaarden slechts aansprakelijkheid, ongeacht de grondslag daarvan, voor zover dat in dit artikel 26 is geregeld."
					Dit is niet akkoord. Artikel 22.1 ARBIT-2022 sluit vervanging van Personeel niet uit, maar vereist daarvoor voorafgaande toestemming van Opdrachtgever. Deze voorafgaande toestemming is van belang om de continuïteit en kwaliteit van de Prestatie te waarborgen. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze toestemming te vervangen door uitsluitend een verplichting tot overleg. Artikel 22.1 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
					Zie het antwoord op vraag 342.
					Zie het antwoord op vraag 344.
					Dit is niet akkoord. Het vereiste van voorafgaande toestemming stelt Opdrachtgever in staat vooraf te beoordelen of de inzet van derden passend en verantwoord is, mede in het licht van kwaliteit, continuïteit en beveiliging. Dit vereiste staat er niet aan in de weg dat Wederpartij gelieerde entiteiten of ondersteunende diensten inschakelt, maar waarborgt dat dit op gecontroleerde en verantwoorde wijze gebeurt. Een systeem van enkel voorafgaande kennisgeving biedt daarvoor onvoldoende waarborg. Artikel 23.1 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
					Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om vennootschappen die tot hetzelfde concern als Wederpartij behoren uit te zonderen van het begrip 'derden' in artikel 24.1 ARBIT-2022. Ook een concernvennootschap is een afzonderlijke rechtspersoon en overdracht van rechten en verplichtingen aan een dergelijke vennootschap kan gevolgen hebben voor de uitvoering, aansprakelijkheid en contractuele positie van Opdrachtgever. Daarom blijft voorafgaande toestemming vereist, waarbij wordt benadrukt dat toestemming niet zonder redelijke grond wordt geweigerd. Artikel 24.1 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
					Zie het antwoord op vraag 360.
					Zie het antwoord op vraag 360.
					Dit kunnen wij bevestigen. De aansprakelijkheidsbeperkingen van artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 zijn, met inachtneming van de in artikel 26.4 opgenomen uitzonderingen, ook van toepassing op aansprakelijkheid voortvloeiend uit garanties en vrijwaringsverplichtingen. De Aanbestedende dienst ziet evenwel geen aanleiding de voorgestelde toevoeging op te nemen. Artikel 26 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
					Zie het antwoord op vraag 360. De Aanbestedende dienst bevestigt dat de in artikel 26.3 ARBIT-2022 bedoelde Vergoeding ziet op de vergoeding van de betreffende Nadere overeenkomst waarop de gebeurtenis betrekking heeft, en niet op de totale waarde van de Raamovereenkomst. Artikel 26.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
					Zie het antwoord op vraag 360.
					Nee, dit is niet akkoord. Naast artikel 26 van de ARBIT-2026 zijn ook andere verplichtingen en bepalingen, die elders in de Overeenkomst inclusief bijlagen zijn opgenomen, relevant. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding deze toevoeging op te nemen.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
355	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.4 Aansprakelijkheid Wij verzoekenj u om 26.4 onder D te koppelen aan een hogere aansprakelijkheidslimiet maar niet geheel behoeft te laten. <u>Rest u bereid hiervoor een voorwaarde limiet te accepteren?</u> Zie het antwoord op vraag 356. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om voor de in artikel 26.4 onder d ARBIT-2022 genoemde gevallen alsnog een afzonderlijke aansprakelijkheidslimiet op te nemen. Artikel 26.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
356	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.4 De in artikel 26.2 en artikel 26.3 opgenomen beperkingen van aansprakelijkheid komen te vervallen: a. ingeval van aanspraken van derden op schadevergoeding ten gevolge van dood of letsel en/of; b. indien sprake is van opzet of grove schuld aan de zijde van de andere partij of diens Personeel en/of; c. in geval van schending van intellectuele eigendomsrechten als bedoeld in artikel 8; d. in geval van aanspraken op schadevergoeding ten gevolge van schending van wet- en regelgeving op het terrein van de bescherming van persoonsgegevens of handelen in strijd met de rechtmatige instructies van de verwerkingsverantwoordelijke. Onder schade wordt mede begrepen een door de toezichthoudende autoriteit opgelegde boete. De vraag: Inschrijver aanvaardt geen onbeperkte aansprakelijkheid voor schade voor de onder a, c en d van dit artikel opgenomen omstandigheden. Deze dienen te vallen onder de aansprakelijkheidsbeperking van (het tekstvoorstel bij) artikel 26.2 en 26.3. Is Aanbestedende Dienst hiermee akkoord? Dit is niet akkoord. Artikel 26.4 ARBIT-2022 bepaalt voor welke gevallen de aansprakelijkheidsbeperkingen van artikel 26.2 en 26.3 niet gelden. De Aanbestedende dienst acht deze uitzonderingen, gelet op de aard en mogelijke gevolgen van de daarin genoemde gevallen, passend en ziet geen aanleiding de onder a, c en d genoemde gevallen alsnog onder de aansprakelijkheidsbeperkingen van artikel 26.2 en 26.3 te brengen. Artikel 26.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
357	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.5 Alle verplichtingen, ook die krachtens de belasting-, zorgverzekerings- en sociale verzekeringswetgeving met betrekking tot Personeel van Wederpartij, komen ten laste van Wederpartij. Wederpartij vrijwaart Aanbestedende Dienst tegen elke aansprakelijkheid die daarmee verband houdt. De vraag: (i) Graag opnemen dat dit de verplichtingen betreft die voortvloeien uit de Overeenkomst. Is Aanbestedende Dienst hiermee akkoord? (ii) Graag opnemen dat de aansprakelijkheidsbeperkingen uit (het tekstvoorstel voor) artikel 26.2 en 26.3 tevens van toepassing zijn op aansprakelijkheden voortvloeiend uit eventueel overeengekomen garantie- en/of vrijwaringsverplichtingen. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord? (i) Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de in artikel 26.5 ARBIT-2022 opgenomen verplichtingen en vrijwaring te beperken tot uitsluitend verplichtingen die voortvloeien uit de Overeenkomst. Artikel 26.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd. (ii) Zie het antwoord op vraag 351. De aansprakelijkheidsbeperkingen van artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 zijn, met inachtneming van de in artikel 26.4 opgenomen uitzonderingen, ook van toepassing op aansprakelijkheid voortvloeiend uit garanties en vrijwaringsverplichtingen.
358	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			26.5 Vrijwaring verplichtingen personeel Wij zijn bereid een dergelijke vrijwaring te geven voor verplichtingen met betrekking tot Personeel van Opdrachtnemer echter niet voor die gevallen waarin de totstandkoming van desbetreffende verplichting is toe te rekenen aan Opdrachtgever. Zo gaan wij er bijvoorbeeld van uit dat Opdrachtgever het Personeel zal behandelen als een externe professional en niet als een eigen werknemer. Wij stellen daarom de volgende toevoeging aan de laatste volzin voor: "(...), voorzover de totstandkoming van de desbetreffende verplichting niet toerekenbaar is aan Opdrachtgever." Daar kunnen wij niet mee instemmen. Artikel 26.5 ARBIT-2022 bevat een specifieke verdeling van verantwoordelijkheden en risico's ten aanzien van de daarin genoemde verplichtingen met betrekking tot Personeel. De voorgestelde toevoeging introduceert een uitzondering op de in artikel 26.5 opgenomen vrijwaring. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze uitzondering op te nemen. Artikel 26.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
359	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	Art 26.4		ARBIT art. 26.4 sub d / Raamovereenkomst art. 11.16 Ziet deze uitzondering ook op schade die het gevolg is van het correct en geautoriseerd uitvoeren van de overeengekomen pentest-Opdracht, of uitsluitend op onrechtmatig handelen buiten de overeengekomen scope? Dit kan niet in algemene zin worden bevestigd. Artikel 26.4 onder d ARBIT-2022 is van toepassing indien sprake is van een aanspraak op schadevergoeding ten gevolge van schending van wet- en regelgeving op het terrein van de bescherming van persoonsgegevens of van handelen in strijd met rechtmatige instructies van de verwerkingsverantwoordelijke. Ook bij een geautoriseerde en binnen de overeengekomen scope uitgevoerde penetratietest kan sprake zijn van een dergelijke schending of dergelijk handelen. Bepalend is of zich een van de in artikel 26.4 onder d genoemde omstandigheden voordoet; dit is niet uitsluitend het geval indien sprake is van "onrechtmatig
360	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18	art. 26 ARBIT-2022	Art. 26.2 ARBIT-2022 beperkt de aansprakelijkheid voor persoons- en zaakschade en daaruit voortvloeiende schade tot EURO 1.250.000, - per gebeurtenis. Art. 26.3 ARBIT-2022 geeft aan, dat de aansprakelijkheid voor schade die geen persoons- of zaakschade is (dus bijvoorbeeld alle gevolgschade), is beperkt tot een bedrag van ten hoogste vier maal de hoogte van de vergoeding per gebeurtenis. Daarmee staan de Opdrachtwarde en het voor Opdrachtnemer te accepteren risico niet met elkaar in verhouding, althans is het risico niet proportioneel in verhouding met de baten Daarnaast is het totaal aantal gebeurtenissen niet gemaximeerd tot een bedrag of tot een periode (per contractjaar). Normaal gesproken wordt in onze branche de aansprakelijkheid voor directe schade beperkt tot een bedrag van maximaal eenmaal de door Opdrachtgever voor de diensten verschuldigde en betaalde vergoedingen. Dit behoudens opzet of bewuste roekeloosheid van Opdrachtnemer. Aansprakelijkheid voor indirecte schade pleegt geheel te worden uitgesloten. Wij stellen voor dat in afwijking van artt. 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 een redelijke en marktconforme aansprakelijkheidsbeperking wordt overeengekomen waarbij de maximum aansprakelijkheid in redelijke verhouding staat tot het met de Opdracht gemoede honorarium. Graag vernemen wij of u akkoord bent met het opnemen van de volgende bepaling: "Wederpartij zal de Opdracht naar beste kunnen verrichten en daarbij de zorgvuldigheid in acht nemen die van haar kan worden verwacht. Wederpartij is slechts aansprakelijk indien Opdrachtgever aantoonde dat Opdrachtgever schade heeft geleden door een wezenlijke fout van Wederpartij. De aansprakelijkheid van Wederpartij voor directe schade van Opdrachtgever is beperkt tot een bedrag gelijk aan één (1) maal de Vergoeding voor de Opdracht in verband waarmee de toerekenbare tekortkoming is ontstaan, behoudens opzet dan wel bewuste roekeloosheid aan de zijde van leidinggevend personeel van Wederpartij. Aansprakelijkheid van Wederpartij voor indirecte schade (waaronder, maar niet beperkt tot gederfde winst, gemiste besparingen, schade door bedrijfsstagnatie) is uitgesloten, behoudens opzet dan wel bewuste roekeloosheid aan de zijde van leidinggevend personeel van Wederpartij." Dit is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de aansprakelijkheidsregeling van artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 op de voorgestelde wijze te wijzigen. Deze regeling maakt onderscheid tussen persoons- en zaakschade en de daaruit voortvloeiende schade enerzijds en overige schade anderzijds. Voor persoons- en zaakschade geldt de in artikel 26.2 opgenomen limiet van € 1.250.000 per gebeurtenis. Voor overige schade geldt op grond van artikel 26.3 een limiet van ten hoogste viermaal de hoogte van de Vergoeding per gebeurtenis. Samenhangende gebeurtenissen worden daarbij aangemerkt als één gebeurtenis. De Aanbestedende dienst acht deze aansprakelijkheidsregeling passend en proportioneel, mede gelet op de aard van de Prestatie en de mogelijke gevolgen van een tekortkoming. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding de aansprakelijkheidslimieten te verlagen (of een aanvullend cumulatief maximum per jaar of contractjaar op te nemen). Evenmin wordt ingestemd met een beperking van de aansprakelijkheid tot uitsluitend directe schade of met een afzonderlijke uitsluiting van indirecte schade of gevolgschade. De aansprakelijkheidsregeling van artikel 26 ARBIT-2022 voorziet reeds in aansprakelijkheidslimieten die per gebeurtenis gelden. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om daarnaast bepaalde categorieën schade op voorhand van vergoeding uit te sluiten. De voorgestelde alternatieve aansprakelijkheidsregeling wordt daarom niet overgenomen. Artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.
361	-	-	-	-	- Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen. Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen. Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.
362	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			Artikel 26.3 ARBIT-2022 beperkt de aansprakelijkheid voor andere schade dan persoons- en zaakschade tot ten hoogste viermaal de hoogte van de Vergoeding per gebeurtenis. Onder de Raamovereenkomst worden afzonderlijke Nadere overeenkomsten voor concrete Opdrachten gesloten, waarbij de Vergoeding per Nadere overeenkomst wordt vastgesteld. Kunt u bevestigen dat voor de toepassing van artikel 26.3 ARBIT-2022 onder "Vergoeding" uitsluitend wordt verstaan de Vergoeding die op grond van de betreffende Nadere overeenkomst voor de desbetreffende Opdracht aan Opdrachtnemer verschuldigd is, en niet de totale geraamde waarde (€ 20 miljoen) of de maximale waarde (€ 35 miljoen) van alle onder de Raamovereenkomst te gunnen Nadere overeenkomsten? Ja, dit kunnen wij bevestigen. Zie ook het antwoord op vraag 352. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze uitleg afzonderlijk in de Raamovereenkomst vast te leggen. Artikel 26.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord	
363	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			<p>De aansprakelijkheidsrisico's van Wederpartij zoals geformuleerd in ARBIT-2018 zijn veel hoger dan gebruikelijk in de branche, en kunnen niet door ons geaccepteerd worden. De aansprakelijkheid geldt per aanspraak en niet voor de totale contractduur, indirecte schade is niet uitgesloten, enkel aansprakelijkheid voor wanprestatie is beperkt en niet voor onrechtmatige daad. Uit de toelichting op de ARBIT-2018 blijkt dat er ruimte is om van de maxima in artikel 26 af te wijken. Daarnaast is in paragraaf 3.9.1.1. van de Gids Proportionaliteit januari 2020 voorgeschreven dat bij de beoordeling welke limitering van de aansprakelijkheid proportioneel is, in ieder geval acht dient te worden geslagen op de gebruikelijke aansprakelijkheidsrisico's in de betreffende branche of voor de betreffende Opdracht naar aard en omvang. Kunt derhalve akkoord gaan met het vervangen van de eerste volzin van de artikelen 26.2 en 26.3 door de volgende marktconforme beperking van de aansprakelijkheid?</p> <p>""Wederpartij zal zijn werkzaamheden naar beste kunnen verrichten en zal daarbij de zorgvuldigheid in acht nemen die van een redelijk handelend en redelijk bekwaam professionele dienstverlener kan worden verwacht. Indien Opdrachtgever aantoonbaar dat Opdrachtgever directe schade heeft geleden door een fout van Wederpartij die bij zorgvuldig handelen zou zijn vermeden, is Wederpartij voor die schade aansprakelijk waarbij geldt dat de totale aansprakelijkheid van Wederpartij voor alle vorderingen die verband houden met de Overeenkomst, ongeacht de rechtsgrond, beperkt is tot een maximum van de vergoedingen die over (de laatste) zes maanden met betrekking tot de Overeenkomst zijn betaald. Deze aansprakelijkheidsbeperking geldt niet voor zover de schade het rechtstreeks gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van Wederpartij. Indien een fout wordt gemaakt doordat Opdrachtgever aan Wederpartij onjuiste of onvolledige informatie heeft verstrekt, is Wederpartij voor de daardoor ontstane schade niet aansprakelijk. Wederpartij is nimmer aansprakelijk voor beperkingen in het gebruik en verlies van gegevens, commerciële overeenkomsten, goodwill, omzet of winst (ongeacht of zulks als directe of indirecte schade dan wel gevolgschade moet worden aangemerkt) en evenmin voor andere indirecte of gevolgschade in verband met de Overeenkomst."</p>	Zie het antwoord op vraag 360. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de aansprakelijkheidsregeling van artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 op de voorgestelde wijze te wijzigen of de aansprakelijkheid te beperken tot uitsluitend directe schade. Artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.
364	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	11	26.2 (voorstel: samenvoeging met 26.3)	<p>Dit artikel bepaalt dat de aansprakelijkheid voor persoons- of zaakschade is beperkt tot € 1.250.000 per gebeurtenis. Binnen onze branche is het gebruikelijk de aansprakelijkheid per jaar te beperken tot driemaal het honorarium. In dit geval kunnen wij instemmen met een algemene aansprakelijkheidsbeperking van vier keer de fee per jaar. We stellen daarom voor de artikelen 26.2 en 26.3 samen te voegen tot: "De aansprakelijkheid van Partijen is beperkt tot een bedrag van ten hoogste viermaal de hoogte van de Vergoeding per gebeurtenis, waarbij voor wat betreft de Vergoeding alleen dat gedeelte in aanmerking wordt genomen dat betrekking heeft op de laatste twaalf (12) maanden waarin die Prestatie is verricht. Samenhangende gebeurtenissen worden daarbij aangemerkt als één gebeurtenis." Kunt u instemmen met de hiervoor voorgestelde wijziging?</p>	Zie het antwoord op vraag 360. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de aansprakelijkheidsregeling van artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 samen te voegen of de aansprakelijkheidslimiet te baseren op de Vergoeding over de laatste twaalf maanden. Artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.
365	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	Art 26.2 - Art 26.3		<p>Geldt de aansprakelijkheidscaap per Nadere overeenkomst of cumulatief per Raamovereenkomst over de volledige looptijd van 4 jaar, gezien het grote aantal (ca. 800) te verwachten pentesten?</p>	Voor artikel 26.2 ARBIT-2022 geldt een aansprakelijkheidslimiet van € 1.250.000 per gebeurtenis. Voor artikel 26.3 ARBIT-2022 geldt een aansprakelijkheidslimiet van ten hoogste viermaal de Vergoeding van de betreffende Nadere overeenkomst per gebeurtenis; zie ook het antwoord op vraag 352. Er geldt geen overkoepelende, cumulatieve aansprakelijkheidslimiet voor de volledige Raamovereenkomst.
366	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid			<p>Het is redelijk dat de aansprakelijkheid in geval van omstandigheden als genoemd in deze bepalingen op dezelfde wijze worden beperkt als de aansprakelijkheid in artikel 26.3. Is Opdrachtgever bereid om artikel 26.2 en 26.3 samen te voegen tot: "De aansprakelijkheid van Partijen is beperkt tot een bedrag van ten hoogste viermaal de hoogte van de Vergoeding per gebeurtenis, waarbij voor wat betreft de Vergoeding alleen dat gedeelte in aanmerking wordt genomen dat betrekking heeft op de laatste twaalf (12) maanden waarin die Prestatie is verricht. Samenhangende gebeurtenissen worden daarbij aangemerkt als één gebeurtenis." Kunt u instemmen met de hiervoor voorgestelde wijziging?</p>	Zie het antwoord op vraag 356. Artikel 26.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
367	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	Art 26.1		<p>In commerciële IT-overeenkomsten is het gebruikelijk om aansprakelijkheid te beperken tot directe schade. Wij stellen daarom voor ook hier de aansprakelijkheid te beperken tot directe schade en vast te leggen wat als indirecte schade wordt beschouwd, waarbij de laatste zin van artikel 26.1 wordt vervangen door: "De partij die toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van haar verplichtingen, is tegenover de andere partij aansprakelijk voor de door deze geleden en/of te lijden directe schade. De tekortschietende partij is niet aansprakelijk voor schade ten gevolge van (i) gemiste activiteiten of kansen, (ii) gemiste (verwachte) besparingen, (iii) gederfde omzet en winst, (iv) verwijdering, verlies of beschadiging van gegevens, (v) reputatieschade, (vi) verlies van goodwill, (vii) bedrijfsontbreking, (viii) vorderingen van derden anders dan vorderingen van derden waarvoor de tekortschietende partij de andere partij krachtens deze Overeenkomst vrijwaart en/of (ix) verhoging van (algemene) kosten." Kunt u hiermee instemmen? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?</p>	Zie het antwoord op vraag 360. Artikel 26.1 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
368	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	11	26.4 onder d	<p>In dit artikel worden gevallen beschreven wanneer de aansprakelijkheidsbeperking komt te vervallen. Wij zijn alleen bereid een onbeperkte aansprakelijkheid te accepteren voor eventuele verhaalsacties op grond van artikel 82 AVG. Kunt u instemmen met het wijzigen van artikel 26.4.d ARBIT als volgt: "In geval van een verhaalsactie op grond van artikel 82 AVG."</p>	Zie het antwoord op vraag 356. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de reikwijdte van artikel 26.4 onder d ARBIT-2022 te beperken tot aansprakelijkheid op grond van artikel 82 AVG. Artikel 26.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
369	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18	2	<p>Is het mogelijk in de overeenkomst de volgende beperking van aansprakelijkheid ter vervanging van artikel 26.2 en 26.3 ARBIT 2022 op te nemen?</p> <p>(1) Opdrachtnemer is aansprakelijk jegens Opdrachtgever (en eventuele anderen ten behoeve waarvan diensten worden verleend) voor schade, hetzij op grond van wanprestatie dan wel onrechtmatige daad, hetzij op grond van de wet of anderszins, tot maximaal driemaal het in het kader van de betreffende Opdracht aan Opdrachtgever gefactureerde bedrag van het honorarium voor de Opdracht; en ingeval van een Opdracht met een doorlooptijd van meer dan zes maanden is de aansprakelijkheid beperkt tot maximaal driemaal het honorarium dat in het kader van de desbetreffende Opdracht in de zes maanden voorafgaande aan de schadeveroorzakende gebeurtenis aan Opdrachtgever is gefactureerd.</p> <p>(2) Indien Opdrachtnemer jegens Opdrachtgever (dan wel jegens anderen ten behoeve waarvan diensten worden verleend) op grond van deze overeenkomst of anderszins in verband met de diensten aansprakelijk is voor schade waaraan ook andere personen hebben bijgedragen, dan is Opdrachtnemer niet hoofdelijk maar maximaal voor een gelijk deel met die anderen aansprakelijk. Een eventuele uitsluiting of beperking van de aansprakelijkheid door overige aansprakelijke (rechts)personen laat het voorgaande onverlet, evenals het feit dat een vordering tot vergoeding van schade wordt geschikt of niet geïnd kan worden. Ook indien de schade door overlijden, de ontbinding of het faillissement van een andere aansprakelijke (rechts)persoon of welke andere oorzaak dan ook niet langer over alle aansprakelijke (rechts)personen kan worden omgeslagen, is de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer beperkt tot dat gedeelte van de totale schade dat billijkerwijs aan Opdrachtnemer valt toe te rekenen.</p> <p>(3) Opdrachtgever vrijwaart Opdrachtnemer voor alle vorderingen van derden (waaronder de met de Opdrachtgever gelieerde entiteiten) en de daaruit voortvloeiende aansprakelijkheden, schade, schadevergoedingen, kosten en onkosten (waaronder redelijke externe en interne kosten van rechtsbijstand) die voortvloeien uit de openbaarmaking van een rapport (niet zijnde belastingadvies), het gebruik door een derde van of het door een derde vertrouwen op een rapport (waaronder belastingadvies). Deze laatste verplichting geldt niet indien Opdrachtnemer dit door die derde vertrouwen op het rapport expliciet schriftelijk heeft goedgekeurd.</p> <p>(4) Alle vorderingsrechten met betrekking tot de diensten of anderszins uit deze overeenkomst voortvloeiend, dienen binnen een jaar na de datum waarop u zich van het aan die vordering ten grondslag liggende probleem bewust werd of redelijkerwijs bewust had kunnen zijn, te worden ingediend.</p>	Zie het antwoord op vraag 360. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de aansprakelijkheidsregeling van artikel 26 ARBIT-2022 te vervangen of aan te vullen met de voorgestelde alternatieve regeling. Artikel 26 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
370	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	11	26.4 onder c	<p>Op grond van dit artikel komt de aansprakelijkheidsbeperking te vervallen indien sprake is van een schending van intellectuele eigendomsrechten als bedoeld in artikel 8 ARBIT. Wij wensen op dergelijke vorderingen de aansprakelijkheidsbeperking van toepassing te verklaren en derhalve artikel 26.4.c buiten toepassing te verklaren. Kunt u hiermee instemmen?</p>	Zie het antwoord op vraag 356. Artikel 26.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord	
371	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	Art 26.3		Opdrachtnemer acht deze aansprakelijkheid buitenproportioneel hoog. Het begrip 'Vergoeding' wordt in de ARBIT gedefinieerd als de in totaal voor de Prestatie overeengekomen prijs. Opdrachtnemer wenst de aansprakelijkheidsbeperking van artikel 26.3 daarom aan te passen. Opdrachtnemer stelt voor het artikel te vervangen door: "De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor schade anders dan die bedoeld in artikel 26.2 is beperkt tot € 1.000.000,- per gebeurtenis en 2.000.000 per jaar. Samenhangende gebeurtenissen worden daarbij aangemerkt als één gebeurtenis." Kunt u hiermee instemmen? Zo niet, kunt u een ander, proportioneel, voorstel doen?	Zie het antwoord op vraag 360. Artikel 26.2 en 26.3 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.
372	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		Opdrachtnemer wenst artikel 26.4 d buiten werking te stellen aangezien zij het niet redelijk acht om een ongelimiteerde aansprakelijk te accepteren in voornoemde situatie. De generieke aansprakelijkheidsregeling van artikel 26.3 is naar de mening van Opdrachtnemer ook redelijk in voornoemde situatie. Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Zie het antwoord op vraag 356. Artikel 26.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
373	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		Opdrachtnemer wenst de aansprakelijk te beperken tot uitsluitend directe schade, waarbij onder directe schade uitsluitend wordt verstaan: a)De redelijke kosten die Opdrachtgever zou moeten maken om de prestatie van Leverancier aan de overeenkomst te laten beantwoorden; b) De redelijke kosten, gemaakt ter vaststelling van de oorzaak en de omvang van de schade; c) De redelijke kosten, gemaakt ter voorkoming of beperking van schade, voor zover Opdrachtgever aantoonde dat deze kosten hebben geleid tot beperking van schade. Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Zie het antwoord op vraag 360. Artikel 26 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
374	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		Opdrachtnemer wenst graag aan de aansprakelijkheidsbeperking van artikel 26.2 toe te voegen dat de aansprakelijkheid per jaar niet meer dan EUR 5.000.000,00 zal bedragen. Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Zie het antwoord op vraag 360. Artikel 26.2 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
375	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		Opdrachtnemer wenst graag aan de aansprakelijkheidsbeperking van artikel 26.3 toe te voegen dat de aansprakelijkheid per incident maximaal EUR 1.000.000,00 zal bedragen en per jaar niet meer dan EUR 2.500.000,00 in totaal zal bedragen. Reden hiervoor is dat het risico op aansprakelijkheid anders disproportioneel is.	Zie het antwoord op vraag 360. Artikel 26.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
376	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		Opdrachtnemer wenst graag, om interpretatie verschillen te voorkomen, toelichting te verkrijgen welke schade wel en welke schade niet onder de in artikel 26.2 genoemde "persoons- en zaakschade" valt. Om vervolgens ook de aanspakelijkheid conform artikel 26.3 vast te stellen. Kan Opdrachtgever dit toelichten?	Onder artikel 26.2 ARBIT-2022 vallen persoons- en zaakschade en de daaruit voortvloeiende schade. In de Toelichting op de ARBIT-2022 worden als voorbeelden van daaruit voortvloeiende schade genoemd de doorbetaling van salaris in geval van persoonsschade en de kosten van vervangende apparatuur in geval van zaakschade. Onder artikel 26.3 ARBIT-2022 valt schade anders dan bedoeld in artikel 26.2. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze begrippen in aanvulling op de ARBIT-2022 en de daarbij behorende Toelichting nader te
377	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		Opdrachtnemer wenst tevens met verwijzing naar de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 31 oktober 2019 (Link naar de brief: https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2019/10/31/tk-voornemens-met-betrekking-tot-de-uavg-en-avg/tk-voornemens-met-betrekking-tot-de-uavg-en-avg.pdf) geen aansprakelijkheid te accepteren voor eventuele opgelegde boetes door de Autoriteit Persoonsgegevens aan Opdrachtgever. Opdrachtnemer is aansprakelijk voor schade conform de Overeenkomst en de Autoriteit Persoonsgegevens zal indien daartoe aanleiding is rechtstreeks aan Opdrachtnemer een boete opleggen. Opdrachtgever zal zich zelfstandig moeten verdedigen tegen aan haar opgelegde boetes, daarbij kan de boeteoplegging en/of de omvang daarvan afhankelijk zijn van omstandigheden die uitsluitend Opdrachtgever betreffen, zoals bijvoorbeeld recidive en de omvang en omzet van de onderneming. Het is onacceptabel dat Opdrachtnemer hierdoor benadeeld wordt en er eventuele cummulaties van boetes zou kunnen plaatsvinden. Partijen zullen erop moeten vertrouwen dat de Autoriteit Persoonsgegevens adequaat onderzoek doet aan welke partij een eventuele boete opgelegd moet worden. Kan Opdrachtgever dit bevestigen? Indien Opdrachtgever hier niet mee akkoord kan gaan verzoekt Opdrachtnemer de volgende aanpassing: '(...)'. Onder schade wordt mede begrepen een door de toezichthoudende autoriteit opgelegde boete, indien en voor zover deze boete qua aard en omvang rechtstreekt aan Wederpartij opgelegd had kunnen worden.' Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Dit kunnen wij niet bevestigen. Zie de antwoorden op vragen 356 en 368. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om de aansprakelijkheid voor een door de toezichthoudende autoriteit opgelegde boete uit te sluiten of te beperken tot boetes die qua aard en omvang rechtstreeks aan Wederpartij hadden kunnen worden opgelegd. Daarbij wordt tevens gewezen op artikel 11.16 van de Raamovereenkomst. Artikel 26.4 onder d ARBIT-2022 en artikel 11.16 van de Raamovereenkomst blijven ongewijzigd.
378	ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18	4	Wij willen graag voorstellen om artikel 26 lid 4 sub c te vervangen door de volgende tekst: "In geval van aanspraken van derden wegens schending van intellectuele eigendomsrechten onder de voorwaarden als opgenomen in artikel 8 met dien verstande dat aansprakelijkheid voor schade bij Opdrachtgever zelf is beperkt tot hetgeen is overeengekomen in de voorgaande leden (artikel 26.1, 26.2 en 26.3)." Gaat u	Dit is niet akkoord. Zie de antwoorden op vragen 370 en 356. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om de uitzondering van artikel 26.4 onder c ARBIT-2022 te beperken tot aanspraken van derden of schade van Opdrachtgever zelf alsnog onder de aansprakelijkheidsbeperkingen van artikel 26.2 en 26.3 te brengen. Artikel 26.4 onder c ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
379	ARBIT 2022	Artikel 28 Gebreken in de samenwerking met andere programmatuur of apparatuur	19	art. 28 ARBIT-2022	Artikel 28 ARBIT-2022 is niet van toepassing op de onderhavige dienstverlening. Bent u derhalve bereid dit artikel buiten toepassing te verklaren?	Nee. Wij wijzen dit voorstel af. Ook bij de uitvoering van pentesten kan de Prestatie in samenhang met andere bij Opdrachtgever in gebruik zijnde programmatuur en/of producten functioneren en kan overleg met andere betrokken leveranciers noodzakelijk zijn om de oorzaak van een probleem te achterhalen en zo mogelijk een oplossing te vinden. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding artikel 28 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren. Artikel 28 ARBIT-2022 blijft dan ook van toepassing.
380	ARBIT 2022	Artikel 28 Gebreken in de samenwerking met andere programmatuur of apparatuur			Bent u bereid om aan dit artikel toe te voegen: "voor zover dat niet is strijd is met enig wettelijke bepaling of beroeps- en gedragsregels." Zo nee, waarom niet?	Nee. Wij wijzen dit voorstel af. Artikel 28 ARBIT-2022 verplicht Wederpartij op verzoek deel te nemen aan overleg en mee te werken aan het achterhalen van de oorzaak en het zo mogelijk vinden van een oplossing. De voorgestelde toevoeging is daarvoor niet nodig. Deze verplichting ontslaat Wederpartij niet van de verplichting toepasselijke wet- en regelgeving na te leven. Artikel 28 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
381	ARBIT 2022	Artikel 29 Verzekering			29.3 Verzekering Als beursgenoteerde onderneming en op basis van de afspraken met onze verzekeraar kunnen wij helaas geen inzage geven in de polis, de bewijzen van premiebetaling of eventuele eerdere claims onder onze polis. Uit de toelichting op de ARBIT blijkt dat het mogelijk is om in plaats daarvan een kopie te verstrekken van het door de verzekeraar afgegeven certificaat waaruit blijkt dat de omvang van de verzekeringsdekking voldoet aan de door u gestelde verzekeringseis. Kunt u akkoord gaan met het verstrekken van een dergelijk certificaat?	Nee. Wij wijzen dit voorstel af. Artikel 29.3 ARBIT-2022 vereist op verzoek bewijs van premiebetaling en, behoudens voor zover wettelijke verplichtingen daaraan in de weg staan, mededeling van eerdere claims onder dezelfde polis in het lopende verzekeringsjaar. De bepaling houdt daarmee reeds rekening met situaties waarin wettelijke beperkingen de verstrekking van bepaalde informatie verhinderen. Een verzekeringscertificaat treedt niet zonder meer in de plaats van deze verplichtingen. Artikel 29.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
382	ARBIT 2022	Artikel 29 Verzekering	19	art. 29.3 ARBIT-2022	Art. 29.3 ARBIT-2022 bepaalt dat Opdrachtnemer mededeling doet van eerdere claims onder de verzekeringspolis in het lopende verzekeringsjaar. Wij zijn niet bereid dergelijke mededelingen te doen. Bent u bereid de woorden: "...", waarbij Wederpartij, behoudens in het geval wettelijke verplichtingen daaraan in de weg staan, mededeling doet van eerdere claims onder dezelfde polis in het lopende verzekeringsjaar" van art. 29.3 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren? Ontbinding en opzegging (art. 30 ARBIT-2022 eerste en tweede zin) Art. 30.6 ARBIT-2022 eerste en tweede zin biedt de Opdrachtgever de mogelijkheid om een Opracht met onmiddellijke ingang eenzijdig te beëindigen. Dit is onredelijk en nadelig voor Opdrachtnemer. Graag zouden wij hier een redelijke opzegtermijn afspreken. Daarnaast zouden wij deze opzegmogelijkheid wederkerig willen maken, zodat ook Opdrachtnemer in een dringend geval kan opzeggen. Bent u bereid art. 30.6 ARBIT-2022 eerste en tweede zin te vervangen voor de volgende zinsede: "De Overeenkomst kan door zowel Opdrachtgever als Wederpartij door middel van een aangetekend schrijven worden opgezegd met inachtneming van een redelijke termijn van ten minste vier weken. Indien Opdrachtgever opzegt vindt in dat geval afrekening plaats op basis van het bepaalde in artikel 30.7 t/m 30.9."	Deel Verzekering - Zie het antwoord op vraag 381. Artikel 29.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd. Deel Ontbinding/Opzegging - Nee. Dit is niet akkoord. Artikel 30.6 ARBIT-2022 voorziet bewust in de mogelijkheid voor Opdrachtgever om de Overeenkomst op te zeggen, eventueel met onmiddellijke ingang. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding hieraan een minimale opzegtermijn te verbinden of deze opzeggemoedigheid wederkerig te maken. Artikel 30.7 tot en met 30.9 ARBIT-2022 voorzien reeds in de financiële afwikkeling bij opzegging. Artikel 30.6 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
383	ARBIT 2022	Artikel 29 Verzekering	Art 29.2		Gelet op onze vraag bij artikel 26.3, bent u bereid de dekking van de verzekering in overeenstemming te brengen met de in dit artikel 26.3 voorgestelde bedragen?	Nee, daartoe zijn wij niet bereid. De voorgestelde wijziging van artikel 26.3 ARBIT-2022 wordt niet overgenomen, zie ook het antwoord op vraag 360. De Aanbestedende dienst ziet in dat kader evenmin aanleiding artikel 29.2 ARBIT-2022 aan te passen. Artikel 29.2 ARBIT-2022

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
384	ARBIT 2022	Artikel 29 Verzekering	19	1	<p>Op grond van afspraken met onze verzekeraar is het ons niet toegestaan derden (waaronder cliënten) inzage te geven in de verzekeringspolis of afzonderlijke polisvoorwaarden. Wel kunnen wij als alternatief een bewijs van verzekering overleggen, zijnde een verklaring van de verzekeraar waarin staat dat wij afdoende verzekerd zijn.</p> <p>Kunnen wij volstaan met een bewijs van verzekering dat als standaard door onze verzekeraar wordt afgegeven en waaruit blijkt dat wij voldoen aan de door u gestelde eisen zoals opgenomen in artikel 29.3</p>	Nee, daarmee kan niet worden volstaan. Zie het antwoord op vraag 381. Artikel 29.3 ARBIT-2022 verlangt geen inzage in de verzekeringspolis of afzonderlijke polisvoorwaarden. Een standaard bewijs van verzekering treedt niet zonder meer in de plaats van de in artikel 29.3 ARBIT-2022 opgenomen verplichtingen.
385	ARBIT 2022	Artikel 29 Verzekering			<p>Verwijzing: ARBIT-2022 art. 29.3; Addendum art. 12.2 (onbeperkte aansprakelijkheid)</p> <p>Vraag: Artikel 29.3 ARBIT verplicht de Opdrachtnemer tot mededeling van eerdere claims onder dezelfde verzekeringspolis. Bij een onbeperkte aansprakelijkheid voor cyberbeveiligingstekortkomingen (Addendum art. 12.2) en de daarbij behorende verzekeringsystematiek is deze verplichting problematisch: claimhistorie onder een beroepsaansprakelijkheidspolis betreft vertrouwelijke informatie die de concurrentiepositie en onderhandelingspositie van de Opdrachtnemer wezenlijk kan schaden. Kan de Aanbestedende Dienst artikel 29.3 ARBIT buiten toepassing verklaren, dan wel de informatieverplichting beperken tot een verklaring van de verzekeraar dat adequate dekking bestaat?</p> <p>Toelichting: De verplichting tot openbaarmaking van claimhistorie raakt de bedrijfsvertrouwelijkheid van de Opdrachtnemer en kan zijn marktpositie ondermijnen. Een verklaring van de verzekeraar dat adequate dekking bestaat, biedt de Aanbestedende Dienst dezelfde zekerheid zonder de concurrentiepositie van de Opdrachtnemer te schaden. Dit is in lijn met het proportionaliteitsbeginsel en de gangbare praktijk bij complexe raamovereenkomsten.</p>	Zie het antwoord op vraag 381. De aangevoerde bedrijfsvertrouwelijkheid en artikel 12.2 van het Addendum Cyberbeveiliging geven de Aanbestedende dienst geen aanleiding artikel 29.3 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren of de daarin opgenomen informatieverplichting te beperken tot een verklaring van de verzekeraar. Artikel 29.3 ARBIT-2022 houdt reeds rekening met gevallen waarin wettelijke verplichtingen aan het verstrekken van informatie in de weg staan. Artikel 29.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
386	ARBIT 2022	Artikel 29 Verzekering	11	29.3	Wij kunnen niet akkoord gaan met het bepaalde in artikel 29.3, daar wij geen mededelingen doen van eerdere claims onder de verzekering. Dit beschouwen wij als bedrijfsvertrouwelijke informatie. Wij verzoeken u daarom artikel 29.3 als volgt aan te passen: "Wederpartij overlegt op verzoek onverwijld bewijs van premiebetaling aan Opdrachtgever." Kunt u hiermee instemmen?	Zie de antwoorden op vragen 381 en 385. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de verplichting tot mededeling van eerdere claims uit artikel 29.3 ARBIT-2022 te schrappen. Artikel 29.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
387	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			<p>30.3 Wijziging zeggenschap</p> <p>Wij zijn van mening dat de overeenkomst alleen dan zou kunnen worden ontbonden wanneer er sprake is van een ingrijpende wijziging in de zeggenschap. Anders zou dit bijvoorbeeld betekenen dat wij geen interne herstructurering zouden kunnen doorvoeren zonder het risico op ontbinding. Bovendien zal de geen effect hebben op de uitvoering van de overeenkomst. Bent u bereid deze ontbindingsgrond buiten toepassing te verklaren, mits er geen sprake zal zijn van enige benadeling voor Opdrachtgever als gevolg</p>	Nee, daartoe zijn wij niet bereid. Artikel 30.3 ARBIT-2022 ziet reeds op een ingrijpende wijziging in de zeggenschap over de activiteiten van de onderneming van Wederpartij. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze ontbindingsgrond buiten toepassing te verklaren indien Wederpartij van mening is dat een wijziging geen nadelige gevolgen heeft voor Opdrachtgever. Artikel 30.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
388	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			<p>30.4 Aanbestedende Dienst kan de Overeenkomst ook op de in artikel 30.3 aangegeven wijze ontbinden. Indien hij op goede gronden aanneemt dat de rechter op een daartoe strekkende vordering op grond van afdeling 4.3.1 van de Aanbestedingswet 2012 de overeenkomst zal vernietigen. Wederpartij heeft alsdan aanspraak op vergoeding van in redelijkheid voor de uitvoering van de Overeenkomst gemaakte kosten en in verband daarmee in redelijkheid voor de toekomst reeds aangegane verplichtingen. Indien Aanbestedende Dienst echter aantoonde dat de onrechtmatigheid (mede) aan Wederpartij toerekenbaar is, komt Wederpartij geen vergoeding toe.</p> <p>De vraag: Het is niet redelijk dat, indien de in dit artikel opgenomen omstandigheden zich voordoen, deze geheel voor rekening en risico van Inschrijver komen. Graag de zin "Indien Aanbestedende Dienst echter aantoonde geen vergoeding toe" verwijderen. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?</p>	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 30.4 ARBIT-2022 bepaalt reeds dat Wederpartij in beginsel aanspraak heeft op vergoeding van de daarin genoemde kosten en verplichtingen. Indien Opdrachtgever echter aantoonde dat de onrechtmatigheid mede aan Wederpartij toerekenbaar is, komt Wederpartij geen vergoeding toe. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze risicoverdeling te wijzigen. Artikel 30.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
389	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			<p>30.4 Vernietiging door rechter</p> <p>Beëindiging dient naar onze redelijke mening slechts mogelijk te zijn indien de rechter daadwerkelijk overgaat tot vernietiging van de overeenkomst op grond van de aanbestedingswet. Wij stellen voor om de woorden "hij op goede gronden aanneemt dat" te schrappen. Stemt u daarmee in? Zoniet, dan graag een</p>	Nee, daarmee stemmen wij niet in. Artikel 30.4 ARBIT-2022 voorziet bewust in de mogelijkheid de Overeenkomst te ontbinden indien Opdrachtgever op goede gronden aanneemt dat de rechter de Overeenkomst op grond van afdeling 4.3.1 van de Aanbestedingswet 2012 zal vernietigen. Van Opdrachtgever kan niet worden verlangd dat in een dergelijk geval steeds een definitieve rechterlijke uitspraak wordt afgewacht. Artikel 30.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
390	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			<p>30.4 Vernietiging door rechter</p> <p>Naar onze mening is het redelijk dat de vergoeding in verhouding staat tot de ernst van de toerekenbaarheid. Anders zou immers een onevenredig groot risico bij Opdrachtnemer worden gelegd. Wij stellen de volgende aanpassing voor:</p> <p>"Indien Opdrachtgever echter aantoonde dat de onrechtmatigheid (mede) aan Wederpartij toerekenbaar is, komt Wederpartij een vergoeding toe die in verhouding staat tot de mate van toerekenbaarheid."</p> <p>Akkoord? Zoniet, dan graag een duidelijke motivering.</p>	Dat is niet akkoord. Zie ook het antwoord op vraag 388. Artikel 30.4 ARBIT-2022 bepaalt dat, indien Opdrachtgever aantoonde dat de onrechtmatigheid mede aan Wederpartij toerekenbaar is, Wederpartij geen vergoeding toekomt. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding hiervoor een vergoeding naar rato van de mate van toerekenbaarheid in de plaats te stellen. Artikel 30.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
391	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			<p>30.6 Opzegging</p> <p>Indien Opdrachtgever de Opdracht met onmiddellijke ingang opzegt, worden wij onder meer geconfronteerd met vrijgekomen personeel, welke wij op dat moment niet direct bij een andere Opdrachtgever zullen kunnen inzetten. Wij verzoeken u dan ook om ofwel te voorzien in een vergoeding voor leegloop van personeel ofwel een redelijke opzegtermijn van ten minste 3 maanden te hanteren. Bent u daartoe bereid? Zoniet, waarom dan niet en in hoeverre kunt u er dan wel mee instemmen?</p>	Nee, daartoe zijn wij niet bereid. Zie ook het antwoord op vraag 382. Artikel 30.6 ARBIT-2022 voorziet bewust in de mogelijkheid voor Opdrachtgever om de Overeenkomst eventueel met onmiddellijke ingang op te zeggen. De financiële gevolgen van een opzegging zijn geregeld in artikel 30.7 tot en met 30.9 ARBIT-2022. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding daarnaast een vergoeding voor leegloop van personeel of een minimale opzegtermijn van drie maanden op te nemen. Artikel 30.6 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
392	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			<p>30.7 Gevolgen opzegging</p> <p>In onderhavig geval is sprake van een Opdracht als bedoeld in artikel 30.7. Ingeval Opdrachtgever opzegt, is het aannemelijk dat wij schade lijden als bedoeld in de artikelen 30.8b en c. Wij stellen voor de artikelen 30.8b en c van overeenkomstige toepassing te verklaren op de afrekening als bedoeld in dit artikel 30.7. Stemt u daarmee in? Zoniet, dan graag een toelichting daarop.</p>	Nee, daarmee stemmen wij niet in. Artikel 30.7 en artikel 30.8 ARBIT-2022 kennen ieder een eigen toepassingsgebied en een daarop toegesneden regeling voor de financiële afwikkeling bij opzegging. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de in artikel 30.8 onder b en c opgenomen vergoedingscomponenten van overeenkomstige toepassing te verklaren op artikel 30.7. Artikel 30.7 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
393	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			<p>Beëindiging van de overeenkomst zou naar onze mening slechts mogelijk kunnen zijn wanneer de ernst van de tekortkoming dit rechtvaardigt. Daarnaast heeft de term 'ontbinden' juridisch gezien het gevolg dat Opdrachtnemer de geleverde diensten moet terugnemen en het betaalde moet terugbetalen. Gelet op de aard van de Opdracht is dit een slecht uitvoerbaar en voor beide Partijen onwenselijk en onredelijk gevolg. Wij verzoeken u daarom om in een apart artikelid aan de ARBIT toe te voegen: 'Voor zover in de Voorwaarden en de Overeenkomst wordt gesproken over 'ontbinden' geldt dat dit enkel geldt voor toekomstige verplichtingen en geen ongedaanmakingsverplichtingen met zich brengt.'</p> <p>Kunt u hiermee akkoord gaan? Zoniet, waarom niet?</p>	Nee, daarmee stemmen wij niet in. Ontbinding brengt op grond van het wettelijke systeem in beginsel ongedaanmakingsverbintenissen met zich mee. Voor zover ongedaanmaking van een reeds verrichte Prestatie naar haar aard niet mogelijk is, voorziet het wettelijke systeem in de gevolgen daarvan. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de werking van ontbinding contractueel te beperken tot uitsluitend toekomstige verplichtingen. Artikel 30 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
394	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging		Art 30.1	<p>De term 'ontbinden' heeft juridisch gezien het gevolg dat Gegadigde de geleverde diensten moet terugnemen en dat Gegadigde de door de Aanbestedende Dienst betaalde facturen moet terugbetalen. Gelet op de aard van de Opdracht is dit slecht uitvoerbaar. Gegadigde vraagt u daarom het volgende toe te voegen: "Voor zover in de voorwaarden en de Overeenkomst wordt gesproken over 'ontbinden' geldt dat dit enkel geldt voor toekomstige verplichtingen en geen ongedaanmakingsverplichtingen met zich meebrengt." Kunt u hiermee akkoord gaan? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?</p>	Zie het antwoord op vraag 393. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de gevolgen van ontbinding te beperken tot uitsluitend toekomstige verplichtingen of ongedaanmakingsverbintenissen contractueel uit te sluiten. Artikel 30 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
395	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			<p>Er kunnen omstandigheden zijn waardoor wij gedwongen zijn om de overeenkomst met onmiddellijke ingang te beëindigen omdat de uitvoering daarvan in strijd zou zijn met wet- en regelgeving en/of beroepsregels. Wederpartij maakt namelijk deel uit van een groep waartoe ook een accountantsorganisatie behoort, waardoor regels t.a.v. onafhankelijkheid op haar doorwerken. Bent u bereid om de volgende tekst aan artikel 30 toe te voegen? "Wederpartij is gerechtigd de Overeenkomst met onmiddellijke ingang te beëindigen indien de uitvoering daarvan (gedeeltelijk) onwettig of anderszins onrechtmatig zou zijn, dan wel in strijd zou komen met de onafhankelijkheids- of beroepsregels."</p>	Nee, de voorgestelde tekst wordt niet toegevoegd. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding een aanvullende bevoegdheid voor Wederpartij op te nemen om de Overeenkomst met onmiddellijke ingang te beëindigen indien de uitvoering daarvan in strijd zou komen met wet- en regelgeving, onafhankelijkheidsregels of beroepsregels. Artikel 30 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
396	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	Art 30.2		Gegadigde acht het niet redelijk dat een situatie van overmacht leidt tot een mogelijkheid tot ontbinding, nu dit een ongedaanmakingsverplichting met zich meebrengt. De aard van de dienstverlening van Gegadigde brengt mee dat een ongedaanmakingsverplichting praktisch lastig hanteerbaar is en daarbovenop is het niet redelijk dat een situatie van overmacht resulteert in het moeten terugbetalen van de vergoeding. Kunt u derhalve bevestigen dat een situatie van overmacht slechts zal kunnen leiden tot een opzeggingsbevoegdheid? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?
397	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	12	Nieuw lid X.X	Ontbrekende bepaling 2 - Er is geen (tussentijdse) opzeggingsmogelijkheid opgenomen voor partijen. Er zijn echter omstandigheden denkbaar waaronder van geen der partijen kan worden gevergd dat de overeenkomst nog langer wordt voortgezet. Bent u daarom bereid de volgende bepaling op te nemen: "X.X Ieder der partijen is bevoegd de Overeenkomst met onmiddellijke ingang door opzegging te beëindigen, indien redelijkerwijs te verwachten is dat de Opdracht, zonder dat er sprake is van een toerekenbare tekortkoming door een van de partijen, niet (meer) kan of zal worden uitgevoerd zoals door partijen is overeengekomen. Wederpartij is bovendien bevoegd de Overeenkomst door opzegging te beëindigen, indien van haar in redelijkheid niet (meer) verlangd kan worden dat zij de Opdracht uitvoert zoals door partijen is overeengekomen."
398	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20		Opdrachtnemer is van mening dat er altijd sprake moet zijn van verzuim voordat Partijen de Overeenkomst mogen opzeggen (overnemend hetgeen in de Overeenkomst is vastgelegd). Opdrachtnemer verzoekt in het kader van proportionaliteit en objectiviteit hier vast te houden aan de bewoording uit artikel 30.1 ARBIT 2018, zijnde: 'Onverminderd hetgeen overigens in de Overeenkomst is vastgelegd, kan elk van de partijen de Overeenkomst door middel van een aangetekend schrijven buiten rechte geheel of gedeeltelijk ontbinden indien de andere partij in verzuim is dan wel nakoming blijvend of tijdelijk onmogelijk is.' Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?
399	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20		Opdrachtnemer stelt voor dit artikel als volgt te herformuleren: "In geval van overmacht gaan partijen niet eerder tot ontbinding over dan na het verstrijken van een termijn van 60 Werkdagen gerekend vanaf de datum waarop de omstandigheid die de overmacht oplevert ontstond." Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?
400	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20		Opdrachtnemer stelt voor om dit artikel als volgt te herformuleren: "Opdrachtgever kan zonder voorafgaande aanmaning of ingebrekestelling met onmiddellijke ingang buiten rechte de Overeenkomst schriftelijk ontbinden, indien Wederpartij (voortloper) surseance van betaling aanvraagt, Wederpartij zijn faillissement aanvraagt of in staat van faillissement wordt verklaard, de onderneming van Wederpartij wordt ontbonden, Wederpartij zijn onderneming staakt, sprake is van een ingrijpende wijziging in de zeggenschap over de activiteiten van de onderneming van Wederpartij die een nadelig effect heeft voor Opdrachtgever, op een aanmerkelijk deel van het vermogen van Wederpartij beslag wordt gelegd of Wederpartij anderszins niet langer in staat moet worden geacht de verplichtingen uit de Overeenkomst na te komen. Deze bevoegdheid geldt ook indien zich gedurende de looptijd van de Overeenkomst ten aanzien van Wederpartij uitsluitingsgronden voordoen als bedoeld in artikel 2.86 Aanbestedingswet." Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?
401	ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging			Vervwijzing: ARBIT-2022 art. 30.3; ROK art. 4.1; art. 8.4 ROK Vraag: De ontbindingsgronden in artikel 30.3 ARBIT en de ROK zijn uitsluitend ten gunste van de Opdrachtgever geformuleerd. De Opdrachtnemer beschikt niet over een spiegelbeeldige mogelijkheid tot ontbinding bij wanprestatie of surseance van de zijde van een Deelnemer. Gelet op het feit dat de Opdrachtnemer opereert in de beveiligde systemen van Deelnemers — met de daaraan verbonden aansprakelijkheids- en nalevingsrisico's — kan een situatie ontstaan waarin voortzetting van de overeenkomst met een Deelnemer die niet aan zijn verplichtingen voldoet, een onaanvaardbaar risico vormt. Is de Aanbestedende Dienst bereid de ontbindingsgronden wederkerig te formuleren? Toelichting: Het beginsel van wederkerigheid is een kernbeginsel van het Nederlandse verbintenissenrecht (art. 6:265 BW). Een eenzijdig ontbindingsrecht staat op gespannen voet met dit beginsel en met de Gids Proportionaliteit (hoofdstuk 4.4.1). In het bijzonder bij penetratietesten — waarbij de Opdrachtnemer blootstaat aan onbeperkte aansprakelijkheid en ABRO-verplichtingen — is het niet redelijk om de Opdrachtnemer te binden aan een overeenkomst met een Deelnemer die zijn medewerkingsverplichtingen, beveiligingsverantwoordelijkheden of betalingsverplichtingen structureel niet nakomt.
402	ARBIT 2022	Artikel 32 Exitclausule			32.2 Anders dan in geval van ontbinding van de Overeenkomst krachtens het bepaalde in artikel 30 leden 1 of 3, verricht Wederpartij de in artikel 32.1 bedoelde diensten tegen de in de Overeenkomst bepaalde tarieven en condities of, bij gebreke daarvan, tegen de in het algemeen door Wederpartij gehanteerde tarieven en nader overeen te komen condities. De kosten van de in artikel 32.1 bedoelde diensten zijn voor rekening van Wederpartij indien sprake is van een toerekenbaar tekortschieten door Wederpartij, waaronder begrepen de situatie bedoeld in de laatste volzin van artikel 30.4. De vraag: De kosten van de exit worden in alle gevallen door Inschrijver aan de Aanbestedende Dienst in rekening gebracht onafhankelijk van de reden waarom de overeenkomst eindigt. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?
403	ARBIT 2022	Artikel 32 Exitclausule	13	32.3 en 32.4	Het bepaalde in deze artikelen is onzes inziens reeds afdoende geregeld in artikel 17.4 ARBIT. Om enige tegenstrijdigheid tussen de bepalingen te voorkomen, verzoeken wij u artikel 32.3 en 32.4 buiten toepassing te verklaren. Kunt u hiermee instemmen?
404	ARBIT 2022	Artikel 32 Exitclausule	21		In dit artikel gaat het over genereerde gegevens. Het is Opdrachtnemer echter onduidelijk welke gegevens hiermee bedoeld worden en kan derhalve niet beoordelen of het (technisch) mogelijk is om deze gegevens te retourneren. Kan Opdrachtgever SMART maken op welke gegevens hier bedoeld wordt? Indien dat niet mogelijk is, is Opdrachtgever er akkoord mee in een later stadium overeenstemming te bereiken over welke gegevens wel of niet worden teruggegeven?
405	ARBIT 2022	Artikel 32 Exitclausule	21	art. 32.1 ARBIT 2022	In dit artikel is opgenomen dat Opdrachtnemer alle ter hand gestelde documenten, etc. aan Opdrachtgever moet afgeven indien de Overeenkomst eindigt. Het is niet duidelijk wat dit betekent, want de opgeslagen zijn in back-up media of andere elektronische gegevensopslag systemen in overeenstemming met algemene systeem archivering of back-up richtlijnen?
406	ARBIT 2022	Artikel 32 Exitclausule	21		Opdrachtnemer verzoekt in dit artikel de volgende wijziging: 'diensten (...) zijn voor rekening van Wederpartij indien en voor zover (...) Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?'
407	ARBIT 2022	Artikel 32 Exitclausule	21	4	Vanwege automatische back-up procedures is het niet mogelijk om direct informatie te verwijderen na beëindiging van de overeenkomst. De automatische back ups worden periodiek overschreven door nieuwe back-ups. Dit houdt in dat als de informatie van de gegevensdragers wordt verwijderd dat de volgende back-up van de systemen deze informatie ook niet meer bevatten. Dus de informatie wordt uiteindelijk wel verwijderd, maar we hebben geen invloed op de automatische back ups. Tevens zijn we (wettelijke) verplicht om bepaalde informatie behouden voor aanhouden werkdoosier. Vandaar dat wij u willen verzoeken of de volgende bewoording aan artikel 32 kan worden toegevoegd: "Het is wederpartij toegestaan om informatie te bewaren die redelijkerwijs niet handmatig kan worden verwijderd vanwege automatische back-up procedures. Tevens is het de Wederpartij toegestaan om één kopie van de informatie te bewaren te behoeve van de verplichting tot het aanhouden van een werkdoosier."
408	ARBIT 2022	Artikel 32 Exitclausule			Wederpartij kan niet bij voorbaat de in artikel 32.1 genoemde werkzaamheden uitvoeren en kosteloos verrichten. Dit kan alleen als (i) wet- en regelgeving zich hier niet tegen verzet en (ii) de gegevens door (intern) bewaard van Wederpartij mogen worden vernietigd. Bent u bereid dit toe te voegen als uitzondering op de artikelen 32.1 en 32.2? Zo nee, waarom niet?

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
409	ARBIT 2022	Artikel 32 Exitclausule	21		Zie tevens vraag bij artikel 32.4. Alvorens zich te kunnen committeren aan dit artikel is het voor Opdrachtnemer van belang om duidelijkheid te hebben over welke gegevens het hier concreet gaat. Kan Opdrachtgever dit specificeren? Zo niet, is Opdrachtgever bereid om aan artikel 32.4 toe te voegen dat Partijen later overeenkomen welke gegevens hieronder vallen, aangezien het (technisch) onmogelijk is alle gegenereerde gegevens beschikbaar te houden, laat staan voor onbelemmerde inzage? Opdrachtnemer verzoekt in dit kader in ieder geval de garantieverplichting om te zetten naar een verplichting. Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Nee, daarmee stemmen wij niet in. Voor de reikwijdte van het begrip 'gegenereerde gegevens' verwijzen wij naar het antwoord op vraag 404. De garantie in artikel 32.5 ARBIT-2022 is bedoeld om te waarborgen dat Opdrachtgever tijdens de transitie of re-transitie toegang houdt tot de betreffende gegevens. Eventuele technische of organisatorische beperkingen aan de zijde van Wederpartij vormen geen aanleiding om deze garantie af te zwakken. Artikel 32.4 en 32.5 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.
410	ARBIT 2022	Artikel 33 Overname van personeel, omkoping en belangenverstrengeling			19.2 VOG Wij nemen de privacy van onze medewerkers serieus. Privacygevoelige informatie van onze medewerkers, zoals een VOG, wordt centraal en beveiligd opgeslagen binnen onze organisatie. Zodra een VOG in ons systeem wordt opgenomen, informeren wij u dat voor de betreffende medewerker een VOG bij ons aanwezig is. Desgewenst kunt u hierin inzage vragen. De VOG zal dus niet fysiek aan u worden verzonden. Kunt u daarmee instemmen?	Nee, daarmee stemmen wij niet in. De Aanbestedende dienst hecht belang aan de naleving van de gestelde integriteitseisen en behoudt het recht om de geldigheid en inhoud van de VOG van de betreffende medewerker te controleren. Een enkele bevestiging dat een VOG bij Wederpartij aanwezig is, is daarvoor onvoldoende. De voorgestelde werkwijze, waarbij de VOG uitsluitend bij Wederpartij wordt bewaard en slechts op de door Wederpartij aangeboden wijze kan worden ingezien, wordt daarom niet overgenomen. Wederpartij dient het VOG-document op verzoek aan Opdrachtgever ter controle beschikbaar te stellen overeenkomstig de gestelde eisen. Deze eisen blijven ongewijzigd.
411	ARBIT 2022	Artikel 37 Geschillen en toepasselijk recht			Verwijzing: ARBIT-2022 art. 37; ROK; Addendum art. 12.2 (onbeperkte aansprakelijkheid) Vraag: De aanbestedingsdocumenten bevatten geen expliciete verjarings- of vervalt termijn voor vorderingen van de Opdrachtgever jegens de Opdrachtnemer. Bij een vierjarige raamovereenkomst met onbeperkte aansprakelijkheid voor cyberbeveiligingskortkomingen (Addendum art. 12.2) ontstaat een situatie waarin de Opdrachtnemer gedurende onbepaalde tijd blootstaat aan vorderingen. Kan de Aanbestedende Dienst een contractuele vervalt termijn opnemen, bijvoorbeeld van twee jaar na afronding van de betreffende Nadere Overeenkomst? Toelichting: Het ontbreken van een vervalt- of verjaringstermijn, gecombineerd met onbeperkte aansprakelijkheid, leidt tot een onhoudbare risicopositie die voor geen enkele marktpartij adequaat verzekeraar is. Verzekeringspolissen kennen standaard een claims-made of occurrence-basis met gedefinieerde naclaimtermijnen; een contractuele open-ended aansprakelijkheid is hiermee niet te reconciliëren. Een vervalt termijn van twee jaar na afronding van de NOK is marktconform, stelt de Opdrachtnemer in staat zijn verzekeringsverplichtingen adequaat in te richten, en laat de Opdrachtgever ruim voldoende tijd om eventuele gebreken te signaleren en te adresseren.	Nee, daarmee stemmen wij niet in. De Aanbestedende dienst ziet, gelet op de aard van de dienstverlening en de belangen die met informatiebeveiliging zijn gemeeld, geen aanleiding om een contractuele vervalt termijn van twee jaar na afronding van een Nadere Overeenkomst op te nemen. Op eventuele vorderingen zijn de toepasselijke wettelijke verjaringsregels van het Nederlandse recht van toepassing.
412	ARBIT 2022	Artikel 4 Onderzoek- en informatieverplichting	5	4 (nieuw voorgesteld lid 4.5)	Er ontbreekt een bepaling over de juistheid van informatie die u aan ons verstrekt in het kader van de uitvoering van deze Opdracht. Om onze werkzaamheden correct uit te voeren, is het van belang dat de juiste, volledige en betrouwbare informatie wordt aangeleverd en wij daarvan mogen uitgaan. De informatie die u aan ons verstrekt is immers het uitgangspunt van onze werkzaamheden. Bent u bereid de volgende bepaling aan artikel 4 toe te voegen: "4.5 Wederpartij mag uitgaan van de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid van de aan Wederpartij verstrekte informatie, ook indien deze van derden afkomstig	Nee, daartoe zijn wij niet bereid. Artikel 4 ARBIT-2022 regelt de onderzoek- en informatieverplichtingen van partijen. De voorgestelde bepaling, op grond waarvan Wederpartij zonder voorbehoud mag uitgaan van de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid van verstrekte informatie, ook indien deze van derden afkomstig is, doet onvoldoende recht aan de eigen onderzoeksplicht en professionele verantwoordelijkheid van Wederpartij. Bij eventuele onduidelijkheden dient Wederpartij overeenkomstig artikel 4.3 ARBIT-2022 tijdig navraag te doen bij Opdrachtgever. Artikel 4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
413	ARBIT 2022	Artikel 4 Onderzoek- en informatieverplichting	n.v.t.	Nieuw artikel X.X	Ontbrekende bepaling 1 - De Opdracht zal door de betrokken beroepsbeoefenaren worden uitgevoerd met inachtneming van de voor hen geldende gedrags- en beroepsregels. Hiermee wordt in de voorwaarden en/of (concept) overeenkomst geen rekening gehouden. Ter bevestiging dat voornoemde regels gerespecteerd worden, stellen wij voor onderstaande bepaling op te nemen. Gaat u hiermee akkoord? "X.X. De Opdracht zal door Wederpartij worden uitgevoerd met inachtneming van de voor de bij de uitvoering van de Opdracht betrokken beroepsbeoefenaren geldende gedrags- en beroepsregels. Wederpartij is nimmer gehouden tot enig handelen of nalaten dat met de hiervoor bedoelde regels strijdig of onverenigbaar is."	Nee, dat is niet akkoord. De Aanbestedende dienst verwacht dat Wederpartij de Opdracht uitvoert met inachtneming van de toepasselijke wet- en regelgeving en de voor haar geldende beroeps- en gedragsregels. Dit laat de verplichtingen uit de Overeenkomst onverlet. De voorgestelde bepaling bevat een algemeen geformuleerde uitzondering op deze verplichtingen, zonder dat duidelijk is op welke beroeps- en gedragsregels deze betrekking heeft. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding de voorgestelde bepaling op te nemen.
414	ARBIT 2022	Artikel 5 Kwaliteitsborging			artikel 5.3 - Zie opmerking bij artikel 11.8/11.9 concept Raamovereenkomst. Voorts neemt Inschrijver aan dat het in de raamovereenkomst bepaalde omtrent audit het in de Voorwaarden bepaalde opzij zet.	Dit is niet akkoord. Artikel 5 ARBIT-2022 vormt het algemene kader voor kwaliteitsborging, informatieverstreking en audits. De auditbepalingen in de Raamovereenkomst gelden in aanvulling daarop, voor zover daarin niet uitdrukkelijk anders is bepaald. Artikel 11.8 van de Raamovereenkomst bevat een aanvullende auditbevoegdheid en artikel 11.9 bevat specifieke bepalingen over de controle van facturen. Deze bepalingen zetten artikel 5.3 ARBIT-2022 niet opzij. De Aanbestedende dienst behoudt de auditbevoegdheden zoals opgenomen in de toepasselijke contractdocumenten. De betreffende bepalingen blijven ongewijzigd.
415	ARBIT 2022	Artikel 5 Kwaliteitsborging	10		Dit artikel is zeer breed geformuleerd. Het aanleveren van alle informatie om aan te tonen dat alle verplichtingen uit de Overeenkomst worden nagekomen is niet realistisch. Kan Opdrachtgever aangeven welke informatie zij in dit kader noodzakelijk acht, zodat Opdrachtnemer kan beoordelen of en onder welke voorwaarden dit haalbaar is? Daarbij het verzoek dit artikel als volgt aan te passen: "Wederpartij stelt, indien en voor zover mogelijk, op verzoek van Opdrachtgever de informatie ter beschikking die redelijkerwijs noodzakelijk is om aan te tonen dat de verplichtingen uit de Overeenkomst zijn en worden nagekomen. In het geval Opdrachtgever aanvullende informatie wenst, zullen Partijen afstemmen of en onder welke voorwaarden deze voorwaarden verstrekt kan worden." Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Nee, hiermee stemmen wij niet in. Artikel 5.2 ARBIT-2022 bepaalt dat Wederpartij op verzoek van Opdrachtgever alle informatie ter beschikking stelt die nodig is om aan te tonen dat de verplichtingen uit de Overeenkomst worden nagekomen. De voorgestelde toevoegingen, waaronder 'indien en voor zover mogelijk' en de voorwaarde dat partijen eerst overeenstemming bereiken over aanvullende informatieverstreking, beperken deze verplichting en de controlemogelijkheden van Opdrachtgever. Gelet op de aard van de dienstverlening en het belang van informatiebeveiliging acht de Aanbestedende dienst dit niet wenselijk. Artikel 5.2 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
416	ARBIT 2022	Artikel 5 Kwaliteitsborging	Art 5.4		Gegadigde gaat alleen akkoord met het dragen van de kosten van een audit als uit de audit blijkt dat Gegadigde haar verplichtingen van niet ondergeschikt belang onder de Overeenkomst niet is nagekomen. De Aanbestedende Dienst kiest er immers zelf voor om een audit uit te (laten) voeren en is zodoende ook redelijkerwijs degene die de kosten daarvan dient te dragen, tenzij is gebleken dat de Aanbestedende Dienst in ernstige mate is benadeeld danwel schade heeft geleden door de niet-nakoming van Gegadigde. Kunt u hiermee akkoord gaan? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 5.4 ARBIT-2022 bepaalt dat partijen ieder hun eigen kosten dragen in verband met informatieverstreking en audits, waaronder de kosten van door hen ingeschakelde derden. Deze kostenverdeling geldt ongeacht de uitkomst van de audit en waarborgt dat iedere partij verantwoordelijk blijft voor de kosten die zij zelf maakt. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding hiervan af te wijken. Artikel 5.4 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
417	ARBIT 2022	Artikel 5 Kwaliteitsborging	Art 5.3		In beginsel is Gegadigde akkoord met de medewerking aan een mogelijke audit door de Aanbestedende Dienst. Is de Aanbestedende Dienst bereid om aan deze bepaling toe te voegen dat de audit niet mag worden uitgevoerd door een concurrerende onderneming van de Gegadigde? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Nee, dat is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding artikel 5.3 ARBIT-2022 aan te vullen. In artikel 11.10 van de concept-Raamovereenkomst is reeds bepaald dat de uitvoerder van een audit of controle geen directe concurrent van Opdrachtnemer mag zijn. Tevens is daarin opgenomen dat een onafhankelijke uitvoerder voorafgaand aan de audit of controle een geheimhoudingsverklaring dient te ondertekenen. Hiermee is voldoende rekening gehouden met de belangen van Opdrachtnemer. Artikel 5.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
418	ARBIT 2022	Artikel 5 Kwaliteitsborging	10	2	Kunt u akkoord gaan met de vervanging van artikel 5.3 - 5.5 door de volgende bepalingen? Dit artikel wordt in zijn geheel vervangen door onderstaande tekst: 5.3 Wederpartij stelt Opdrachtgever in de gelegenheid de naleving van deze Overeenkomst periodiek te controleren. De controle kan namens Opdrachtgever worden uitgevoerd door een (externe) onafhankelijke professionele auditor voor zover deze auditor geen directe concurrent van Wederpartij is. Deze periodieke controle is beperkt tot het (maximaal één (1) keer per jaar) beantwoorden door Wederpartij van door Opdrachtgever schriftelijk gestelde vragen over de naleving van Wederpartij van relevante Wet- en regelgeving met betrekking tot de dienstverlening onder deze Overeenkomst. 5.4 Eenmaal per jaar zal Wederpartij een onafhankelijke auditor een SOC I of SOC II onderzoek laten verrichten naar de door Wederpartij genomen beveiligingsmaatregelen. Na schriftelijk verzoek van Opdrachtgever zal Wederpartij haar meest recente SOC I en/of SOC II rapport ter beschikking stellen dan wel enig ander rapport dat is gebaseerd op vergelijkbare of strengere standaarden. 5.5 Gelet op de op Wederpartij rustende geheimhoudingsverplichtingen ten opzichte van andere cliënten, erkent en accepteert Opdrachtgever dat Wederpartij aan Opdrachtgever en de onafhankelijke auditor die door Opdrachtgever wordt aangewezen, geen toegang zal geven tot haar IT-systemen en/of haar IT-infrastructuur.	Nee, dat is niet akkoord. De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde vervanging van artikel 5.3 tot en met 5.5 ARBIT-2022. De bestaande audit- en controlebevoegdheden zijn noodzakelijk om de naleving van contractuele verplichtingen en toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder verplichtingen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy, te kunnen controleren. Het beperken van de controlebevoegdheden tot jaarlijkse vragenlijsten en SOC-rapportages biedt onvoldoende waarborgen voor een effectieve controle op de naleving van de overeengekomen verplichtingen. Ook wordt niet ingestemd met een algemene uitsluiting van toegang tot IT-systemen en infrastructuur, voor zover dergelijke toegang in het kader van een audit noodzakelijk is en redelijkerwijs van Wederpartij kan worden verlangd. Artikel 5.3 tot en met 5.5 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord	
419	ARBIT 2022	Artikel 5 Kwaliteitsborging	5	5.3 en 5.4 (zie ook Bijlage 11 Addendum Cyberbeveiliging, art. 7.1, 8.1 en 9.3)	Op grond van deze artikelen bent u gerechtigd audits uit te (laten) voeren, waarvoor ieder haar eigen kosten draagt. Wij achten het niet wenselijk dat u het recht heeft onderzoek te (laten) doen naar de naleving van de Overeenkomsten. Dergelijke audits brengen veel kosten met zich. Daarnaast zou het bestaan van audits door of namens klanten, gezien de grote hoeveelheid klanten die wij bedienen, ertoe leiden dat onze bedrijfsvoering verstoord wordt. Kunt u bevestigen dat u geen audits zult (laten) uitvoeren? Indien u hiermee niet akkoord gaat, dan dient u de kosten voor dergelijke audits te dragen. U bent immers degene die een dergelijke audit wenst uit te (laten) voeren. De kosten dienen dan ook door u te worden gedragen, tenzij achteraf blijkt dat ons kwaliteitssysteem wezenlijke gebreken vertoont. Bovendien dient u dergelijke audits tijdig met ons af te stemmen en binnen gebruikelijke kantooruren te (laten) verrichten. Gaat u daarmee akkoord?	Nee, dat is niet akkoord. Zie ook de antwoorden op vragen 416 en 418. De Aanbestedende dienst behoudt het recht om audits uit te (laten) voeren overeenkomstig artikel 5.3 ARBIT-2022 en de toepasselijke bepalingen van de Raamovereenkomst en het Addendum Cyberbeveiliging. Deze controlebevoegdheden zijn noodzakelijk om de naleving van contractuele verplichtingen en toepasselijke wet- en regelgeving te kunnen toetsen. Voor de kostenverdeling geldt artikel 5.4 ARBIT-2022: partijen dragen ieder hun eigen kosten, ongeacht de uitkomst van de audit. Bij de uitvoering van audits wordt rekening gehouden met de redelijke belangen van Wederpartij en de afspraken in artikel 11.9 van de Raamovereenkomst. Een algemene beperking tot gebruikelijke kantooruren wordt niet overgenomen. De betreffende audit- en kostenbepalingen blijven ongewijzigd.
420	ARBIT 2022	Artikel 5 Kwaliteitsborging	10		Opdrachtnemer acht het niet redelijk dat zij zelf de kosten moet dragen voor vergaande informatieverstrekking en medewerking aan audits, tenzij uit de verstrekte informatie of uit de audits is gebleken dat Opdrachtnemer haar verplichtingen onder de Overeenkomst niet nakomt. Opdrachtnemer verzoekt derhalve de volgende aanpassing van dit artikel: 'Opdrachtgever draagt de kosten in verband met de in dit artikel bedoelde informatieverstrekking en audits, tenzij en voor zover blijkt dat Wederpartij tekort is geschoten in haar verplichtingen uit de Overeenkomst.' Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Nee, dat is niet akkoord. Zie ook het antwoord op vraag 416.
421	ARBIT 2022	Artikel 53 Arbeidsvoorwaarden	29	3	Uiteraard leven wij geldende wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsvoorwaarden en eventuele van toepassing zijnde cao's na. Wij kunnen echter niet op voorhand instemmen met uw verzoek om inzicht te geven in (individuele) arbeidsvoorwaardelijke afspraken gelet op het vertrouwelijk karakter hiervan. Uiteraard zijn wij bereid om met u in overleg te treden indien u aanleiding ziet om meer informatie van ons te ontvangen ten aanzien van arbeidsvoorwaarden. Eventuele verschaffing van aanvullende informatie zal geschieden voor zover het ons is toegestaan op grond van geldende wet- en regelgeving. We verzoeken u dan ook om de tekst van Artikel 53 lid 3, 4 en 5 in zijn geheel te vervangen door de volgende tekst: 'Partijen treden in onderling overleg indien Opdrachtgever aanleiding ziet om meer informatie te ontvangen ten aanzien van arbeidsvoorwaardelijke afspraken, zoals benoemd in lid 1 en 2 van dit artikel. Eventuele verschaffing van informatie door Opdrachtnemer zal geschieden voor zover het Opdrachtnemer is toegestaan op grond van geldende wet- en regelgeving.'	Nee, dat is niet akkoord. De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde vervanging van artikel 53.3 tot en met 53.5 ARBIT-2022. Deze bepalingen voorzien erin dat de Aanbestedende dienst, voor zover redelijkerwijs noodzakelijk, inzicht kan verkrijgen in de naleving van arbeidsvoorwaarden en toepasselijke wet- en regelgeving, met inachtneming van de geldende privacy- en arbeidsrechtelijke kaders. De bestaande ARBIT-systematiek bevat hiervoor reeds de noodzakelijke waarborgen. De voorgestelde overlegverplichting biedt geen aanleiding hiervan af te wijken. Artikel 53.3 tot en met 53.5 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.
422	ARBIT 2022	Artikel 6 Aflevering			Dit artikel heeft betrekking op de levering van fysieke goederen en past niet bij de aard van de dienstverlening. Kunt u bevestigen dat artikel 6 niet van toepassing is? Zo nee, kunt u uitleggen hoe dit artikel past bij de beoogde dienstverlening?	Ja, dat is correct. Artikel 6 ARBIT-2022 heeft betrekking op de levering van zaken en is als zodanig niet van toepassing op de in het kader van deze Opdracht te verrichten pentestdiensten. Voor de oplevering van rapportages en andere resultaten gelden de daarvoor opgenomen bepalingen in de Raamovereenkomst en Nadere overeenkomst(en).
423	ARBIT 2022	Artikel 66 Vrijwaring			Het past bij de positie en rol van Wederpartij en bij de aard van de te verrichten werkzaamheden om een vrijwaring van de Opdrachtgever voor claims van derden in verband met de Overeenkomst van Opdrachtgever te verlangen. De Prestaties die Wederpartij zal gaan leveren onder de Overeenkomst, zullen worden verricht ten behoeve van de Opdrachtgever en Wederpartij wenst in dat kader niet in het risico van de Opdrachtgever te treden. Bovendien heeft Wederpartij geen mogelijkheid de aansprakelijkheid jegens eventuele derden te beperken, daar de derde niet op voorhand bij Wederpartij bekend is. Kunt u gelet op de hiervoor genoemde redenen ermee instemmen om in de Overeenkomst de volgende bepaling op te nemen? "Opdrachtgever vrijwaart Wederpartij van claims van derden in verband met de Overeenkomst, behoudens voor zover de schade het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van Wederpartij."	Nee, dat is niet akkoord. De Aanbestedende dienst neemt de voorgestelde algemene vrijwaringsbepaling niet over. De verantwoordelijkheid en de daarmee samenhangende risico's voor de uitvoering van de Prestatie liggen bij Opdrachtnemer en worden niet door middel van een algemene vrijwaring naar de Aanbestedende dienst verlegd. Voor de uitvoering van pentesten is wel voorzien in een specifieke vrijwaringsverklaring (Bijlage 15 bij het Aanbestedingsdocument), die bij de Nadere overeenkomst wordt betrokken. Deze specifieke regeling biedt geen aanleiding om daarnaast een algemene vrijwaringsverplichting voor de Aanbestedende dienst op te nemen. De bestaande contractuele risico- en aansprakelijkheidsverdeling blijft ongewijzigd.
424	ARBIT 2022	Artikel 7 Risico- en eigendomsovergang	10		Opdrachtnemer wenst - indien van toepassing - een eigendomsvoorbehoud te hebben en daarom artikel 7.2 als volgt te herformuleren: "Onverminderd het bepaalde in artikel 8 gaat de eigendom van (onderdelen van) de Prestatie bij Acceptatie over op Opdrachtgever, maar niet voordat Opdrachtnemer de volledige betaling voor de (betreffende) Prestatie heeft ontvangen." Kan Opdrachtgever hiermee akkoord gaan?	Nee. Wij wijzen dit voorstel af. Artikel 7.2 ARBIT-2022 bepaalt dat de eigendom bij Acceptatie overgaat. Het opnemen van een eigendomsvoorbehoud tot het moment van volledige betaling wordt afgewezen. Bij overheidsOpdrachten is de overgang van eigendom bij oplevering/acceptatie leidend om zekerheid te bieden voor de continuïteit van de dienstverlening en het beheer van overheidsmiddelen. Een eigendomsvoorbehoud wordt niet toegepast.
425	ARBIT 2022	Artikel 73 Correctief Onderhoud en tijdelijke oplossingen	34		Realiseert u zich dat Opdrachtnemer in sommige gevallen volledig afhankelijk kan zijn van softwareleveranciers, reden waarom van Opdrachtnemer niet te allen tijde verwacht kan worden dat zij zich aan de dit artikel genoemde verplichtingen kan houden. Opdrachtnemer zal in voorgenomen gevallen Opdrachtgever tijdig informeren en eventueel daarvoor een Risk letter verzenden. Kan Opdrachtgever dit bevestigen en hiervoor een uitzondering maken?	Nee, dat is niet akkoord. De onderhavige overheidsOpdracht ziet primair op het verrichten van pentestdiensten en niet op het uitvoeren van correctief onderhoud aan programmatuur. Voor zover in het kader van een Nadere overeenkomst wel verplichtingen inzake correctief onderhoud van toepassing zijn, blijven de daarvoor geldende contractuele bepalingen leidend. De afhankelijkheid van softwareleveranciers vormt op zichzelf geen grond voor een algemene uitzondering op deze verplichtingen. Het tijdig informeren van de Aanbestedende dienst of het verstrekken van een zogenoemde 'risk letter' laat de contractuele verplichtingen van Opdrachtnemer onverlet. Artikel 73 ARBIT-2022
426	ARBIT 2022	Artikel 76 Nakoming Service levels	35		Opdrachtnemer acht het niet redelijk om Functiehersteltijden en Reactietijden per definitie Fatale Termijnen te laten zijn. Opdrachtnemer stelt voor om dit per geval te beoordelen in specifieke klantdocumentatie en artikel 76.2 niet van toepassing te verklaren. Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 76 ARBIT-2022 maakt deel uit van de bijzondere bepalingen inzake onderhoud en is slechts relevant voor zover in een Nadere overeenkomst daadwerkelijk onderhoud en bijbehorende servicelevels zijn overeengekomen. Indien Functiehersteltijden en Reactietijden zijn overeengekomen, bepaalt artikel 76.2 ARBIT-2022 dat deze als Fatale termijnen gelden. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om artikel 76.2 ARBIT-2022 generiek buiten toepassing te verklaren. Artikel 76.2 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
427	ARBIT 2022	Artikel 76 Nakoming Service levels	35		Opdrachtnemer acht het zeer onredelijk dat zij direct in verzuim is bij het niet realiseren van de overeengekomen Beschikbaarheid. Opdrachtnemer is van mening dat een verzuimsituatie, gezien de juridische gevolgen, te allen tijde proportioneel zou moeten zijn aan het Gebrek en dat Opdrachtnemer eerst in gelegenheid gesteld zou moeten worden tot herstel. Opdrachtnemer verzoekt derhalve ten zeerste de laatste volzin van dit artikel te verwijderen. Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 76 ARBIT-2022 maakt deel uit van de bijzondere bepalingen inzake Onderhoud en is slechts relevant voor zover in een Nadere overeenkomst daadwerkelijk Onderhoud en een Service level voor Beschikbaarheid zijn overeengekomen. Indien Beschikbaarheid is overeengekomen, blijft het in artikel 76 ARBIT-2022 opgenomen verzuimregime van toepassing. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om de betreffende bepaling generiek te schrappen of een aanvullende ingebrekestelling of hersteltermijn voor te schrijven. Artikel 76 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
428	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	Art 8.7		"In rechte betrekken" betekent niet noodzakelijkerwijs dat de vordering van de derde ook succesvol is of zal zijn. Een niet-valide vordering zou naar mening van Gegadigde geen recht op ontbinding mogen geven. Bent u derhalve bereid overeen te komen dat het recht van de Aanbestedende Dienst om de Overeenkomst te ontbinden zoals bedoeld in dit artikel, pas toepassing kan hebben wanneer een rechter heeft bepaald dat inderdaad sprake is van een schending van intellectuele eigendomsrechten? Zo niet, kunt	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 8.7 ARBIT-2022 voorziet in de mogelijkheid de Overeenkomst geheel of gedeeltelijk buiten rechte te ontbinden indien Opdrachtgever wegens een gestelde schending van intellectuele eigendomsrechten door een derde in rechte wordt betrokken. Een voorafgaande rechterlijke vaststelling van de inbreuk is daarvoor niet vereist. De Aanbestedende dienst moet tijdig kunnen handelen om mogelijke (reputatie)schade, beveiligingsrisico's en verstoring van de bedrijfsvoering te beperken. Het voorgestelde vereiste van een voorafgaande rechterlijke uitspraak zou deze mogelijkheid onnodig beperken. Artikel 8.7 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
429	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten			8.1a, 8.2 en 7.2 Eigendomsovergang intellectuele eigendom (IE) Naar onze mening is het redelijk dat het eigendom van de rechten op de resultaten van verrichte diensten, voor zover sprake is van een overdracht conform de contractuele afspraken, pas zullen overgaan op Opdrachtgever zodra de daarvoor verschuldigde betaling heeft plaatsgevonden. Bent u bereid dit af te spreken? Wij stellen voor om aan de artikelen 7.2, 8.1 onder a en 8.2 toe te voegen: 'In afwijking op het vorenstaande geldt echter dat, voor zover conform het vorenstaande sprake zou zijn van overdracht van bepaalde intellectuele eigendomsrechten, die intellectuele eigendomsrechten eerst dan zullen overgaan nadat Opdrachtgever alle bedragen die hij in het kader van de uitvoering van de Opdracht verschuldigd is aan Opdrachtnemer volledig en tijdig heeft voldaan.'	Nee, hiermee stemmen wij niet in. Artikel 8.1 en 8.2 ARBIT-2022 regelen de toedeling en overdracht van intellectuele eigendomsrechten op de Prestatie. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze overdracht afhankelijk te stellen van volledige betaling. Zie ook het antwoord op vraag 424. Artikel 7.2, 8.1 en 8.2 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.
430	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten			8.5 Vrijwaring Uiteraard zijn wij bereid aansprakelijkheid te accepteren echter dan moet het wel gaan om een situatie waarin daadwerkelijk vastgesteld wordt dat wij inderdaad toerekenbaar inbreuk maken op intellectuele eigendomsrechten van derden. Wij stellen daarom de volgende aanpassing voor: "Wederpartij vrijwaart Opdrachtgever tegen gerechtvaardigde aanspraken van derden jegens Opdrachtgever indien en voor zover in rechte wordt vastgesteld dat in het kader van de uitvoering van de Opdracht door Wederpartij ontwikkelde programmatuur een toerekenbare inbreuk op een in Nederland geldend recht van intellectueel eigendom van deze derde oplevert." Kunt u hiermee instemmen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren danwel aan te geven in hoeverre u wel dit tekstvoorstel kunt aanvaarden.	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 8.5 ARBIT-2022 voorziet in een vrijwaring tegen aanspraken van derden wegens een gestelde inbreuk op intellectuele eigendomsrechten. Deze vrijwaring is niet afhankelijk van een voorafgaande rechterlijke vaststelling van een toerekenbare inbreuk. Ook bij ongegrond gebleken aanspraken kan Opdrachtgever immers worden geconfronteerd met juridische procedures en daarmee samenhangende kosten. De voorgestelde beperking tot gerechtvaardigde aanspraken en uitsluitend door Wederpartij ontwikkelde programmatuur zou de bescherming van Opdrachtgever beperken en de contractuele risicoverdeling wijzigen. De Aanbestedende dienst ziet daarvoor geen aanleiding. Artikel 8.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord	
431	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten		8.6 Intellectuele eigendomsrechten Het nemen van maatregelen op onze kosten is slechts redelijk voor zover deze maatregelen noodzakelijk zijn om stagnatie in de bedrijfsvoering te voorkomen. Het nemen van maatregelen die 'kunnen bijdragen aan het voorkomen van stagnatie' is wel erg omvangrijk. Kunt u bevestigen dat wij alleen aan dit artikelld worden gehouden voor zover dat redelijkerwijs van ons verlangd kan worden? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 8.6 ARBIT-2022 is bewust ruim geformuleerd en verplicht Wederpartij maatregelen te treffen die kunnen bijdragen aan het voorkomen van stagnatie in de bedrijfsvoering van Opdrachtgever. Deze formulering biedt de noodzakelijke ruimte om, afhankelijk van de omstandigheden, passende maatregelen te treffen. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze verplichting op de voorgestelde wijze te beperken. Artikel 8.6 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.	
432	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten		8.7 Ontbinding bij schenden IE-rechten derden Uiteraard zijn wij bereid aansprakelijkheid te accepteren echter dan moet het wel gaan om een situatie waarin daadwerkelijk vastgesteld wordt dat wij inderdaad toerekenbaar inbreuk maken op intellectuele eigendomsrechten van derden. Wij stellen daarom de volgende aanpassing voor: "Wederpartij vrijwaart Opdrachtgever tegen gerechtvaardigde aanspraken van derden jegens Opdrachtgever indien en voor zover in rechte wordt vastgesteld dat in het kader van de uitvoering van de Opdracht door Wederpartij ontwikkelde programmatuur een toerekenbare inbreuk op een in Nederland geldend recht van intellectueel eigendom van deze derde oplevert." Kunt u hiermee instemmen? Zoniet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren danwel aan te geven in hoeverre u wel dit tekstvoorstel kunt aanvaarden.	Nee, dat is niet akkoord. Het voorgestelde tekstvoorstel heeft betrekking op de vrijwaring als bedoeld in artikel 8.5 ARBIT-2022. Zie hiervoor het antwoord op vraag 430. Voor zover wordt verzocht de ontbindingsbevoegdheid van artikel 8.7 ARBIT-2022 te beperken, wordt verwezen naar het antwoord op vraag 428. Artikel 8.5 en 8.7 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.	
433	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten		artikel 8.3 - Inschrijver acht het redelijk dat de bewijslast op Aanbestedende Dienst rust en niet op Inschrijver. Ook stelt Inschrijver voor de laatste zin te verwijderen. Als de uitkomst van het geschil is dat de intellectuele eigendomsrechten bij Inschrijver of derden berusten, zal het gebruik door Aanbestedende Dienst plaatsvinden op basis van de voorwaarden van de Inschrijver of deze derden. Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 8.1 ARBIT-2022 regelt reeds de verdeling van intellectuele eigendomsrechten en maakt daarbij onderscheid tussen specifiek voor Opdrachtgever ontwikkelde Prestaties en overige Prestaties. Artikel 8.3 ARBIT-2022 is uitsluitend relevant indien tussen partijen verschil van mening ontstaat over de intellectuele eigendomsrechten en bevat voor die situatie een weerlegbaar uitgangspunt ten gunste van Opdrachtgever. Daarnaast waarborgt de laatste zin van artikel 8.3 dat Opdrachtgever, ongeacht de uitkomst van het geschil, het overeengekomen gebruik van de Prestatie mag voortzetten. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding deze regeling te wijzigen of het voortgezette gebruik afhankelijk te stellen van door Wederpartij of derden te stellen voorwaarden. Artikel 8.3 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.	
434	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten		Deze onbeperkte vrijwaring voor aanspraken van derden betekent feitelijk dat de aansprakelijkheid van Wederpartij verder strekt dan de maximum aansprakelijkheid genoemd in artikel 26. Bovendien geldt de vrijwaring ook als de schade niet aan Wederpartij te wijten is. Wederpartij accepteert alleen aansprakelijkheid jegens onze Opdrachtgever, omdat wij daar immers de werkzaamheden voor verrichten. Het is aan Opdrachtgever de risico's in te schatten en de eigen aansprakelijkheid jegens haar wederpartijen of derden te beperken. Kunt u instemmen met het vervangen van de artikelen 8.5, 8.6 en 8.7 ARBIT-2018 met de volgende bepaling?: "Wederpartij vrijwaart Opdrachtgever voor vorderingen van derden wegens een vermeende inbreuk door Programmatuur en/of Prestaties, mits Opdrachtgever Wederpartij onmiddellijk schriftelijk van het bestaan en de inhoud van die vordering in kennis stelt en de afhandeling daarvan geheel aan Wederpartij overlaat, met inbegrip van het treffen van een eventuele schikking. Opdrachtgever dient daartoe de nodige volmachten, informatie en medewerking aan Wederpartij te verlenen, zodat Wederpartij tegen deze vorderingen – zo nodig namens Opdrachtgever – verweer kan voeren. Deze vrijwaringsverplichting vervalt wanneer de vermeende inbreuk betrekking heeft op (i) materiaal dat door Opdrachtgever voor gebruik, bewerking, verwerking of integratie aan Wederpartij is verstrekt, dan wel op (ii) door of namens Opdrachtgever aangebrachte veranderingen in de Programmatuur en/of Prestaties. Indien uit een onherroepelijk vonnis blijkt dat de Programmatuur en/of Prestaties inbreuk oplevert/opleveren op de intellectuele eigendomsrechten van derden, dan wel indien het naar het oordeel van Wederpartij waarschijnlijk is dat van een dergelijke inbreuk sprake is, zal Wederpartij zo mogelijk ervoor zorgen dat Opdrachtgever ongestoord gebruik kan blijven maken van de geleverde Programmatuur en/of Prestaties, of van andere functioneel gelijkwaardige programmatuur en/of prestaties, bijvoorbeeld door de inbreukmakende onderdelen aan te passen of ten behoeve van Opdrachtgever een gebruiksrecht te verwerven. Indien het naar het oordeel van Wederpartij niet mogelijk is om ervoor te zorgen dat Opdrachtgever ongestoord gebruik kan blijven maken van de geleverde programmatuur en/of prestaties, dan wel zulks voor Wederpartij onredelijk bezwarend is (financieel of anderszins), zal Wederpartij deze terugnemen en de aanschafkosten onder aftrek van een redelijke gebruiksvergoeding terugbetalen. Wederpartij beslist hieromtrent eerst na overleg met Opdrachtgever. Zo nee, waarom niet?	Nee, dat is niet akkoord. De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde vervanging van artikel 8.5 tot en met 8.7 ARBIT-2022. De voorgestelde regeling beperkt de bestaande bescherming van Opdrachtgever, onder meer door aanvullende voorwaarden aan de vrijwaring te stellen en Wederpartij ruimere mogelijkheden te bieden om de Prestatie terug te nemen. Zie ook de antwoorden op vragen 428, 430 en 431. Artikel 8.5 tot en met 8.7 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.	
435	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	Art 8.3	Het is niet redelijk dat bij onenigheid over intellectuele eigendomsrechten de bewijslast bij Gegadigde berust nu wij ervan uitgaan dat er geen maatwerk wordt geleverd in deze Opdracht. Bent u derhalve bereid overeen te komen dat partijen als uitgangspositie nemen dat de rechten bij Gegadigde berusten, behoudens tegenbewijs? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Nee, dat is niet akkoord. Zie het antwoord op vraag 433.	
436	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	11	art. 8.3 ARBIT-2022	Nee, dat is niet akkoord. Zie het antwoord op vraag 433.	
437	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	11	art. 8.5 ARBIT-2022	In art. 8.3 ARBIT-2022 wordt gesteld dat er bij verschil van mening over IE rechten ervan uit wordt gegaan dat deze bij Opdrachtgever berusten. Dit lijkt een weinig evenwichtige en eenzijdige benadering. Bent u bereid art. 8.3 ARBIT-2022 buiten toepassing te leggen? In art. 8.5 ARBIT-2022 staat een tweetal vrijwaringen ten nadele van Opdrachtnemer vermeld. Opdrachtnemer is bereid Opdrachtgever een vrijwaring te verschaffen tegen aanspraken van derden ter zake van een (gestelde) inbreuk op intellectuele eigendomsrechten van die derden (de eerste vrijwaring). Kunt u bevestigen dat deze vrijwaring uitsluitend van toepassing is voor zover Opdrachtgever de Prestatie gebruikt overeenkomstig het overeengekomen gebruik en voor het overeengekomen doel? Voorts is Opdrachtnemer van mening dat een onbeperkte vrijwaring ten gunste van Opdrachtgever tegen alle schade en kosten waartoe Opdrachtgever eventueel wordt veroordeeld, alsook tegen de kosten van de procedure zelf, inclusief de kosten die verband houden met het inwinnen van juridisch advies, veel te ver strekt en is voor Opdrachtnemer niet acceptabel. Wij vernemen graag of u bereid bent (a) de tweede vrijwaring in art. 8.5 ARBIT-2022 (kostenveroordeling en procedure) buiten toepassing te verklaren, of (b) indien u hiertoe niet bereid bent, deze tweede vrijwaring te beperken tot het maximale aansprakelijkheidsbedrag, zoals wij dat voorstellen in verband met art. 26 ARBIT-2022?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat artikel 8.5 ARBIT-2022 geen vrijwaringsverplichting schept voor aanspraken van derden voor zover deze uitsluitend het gevolg zijn van misbruik of gebruik van de Prestatie in strijd met het overeengekomen gebruik en doel. Dit laat de overige reikwijdte van de vrijwaring uit artikel 8.5 ARBIT-2022 onverlet. De Aanbestedende dienst stemt niet in met het uitsluiten van proceskosten en kosten van juridisch advies van de vrijwaring of met het beperken van de vrijwaring tot het algemene aansprakelijkheidsmaximum van artikel 26 ARBIT-2022. Daarbij wordt gewezen op artikel 26.4, onder c, ARBIT-2022, waarin een uitzondering op de aansprakelijkheidsbeperkingen is opgenomen voor schending van intellectuele eigendomsrechten als bedoeld in artikel 8. Artikel 8.5 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.
438	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	Art 8.5 - 8.6	Is de Aanbestedende Dienst bereid om de volgende bepaling toe te voegen aan de genoemde artikelen? "De vrijwaring is niet van toepassing voor zover een inbreuk, als bedoeld in artikel 8 van de Voorwaarden, is ontstaan als gevolg van een door Opdrachtgever/Deelnemer of een door Opdrachtgever/Deelnemer ingeschakelde derde aangebrachte modificatie in de Prestatie alsmede indien de inbreuk het gevolg is van onjuist of onoordeelkundig gebruik van de Prestatie door Opdrachtgever." Zo niet, kan u dan motiveren waarom niet?	Nee, dat is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding artikel 8.5 en 8.6 ARBIT-2022 aan te vullen met de voorgestelde algemene uitzonderingen. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 437, schept artikel 8.5 ARBIT-2022 geen vrijwaringsverplichting voor aanspraken van derden voor zover deze uitsluitend het gevolg zijn van misbruik of gebruik van de Prestatie in strijd met het overeengekomen gebruik en doel. Bij de beoordeling van een concrete aanspraak zijn de oorzaken van de gestelde inbreuk en de omstandigheden waaronder deze is ontstaan relevant, waaronder eventuele wijzigingen door Opdrachtgever of door hem ingeschakelde derden. Dit rechtvaardigt echter niet dat de voorgestelde uitzonderingen op voorhand in algemene zin worden opgenomen. Artikel 8.5 en 8.6 ARBIT-2022 blijven ongewijzigd.	
439	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	10	art. 8.1 ARBIT-2022	Nee, dat kunnen wij niet bevestigen. Artikel 8.1 ARBIT-2022 maakt onderscheid tussen Prestaties die specifiek voor Opdrachtgever zijn ontworpen of vervaardigd en overige Prestaties. De intellectuele eigendomsrechten op specifiek voor Opdrachtgever ontwikkelde resultaten, waaronder pentestrapportages, berusten overeenkomstig artikel 8.1 onder a bij Opdrachtgever. Voor overige onderdelen geldt artikel 8.1 onder b ARBIT-2022. De vaktechnische verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer voor de door haar opgestelde rapportages doet aan deze verdeling van intellectuele eigendomsrechten niet af. Artikel 8.1 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.	
440	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	6	8.6	Nee, dat is niet akkoord. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding artikel 8.6 ARBIT-2022 te schrappen of de daaruit voortvloeiende verplichtingen te beperken op de voorgestelde wijze. Artikel 8.6 ARBIT-2022 verplicht Wederpartij om bij een gestelde inbreuk op intellectuele eigendomsrechten maatregelen te treffen die kunnen bijdragen aan het voorkomen van stagnatie in de bedrijfsvoering van Opdrachtgever en aan het beperken van kosten en schade. Zie ook de antwoorden op vragen 431 en 437, waarbij in het antwoord op vraag 437 tevens is gewezen op artikel 26.4, onder c, ARBIT-2022. Artikel 8.6 ARBIT-2022 blijft ongewijzigd.	

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
441	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	6	8.1 onder a	Op grond van dit artikel rusten alle intellectuele eigendomsrechten ten aanzien van de Prestatie die specifiek is of wordt ontworpen voor Opdrachtgever, bij Opdrachtgever. Wij gaan ervan uit dat de reeds bij Wederpartij rustende intellectuele eigendomsrechten onder artikel 8.1 sub b ARBIT vallen. Kunt u dit bevestigen?
442	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	10		Opdrachtnemer acht het niet redelijk dat Opdrachtgever de mogelijkheid heeft om de Overeenkomst buiten rechte geheel of gedeeltelijk te ontbinden, indien derden Opdrachtgever terzake van een beweederlijke schending van intellectuele eigendomsrechten in rechte betrekken, terwijl deze schending nog niet vastgesteld is. Opdrachtnemer acht deze ontbindingsmogelijkheid slechts redelijk indien deze schending is bewezen en stelt derhalve voor om artikel 8.7 buiten werking te stellen danwel als volgt, of in woorden van overeenkomstige strekking, te herformuleren: "Onverminderd het bepaalde in artikel 8.5 en 8.6 kan Opdrachtgever, indien derden hem terzake van het schenden van intellectuele eigendomsrechten in rechte betrekken en deze schending vastgesteld wordt, de Overeenkomst buiten rechte geheel of gedeeltelijk ontbinden, een en ander onverminderd zijn verdere rechten jegens Wederpartij, waaronder maar niet beperkt, tot enig recht op schadevergoeding." Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?
443	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	Art 8.1 sub a		Teneinde eventuele misverstanden te voorkomen zouden wij graag zien dat deze bepaling als volgt wordt aangevuld: "Dit laat de bevoegdheid van Wederpartij onverlet om de aan die diensten ten grondslag liggende onderdelen, algemene beginselen, ideeën, ontwerpen, documentatie, werken, programmeertalen en dergelijke, zonder enige beperking voor andere doeleinden toe te passen en te exploiteren, hetzij voor zichzelf hetzij voor derden. Evenmin tast een eventuele overdracht van rechten van intellectuele of industriële eigendom het recht van Wederpartij aan om ten behoeve van zichzelf of derden producten en/of diensten te ontwikkelen die soortgelijk zijn aan die welke ten behoeve van Opdrachtgever zijn of worden geleverd." Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?
444	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten			Volgens art. 8.3 ARBIT wordt er bij verschil van mening over intellectuele eigendomsrechten vanuit gegaan dat deze bij Opdrachtgever berusten. Dit is naar onze mening niet redelijk. Bent u bereid om dit artikel te vervangen door een bepaling waarin staat dat partijen bij een verschil van mening in overleg zullen treden om tot een acceptabele oplossing te komen? Zo nee, waarom niet?
445	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	6	8.3	Wij achten het onredelijk in geval van voorbaat te bepalen dat de IE-rechten in dat geval bij u rusten. In dergelijke gevallen dienen partijen een procedure te starten bij een onafhankelijke rechter om te bepalen bij welke partij de intellectuele eigendomsrechten rusten. De laatste zin van het artikel bepaalt dat u ongeacht de uitkomst voort kunt gaan met het gebruik van de Prestatie. Deze zin is wat ons betreft handhaafbaar, zodat u te allen tijde de Prestatie kunt blijven gebruiken. Kunt u derhalve instemmen met het wijzigen van artikel 8.3 ARBIT als volgt: "Bij verschil van mening tussen Partijen over intellectuele eigendomsrechten op (delen van) een Prestatie kan er, door één der partijen een procedure aanhangig worden gemaakt bij een daartoe bevoegde rechter, welke zal beslissen aan wie van de partijen de intellectuele eigendomsrechten toebehoren. Opdrachtgever mag ongeacht de uitkomst van dat geschil voortgaan met het overeengekomen gebruik."
446	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten			Wij kunnen niet akkoord gaan met het bij voorbaat verschaffen van een onherroepelijke volmacht aan Opdrachtgever. Wij zijn wel bereid om medewerking te verlenen. Kunt u de laatste zin van artikel 8.2 laten vervallen? Zo nee, waarom niet?
447	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten			Wij kunnen niet op voorhand instemmen met de overdracht van intellectuele eigendomsrechten op de resultaten van de verrichte diensten. Daarmee zou u namelijk het recht verkrijgen om de door ons opgestelde of gecreëerde Prestatie te kopiëren, wijzigen, exploiteren, verspreiden. Dat is niet gebruikelijk en ook niet werkbaar binnen onze branche. Bovendien is in artikel 3.9.1.2. van de Gids Proportionaliteit Januari 2020 bepaald dat men kan volstaan met een uitgebreid gebruiksrecht in plaats van de overdracht van het intellectuele eigendom. Bent u derhalve bereid om op te nemen dat de eigendom op de door ons te leveren Prestaties bij Wederpartij blijft rusten? Het fysieke eigendom van de Prestatie gaat wel over op Opdrachtgever. Daarnaast wordt aan Opdrachtgever een eeuwigdurend en wereldwijd gebruiksrecht verstrekt om de Prestatie te gebruiken in overeenstemming met het doel van de Opdracht. Teneinde recht te doen aan de positie van zowel Opdrachtgever als Opdrachtnemer, stellen wij voor om de artikelen 8.1 en 8.2 te vervangen door de volgende bepaling: "Wederpartij behoudt alle intellectuele eigendomsrechten van alle door haar geleverde Prestaties en verleent aan Opdrachtgever een eeuwigdurend, wereldwijd, niet-exclusief recht tot gebruik van de Prestatie voor het doel waarvoor de Prestatie is geleverd. Uitgangspunt daarbij is dat de Prestatie voor dat doel gebruikt kan worden binnen de organisatie van Opdrachtgever, tenzij anders overeengekomen en vastgelegd in de Overeenkomst. Opdrachtgever zal de Prestatie niet aan derden verstrekken, behoudens voorafgaande schriftelijke toestemming van Wederpartij." Kunt u hiermee instemmen? Zo nee, waarom niet?
448	ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	6	8.5 (zie ook Bijlage 11 Addendum Cyberbeveiliging, art. 12.1)	Wij zijn uiteraard bereid u te vrijwaren voor aanspraken van derden ter zake van een (gestelde) inbreuk op intellectuele eigendomsrechten. We achten het wel redelijk dat daarop de overeengekomen aansprakelijkheidsbeperking van toepassing is. Gaat u daarmee akkoord?
449	ARBIT 2022	Artikel 84 Verbeterde en Nieuwe versies	36		Opdrachtnemer stelt voor om dit artikel als volgt te herformuleren: "Opdrachtnemer stelt Opdrachtgever op verzoek kosteloos een exemplaar van een Nieuwe versie ter beschikking voor test- en evaluatiedoeleinden. Opdrachtgever is niet verplicht tot ingebruikname van Nieuwe versies tenzij en voor zover dit noodzakelijk is voor beveiligingsdoeleinden en/of de continuïteit van de Prestatie." Kan Opdrachtgever hiermee instemmen?
450	ARBIT 2022	Artikel 9 Documentatie	12	art. 9 ARBIT-2022	Art. 9.2 ARBIT-2022 bepaalt dat Opdrachtgever gerechtigd is: "Documentatie", zonder daarvoor een nadere vergoeding verschuldigd te zijn, te vervelvoudigen, te wijzigen en voor eigen gebruik binnen zijn organisatie openbaar te maken, mits daarop voorkomende aanduidingen van auteursrechten e.d. worden gehandhaafd. In dit kader is het niet acceptabel dat Opdrachtgever "Documentatie" mag wijzigen. Derhalve verzoeken wij u om het woord "wijzigen" in art. 9.2 ARBIT-2022 buiten toepassing te verklaren. Bent u hiertoe bereid?
451	Bijlagen Overig	Bijlage 1 Vragenformulier t.b.v. Nota van Inlichtingen	beide vragenbladen		In beide tabbladen van Bijlage 1 bevatten de kolommen 'Dienst' en 'Onderneming' foutverwijzingen (#REF!) en bevat de lijst met documentonderdelen onjuiste of ontbrekende bijlagen, waaronder een onjuiste aanduiding van Bijlage 11. Kan een technisch hersteld vragenformulier worden gepubliceerd? Kan tevens worden bevestigd dat reeds tijdig met het huidige formulier ingediende vragen geldig blijven en dat handmatig ingevulde of door de foutmelding geraakte velden niet tot niet-behandeling leiden?
452	Bijlagen Overig	Bijlage 10 - Model Wachtkamerovereenkomst			Bijlage 10 Model Wachtkamerovereenkomst draagt op de titelpagina "Referentienummer xxxxxx" en in de voettekst de aanduiding van een andere aanbesteding: Wachtkamerovereenkomst resultaatverplichte ICT/IV-Opdrachten MDA 2026 met referentienummer IUC-EZ 202410196. Bijlage 17 Klachtenprocedure vermeldt in de voettekst de aanbesteding RVICTO-MDA 2026 met TenderNed-kenmerk 572361, terwijl deze aanbesteding TenderNed-kenmerk 609833 draagt. Paragraaf 2.2.4 bepaalt dat Inschrijver zich met het doen van een Inschrijving bereid verklaart de Wachtkamerovereenkomst conform Bijlage 10 aan te gaan indien hij in een minicompentie als tweede eindigt. Wij verzoeken u PT-specifieke versies van beide bijlagen te publiceren met de juiste aanbestedingsgegevens.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
453	Bijlagen Overig	Bijlage 10 - Model Wachtkamerovereenkomst		<p>Verwijzing: art. 4.1 en 6.1 Wachtkamerovereenkomst</p> <p>Vraag: Op grond van artikel 4.1 Wachtkamerovereenkomst dient de wachtkamer-Opdrachtnemer zijn gestanddoening onvoorwaardelijk na te komen, inclusief de beschikbaarheid van personeel. Artikel 6.1 bepaalt dat gedurende de wachtkamerperiode geen vergoeding verschuldigd is. De wachtkamer-Opdrachtnemer moet derhalve gespecialiseerd personeel beschikbaar houden zonder enige omzetgarantie. Dit is bijzonder bezwarend voor iedere inschrijver, ongeacht omvang, nu het gespecialiseerd ABRO-gescreend personeel betreft dat niet elders inzetbaar is. Voor welke termijn dient personeel te worden gereserveerd? Wat indien de primaire Opdrachtnemer naar tevredenheid presteert en de wachtkamer nimmer wordt geactiveerd?</p> <p>Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst (i) een maximale wachttermijn op te nemen waarna de gestanddoeningsverplichting vervalt, en (ii) een redelijke beschikbaarheidsvergoeding toe te kennen voor de periode waarin personeel gereserveerd moet worden gehouden. Het onvoorwaardelijk en zonder vergoeding reserveren van schaars gespecialiseerd personeel is disproportioneel in de zin van de Gids Proportionaliteit en belemmert de effectieve mededinging (artikel 1.4 Aanbestedingswet 2012), nu de verplichting niet in redelijke verhouding staat tot de onzekere activering van de wachtkamerovereenkomst.</p>	<p>Zie antwoord op vraag 74.</p> <p>De maximale duur van de gestanddoeningsverplichting wordt door de betreffende Deelnemer per Aanvraag vastgesteld en in de Offerteaanvraag opgenomen, rekening houdend met de aard van de Bijzondere Opdracht, de toepasselijke ABRO-eisen en de verwachte doorlooptijd van het verkrijgen van de vereiste ABRO-verklaring. Na het verstrijken van deze termijn eindigt de Wachtkamerovereenkomst van rechtswege, tenzij Partijen schriftelijk anders overeenkomen.</p> <p>Gedurende deze periode dient Opdrachtnemer zijn Inschrijving overeenkomstig artikel 4 gestand te doen. Op grond van artikel 6 is hiervoor geen vergoeding verschuldigd. Indien de Nadere Opdracht definitief aan de Geselecteerde Opdrachtnemer wordt gegund, ontstaat geen aanspraak op vergoeding of schadeloosstelling.</p>
454	Bijlagen Overig	Bijlage 10 - Model Wachtkamerovereenkomst		<p>Verwijzing: art. 7.3 Wachtkamerovereenkomst</p> <p>Vraag: Artikel 7.3 Wachtkamerovereenkomst bevat ruime eenzijdige beëindigingsgronden met een opzegtermijn van slechts tien werkdagen. Gecombineerd met het ontbreken van een vergoedingsverplichting heeft de wachtkamer-Opdrachtnemer geïnvesteerd in ABRO-screening en certificering, maar heeft deze in wezen geen contractuele bescherming.</p> <p>Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst (i) de opzegtermijn in artikel 7.3 te verlengen naar minimaal drie maanden en (ii) een redelijke beëindigingsvergoeding op te nemen voor aantoonbare investeringskosten (ABRO-screening, certificeringen, capaciteitsreservering). De huidige combinatie van investeringsverplichtingen zonder enige contractuele bescherming is disproportioneel en ontmoedigt deelname van gekwalificeerde marktpartijen. Dit is in strijd met de doelstelling van de Aanbestedingswet 2012 om <i>effectieve mededinging te bevorderen</i>.</p>	<p>Aanbestedende dienst volgt dit verzoek niet.</p> <p>Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 74 wordt de maximale duur van de verplichting tot gestanddoening van de Inschrijving per Aanvraag vastgesteld en opgenomen in de Offerteaanvraag. Na het verstrijken van deze termijn eindigt de Wachtkamerovereenkomst van rechtswege, tenzij Partijen schriftelijk anders overeenkomen.</p> <p>Aanbestedende dienst ziet gelet hierop geen aanleiding de opzegtermijn van artikel 7.3 te verlengen tot drie maanden of een beëindigingsvergoeding op te nemen voor kosten in verband met ABRO-screening, certificeringen of capaciteitsreservering.</p> <p>De gecorrigeerde PT-specifieke versie van Bijlage 10 wordt overeenkomstig aangepast en verduidelijkt.</p>
455	Bijlagen Overig	Bijlage 10 - Model Wachtkamerovereenkomst		<p>Verwijzing: titel en art. 7.2 sub b Wachtkamerovereenkomst</p> <p>Vraag: De titel van de Wachtkamerovereenkomst verwijst naar "MDA 2026" in plaats van "RVICTO-PT 2026." Dit betreft kennelijk een kopieerfout uit een andere aanbesteding. Daarnaast is artikel 7.2 sub b – de beëindigingsgrond "datum waarop duidelijk is dat de Opdrachtnemer geen positieve ABRO-verklaring kan overleggen" – ambigu: wordt hiermee de wachtkamer-Opdrachtnemer bedoeld of de Geselecteerde Opdrachtnemer? Deze onduidelijkheid kan leiden tot onterechte beëindiging.</p> <p>Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst (i) de titel van de Wachtkamerovereenkomst te corrigeren naar "RVICTO-PT 2026" en (ii) artikel 7.2 sub b te verduidelijken door expliciet aan te geven op welke Opdrachtnemer de beëindigingsgrond betrekking heeft. Een ambigu beëindigingsgrond is in strijd met het transparantiebeginsel (artikel 1.9 Aanbestedingswet 2012) en het rechtszekerheidsbeginsel. De "MDA"-verwijzing duidt op onvoldoende zorgvuldige voorbereiding van de aanbestedingsdocumenten.</p>	<p>Ja. De verwijzingen in de titel en voettekst naar "MDA 2026" en referentienummer "IUC-EZ 202410196" zijn onjuist. De Aanbestedende dienst publiceert een gecorrigeerde, PT-specifieke versie van Bijlage 10 voor RVICTO-PT. Zie ook het antwoord op vraag 452.</p> <p>Artikel 7.2 onder b ziet op "Opdrachtnemer" zoals gedefinieerd in de Wachtkamerovereenkomst: de als tweede geëindigde Inschrijver die partij is bij de Wachtkamerovereenkomst. De als eerste geëindigde Inschrijver wordt afzonderlijk aangeduid als "Geselecteerde Opdrachtnemer". Artikel 7.2 onder b wordt in de gecorrigeerde versie verduidelijkt als: "de datum waarop duidelijk is dat de als tweede geëindigde Opdrachtnemer geen positieve ABRO-verklaring kan overleggen".</p>
456	-	-	-	-	<p>Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>
457	-	-	-	-	<p>Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>
458	-	-	-	-	<p>Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>
459	-	-	-	-	<p>Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>
460	-	-	-	-	<p>Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>
461	-	-	-	-	<p>Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>
462	-	-	-	-	<p>Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers</p> <p>De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen.</p> <p>Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen.</p> <p>Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
476					Toelichting bij niet-inge vulde vraagnummers De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen. Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen. Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen ommissie.
477	Bijlagen Overig	Bijlage 12.2 Model Rapportage SROI D1.0			Bijlage 13.2 – Model rapportage SROI inclusief bewijstukken conform R.2 biedt een standaardformat voor het rapporteren van SROI. In aanvulling hierop willen wij graag informeren of het mogelijk is om deze SROI-rapportage ook via het systeem Wizzr te laten verlopen. Wizzr biedt niet alleen een gelijkwaardige rapportagemogelijkheid, maar voorziet ook in extra waarborgen voor transparantie en kwaliteit, zoals onder meer het voorkomen van dubbel matches. Aangezien Wizzr door circa 90% van de markt wordt gebruikt voor het rapporteren van SROI, achten wij dit een efficiënte en betrouwbare optie. Indien wij rapporteren via Wizzr dan leidt dit uiteraard niet tot extra kosten voor uw als Opdrachtgever. Kunt u aangeven of u akkoord gaat met het gebruik van Wizzr voor de SROI-rapportage binnen deze Opdracht? Indien u hier niet mee instemt, verzoeken wij u dit te motiveren.
478	Bijlagen Overig	Bijlage 12.2 Model Rapportage SROI D2.0	tabblad SROI-overzicht, rijen 9-48		In Bijlage 12.2 vernieuwde de formules voor latere jaren het resultaat van het voorgaande jaar met het nieuwe aantal in plaats van de vaste bouwblokwaarde met het aantal. Daarnaast laten de jaartotalen enkele bonusregels buiten beschouwing en lijken bouwblokken 2 en 3 niet voor alle jaren te zijn gekoppeld. Kan de Aanbestedende dienst een technisch gecorrigeerd en gecontroleerd SROI-model publiceren en bevestigen dat per jaar steeds de vaste toepasselijke waarde maal het gerealiseerde aantal of de toepasselijke factuurwaarde wordt berekend? Bijlage 13.1 kent een evaluatiecriterium, te weten "Zou u deze Opdrachtnemer, gelet op hun expertise en kwaliteit, opnieuw inzetten?", en de Instructie bij dat formulier bepaalt: "Vul uw score in en voorzie deze van een korte toelichting." Nu KPI-1 op grond van eis K.4 het rekenkundig gemiddelde is van alle in de meetperiode afgeronde Nadere overeenkomsten, kan bij het in eis K.14 gestelde minimum van meer dan twee beoordeelde Nadere overeenkomsten en meer dan twee verschillende beoordelaars een enkel laag en niet toegelicht cijfer het gemiddelde onder de norm van 7,0 brengen, met een gele kaart en uiteindelijk roulatie naar de RVICTO-PT-bank tot gevolg. Wij verzoeken u te bevestigen dat (a) Opdrachtnemer een schriftelijke reactie bij het formulier mag voegen die Opdrachtgever bij de vaststelling van KPI-1 betreft; en (b) een score die in strijd met de Instructie niet van een toelichting is voorzien, door Opdrachtgever bij de Deelnemer wordt overgelegd voordat zij in KPI-1 wordt verwerkt.
479	Bijlagen Overig	Bijlage 13.1 Model Kwaliteit dienstverlening NOK			Ingaande op de vragen: a) Opdrachtnemer vraagt aan Deelnemer om de kwaliteit van de geleverde dienstverlening te beoordelen. Uitsluitend de Deelnemer vult het formulier in: een cijfer en eventueel een korte toelichting. b) Nee. De Deelnemer is niet verplicht een toelichting bij de score te geven. De toelichting is optioneel. Dit volgt ook uit het evaluatieformulier, waarin staat: "Vul hier eventueel aanvullende opmerkingen in ...". Opdrachtnemer die zich niet of onvoldoende kan vinden in een score dient hierover zelf afstemming te zoeken met de betreffende Deelnemer. Opdrachtgever heeft het recht, maar niet de plicht, om een score nader te verifiëren.
480	Bijlagen Overig	Bijlage 15 Model Integriteitsverklaring Rijk voor externen			Bijlage 15 – Model Vrijwaringsverklaring t.b.v. NOK ontbreekt. Deze bijlage wordt genoemd op pagina 62 van het Aanbestedingsdocument R26 PT v1.0 en in eis P.35 van Bijlage 3 – Programma van Eisen v1.0. Kan Aanbestedende dienst deze bijlage beschikbaar stellen?
481	Bijlagen Overig	Bijlage 15 Model Integriteitsverklaring Rijk voor externen			In het Aanbestedingsdocument wordt Bijlage 15 "Model Vrijwaringsverklaring t.b.v. NOK" genoemd. Deze bijlage lijkt echter niet bij de aanbestedingsstukken te zijn gevoegd. Artikel 9.1.1 van de Model Nadere overeenkomst bepaalt dat vóór aanvang van ieder informatiebeveiligingsonderzoek een op dit model gebaseerde vrijwaringsverklaring moet worden overeengekomen. Wilt u Bijlage 15 alsnog beschikbaar stellen, zodat Inschrijvers vóór inschrijving de inhoud en reikwijdte
482	Bijlagen Overig	Bijlage 16 Verklaring inzake sancties Rusland			Bijlage 16 verwijst naar de verordening "zoals gewijzigd bij Verordening 2022/578 van 8 april 2022". Het Aanbestedingsdocument verwijst op drie plaatsen consequent naar EU Verordening 2022/576 van 8 april 2022. Verordening (EU) 2022/576 is de verordening die artikel 5k in Verordening 833/2014 heeft ingevoegd. Wij verzoeken u Bijlage 16 te corrigeren naar Verordening (EU) 2022/576. Ja. U constateert terecht dat in Bijlage 16 abusievelijk wordt verwezen naar Verordening (EU) 2022/578. Dit wordt gecorrigeerd naar Verordening (EU) 2022/576 van 8 april 2022. Deze verordening heeft artikel 5 duodicies inzake Russische betrokkenheid bij overheidsOpdrachten in Verordening (EU) nr. 833/2014 ingevoegd. Het betreft uitsluitend een correctie van de juridische verwijzing. De inhoud en strekking van de verklaring, waaronder de grens van meer dan 10% van de contractwaarde voor de daarin bedoelde onderaannemers, leveranciers en ondernemingen op wier capaciteit een beroep
483	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties	7, 11, 15	Deel 5 KC1, Deel 5 KC2 en Deel 6 KC3	Het formulier bevat per kerncompetentie een verklaring en handtekening van de Opdrachtgever. In paragraaf 6.6 van het Aanbestedingsdocument staat dat het referentieformulier bij inschrijving nog niet door de referent hoeft te zijn ondertekend en dat een akkoord pas op verzoek hoeft te worden aangeleverd. Kan Opdrachtgever bevestigen dat het referentieformulier bij inschrijving zonder handtekening van de referent mag worden ingediend en dat ondertekening uitsluitend op verzoek van Opdrachtgever in een later stadium hoeft te worden overgelegd? Vragen 483 en 487 hangen samen en worden gezamenlijk beantwoord. Ja. Het referentieformulier mag bij inschrijving zonder handtekening van de referent worden ingediend. De in Deel 5 van de formulieren voor kerncompetenties 1 en 2 en Deel 6 van het formulier voor kerncompetentie 3 opgenomen verklaring hoeft bij inschrijving nog niet door de Opdrachtgever te zijn ondertekend. Aanbestedende dienst kan overeenkomstig paragraaf 6.6 in een later stadium verzoeken om het akkoord of de ondertekende verklaring van de referent als bewijsmiddel. De opgegeven contactgegevens moeten bij inschrijving wel volledig en juist
484	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties	3	Deel 3, methodische aanpak	Het formulier verlangt per PTES-fase een beschrijving van de uitgevoerde activiteiten en de wijze van vastlegging. Kan Opdrachtgever bevestigen dat een fase die binnen de betreffende referentieopdracht gemotiveerd niet van toepassing was of bewust buiten scope is gelaten, als zodanig mag worden toegelicht zonder dat de referentie daardoor automatisch niet voldoet? Ja. Een PTES-fase die binnen de concrete referentieopdracht gemotiveerd niet van toepassing was of bewust buiten scope is gelaten, mag als zodanig worden toegelicht en leidt niet automatisch tot afwijzing van de referentie. Uit het formulier moet wel concreet blijken waarom de fase niet is uitgevoerd, welke afweging daaraan ten grondslag lag en – indien relevant – welke passende alternatieve activiteit of validatiemethode is toegepast. Alle in het referentieformulier opgenomen PTES-fasen dienen te worden beschreven. Indien een fase niet is uitgevoerd, vermeldt inschrijver dit expliciet met bijbehorende toelichting. De referentie moet als geheel voldoende aantonen dat sprake was van een methodische uitvoering overeenkomstig PTES of een inhoudelijk vergelijkbare methodiek.
485	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties	1, 8, 12	Opdrachtaarde	Het formulier vraagt om de Opdrachtaarde, terwijl in de geschiktheidseisen geen minimale Opdrachtaarde voor de referenties is opgenomen. Kan Opdrachtgever bevestigen dat de Opdrachtaarde uitsluitend ter informatie wordt uitgevraagd en niet wordt betrokken bij de beoordeling of een referentie van de kerncompetentie is voldaan? Ja, dat wordt bevestigd.
486	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties	1	Instructie aan inschrijver	In de instructie bij kerncompetentie 1 is expliciet opgenomen dat meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk mogen worden gebruikt om aan kerncompetentie 1 te voldoen. Kan Opdrachtgever bevestigen dat voor kerncompetentie 1 een uitzondering geldt op de algemene regel uit paragraaf 4.3.2 en dat meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk mogen worden ingezet om deze kerncompetentie aan te tonen? Ja. Voor kerncompetentie 1 mogen meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk worden gebruikt om minimaal drie van de vier doelwittypen aan te tonen. De specifieke instructie in het referentieformulier voor kerncompetentie 1 is op dit punt leidend en vormt een uitzondering op de algemene regel dat één referentieOpdracht een kerncompetentie aantoonst. Voor iedere gebruikte referentieOpdracht moet een afzonderlijk exemplaar van het formulier voor kerncompetentie 1 worden ingevuld. Kerncompetenties 2 en 3 moeten ieder met één specifieke referentieOpdracht worden aangebonden, overeenkomstig de instructie op de
487	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties	1	2	In het referentieformulier wordt vereist dat de referentieverklaring wordt ondertekend door de Opdrachtgever. Het verkrijgen van een handtekening van Opdrachtgevers brengt in de praktijk vaak een aanzienlijke administratieve belasting met zich mee voor zowel inschrijvers als Opdrachtgevers, terwijl de inhoudelijke beoordeling van de referentie hierdoor niet wordt beïnvloed. Is aanbestedende dienst bereid de verplichte handtekening van de Opdrachtgever op het referentieformulier te laten vervallen en in plaats daarvan te volstaan met een door een bevoegd vertegenwoordiger van de inschrijver ondertekende verklaring waarin wordt bevestigd dat de verstrekte referentiegegevens naar waarheid zijn ingevuld en op verzoek van aanbestedende dienst kunnen worden onderbouwd? Zie het antwoord op vraag 483. Aanbestedende dienst laat de verklaring van de Opdrachtgever niet volledig vervallen. Bij inschrijving is nog geen handtekening van de referent vereist, maar Aanbestedende dienst kan het akkoord of de ondertekende verklaring van de referent later als bewijsmiddel opvragen. Een uitsluitend door de Inschrijver ondertekende eigen verklaring vervangt dat eventuele bewijs van de referent niet.
488	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties	1	1	Kan Aanbestedende dienst bevestigen welke bepaling prevaleert? Mag voor Kerncompetentie 1 gebruik worden gemaakt van meerdere referentieOpdrachten om gezamenlijk ervaring met ten minste drie van de vier opgegeven doelwittypen aan te tonen? Zie het antwoord op vraag 486. Voor kerncompetentie 1 mogen meerdere referentieOpdrachten gezamenlijk worden gebruikt om ervaring met minimaal drie van de vier doelwittypen aan te tonen. Per referentieOpdracht wordt een afzonderlijk formulier voor kerncompetentie 1 aangebonden.
489	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties	5	Fase 5 – Exploitatie	Ja, onder voorwaarde: een referentie kan voldoen indien gecontroleerde exploitatie voor een deel van de kwetsbaarheden niet mogelijk of niet verantwoord was, én dit concreet wordt gemotiveerd en de kwetsbaarheden aantoonbaar met een passende alternatieve methode zijn gevalideerd. Het formulier biedt hiervoor uitdrukkelijk ruimte bij Fase 5. De toegepaste methode en de wijze waarop de validatie Zie het antwoord op vraag 486. Wanneer één referentieOpdracht meerdere kerncompetenties afdekt, moet voor iedere kerncompetentie het daarvoor bestemde afzonderlijke formulier worden ingevuld. Dezelfde algemene referentiegegevens mogen daarin worden herhaald. De inhoudelijke toelichting moet per formulier specifiek aansluiten op de eisen van de betreffende kerncompetentie.
490	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties	-	Formulieren KC1, KC2 en KC3	Kan Opdrachtgever bevestigen dat, wanneer één referentieOpdracht meerdere kerncompetenties afdekt, voor iedere kerncompetentie het afzonderlijke desbetreffende formulier moet worden ingevuld en dat dezelfde algemene referentiegegevens daarbij mogen worden herhaald?

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
491	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties			U geeft aan dat Bijlage 5 moet worden gebruikt voor het aantonen van de referenties en kerncompetenties. Voor de beantwoording van de kwaliteitswensen zijn in paragraaf 7.3.15.3 wel expliciete maximale aantallen A4 en opmaakvereisten opgenomen, maar voor Bijlage 5 treffen wij geen vergelijkbare maximale omvang of nadere vormvereisten aan. Vraag: Kunt u bevestigen dat voor Bijlage 5 geen maximale omvang in aantal pagina's of woorden geldt en dat Inschrijver de ruimte mag gebruiken die redelijkerwijs nodig is om de gevraagde kerncompetenties en referenties volledig en verifieerbaar toe te lichten? Indien wel een maximale omvang of specifieke vormvereisten gelden, verzoeken wij u deze expliciet kenbaar te maken, zodat voor alle Inschrijvers	Ja, dat wordt bevestigd: voor Bijlage 5 is geen afzonderlijke maximale omvang in pagina's of woorden opgenomen. Inschrijver mag de ruimte gebruiken die redelijkerwijs nodig is om de gevraagde kerncompetenties volledig, concreet en verifieerbaar toe te lichten. De structuur en vragen van het betreffende formulier moeten worden gehandhaafd.
492	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties			U geeft aan dat voor de verschillende kerncompetenties referentieOpdrachten moeten worden opgegeven en dat hiervoor Bijlage 5 dient te worden gebruikt. Vraag: Kunt u verduidelijken hoe Bijlage 5 moet worden gebruikt indien de verschillende kerncompetenties worden aangetoond met verschillende referentieOpdrachten en daarmee ook met verschillende referenten/contactpersonen? Dient Inschrijver in dat geval Bijlage 5 per referentieOpdracht te kopiëren en afzonderlijk in te vullen, of kunnen meerdere referentieOpdrachten en referenten binnen één exemplaar van Bijlage 5 worden opgenomen? Wij verzoeken u de gewenste wijze van indienen expliciet te bevestigen, zodat hierover bij de beoordeling geen onduidelijkheid kan ontstaan.	Zie de antwoorden op vragen 486 en 490. Bij gebruik van verschillende referentieOpdrachten of verschillende referenten wordt per referentieOpdracht én per toepasselijke kerncompetentie een afzonderlijk exemplaar van het desbetreffende formulier ingevuld. Meerdere referentieOpdrachten en daarmee referenten worden dus niet in één formulier samengevoegd. Voor kerncompetentie 1 kunnen meerdere afzonderlijke formulieren gezamenlijk worden ingediend; voor kerncompetenties 2 en 3 geldt per kerncompetentie één specifieke referentieOpdracht.
493	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie - kerncompetenties			U geeft bij meerdere onderdelen van het formulier de terugkerende vraag "Wijze van vastlegging". Vraag: Kunt u verduidelijken wat u onder "Wijze van vastlegging" concreet van Inschrijver verwacht? Is het de bedoeling dat hier wordt beschreven in welk document, systeem of ander bewijsmiddel het betreffende onderdeel van de referentieOpdracht is vastgelegd, bijvoorbeeld in een Opdrachtbevestiging, plan van aanpak, rapportage, ticketsysteem of projectdossier, of verwacht u hier een inhoudelijke beschrijving van de wijze waarop het betreffende onderdeel binnen de Opdracht is gedocumenteerd en geborgd? Wij verzoeken u dit nader te duiden, zodat alle Inschrijvers deze terugkerende vraag op een vergelijkbare wijze beantwoorden.	Met "Wijze van vastlegging" wordt gevraagd zowel waar als hoe de betreffende activiteit aantoonbaar is gedocumenteerd. Inschrijver vermeldt het relevante document, systeem of bewijsmiddel — bijvoorbeeld Opdrachtbevestiging, scope- of intakeverslag, Plan van Aanpak, testdossier, ticketsysteem, logbestand of eindrapport — en beschrijft kort welke informatie daarin is vastgelegd en hoe deze de uitgevoerde activiteit, gemaakte afweging of uitkomst controleerbaar maakt. Het is niet voldoende uitsluitend de naam van een document of systeem te noemen. Een beknopte inhoudelijke toelichting op de vastlegging en borging is vereist. Bewijsstukken hoeven niet standaard te worden bijgevoegd, maar moeten op verzoek verifieerbaar zijn.
494	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswens 1	1	Gehele beoordelingsparagraaf	Indien binnen een kwaliteitswens meerdere beoordelingsaspecten worden genoemd, kan Opdrachtgever bevestigen dat deze gelijkwaardig worden betrokken bij de integrale beoordeling, tenzij expliciet anders vermeld?	Ja, beoordelingsaspecten binnen een kwaliteitswens worden gelijkwaardig betrokken bij de integrale beoordeling, tenzij expliciet anders vermeld.
495	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswens 1	1	"Diepgang en maatwerk boven volledigheid en striktheid"	Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de formulering "diepgang en maatwerk boven volledigheid en striktheid" niet betekent dat diepgang en maatwerk in alle gevallen moeten prevaleren, maar dat Inschrijver op basis van expliciete besliscriteria een proportionele afweging moet maken die aansluit op de scope, doelstelling, risico's en beschikbare testtijd?	Ja. Deze formulering dient te worden gelezen in samenhang met de vraagstelling en beoordelingsaspecten van Kwaliteitswens 1. Eventuele afwijkingen van standaarden moeten expliciet worden vastgelegd en verantwoord.
496	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswens 1	1	"waaruit blijkt dat de aanpak in de praktijk aantoonbaar effectief is"	Kan Opdrachtgever bevestigen dat een onderbouwde beschrijving van de effectiviteit van de aanpak volstaat en dat geen onderliggende klantdocumentatie, rapportages of vertrouwelijke bewijsstukken hoeven te worden overgelegd?	Ja, een onderbouwde beschrijving van de effectiviteit volstaat; overlegging van vertrouwelijke klantdocumentatie of bewijsstukken is niet vereist.
497	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswens 1	1	Toetsbaarheid in rapportage en praktijkvoorbeelden	Kan Opdrachtgever bevestigen dat praktijkvoorbeelden binnen alle kwaliteitswensen geanonimiseerd mogen worden aangeleverd?	Ja, dat wordt bevestigd.
498	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswens 1	1	"Begin uw antwoord op de volgende pagina"	Kan Opdrachtgever bevestigen dat voor alle antwoordformulieren behorend bij de kwaliteitswensen geldt dat de vaste vraagpagina niet meetelt binnen de maximale omvang van vijf A4 en dat maximaal vijf antwoordpagina's mogen worden toegevoegd?	Ja, dat wordt bevestigd.
499	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswens 1	2	Vraag en beoordeling	Wanneer exploitatie of post-exploitatie niet veilig kan worden uitgevoerd vanwege risico's voor de productieomgeving, instructies van de Deelnemer of afgesproken testvoorwaarden, mag dan een andere passende validatiemethode worden toegepast en vastgelegd?	Ja, mits dit wordt vastgelegd en verantwoord.
500	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswens 1	2	Beoordeling, punt 3	Welke informatie verwacht de Aanbestedende dienst als bewijs dat een afwijking heeft bijgedragen aan het beoogde resultaat van de penetratietest, wanneer klantgevoelige informatie niet in de Inschrijving kan worden opgenomen?	Als bewijs voor de bijdrage van een afwijking aan het resultaat volstaat een geanonimiseerde, onderbouwde beschrijving van de overwegingen en het behaalde effect; vertrouwelijke details hoeven niet te worden gedeeld.
501	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswens 1	2	Vraag en beoordeling	Wordt het gebruik van ruimte die een norm zelf biedt ook beschouwd als een afwijking die moet worden vastgelegd en verantwoord?	Het gebruik van ruimte die een norm zelf biedt, wordt niet beschouwd als een afwijking die apart vastgelegd en verantwoord hoeft te worden, tenzij dit buiten de kaders van de norm valt.
502	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswens 2	2	Vraag en beoordeling	Kan de Inschrijver één hoofdmethodiek voor de penetratietest gebruiken, ondersteund door andere relevante normen, richtlijnen en checklists?	Ja, het gebruik van één hoofdmethodiek, ondersteund door andere relevante normen, richtlijnen en checklists, is toegestaan.
503	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswens 2	1	"hoe overlap, tegenstrijdigheden of dublures [...] worden beheerst"	Kan Opdrachtgever bevestigen dat Inschrijver zowel de structurele werkwijze voor het combineren van standaarden als de wijze van besluitvorming bij overlap, tegenstrijdigheden en dublures dient te beschrijven, maar niet iedere denkbare combinatie van standaarden afzonderlijk hoeft uit te werken?	Ja, inschrijvers dienen de structurele werkwijze voor het combineren van standaarden en de besluitvorming bij overlap, tegenstrijdigheden of dublures te beschrijven. Uitwerking van iedere denkbare combinatie afzonderlijk is niet vereist.
504	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswens 2	1	Gehele kwaliteitswens	Kan Opdrachtgever bevestigen dat kwaliteitswens 2 uitsluitend ziet op de samenhang en integratie tussen meerdere standaarden en dat de afweging om van een standaard af te wijken uitsluitend onder kwaliteitswens 1 hoeft te worden behandeld, behoudens voor zover een afwijking noodzakelijk is om een onderlinge tegenstrijdigheid tussen standaarden te beheersen?	Kwaliteitswens 2 richt zich uitsluitend op samenhang en integratie van meerdere standaarden. Afwijkingen van een standaard vallen onder Kwaliteitswens 1, behoudens wanneer afwijking noodzakelijk is om tegenstrijdigheden tussen standaarden te beheersen.
505	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswens 2	1	"Beschrijf hoe u meerdere standaarden [...] in samenhang toepast"	Kan Opdrachtgever bevestigen dat onder "meerdere standaarden" iedere onderbouwde combinatie van standaarden, methodieken, richtlijnen, checklists en referentiebronnen wordt verstaan, en dat geen minimaal aantal of specifieke combinatie wordt voorgeschreven?	Ja, onder "meerdere standaarden" wordt iedere onderbouwde combinatie van standaarden, methodieken, richtlijnen, checklists en referentiebronnen verstaan. Er is geen minimaal aantal of specifieke combinatie voorgeschreven.
506	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswens 2	2	Begrip normen	Vallen technische beveiligingsbaselines en methoden voor het bepalen van de ernst van kwetsbaarheden ook onder het begrip normen binnen deze kwaliteitswens?	Ja, technische beveiligingsbaselines en methoden voor het bepalen van de ernst van kwetsbaarheden vallen onder het begrip normen binnen deze kwaliteitswens.
507	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswens 2	2	Tegenstrijdige normen	Wanneer twee toepasselijke normen met elkaar in strijd zijn, moet de voorgestelde aanpak dan vóór de start van de penetratietest met de Deelnemer worden afgestemd?	Ja, bij tegenstrijdige normen dient de voorgestelde aanpak vóór start van de penetratietest met de Deelnemer te worden afgestemd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
508	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	1	"consistent worden toegepast"	Kan Opdrachtgever bevestigen dat "consistent worden toegepast" niet betekent dat iedere pentest op identieke wijze moet worden uitgevoerd, maar dat sprake moet zijn van een consistente besluitvorming en kwaliteitsborging met behoud van ruimte voor professioneel oordeel, maatwerk en gemotiveerde afwijkingen?
					Vragen 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515 en 516 hangen samen en worden gezamenlijk beantwoord.
					Vraag [508-516] De aanbestedende dienst bevestigt het volgende: 1. "Consistent worden toegepast" impliceert geen identieke uitvoering, maar consistente besluitvorming en kwaliteitsborging met ruimte voor professioneel oordeel, maatwerk en gemotiveerde afwijkingen. 2. De te beschrijven maatregelen voor kennisborging en lerend vermogen moeten structureel verankerd zijn in de organisatie van Opdrachtnemer. De contractuele verplichting geldt voor de uitvoering onder deze Raamovereenkomst, maar de processen zelf zijn organisatiebrede vereisten om blijvende kwaliteit te garanderen. 3. De kennisborging mag betrekking hebben op bestaande organisatiebrede processen en/of aanvullende maatregelen specifiek voor deze Raamovereenkomst. 4. Een werkwijze die consistente kwaliteit borgt én ruimte laat voor professioneel oordeel en maatwerk, wordt hoger gewaardeerd dan rigide processen. 5. Interne kwaliteitsindicatoren, audits, evaluaties, steekproeven en geanonimiseerde praktijkvoorbeelden vormen voldoende onderbouwing voor de effectiviteit. 6. Overlegging van vertrouwelijke interne procedures of beleidstukken is niet vereist; een beschrijving van de werkwijze volstaat. 7. Kennis uit gevoelige Opdrachten mag in geanonimiseerde vorm binnen de organisatie worden vastgelegd en gedeeld. 8. Delen van kennis met uitsluitend geautoriseerde medewerkers voldoet aan de eis voor kennisdeling bij beveiligings- of toegangsbeperkingen. 9. Als bewijs voor consequente toepassing door andere/nieuwe pentesters volstaat een onderbouwde beschrijving van de borgingsmechanismen (zoals training, peer review of kennisbanken), zonder dat vertrouwelijke details hoeven te worden gedeeld.
509	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	1	Gehele kwaliteitswens	Kan Opdrachtgever bevestigen dat de in het antwoord beschreven maatregelen uitsluitend contractuele werking krijgen voor zover deze betrekking hebben op de uitvoering van Opdrachten onder de Raamovereenkomst, en niet zonder meer als generieke resultaatsverplichtingen voor de gehele organisatie worden aanvaard?
510	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	1	"bij Opdrachten voor Deelnemer"	Kan Opdrachtgever bevestigen dat de te beschrijven kennisborging zowel betrekking mag hebben op bestaande organisatiebrede processen van Inschrijver als op aanvullende maatregelen die specifiek voor de uitvoering van deze Raamovereenkomst worden toegepast?
511	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	1	"beperken van aantoonbaar consistente kwaliteit borgt, maar tegelijkertijd ruimte laat voor professioneel oordeel en maatwerk"	Kan Opdrachtgever bevestigen dat een werkwijze hoger kan worden gewaardeerd wanneer deze aantoonbaar consistente kwaliteit borgt, maar tegelijkertijd ruimte laat voor professioneel oordeel en maatwerk?
512	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	1	"Effectiviteit van afspraken en maatregel"	Kan Opdrachtgever bevestigen dat interne kwaliteitsindicatoren, audits, evaluaties, steekproeven en geanonimiseerde praktijkvoorbeelden voldoende onderbouwing vormen voor de effectiviteit van kennisborgingsmaatregelen?
513	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	1	Toetsbaarheid van wijze van kennisborging, consistente en lerend vermogen	Kan Opdrachtgever bevestigen dat voor de beoordeling geen onderliggende interne procedures, beleidstukken of andere vertrouwelijke documentatie hoeven te worden overgelegd en dat een beschrijving van de werkwijze volstaat?
514	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	2	Vraag	Mag kennis uit gevoelige Opdrachten in geanonimiseerde vorm binnen de organisatie worden vastgelegd en gedeeld?
515	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	2	Vraag en beoordeling	Wanneer een Opdracht onder beveiligings- of toegangsbeperkingen valt, voldoet het delen van kennis met uitsluitend geautoriseerde medewerkers dan aan de eis voor kennisdeling?
516	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswens 3	2	Beoordeling, punt 3	Welke informatie verwacht de Aanbestedende dienst als bewijs dat opgedane kennis en geleerde lessen consequent worden toegepast door andere en nieuwe pentesters?
517	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs			Administratief: Het instructieblad van Bijlage 7 (Antwoordformulier Prijs) verwijst naar de cellen B18-B21 en B32, terwijl het daadwerkelijke werkblad de cellen B17-B20 en B31 gebruikt. Kunt u bevestigen welke verwijzing correct is en of wij het werkblad moeten corrigeren?
518	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs	1	Tarieven	Binnen specialistische cybersecuritydiensten is het van belang dat tarieven voldoende ruimte bieden voor de inzet van hooggekwalificeerde professionals gedurende de volledige looptijd van de overeenkomst. Dit geldt temeer omdat de genoemde ministeries een centrale rol vervullen binnen het Nederlandse staat. In een dergelijke context is het van groot belang dat de kwaliteit, onafhankelijkheid en continuïteit van beveiligingsonderzoeken structureel worden geborgd. Bent u daarbij bereid een marktconforme ondergrens voor uurtarieven of een andere kwaliteitswaarborg op te nemen, zodat concurrentie primair plaatsvindt op kwaliteit en expertise in plaats van uitsluitend op prijs?
519	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs	n.v.t.	Tabblad Prijsformulier, baseline-uren, i.r.t. Bijlage 1 PyE Classificatiematrix (p. 45)	De baseline-uren in Bijlage 7 liggen onder de doorlooptijden en prijsranges van de classificatiematrix. Welke van beide is leidend? Toelichting: Bijlage 7 rekent met 60 uur voor het scenario Groot, terwijl de classificatiematrix daarvoor '10 dagen tot 3 weken' en een prijsrange van 20.000 tot 50.000 euro noemt; dat impliceert een uurtarief van 333 tot 833 euro. Voor Speciaal geldt 80 uur tegenover 'meer dan 3 weken' en meer dan 40.000 euro. Tekstvoorbeeld: Indien de baseline-uren worden aangepast, verzoeken wij de referentieprij P_ref evenredig te herijken. Anders komen alle inschrijvers door de hogere urenbasis in de onderste helft van de prijschaal uit zonder dat hun tarieven wijzigen.
520	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs			De baseline-uren in het tabblad Prijsformulier, vermenigvuldigd met het aantal fictieve opdrachten per scenario (Klein 10, Normaal 4, Groot 5, Speciaal 1), leiden tot 700 gewogen uren. Bij een P_ref van € 60.000 correspondeert de maximale prijsscore daarmee met een gewogen gemiddeld uurtarief van € 85,71 excl. btw, en een score van 0 met € 171,43. Kunt u onderbouwen op welke marktgegevens de hoogte van P_ref is gebaseerd, en bent u bereid P_ref te herijken op een niveau dat aansluit bij marktconforme tarieven voor gekwalificeerde en waar nodig gescrende pentesters?
521	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs		tabbladen Instructies en Prijsformulier	De invulinstructie van Bijlage 7 verwijst naar de invulcellen B18-B21 en totaalcel B32, terwijl het Prijsformulier de invoer in B17-B20 en het totaal in B31 bevat. Welke cellen zijn bindend? Verzocht wordt een gecorrigeerd prijzenblad te publiceren waarin instructies, invoercellen, formules en resultaatcel volledig overeenkomen.
522	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs			Onder een 'extreme afwijking' wordt verstaan: een afwijking van de gehanteerde profielverhouding die leidt tot een wezenlijk andere prijsopbouw dan in de baseline-scenario's is bedoeld en daardoor de onderlinge vergelijkbaarheid van inschrijvingen aantast. Dit wordt beoordeeld aan de hand van de prijsopbouw van de inschrijving in verhouding tot de baseline-scenario's. Aanbestedende dienst behoudt zich bij een extreme afwijking het recht voor de inschrijving ongeldig te verklaren of de prijsscore aan te passen.
523	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs			Ja. De geoffeerde uurtarieven zijn all-in en worden gedurende de looptijd van vier jaar niet algemeen geïndexeerd. Inschrijvers dienen het risico van kostenontwikkelingen gedurende de looptijd in hun tarieven te verwerken. Zie voor de toepasselijke tariefsystematiek en de wijziging van aic T 3 het antwoord op vraag 714.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
524	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs	n.v.t.	<p>Tabblad Invulinstructies, FASE 1, referentieprijs P_ref</p> <p>Is een gemiddeld gewogen uurtarief van 85,71 euro exclusief btw het marktniveau waarop de referentieprijs P_ref van 60.000 euro is gebaseerd?</p> <p>Toelichting: Het prijsmodel telt 700 baseline-uren: 226 uur senior, 224 uur medior, 152 uur junior en 98 uur rapporteur. 60.000 euro gedeeld door 700 uur is 85,71 euro. Bij een gemiddeld gewogen tarief van 120 euro bedraagt de prijsscore ruim 5 punten, bij 150 euro minder dan 2 punten en vanaf 171 euro nul</p>	<p>Nee. Het rekenkundig afgeleide bedrag van € 85,71 exclusief btw per uur is niet vastgesteld als marktconform uurtarief of als tariefondergrens. De referentieprijs (P_ref) van € 60.000,00 is een vaste baseline voor de prijsscoreberekening, gebaseerd op interne marktanalyses en verwachtingen voor gescreende, hooggekwalificeerde professionals binnen de Rijkssoeverheid. P_ref wordt niet aangepast of herijkt; Inschrijvers bepalen zelf hun tariefopbouw binnen de gestelde kaders.</p>
525	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs	n.v.t.	<p>Tabblad Invulinstructies, FASE 2, i.r.t. tabblad Prijsformulier en Bijlage 14 voetnoot 2</p> <p>Kunt u een gecorrigeerde Bijlage 7 publiceren waarin de Invulinstructies overeenkomen met het tabblad Prijsformulier?</p> <p>Toelichting: De Invulinstructies noemen invulvelden B18 tot en met B21 in de volgorde Rapporteur, Senior, Medior, Junior, terwijl het Prijsformulier B17 (Rapporteur), B18 (Junior), B19 (Medior) en B20 (Senior) hanteert. Ook wijken de subtotalecellen af (G26 tot en met G29 tegenover G25 tot en met G28) en noemen de instructies als totaalprijs cel B32 met de formule =SOM(G26:G29), terwijl het formulier in cel B31 rekent met =(G25*B25)+(G26*B26)+(G27*B27)+(G28*B28), dus gewogen met het aantal opdrachten per scenario. Bijlage 14 voetnoot 2 verwijst eveneens naar de niet-bestaande cel B32. Een inschrijver die de instructies volgt in plaats van het formulier, komt op een wezenlijk andere totaalprijs uit.</p> <p>Tekstvoorbeeld: Pas de Invulinstructies aan naar: invulvelden B17 (Rapporteur), B18 (Junior), B19 (Medior) en B20 (Senior); subtotalen G25 tot en met G28; totaalprijs P_i in cel B31 met de formule =(G25*B25)+(G26*B26)+(G27*B27)+(G28*B28). Pas voetnoot 2 van Bijlage 14 hierop aan.</p>	<p>Ja. Aanbestedende dienst publiceert een gecorrigeerde versie van Bijlage 7. Daarin worden de Invulinstructies in overeenstemming gebracht met het Prijsformulier: B17 voor Rapporteur, B18 voor Junior, B19 voor Medior en B20 voor Senior; de subtotalen in G25 tot en met G28; en de totaalprijs P_i in B31, gewogen met het aantal opdrachten per scenario. Ook de hiermee samenhangende celverwijzingen en formules worden overeenkomstig aangepast. Inschrijvers dienen de definitieve, gecorrigeerde Bijlage 7 te gebruiken.</p>
526	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs		<p>U geeft aan dat Bijlage 7 de opbouw van de prijsopgave, scoreberekening en overige rekenregels bevat en dat de daarin opgenomen scenario's worden gebruikt om de inschrijfprijs te bepalen. In de Leidraad en het PvE wordt echter niet duidelijk toegelicht waarop deze scenario's, de gekozen inzetverdeling en de daarin opgenomen aantallen uren per functie zijn gebaseerd.</p> <p>Vraag: Kunt u toelichten op welke uitgangspunten, historische gegevens of verwachte opdrachtprofielen de in Bijlage 7 opgenomen prijsscenario's zijn gebaseerd? Kunt u tevens bevestigen of de gehanteerde verdeling van uren over junior, medior, senior pentester en rapporteur representatief wordt geacht voor de daadwerkelijk te verwachten opdrachten gedurende de Raamovereenkomst? Deze duiding is voor Inschrijvers relevant om de maximumuurtarieven op een realistische en onderling vergelijkbare wijze te kunnen bepalen.</p>	<p>De scenario's, aantallen uren en profielverdeling in Bijlage 7 zijn gebaseerd op historische gegevens en de door Aanbestedende dienst verwachte opdrachtprofielen gedurende de Raamovereenkomst. De gehanteerde verdeling over junior, medior en senior pentesters en de rapporteur wordt representatief geacht voor de gemiddelde inzet. Voor de prijsscoreberekening bij de gunning zijn deze baseline-scenario's en urenverdeling leidend; Inschrijvers dienen hun tarieven daarop af te stemmen.</p>
527	Nadere Overeenkomst	10. Overige bepalingen		<p>Artikel 10.4</p> <p>Kan beëindiging alleen plaatsvinden na hersteltermijn en in overleg, behalve bij acute veiligheidsincidenten?</p> <p>Kunt u instemmen met het volgende tekstvoorstel en zo nee waarom niet:</p> <p>"Beëindiging op grond van niet-naleving van ABRO-eisen vindt slechts plaats na een schriftelijke hersteltermijn van minimaal 20 werkdagen, tenzij sprake is van een aantoonbaar ernstig</p>	<p>Nee. De Aanbestedende dienst neemt het voorgestelde tekstvoorstel niet over. Gelet op de aard van de toepasselijke ABRO-eisen moet beëindiging met onmiddellijke ingang mogelijk blijven wanneer voortzetting van de Nadere overeenkomst vanuit beveiligingsoogpunt niet verantwoord of toegestaan is.</p> <p>Of herstel mogelijk is en daarvoor een termijn kan worden geboden, hangt af van de aard en ernst van de omstandigheden en de betrokken beveiligingsbelangen. Een verplichte hersteltermijn van twintig werkdagen wordt daarom niet opgenomen.</p>
528	Nadere Overeenkomst	10. Overige bepalingen	5-7	<p>Artikel 10.4.2 van de model-Nadere overeenkomst noemt TBB-1/Staatsgeheim ZEER GEHEIM, terwijl paragraaf 4.5 van het Aanbestedingsdocument TBB-2 als hoogste beveiligingsniveau noemt en Opdrachten voor Defensie met TBB-3 of hoger in paragraaf 2.1.2 in beginsel buiten scope plaatst. Kan worden bevestigd dat TBB-1 niet binnen de scope van deze Raamovereenkomst valt en kan TBB-1 uit het model worden verwijderd? Kan tevens de verhouding tussen de genoemde uitsluiting voor Defensie en de geraamde TBB-3-Opdrachten worden verduidelijkt?</p>	<p>Ja. TBB-1 / Staatsgeheim ZEER GEHEIM valt niet binnen de scope van deze Raamovereenkomst. Voor Bijzondere Opdrachten geldt TBB-2 / Staatsgeheim GEHEIM als hoogste beveiligingsniveau. De vermelding van TBB-1 in artikel 10.4.2 van de Model Nadere overeenkomst is derhalve niet van toepassing en wordt verwijderd.</p> <p>De uitsluiting in paragraaf 2.1.2 voor Defensie betekent niet dat TBB-3-Opdrachten in algemene zin buiten de scope van de Raamovereenkomst vallen. De in paragraaf 4.5 genoemde raming van TBB-3-Opdrachten heeft betrekking op Bijzondere Opdrachten binnen de Raamovereenkomst als geheel.</p> <p>Voor Defensie geldt aanvullend dat Opdrachten die betrekking hebben op systemen met classificatie TBB-3 of hoger of op operationele militaire systemen in beginsel buiten de scope vallen. Dergelijke Opdrachten kunnen uitsluitend binnen deze Raamovereenkomst worden uitgevoerd indien Defensie deze expliciet schriftelijk voor uitvoering binnen de Raamovereenkomst heeft vrijgegeven.</p> <p>Nee. De Aanbestedende dienst neemt het voorgestelde aanvullende geschilbeslechtingsmechanisme niet over.</p>
529	Nadere Overeenkomst	10. Overige bepalingen		<p>Verwijzing: art. 10 NOK (geschilbeslechting); art. 7 ROK (geschilbeslechting); art. 6:265 BW (ontbinding);</p> <p>Aanbestedingswet 2012 art. 1.9 (transparantiebeginsel)</p> <p>Vraag: De NOK bevat in artikel 10 een geschilbeslechtingsregeling, maar deze voorziet niet in een laagdrempelig en snel mechanisme voor geschillen over de uitvoering van individuele Nadere Overeenkomsten — bijvoorbeeld geschillen over de classificatie van bevindingen, de beoordeling van KPI-scores, of de weigering van deliverables. De ROK kent in artikel 7 een geschilbeslechtingsregeling op raamovereenkomstniveau, maar het is onduidelijk of en hoe deze regeling doorwerkt op NOK-niveau. Bij een raamovereenkomst met potentieel honderden Nadere Overeenkomsten is een efficiënt geschilmechanisme op NOK-niveau essentieel. Kan de Aanbestedende Dienst verduidelijken welk geschilbeslechtingsmechanisme van toepassing is op geschillen die voortvloeien uit individuele Nadere Overeenkomsten, en of dit mechanisme voorziet in een escalatieladder (operationeel overleg, bestuurlijk overleg, mediation) alvorens formele juridische stappen worden gezet?</p> <p>Toelichting: Het ontbreken van een adequaat geschilbeslechtingsmechanisme op NOK-niveau creëert een structureel risico voor de uitvoeringsrelatie. De KPI-systematiek (promotie/degradatie veld/bank) heeft directe financiële gevolgen voor de Opdrachtnemer, terwijl de beoordeling in belangrijke mate subjectief is (één evaluatievraag op een schaal van 1 tot 10). Zonder laagdrempelig geschilmechanisme rest de Opdrachtnemer slechts de gang naar de civiele rechter — een middel dat disproportioneel is voor uitvoeringsgeschillen en de samenwerkingsrelatie onnodig escaleert. Inschrijver verzoekt een gelaagd geschilbeslechtingsmechanisme op te nemen met een duidelijke escalatieladder, inclusief termijnen per stap, zodat geschillen op het laagst mogelijke niveau en binnen een redelijke termijn worden beslecht. Dit is in lijn met de beginselen van behoorlijk bestuur en bevordert de kwaliteit van de langetermijnsamenwerking.</p>	<p>De Nadere overeenkomst en de Raamovereenkomst bevatten geen afzonderlijke contractuele geschilbeslechtingsregeling. Voor geschillen gelden de bepalingen van de Nadere overeenkomst, de Raamovereenkomst, de ARBIT 2022 en het toepasselijke recht.</p> <p>Uitgangspunt is dat geschillen over de uitvoering van een Nadere overeenkomst, waaronder geschillen over beoordelingen, KPI-scores, prestaties en deliverables, eerst tussen de betrokken contactpersonen van Partijen worden besproken. Indien dit niet tot een oplossing leidt, kunnen Partijen het geschil binnen hun organisaties escaleren en desgewenst gebruikmaken van mediation of een andere vorm van minnelijke geschlopplossing.</p> <p>De Aanbestedende dienst acht een verplichte escalatieladder met vaste termijnen niet wenselijk. De contractuele en wettelijke rechtsmiddelen blijven onverkort van toepassing.</p>
530	Nadere Overeenkomst	10. Overige bepalingen		<p>Verwijzing: art. 10.4.3 NOK</p> <p>Vraag: Op grond van artikel 10.4.3 NOK leidt het niet-voldoen aan ABRO-vereisten tot onmiddellijke eenzijdige beëindiging zonder enige compensatie. Gecombineerd met niet-gedefinieerde ABRO-doorlooptijden en het feit dat screeningsuitkomsten buiten de invloedssfeer van de Opdrachtnemer liggen, betreft dit een disproportionele eenzijdige risicoallocatie.</p> <p>Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst — in lijn met het proportionaliteitsbeginsel en de Gids Proportionaliteit — de beëindigingsgrond in artikel 10.4.3 NOK te beperken tot situaties waarin het niet-voldoen aan ABRO-vereisten aan de Opdrachtnemer is toe te rekenen. Daarnaast verzoeken wij een redelijke overgangstermijn op te nemen en een vergoeding voor reeds geleverde prestaties en gedane investeringen. De huidige formulering beperkt de effectieve mededinging (artikel 1.4 Aanbestedingswet 2012), nu het onbegrensde risico voor geen enkele marktpartij adequaat verzekerbear of beheersbaar is.</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt het verzoek gedeeltelijk over.</p> <p>Het beëindigingsrecht kan niet worden beperkt tot uitsluitend situaties waarin het niet-voldoen aan de toepasselijke ABRO-eisen aan Opdrachtnemer kan worden toegerekend. Ook wanneer dit niet aan Opdrachtnemer is toe te rekenen, kan de aard van de toepasselijke beveiligingsisen meebrengen dat voortzetting van een Nadere overeenkomst niet langer verantwoord of toegestaan is.</p> <p>De Aanbestedende dienst onderschrijft wel dat niet iedere afwijking van een toepasselijke ABRO-eis zonder meer tot onmiddellijke beëindiging hoeft te leiden. Artikel 10.4.3 van de Model Nadere overeenkomst wordt daarom aangepast. Indien de aard en ernst van de afwijking en de beveiligingsbelangen dit toelaten, wordt Opdrachtnemer eerst een redelijke mogelijkheid tot herstel geboden. Onmiddellijke beëindiging blijft mogelijk indien voortzetting vanuit beveiligingsoogpunt niet verantwoord of toegestaan is, waaronder in ieder geval de situatie waarin een voor de uitvoering noodzakelijke ABRO-verklaring wordt ingetrokken en de Nadere overeenkomst daardoor niet verantwoord kan worden voortgezet.</p> <p>Voor de financiële afwikkeling van een eventuele beëindiging of ontbinding gelden de toepasselijke bepalingen van de Nadere overeenkomst, de Raamovereenkomst, de ARBIT 2022 en het toepasselijke recht. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding hiervoor een aanvullende vergoedingsregeling op te nemen.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
531	Nadere Overeenkomst	10. Overige bepalingen		<p>Verwijzing: ROK art. 8.4 (ontbinding bij ABRO-tekortkoming); NOK art. 10.4.3 (beëindiging bij ABRO-tekortkoming); ROK art. 4.1 sub b (opzegging); NOK art. 2.3 (ontbinding bij classificatiewijziging); art. 6:265 BW (ontbinding); Gids Proportionaliteit hoofdstuk 4</p> <p>Vraag: De ontbindings- en beëindigingsgronden in de ROK en de NOK overlappen en zijn potentieel tegenstrijdig. ROK art. 8.4 voorziet in ontbinding bij ABRO-tekortkomingen, terwijl NOK art. 10.4.3 voorziet in onmiddellijke beëindiging bij dezelfde ABRO-tekortkomingen — maar met een ander rechtsgevolg (ontbinding vs. beëindiging). ROK art. 4.1 sub b biedt opzegging "om moverende reden," terwijl de NOK in art. 2.3 ontbinding bij classificatiewijziging kent. Indien een ABRO-tekortkoming zich voordoet tijdens de uitvoering van een Nadere Overeenkomst: welk regime is van toepassing — het ROK-regime of het NOK-regime? Wat zijn de rechtsgevolgen voor lopende Nadere Overeenkomsten indien de ROK wordt ontbonden? En wat zijn de gevolgen voor de ROK indien een NOK wegens ABRO-tekortkomingen wordt beëindigd?</p> <p>Toelichting: De samenloop van ontbindingsgronden in de ROK en de NOK creëert rechtsonzekerheid die materiële financiële gevolgen kan hebben. Ontbinding van de ROK heeft andere rechtsgevolgen dan beëindiging van een individuele NOK: bij ROK-ontbinding vervallen in beginsel alle lopende Nadere Overeenkomsten, terwijl beëindiging van een NOK de ROK ongemoeid laat. De huidige contractstructuur laat in het midden hoe deze regimes zich tot elkaar verhouden, hetgeen in strijd is met het transparantiebeginsel (art. 1.9 Aanbestedingswet 2012) en het rechtszekerheidsbeginsel. Inschrijver verzoekt de Aanbestedende Dienst de verhouding tussen de ROK- en NOK-ontbindings- en beëindigingsregimes te verduidelijken, inclusief de gevolgen voor lopende Nadere Overeenkomsten bij ROK-ontbinding en vice versa. Een heldere regeling op dit punt is essentieel voor een adequate risicobeoordeling en in lijn met de Gids Proportionaliteit (hoofdstuk 4).</p>	<p>De Aanbestedende dienst onderschrijft dat de verhouding tussen de beëindigingsregimes van de Raamovereenkomst en de Nadere overeenkomst verduidelijking behoeft.</p> <p>Bij een ABRO-tekortkoming die uitsluitend betrekking heeft op een individuele Nadere overeenkomst, wordt in beginsel het regime van die Nadere overeenkomst toegepast. Beëindiging van die Nadere overeenkomst leidt niet automatisch tot beëindiging van de Raamovereenkomst of andere Nadere overeenkomsten.</p> <p>Indien de ABRO-tekortkoming tevens gevolgen heeft voor de mogelijkheid van Opdrachtnemer om de Raamovereenkomst als geheel of meerdere Nadere overeenkomsten overeenkomstig de toepasselijke beveiligingseisen uit te voeren, kan tevens beëindiging van de Raamovereenkomst en/of de betreffende andere Nadere overeenkomsten aan de orde zijn.</p> <p>Beëindiging of opzegging van de Raamovereenkomst leidt niet automatisch tot beëindiging van reeds gesloten Nadere overeenkomsten. Deze worden afzonderlijk beoordeeld en kunnen, voor zover aan de daarop toepasselijke voorwaarden en beveiligingseisen wordt voldaan, doorlopen overeenkomstig de artikelen 4.2 en 4.3 van de Raamovereenkomst.</p> <p>Artikel 2.3 van de Model Nadere overeenkomst betreft een afzonderlijke situatie, namelijk een tijdens de intake geconstateerde onjuiste classificatie van de betreffende Opdracht, en staat los van het beëindigingsregime wegens het niet voldoen aan ABRO-eisen.</p> <p>De Aanbestedende dienst zal artikel 8.4 van de Model Raamovereenkomst en artikel 10.4.3 van de Model Nadere overeenkomst op deze uitgangspunten onderling verduidelijken en consistent maken.</p>
532	Nadere Overeenkomst	2. Voorwerp van de Nadere overeenkomst		<p>Artikel 2.2 bepaalt dat in Nadere overeenkomsten uitdrukkelijk van de Raamovereenkomst kan worden afgeweken.</p> <p>Een onbeperkte afwijkmogelijkheid kan ertoe leiden dat bij een Aanvraag wezenlijk andere of zwaardere voorwaarden worden opgelegd dan waarmee Inschrijver bij de Raamovereenkomst rekening kon houden.</p> <p>Kunt u bevestigen dat in een Nadere overeenkomst uitsluitend Opdrachtspecifieke invullingen en afwijkingen kunnen worden overeengekomen die binnen de aard, reikwijdte en risicoverdeling van de Raamovereenkomst blijven en dat een Inschrijver niet wordt benadeeld indien hij weigert in te stemmen met aanvullende voorwaarden die daarmee niet verenigbaar zijn?</p> <p>Bent u bereid artikel 2.2 dienovereenkomstig te beperken?</p>	<p>Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat de mogelijkheid om in een Nadere overeenkomst af te wijken van de Raamovereenkomst niet onbeperkt is.</p> <p>Afwijkingen en nadere invullingen in een Nadere overeenkomst dienen Opdrachtspecifiek te zijn en binnen de aard, reikwijdte en het contractuele kader van de Raamovereenkomst te blijven. Via een Nadere overeenkomst kunnen geen voorwaarden worden opgelegd die leiden tot een wezenlijke wijziging van de aard, omvang of risicoverdeling van de Raamovereenkomst.</p> <p>Een Opdrachtnemer wordt niet benadeeld indien hij niet instemt met aanvullende voorwaarden die aantoonbaar buiten dit kader vallen.</p> <p>Artikel 2.2 van de Raamovereenkomst wordt dienovereenkomstig verduidelijkt.</p>
533	Nadere Overeenkomst	5. Uitvoering en Oplevering		<p>Artikel 5.1</p> <p>Kan de kwalificatie "fatale termijnen" worden genuanceerd naar inspanningsverplichtingen of termijnen met ingebrekestelling?</p> <p>Kunt u instemmen met het volgende tekstvoorstel en zo nee waarom niet:</p> <p>"De genoemde termijnen gelden als streefdata. Overschrijding van termijnen leidt pas tot verzuim na schriftelijke ingebrekestelling met een redelijke hersteltermijn van minimaal 10 werkdagen."</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt het voorgestelde tekstvoorstel niet over. De termijnen kunnen niet generiek als streefdata worden aangemerkt, omdat bij Nadere overeenkomsten bepaalde uitvoerings- en oplevertermijnen essentieel kunnen zijn.</p> <p>De Aanbestedende dienst onderschrijft wel dat niet iedere in een Nadere overeenkomst genoemde datum zonder onderscheid als fatale termijn hoeft te gelden. In de Aanvraag/Nadere overeenkomst wordt daarom vooraf duidelijk aangegeven welke termijnen als fatale termijn gelden. Voor overige termijnen geldt het reguliere contractuele regime.</p> <p>Artikel 5.1 van de Model Nadere overeenkomst wordt hierop aangepast.</p>
534	Nadere Overeenkomst	5. Uitvoering en Oplevering		<p>Artikel 5.1 van het Model Nadere overeenkomst bepaalt dat Opdrachtnemer zorg draagt voor Oplevering op de in de bijlage vermelde wijze, datum en plaats, en dat de genoemde data Fatale termijnen zijn.</p> <p>Tegelijk bepaalt eis P.24 dat Opdrachtnemer "het onderzoek pas [start] nadat het Plan van Aanpak door Deelnemer is goedgekeurd" en eis P.35 dat de Deelnemer zorg draagt voor "ondertekening en retournering van de vrijwaringsverklaring aan Opdrachtnemer voordat het onderzoek start"; de eisen P.30, P.33 en P.36 kennen vergelijkbare startvoorwaarden die bij de Deelnemer of bij een derde liggen. Bij een vaste totaalprijs op grond van eis T.1 draagt Opdrachtnemer daarmee zowel het leegloop- als het termijnrisico van een vertraging die hij niet beheerst. Wij verzoeken u aan artikel 5.1 toe te voegen dat de opleverdata eerst fataal worden nadat alle startvoorwaarden zijn vervuld en dat zij dag voor dag opschuiven zolang die vervulling uitblijft, en te bevestigen dat een zodanige vertraging niet meeweegt in de beoordeling op Bijlage 13.1, nu eis K.33 uitsluitend de sanctie en de roulatie betreft en niet het door de Deelnemer toegekende canortcriter.</p>	<p>Opdrachtnemer is niet verantwoordelijk voor vertraging die aantoonbaar wordt veroorzaakt doordat een noodzakelijke startvoorwaarde binnen de verantwoordelijkheid of invloedssfeer van Deelnemer of een door Deelnemer betrokken derde niet tijdig is vervuld.</p> <p>Opdrachtnemer meldt de belemmering en de gevolgen daarvan onverwijld. De uitvoerings- en oplevertermijnen worden vervolgens in overleg aangepast aan de daadwerkelijke gevolgen van de vertraging. Een dergelijke vertraging leidt niet tot verzuim en wordt niet als een aan Opdrachtnemer toerekenbare termijnoverschrijding betrokken bij de beoordeling van de dienstverlening. Artikel 5.1 van de Model Nadere overeenkomst en de instructie bij Bijlage 13.1 worden hiermee in overeenstemming gebracht.</p>
535	Nadere Overeenkomst	5. Uitvoering en Oplevering	2	<p>De planning van een perstest wordt in het Plan van Aanpak vastgelegd en de opleverdata gelden als Fatale termijnen, maar een regeling voor annulering of verplaatsing door de opdrachtgever ontbreekt.</p> <p>Leveranciers kennen voor een daadwerkelijke start veelal een grote mate van afhankelijkheid van Deelnemers (bijv. vrijwaringsverklaringen, aanmelding van de test, beschikbaarheid van benodigde accounts, toegang tot de omgeving en het onderzoeksobject etc.). We verzoeken dan ook om bij annulering of verplaatsing van werkzaamheden minder dan vijftien werkdagen vóór de overeengekomen startdatum de aantoonbaar gereserveerde en niet meer inzetbare capaciteit naar rato te mogen factureren.</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt het verzoek niet over.</p> <p>Gelet op het karakter van de raamovereenkomst en de uiteenlopende omstandigheden waaronder Nadere Overeenkomsten worden uitgevoerd, acht de Aanbestedende dienst het niet passend hiervoor een generieke regeling op te nemen. Voor annulering geldt het bepaalde in artikel 30 ARBIT-2022. Eventuele aanvullende afspraken over annulering, verplaatsing van werkzaamheden en de gevolgen daarvan kunnen door de betreffende Deelnemer in de Nadere Overeenkomst worden opgenomen.</p>
536	Nadere Overeenkomst	6. Test en Acceptatie		<p>Artikel 6</p> <p>Kunt u instemmen met het volgende tekstvoorstel en zo nee waarom niet:</p> <p>"Indien sprake is van aantoonbare en wezenlijke tekortkomingen, kan Opdrachtgever een bedrag inhouden tot maximaal 10% van de betreffende deelprestatie, totdat herstel heeft plaatsgevonden."</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt het verzoek gedeeltelijk over.</p> <p>Indien een Prestatie onder voorbehoud van één of meer Gebreken wordt geaccepteerd, dient een eventuele inhouding in redelijke verhouding te staan tot de aard en omvang van de geconstateerde Gebreken. De inhouding bedraagt maximaal 10% van de Vergoeding voor de betreffende Prestatie of, indien afzonderlijk geprijsd, de betreffende deelprestatie.</p> <p>De inhouding wordt vrijgegeven zodra de betreffende Gebreken overeenkomstig de gemaakte afspraken zijn hersteld.</p>
537	Nadere Overeenkomst	6. Test en Acceptatie		<p>De test- en acceptatiebepalingen 6.1 en 6.2 zijn optioneel en laten de concrete criteria en beoordelingstermijn over aan het Plan van Aanpak. Niet is bepaald wat geldt indien Opdrachtgever niet binnen de overeengekomen termijn reageert.</p> <p>Wilt u bepalen dat de Prestatie geacht wordt te zijn geaccepteerd indien Opdrachtgever niet binnen de overeengekomen beoordelingstermijn gemotiveerd aangeeft op welke concrete acceptatiecriteria de Prestatie tekortschiet?</p>	<p>Ja. Aanbestedende dienst neemt het verzoek over.</p> <p>Indien een Acceptatieprocedure van toepassing is, oordeelt Opdrachtgever de Prestatie binnen de in de Nadere overeenkomst/het Plan van Aanpak overeengekomen beoordelingstermijn. Indien Opdrachtgever binnen deze termijn niet schriftelijk en gemotiveerd meedeelt dat de Prestatie niet wordt geaccepteerd, wordt de Prestatie geacht te zijn geaccepteerd. Hierbij geldt de bepalingen van artikel 11.4 en 11.5 ARBIT-2022 van toepassing.</p> <p>Bij niet-acceptatie vermeldt Opdrachtgever op welke vooraf overeengekomen acceptatiecriteria de Prestatie tekortschiet en welke Gebreken herstel behoeven.</p>
538	Nadere Overeenkomst	8. Facturering en betaling		<p>Artikel 8</p> <p>Kan worden afgesproken dat bij administratieve onvolkomenheden eerst een hersteltermijn geldt in plaats van directe opschorting?</p> <p>Kunt u instemmen met het volgende tekstvoorstel en zo nee waarom niet:</p> <p>"Indien een factuur niet aan de vereisten voldoet, stelt Opdrachtgever Opdrachtnemer hiervan binnen 5 werkdagen op de hoogte, waarna Opdrachtnemer de gelegenheid krijgt om binnen 10 werkdagen correctie door te voeren zonder dat betalingstermijn definitief vervalt."</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt het verzoek gedeeltelijk over.</p> <p>Indien een factuur niet aan de overeengekomen administratieve vereisten voldoet, stelt Opdrachtgever Opdrachtnemer hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte, onder vermelding van de geconstateerde onvolkomenheid. Opdrachtnemer krijgt vervolgens gelegenheid een gecorrigeerde factuur in te dienen.</p> <p>Een administratieve onvolkomenheid leidt derhalve niet zonder voorafgaande kennisgeving tot definitief verval van een betalingsaanspraak. Voor zover een factuur gedeeltelijk kan worden behandeld en het betreffende deel niet wordt betwist, wordt dit deel overeenkomstig de geldende betalingstermijn voldaan.</p> <p>De voorgestelde vaste termijnen van vijf respectievelijk tien werkdagen worden niet overgenomen.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
539	Nadere Overeenkomst	9. [Vrijwaring] Algemene en bijzondere voorwaarden		<p>Artikel 9.1.2 luidt: "Opdrachtgever en/of Opdrachtnemer zijn aansprakelijk voor schade die Onderzochte Partij lijdt ten gevolge van het toerekenbaar niet nakomen van verplichtingen uit hoofde van de ter zake Vrijwaringsverklaring door Opdrachtgever en/of Opdrachtnemer."</p> <p>Door de combinatie van de woorden "uit hoofde van de ter zake" kunnen wij niet met zekerheid vaststellen wat hier exact wordt bedoeld. Zou u dit kunnen verduidelijken?</p> <p>Daarnaast maakt de formulering "Opdrachtgever en/of Opdrachtnemer" niet duidelijk welke partij onder welke omstandigheden aansprakelijk is en zou dit mogelijk als een hoofdelijke aansprakelijkheid kunnen worden uitgelegd.</p> <p>Tenslotte is niet duidelijk op welke juridische grondslag de Onderzochte Partij rechtstreeks aanspraken jegens Opdrachtnemer kan ontlenen en of deze aansprakelijkheid is onderworpen aan de beperkingen van artikel 26 ARBIT-2022.</p> <p>Kunt u bevestigen en in artikel 9.1.2 verduidelijken dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Iedere partij uitsluitend aansprakelijk is voor schade die rechtstreeks het gevolg is van een aan die partij toerekenbare tekortkoming in haar eigen verplichtingen uit de Vrijwaringsverklaring; 2. Geen sprake is van hoofdelijke aansprakelijkheid van Opdrachtgever en Opdrachtnemer; 3. Opdrachtnemer uitsluitend rechtstreeks jegens de Onderzochte Partij aansprakelijk is indien en voor zover de Onderzochte Partij medeondertekenaar is van de Vrijwaringsverklaring; en 4. De aansprakelijkheid van Opdrachtnemer jegens de Onderzochte Partij is onderworpen aan dezelfde beperkingen en maxima als opgenomen in artikel 26 ARBIT-2022. <p>Zo niet, wilt u toelichten welke aansprakelijkheidsgrondslag en welke beperkingen en maxima van toepassing zijn?</p>	<p>De Aanbestedende dienst onderschrijft dat artikel 9.1.2 verduidelijking behoeft.</p> <p>Met "de ter zake Vrijwaringsverklaring" wordt bedoeld: de voor het betreffende informatiebeveiligingsonderzoek overeengekomen Vrijwaringsverklaring.</p> <p>Iedere partij is uitsluitend aansprakelijk voor schade voor zover deze het gevolg is van een aan die partij toerekenbare tekortkoming in de op haar rustende verplichtingen. Met de formulering "Opdrachtgever en/of Opdrachtnemer" is geen hoofdelijke aansprakelijkheid tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer beoogd.</p> <p>De eventuele rechtstreekse aanspraken van de Onderzochte Partij jegens Opdrachtnemer worden geregeld in de voor het betreffende informatiebeveiligingsonderzoek overeengekomen Vrijwaringsverklaring. Daarbij wordt tevens verduidelijkt dat voor de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer geen ruimere aansprakelijkheid wordt gecreëerd dan voortvloeit uit het voor de Nadere overeenkomst geldende aansprakelijkheidsregime, waaronder de toepasselijke beperkingen en maxima van artikel 26 ARBIT-2022 zoals gewijzigd of aangevuld in de contractdocumenten.</p> <p>Artikel 9.1.2 van de Model Nadere overeenkomst en de Model Vrijwaringsverklaring worden hiermee in overeenstemming gebracht. Tevens wordt artikel 9.1.3 op consistent gebruik van deze uitgangspunten aangepast.</p>
540	Nadere Overeenkomst	9. [Vrijwaring] Algemene en bijzondere voorwaarden		<p>Artikel 9.1.3 bepaalt dat de vergoedingsplicht van Opdrachtgever en/of Opdrachtnemer kan worden verminderd indien de schade mede is ontstaan door een toerekenbare tekortkoming van de Onderzochte Partij in de nakoming van de "Overeenkomst" of de Vrijwaringsverklaring.</p> <p>De Onderzochte Partij is echter geen partij bij de "Overeenkomst". Zij kan wel verplichtingen hebben op grond van de Vrijwaringsverklaring en haar eigen overeenkomst of rechtsverhouding met de Deelnemer, waaronder verplichtingen ten aanzien van de beveiliging van de te onderzoeken systemen.</p> <p>Bent u bereid artikel 9.1.3 daarom zo aan te passen dat bij de verdeling van de schade mede rekening wordt gehouden met iedere aan de Onderzochte Partij toe te rekenen omstandigheid, waaronder:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het niet nakomen van haar verplichtingen uit de Vrijwaringsverklaring; 2. Het niet nakomen van haar verplichtingen uit de overeenkomst of andere rechtsverhouding met de Deelnemer; 3. Het niet voldoen aan toepasselijke beveiligingseisen of het niet treffen van de overeengekomen beveiligingsmaatregelen; en 4. Het verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie over de systemen, beveiligingsmaatregelen, afhankelijkheden of risico's? <p>Dit is in het bijzonder van belang indien het niet naleven van beveiligingseisen of het ontbreken van overeengekomen beveiligingsmaatregelen ertoe leidt dat de uitvoering van de penetratietest meer schade veroorzaakt dan bij behoorlijke nakoming het geval zou zijn geweest.</p>	<p>Ja. De Aanbestedende dienst neemt het verzoek over.</p> <p>Artikel 9.1.3 wordt aangepast. Bij de verdeling van de schade wordt rekening gehouden met iedere aan de Onderzochte Partij toe te rekenen omstandigheid die aan het ontstaan of de omvang van de schade heeft bijgedragen. Hieronder vallen, voor zover van toepassing, onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het niet nakomen van verplichtingen uit de Vrijwaringsverklaring; - het niet nakomen van relevante verplichtingen uit de overeenkomst of andere rechtsverhouding met Deelnemer; - het niet voldoen aan op de Onderzochte Partij rustende beveiligingseisen of overeengekomen beveiligingsmaatregelen; en - het verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie die relevant is voor de veilige uitvoering van het informatiebeveiligingsonderzoek. <p>De vergoedingsplicht wordt verminderd naar evenredigheid van de mate waarin de aan de betrokken partijen toe te rekenen omstandigheden aan het ontstaan of de omvang van de schade hebben bijgedragen.</p> <p>Artikel 9.1.3 wordt tevens afgestemd op het aangepaste artikel 9.1.2 en de Model Vrijwaringsverklaring.</p>
541	Nadere Overeenkomst	9. [Vrijwaring] Algemene en bijzondere voorwaarden		<p>Bij penetratietesten kunnen ook systemen, applicaties, netwerken of infrastructuur van hostingproviders, cloudproviders, leveranciers of andere derden worden geraakt. De medewerking van de Onderzochte Partij en de in artikel 9.1.2 en 9.1.3 opgenomen aansprakelijkheidsverdeling bieden Opdrachtnemer niet zonder meer bescherming tegen aanspraken van andere rechthebbenden of derden.</p> <p>Kunt u bevestigen dat Opdrachtgever en, indien van toepassing, de Onderzochte Partij vóór aanvang van het onderzoek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alle voor het onderzoek vereiste toestemmingen van rechthebbenden en betrokken derden hebben verkregen; en 2. Opdrachtnemer vrijwaren tegen aanspraken van derden die voortvloeien uit de uitvoering van het onderzoek binnen de overeengekomen scope en instructies, behoudens voor zover de aanspraak het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van Opdrachtnemer? <p>Bent u bereid dit in artikel 9.1 en Bijlage 15 op te nemen?</p>	<p>Ja. Aanbestedende dienst neemt het verzoek in beginsel over.</p> <p>Voor aanvang van het informatiebeveiligingsonderzoek dient vast te staan dat Deelnemer bevoegd is het onderzoek op de overeengekomen onderzoeksobjecten te laten uitvoeren en dat, voor zover daarvoor toestemming van rechthebbenden of andere betrokken derden noodzakelijk is, deze toestemming is verkregen. Deelnemer draagt zorg voor het verkrijgen van deze toestemming. Opdrachtnemer draagt er vanuit zijn deskundigheid aan bij dat tijdens de intake tijdig wordt vastgesteld welke toestemmingen voor de voorgenomen uitvoering noodzakelijk zijn.</p> <p>Opdrachtgever/Deelnemer en, indien van toepassing, de Onderzochte Partij vrijwaren Opdrachtnemer tegen aanspraken van rechthebbenden of andere derden die voortvloeien uit de uitvoering van het informatiebeveiligingsonderzoek overeenkomstig de overeengekomen scope, verleende toestemmingen en instructies.</p> <p>Deze vrijwaring geldt niet voor zover de betreffende aanspraak het gevolg is van een aan Opdrachtnemer toerekenbare tekortkoming, waaronder het handelen buiten de overeengekomen scope of in strijd met de overeengekomen voorwaarden of instructies.</p> <p>Artikel 9.1 van de Model Nadere overeenkomst, de relevante bepalingen P.30 en P.35 van het Programma van Eisen en Bijlage 15 Model</p>
542	Nadere Overeenkomst	9. [Algemeen] Algemene en bijzondere voorwaarden		<p>Artikel 9.1</p> <p>Kan aansprakelijkheid worden gemaximeerd en meer in lijn worden gebracht met proportionaliteit en verzekeerbaarheid?</p> <p>Kunt u instemmen met het volgende tekstvoorstel en zo nee waarom niet:</p> <p>"Aansprakelijkheid van partijen is beperkt tot directe schade en tot maximaal het bedrag zoals nader bepaald in de toepasselijke voorwaarden (te weten de ARBIT 2022)"</p>	<p>De eventuele rechtstreekse aanspraken van de Onderzochte Partij jegens Opdrachtnemer worden geregeld in de voor het betreffende informatiebeveiligingsonderzoek overeengekomen Vrijwaringsverklaring. Daarbij wordt tevens verduidelijkt dat voor de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer geen ruimere aansprakelijkheid wordt gecreëerd dan voortvloeit uit het voor de Nadere overeenkomst geldende aansprakelijkheidsregime, waaronder de toepasselijke beperkingen en maxima van artikel 26 ARBIT-2022 zoals gewijzigd of aangevuld in de contractdocumenten.</p> <p>Artikel 9.1 van de Model Nadere Overeenkomst en Bijlage 15 (Model Vrijwaringsverklaring) worden op dit punt verduidelijkt en onderling afgestemd.</p>
543	Nadere Overeenkomst	9. [Artificiële Intelligentie] Algemene en bijzondere voorwaarden		<p>Artikel 9.2 / 9.3</p> <p>Kan worden verduidelijkt dat alleen materieel relevante AI-toepassingen hoeven te worden gemeld?</p> <p>Kunt u instemmen met het volgende tekstvoorstel en zo nee waarom niet:</p> <p>"De meldplicht inzake AI-toepassingen geldt uitsluitend voor toepassingen die direct impact hebben op de uitvoering of resultaten van de Opdracht en niet voor generieke ondersteunende tooling zonder inhoudelijke invloed."</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt het verzoek gedeeltelijk over.</p> <p>De transparantieverplichting voor AI ziet op AI-toepassingen die relevant zijn voor de uitvoering of resultaten van de Opdracht en op AI-toepassingen waarmee informatie van Opdrachtgever wordt verwerkt.</p> <p>Generieke ondersteunende AI-functionaliteiten die geen informatie van Opdrachtgever verwerken en geen inhoudelijke invloed hebben op de uitvoering, beoordeling of resultaten van de Opdracht hoeven niet afzonderlijk te worden gemeld.</p> <p>Indien met een AI-toepassing informatie van Opdrachtgever wordt verwerkt, blijft de meld- en transparantieverplichting wel van toepassing, ook indien de betreffende AI-toepassing een ondersteunend karakter heeft.</p>
544	Nadere Overeenkomst	9. [Artificiële Intelligentie] Algemene en bijzondere voorwaarden	4-5	<p>De model-Nadere overeenkomst bevat dubbele en niet-doorlopende artikelnummers rond artikel 9.2.1/9.3.2 en bevat redactionele toelichting/resttekst in de contractbepalingen. Kan een juridisch en redactioneel opgeschoond model worden gepubliceerd met unieke artikelnummers, verwijzingen en uitsluitend definitieve contracttekst?</p>	<p>De betreffende bepalingen van de Model Nadere overeenkomst worden op dit punt verduidelijkt. Tevens wordt de onjuiste nummering van Ja. De Aanbestedende dienst neemt het verzoek over.</p> <p>De Model Nadere overeenkomst wordt juridisch en redactioneel opgeschoond. Daarbij worden onder meer de dubbele en niet-doorlopende artikelnummers gecorrigeerd, interne verwijzingen gecontroleerd en waar nodig aangepast en redactionele toelichtingen en restteksten die geen onderdeel behoren te zijn van de contractbepalingen verwijderd.</p> <p>De Aanbestedende dienst publiceert een gecorrigeerde versie van de Model Nadere overeenkomst met een eenduidige artikelnummering en</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
545	Nadere Overeenkomst	9. [Artificiële Intelligentie] Algemene en bijzondere voorwaarden			<p>Het Model Nadere overeenkomst gebruikt artikelnummer 9.2.1 tweemaal: eenmaal onder het kopje Artificiële Intelligentie voor de AI-transparantieplichting en eenmaal onder het kopje Garantie. De AI-reeks loopt daarbij van 9.2.1 naar 9.3.2, 9.3.3 en 9.3.4, zonder een artikel 9.3.1. In het Programma van Eisen is eiscoode AI.2 tweemaal gebruikt, waardoor zes AI-eisen onder vijf nummers staan. Wij verzoeken u de dubbel gebruikte nummers in Bijlage 9 (artikel 9.2.1) en in het Programma van Eisen (AI.2) te corrigeren en de nummering van de AI-reeks in Bijlage 9 sluitend te maken.</p> <p>Aanbestedende dienst corrigeert de dubbele en niet-doorlopende nummering van de AI-bepalingen in Bijlage 9, zodat iedere bepaling een uniek artikelnummer krijgt en de nummering sluitend doorloopt.</p> <p>Ook de dubbele eiscoode AI.2 in het Programma van Eisen wordt gecorrigeerd, zodat alle AI-eisen een unieke en doorlopende eiscoode krijgen.</p> <p>Het betreft uitsluitend redactionele correcties; de inhoud en strekking van de betreffende bepalingen en eisen wijzigen hierdoor niet.</p> <p>De gecorrigeerde versies van Bijlage 9 en het Programma van Eisen worden gepubliceerd.</p>
546	Nadere Overeenkomst	9. [Artificiële Intelligentie] Algemene en bijzondere voorwaarden			<p>Aanbestedende dienst neemt het verzoek gedeeltelijk over.</p> <p>Aanbestedende dienst onderschrijft dat de garantie ten aanzien van informatieverstrekking aan buitenlandse statelijke actoren niet zo absoluut moet worden geformuleerd dat Opdrachtnemer aansprakelijk wordt voor omstandigheden waarop hij redelijkerwijs geen invloed kan uitoefenen.</p> <p>Van Opdrachtnemer wordt wel verlangd dat hij zijn dienstverlening, waaronder de inzet van onderaannemers, subverwerkers en tooling, zodanig inricht dat voor zover redelijkerwijs voorzienbaar geen verplichting bestaat om in het kader van de Opdracht verkregen informatie aan buitenlandse statelijke actoren te verstrekken. Opdrachtnemer treft hiervoor passende technische, organisatorische en contractuele maatregelen.</p> <p>Indien tijdens de uitvoering een dergelijke verplichting ontstaat of dreigt te ontstaan, stelt Opdrachtnemer Opdrachtgever daarvan, voor zover wettelijk toegestaan, onverwijld op de hoogte en wordt de betreffende verwerking niet zonder voorafgaande afstemming met Opdrachtgever voortgezet.</p> <p>De betreffende bepaling in de Model Nadere overeenkomst wordt dienovereenkomstig herzien.</p> <p>De overige garanties blijven onverkort van toepassing. Deze hebben betrekking op verplichtingen die Opdrachtnemer in het kader van zijn eigen dienstverlening en de door hem gekozen inzet van middelen en derden dient te beheersen.</p>
547	Nadere Overeenkomst	9. [Garantie] Algemene en bijzondere voorwaarden	4		<p>artikel 9.1.1 - In dit artikel wordt verwezen naar de als bijlage 15 opgenomen vrijwaringsverklaring. Svp checken is geen onderdeel van de ontvangen stukken</p> <p>De constatering is juist. Bijlage 15 – Model Vrijwaringsverklaring t.b.v. NOK – is abusievelijk niet bij de aanbestedingsstukken gevoegd.</p> <p>De Aanbestedende dienst zal Bijlage 15 alsnog publiceren. Deze bijlage vormt het model op basis waarvan per Nadere overeenkomst, voor zover van toepassing, de specifieke Vrijwaringsverklaring wordt opgesteld.</p> <p>De Aanbestedende dienst controleert tevens de verwijzingen naar de Vrijwaringsverklaring in de Model Nadere overeenkomst en het Programma van Eisen en brengt deze waar nodig met elkaar in overeenstemming.</p>
548	PvE Aanvraagproces	-			Op basis van welke criteria wordt een Opdracht aan een leverancier toegewezen?
549	PvE Aanvraagproces	AP.1.1 AP.5.2 AP.8	20		<p>De classificatiematrix in Bijlage 1 bij het Programma van Eisen en Bijlage 7 hanteren voor categorie D de aanduiding "Speciaal", terwijl de eisen AP.1.1, AP.5.2 en AP.8 spreken over de classificatie "Complex". Betreft dit dezelfde categorie? Zo ja, kunt u de terminologie uniformeren?</p> <p>De gunningscriteria voor iedere Nadere overeenkomst staan opgenomen in eis AP.7</p>
550	PvE Aanvraagproces	AP.1.2	20		<p>U geeft aan dat het tourbeurtschema door door de inkoopafdeling namens 1 of meerdere Deelnemers wordt opgesteld. Gezien grote aantal Deelnemers zullen er naar verwachting meerdere tourbeurtschema's zijn. Hoe borgt u dat de verschillende tourbeurtschema's starten met verschillende Opdrachtnemers zodat niet alle eerste Opdrachten bij dezelfde Opdrachtnemer worden uitgezet?</p> <p>Iedere inkoopafdeling heeft een eigen tourbeurtschema tijdens de uitvoering van deze Raamovereenkomst. Bij aanvang van de Raamovereenkomst start het tourbeurtschema van iedere inkoopafdeling bij dezelfde Opdrachtnemer omdat het tourbeurtschema wordt opgesteld op basis van de definitieve rangorde bij gunning van de Raamovereenkomst, zie eis AP.1.2 bij punt 2. Deze rangorde is voor iedere inkoopafdeling gelijk. De snelheid waarmee inkoopafdelingen hun tourbeurtschema doorlopen, zal onderling verschillen, waardoor de verwachting van Aanbestedende dienst is dat de Opdrachtverstrekking via het tourbeurtschema op termijn redelijk verspreid over diverse</p>
551	PvE Aanvraagproces	AP.1.2	20	<p>Punt 1 en 2 over het tourbeurtschema</p> <p>Toelichting: Bij afzonderlijke schema's per inkoopafdeling ontvangen de hoogst gerangschikte Opdrachtnemers structureel meer Aanvragen. Een Deelnemer die over vier jaar enkele pentesten afneemt, bereikt de lager gerangschikte Opdrachtnemers nooit. Dat staat op gespannen voet met het in paragraaf 2.2.1.6 van het Aanbestedingsdocument genoemde doel van een eerlijke verdeling van Opdrachten.</p> <p>Tekstvoorbeeld: Vul AP.1.2 punt 2 aan: 'Bij aanvang van elk tourbeurtschema wordt de startpositie bepaald door loting onder de Opdrachtnemers, waarna de vastgestelde volgorde cyclisch wordt gevolgd.'</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 550.</p> <p>Uw tekstvoorbeeld wordt niet overgenomen.</p>
552	PvE Aanvraagproces	AP.1.2 en Aanbestedingsdocument 2.2.2.4	20-22		<p>In eis AP.1.2 is bepaald dat de inkoopafdeling die namens een of meer Deelnemers Aanvragen uitzet het tourbeurtschema opstelt en bepaalt voor welke Deelnemer(s) dit schema geldt.</p> <p>a - Kan Opdrachtgever verduidelijken hoeveel afzonderlijke tourbeurtschema's naar verwachting worden gehanteerd,</p> <p>b - hoe de startpositie en voortgang per schema worden bepaald en</p> <p>c - hoe wordt geborgd dat alle Opdrachtnemers, waaronder de PT-bankspelers, daadwerkelijk een evenredige kans krijgen op tourbeurtschema's?</p> <p>d - Kan tevens worden bevestigd dat zowel PT-veldspelers als PT-bankspelers in ieder toepasselijk tourbeurtschema volgens de definitieve rangorde worden opgenomen en voor Opdrachten tot en met EUR 25.000 op dezelfde wijze aan de beurt komen?</p> <p>Iedere inkoopafdeling weet welke Deelnemer(s) bediend wordt of worden. Het tourbeurtschema geldt voor alle Deelnemers aan de Raamovereenkomst waarvoor de inkoopafdeling het aanvraagproces uitvoert. Dat kan 1 Deelnemer zijn en dat kunnen meerdere Deelnemers zijn.</p> <p>a) De Zbo's, hoge colleges van staat en sui generis organisaties hebben allen een eigen inkoopafdeling, dat zijn er 16. De ministeries splitsen uit in naar verwachting tussen de 7 en 10 inkoopafdelingen. U dient er rekening mee te houden dat er minstens 23 tourbeurtschema's opgesteld worden bij aanvang van de Raamovereenkomst waarbij de ene frequenter gebruikt zal worden dan de ander.</p> <p>b) In eis AP.1.2 staat uitgewerkt hoe het tourbeurtschema start bij de aanvang van de Raamovereenkomst, zie ook het antwoord op vraag 550. In eis AP.1.2 staat uitgewerkt hoe de voortgang werkt gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst.</p> <p>c) Alle Opdrachtnemers in PT-Veld en PT-Bank nemen deel aan het tourbeurtschema. In eis AP.1.2 staat uitgewerkt welke Aanvragen via het tourbeurtschema moeten worden uitgezet en hoe het tourbeurtschema werkt.</p> <p>d) Zie eis AP.1.2 hierin staat beschreven welke Aanvragen via het tourbeurtschema worden uitgezet en hoe het schema werkt.</p>
553	PvE Aanvraagproces	AP.12			<p>Eis AP.7 noemt als subgunningscriterium de deskundigheid en de samenstelling van de in te zetten personen inclusief de onderbouwing waarom deze personen worden ingezet, en eis AP.12 verlangt in de Offerte de opbouw van het onderzoeksteam en de in te zetten personen. Artikel 10.1 van het Model Nadere overeenkomst bepaalt echter, naar wij aannemen abusievelijk, dat Opdrachtgever de door hem toegewezen medewerkers niet zonder reden zal vervangen, en is bovendien als optioneel aangemerkt. Wij verzoeken u</p> <p>(a) artikel 10.1 te corrigeren naar Opdrachtnemer en standaard van toepassing te verklaren;</p> <p>(b) te bevestigen dat de Deelnemer in de Aanvraag mag verlangen dat de in de Offerte met naam genoemde professionals daadwerkelijk worden ingezet en dat vervanging voorafgaande schriftelijke goedkeuring vergt; bij ten minste gelijkwaardige certificering en relevante werkervaring; en</p> <p>(c) te bevestigen dat de Offerte per professional vermeldt of het eigen personeel, ingehuurd personeel of een onderaannemer betreft.</p> <p>a. Ja. In artikel 10.1 van de Model Nadere overeenkomst wordt "Opdrachtgever" gecorrigeerd naar "Opdrachtnemer". De bepaling wordt standaard van toepassing verklaard indien in de Aanvraag inzet van met naam genoemde professionals wordt verlangd.</p> <p>b. Deelnemer kan in de Aanvraag bepalen dat de in de Offerte aangeboden professionals daadwerkelijk worden ingezet. Vervanging vindt dan uitsluitend plaats na voorafgaande schriftelijke toestemming van Deelnemer en door een professional met ten minste gelijkwaardige relevante kwalificaties, certificering en ervaring.</p> <p>c. Ja. De Offerte vermeldt per aangeboden professional of deze eigen Personeel, ingehuurd Personeel of Personeel van een onderaannemer betreft. Onderaannemers en andere derden en hun beoogde bijdrage worden overeenkomstig AP.12 afzonderlijk vermeld.</p>
554	PvE Aanvraagproces	AP.18	24		<p>AP.18 regelt ontbinding en heruitvraag wanneer tijdens de intake blijkt dat de classificatie niet passend is, maar regelt niet de vergoeding van reeds gemaakte kosten en evenmin het geval waarin dit pas tijdens de uitvoering blijkt. Wilt u AP.18 aanvullen zodat aantoonbaar verrichte werkzaamheden naar rato van de geoffeerde totale inzet worden vergoed, waarna de Opdracht volgens AP.18 opnieuw wordt uitgezet? Dit voorkomt dat leveranciers dit risico vooraf in hun prijzen verwerken en levert de Opdrachtgever scherpe aanbiedingen op. DUBBEL</p> <p>Alleen indien bij de intake blijkt dat de gekozen classificatie in de Aanvraag niet passend is bij de scope, dan wordt de Nadere overeenkomst ontbonden.</p> <p>Uitsluitend in deze situatie heeft de Opdrachtnemer recht op een vergoeding van de Deelnemer en factureert de duur van de intakebijkomst vermogeniguldigd met het aangebonden tarief/tarieven in de Offerte van de personen die namens Opdrachtnemer aanwezig zijn geweest bij de intake. Aanbestedende dienst past eis AP.18 aan.</p>
555	PvE Aanvraagproces	AP.18	24	2	<p>Wat gebeurt er indien de Opdrachtgever de Opdracht kort voor uitvoering annuleert (bijv. 5 werkdagen), is het mogelijk voor de Opdrachtnemer een vergoeding te krijgen? De Opdrachtgever reserveert immers personeel dat op zo'n korte termijn niet meer in te zetten is.</p> <p>Er zijn geen aanvullende annuleringsvergoedingen voorzien buiten hetgeen hierover in de ARBIT-2022 en de toepasselijke contractdocumenten is geregeld, waaronder artikel 30. Indien een Deelnemer een Opdracht kort voor de geplande uitvoering annuleert, worden de eventuele financiële gevolgen beoordeeld overeenkomstig het toepasselijke contractuele regime en de omstandigheden van het concrete geval, hierover kunnen Deelnemer en Opdrachtnemer desgewenst nader overleg voeren.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
556	PvE Aanvraagproces	AP.18	24	<p>i.r.t. P.21 (p. 8) en T.2 (p. 25)</p> <p>Wordt de intake-inspanning vergoed wanneer de Nadere overeenkomst op grond van AP.18 wordt ontbonden wegens een niet-passende classificatie?</p> <p>Toelichting: Het intakegesprek is op grond van P.21 onderdeel van de Opdracht en de kosten daarvan zijn op grond van T.2 in de tarieven begrepen. Bij ontbinding vervalt de vergoeding, terwijl de Opdracht daarna aan een andere Opdrachtnemer kan worden gegund. Het risico van een door Deelnemer bepaalde classificatie ligt daarmee volledig bij Opdrachtnemer.</p> <p>Tekstvoorbeeld: Vul AP.18 aan: 'Bij ontbinding op grond van deze eis vergoedt Deelnemer de aantoonbaar verrichte intake-inspanning tegen het in de Nadere overeenkomst overeengekomen tarief.'</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 554 en 555.</p>
557	PvE Aanvraagproces	AP.3	21	<p>AP.3 en AP.7 bieden Deelnemers ruimte om per Aanvraag aanvullende eisen en subgunningscriteria vast te stellen, terwijl een belangrijk deel van de nadere invulling bij de Aanvraag en NOK wordt bepaald. Hoe wordt geborgd dat deze eisen en de verlangde inschrijvingsinspanning van minicompentie proportioneel blijven aan de classificatie en waarde van de Opdracht? Wilt u hiervoor een gestandaardiseerd aanvraagmodel met classificatieafhankelijke grenzen aan bewijsstukken en antwoordomvang hanteren, zodat bijvoorbeeld een kleine pentest geen onevenredig zware minicompentie vergt?</p>	<p>De Aanbestedende dienst schrijft geen verplicht te hanteren templates voor een Aanvraag door de Deelnemer voor. Deelnemers zijn vrij in het model/format dat zij hanteren voor het uitzetten van een Aanvraag, mits deze voldoet aan de bepalingen in het Programma van Eisen. De Aanbestedende dienst kan wel een vrijwilling te gebruiken template ontwikkelen voor de Deelnemers. Vooral nog is dit niet beschikbaar, maar Aanbestedende dienst is bereid deze te ontwikkelen en waar wenselijk met de toekomstige Opdrachtnemers te verbeteren. De Aanbestedende dienst heeft het toerbeurtschema opgenomen om tegemoet te komen aan proportionaliteit binnen het aanvraagproces.</p>
558	PvE Aanvraagproces	AP.3		<p>De prijs/classificatie wordt bij de Aanvraag bepaald, terwijl tijdens de intake kan blijken dat de feitelijke scope materieel groter of complexer is. Kan worden bevestigd dat een dergelijke wijziging niet voor rekening van Opdrachtnemer komt en de Opdracht conform AP.18 opnieuw wordt uitgezet/aangepast?</p>	<p>Indien bij de intake blijkt dat de classificatie onjuist is, dan moet op grond van AP.18 de Nadere overeenkomst worden ontbonden en opnieuw een Aanvraag worden uitgezet. Zie ook het antwoord op vraag 554.</p>
559	PvE Aanvraagproces	AP.3	21	<p>i.r.t. AP.5.2 (p. 21-22) en AP.18 (p. 24)</p> <p>Kunt u in AP.3 een minimumset technische scope-informatie opnemen, zodat de classificatie binnen twee werkdagen onderbouwd kan worden gevalideerd?</p> <p>Toelichting: AP.3 bevat geen technische scope-informatie, terwijl Opdrachtnemer de classificatie binnen twee werkdagen (Klein en Normaal) respectievelijk vijf werkdagen (Groot) moet valideren en dan kunt u op grond van AP.18 aan gebonden is. Het concept-Programma van Eisen bij de marktconsultatie bevatte deze informatie nog wel.</p> <p>Tekstvoorbeeld: Voeg aan AP.3 toe: aantal en type scope-objecten, indicatieve aantallen (URL's, endpoints, rollen, systemen), aanvalsperspectief (black, grey of whitebox), de te testen omgeving (ontwikkel, test, acceptatie of productie), de toe te passen normenkaders, en de beschikbaarheid van testaccounts en</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt uw suggesties over en breidt de te verstrekken gegevens op basis van eis AP.3 uit.</p>
560	PvE Aanvraagproces	AP.3	21	<p>i.r.t. P.110 tot en met P.170 (p. 16-18)</p> <p>Wordt in de Aanvraag vermeld welke van de optionele rapportageonderdelen worden verlangd?</p> <p>Toelichting: Onderdelen als ruwe scanoutput, cryptografische hashes, bewijsmateriaal en checklists gelden 'op verzoek van Deelnemer' en vergen aanzienlijke inspanning. Omdat de Offerte een vaste totaalprijs betreft, moet de omvang daarvan bekend zijn bij het uitbrengen van de Offerte en niet pas bij het opstellen van het Plan van Aanpak.</p> <p>Tekstvoorbeeld: Voeg aan AP.3 toe als punt 21: 'Welke optionele onderdelen van het standaardrapport (eisen P.110 tot en met P.170) Deelnemer verlangt.'</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt uw suggesties over en breidt de te verstrekken gegevens op basis van eis AP.3 uit.</p>
561	PvE Aanvraagproces	AP.5	22-24	<p>In het Aanbestedingsdocument wordt klasse D aangeduid als 'Speciaal', terwijl AP.5 en AP.8 in het Programma van Eisen de aanduiding 'Complex' gebruiken en daarbij reactietermijnen beschrijven.</p> <p>a - Kan worden bevestigd dat 'Complex' en 'Speciaal' dezelfde klasse D betreffen? Verzocht wordt één term te gebruiken</p> <p>b - en per klasse de exacte, fatale offertetermijn eenduidig vast te leggen.</p>	<p>a) Ja dat bevestigt de Aanbestedende dienst, zie ook het antwoord op vraag 549.</p> <p>b) In AP.8 staan richtlijnen opgenomen voor de offertetermijn. De Aanbestedende dienst kan geen dwingende termijnen voorschrijven die gelden voor alle Deelnemers, een Deelnemer maakt zelf de afweging om waar nodig af te wijken van de richtlijn gebaseerd op de situatie die bij Deelnemer speelt. Indien de offertetermijn in uw ogen niet realistisch is dan kunt in de vragenronde bij de minicompentie vragen stellen en een onderbouwde suggestie doen voor een wel realistische offertetermijn.</p>
562	PvE Aanvraagproces	AP.5.1		<p>De volgorde van het aanvraagproces plaatst de prijsvorming voor de intake. De Deelnemer classificeert de Opdracht in de Aanvraag en die classificatie begrenst de scope en omvang. Opdrachtnemer moet een afwijkende opvatting op grond van eis AP.5.2 uiterlijk 2 werkdagen na datum Aanvraag melden bij de classificaties Klein en Normaal en uiterlijk 5 werkdagen bij Groot en Complex. De Offerte met vaste totaalprijs volgt daarna, terwijl het intakegesprek op grond van eis P.21 pas binnen 10 werkdagen na start van de Opdracht plaatsvindt. Bij informatiebeveiligingsonderzoeken worden de omvang en de complexiteit pas in een intakegesprek voldoende scherp. Wij merken daarbij op dat eis AP.5.2 geen valideringstermijn kent voor de classificatie Speciaal zoals die in eis AP.1.1 en in de classificatiematrix wordt gehanteerd, terwijl diezelfde eis wel bepaalt dat de classificatie bij uitblijven van een melding geacht wordt te zijn geaccepteerd.</p> <p>Wij verzoeken u</p> <p>(a) eis AP.5.1 zo aan te vullen dat bij de classificaties Groot en Speciaal een informatiesessie of pre-bid meeting voor het offertetermijn het uitgangspunt is, tenzij de Deelnemer in de Aanvraag motiveert waarom daarvan wordt afgezien;</p> <p>(b) de aanduidingen Speciaal en Complex te harmoniseren en vast te stellen welke valideringstermijn geldt voor de zwaarste classificatie; en</p> <p>(c) aan te geven welke gevolgen een ontbinding op grond van eis AP.18 heeft, in het bijzonder of de reeds verrichte intake-inspanning wordt vergoed en of die Nadere overeenkomst meetelt bij de vaststelling van PI-1, nu eis AP.6 uitsluitend ziet op intrekking voor gunning.</p>	<p>a) De Deelnemer maakt zelf de afweging om al dan niet een informatiesessie/pre-bid te houden. De Opdrachtgever zal dit ook stimuleren in haar contacten met de Deelnemers. Opdrachtnemer kan dit eveneens stimuleren op niveau van de Aanvraag via de vragenronde.</p> <p>b) De aanduidingen Speciaal en Complex zijn hetzelfde en worden geharmoniseerd naar Speciaal. Zie ook het antwoord op vraag 16 en 549.</p> <p>c) Zie het antwoord op vraag 554 en 555 ten aanzien van een vergoeding op basis van eis AP.18. De Nadere overeenkomst is gegund op basis van de beschikbare informatie in de Aanvraag en telt mee voor PI-1.</p>
563	PvE Aanvraagproces	AP.5.2		<p>De classificatie bevat meerdere kenmerken die niet cumulatief of randvoorwaardelijk zijn, waardoor één Opdracht bijvoorbeeld qua omvang in B maar qua complexiteit in C kan vallen. Kan Opdrachtgever verduidelijken welk criterium in dergelijke gevallen doorslaggevend is voor de classificatie?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 18. Indien kenmerken uit meerdere classificaties van toepassing zijn en daardoor meerdere classificaties passend zijn, geldt de hoogste toepasselijke classificatie. De kenmerken worden in onderlinge samenhang beoordeeld; geen afzonderlijk kenmerk is vooraf altijd doorslaggevend. Opdrachtnemer valideert de classificatie binnen de termijn van AP.5.2 en motiveert tijdig waarom een andere classificatie aanpakder is.</p>
564	PvE Aanvraagproces	AP.8	22	<p>4</p> <p>Bij eis AP.8 is opgenomen dat voor opdrachten met de classificatie "Klein" een offertetermijn van 5 werkdagen geldt en voor [de volgende categorie] een termijn van 10 werkdagen. Gezien de benodigde afstemming, beschikbaarheid van specialisten en het zorgvuldig samenstellen van een kwalitatief hoogwaardige offerte, verzoeken wij u deze termijnen te verruimen naar respectievelijk 10 werkdagen en 15 werkdagen.</p>	<p>De Aanbestedende dienst neemt uw voorstel over en past eis AP.8 aan.</p>
565	PvE Aanvraagproces	AP.8	22	<p>1</p> <p>Verwijzing: Bijlage 3, AP.8, AP.15 (Offertetermijnen en gestanddoening)</p> <p>Vraag: De offertetermijnen bedragen vijf werkdagen voor de categorieën Klein en Normaal, tien werkdagen voor Groot en "nader te bepalen" voor Complex. De gestanddoeningstermijn bedraagt vier weken, met de mogelijkheid van langere perioden in verband met ABRO-screening zonder gedefinieerd maximum. Voor Opdrachten die teamsamenstelling, toolselectie en opstelling van een Plan van Aanpak vereisen, is een termijn van vijf werkdagen buitengewoon krap.</p> <p>a - Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst een minimale offertetermijn van tien werkdagen voor alle categorieën te hanteren en</p> <p>b - een gedefinieerd maximum voor de gestanddoeningstermijn inclusief ABRO-periode vast te stellen.</p> <p>Toelichting: De Gids Proportionaliteit (hoofdstuk 4.3) schrijft voor dat termijnen in redelijke verhouding dienen te staan tot de complexiteit van de gevraagde prestatie. Een offertetermijn van vijf werkdagen voor Opdrachten die teamsamenstelling, toolselectie en PvA-voorbereiding vereisen, is onvoldoende om een kwalitatief verantwoorde offerte op te stellen. Dit leidt ertoe dat Opdrachtnemers ofwel concessies doen aan de kwaliteit van hun aanbod, ofwel structureel afzien van inschrijving, hetgeen de mededinging beperkt. Het ontbreken van een maximale gestanddoeningstermijn inclusief ABRO-periode brengt bovendien een onbegrensd plannings- en prijsrisico mee dat in strijd is met het proportionaliteitsbeginsel. Een minimale offertetermijn van tien werkdagen en een gedefinieerd maximum voor gestanddoening komen zowel de kwaliteit van de offertes als de proportionaliteit van de procedure ten goede.</p>	<p>a) Zie het antwoord op vraag 564.</p> <p>b) De Aanbestedende dienst kan geen maximum gestanddoeningstermijn voor ABRO-onderzoeken vaststellen. De gestanddoeningstermijn zal per Aanvraag bepaald moeten worden conform AP.15. Zie verder in deze context ook de antwoorden op vragen 178 en 248.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Page		Antwoord
566	PvE Algemeen	AP.18			Een afwijkende classificatie bij de intake leidt tot ontbinding en een nieuwe uitdraag. De intake vindt dan al binnen de gegunde Opdracht plaats. Kunt u bevestigen dat a) bij ontbinding op grond van AP.18 de reeds overeengekomen en aantoonbaar uitgevoerde werkzaamheden worden vergoed? b) Welke regeling geldt voor gereserveerde capaciteit wanneer de herclassificatie voortvloeit uit onvolledige
567	PvE Algemeen	A.1			Hoe wordt de scope van een hertest vastgesteld wanneer de applicatie, cloudconfiguratie of infrastructuur sinds het oorspronkelijke onderzoek wezenlijk is gewijzigd? Kunt u bevestigen dat onderzoek naar nieuwe functionaliteit, nieuwe aanvalspaden of regressies buiten de eerder gevonden kwetsbaarheden afzonderlijk wordt afgebakend en geprijsd? Zo blijft duidelijk wat wel en niet binnen een hertest valt.
568	PvE Algemeen	K.31			K.31 verlangt een KPI-1-score boven de norm, én voldoen aan K.14. In K.14 staat onder meer juist een score onder 7,0. Kunt u bevestigen dat de verwijzing in K.31 naar K.14 uitsluitend betrekking heeft op het minimaal aantal beoordeelde Nadere overeenkomsten en verschillende beoordelaars, en niet op de voorwaarde van een score lager dan 7,0? Hoe worden een score van exact 7,0 en situaties met onvoldoende beoordelingen behandeld?
569	PvE Algemeen	A.1			Kunt u per rubriceringsniveau aangeven welke onderzoeksgegevens moeten worden bewaard: alleen de rapportage of ook ruwe scanresultaten, bewijsbestanden en tijdens het onderzoek verkregen gegevens? Welke bepaling prevaleert bij afwijkende bewaartermijnen? Mag bij gerubriceerde Opdrachten uitsluitend in een door Deelnemer beschikbaar gestelde omgeving worden gewerkt en bewaard?
570	PvE Algemeen	AP.3			Kunt u per type onderzoek een minimale set scope-informatie voorschrijven die voor het uitbrengen van een vaste prijs beschikbaar moet zijn? Denk aan aantallen applicaties, API-endpoints, gebruikersrollen, accounts/subscriptions, netwerksegmenten, relevante koppelingen en beschikbare documentatie. Worden de classificatie- en offertetermijnen opgeschort wanneer essentiële scope-informatie ontbreekt?
571	PvE Algemeen	P.42			Kunt u verduidelijken wat binnen deze raamovereenkomst onder het 'assume breach'-principe wordt verstaan: het verstrekken van een initiële toegangspostie, het uitschakelen of omzelen van beschermende maatregelen, of een combinatie daarvan? Wordt per Aanvraag vastgelegd welke maatregelen, zoals WAF, firewall, EDR en conditional access, actief blijven en wie eventuele aanpassingen uitvoert? Een onderzoek vanuit een aangenomen gecompromitteerd account vraagt een andere aanpak dan een onderzoek waarbij beveiligingsmaatregelen worden uitgeschakeld.
572	PvE Algemeen	A.2			Mogen wij ervan uitgaan dat alle communicatie tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer gedurende de looptijd van de overeenkomst in het Nederlands dient plaats te vinden? Zo nee, licht toe.
573	PvE Algemeen	A.1			Mogen wij ervan uitgaan dat de in te zetten pentesters dienen te beschikken over een geldige OSEP-certificering als minimale geschiktheidseisen binnen deze uitvraag? Zo nee, licht toe.
574	PvE Algemeen	A.1			Mogen wij ervan uitgaan dat de Opdrachtnemer aantoonbaar in staat dient te zijn om naast reguliere penetratietesten ook AI-, OT- en WiFi-pentesten uit te voeren? Zo nee, licht toe.
575	PvE Algemeen	A.1			Mogen wij ervan uitgaan dat het beschikken over een geldig CCV-keurmerk als minimale geschiktheidseis wordt vereist binnen deze uitvraag? Zo nee, licht toe.
576	PvE Algemeen	A.1			Mogen wij ervan uitgaan dat het beschikken over een geldige ISO 27001-certificering als minimale geschiktheidseis wordt vereist binnen deze uitvraag? Zo nee, licht toe.
577	PvE Algemeen	A.1			Mogen wij ervan uitgaan dat het beschikken over een geldige ISO 9001-certificering als minimale geschiktheidseis wordt vereist binnen deze uitvraag? Zo nee, licht toe.
578	PvE Algemeen	A.1			Mogen wij ervan uitgaan dat het gedurende minimaal drie jaar beschikken over een geldig CCV-keurmerk als eis geldt voor alle partijen die deelnemen aan de uitvoering van de Opdracht? Hiermee wordt geborgd dat alle betrokken partijen beschikken over aantoonbare ervaring, continuïteit en een bestendig kwaliteitsniveau passend bij de aard en het veiligheidskritische karakter van de Opdracht. Zo nee, licht toe.
579	PvE Algemeen	A.1	3	Vergelijkbare verklaring uit het land van herkomst voor personeel met buitenlandse nationaliteit, als alternatief voor de	Onder eis A.1 kan een vergelijkbare verklaring omtrent gedrag uit het land van herkomst worden gevraagd voor Personeel met een buitenlandse nationaliteit, als alternatief voor de Nederlandse VOG NP. Kunt u aangeven of hiervoor een vaste lijst van geaccepteerde buitenlandse equivalenten bestaat (bijvoorbeeld de Deense 'straffetest'), of wordt dit per geval beoordeeld?

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
580	PvE Algemeen	A.1			<p>P.29 schrijft voor dat alle scope-objecten worden getest, terwijl P.76 rekening houdt met timeboxed onderzoeken waarbij onderdelen niet volledig zijn getest. Kunt u bevestigen dat vooraf overeengekomen prioritering en transparante verantwoording van niet of gedeeltelijk geteste onderdelen binnen de timebox voldoen aan de resultaatverplichting? Welke minimale dekking geldt daarbij per scope-object? Dit voorkomt discussie wanneer de beschikbare tijd onvoldoende is om alle onderdelen even diep te onderzoeken.</p> <p>Niet of slechts gedeeltelijk geteste onderdelen en de reden daarvan worden overeenkomstig P.76 en P.85 transparant in het standaardrapport vermeld.</p> <p>Er geldt geen generiek minimumaantal tests of vaste minimale dekkingsgraad per scope-object. De vereiste diepgang en dekking per object worden bepaald door de aard van het object, de risico's, de doelstelling van het onderzoek, de toepasselijke standaarden en de beschikbare testtijd.</p>
581	PvE Algemeen	A.1			<p>Zie het antwoord op vraag 671. P.43 wordt aangepast: de CVSS-score wordt berekend op basis van de Base Metrics en vastgelegd met de vector string. Supplemental, Threat en Environmental Metrics worden niet verplicht.</p> <p>Het standaardrapport vermeldt welke CVSS-versie is gebruikt; de meest recente versie heeft de voorkeur, maar P.92 en P.93 formuleren dit niet als absolute verplichting. Deelnemer levert de beschikbare Opdrachtsspecifieke context aan die nodig is voor de risico- en impactduiding. Ook wanneer CVSS een keten-, configuratie- of procesrisico slechts beperkt weergeeft, wordt de bevinding overeenkomstig P.43 van een CVSS-score voorzien en wordt de context, ketenimpact en eventuele beperking van de score aanvullend kwalitatief toegelicht.</p>
582	PvE Algemeen	A.1			<p>Welke onderdelen en versies van ISA/IEC 62443 worden bij OT-onderzoek als toetsingskader verwacht? Kan bij productiegelabonden OT/IoT-systemen vooraf worden overeengekomen dat actieve exploitatie wordt vervangen door veilige technische validatie, passief onderzoek of onderzoek op een representatieve testomgeving? Welke beperkingen en bewijsvoering worden daarbij geaccepteerd?</p> <p>P.28 schrijft ISA/IEC 62443 voor als objectgericht kader voor OT/industriële automatisering, maar noemt geen generiek verplicht deel of versienummer. De voor het specifieke scope-object relevante onderdelen en versie worden per Aanvraag en in het Plan van Aanpak vastgesteld.</p> <p>Ja. Indien actieve exploitatie in een productiegelabonden IoT/OT-omgeving niet veilig of verantwoord is, kunnen vooraf beperkingen en een passende alternatieve validatiemethode worden overeengekomen, zoals veilige technische validatie, passief onderzoek of onderzoek in een representatieve testomgeving. De gekozen beperkingen, alternatieve bewijsvoering en gevolgen voor de dekking worden in het Plan van Aanpak en het standaardrapport vastgelegd. Zie ook het antwoord op vraag 484.</p>
583	PvE Algemeen	A.1			<p>Welke technische en organisatorische voorwaarden gelden voor SaaS-tooling en AI-functionaliteit die onderzoeksgegevens verwerken? Kunt u verduidelijken hoe Europese hosting, zeggenschap van de leverancier, supporttoegang, telemetrie, subverwerkers en gebruik van gegevens voor modeltraining worden beoordeeld? Is voorafgaande goedkeuring per hulpmiddel vereist en welke informatie moet daarvoor worden aangeleverd? Deze vraag is breder dan AI: ook cloudsecurityplatformen, rapportageportalen en andere onderzoekssoftware kunnen hieronder vallen.</p> <p>SaaS-tooling, AI-functionaliteit, cloudsecurityplatformen en rapportageportalen die onderzoeksgegevens verwerken, moeten voldoen aan A.7, A.10, de toepasselijke BIO-/ISO-maatregelen, privacyregels en eventuele ABRO- of VIRBI-voorwaarden. Vooraf moet inzichtelijk zijn welke gegevens worden verwerkt, waar opslag en verwerking plaatsvinden, welke leverancier, subverwerkers en supportlocaties betrokken zijn, welke telemetrie wordt verzameld en of gegevens voor training of andere eigen doeleinden worden gebruikt. Onderzoeksgegevens mogen niet worden grondslag of toestemming voor modeltraining of andere leveranciersdoeleinden worden gebruikt.</p> <p>Er geldt niet generiek voor ieder hulpmiddel een afzonderlijke goedkeuring. Voorafgaande goedkeuring is wel vereist indien dit uit de Aanvraag, het Plan van Aanpak, de toepasselijke beveiligingsvoorwaarden of de aard van de gegevens volgt. AI-gebruik dat materieel bijdraagt aan de uitvoering of het resultaat wordt transparant gemeld; Zie ook het antwoord op vraag 641.</p>
584	PvE Algemeen	A.1			<p>Worden vooraf per onderzoek expliciete Rules of Engagement vastgesteld voor onder meer privilege escalation, laterale beweging, toegang tot productiegelabonden, het plaatsen van tijdelijke testbestanden of webschells en het aantonen van data-exfiltratie? Kunt u bevestigen dat destructieve tests en beschikbaarheidstests uitsluitend na afzonderlijke schriftelijke toestemming worden uitgevoerd?</p> <p>Ja. De relevante Rules of Engagement worden vooraf in het Plan van Aanpak vastgelegd. Dit omvat, voor zover van toepassing, aanvalsperspectief, privilege escalation, laterale beweging, omgang met productiegelabonden, tijdelijke testbestanden of webschells, validatie van data-exfiltratie, attack windows, incidentafhandeling en stopcriteria.</p> <p>Handelingen die de operationele integriteit of beschikbaarheid kunnen aantasten, waaronder destructieve tests en beschikbaarheidstests, worden uitsluitend uitgevoerd indien zij binnen de overeengekomen scope vallen en daarvoor vooraf expliciete schriftelijke toestemming is</p>
585	PvE Algemeen	A.10			<p>Verwijzing: BIO2; ISO 27001:2022; ABRO 2026 Hoofdstuk 1-5; VIRBI 2025; CCV-keurmerk; art. 21 lid 3 Cbw; Addendum art. 3.1 en art. 13.1; PvE A.10; Voorschrift 3.5A Gids Proportionaliteit</p> <p>Vraag: Inschrijver constateert een cumulatieve normenstapeling: BIO2 + ISO 27001 + ABRO H1-5 + VIRBI 2025 + CCV-keurmerk + Cbw-maatregelen art. 21 lid 3 Cbw, zonder vastgestelde hiërarchie, alignmentmechanisme of conflictregeling. PvE A.10 vereist ISO 27001, het Addendum vereist BIO2, ABRO stelt eigen beveiligingseisen. Welk normenkader prevaleert bij conflicterende normen? Kan de Aanbestedende Dienst een eenduidige normenhiërarchie vaststellen met één primair normenkader?</p> <p>Toelichting: De cumulatieve toepassing van zes of meer normenkaders zonder hiërarchie of alignmentmechanisme is in strijd met het transparantiebeginsel (art. 1.9 Aw 2012): inschrijvers kunnen niet vaststellen welke norm bij conflicten prevaleert en dus niet beoordelen waaraan zij zich committeren. Dit leidt tot onvergelykbare inschrijvingen en rechtsonzekerheid tijdens de uitvoering. Inschrijver verzoekt een eenduidige hiërarchie, bijvoorbeeld ISO 27001 als primair kader, aangevuld met BIO2 voor overheidsspecifieke vereisten, met ABRO als lex specialis uitsluitend voor gerubriceerde Opdrachten.</p> <p>Aanbestedende dienst stelt geen enkel normenkader generiek als primair kader boven alle andere. De kaders hebben verschillende toepassingsgebieden en gelden voor zover zij op de betreffende Opdracht van toepassing zijn. Wet- en regelgeving en bindende beveiligingsvoorschriften zijn leidend. ABRO 2026 geldt als specifiek kader voor Bijzondere Opdrachten en de daarbij aangewezen hoofdstukken en TBB-niveaus; VIRBI 2025 geldt voor gerubriceerde of daarmee vergelijkbaar gevoelige informatie; het Addendum en BIO2 gelden voor zover zij op de Nadere overeenkomst van toepassing zijn; ISO 27001/27002 of gelijkwaardige maatregelen borgen het informatiebeveiligingsbeheer van Opdrachtnemer. Het CCV-keurmerk is geen zelfstandig verplicht primair normenkader en is niet genoemd in eis A.10.</p> <p>Bij overlap worden de toepasselijke eisen naast elkaar toegepast. Bij een daadwerkelijke tegenstrijdigheid wordt deze vóór uitvoering met de Deelnemer afgestemd en worden de geldende Opdrachtsspecifieke afspraken in de Aanvraag en het Plan van Aanpak vastgelegd. Zie ook het antwoord op vraag 470.</p>
586	PvE Algemeen	A.12			<p>Eis A.12 verlangt logging op verwerkers- en persoonsniveau, zodat kan worden beoordeeld welke persoonsgegevens een medewerker heeft opgevraagd, ingezien en aangepast; eis A.11 verlangt schriftelijk vastgelegde en aantoonbaar gecommuniceerde regels voor het buiten Nederland meedragen van persoonsgegevens of authenticatiemiddelen. Bij een informatiebeveiligingsonderzoek verwerkt de onderzoeker niet gestructureerd persoonsgegevens, maar komt hij daar incidenteel mee in aanraking als bijvangst van een geslaagde exploitatie.</p> <p>Wij verzoeken u te bevestigen:</p> <p>(a) dat de logplicht van eis A.12 ziet op de eigen systemen van Opdrachtnemer waarin onderzoeksgegevens worden vastgelegd en bewaard, en niet op de tijdens het onderzoek benaderde systemen van de Deelnemer, waarvan de logging onder diens verantwoordelijkheid valt;</p> <p>(b) dat aan eis A.12 wordt voldaan met logging op gebruikersniveau van toegang tot en mutaties in de onderzoeksomgeving en de daarin opgeslagen resultaten, in samenhang met de vastlegging van de bewijsvoering in het standaardrapport, en dat geen registratie per afzonderlijk persoonsgegeven wordt verlangd; en</p> <p>(c) dat de wijze waarop Opdrachtnemer aan de eisen A.11 en A.12 voldoet eenmalig bij het centraal contractmanagement kan worden aangetoond, in plaats van per Opdracht of per Deelnemer.</p> <p>a. Ja. A.12 ziet op de eigen verwerkings- en onderzoeksomgeving van Opdrachtnemer waarin onderzoeksgegevens en persoonsgegevens worden opgeslagen of verwerkt. Logging van de onderzochte systemen van Deelnemer blijft de verantwoordelijkheid van Deelnemer, tenzij in de Aanvraag of het Plan van Aanpak anders is overeengekomen.</p> <p>b. Ja. Aan A.12 kan worden voldaan met herleidbare logging op gebruikers- of persoonsniveau van het opvragen, inzien en wijzigen van gegevens in de onderzoeksomgeving. Geen afzonderlijk logrecord per individueel persoonsgegeven wordt verlangd, mits voldoende kan worden vastgesteld welke medewerker welke gegevensverzameling of onderzoeksinformatie heeft geraadpleegd of gewijzigd.</p> <p>c. De generieke inrichting en werking van deze maatregelen kan centraal bij het contractmanagement worden aangetoond. Opdrachtsspecifieke afwijkingen, systemen, bewaartermijnen en aanvullende eisen worden per Aanvraag of Plan van Aanpak vastgelegd en moeten op verzoek aantoonbaar zijn.</p>
587	PvE Algemeen	A.3	3	Het door Opdrachtnemer in te zetten Personeel beheerst de Nederlands	<p>Eis A.3 schrijft voor dat het door Opdrachtnemer in te zetten Personeel de Nederlandse taal beheerst, tenzij in de Aanvraag anders is aangegeven. Kunt u bevestigen dat aan deze eis kan worden voldaan wanneer niet alle leden van het onderzoeksteam Nederlandstalig zijn, mits het team wordt aangestuurd door een Nederlandstalige rapporteur die de klantcommunicatie voert en de professionele eindverantwoordelijkheid draagt conform eis P.4/P.5?</p> <p>De Aanbestedende neemt uw voorstel over en past eis A.3 hierop aan.</p>
588	PvE Algemeen	A.3			<p>Is het toegestaan dat niet-Nederlandstalige consultants deelnemen aan technische interviews, workshops en kick-off- en afsluitende bijeenkomsten wanneer een Nederlandstalige consultant de communicatie eventueel begeleidt of vertaalt?</p> <p>Zie het antwoord op vraag 587.</p>
589	PvE Algemeen	A.3			<p>Is het toegestaan om experts in te zetten die de Nederlandse taal niet beheersen, maar wel over de benodigde technische expertise en ervaring beschikken, zolang het aanspraakpunt voor Deelnemers en de rapportage in het Nederlands is?</p> <p>Zie het antwoord op vraag 587.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
590	PvE Algemeen	A.3	3	i.r.t. P.5 (p. 6-7) en P.34 (p. 11) Toelichting: Eis P.5 vult de certificeringseis al op het niveau van het onderzoeksteam in en P.34 staat Engelstalige onderdelen van het standaardrapport toe bij een Nederlandstalige managementsamenvatting. Een taaleis op individueel niveau sluit gekwalificeerde Europese capaciteit uit, terwijl de kwaliteit van de uitvoering en de communicatie met Deelnemer via de Nederlandstalige rapporteur geborgd blijven. Tekstvoorstel: Vul A.3 aan: 'Aan deze eis is voldaan indien de rapporteur en het aanspreekpunt richting Deelnemer de Nederlandse taal beheersen en de Nederlandstalige oplevering conform P.34 is geborgd.'	Zie het antwoord op vraag 587.
591	PvE Algemeen	A.3		Zijn er beperkingen aan de inzet van consultants die buiten Nederland zijn gevestigd, mits aan de gestelde taal-, veiligheids- en kwaliteitseisen wordt voldaan?	Vragen 591, 596 en 597 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Zie eis A.7 voor de beperking ten aanzien van het verwerken van data buiten de Europese Economische Ruimte (EER) en ten aanzien van de jurisdictie. Als hieraan voldaan wordt en de personen voldoen aan de gestelde taal-, veiligheids- en kwaliteitseisen, dan mogen zij ook buiten
592	PvE Algemeen	T.7	25-26	Het document verwijst voor indexering naar T.7, maar het PvE gaat van T.6 naar T.8. Op pagina 46 wordt voor indexering verwezen naar eis T.7, die in het Programma van Eisen ontbreekt. Wilt u deze bepaling alsnog publiceren, inclusief index, peildatum, eerste indexeringsmoment en toepassingsbereik? Indien geen reguliere indexering is beoogd, verzoeken wij jaarlijkse indexering mogelijk te maken vanwege de maximale looptijd van vier jaar en het all-in karakter van de tarieven.	Zie het antwoord op vraag 234.
593	PvE Algemeen	A.5	4-5	Eis A.5 noemt een incidentmelding binnen 24 uur, terwijl artikel 4 van het Addendum inzake Cyberbeveiliging een melding binnen 12 uur verlangt, gevolgd door een update binnen 48 uur en een eindverslag binnen één maand. Welke termijn geldt voor welke incidenten en documenten? Verzocht wordt de definities, startmomenten en termijnen in beide documenten gelijk te trekken.	De Aanbestedende past de tekst in eis A.5 aan zodat deze aansluit op de bepalingen in het Addendum inzake Cyberbeveiliging.
594	PvE Algemeen	A.7		Artikel 9.2.1 van het Model Nadere overeenkomst, onder het kopje Garantie, verlangt de garantie dat de door Opdrachtnemer verkregen informatie en opgedane kennis niet blootstaan aan een onvermijdelijke verplichting tot het voldoen aan informatieverzoeken van statelijke actoren, anders dan de Nederlandse Staat. Die garantie knoopt niet aan verwerking maar aan blootstelling, en de reikwijdte daarvan is niet afgebakend. Wij wijzen u er daarbij op dat het Model Nadere overeenkomst twee artikelen met het nummer 9.2.1 kent, respectievelijk onder de kopjes Artificiële Intelligentie en Garantie, dat de AI-reeks daarna doorloopt als 9.3.2, 9.3.3 en 9.3.4 zonder een artikel 9.3.1, en dat het Programma van Eisen twee eisen met het nummer AI.2 kent; wij verzoeken u die nummering te herstellen. Voorts verzoeken wij u te bevestigen: (a) dat de garantie ziet op de gegevens en kennis die in het kader van het Informatiebeveiligingsonderzoek worden verkregen of gegenereerd, waaronder de scope-informatie, de bevindingen, de bewijsvoering en het standaardrapport, en niet op generieke bedrijfsvoeringsvoorzieningen van Opdrachtnemer waarin die gegevens niet worden verwerkt of opgeslagen; en (b) dat licentie-, activatie-, update- en telemetrievoorzieningen van gebruikte hulpmiddelen die de onderzoeksgegevens zelf niet verwerken of opslaan, evenmin onder de reikwijdte van die garantie vallen.	De nummering in het Programma van Eisen en de Model Nadere overeenkomst wordt gecorrigeerd. Voor het overige verwijst Aanbestedende dienst naar de tekst van de betreffende garantie zoals opgenomen in de contractdocumenten. Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding de reikwijdte daarvan nader te specificeren of te beperken.
595	PvE Algemeen	A.7		Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de geografische beperking tot de EER betrekking heeft op de locatie van gegevensopslag en -verwerking, en dat consultants buiten de EER mogen worden ingezet voor de uitvoering van onderzoeken, mits alle gegevens binnen de EER worden opgeslagen en verwerkt, geen gegevens buiten de EER worden overgedragen en aan alle overige jurisdictie- en beveiligingseisen wordt	Uw eerste aanname is correct. Ten aanzien van inzet van consultants buiten de EER: zie het antwoord op vraag 591.
596	PvE Algemeen	A.7	4	EER en Nederlandse jurisdictie Kunt u bevestigen dat inzet van professionals die zijn gevestigd in een andere lidstaat van de EER is toegestaan bij Opdrachten waarvoor geen Nederlandse jurisdictie of ABRO-autorisatie wordt verlangd? Toelichting: A.7 schrijft verwerking binnen de EER voor en staat Deelnemers toe per Opdracht Nederlandse jurisdictie te verlangen, wat standaard geldt bij als staatsgeheim gerubriceerde gegevens. Onduidelijk is of die eis uitsluitend ziet op de verwerking en opslag van gegevens, of ook op de vestigingsplaats van de ingezette professionals.	Ja, zie het antwoord op vraag 591.
597	PvE Algemeen	A.7	4	Dataverwerking binnen de Europese Economische Ruimte (EER) Kunt u bevestigen dat testers die fysiek in Denemarken (of een andere EER-lidstaat) zijn gevestigd, Opdrachten die niet als Bijzondere Opdracht zijn aangemerkt op afstand mogen uitvoeren, mits de dataverwerking binnen de EER plaatsvindt conform eis A.7 en aan de overige eisen (waaronder A.3 en A.11) wordt voldaan?	Ja, zie het antwoord op vraag 591.
598	PvE Algemeen			Bevestigen dat overeengekomen prioritering en gemotiveerd niet-geteste onderdelen binnen een timebox geen tekortkoming opleveren wanneer conform het goedgekeurde plan is gewerkt.	Ja, mits de prioritering en de niet-geteste onderdelen vooraf zijn vastgelegd in het goedgekeurde Plan van Aanpak en overeenkomstig dat plan is gewerkt.
599	PvE KPIs	R.3		Hoe worden sancties voorkomen als een leverancier tijdig handelt maar de gezamenlijke aanvraagdata door anderen te laat of onjuist worden aangeleverd?	Zie punt 7 en punt 8 van eis R.3 in het Programma van Eisen voor de maatregelen indien deze situatie zich dreigt voor te doen.
600	PvE KPIs	K.1	30-36	De leverancier moet evaluatieformulieren bij Deelnemers ophalen, terwijl het ontbreken daarvan in beginsel kan leiden tot een klanttevredenheidsscore van 5. Hoe wordt de score vastgesteld wanneer de leverancier aantoonbaar tijdig en herhaald om de evaluatie heeft verzocht maar de Deelnemer niet reageert? Kan worden bevestigd dat niet-respons van de Deelnemer niet als onvoldoende prestatie van de leverancier meetelt en niet tot sancties of roulatie leidt?	Zie eis K.6 van het Programma van Eisen, in de situatie die u schetst zou door de Opdrachtgever besloten kunnen worden dat de Nadere overeenkomst niet meetelt voor het bepalen van de score op KPI-1. Dit is altijd afhankelijk van de omstandigheden van het specifieke geval en stemt u af met de Opdrachtgever.
601	PvE KPIs	K.10		Eis K.10 bepaalt: "Een Aanvraag is geldig indien deze via een minicompentie in RVICTO-PT-veld is uitgezet en niet is ingetrokken, geannuleerd of ongeldig verklaard." De noemer van PI-1 en M-1 omvat daarmee ook Aanvragen die Opdrachtnemer nooit heeft ontvangen. Verlaging van de noemer is uitsluitend voorzien voor een vrijstelling op grond van eis AP.11. Diezelfde eis AP.11 geeft de Deelnemer echter, in geval van mogelijke of vermoedelijke belangenverstremeling, daarnaast het recht "om een Opdrachtnemer niet voor een minicompentie of Aanvraag op basis van het toerbeurtschema uit te nodigen", zonder dat daarvoor een vrijstelling wordt verleend, en eis AP.4 laat afwijking van eis AP.1.1 toe. Nu PI-1 op grond van de eisen K.25 tot en met K.28 bepaalt wie van het RVICTO-PT-veld naar de RVICTO-PT-bank rouleert, wordt Opdrachtnemer zo beoordeeld op Aanvragen waarop hij niet heeft kunnen bieden. Wij verzoeken u te bevestigen dat de noemer van PI-1 en M-1 uitsluitend Aanvragen omvat die daadwerkelijk aan Opdrachtnemer zijn verzonden, dat de hiervoor genoemde gevallen daarop in mindering worden gebracht, en dat op het restant het beginsel van eis K.33 wordt toegepast.	De Aanvragen die een Opdrachtnemer niet heeft ontvangen vinden hun basis in eis AP.4 en Aanvragen die een Opdrachtnemer of niet ontvangen of niet op kan aanbieden vinden hun basis in eis AP.11. Bij het opstellen van de aanvraagdata conform eis R.3 zal duidelijk worden wat het totaal aantal Aanvragen geweest is in de betreffende rapportageperiode. De Aanvragen waarop voor u de situatie van AP.4 of AP.11 van toepassing is rapporteert u wel. U geeft dan bij de aanbodata dat AP.4 of AP.11 van toepassing is en u daarom geen Offerte heeft uitgebracht. In eis K.10 en eis K.11 zal worden aangevuld dat het aantal geldige Aanvragen, analoog aan de situatie voor eis AP.11, ook op basis van eis AP.4 verlaagd kan worden. Eis K.33 is algemeen geformuleerd en ziet breder dan de situatie die u schetst in uw vraag.
602	PvE KPIs	K.10	32	PI-1, i.r.t. Aanbestedingsdocument paragraaf 2.2.1.6 (p. 20) Toelichting: Paragraaf 2.2.1.6 bepaalt dat Opdrachtnemers geen aanbiedingsplicht hebben en zelf kunnen bepalen op welke minicompenties zij inschrijven. PI-1 telt niet-uitgebrachte Offertes echter mee in de noemer, en een score onder de norm van 10 procent leidt tot roulatie naar de PT-bank. Daarmee wordt het niet aanbieden feitelijk gesancioneerd, juist bij de niche-specialisten voor wie die vrijheid blijkens paragraaf 2.2.1.6 is bedoeld. Tekstvoorstel: Vul K.10 aan: 'Het aantal geldige Aanvragen wordt tevens verlaagd met het aantal Aanvragen waarop Opdrachtnemer conform AP.9 gemotiveerd geen Offerte heeft uitgebracht.'	De Aanbestedende dienst neemt uw voorstel niet over. Er wordt van u verwacht dat u actief meedoet en aanbiedt op Aanvragen die worden uitgezet via een minicompentie. Indien u, om wat voor reden dan ook, geen Offerte uitbrengt conform AP.9 dan werkt dat door in de berekening van PI-1.
603	PvE KPIs	K.12	K.12- K.15	Op basis van welk minimumaantal beoordeelde Nadere overeenkomsten wordt de KPI-1-score in de eerste meetperiode (4 kwartalen) statistisch representatief geacht, gegeven de kleine aantallen bij een nieuwe Opdrachtnemer?	Zie eis K.14 voor het antwoord op uw vraag.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord	
604	PvE KPI's	K.14			Drie verwijzingen in het Programma van Eisen noemen een verkeerd bijlagennummer. K.14 verwijst naar "Bijlage 14.2 - Model Herstelplan RVICTO"; dat is Bijlage 13.2, en een Bijlage 14.2 bestaat niet. K.10 verwijst voor de PI-1-berekening naar "Bijlage 13.1 - Model rapportage ROK RVICTO-PT"; dat is Bijlage 12.1. M.6 verwijst naar "Bijlage 13.2 - Model rapportage SROI"; dat is Bijlage 12.2. Wij verzoeken u deze	Vragen 604 en 605 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. De Aanbestedende dienst past de verwijzingen aan.
605	PvE KPI's	K.14	36		Eis K.14 verwijst naar Bijlage 14.2 als model Herstelplan, terwijl het aangeleverde model Herstelplan Bijlage 13.2 is en Bijlage 14 het hulpmiddel voor scoreberekening betreft. Welk document en bijlagennummer zijn bindend? Verzocht wordt de verwijzing en het model te corrigeren.	Zie het antwoord op vraag 604.
606	PvE KPI's	K.16	33	1	Verwijzing: Bijlage 3, K.16-K.35 (Roulatiesystematiek); K.31 (Promotie bankspelers); K.33 (Kopfout) Vraag: De roulatiesystematiek kent drie meetmomenten en complexe beslisregels. K.31 bepaalt dat bankspelers kunnen promoveren naar het veld op basis van een KPI-1-score boven de norm. Bankspelers ontvangen echter zelden NOK-Oprachten waarmee zij een KPI-1-trackrecord kunnen opbouwen – een cirkelredenering die promotie van bankspelers feitelijk onmogelijk maakt. Daarnaast verwijst K.33 in de koptekst naar "MDA-veld" in plaats van "PT-veld," hetgeen een kennelijke kopieerfout betreft uit een andere aanbesteding. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst: (a) de kopfout in K.33 te corrigeren; en (b) de circulaire promotielogica voor bankspelers op te lossen, bijvoorbeeld door een alternatief promotiemechanisme op te nemen dat niet afhankelijk is van KPI-1-scores die uitsluitend via NOK-Oprachten kunnen worden opgebouwd. Toelichting: Een roulatiesystematiek die bankspelers de facto uitsluit van promotie naar het veld is strijdig met het gelijkheidsbeginsel: deze Oprachtnemers zijn weliswaar tot de raamovereenkomst toegelaten, maar hebben geen reële mogelijkheid om hun positie te verbeteren. De cirkelredenering – geen Oprachten zonder KPI-score, geen KPI-score zonder Oprachten – dient te worden doorbroken. De kopfout in K.33 ("MDA-veld" in plaats van "PT-veld") duidt op onzorgvuldige totstandkoming van de aanbestedingsdocumenten en dient te worden gecorrigeerd teneinde vervingering te voorkomen. Een alternatief promotiemechanisme, zoals een door de Aanbestedende Dienst geïnitieerde proefperiode of beoordeling op basis van ingediende offertes, zou de roulatiesystematiek werkbaar maken voor alle toegelaten Oprachtnemers.	De Aanbestedende dienst past de koptekst boven eis K.33 aan. De Aanbestedende dienst gaat niet mee in uw redeneratie dat er sprake zou zijn van een cirkelredenering en neemt uw voorstel niet over. In K.30 en K.31 staat aangegeven hoe rouleren van PT-bank naar PT-veld geregeld is. Primair op basis van KPI-1 en secundair op basis van PI-1.
607	PvE KPI's	K.17	34	K.17 en K.18 over roulatie	Kunt u bevestigen dat gedurende de looptijd maximaal drie van de zes Oprachtnemers op de PT-bank kunnen doorstromen naar het PT-veld? Toelichting: Per ijkmoment rouleert maximaal een Oprachtnemer naar de bank, en promotie vindt uitsluitend plaats wanneer er ook iemand degradeert. Met drie ijkmomenten betekent dat een beperkte en van het presteren van anderen afhankelijke kans voor de Oprachtnemers op de plaatsen 5 tot en met 10.	Uw veronderstelling is juist.
608	PvE KPI's	K.20			Hoe wordt roulatie tussen PT-veld en PT-bank toegepast op een Oprachtnemer die als tweede in een minicompitie eindigt vanwege een lopend ABRO-onderzoek, in plaats van vanwege prestatie?	Uitsluitend indien de betreffende Nadere overeenkomst definitief aan u wordt gegund telt deze mee voor uw score op PI-1. Uitsluitend indien de betreffende Nadere overeenkomst definitief aan u wordt gegund, telt deze mee voor uw score op PI-1. Indien een Nadere overeenkomst niet aan u wordt gegund uitsluitend vanwege een lopend ABRO-onderzoek, heeft dit als zodanig geen negatief effect op uw PI-1-score en kan de score van uw score op de PI-1-score niet worden gecorrigeerd.
609	PvE KPI's	K.25	34		Wij zien in dit artikel 2 zinnen. De eerste zin is 'Oprachtnemers in RVICTO-PT-veld rouleren op basis van PI-1 indien op basis primair rouleren geen Oprachtnemer in aanmerking komt voor rouleren van RVICTO-PT-veld naar RVICTO-PT-bank'. Klopt het dat in het eerste deel van de zin het woord 'niet' ontbreekt? En dat in voor het woord 'primair'	De Aanbestedende dienst voegt het woord "van" toe tussen basis en primair bij de eerste bullet in eis K.25. Het woord "niet" ontbreekt terecht in de zin omdat de Aanbestedende dienst voor het woord "geen" heeft gekozen.
610	PvE KPI's	K.31	35	i.r.t. K.10 en K.11 (p. 32)	Hoe wordt de score op PI-1 en M-1 vastgesteld van een Oprachtnemer op de PT-bank, nu beide indicatoren uitsluitend worden gemeten over minicompities in het PT-veld? Toelichting: PI-1 en M-1 zijn de beslissende tiebreakers voor promotie van de PT-bank naar het PT-veld, maar Oprachtnemers op de bank nemen in beginsel niet deel aan minicompities in het veld en kunnen daarop dus geen score opbouwen. Tekstvoorstel: Definieer in K.31 voor Oprachtnemers op de PT-bank een equivalente indicator op basis van via het toerbeurtschema uitgebrachte Offertes en gegunde Nadere overeenkomsten.	De Aanbestedende dienst neemt uw suggestie niet over. Op grond van eis AP.19 kunnen ook Aanvragen via een minicompitie worden uitgezet bij Oprachtnemers op de PT-bank. Hierdoor kunnen ook Oprachtnemers op de PT-bank scores opbouwen voor PI-1 en M-1 die worden betrokken bij de roulatiesystematiek. KPI-1 wordt voor deze Oprachtnemers vastgesteld overeenkomstig de daarvoor geldende eisen. Het aantal Aanvragen via het toerbeurtschema kan per Oprachtnemer verschillen en wordt daarom niet als alternatieve grondslag voor deze indicatoren gehanteerd.
611	PvE KPI's	K.33			De kop boven eis K.33 en de bijbehorende regel in de inhoudsopgave luiden: "Achterwege blijven sanctie/gele kaart sturingsmechanisme 1 en/of rouleren van MDA-veld naar MDA-bank sturingsmechanisme 2". De tekst van K.33 zelf spreekt correct van RVICTO-PT-veld en RVICTO-PT-bank. Wij verzoeken u de aan de toerbeurtschema uitgebrachte Offertes en gegunde Nadere overeenkomsten.	Vragen 611 en 612 hangen inhoudelijk samen en worden centraal beantwoord. Kop wordt aangepast.
612	PvE KPI's	K.33	35-36		Eis K.33 verwijst naar het MDA-veld en de MDA-bank, terwijl deze aanbesteding het RVICTO-PT-veld en de RVICTO-PT-bank betreft. Kan worden bevestigd dat overal PT-veld respectievelijk PT-bank wordt bedoeld en kan de tekst worden gecorrigeerd?	Zie het antwoord op vraag 606.
613	PvE KPI's	K.6			De eisen K.5 en K.6 verplichten Oprachtnemer de Deelnemer te verzoeken Bijlage 13.1 in te vullen en het ingevulde formulier bij Oprachtgever aan te leveren. Iedere Bijlage 13.1 die op dag 15 na einddatum meestperiode niet in het bezit van Oprachtgever is, wordt gewaardeerd met het cijfer 5,0. "Iedere Oprachtnemer kan aantonen dat Deelnemer na herhaaldelijke verzoeken van Oprachtnemer geen beoordeling wil/gaat geven". Daarmee wordt een prestatie-indicator van Oprachtnemer bepaald door een handeling die uitsluitend de Deelnemer kan verrichten: de Deelnemer geeft de beoordeling, vult het formulier in en is als onderdeel van de Rijksverhouding partij bij dezelfde Raamovereenkomst, zodat Oprachtnemer nakoming niet kan afdwingen. De uitzonderingsgrond keert die verhouding niet om maar legt de bewijslast opnieuw bij Oprachtnemer, terwijl het begrip herhaaldelijke verzoeken niet is geobjectiveerd. Dat verhoudt zich niet tot eis K.33, die een oorzaak buiten de invloedssfeer van Oprachtnemer juist buiten beschouwing laat, en evenmin tot de monitoringstaak die paragraaf 1.1.2 van het Aanbestedingsdocument aan het centraal contractmanagement toekent. Wij verzoeken u de verantwoordelijkheid te leggen waar de handeling en de zeggenschap liggen en de eisen K.5 en K.6 zo te wijzigen dat de Deelnemer het ingevulde formulier rechtstreeks bij het centraal contractmanagement aanlevert, dan wel dat het centraal contractmanagement de beoordelingen opvraagt op basis van de afgeronde Nadere overeenkomsten die Oprachtnemer op grond van de eisen R.1 en R.2 al per kwartaal rapporteert. Oprachtnemer blijft gehouden de afronding te melden en de Deelnemer op de beoordeling te attenderen. Subsidiair verzoeken wij u (a) de slotzin van eis K.6, die bepaalt dat de betreffende Nadere overeenkomst dan niet meetelt, te verbreden tot iedere niet geretourneerde Bijlage 13.1, zodat een ontbrekende beoordeling nooit als 5,0 wordt gewaardeerd; (b) te objectiveren wanneer aan herhaaldelijke verzoeken is voldaan; en (c) de termijn voor het herstelplan van eis K.14 vast te stellen en de voorinvulling "<<13.3>>" in Bijlage 13.2 te corrigeren, nu de Model Raamovereenkomst eindigt bij artikel 11.17 en KPI's en sancties in artikel 9	De Oprachtnemer en de Deelnemer sluiten een Nadere overeenkomst en u als Oprachtnemer bent gehouden een resultaat te leveren waarbij u de Deelnemer de kwaliteit van de door u geleverde dienstverlening laat beoordelen. Dit is een vast onderdeel van iedere Opracht die u uitvoert op basis van deze Raamovereenkomst en zal steeds tijdig onderwerp van gesprek moeten zijn met de projectleider/aanspreekpunt bij de Deelnemer voor de betreffende Opracht. Het initiatief en de bewijslast ligt daarmee inderdaad bij de Oprachtnemer. De Aanbestedende dienst neemt uw suggestie niet over. Subsidiair a) De Aanbestedende dienst neemt uw suggestie niet over, gezien de uitleg hierboven. b) Herhaaldelijke verzoeken wordt niet geobjectiveerd, de Oprachtgever verwacht dat u zich vanaf de start van de Nadere overeenkomst, als onderdeel van projectmanagement, verantwoordelijk voelt om ook de laatste stap van de Opracht, waarbij u de kwaliteit van de dienstverlening laat beoordelen, uit te voeren en daarbij voldoende moeite doet om de Deelnemer het formulier te laten invullen. c) Er geldt geen standaardtermijn voor het opleveren van een herstelplan, de termijn wordt afgestemd door Oprachtgever en Oprachtnemer en gebaseerd op de omstandigheden die eraan ten grondslag liggen. De tekst in bijlage 13.2 wordt aangepast.
614	PvE KPI's	K7, K8			Werkdagen versus kalenderdagen K.7-K.8 Welke aantoonbare herinneringen zijn voldoende om te voorkomen dat een ontbrekende beoordeling automatisch als 5,0 meetelt?	Aanbestedende dienst kan uw vraag niet goed destilleren. De tekst in eis K.7 en K.8 gaat niet over een ontbrekende beoordeling.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
615	PvE KPIs	K7, K8			Werkdagen versus kalenderdagen K.7-K.8 Zeven werkdagen worden gelijkgesteld aan 168 uur. Welke hersteltermijn geldt daadwerkelijk?	De termijn die geldt is 7 Werkdagen en maximaal 168 uren. 'De aanduiding in uren, naast de vermelding van de Werkdagen, is toegevoegd om de "netto hersteltijd" correct te kunnen berekenen. Als voorbeeld: Opdrachtgever stuurt Opdrachtnemer op vrijdag 18-04-2025 om 10:00 uur een verzoek om de eerste ingeleverde versie van zijn rapportage te herstellen. Opdrachtnemer levert op dinsdag 22-04-2025 12:00 uur een herstelde rapportage aan (tweede versie). Omdat het weekend niet meetelt in de hersteltijd en maandag 21-04-2025 als Tweede Paasdag (feestdag) ook niet, is de hersteltijd voor deze versie 26 uur (=14 uur vrijdag en 12 uur op dinsdag). Als de herstelde rapportage nog steeds niet geaccepteerd wordt en wederom hersteld moet worden, loopt de hersteltijd op een gelijke berekeningswijze verder op, totdat Aanbestedende dienst de rapportage accepteert. Deze hersteltijd dient niet boven de maximale netto hersteltijd van 168 uur uit te komen.
616	PvE MVO	M.1	37-40	M.1	De onderhavige raamovereenkomst ziet op specialistische informatiebeveiligingsonderzoeken waarvoor inzet van schaarse en hooggekwalificeerde cybersecurityprofessionals vereist is. De in het bouwblokkenmodel gehanteerde forfaitaire SROI-waarderingen lijken echter geen rekening te houden met de feitelijke inspanningen en kosten die samenhangen met het begeleiden, opleiden en duurzaam inzetten van kandidaten binnen dit specialistische werkveld. Kan Opdrachtgever toelichten hoe de proportionaliteit en realiteitswaarde van deze forfaitaire waarden zijn beoordeeld voor de cybersecuritysector en op welke wijze wordt omgegaan met situaties waarin de feitelijke investering aantoonbaar aanzienlijk hoger ligt dan de aan het bouwblok toegekende waarde?	De bouwblokkenmethode biedt de mogelijkheid om op uiteenlopende manieren invulling te geven aan de SROI-verplichting en uitdrukkelijk niet uitsluitend via directe arbeidsparticipatie. Met deze methode is er voldoende ruimte om aan te sluiten op activiteiten of beleid dat reeds in uw organisatie aanwezig is of om keuzes te ontwikkelen die passen bij uw organisatie. Indien een Opdrachtnemer kiest voor inzet op basis van bouwblok 1 dan is er geen verplichting om deze kandidaten in te zetten bij de Deelnemer, op de Opdracht of binnen de cybersecuritysector. De forfaitaire waarden zijn dan ook algemeen vastgesteld en zijn niet toegespitst op de cybersecuritysector. U kunt daarnaast kijken naar mogelijkheden in bouwblok 2 (compensatieorders) en bouwblok 3 (overig) om uw social return verplichting te realiseren. Zie voor de mogelijkheden de tabel in het Programma van Eisen op de pagina's 36 tot en met 38.
617	PvE MVO	M.1	37		De social-returnverplichting bedraagt 2% van de gerealiseerde Opdrachtwaarde, met aan het einde van de looptijd een boete van tweemaal het niet-gerealiseerde bedrag. Penetratietesten worden uitgevoerd door hooggekwalificeerde en waar nodig gescreende specialisten; directe inzet van doelgroepkandidaten is nagenoeg uitgesloten en onder de ABRO veelal onmogelijk. Bent u bereid het percentage voor deze raamovereenkomst te verlagen, dan wel de invulmogelijkheden expliciet te verruimen?	Nee, zie het antwoord op vraag 616.
618	PvE MVO	M.1	37-42		De waardetabel en Bijlage 12.2 kennen voor een vast dienstverband een bonuswaarde van EUR 10.000, terwijl het rekenvoorbeeld in M.2 EUR 5.000 gebruikt. Ook bevat Bijlage 12.2 bonuscategorieën die niet volledig of niet met dezelfde waarde in het Programma van Eisen terugkomen. Welke categorieën en bedragen zijn bindend? Verzocht wordt één integrale, identieke waardetabel in het PvE en rapportagemodel op te nemen en de voorbeelden daarop aan te passen.	De Aanbestedende dienst zal het rekenvoorbeeld bij eis M.2 en de bijlage 12.2 in lijn brengen met de waarden in de tabel in eis M.1 van het Programma van Eisen. De Aanbestedendediensdienst voegt bonuswaarde leeftijd 50+ toe, deze is per abuis weggevalen. Zie ook het antwoord op vraag 620.
619	PvE MVO	M.1			Gezien het voorwerp van de Opdracht en de aard van de door u gevraagde dienstverlening verzoeken wij u ermee in te stemmen om opleidingstrajecten en stages die passen binnen het type werk van deze Opdracht (waaronder HBO- en WO-stages) te kwalificeren als Social Return. Indien u hier niet mee wilt instemmen dan verzoeken wij u, met inachtneming van Commissie van Aanbestedingsexperts advies 586, te motiveren waarom vso- of pro-stages en BBL/BOL trajecten uit uw bouwblokken passend zouden zijn bij het voorwerp van deze Opdracht.	De methode die Opdrachtgever toepast, past bij de social return 2.0-variant (zie link: https://www.maatwerkvoormensen.nl), die binnen het Rijk vaker wordt toegepast en de ruimte geeft om de social return verplichting direct op de betreffende Opdrachten te realiseren (SR 1.0) als indirect, buiten de Opdrachten (SR 2.0). Advies 586 van de Commissie van Aanbestedingsexperts gaat over de toepassing van de SR 1.0 variant. HBO en universitaire studenten worden gezien als een groep met een goede uitgangspositie op de arbeidsmarkt. SROI is bedoeld om kwetsbare groepen aan werk te helpen, met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. De Aanbestedende dienst stemt niet in met uw voorstel. Naast directe arbeidsparticipatie (bouwblok 1) heeft u ook mogelijkheid om bouwblokken 2 (compensatieorders) en 3 (overig) te gebruiken om uw social return verplichting te realiseren. Zie in dat kader ook het antwoord op vraag 616.
620	PvE MVO	M.1			Het rekenvoorbeeld bij eis M.2 kent een kandidaat een bonuswaarde van EUR 5.000 toe voor leeftijd 50+, terwijl de bouwblokkentabel bij eis M.1 geen bouwblok of bonuswaarde voor leeftijd bevat. Datzelfde rekenvoorbeeld waardeert een vast dienstverband op een bonuswaarde van EUR 5.000, terwijl de bouwblokkentabel bepaalt: "Vast dienstverband In aanvulling op standaard SR-waarde EUR 10.000 extra". Wij verzoeken u (a) de bonuswaarde voor leeftijd 50+ alsnog in de bouwblokkentabel op te nemen dan wel te bevestigen dat die niet bestaat; (b) te bevestigen welke waarde geldt voor een vast dienstverband; en (c) aan te geven onder welke voorwaarden een invulling onder het bouwblok overige activiteiten vooraf ter goedkeuring moet worden voorgelegd, gelet op de aanduiding nader te bepalen in dat bouwblok en op eis M.3. Wij merken daarbij op dat het rekenvoorbeeld op hetzelfde eindbedrag uitkomt als de bouwblokkentabel, zodat de afwijking pas zichtbaar wordt bij andere combinaties van bouwblokken; ons voorstel ziet op de toe te voegen waarde niet op de uitkomst van het voorbeeld.	Zie het antwoord op vraag 618 voor vraag a en b. Zie het antwoord op vraag 621 voor vraag c. Aanbestedende dienst wijst u erop dat het Plan van aanpak in zijn geheel voorgelegd wordt aan Opdrachtgever. Indien u kiest voor bouwblok 3 dan is dat dus onderdeel van uw plan dat wordt voorgelegd.
621	PvE MVO	M.1	37	M.1	Hoofdstuk 9 PvE bepaalt dat Opdrachtnemer verplicht is om tenminste 2% van de (Opdracht)waarde van de aan Opdrachtnemer op grond van deze Raamovereenkomst te gunnen Nadere overeenkomsten, in te zetten voor social return (SR). Gelet op de specialistische aard van pentesten en code reviews kan social return niet zonder meer direct binnen de feitelijke uitvoering van de dienstverlening worden ingevuld. Kunt u bevestigen dat de SROI-verplichting een inspanningsverplichting betreft, dat de concrete invulling na gunning in overleg en op basis van een proportioneel plan van aanpak wordt vastgesteld, en dat rekening wordt gehouden met de specialistische aard van de dienstverlening, vertrouwelijkheid, screeningsvereisten en praktische mogelijkheden binnen Opdrachtnemer?	Nee. De Aanbestedende bevestigt uitdrukkelijk dat SROI geen inspanningsverplichting betreft. De bouwblokkenmethode biedt de mogelijkheid om op uiteenlopende manieren invulling te geven aan de SROI-verplichting en uitdrukkelijk niet uitsluitend via directe arbeidsparticipatie. Met deze methode is er voldoende ruimte om aan te sluiten op activiteiten of beleid dat reeds in uw organisatie aanwezig is of om keuzes te ontwikkelen die passen bij uw organisatie. Zie ook het antwoord op vraag 616. U kiest zelf welke opties uit de geboden bouwblokken u gaat inzetten en stelt uw plan van aanpak op conform de voorwaarden uit eis M.3 De Opdrachtgever beoogt met M.3 te voorkomen dat activiteiten als SROI opgevoerd gaan worden die niet binnen de gestelde eisen passen. Op basis van het concept plan van aanpak stemmen Opdrachtnemer en Opdrachtgever af of de voorgestelde activiteiten binnen de eisen passen, zodat voorkomen wordt dat Opdrachtnemer activiteiten ontplooit die door Opdrachtgever uiteindelijk niet gezien worden als passende realisatie van de social return verplichting en Opdrachtnemer hierdoor niet aan zijn verplichting voldoet.
622	PvE MVO	M.1	39-40	Bouwblok 3	Kan Opdrachtgever nader toelichten welke activiteiten binnen bouwblok 3 kwalificeren als activiteiten gericht op maatschappelijke impact, en bevestigen dat activiteiten zoals gastcolleges, workshops, coaching, begeleiding van studenten, cybersecurity-awarenesssessies en ondersteuning van onderwijsinstellingen gericht op instroom in de arbeidsmarkt hieronder kunnen vallen mits deze aantoonbaar bijdragen aan het verbeteren van perspectief op werk en inkomen?	Binnen bouwblok 3 kunnen activiteiten vallen die aantoonbaar het perspectief op werk en inkomen-verbeteren en uitval in de toekomst voorkomen. Bijvoorbeeld opleiding, training, workshops, advies, coaching, voorlichting, ondersteuning bij toeleiding naar werk en hulp aan een sociaal initiatief. Gastcolleges, begeleiding van studenten en scholieren, cybersecurity-awarenesssessies en ondersteuning van onderwijsinstellingen kunnen daarom kwalificeren indien zij concreet bijdragen aan hun arbeidsmarktperspectief en uitval in de toekomst voorkomen. De voorgenomen invulling wordt overeenkomstig M.3 vooraf afgestemd. Aanbestedende dienst wil in dit kader de toepassingsmogelijkheden voor bouwblok 3 niet beperken tot activiteiten met of voor de doelgroepen zoals genoemd in bouwblok 1, maar ziet ook mogelijkheden voor andere doelgroepen, bijvoorbeeld leerlingen in basis- of voortgezet onderwijs, waar activiteiten tot relevante sociale impact kunnen leiden. In de tabel in eis M.1, bouwblok 3 (Overig), staat nu vermeld: "Overige activiteiten om sociale impact te maken gericht op genoemde doelgroepen" Aanbestedende dienst wijzigd deze tekst naar: "Overige activiteiten om sociale impact te maken gericht op genoemde doelgroepen" "Overige activiteiten om sociale impact te maken gericht op de doelgroepen in de tabel in eis M.1, bouwblok 3 (Overig)."
623	PvE MVO	M.1	38-40	Bouwblokkentabel, i.r.t. M.5 (p. 42)	Kunt u een bouwblok toevoegen voor een omscholings- of traineeshiptraject naar een securityfunctie? Toelichting: De bouwblokken sluiten overwegend aan bij doelgroepen die niet vanzelfsprekend passen bij een hoogspecialistische pentestpraktijk, terwijl M.5 juist het belang van mbo-stageplekken in de ICT benadrukt en het Aanbestedingsdocument de schaarste aan securityspecialisten signaleert. Tekstvoorbeeld: Voeg aan de bouwblokkentabel onder (1) Arbeidsparticipatie toe: 'Omscholings- of traineeshiptraject naar een securityfunctie, met een looptijd van ten minste zes maanden en afgesloten met een erkende certificering, SR-waarde 15.000 euro.'	Iedere mbo'er die u via BOL of BBL in uw organisatie begeleidt, mag u conform de gestelde voorwaarden opvoeren in bouwblok 1, zo ook securityspecialisten. Ook gelden bonuswaarden voor het aanbieden van een tijdelijk of vast dienstverband. Tot slot kunt u onder bouwblok 3 'overige activiteiten' ontplooiën waarmee u de afstand tot de arbeidsmarkt verkleint. Dit kunnen bijvoorbeeld omscholings- of traineeshiptrajecten zijn. Er is dan ook geen toevoeging nodig in het model en de Aanbestedende dienst neemt uw voorstel niet over. Zie in deze context ook de antwoorden op vragen 616, 619 en 622.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
624	PvE MVO	M.1			<p>Verwijzing: Bijlage 3, M.1, M.2 (SROI-verplichting en boeteclausule)</p> <p>Vraag: De SROI-verplichting bedraagt 2% van de opdrachtwaarde. De boete bij niet-realisatie bedraagt tweemaal de niet-gerealiseerde SR-waarde (M.2). Dit punitieve karakter – een boete van 200% – is disproportioneel voor een nevenis. De Gids Proportionaliteit (hoofdstuk 4.2.3) vereist dat sancties in redelijke verhouding staan tot het belang van de verplichting. Voor kleine NOK-opdrachten (≤ €25.000, via toerbeurt) bedraagt de SROI-verplichting € 500, terwijl de minimale bouwsteenwaarde € 15.000 bedraagt. Het is wettelijk onmogelijk om per dergelijke NOK aan de SROI-verplichting te voldoen. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst te bevestigen dat de SROI-verplichting op jaarbasis cumuleert en de boete te reduceren tot 100% (compensatoir) in plaats van 200% (punitief).</p> <p>Toelichting: Een boeteclausule van 200% van de niet-gerealiseerde SR-waarde draagt een punitief karakter dat niet in verhouding staat tot het belang van de SROI-verplichting als nevenis. Artikel 6:94 BW biedt de rechter de mogelijkheid een boete te matigen indien de billijkheid dit klaarblijkelijk eist; een boete die het dubbele bedraagt van de niet-nagekomen verplichting zal in veel gevallen als buitensporig worden beschouwd. De wettelijke onmogelijkheid om de SROI-verplichting per kleine NOK-opdracht te realiseren versterkt de disproportionaliteit. Bevestiging van jaarlijkse cumulatie en reductie van de boete tot 100% – waarmee het compensatoire karakter behouden blijft – brengt de sanctie in overeenstemming met de Gids Proportionaliteit en de redelijkheid en billijkheid.</p>	<p>Op iedere peildatum wordt gekeken naar de <u>totaal door u gefactureerde waarde</u>. De verplichting geldt dus niet op individueel NOK niveau. Van Opdrachtnemer wordt proactiviteit verwacht zodat boetes vermeden kunnen worden.</p> <p>Hoewel de gerealiseerde omzet pas achteraf bekend is, kan Opdrachtnemer hier wel rekening mee houden bij zijn Offerte(s). Bovendien hoeft de invulling van SR-verplichtingen niet opdrachtgerelateerd te zijn, waardoor Opdrachtnemer bij de invulling van de SR-verplichting ook niet per se afhankelijk hoeft te zijn van de uitvoering van Opdrachten binnen deze Raamovereenkomst. Zie ook het antwoord op vraag 616. Frequentere monitoring en afstemming met Opdrachtgever hierover in het laatste contractjaar (zie o.a. eis M.6) zou ervoor moeten zorgen dat Opdrachtnemer anticipeert en als nodig nog tijdige interventies neemt om (ruimschots) aan zijn SR-verplichting te kunnen voldoen. Bovendien is het Plan van aanpak van Opdrachtnemer bedoeld om bij start van de Raamovereenkomst de beoogde inspanningen van Opdrachtnemer, waarmee hij zijn (toekomstige) SR-verplichtingen wil gaan realiseren, duidelijk te krijgen en met Opdrachtgever af te stemmen (zie ook het antwoord op vraag 621).</p> <p>De boeteclausule wordt dan ook niet aangepast door de Aanbestedende dienst.</p> <p>Wel wil Aanbestedende dienst hierbij aangeven dat zij zichzelf het recht voorbehoudt om een eventuele boete voor Opdrachtnemer als het gevolg van het (niet volledig) invullen van de SR-verplichting geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden als toekenning van deze boete c.q. de volledige invulling van de SR-verplichting volgens Aanbestedende dienst naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid als disproportioneel kan worden beschouwd.</p>
625	PvE MVO	M.1			<p>Wij waarderen het dat maatschappelijke projecten binnen deze opdracht als Social Return-invulling worden erkend. In uw bouwblokken worden deze projecten gewaardeerd tegen €100 per uur. Deze waardering zien wij sinds 2017 in bouwblokken staan. Het is ons opgevallen dat deze waarde tot op heden nauwelijks wordt geïndexeerd door opdrachtgevers. Gelukkig zien we steeds meer opdrachtgevers deze waarde wel indexeren. Kunt u, in lijn met de handreiking Social Return van de City Deal Impact Ondernemen (gepubliceerd oktober 2015), ermee instemmen de SROI-waarde van deze maatschappelijke projecten vast te stellen op €175 per uur? Zo nee, verzoeken wij u uw motivatie en eventuele alternatieve waardering te verstrekken.</p>	<p>Nee. Aanbestedende dienst handhaaft voor activiteiten binnen bouwblok 3 de vastgestelde SR-waarde van € 100 per besteed uur of, waar van toepassing, de factuurwaarde exclusief btw. De voorgestelde verhoging naar € 175 per uur wordt niet overgenomen. De bouwblokken en waarden vormen een uniform en vooraf kenbaar waardeeringsmodel voor alle Opdrachtnemers.</p> <p>M.1 biedt Opdrachtgever vanaf twee jaar na aanvang van de Raamovereenkomst de mogelijkheid om eenmalig bouwblokken toe te voegen en/of SR-waarden te herzien in verband met veranderende arbeidsmarktomstandigheden. Een wijziging wordt minimaal drie maanden vooraf aangekondigd en heeft geen gevolgen voor reeds toegekende SR-waarden.</p>
626	PvE MVO	M.2	40-42	M.2	<p>In M.2 is bepaald dat na afloop van de raamovereenkomst een boete wordt opgelegd ter hoogte van tweemaal het bedrag van de niet-gerealiseerde SROI-verplichting. Tegelijkertijd wordt de SROI-verplichting gebaseerd op de gerealiseerde omzet gedurende de looptijd van de raamovereenkomst, terwijl de uiteindelijke omzetontwikkeling gedurende meerdere jaren niet altijd volledig voorspelbaar of beïnvloedbaar is. Kan Opdrachtgever toelichten hoe de proportionaliteit van deze boeteregeling is beoordeeld en bevestigen op welke wijze rekening wordt gehouden met aantoonbare afwijkingen tussen prognoses en uiteindelijk gerealiseerde omzet die gedurende de looptijd redelijkerwijs niet volledig voorspelbaar waren?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 624.</p>
627	PvE MVO	M.2	M2		<p>Wordt de social return-boete (2x het niet-gerealiseerde bedrag) gezien als boete in de zin van art. 14.3 ARBIT (dus naast, niet in plaats van, eventuele schadevergoeding of ontbinding)?</p>	<p>Ja dat klopt.</p>
628	PvE MVO	M.3	40-42		<p>Binnen twee maanden na de start van de Raamovereenkomst moet een concept-SROI-plan worden opgesteld, terwijl de financiële verplichting wordt berekend over de gerealiseerde omzet van Nadere overeenkomsten.</p> <p>Kan worden bevestigd dat</p> <p>a) ook een raamcontractant zonder gegunde Nadere overeenkomst een plan moet indienen, maar dat geen minimale SROI-realisatie of boete ontstaat zolang geen relevante omzet is gerealiseerd?</p> <p>b) Kan tevens worden bevestigd dat de kosten voor SROI alleen aan daadwerkelijk gegunde Nadere overeenkomsten hoeven te worden toegerekend?</p>	<p>a) De Aanbestedende dienst bevestigt dat iedere Opdrachtnemer een Plan van aanpak indient conform eis M.3.</p> <p>b) Voorts bevestigt de Aanbestedende dienst dat de realisatie van uw plan is gerelateerd aan de daadwerkelijk door u gerealiseerde totale Opdrachtwaarde, e.e.a. conform de bepalingen in de eisen M.1 tot en met M.7</p>
629	PvE MVO	M.6	42-43		<p>Eis M.6 verwijst voor de SROI-rapportage naar Bijlage 13.2, terwijl het SROI-model als Bijlage 12.2 is aangeleverd en Bijlage 13.2 het model Herstelplan betreft. Kan worden bevestigd dat Bijlage 12.2 wordt bedeeld en kan de verwijzing worden gecorrigeerd?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 604.</p>
630	PvE MVO	M.6	43	M.6	<p>Opdrachtgever heeft het recht om, bij onvoldoende bewijs of gerede twijfel, op kosten van Opdrachtnemer een onafhankelijke externe audit uit te laten voeren. Kan Opdrachtgever toelichten welke objectieve criteria worden gehanteerd om vast te stellen dat sprake is van onvoldoende bewijs of gerede twijfel, en bevestigen dat een externe audit uitsluitend als ultimum remedium wordt ingezet nadat Opdrachtnemer in de gelegenheid is gesteld ontbrekende informatie of bewijsstukken aan te leveren?</p>	<p>De Aanbestedende dienst geeft geen objectieve criteria voor het vaststellen van 'onvoldoende bewijs' of 'gerede twijfel', anders dan dat Opdrachtnemer blijkbaar niet de informatie heeft overgelegd waaruit Opdrachtgever kan afleiden of vaststellen dat de door u gepresenteerde informatie correct, volledig en betrouwbaar is. Opdrachtgever zal met u in gesprek gaan indien de situatie zich voordoet. Aanbestedende dienst bevestigt hierbij dat een externe audit als ultimum remedium wordt ingezet.</p>
631	PvE MVO	M.6	42	1	<p>PvE-eis M.6 verwijst voor de SROI-rapportage naar Bijlage 13.2. Volgens de bijlagenlijst is Bijlage 12.2 het Model Rapportage SROI en is Bijlage 13.2 het Model Herstelplan RVICTO. Kunt u bevestigen dat M.6 naar Bijlage 12.2 moet hebben gelezen?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 604.</p>
632	PvE Organisatie en beheer	O.3			<p>Eis O.3 verlangt een gemandateerde vaste accountmanager voor Opdrachtgever en daarnaast "één gemandateerde vaste accountmanager per Deelnemer die het centrale aanspreekpunt is". Het overzicht in paragraaf 1.1.1 van het Aanbestedingsdocument noemt elf ministeries en zestien zelfstandige bestuursorganen, Hoge Colleges van Staat en sui generis organisaties, met daarin enkele tientallen afzonderlijk benoemde dienstonderdelen. Eis O.3 laat in het midden of per Deelnemer een afzonderlijke persoon moet worden aangewezen. Gelet op het aantal Deelnemers is dat onderscheid bepalend voor de kosten die op grond van eis T.2 in de all-in tarieven moeten worden verdisconteerd. Wij verzoeken u te bevestigen dat een accountmanager als gemandateerd vast aanspreekpunt voor meerdere Deelnemers mag optreden, mits per Deelnemer kenbaar is welke persoon dat aanspreekpunt is.</p>	<p>De Aanbestedende dienst bevestigt dat een accountmanager voor meerdere Deelnemers mag optreden.</p>
633	PvE Rapportage	R.1	48		<p>De rapportage-eisen bevatten een voorbeeldstandaard met een vastgestelde indeling en volgorde van rapportonderdelen.</p> <p>Twee vragen:</p> <p>1* Is het toegestaan om dezelfde rapportonderdelen op te nemen maar in een afwijkende volgorde, mits alle vereiste onderdelen aanwezig zijn?</p> <p>2* Is het toegestaan om met individuele Deelnemers aanvullende of afwijkende afspraken te maken over de rapportage-indeling, mits deze afspraken schriftelijk zijn vastgelegd? Verschillende Deelnemers hebben verschillende behoeften qua rapportage – een one-size-fits-all format doet daar geen recht aan.</p>	<p>1* Nee het is niet toegestaan om een afwijkende volgorde te hanteren. De Aanbestedende verstrekt bij implementatie het rapportageformat en dat dient u te hanteren zonder daar wijzigingen in aan te brengen.</p> <p>2* De rapportageverplichting die is opgenomen in het Programma van Eisen R.1 ziet op de standaardrapportage op niveau van de Raamovereenkomst die u per kwartaal aan de <u>Opdrachtgever</u> dient op te leveren.</p> <p>U bent vrij om met een Deelnemer werkafspraken te maken over aanvullende en afwijkende rapportages, zie hiervoor eis O.1</p>
634	PvE Rapportage	R.3			<p>Eis R.3 bepaalt dat Opdrachtgever per rapportageperiode een Opdrachtnemer uit het RVICTO-PT-veld en een Opdrachtnemer van de RVICTO-PT-bank aanwijst als coördinerend Opdrachtnemer, die het concepttabblad met aanvraagdata opstelt en verspreidt. Iedere andere Opdrachtnemer moet dat concept vervolgens verifiëren en ontbrekende gegevens aan die coördinerend Opdrachtnemer melden, binnen termijnen van vijf, drie en drie kalenderdagen met escalatie uiterlijk op kalenderdag elf na einddatum meetperiode. Opdrachtnemers moeten daarmee onderling prijsgeven welke Aanvragen zij hebben ontvangen.</p> <p>1- Wij verzoeken u eis R.3 zo te wijzigen dat het tabblad met aanvraagdata minicompenties door de Opdrachtgever wordt opgesteld en aan alle Opdrachtnemers wordt verstrekt, op basis van de door de Deelnemers uitgezette Aanvragen. Daarmee ligt de verantwoordelijkheid bij de partij die over de gegevens beschikt, vervalt de uitwisseling tussen concurrenten en is het gegevensbestand voor alle Opdrachtnemers identiek, wat de betrouwbaarheid van PI-1 en M-1 verhoogt.</p> <p>2 - Indien u de rol wenst te handhaven, verzoeken wij u subsidiair te bevestigen:</p> <p>(a) dat de Opdrachtgever de volledige lijst van in de meetperiode uitgezette geldige Aanvragen aanlevert;</p> <p>(b) dat de voorgeschreven gegevensuitwisseling tussen Opdrachtnemers zich verdraagt met artikel 6 van de Mededingingswet en artikel 101 VWEU, alsmede aan te geven welke gegevens daarbij wel en niet mogen worden uitgewisseld.</p>	<p>1) De Aanbestedende dienst wijzigt eis R.3 niet. Als Opdrachtnemer ontvangt u de Aanvragen van de verschillende Deelnemers. De Opdrachtgever is degene aan wie u rapporteert. Eis R.3 ziet op de Aanvragen die via minicompentie zijn uitgezet en in principe ontvangen alle Opdrachtnemers in PT-Veld de Aanvragen die in veld zijn uitgezet en ontvangen alle Opdrachtnemers in PT-Bank ontvangen de Aanvragen die in bank zijn uitgezet. Het gaat om de aanvraagdata en niet om de aanbodata, in de aanvraagdata zit daarmee geen concurrentiegevoelige informatie. De aanbodata voegt u toe nadat de aanvraagdata vastgesteld zijn. Indien u een Aanvraag niet heeft ontvangen dan kan dat uitsluitend op basis van AP.11 of AP.4. In deze situatie voert u de Aanvraag wel op en geeft u aan dat u wegens AP.11 of AP.4 geen aanbod heeft gedaan/kunnen doen.</p> <p>2a) De lijst met Aanvragen wordt dus opgesteld door de coördinerend Opdrachtnemer en kan worden aangevuld door de andere Opdrachtnemers indien de lijst niet volledig is. Alle Opdrachtnemers tezamen bepalen hiermee welke Aanvragen in welke periode worden gerapporteerd en daarmee is het uitgangspunt voor een ieder gelijk bij de verwerking van de rapportagegegevens. Zonder de rol van een coördinerend Opdrachtnemer is de kans groter dat een of meerdere Opdrachtnemers in hun rapportages uitgaan van afwijkende aanvraaggegevens. Individuele Deelnemers en Opdrachtgever hebben deze gebundelde informatie niet, maar Opdrachtnemers wel en kunnen elkaar daardoor sneller helpen aan een volledige en correcte lijst met aanvraaggegevens.</p> <p>2b) De lijst met <u>aanvraaggegevens</u> bevat geen commercieel vertrouwelijke informatie, want deze zijn afkomstig van de Deelnemers. Alle gegevens die in het aanvraaggedeelte staan mogen daarmee uitgewisseld worden. De gegevens over uw offertes worden niet gedeeld met andere Opdrachtnemers en behoren ook niet tot de aanvraaggegevens die de coördinerend opdrachtgever in het kader van eis R.3 verzamelt.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
635	PvE Rapportage	R.3	31-32		Eis R.3 verplicht een coördinerende leverancier gegevens van andere opdrachtnemers te verzamelen, verwerken en verspreiden. Welke exacte gegevensvelden worden gedeeld, met welke partijen en voor welk doel? Hoe wordt voorkomen dat concurrentiegevoelige informatie over aanvragen, prijzen, prestaties, capaciteit of klanten bij concurrerende raamcontractanten terechtkomt en wie is verantwoordelijk voor vertrouwelijkheid, AVG-compliance en mededingingsrechtelijke waarborgen?	Zie het antwoord op vraag 634.
636	PvE Rapportage	R.3	28-29	i.r.t. K.15 (p. 33)	Kunt u bevestigen dat een Opdrachtnemer geen sanctie op KPI-2 krijgt wanneer de vertraging is veroorzaakt door de coördinerend Opdrachtnemer? Toelichting: Op grond van R.3 stelt een coördinerend Opdrachtnemer het tabblad met aanvraagdata op dat alle overige Opdrachtnemers ongewijzigd moeten overnemen. De sanctie op KPI-2 is uitsluiting van deelname aan minicompenties en het toerbeurtschema, en daarmee direct omzetverlies, voor een tekortkoming die bij een concurrent kan liggen. Tekstvoorbeeld: Vul K.15 aan: 'Een overschrijding die aantoonbaar het gevolg is van het niet tijdig of onjuist aanleveren door de coördinerend Opdrachtnemer, blijft buiten beschouwing bij de vaststelling van KPI-2.'	De Aanbestedende dienst kan niet bevestigen dat u geen sanctie op KPI-2 krijgt wanneer de vertraging is veroorzaakt door de coördinerend Opdrachtnemer en neemt uw suggestie niet over. Indien u merkt dat de coördinerend Opdrachtnemer zich niet houdt aan de bepalingen in eis R.3 dan spreekt u de coördinerend Opdrachtnemer hier op aan en waar nodig escaleert u.
637	PvE Rapportage	R.3	28-29	Coördinerend Opdrachtnemer, punten 1 tot en met 8	Welke gegevensvelden worden op grond van R.3 tussen onderling concurrerende Opdrachtnemers uitgewisseld, en waarom wordt deze verzamelerol niet belegd bij Opdrachtgever of bij de Deelnemers die de Aanvragen uitzetten? Toelichting: Het uitwisselen van gegevens over uitgezette Aanvragen en gunningen tussen concurrenten vergt een scherpe afbakening van wat wel en niet wordt gedeeld. De Deelnemers en Opdrachtgever beschikken zelf over de brongegevens van alle uitgezette Aanvragen. Tekstvoorbeeld: Beleg het opstellen van het tabblad met aanvraagdata bij Opdrachtgever, en laat Opdrachtnemers uitsluitend hun eigen aanbod- en gunningsgegevens aanleveren.	Zie het antwoord op vraag 634.
638	PvE Specifieke Eisen	PQC.1-PQC.4	18	7	Kan Aanbestedende dienst verduidelijken welke minimaal aantoonbaar niveau van kennis, processen en tooling rond Post Quantum Cryptografie bij aanvang van de Raamovereenkomst wordt verwacht? Is het voldoende dat QT/PQC-risico's structureel onderdeel zijn van de pentestmethodiek en advisering, of wordt specifieke PQC-testcapaciteit en/of tooling als minimumeis verwacht?	Het minimaal verwachte niveau bij aanvang van de Raamovereenkomst is dat de Opdrachtnemer beschikt over actuele kennis van de cryptografische eisen en adviezen van NIST, AIVD en NCSC. De Opdrachtnemer moet in staat zijn om resultaten uit een pentest te interpreteren aan de hand van deze eisen en hierover te adviseren. Er is geen minimumeis voor specifieke PQC-testcapaciteit of gespecialiseerde tooling bij aanvang. De Opdrachtnemer bepaalt zelf welke methodiek en middelen nodig zijn om de scope te bedienen, mits deze aansluiten bij het Plan van Aanpak. De eis om 'actief gericht' te zijn (PQC.1) impliceert wel dat de Opdrachtnemer structureel investeert in kennis en processen om op termijn aan toekomstige eisen te kunnen
639	PvE Specifieke Eisen	A.3	3	3	Betekent de eis dat tijdens de contractuitvoering in de Nederlandse taal wordt gecommuniceerd dat alle ingezette pentesters de Nederlandse taal moeten beheersen en alle technische rapportages in het Nederlands moeten worden opgesteld? Of is het toegestaan dat technische uitvoering in het Engels plaatsvindt, mits klantcommunicatie, rapportage en contractuele communicatie in het Nederlands worden	Zie het antwoord op vraag 587.
640	PvE Specifieke Eisen	A.7	4	3	Eis A.7 bepaalt dat de dienstverlening en gegevensverwerking uitsluitend onder Europese jurisdictie of de nationale jurisdictie van een EU-lidstaat mogen vallen. Kan Aanbestedende dienst bevestigen dat voor penetratietesten, rapportage en samenwerking gebruik mag worden gemaakt van tooling die binnen de EER wordt gehost en beheerd? Indien dit is toegestaan, welke voorwaarden zijn hierop van toepassing?	Het gebruik van tooling voor penetratietesten, rapportage en samenwerking is toegestaan, mits aan eis A.7 wordt voldaan. Daarbij zijn zowel de locatie van de gegevensverwerking als de toepasselijke jurisdictie relevant. Hosting binnen de EER is op zichzelf onvoldoende wanneer niet is geborgd dat de dienstverlening en gegevensverwerking uitsluitend onder Europese of nationale jurisdictie van een EU-lidstaat vallen. Alle gegevensverwerking, waaronder logging en tijdelijke transitroutes, moet binnen de EER plaatsvinden. Opdrachtnemer moet aantoonbaar maken dat passende technische, organisatorische en juridische maatregelen de naleving van A.7 borgen. Deelnemer kan per Aanvraag aanvullende eisen stellen, waaronder toepassing van Nederlandse jurisdictie. Voor overdracht van gegevens aan partijen buiten de vereiste jurisdictie is voorafgaande schriftelijke toestemming van Deelnemer vereist.
641	PvE Specifieke eisen	AI.1	18	AI	AI.1 t/m AI.5 - Kan Opdrachtgever verduidelijken welke vormen van ondersteunend AI gebruik onder de transparantieplichting vallen?	Ondersteunend AI-gebruik valt onder de transparantieplichting wanneer AI wordt ingezet tijdens één of meer fasen van de penetratietest of bij het verwerken van informatie van de Deelnemer. Dit betreft onder meer AI-gebruik bij de voorbereiding, uitvoering, analyse en rapportage. Opdrachtnemer maakt de aard en het doel van deze inzet voor de betreffende Opdracht inzichtelijk.
642	PvE Specifieke eisen	AI.1	18	AI.1 t/m AI.5	De eisen AI.1 tot en met AI.5 leggen op Opdrachtnemer een ruime en deels onbepaalde informatie- en adviesplichting ten aanzien van iedere inzet of ieder gebruik van AI-functionaliteit. Onduidelijk is onder meer wat onder "AI-functionaliteit" en "gebruik" wordt verstaan, of ook algemeen beschikbare kantoorsoftware en uitsluitend intern gebruikte ondersteunende hulpmiddelen hieronder vallen, en in hoeverre Opdrachtnemer verantwoordelijk wordt gehouden voor het identificeren van de wettelijke en organisatorische verantwoordelijkheden van Deelnemer. Deze verantwoordelijkheden zijn afhankelijk van het concrete gebruik en de inrichting binnen de organisatie van Deelnemer en liggen daarom niet binnen de kennis of invloedssfeer van Opdrachtnemer. Kunt u bevestigen dat: 1. deze verplichtingen uitsluitend gelden voor AI-functionaliteit die materieel wordt ingezet voor de uitvoering van de betreffende Nadere Overeenkomst of onderdeel vormt van het aan Deelnemer te leveren resultaat; 2. algemeen beschikbare kantoorsoftware en uitsluitend intern gebruikte ondersteunende hulpmiddelen buiten de reikwijdte vallen, voor zover deze geen materiële invloed hebben op het resultaat; 3. Opdrachtnemer uitsluitend gehouden is informatie te verstrekken die relevant, proportioneel en redelijkerwijs beschikbaar is; 4. Opdrachtnemer niet verantwoordelijk is voor de juridische kwalificatie, compliance of het concrete gebruik van AI door Deelnemer. Bent u bereid de eisen AI.1 tot en met AI.5 dienovereenkomstig te verduidelijken en aan te passen?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat de informatieplichtingen betrekking hebben op AI-functionaliteit die wordt gebruikt bij de uitvoering van de betreffende Nadere overeenkomst of die van invloed is op het te leveren resultaat. Algemeen beschikbare kantoorfunctionaliteit en uitsluitend intern gebruikte hulpmiddelen vallen buiten de reikwijdte voor zover zij geen informatie van de Deelnemer verwerken en geen materiële invloed hebben op de uitvoering of het resultaat. Opdrachtnemer verstrekt de relevante, proportionele en redelijkerwijs beschikbare informatie over zijn eigen AI-gebruik. Iedere partij blijft verantwoordelijk voor de eigen verplichtingen op grond van toepasselijke wet- en regelgeving. De eisen worden in die zin verduidelijkt.
643	PvE Specifieke eisen	AI.1			Eis AI.3 verlangt dat Opdrachtnemer aangeeft hoe hij zijn eigen verantwoordelijkheden rond de inzet of het gebruik van AI beheerst en risico's mitigeert, mede afgezet tegen relevante normen. Die informatie is naar haar aard organisatiebreed en per Offerte identiek, evenals het deel van eis AI.2 dat ziet op het eigen voortbrengingsproces. Artikel 9.3.2 van het Model Nadere overeenkomst plaatst de Opdrachtspecifieke AI-informatie bovendien al in het Plan van Aanpak: indien Opdrachtnemer informatie van Opdrachtgever verwerkt in of met een AI-systeem, wordt in het Plan van Aanpak gespecificeerd welke informatie het betreft. Wij verzoeken u te bevestigen dat Opdrachtnemer voor de organisatiebrede onderdelen kan volstaan met een bij het centraal contractmanagement in beheer gegeven en ten minste jaarlijks geactualiseerde AI-verklaring waarnaar de Offerte verwijst, en dat de Offerte uitsluitend de Opdrachtspecifieke inzet van AI vermeldt. Wij wijzen u er voorts op dat het Programma van Eisen twee eisen met het nummer AI.2 kent en verzoeken u dit te herstellen.	Aanbestedende dienst neemt het verzoek niet over. De op grond van de AI-eisen verlangde informatie moet bij iedere Offerte en, voor zover voorgeschreven, in het Plan van Aanpak beschikbaar zijn. Een organisatiebrede AI-verklaring kan daarbij als onderbouwing worden gebruikt, maar vervangt de voor de betreffende Opdracht vereiste informatie niet. De nummering van de AI-eisen wordt afzonderlijk behandeld in het antwoord op vraag 645
644	PvE Specifieke eisen	AI.1 - AI.5	18		Kunt u nader toelichten hoe Opdrachtgever aankijkt tegen het gebruik van AI-ondersteunde analysetechnieken tijdens pentesten, mits de uiteindelijke beoordeling, validatie en rapportage door gekwalificeerde securityspecialisten plaatsvindt?	AI-ondersteunde analysetechnieken zijn niet generiek toegestaan of uitgesloten. De betreffende eisen AI.1 - AI.5 zien vooral op het transparant maken van het gebruik van AI. Of en onder welke voorwaarden deze AI-ondersteunende analysetechnieken mogen worden gebruikt, wordt bepaald door de betreffende Aanvraag, het Plan van Aanpak en de voor de Deelnemer geldende eisen inzake informatiebeveiliging, vertrouwelijkheid en gegevensbescherming. Externe, cloudgebaseerde of publiek toegankelijke AI-diensten mogen uitsluitend worden gebruikt indien de betreffende Deelnemer dit toestaat. De uiteindelijke beoordeling, validatie en rapportage worden uitgevoerd door gekwalificeerde securityspecialisten.
645	PvE Specifieke eisen	AI.2	18		In het Programma van Eisen komt nummer AI.2 tweemaal voor, waardoor verwijzingen naar de AI-eisen niet eenduidig zijn. Kan de nummering worden hersteld en kan worden bevestigd dat hierdoor geen inhoudelijke eis wordt toegevoegd of verwijderd?	Ja. De dubbele nummering van AI.2 wordt hersteld. Deze redactionele correctie leidt niet tot toevoeging, verwijdering of inhoudelijke wijziging van een eis.

	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
646	PvE Specifieke eisen	Algemeen	45	Bijlage 1 PvE Classificatiematrix, generiek kenmerk audit-proof	Geldt voor opdrachten met classificatie A een lichter rapportageregime, en zo ja welke eisen uit hoofdstuk 2 van het Programma van Eisen zijn dan niet van toepassing? Toelichting: Het kenmerk audit-proof wordt uitsluitend genoemd bij de classificaties B, C en D. Bij een opdracht van maximaal vier dagen en een prijsrange tot 10.000 euro is de verhouding tussen onderzoeks- en rapportage-inspanning anders dan bij de zwaardere classificaties.
647	PvE Specifieke eisen	Algemeen	21-22, 32-36, 42	AP.5.2, AP.8, K.10, K.14, M.6, kop p. 36 en AI.2	Kunt u de beschrijvingen en onjuiste kruisverwijzingen in het Programma van Eisen corrigeren? Toelichting: AP.5.2 en AP.8 spreken van de classificatie 'Complex' in plaats van 'Speciaal'. K.10 verwijst naar Bijlage 13.1 waar Bijlage 12.1 is bedoeld, K.14 naar Bijlage 14.2 waar 13.2 is bedoeld en M.6 naar Bijlage 13.2 waar 12.2 is bedoeld. Het kopje op pagina 36 spreekt van MDA-veld en MDA-bank. In het onderdeel Artificiele Intelligentie is het nummer AI.2 tweemaal gebruikt. Tekstvoorbeeld: Corrigeer 'Complex' naar 'Speciaal', de bijlageverwijzingen naar 12.1, 13.2 en 12.2, 'MDA' naar 'RVICTO-PT', en hernoem de eisen AI.1 tot en met AI.6.
648	PvE Specifieke eisen	P.102			De eisen P.102 tot en met P.105 verlangen in het standaardrapport per gebruikt hulpmiddel een beschrijving, een specifiek versienummer dat overeenkomt met de ingezette versie, en een publieke referentie waar het hulpmiddel kan worden verkregen. Wij verzoeken u de eisen P.104 en P.105 te laten vervallen. Het versienummer voegt aan de navolgbaarheid van het onderzoek niets toe: een bevinding wordt gereproduceerd tegen het scope-object van de Deelnemer, niet tegen de versie van het hulpmiddel, en veel hulpmiddelen kennen een doorlopende uitleveringscyclus zonder versienummer of worden tijdens het attack window bijgewerkt, zodat een in het rapport vastgelegd nummer bij oplevering al niet meer juist is. De publieke referentie heeft bij zelf ontwikkelde of uitsluitend onder licentie verkrijgbare hulpmiddelen geen object. Daar staat tegenover dat beide eisen per onderzoek een handmatige vastleggingshandeling opleveren. Wij wijzen u erop dat eis P.24 de toe te passen hulpmiddelen al als verplicht onderdeel van het Plan van Aanpak aanmerkt, zodat de transparantie over tooling vooraf is geborgd, en dat respondenten in uw marktraadpleging de beschrijving van hulpmiddelen inclusief URL's uitdrukkelijk noemen als onderdeel dat kan vervallen of worden verlicht. Subsidiair verzoeken wij u (a) te bevestigen dat onder een hulpmiddel in de zin van eis P.102 uitsluitend wordt verstaan wat materieel aan de bevindingen of aan de bewijsvoering heeft bijgedragen, en niet elk besturingssysteem, elke bibliotheek, elk afzonderlijk script of elke ad-hoc Opdrachtregelinstructie; en (b) toe te staan dat Opdrachtnemer een actueel gehouden basisoverzicht van zijn standaard ingezette hulpmiddelen bij het centraal contractmanagement in beheer geeft en daarnaar verwijst, waarbij het standaardrapport uitsluitend de onderzoeksspecifieke hulpmiddelen en de afwijkingen daarop vermeldt.
649	PvE Specifieke eisen	P.105			Eigen tools P.105 Bevestigen dat voor eigen, niet-publieke hulpmiddelen een interne identificatie en beschrijving volstaan in plaats van een publieke download- of informatie-URL.
650	PvE Specifieke eisen	P.110			De eisen P.110 tot en met P.122, P.140 tot en met P.142 en P.150 tot en met P.161 verlangen lijsten van alle ontvangen documenten en bestanden met per stuk een beschrijving en een cryptografische hash, de ruwe scanoutput per scan, een lijst van al het gecreëerde bewijsmateriaal met een hash per bestand, en per standaard een afgevinkte checklist. Wij verzoeken u deze bewijs- en vastleggingsketen als geheel te laten vervallen. In het verslag van uw marktraadpleging is deze last regelmatig als nadeel van de Methodiek voor Informatiebeveiligingsonderzoek met Audit Waarde (MIAUW) genoemd: respondenten vinden het Programma van Eisen "zwaar in detail en met veel administratieve (rapportage)eisen", merken op dat de ruwe scanoutput "vaak geen meerwaarde toevoegt" voor de Opdrachtgever" en noemen de checklist per standaard "onnodig kostenverhogend". Uit onze praktijkervaring met Opdrachtgevers die om toepassing van de methodiek vragen, blijkt dat de verhouding tussen onderzoekstijd en vastleggingstijd daardoor sterk verschuift: waar normaal ongeveer vier vijfde van de tijd naar testen gaat en een vijfde naar vastlegging, is die verdeling bij volledige toepassing ongeveer gelijk. Omdat eis T.1 een vaste totaalprijs voorschrijft en de classificatie de prijsrange begrenst, gaat ieder uur vastlegging rechtstreeks ten koste van een uur onderzoek binnen hetzelfde budget. Dat raakt ook de Deelnemer, die voor hetzelfde bedrag minder onderzoeksdiepgang en dus minder gevonden kwetsbaarheden ontvangt, terwijl de navolgbaarheid al wordt geborgd door de eisen aan het standaardrapport en de daarin per bevinding vastgelegde reproductiestappen, onderbouwing en bewijsvoering. Wenst u deze eisen te handhaven, dan verzoeken wij u subsidiair te bevestigen: (a) dat een verzoek als daarin bedoeld uiterlijk in de Aanvraag wordt gedaan, zodat de inspanning in de vaste totaalprijs kan worden verwerkt, en dat een later verzoek als meerwerk geldt; (b) dat zonder zo'n verzoek geen verplichting bestaat die lijsten, beschrijvingen en hashes samen te stellen of daartoe materiaal aanvullend te bewaren, met dien verstande dat de eisen P.130 tot en met P.132 onvoorwaardelijk gelden; (c) dat onder ontvangen documenten en bestanden uitsluitend wordt verstaan wat als bron voor het onderzoek of voor de bevindingen is gebruikt, en niet alle uitgewisselde correspondentie; en (d) dat de lijsten in een machineleesbaar formaat als bijlage mogen worden aangeleverd.
651	PvE Specifieke eisen	P.110	17	2	Inschrijver gaat ervan uit dat het niet de bedoeling is de inhoud van de ontvangen documenten in de rapportage op te nemen, maar alleen de bestandsnamen, beschrijvingen, en hashes. Is deze aanname juist?
652	PvE Specifieke eisen	P.110	17-18	P	P.110 t/m P.170 - Kan Opdrachtgever bevestigen dat de opgenomen eisen met betrekking tot documenten, bestanden, scanresultaten, bewijsmateriaal en checklists uitsluitend van toepassing zijn indien dit expliciet is verzocht door de Deelnemer en vastgelegd in het Plan van Aanpak?
653	PvE Specifieke eisen	P.120	17	5	Inschrijver gaat ervan uit dat het niet de bedoeling is de inhoud van de ontvangen documenten in de rapportage op te nemen, maar alleen de bestandsnamen, beschrijvingen, en hashes. Is deze aanname juist?
654	PvE Specifieke eisen	P.142	17		De rapportage-eisen schrijven voor dat ruwe output van tooling (zoals Burp Suite) en scanresultaten als onderdeel van de oplevering worden meegeleverd, een woordenlijst moet worden opgemaakt, etc. Dit vergroot de administratieve last per Opdracht aanzienlijk. Twee vragen: 1. Wat is het beoogde doel van het opleveren van ruwe tooling-output en scanresultaten? Beschikken Deelnemers over personeel met de technische kennis om deze ruwe data te interpreteren en te beoordelen? 2. Ruwe tooling-output bevat grote hoeveelheden ongestructureerde data die zonder context en expertise niet bruikbaar zijn. Past het opleveren van ruwe data bij het doel van de aanbestedende dienst, of volstaat een gestructureerde rapportage waarin alle bevindingen, de onderbouwing en het bewijs zijn opgenomen?

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
655	PvE Specifieke eisen	P.160	17	15	Indien een Deelnemer de checklists voor de standaarden wil terug zien in de rapportage, mag de Opdrachtnemer dan ook verwachten dat de relevante onderdelen van de desbetreffende checklist aangeleverd wordt door Deelnemer omdat het daarna ook onderdeel wordt van het PvA?	Nee. Het is aan Opdrachtnemer om op basis van de scope-objecten en P.28 vast te stellen welke standaarden en relevante onderdelen daarvan op het onderzoek van toepassing zijn. Indien Deelnemer op grond van P.160 om checklists verzoekt, worden de toepasselijke checklists en de gewenste vorm vooraf in het Plan van Aanpak en naderhand in een bijlage van het rapport vastgelegd. Deelnemer verstrekt uiteraard de Opdrachtspecifieke informatie en normenkaders waarover uitsluitend hij beschikt.
656	PvE Specifieke eisen	P.161	18	1	Is een vierde categorie "Valt niet te testen (niet in-scope/niet voldoende toegang)" of een verruiming van de derde categorie toegestaan?	Aanbestedende dienst voegt geen vierde status toe. Indien een controle niet is uitgevoerd omdat deze buiten de overeengekomen scope viel of onvoldoende toegang beschikbaar was, wordt de status "Niet getest" gebruikt met een concrete toelichting. "Valt niet te testen" is bedoeld voor afwezige functionaliteit. Technisch onbereikbare scope-objecten en de gevolgen daarvan worden daarnaast overeenkomstig P.170 in het aanbestedingsdocument beschreven.
657	PvE Specifieke eisen	P.2			Per scope-object moeten toepasselijke standaarden worden vastgesteld, waardoor meerdere deels overlappende standaarden van toepassing kunnen zijn. Kan Opdrachtgever bevestigen dat deze niet allemaal integraal/cumulatief hoeven te worden doorlopen en dat op basis van scope, risico en	De Aanbestedende dienst bevestigt dat standaarden niet integraal of cumulatief hoeven te worden doorlopen. Op basis van scope, risico en professioneel oordeel mogen de relevante testactiviteiten worden bepaald. Dit sluit aan bij Kwaliteitswens 1, waarin wordt benadrukt dat diepgang en maatwerk prevaleren boven strikte volledigheid, mits afwijkingen worden verantwoord.
658	PvE Specifieke eisen	P.21	8	3	Het Plan van Aanpak moet door Deelnemer schriftelijk worden goedgekeurd vóór start. Welke termijn hanteert Deelnemer voor die goedkeuring na indiening PVA? Is de 10 werkdagen (intake) bindend voor alle Deelnemers?	P.21 bevat geen afzonderlijke termijn voor de schriftelijke goedkeuring van het Plan van Aanpak. De termijn van tien werkdagen ziet op het plaatsvinden van het intakegesprek en niet op de goedkeuring van het Plan van Aanpak.
659	PvE Specifieke eisen	P.21	8 en 45	I.r.t. Bijlage 1 PvE Classificatiematrix,	Vindt bij Opdrachten met classificatie A een intakegesprek plaats? Toelichting: De classificatiematrix vermeldt bij A 'Uitvoering (zonder intake)': tot 4 dagen', terwijl P.21 het intakegesprek aanmerkt als verplicht onderdeel van elke Opdracht.	Ja. Ook bij Opdrachten met classificatie A vindt een intake plaats. De vermelding "Uitvoering (zonder intake)": tot 4 dagen" ziet op de duur van de daadwerkelijke uitvoering, exclusief de intake. Zie ook het antwoord op vraag 660.
660	PvE Specifieke eisen	P.24			Eis P.24 verlangt voor ieder onderzoek een definitief Plan van Aanpak met veertien elementen, waarvan twaalf onvoorwaardelijk, terwijl de classificatiematrix in Bijlage 1 voor de classificatie Klein uitgaat van een uitvoering zonder intake van tot vier dagen. Het verslag van uw marktradpleging vermeldt dat de verplichting om zeer uitgebreide detailplannen vooraf op te leveren "soms disproportioneel [is], zeker bij kleine Opdrachten of spoedtrajecten", met het advies "administratieve lasten te beperken, o.a. door bondiger plan van aanpak" en de constatering dat kleine Opdrachten eenvoudiger moeten kunnen worden ingericht. Wij verzoeken u te bevestigen dat voor de classificaties Klein en Normaal kan worden volstaan met een verkort Plan van Aanpak, waarin de elementen die voortvloeien uit de vastgelegde werkafspraken als bedoeld in eis O.1 door verwijzing worden opgenomen, dat het intakeverslag van eis P.22 in dat Plan van Aanpak mag worden gintegeerd, en dat intake en according in een schriftelijke ronde mogen plaatsvinden.	Vragen 660 en 661 hangen samen en worden gezamenlijk beantwoord. De Aanbestedende dienst verduidelijkt het volgende: 1. Verkort Plan van Aanpak (vraag 660): Er is geen apart "verkort" Plan van Aanpak gedefinieerd voor classificaties Klein en Normaal. De eis P.24 geldt uniform voor alle Opdrachten. Inschrijvers en Deelnemers kunnen echter gebruikmaken van de flexibiliteit in P.24 om afspraken te maken over de opzet en detaillering, mits deze niet strijdig zijn met het Programma van Eisen. Het is toegestaan om elementen die al in vaste werkafspraken (zoals bedoeld in eis O.1, indien van toepassing) zijn vastgelegd, via verwijzing op te nemen in het Plan van Aanpak. Ook is integratie van het intakeverslag (P.22) in het Plan van Aanpak toegestaan, en kunnen de vastlegging van de intake en according schriftelijk plaatsvinden. 2. Optionele onderdelen (vraag 661): De in P.24 genoemde optionele onderdelen hoeven uitsluitend te worden opgenomen indien hier expliciet om wordt gevraagd in de Aanvraag of indien Deelnemer en Opdrachtnemer deze afspraak maken in de intake. 3. Aanbestedende dienst ziet dat in de toelichting op de classificatiematrix, onderdeel 'Generiek', bij klasse A (Klein), geschreven is "Uitvoering (zonder intake): tot 4 dagen". Aanbestedende dienst begrijpt de verwarring en ziet de ogenschijnlijke tegenstrijdigheid met het Programma van eisen, in het bijzonder eisen P.20 - P.23. Aanbestedende dienst wil daarom verduidelijken dat een intake bij elke klasse (dus ook klasse A) onderdeel moet zijn van het proces in een Opdracht, zoals in het Programma van Eisen beschreven. Met "Uitvoering (zonder intake)" is bedoeld aan te geven wat de indicatieve doorlooptijd is, als de intake, inclusief het proces tot goedkeuring Plan van Aanpak, hierin niet meegeteld wordt. Deze verduidelijking geldt voor alle klassen.
661	PvE Specifieke eisen	P.24	8	P.24	Kan Opdrachtgever bevestigen dat de in P.24 genoemde onderdelen die als "optioneel" zijn aangeduid uitsluitend hoeven te worden opgenomen indien hier expliciet om wordt gevraagd in de Aanvraag?	Zie het antwoord op vraag 660.
662	PvE Specifieke eisen	P.29			P.29 vereist dat alle scope-objecten worden getest, terwijl onderzoeken ook timeboxed kunnen zijn. Kan Opdrachtgever bevestigen dat dit geen verplichting inhoudt om ieder object uitputtend te testen of volledige kwetsbaarheidsdekking te garanderen binnen de beschikbare tijd?	Ja. De eis om alle objecten te testen binnen de scope betekent niet dat uitputtend of volledig gedekt getest moet worden. De Opdrachtnemer bepaalt zelf de diepgang en methode, mits deze aansluit bij het overeengekomen Plan van Aanpak.
663	PvE Specifieke eisen	P.32	10		Eis P.32 bepaalt dat het onderzoek op verzoek van Deelnemer vanaf een interne locatie wordt uitgevoerd. Een penetratietest vereist gespecialiseerde, door Opdrachtnemer beheerde en gelicentieerde tooling die uitsluitend op eigen, gehardende apparatuur beschikbaar is. Kan de Aanbestedende Dienst bevestigen dat Opdrachtnemer in beginsel eigen apparatuur en eigen toolset mag gebruiken, ook wanneer op locatie van Deelnemer wordt gewerkt, en dat indien dit niet is toegestaan dit expliciet in de Aanvraag wordt vermeld inclusief een omschrijving van de dan beschikbaar gestelde testvoorzieningen?	Vragen 663 en 664 hangen samen en worden gezamenlijk beantwoord. De Aanbestedende dienst bevestigt dat de Opdrachtnemer in beginsel eigen apparatuur en toolset mag gebruiken, ook bij uitvoering op locatie van de Deelnemer. Indien in een specifieke Aanvraag wordt bepaald dat dit niet is toegestaan, zal dit expliciet worden vermeld inclusief een omschrijving van de beschikbaar gestelde voorzieningen. Over het percentage Opdrachten dat op afstand wordt uitgevoerd, kan geen algemeen percentage worden gegeven. Dit is afhankelijk van de
664	PvE Specifieke eisen	P.32	10	9	Welk percentage van de Opdrachten kan naar verwachting op afstand/locatie Opdrachtnemer uitgevoerd worden?	Zie het antwoord op vraag 663.
665	PvE Specifieke eisen	P.34	11		De taaleis schrijft Nederlands voor in alle communicatie en rapportage. In de IT-securitysector zijn Engelse vaktermen standaard (bijv. "cross-site scripting", "privilege escalation", "remote code execution"). In de markt is het hierom gebruikelijk Engelstalige rapporten te schrijven. Kan de aanbestedende dienst de eis voor Nederlandse rapporten wijzigen?	Vragen 665 en 666 hangen samen en worden gezamenlijk beantwoord. 1. De eis P.34 wordt niet gewijzigd. De standaard is een Nederlandstalig rapport, inclusief de managementsamenvatting. Gebruik van Engelse vaktermen binnen het Nederlandstalige rapport is toegestaan en gebruikelijk. 2. Deelnemer kan op voorhand een Opdracht of schriftelijke toestemming geven om delen van het standaardrapport (exclusief de managementsamenvatting) in het Engels te laten opstellen. Een eenmalige generieke toestemming op raamovereenkomstniveau is niet mogelijk, omdat de taalkeuze per Opdracht afhankelijk is van de specifieke context en wensen van de Deelnemer.
666	PvE Specifieke eisen	P.34	11	Taal rapport - delen van het standaardrapport in het Engels na toestemming Deelnemer	Eis P.34 biedt de mogelijkheid om delen van het standaardrapport (exclusief de managementsamenvatting) in het Engels op te stellen, mits Deelnemer hiervoor vooraf toestemming geeft. Kan deze toestemming eenmalig op het niveau van de Raamovereenkomst worden afgesproken (bijvoorbeeld generiek per Deelnemer), zodat dit niet bij iedere afzonderlijke Aanvraag opnieuw hoeft te worden overeengekomen, of dient dit per Nadere overeenkomst/Aanvraag opnieuw te worden vastgelegd?	Zie het antwoord op vraag 665.
667	PvE Specifieke eisen	P.35			Eis P.35 bepaalt dat partijen per Nadere overeenkomst een vrijwaringsverklaring overeenkomen en dat Opdrachtnemer niet aanvangt zonder schriftelijke goedkeuring; partijen "kunnen hierbij gebruikmaken van het model in NOK bijlage 3 - Model vrijwaringsverklaring". Artikel 9.1.1 van het Model Nadere overeenkomst schrijft dat model echter dwingend voor: partijen komen "een specifiek voor de betreffende Informatiebeveiligingsonderzoek opgemaakte Vrijwaringsverklaring zoals opgenomen in Bijlage 3" overeen. Bijlage 3 van het Model Nadere overeenkomst bepaalt vervolgens dat die bijlage wordt opgesteld "op basis van het model Bijlage 15 behorende bij de raamovereenkomst". De bijlagenlijst van het Aanbestedingsdocument noemt onder 15 een Model Vrijwaringsverklaring, maar dat document is niet verstrekt, en de bijlagenlijst van de Model Raamovereenkomst loopt slechts tot en met Bijlage 7 en kent geen Bijlage 15. Wij verzoeken u (a) het Model vrijwaringsverklaring alsnog te publiceren, (b) te bevestigen of gebruik van dat model verplicht is dan wel facultatief, en (c) de verwijzingsketen tussen eis P.35, artikel 9.1.1 en Bijlage 3 van het Model Nadere overeenkomst en Bijlage 15 sluitend te maken. Het model regelt de aansprakelijkheidsverdeling rond computerinbreuk en is voorwaarde voor aanvang van iedere Opdracht; kennisname voor inschrijving is noodzakelijk om te kunnen beziprzen.	Vragen 667, 668, 669 en 670 hangen samen en worden gezamenlijk beantwoord. De Aanbestedende dienst erkent dat Bijlage 15 (Model Vrijwaringsverklaring) ontbreekt in de huidige versie van de aanbestedingsstukken. Dit document wordt alsnog gepubliceerd met Nota van Inlichtingen 1. Gebruik van het model is dwingend, zoals vastgelegd in artikel 9.1.1 van de Model Nadere overeenkomst (NOK). De verwijzingsketen tussen het Programma van Eisen, de NOK en de Raamovereenkomst wordt in de rectificatie sluitend gemaakt. Een doorlopende vrijwaringsverklaring op Raamovereenkomstniveau is niet mogelijk. Per Nadere overeenkomst dient een specifiek voor dat onderzoek opgemaakte vrijwaringsverklaring te worden overeengekomen. Hergebruik van een verklaring voor meerdere Opdrachten is niet toegestaan, omdat de scope en risico's per Opdracht verschillen.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
668	PvE Specifieke eisen	P.35			<p>Eis P.35 verlangt dat partijen per Nadere overeenkomst een vrijwaringsverklaring overeenkomen en artikel 9.1.1 van het Model Nadere overeenkomst spreekt van een "specifiek voor de betreffende Informatiebeveiligingsonderzoek opgemaakte Vrijwaringsverklaring". Het verslag van uw marktraadpleging vermeldt dat veel vertraging kan worden voorkomen met "standaardisatie (standaardverklaring op ROK-niveau) ... eventueel richting een doorlopende vrijwaringsverklaring op ROK-niveau met automatische werking of aanvulling op NOK-niveau", en dat een respondent adviseert "screening en vrijwaring op ROK-niveau vast te leggen". Bij een raming van gemiddeld rond 800 informatiebeveiligingsonderzoeken over vier jaar verzoeken wij u toe te staan dat per Deelnemer eenmalig een doorlopende vrijwaringsverklaring en, indien nodig, een verwerkersovereenkomst worden gesloten, waarbij per Opdracht uitsluitend een scope-annex wordt ondertekend, en te bevestigen dat een geldige Verklaring Omtrent het Gedrag binnen haar geldigheidsduur voor meerdere Opdrachten mag worden hergebruikt.</p>
669	PvE Specifieke eisen	P.35	10		<p>P.35 verwijst naar een modelvrijwaringsverklaring en hoofdstuk 8, van het aanbestedingsdocument, noemt deze als Bijlage 15. Deze bijlage ontbreekt bij de aanbestedingsstukken. Wilt u Bijlage 15 alsnog verstrekken, zodat contractpartijen per Nadere overeenkomst met één uniform model kunnen werken en niet telkens afzonderlijk een verklaring hoeven op te stellen?</p>
670	PvE Specifieke eisen	P.35	11	1	<p>Vervijzing: Bijlage 3, P.35 (Vrijwaringsverklaring); §8 Aanbestedingsdocument (Bijlage 15 – Model Vrijwaringsverklaring); art. 9.1.1 t/m 9.1.6 NOK (Bijlage 3 NOK)</p> <p>Vraag: Het Model Vrijwaringsverklaring (Bijlage 15 ROK) wordt in drie afzonderlijke contractdocumenten als voorwaarde voor aanvang van werkzaamheden gesteld: het Programma van Eisen (P.35, "NOK bijlage 3 – Model vrijwaringsverklaring"), het Aanbestedingsdocument (§8, "Bijlage 15 – Model Vrijwaringsverklaring") en de NOK (artikelen 9.1.1 t/m 9.1.6). Dit is derhalve de derde verwijzing naar dit ontbrekende model in de aanbestedingsstukken. Bijlage 15 is niet bij de aanbestedingsdocumenten gevoegd. Inschrijvers worden aldus gevraagd in te schrijven op een raamovereenkomst waarbij een niet-bekende vrijwaringsverklaring een voorwaarde vormt voor aanvang van iedere pentest, zonder dat de inhoud, reikwijdte en de daaruit voortvloeiende aansprakelijkheden en garantieverplichtingen (waaronder de vereisten uit art. 9.1.1–9.1.6 NOK) voorafgaand aan inschrijving kunnen worden beoordeeld. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst Bijlage 15 (Model Vrijwaringsverklaring) onverwijld – en uiterlijk bij de eerste Nota van Inlichtingen – te publiceren, zodat inschrijvers de daaruit voortvloeiende risico's, aansprakelijkheden en garantieverplichtingen kunnen beoordelen en in hun inschrijving kunnen verwerken.</p> <p>Toelichting: Het transparantiebeginsel (artikel 1.9 Aanbestedingswet 2012) vereist dat alle voorwaarden en modaliteiten van de gunningsprocedure op een duidelijke, precieze en onduidelzinnige wijze in de aanbestedingsstukken worden opgenomen (HvJ EU, Succhi di Frutta, C-496/99 P). Een vrijwaringsverklaring die in drie afzonderlijke contractdocumenten als absolute voorwaarde voor aanvang van werkzaamheden is aangemerkt, vormt een wezenlijk onderdeel van het contractuele kader en heeft directe, materiële consequenties voor de risicoallocatie, de aansprakelijkheidspositie en de tariefstelling van de Opdrachtnemer. Het niet publiceren van dit document – terwijl er driemaal naar wordt verwezen – vormt een fundamentele schending van het transparantiebeginsel: het belet inschrijvers een geïnformeerde beoordeling van de vrijwaringsverplichtingen, maakt een vergelijkbare inschrijving onmogelijk en raakt daarmee tevens het gelijkheidsbeginsel (artikel 1.8 Aanbestedingswet 2012). Dit risico is voor geen enkele marktpartij adequaat beheersbaar of verzekeraar zolang de reikwijdte van de vrijwaring onbekend is.</p>
671	PvE Specifieke eisen	P.43			<p>Eis P.43 bepaalt dat de CVSS-scores worden berekend "op basis van de relevante metriekgroepen: Base Metrics, aangevuld met de Supplemental Metrics, Environmental (Modified Base Metrics - Vulnerable System Impact Metrics, Subsequent System Impact Metrics) en Threat Metrics". Wij verzoeken u de aanvullende metriekgroepen te laten vervallen en te volstaan met de CVSS Base Score en de vector string. De Supplemental Metrics zijn in de CVSS v4.0-specificatie uitdrukkelijk optioneel en worden niet in de berekening betrokken, zodat invullen werk oplevert zonder uitkomst. De Threat Metrics berusten op de actualiteit van exploitcode en actief misbruik en zijn bij oplevering van het rapport al verouderd. De Environmental Metrics veronderstellen een oordeel over het bedrijfsbelang van het scope-object dat uitsluitend de Deelnemer kan geven, terwijl het Programma van Eisen hem nergens verplicht die gegevens aan te leveren. Bovendien schrijven de eisen P.92 en P.93 de meest recente standaard slechts bij voorkeur voor en verlangt eis P.72 uitsluitend dat de gebruikte versie wordt vermeld, terwijl de in P.43 genoemde Supplemental en Threat Metrics alleen in CVSS versie 4.0 bestaan. Wij verzoeken u derhalve (a) eis P.43 zo aan te passen dat wordt volstaan met de Base Metrics en de vector string; (b) indien u de Environmental Metrics wenst te handhaven, te bevestigen dat deze uitsluitend worden toegepast voor zover de Deelnemer de benodigde gegevens per scope-object aanlevert en dat bij het uitblijven daarvan de Base Score bepalend is, onder vermelding daarvan in het standaardrapport; en (c) te bevestigen dat de categorie Informatief in eis P.79 overeenkomt met de FIRST-categorie None.</p>
672	PvE Specifieke eisen	P.43			<p>P.43 verlangt naast Base Metrics ook Threat, Environmental/Modified en Supplemental Metrics, terwijl daarvoor vaak klant-/businesscontext nodig is. Kan worden bevestigd dat deze metrics alleen hoeven te worden toegepast voor zover de daarvoor benodigde betrouwbare context beschikbaar is gesteld?</p>
673	PvE Specifieke eisen	P.44			<p>Eis P.44 stelt een minimale bewaartermijn van 3 maanden vanaf datum van het definitieve standaardrapport, en 6 maanden voor informatie die te beschermen belangen met rubricering TB81, 2 of 3 raakt, bepaalt dat partijen afspraken maken over eventueel langere bewaartermijnen, en verlangt dat de gegevens na afloop aantoonbaar en op veilige wijze worden verwijderd. Artikel 11.8 van de Model Raamovereenkomst geeft Opdrachtgever daarentegen het recht een audit te laten uitvoeren gedurende de gehele looptijd van de Raamovereenkomst en gedurende twee jaar na beëindiging van de laatst gesloten Nadere overeenkomst. Daardoor kan Opdrachtnemer jaren na verwijdering van het onderzoeksmateriaal alsnog worden geaudit op de kwaliteit van uitvoering, terwijl de classificatiematrix in Bijlage 1 het kenmerk audit-proof vanaf de classificatie Normaal stelt. Wij verzoeken u aan te geven welke bewaartermijn u passend acht in het licht van het auditrecht van artikel 11.8, en of u die in het Plan van Aanpak dan wel in de werkafspraken als bedoeld in eis O.1 wenst vast te leggen.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
674	PvE Specifieke eisen	P.44	12	P.44 Bewijslast Jo. P.66 Vertrouwelijk heid	Eis P-44 bepaalt dat alle Informatie en logs die betrekking hebben op Oprachtgever niet langer dan drie maanden na het definitieve standaardrapport worden opgeslagen, waarna aantoonbaar actief moet worden verwijderd. Eis P-66 regelt vernietiging van gegevens. Opdrachtnemer moet op grond van wet- en regelgeving, beroepsregels, kwaliteitsstandaarden, auditverplichtingen en interne retentievereisten bepaalde informatie kunnen blijven bewaren. Daarnaast is volledige verwijdering uit back-ups, latente data of systemen voor archivering niet altijd technisch mogelijk of economisch redelijk. Kunt u bevestigen dat de verplichting tot teruggave, verwijdering en vernietiging niet geldt voor informatie die Opdrachtnemer op grond van toepasselijke wet- en regelgeving, beroepsregels, kwaliteitsstandaarden, auditverplichtingen of interne retentievereisten dient of redelijkerwijs moet bewaren, en evenmin voor back-ups, latente data of metadata voor zover verwijdering technisch niet mogelijk of economisch niet redelijk is, mits deze informatie vertrouwelijk blijft en niet actief wordt gebruikt?	Zie het antwoord op vraag 673.
675	PvE Specifieke eisen	P.44	12	3	Is het de Opdrachtnemer toegestaan om een management summary te behouden (zonder daadwerkelijke testdata). Op die manier kunnen wij indien nodig in een periode na de 6 maanden bijvoorbeeld efficiënt een hertest doen. Of op hoofdlijnen informatie terug vinden over wat er getest is.	Zie het antwoord op vraag 673.
676	PvE Specifieke eisen	P.44	12	P.44	P.44 schrijft bewaartermijnen voor ten aanzien van onderzoeksdata, bewijsstukken en overige testartefacten. Kan Opdrachtgever bevestigen dat deze vernietigingsverplichting niet van toepassing is voor zover Opdrachtnemer gegevens op grond van toepasselijke wet- en regelgeving, beroepsregels, kwaliteitsstandaarden, auditverplichtingen of interne retentievereisten dient of redelijkerwijs moet bewaren? Tevens verzoeken wij te bevestigen dat deze verplichting evenmin ziet op back-ups, archiefkopieën, logbestanden, metadata of andere gegevens waarvan verwijdering technisch niet mogelijk of economisch niet redelijk is, mits deze gegevens vertrouwelijk blijven behandeld en niet actief worden	Zie het antwoord op vraag 673.
677	PvE Specifieke eisen	P.44	12	5	PvE eist encrypted opslag en hashes; wie is verantwoordelijk voor de facilititeit en kosten van secure evidence-opslag (Opdrachtnemer of Deelnemer)? Is opslag buiten de EER toegestaan mits schriftelijke toestemming?	Zie het antwoord op vraag 673.
678	PvE Specifieke eisen	P.44	12	1	Verwijzing: Bijlage 3, P.44 (Dataretentie 3/6 maanden; verificatie na retentieperiode) Vraag: Het Programma van Eisen schrijft een dataretentieperiode voor van drie maanden (zes maanden voor TBB 1-3). Tevens wordt voorzien in verificatie van eerder gerapporteerde kwetsbaarheden na afloop van de retentieperiode. Indien een hertest na de retentieperiode wordt aangevraagd en de Opdrachtnemer de onderliggende data conform de retentieverplichting heeft vernietigd, kan de Opdrachtnemer de eerdere bevindingen niet reproduceren of onderbouwen. Hoe verhoudt de verificatieverplichting zich tot de dataretentietermijn? De huidige formulering bevat een inherente tegenstrijdigheid die de Opdrachtnemer in een onmogelijke positie brengt. Toelichting: De combinatie van een strikte retentieverplichting (vernietiging na 3 respectievelijk 6 maanden) en een verificatieverplichting die na deze termijn kan worden ingeroepen, is intern inconsistent. De Opdrachtnemer die conform de retentieregels handelt, kan niet voldoen aan een verificatieverzoek dat na de retentieperiode wordt ingediend. Dit leidt tot een juridisch onhoudbare situatie, nu de Opdrachtnemer hoe dan ook in gebreke kan worden gesteld – hetzij wegens niet-tijdige vernietiging, hetzij wegens onvermogen tot verificatie. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst deze tegenstrijdigheid op te heffen, bijvoorbeeld door te bepalen dat verificatieverzoeken uitsluitend binnen de retentieperiode kunnen worden ingediend, dan wel door de retentieperiode te verlengen tot na het laatste mogelijke verificatiemoment.	Zie het antwoord op vraag 673.
679	PvE Specifieke eisen	P.45			Bijlage 1 van het Programma van Eisen kent vanaf de classificatie Normaal het kenmerk audit-proof, gedefinieerd als de situatie waarin "een accountant kan vaststellen dat het opgeleverde eindresultaat navolgbaar, betrouwbaar en in overeenstemming (compliant) is". Dat kenmerk is de grondslag voor de bewijs- en vastleggingseisen P.110 tot en met P.161 en werkt door in de eisen P.44, P.45, P.46 en P.89. Wij verzoeken u het te laten vervallen, op vier gronden. Het begrip komt uit de accountantscontrole, terwijl de afnemer van een informatiebeveiligingsonderzoek geen accountant is maar de beveiligingsverantwoordelijke van de Deelnemer. Het is niet eenduidig: in de kolom voor de classificatie Normaal staat de nergens gedefinieerde variant "Audit-proof of Klein", terwijl de kolom voor Klein in het geheel geen audit-proof-kenmerk kent. De navolgbaarheid en reproduceerbaarheid zijn al geborgd door de eisen aan het standaardrapport, dat per bevinding de reproductiestappen, de onderbouwing en de bewijsvoering bevat en op grond van eis P.64 door de rapporteur wordt ondertekend na review. En bij een vaste totaalprijs gaat aanvullende vastlegging rechtstreeks ten koste van onderzoekstijd, zodat de Deelnemer voor hetzelfde bedrag minder diepgang ontvangt. Wij verzoeken u (a) het kenmerk audit-proof uit Bijlage 1 te laten vervallen dan wel, indien u dat niet wenst, toe te lichten wat "Audit-proof of Klein" betekent en welk kenmerk bij de classificatie Klein geldt; en (b) te bevestigen dat de Deelnemer in het Plan van Aanpak vastlegt welke beschermende maatregelen voor het onderzoek buiten werking zijn gesteld, nu uitsluitend hij die kent en beheerst en Opdrachtnemer het in eis P.45 bedoelde bewijs anders niet kan leveren.	Het kenmerk 'audit-proof' in Bijlage 1 wordt gehandhaafd. De definitie van audit-proof is opgenomen in het antwoord op Vraag 5 en 40. 'Audit-proof of Klein' (classificatie 1B) houdt in dat de uitvoering en resultaten navolgbaar en controleerbaar zijn voor een interne of externe toezichthouder, conform de definitie in de generieke kenmerken. De genoemde kenmerken per klasse zijn echter indicatief van aard en niet randvoorwaardelijk, met uitzondering van de maximale prijs. Het ontbreken van dit generieke kenmerk 'audit-proof' bij de klasse Klein betekent niet dat hoofdstuk 2 of de daarin opgenomen eisen aan rapportage, herleidbaarheid en bewijslast buiten toepassing blijven. Deze eisen blijven gelden, tenzij uit de tekst van een specifieke eis of uit de classificatiematrix uitdrukkelijk anders volgt. Er bestaat daarom geen algemene lijst van eisen die bij classificatie Klein vervallen. Wel is de verwachting dat Deelnemers bij de meeste Opdrachten in de klasse Klein de diverse eisen waar "op verzoek van Deelnemer" geformuleerd is (zie in deze context vraag/antwoord 650) niet, zeer beperkt en/of slechts incidenteel zullen activeren. Zie verder het antwoord op vraag 646. De eis in P.45 om bewijs te leveren dat scans op de juiste scope-objecten zijn uitgevoerd, vereist dat de Opdrachtnemer aantoont dat beschermende maatregelen (zoals firewalls) geen versturende werking hadden. De Deelnemer is verantwoordelijk voor het aanleveren van informatie over deze maatregelen in het Plan van Aanpak, zodat de Opdrachtnemer het bewijs kan leveren.
680	PvE Specifieke eisen	P.45	12	P.45	Kan Oprachtgever bevestigen dat een proportionele en reproduceerbare onderbouwing dat scans en testen op de overeengekomen scope-objecten zijn uitgevoerd volstaat en dat geen verplichting bestaat om alle onderliggende scanresultaten, tooling-output of technische artefacten aan te leveren?	Zie het antwoord op vraag 679.
681	PvE Specifieke eisen	P.46	12		Eis P.46 verlangt dat Opdrachtnemer op eerste verzoek bewijs kan leveren van alle gedetecteerde en geïdentificeerde toegangswegen waarmee met een scope-object verbonden kan worden, ook indien deze niet tot een kwetsbaarheid hebben geleid. Bij een infrastructuur- of cloudonderzoek van enige omvang is het aantal potentiële toegangswegen zeer groot. Kan de Aanbestedende Dienst verduidelijken welk detailniveau en welke afbakening hierbij worden verwacht, en bevestigen dat dit zich beperkt tot toegangswegen die daadwerkelijk in het onderzoek zijn benaderd?	Ja. Het bewijs van toegangswegen beperkt zich tot de wegen die daadwerkelijk tijdens het onderzoek zijn benaderd, getest of geïdentificeerd binnen de scope van het Plan van Aanpak. Het is niet vereist om alle theoretisch mogelijke toegangswegen in de omgeving te documenteren. Het detailniveau wordt bepaald door de Opdrachtnemer, mits voldoende om de reikwijdte van het onderzoek en de gevonden kwetsbaarheden te onderbouwen. De Opdrachtnemer maakt eigen keuzes over de diepgang van deze documentatie, zolang deze aansluit bij het overeengekomen Plan van Aanpak.
682	PvE Specifieke eisen	P.48			Herstel na testverstoring P.48 Afbaken welke herstelactiviteiten Opdrachtnemer uitvoert en welke bij de systeembeheerder blijven, inclusief bevoegdheden en kostenverdeling.	Vragen 682 en 683 hangen samen en worden gezamenlijk beantwoord. De verdeling van herstelactiviteiten, bevoegdheden en kosten wordt vastgelegd in het Plan van Aanpak per Opdracht. De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het direct herstel van door hemzelf veroorzaakte verstoringen binnen de scope. De Deelnemer behoudt de verantwoordelijkheid voor systeemherstel dat buiten de directe invloedssfeer van de Opdrachtnemer valt. Het aansprakelijkheidsregime volgt de bepalingen in het Model Nadere overeenkomst (NOK) en het Addendum Cyberbeveiliging. De Aanbestedende dienst wijzigd niet in de algemene aansprakelijkheidsregeling. De Opdrachtnemer draagt het risico voor schade veroorzaakt door eigen handelen, ook bij uitvoering conform het Plan van Aanpak. De Deelnemer draagt het risico voor de stabiliteit en beschikbaarheid van de productieomgeving. Inschrijvers worden verzocht dit risico in hun tariefstelling te verwerken.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
683	PvE Specifieke eisen	P.48	12	1	<p>Vraag: Het Programma van Eisen voorziet erin dat penetratietesten in productieomgevingen worden uitgevoerd, waarbij risico's en voorwaarden vooraf schriftelijk worden vastgelegd. Het aansprakelijkheidsregime voor eventuele productieschade is evenwel niet expliciet geregeld. Artikel 26 ARBIT bevat een aansprakelijkheidslimiet, maar het Addendum Cyberbeveiliging (artikel 12.2) heft deze limiet op voor tekortkomingen op het gebied van cyberbeveiliging. Een pentester die handelt conform het goedgekeurde Plan van Aanpak maar onvoorziene productieverstoring veroorzaakt, zou daarmee geconfronteerd kunnen worden met ongelimiteerde aansprakelijkheid. Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst een expliciet aansprakelijkheidsregime op te nemen dat onderscheid maakt tussen schade als gevolg van nalatigheid enerzijds en schade die inherent is aan het uitvoeren van penetratietesten binnen de overeengekomen kaders anderzijds.</p> <p>Toelichting: Het ontbreken van een expliciet aansprakelijkheidsregime voor productietesten creëert een onbeheersbaar risico voor Opdrachtnemers. De samenloop van artikel 26 ARBIT en artikel 12.2 Addendum Cyberbeveiliging leidt tot een situatie waarin de aansprakelijkheidslimiet juist wordt opgeheven voor de kernactiviteit van de Opdrachtnemer – het uitvoeren van beveiligingstesten. Dit is disproportioneel in de zin van de Gids Proportionaliteit (hoofdstuk 4.4.1), die voorschrijft dat risico's worden gelegd bij de partij die deze het best kan beheersen. De Opdrachtgever/Deelnemer beheert de productieomgeving en beslist over het testen daarin; de Opdrachtnemer voert uit conform het goedgekeurde Plan van Aanpak. Een aansprakelijkheidsregime dat dit onderscheid reflecteert, is juridisch zuiver en noodzakelijk voor een verantwoorde tariefstelling.</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 683.</p>
684	PvE Specifieke eisen	P.5			<p>Certificering onderzoeksteam P.5 Wat betekent dat de rapporteur "hiervan uitgezonderd" is? Hoe wordt de vereiste 50% gecertificeerde inzet berekend?</p>	<p>Vraag [684-699] De Aanbestedende dienst verduidelijkt het volgende op basis van eis P.5: 1.Uitzondering rapporteur (vragen 684, 690, 691, 695): De tekst "De rapporteur is hiervan uitgezonderd" verwijst naar de voorgaande zin over supervisie ("niet-gecertificeerde leden ... onder inhoudelijke supervisie ... waarbij een gecertificeerd lid maximaal twee niet-gecertificeerde leden onder zijn/haar inhoudelijke supervisie mag hebben"). De rapporteur is dus uitgezonderd van de supervisieregel (maximaal twee niet-gecertificeerden onder supervisie). De rapporteur valt echter wel onder de eis dat het team als geheel over certificering beschikt en dat niet-gecertificeerden onder supervisie werken. De rapporteur draagt de eindverantwoordelijkheid voor het borgen van voldoende inzet van gecertificeerde leden. Of de rapporteur zelf een certificering moet hebben, is niet expliciet in P.5 gesteld als eis voor de individuele persoon, maar wel dat het team als geheel voldoet en de rapporteur verantwoordelijk is voor de borging. 2.Berekening inzet (vragen 684, 689, 694): De eis "De hoeveelheid inzet van gecertificeerde leden ... is ten minste de helft van de totale inzet" wordt geïnterpreteerd als een verhouding in uren per onderzoek, conform de gebruikelijke interpretatie van "inzet" in deze context. Aanbestedende dienst heeft zich hierbij gebaseerd op de gelijkwaardige norm voor het behalen van het CCV-keurmerk Pentesten (zie CCV-certificatieschema Cybersecurity Pentesten, versie 2.0, par. 3.2.1.1 Working under supervision). Inzet van pentester(s) van eventuele onderaannemers/derden in het onderzoeksteam wordt op dezelfde wijze beschouwd. Als een Opdrachtnemer deze urennorm niet naleeft, kan Deelnemer hem ingebrekestellen en herstel verlangen. Bij onvoldoende herstel is de Opdrachtnemer in verzuim, op basis waarvan Deelnemer de Nadere overeenkomst kan ontbinden. 3.Gelijkwaardige certificeringen (vragen 685, 692): Certificeringen buiten de CCV-lijst kunnen geldig zijn mits zij voldoen aan de vijf criteria in P.5 (kennis/vaardigheden, 23 uur lab-examen, beoordeelde rapportage, antifraude-maatregelen, 2 jaar trackrecord). De gelijkwaardigheid wordt vastgesteld aan de hand van deze criteria. Er is geen voorafgaand goedkeuringsproces door de Aanbestedende dienst; Inschrijvers dragen het risico van interpretatie en het op verzoek van Deelnemer kunnen overleggen van bewijsstukken (van bijvoorbeeld de pentester, zijn werkgever, een referent of de instelling die het certificaat heeft verstrekt). 4.Anscherping eisen (vragen 686, 688): De huidige eisen in P.5 (minimaal 50% gecertificeerde inzet, supervisieverhouding maximaal 1:2) blijven ongewijzigd. Er wordt niet afgeweken van deze minimale verhoudingen, noch worden hogere percentages voor specifieke classificaties of TBB-niveaus ingesteld. 5.Supervisie en senioriteit (vraag 687): P.5 koppelt de bevoegdheid tot supervisie aan het bezit van een relevante geldige certificering. De profieldefinitie in paragraaf 5.3 noemt "inhoudelijke aansturing" als kenmerk van de Senior Pentester, waardoor dat de meest logische rol is voor de inhoudelijke supervisie. Echter bij de tabel is ook aangegeven dat niet ieder afzonderlijk kenmerk doorslaggevend is voor de indeling in een profiel. Het is daardoor ook mogelijk dat een gecertificeerde Medior pentester of wellicht een gecertificeerde Rapporteur de supervisie op een niet-gecertificeerde pentester in het team uitvoert. Inschrijvers worden verzocht hun teamopbouw zodanig in te richten dat supervisie wordt uitgeoefend door personen die zowel gecertificeerd zijn als voldoen aan de vereisten voor inhoudelijke aansturing (zoals beschreven in het Senior-profiel, maar niet voorbehouden aan het Senior-profiel), om te voldoen aan zowel P.5 als de kwaliteitsverwachtingen in het prijsmodel. 6.Locatie- en taaleisen (vragen 693, 696): P.5 bevat geen eisen omtrent locatie of taalniveau. Deze vragen worden afgewezen; de eisen in</p>
685	PvE Specifieke eisen	P.5	6	3	<p>Certificeringen buiten de actuele CCV-lijst kunnen als gelijkwaardig gelden. Kunt u toelichten wie de gelijkwaardigheid vaststelt, op welk moment dit gebeurt en of een Opdrachtnemer een certificering vooraf op raamovereenkomstniveau kan laten beoordelen om discussie tijdens een korte offertetermijn te voorkomen?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 684.</p>
686	PvE Specifieke eisen	P.5			<p>Eis P.5 bepaalt dat een gecertificeerd lid "maximaal twee niet-gecertificeerde leden onder zijn/haar inhoudelijke supervisie mag hebben" en dat "de hoeveelheid inzet van gecertificeerde leden van het onderzoeksteam ten minste de helft is van de totale inzet van het onderzoeksteam voor het onderzoek". Daarmee mag tot de helft van de uren van een onderzoek worden uitgevoerd door niet-gecertificeerde professionals, en kan een enkele gecertificeerde professional toezicht houden op twee anderen, dus op twee derde van een team van drie. Dat verhoudt zich niet tot de aard van deze Opdracht. De onderzoeken worden uitgevoerd bij onderdelen van de Rijksoverheid, op de Raamovereenkomst zijn op grond van paragraaf 4.5 de ABRO-eisen voor TBB-categorie 2 en rubriceringsniveau Staatsgeheim GEHEIM van toepassing, en de kwaliteit van een informatiebeveiligingsonderzoek hangt rechtstreeks af van de vakbekwaamheid van de individuele onderzoeker: waar een niet-gecertificeerde professional een aanvalspad niet herkent, wordt dat pad ook niet gerapporteerd, en supervisie achteraf maakt dat niet ongedaan. Wij verzoeken u eis P.5 aan te scherpen door (a) het aandeel gecertificeerde inzet te verhogen van ten minste de helft naar ten minste driekwart van de totale inzet voor het onderzoek; en (b) de supervisieverhouding te verlagen van ten hoogste twee naar ten hoogste een niet-gecertificeerd lid per gecertificeerd lid. Voorts verzoeken wij u te bevestigen (c) dat de verhouding in uren wordt uitgedrukt en per afzonderlijk onderzoek wordt gemeten, zoals volgt uit de woorden "voor het onderzoek", nu een lezing naar aantallen personen het supervisiemaximum onbereikbaar zou maken; en (d) dat dezelfde verhoudingen op grond van eis P.1 gelden voor ingehuurd personeel en voor iedere ingeschakelde onderaannemer of derde, waarop Opdrachtnemer toeziet.</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 684.</p>
687	PvE Specifieke eisen	P.5	6		<p>Eis P.5 koppelt de bevoegdheid tot supervisie uitsluitend aan het bezit van een certificering: één gecertificeerd teamlid mag maximaal twee niet-gecertificeerde leden begeleiden. Een certificering zegt echter niets over aantoonbare ervaring, technische bekwaamheid en het vermogen anderen te begeleiden. Naar de letter van eis P.5 mag een pentester die recent is gecertificeerd maar een junior pentester is twee collega's begeleiden tijdens een onderzoek met classificatie Groot of Speciaal. Bent u bereid eis P.5 zo aan te passen dat supervisie uitsluitend wordt uitgeoefend door een teamlid dat zowel gecertificeerd is als voldoet aan de criteria van het profiel senior pentester uit § 5.3?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 684.</p>
688	PvE Specifieke eisen	P.5	6		<p>Eis P.5 staat toe dat tot de helft van de inzet per onderzoek wordt geleverd door niet-gecertificeerde teamleden, met één gecertificeerd lid op maximaal twee niet-gecertificeerde. Wij achten die verhouding niet passend voor onderzoeken die vitale processen, te beschermen belangen en gerubriceerde omgevingen raken. Gezien het belang en de gevoeligheid van de uit te voeren Opdrachten stellen wij voor het aandeel gecertificeerde inzet te verhogen naar honderd procent voor Opdrachten met classificatie Groot en Speciaal en voor Opdrachten waarop de ABRO van toepassing is, naar ten minste vijftien procent voor de overige Opdrachten en de supervisieverhouding te stellen op ten hoogste één niet-gecertificeerd lid per gecertificeerd lid? Bent u bereid dit aan te passen?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 684.</p>
689	PvE Specifieke eisen	P.5	6		<p>Eis P.5 verlangt dat ten minste de helft van de totale inzet per onderzoek wordt geleverd door gecertificeerde teamleden, maar bevat geen definitie van het begrip inzet. Kunt u aangeven of dit in uren of in personen wordt gemeten, of het per onderzoek dan wel over een periode wordt beoordeeld, op welk moment en door wie wordt vastgesteld of aan de verhouding is voldaan, en welk gevolg niet-naleving heeft?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 684.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
690	PvE Specifieke eisen	P.5	6		Het kopje boven eis P.5 luidt "Beschrijving van de verplichte certificering, waarover de rapporteur beschikt", terwijl de tekst van P.5 de rapporteur uitdrukkelijk uitzondert van de certificeringseis. Diezelfde eis legt bij de rapporteur wel de eindverantwoordelijkheid voor het borgen van voldoende inzet van gecertificeerde leden en op grond van eis P.64 ondertekent hij het standaardrapport. Kunt u deze tegenstrijdigheid wegnemen en daarbij de rapporteur wel aan een certificeringseis onderwerpen? Hetgeen in lijn is met 'expert niveau' van technische diepgang zoals gespecificeerd op pagina 45 van het	Zie het antwoord op vraag 684.
691	PvE Specifieke eisen	P.5	6-7	Laatste alinea over supervisie en de rapporteur	Is de rapporteur uitgezonderd van de supervisienorm, of ook van de certificeringseis zelf? Toelichting: P.5 bepaalt dat niet-gecertificeerde teamleden onder inhoudelijke supervisie van een gecertificeerd lid werken en vervolgt met 'De rapporteur is hiervan uitgezonderd'. Gelet op de eindverantwoordelijkheid van de rapporteur en het profiel Rapporteur in Bijlage 7 is verduidelijking gewenst. Tekstvoorstel: Verduidelijk P.5: "De rapporteur is uitgezonderd van de hiervoor genoemde supervisienorm;	Zie het antwoord op vraag 684.
692	PvE Specifieke eisen	P.5	6	1	Kunnen pentestcertificeringen die niet op de CCV-lijst voorkomen worden geaccepteerd indien aantoonbaar wordt voldaan aan alle kenmerken van eis P.5?	Zie het antwoord op vraag 684.
693	PvE Specifieke eisen	P.5	6		Locatie-eis – Pentesters werkzaam vanuit Nederland: Wilt u dit als volgt wijzigen?: "Alle pentesters die aan Opdrachten werken moeten hun werkzaamheden uitvoeren vanuit Nederland, tenzij de deelnemer expliciet toestemming geeft voor werk vanuit het buitenland." Dit versterkt de nationale veiligheid en sluit aan bij ARBO-voorschriften	Zie het antwoord op vraag 684.
694	PvE Specifieke eisen	P.5	6	1	P.5 bepaalt dat de hoeveelheid inzet van gecertificeerde leden ten minste de helft van de totale inzet van het onderzoeksteam bedraagt. Kunt u bevestigen dat deze verhouding wordt berekend op basis van daadwerkelijk ingezette uren per onderzoek, en niet op basis van het aantal teamleden?	Zie het antwoord op vraag 684.
695	PvE Specifieke eisen	P.5	6	1	P.5 heeft als opschrift dat wordt beschreven over welke verplichte certificering de rapporteur beschikt. In de tekst staat dat het onderzoeksteam als geheel over relevante certificering beschikt en dat de rapporteur "hiervan uitgezonderd" is. Kunt u expliciet aangeven of iedere rapporteur zelf over minimaal één voor het onderzoek relevante geldige certificering moet beschikken? Zo ja, aan welke criteria moet die certificering	Zie het antwoord op vraag 684.
696	PvE Specifieke eisen	P.5	6		Taaleis – Nederlands op C1-niveau: Wilt u dit als volgt wijzigen?: "Alle rapporteurs en senior pentesters moeten Nederlands beheersen op minimaal C1-niveau (Europees Referentiekader), aantoonbaar via certificaat of native speaker-status." Dit borgt heldere communicatie met deelnemers en voorkomt misverstanden in complexe technische rapportages.	Zie het antwoord op vraag 684.
697	PvE Specifieke eisen	P.5	6	2	Welke bewijsvorm verwacht de aanbestedende dienst voor het aantonen van examenduur, deskundigheid en rapportagebeoordeling zoals genoemd in eis P.6?	Zie het antwoord op vraag 684.
698	PvE Specifieke eisen	P.5	6	4	Welke onderbouwing wordt verwacht voor het aantonen van de vereiste antifraudemaatregelen van certificerende instanties?	Zie het antwoord op vraag 684.
699	PvE Specifieke eisen	P.5	6	4	Wordt de door CCV gehanteerde certificeringenlijst beschouwd als een voorbeeldlijst of als een limitatieve lijst?	Zie het antwoord op vraag 684.
700	PvE Specifieke Eisen	P.6	7	3	Eis P.6 staat het gebruik van PTES of een andere erkende standaard toe en biedt de mogelijkheid om meerdere standaarden te combineren. Kan Aanbestedende dienst bevestigen of voor specifieke typen objecten, zoals applicaties, infrastructuur, cloud of IoT/OT, bepaalde standaarden verplicht zijn? Of mag Opdrachtnemer per Opdracht zelf de meest passende standaard(en) selecteren en onderbouwen?	P.6 regelt de algemene fasering van het onderzoek volgens PTES of, na acceptatie door Deelnemer, een andere vergelijkbare erkende industriestandaard. Voor specifieke typen scope-objecten gelden daarnaast de in P.28 genoemde objectgerichte standaarden, waaronder OWASP WSTG voor webapplicaties, OWASP ISTG voor IoT, WSTG hoofdstuk 12 voor API's, OWASP FSTW voor firmware, OWASP MASTG voor mobiele applicaties en ISA/IEC 62443 voor OT/industriële automatisering. Opdrachtnemer kan dus niet volledig vrij van P.28 afwijken. Wel kunnen Deelnemer en Opdrachtnemer aanvullende of andere relevante standaarden en methodieken toepassen en gemotiveerde afwijkingen overeenkomen. De toe te passen combinatie en eventuele afwijkingen worden in het Plan van Aanpak vastgelegd.
701	PvE Specifieke eisen	P.6	7		Klopt het dat Opdrachtnemers binnen de PTES-fase "Threat Modelling" gebruik mogen maken van actuele dreigingsinformatie, actorprofielen en sectorgerichte aanvalsscenario's om pentesten beter aan te laten sluiten op het actuele dreigingslandschap van de betreffende Deelnemer? En is de opdrachtgever voornemens deze mogelijkheid extra te waarderen bij de beoordelingen van de voorstellen?	P.6 en P.24 beschrijven respectievelijk de toe te passen onderzoeksfasering en de inhoud van het Plan van Aanpak. De aanbestedingsstukken bevatten geen afzonderlijke eisen of beoordelingsaspecten ten aanzien van het gebruik van actuele dreigingsinformatie, actorprofielen of sectorgerichte aanvalsscenario's. De Aanbestedende dienst verbindt aan dergelijke specifieke methodieken of informatiebronnen geen afzonderlijke waardering. Voor de beoordeling gelden uitsluitend de bekendgemaakte
702	PvE Specifieke eisen	P.65	14		Eis P.65 bepaalt dat Opdrachtnemer in beginsel geen belemmeringen oplegt aan verspreiding van het standaardrapport. Daarbij stelt u eisen aan de rapportages tav de vermelding van de namen en individuele certificeringen van de betrokken professionals, de gebruikte hulpmiddelen met versienummer en URL en per bevinding de reproductiestappen en de gebruikte exploits. Verspreiding van dat document raakt de veiligheid van individuele testers, legt de toolchain van de Opdrachtnemer en daarmee de veiligheid van diens overige Opdrachtgevers bloot en brengt werkende exploitcode voor de omgeving van de Deelnemer in omloop. Wij stellen voor eis P.65 aan te vullen met: "Wenst Deelnemer het rapport te verspreiden buiten de kring van direct betrokkenen, dan stellen partijen in overleg een verspreidingsversie op waarin bedrijfs-, commercieel- en persoonsgegevens zijn verwijderd of geanonimiseerd." Kunt u hiermee akkoord gaan?	Vragen 702 en 703 hangen samen en worden gezamenlijk beantwoord. Aanbestedende dienst neemt het voorgestelde tekstvoorstel niet over. P.60 voorziet reeds in de mogelijkheid een inhoudelijk gelijkwaardige publieke versie op de rapportage bij Opdrachtnemer. P.65 is bedoeld om Deelnemer in staat te stellen het rapport te delen met rechthebbende derden en ingeschakelde auditors. De contractuele regeling inzake intellectuele eigendom blijft van toepassing. Indien verspreiding buiten de direct betrokken kring is voorzien, kunnen partijen binnen deze kaders afspraken maken over een verspreidingsversie waarin persoonsgegevens en gerechtvaardigd vertrouwelijke bedrijfsinformatie worden beschermd, zonder dat de inhoudelijke bevindingen en bruikbaarheid voor rechthebbende derden of auditors worden aangetast.
703	PvE Specifieke eisen	P.65	14	P.65	Op grond van deze eis dient Opdrachtnemer akkoord te gaan dat Opdrachtgever de onderzoeksresultaten en bevindingen, zoals geraapporteerd door Opdrachtnemer, kan delen met derden. Dit is voor Opdrachtnemer niet acceptabel. Zoals reeds door Opdrachtnemer is opgemerkt bij art. 8 ARBIT-2022, is het op basis van de op onze organisatie van toepassing zijnde beroepsregulering, noodzakelijk dat de intellectuele eigendomsrechten op verklaringen en rapporten toekomen aan de Opdrachtnemer. Indien dit anders zou zijn, dan zou dit immers met zich meebrengen dat een Opdrachtgever gerechtigd zou zijn de verklaring of het rapport aan te passen. Wij dragen vanuit onze discipline de vaktechnische verantwoordelijkheid voor onze verklaringen en overige rapportages. Daarnaast is het voor wat betreft de verspreidingskring binnen de consultancy branche zeer gebruikelijk dat de verspreiding van werkproducten wordt beperkt en/of de verspreiding aan bepaalde voorwaarden wordt gebonden. Gezien het voorgaande verzoeken wij u Eis P-65 als volgt aan te passen: "Opdrachtgever zal zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Opdrachtnemer aan derden geen mededelingen doen over de aanpak van Opdrachtnemer of over diens werkwijze en dergelijke, noch de offerte, rapportage, adviezen of andere schriftelijke uitingen van Opdrachtnemer aan derden ter beschikking stellen en/of openbaar maken. Opdrachtgever zal er tevens voor zorg dragen dat derden niet van de in de vorige zin bedoelde inhoud kennis kunnen nemen. De intellectuele eigendomsrechten op de door Opdrachtnemer opgestelde rapportages berusten bij Opdrachtnemer." Kunt u hiermee instemmen?	Nee. Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde beperking van de verspreiding of met het laten berusten van alle intellectuele eigendomsrechten op de rapportage bij Opdrachtnemer. P.65 is bedoeld om Deelnemer in staat te stellen het rapport te delen met rechthebbende derden en ingeschakelde auditors. De contractuele regeling inzake intellectuele eigendom blijft van toepassing. De professionele verantwoordelijkheid van de rapporteur blijft geborgd door P.60, P.64 en P.67. Afspraken over distributie en vertrouwelijkheid worden vooraf in het Plan van Aanpak vastgelegd. Voor bescherming van persoons- en bedrijfsgegevens informatie kan, waar passend, een inhoudelijk gelijkwaardige 'publieke' verspreidingsversie worden gebruikt. Zie ook het antwoord op vraag 702.
704	PvE Specifieke eisen	P.67	14		Eis P.67 geeft Deelnemer het recht het conceptstandaardrapport te reviewen, maar noemt geen termijn waarbinnen Deelnemer zijn commentaar aanlevert, noch een termijn waarbinnen Opdrachtnemer daarna de definitieve versie oplevert. Kan de Aanbestedende Dienst bevestigen dat hiervoor in het Plan van Aanpak wederzijdse termijnen worden vastgelegd, en dat vertraging in de reviewfase aan de zijde van Deelnemer niet aan Opdrachtnemer wordt toegerekend bij de beoordeling van de kwaliteit van de dienstverlening?	Ja. Indien Deelnemer gebruikmaakt van de reviewmogelijkheid uit P.67, worden in het Plan van Aanpak redelijke wederzijdse termijnen vastgelegd voor het aanleveren van commentaar en het opleveren van de definitieve versie. Vertraging die aantoonbaar wordt veroorzaakt doordat Deelnemer niet binnen de overeengekomen reviewtermijn reageert, wordt niet aan Opdrachtnemer toegerekend. De planning wordt dan in overleg aangepast met inachtneming van de daadwerkelijke gevolgen van de vertraging.
705	PvE Specifieke eisen	P.70	14	7	"De Opdrachtgever kan nieuwe versies van dit model vaststellen, die Opdrachtnemer daarna dient toe te passen." Binnen welke termijn moet Opdrachtnemer de nieuwe versie doorvoeren? Is er een bezwaarprocedure tegen (grote) wijzigingen (wijzigingen in het rapport kunnen immers impact hebben op de uitvoering)? Hoeveel wijzigingen verwacht de Opdrachtgever door te voeren?	Nieuwe versies van het model standaardrapport worden prospectief toegepast vanaf een door Opdrachtgever bekendgemaakt moment. Opdrachtgever stelt daarbij een redelijke implementatietermijn vast, rekening houdend met de aard en omvang van de wijziging en reeds lopende Opdrachten. Voor een reeds gestart onderzoek blijft de in het goedgekeurde Plan van Aanpak vastgelegde versie uitgangspunt, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen. P.70 kent geen afzonderlijke formele bezwaarprocedure, maar Opdrachtnemer kan suggesties doen en de gevolgen van een wijziging bij Opdrachtgever aan de orde stellen. Een nieuwe versie mag niet via het rapportagemodel leiden tot een wezenlijke wijziging van scope of risicoverdeling van een lopende Opdracht. Aanbestedende dienst kan vooraf geen betrouwbaar aantal toekomstige wijzigingen noemen.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
706	PvE Specifieke eisen	P.94	16		Eis P.94 bepaalt dat in het standaardrapport indien van toepassing ook AI-gegenereerde kwetsbaarheden worden gesignaleerd. Deze term wordt in het Programma van Eisen niet gedefinieerd. Kan de Aanbestedende Dienst verduidelijken of hiermee wordt bedoeld: kwetsbaarheden in AI-componenten van het scope-object, kwetsbaarheden die zijn geïntroduceerd door AI-gegenereerde broncode, of bevindingen die door Opdrachtnemer met behulp van AI-tooling zijn geïdentificeerd?	Met de term "AI-gegenereerde kwetsbaarheden" in eis P.94 is beoogd te verwijzen naar kwetsbaarheden die door Opdrachtnemer met behulp van AI-tooling zijn geïdentificeerd. Ter verduidelijking wordt eis P.94 als volgt gewijzigd: Huidige tekst: "In het standaardrapport worden indien van toepassing ook AI-gegenereerde kwetsbaarheden gesignaleerd." Wordt gewijzigd in: "In het standaardrapport worden, indien van toepassing, ook met behulp van AI-tooling geïdentificeerde kwetsbaarheden gesignaleerd." Voor dergelijke bevindingen blijft eis P.50 onverkort van toepassing. Indien bevindingen voortkomen uit geautomatiseerde tests, laat Opdrachtnemer ten minste de belangrijkste bevindingen handmatig verifiëren of reviewen conform eis P.50.
707	PvE Specifieke eisen	PQC.1	18		De cumulatieve rapportage- en compliance-eisen in deze aanbesteding zijn omvangrijk: ABRO-toetsing per Bijzondere Opdracht, social return (≥2%), Charter Diversiteit, Post Quantum Cryptografie-verplichtingen, vastgesteld rapportageformat en oplevering ruwe tooling-data en scanresultaten. MKB-pentest-organisaties beschikken niet over aparte stafafdelingen voor compliance, juridische zaken en kwaliteitsmanagement. Elke uur die aan administratieve en compliance-verplichtingen wordt besteed, gaat direct ten koste van de inzet op pentesten. De huidige eisenset is gemodelleerd naar organisaties met dedicated overhead-capaciteit — grote consultancybureaus met stafafdelingen die deze last absorberen zonder de operatie te raken. Voor MKB-partijen is dat niet het geval: de pentesters die de Opdrachten uitvoeren, zijn dezelfde mensen die de compliance-verplichtingen dragen. De Gids Proportionaliteit schrijft voor dat eisen in verhouding staan tot de omvang en aard van de Opdracht. Twee vragen: * Heeft de aanbestedende dienst een proportionaliteitstoets uitgevoerd op de cumulatieve administratieve en compliance-eisen? Zo ja, op welke wijze is daarin rekening gehouden met het verschil in overhead-capaciteit tussen MKB-pentest-organisaties en grote consultancybureaus? * Overweegt de aanbestedende dienst een lichtere variant van de compliance-eisen voor MKB-inschrijvers, of een drempelverlaging op eisen die niet direct gerelateerd zijn aan de kwaliteit van de pentest zelf (bijv. social return, Charter Diversiteit)?	De Aanbestedende dienst heeft de eisen beoordeeld op het proportionaliteitsbeginsel. Gelet op de aard en omvang van deze Raamovereenkomst en de kaders/doelen die ten grondslag liggen aan de door u genoemde onderwerpen, vindt Aanbestedende dienst het stellen van betreffende eisen gerechtvaardigd. De eisen zijn uniform voor alle inschrijvers en niet gedifferentieerd naar organisatietype (MKB versus grote bedrijven). Er is geen lichtere variant voor Inschrijvers uit het MKB. Elke Inschrijver kan zich op de diverse onderwerpen laten ondersteunen door derden, indien zij hiervoor weinig ruimte ziet of wil vrijmaken bij het in haar eigen organisatie beschikbare personeel. Eisen op het gebied van rapportage, social return, diversiteit, PQC en ABRO/nationale veiligheid volgen uit beleidsmatige keuzes/kaders binnen de de Rijkssoevereïteit, ook voor de bedrijven die Opdrachten uitvoeren voor de de Rijkssoevereïteit. De gestelde eisen gelden voor alle contractpartijen. De Opdrachtnemer draagt de verantwoordelijkheid om deze verplichtingen binnen zijn dienstverlening ten behoeve van de Raamovereenkomst in te richten. De Aanbestedende dienst maakt geen onderscheid in overhead-capaciteit bij de vaststelling van de eisen.
708	PvE Specifieke eisen	PQC.1	18-19		PQC.1 bevat organisatiebrede verplichtingen, maar vermeldt tevens dat de PQC-eisen alleen gelden indien cryptografie onderdeel is van de scope van het informatiebeveiligingsonderzoek. Wat wordt precies verstaan onder 'cryptografie onderdeel van de scope'? Kan worden bevestigd dat het enkele gebruik van TLS, authenticatie, certificaten, hashing of versleutelde verbindingen in een te testen omgeving niet automatisch betekent dat PQC.1 tot en met PQC.4 van toepassing zijn, maar dat dit expliciet in de Aanvraag moet zijn benoemd als onderzoeksdoel of scopeonderdeel?	Conform het gewijzigde generieke toepassingskader vóór PQC.1 tot en met PQC.4 geldt PQC, tenzij Opdrachtgever dit in de Aanvraag uitdrukkelijk uitsluit. Het enkele gebruik van TLS, authenticatie, certificaten, hashing of versleutelde verbindingen maakt PQC niet automatisch tot afzonderlijk onderzoeksdoel. Opdrachtnemer blijft wel verplicht de relevantie actief te toetsen en een mogelijke ommissie te melden. Zie tevens de antwoorden op vragen 710 en 46.
709	PvE Specifieke eisen	PQC.1	18-19		PQC.1 legt ketenverantwoordelijkheid op voor 'iedere betrokken derde in de gehele keten'. Kan worden bevestigd dat deze verplichting alleen geldt voor door Opdrachtnemer ingeschakelde derden die feitelijk werkzaamheden verrichten binnen een Nadere overeenkomst waarin cryptografie expliciet onderdeel van de scope is, en niet voor leveranciers of derden waarop Opdrachtnemer geen contractuele zeggenschap heeft? Verzocht wordt de bepaling overeenkomstig te begrenzen.	De beveiliging van de toeleveringsketen is een bredere, risicogebaseerde verplichting onder de Cbw/NIS2 en is niet beperkt tot PQC. Voor PQC.1 geldt dat Opdrachtnemer de toepasselijke PQC-verplichtingen passend en evenredig contractueel doorlegt aan door hem ingeschakelde derden, voor zover hun producten, diensten of werkzaamheden relevant zijn voor de uitvoering van de Nadere overeenkomst. De verantwoordelijkheid strekt zich niet uit tot partijen waarop Opdrachtnemer geen contractuele invloed kan uitoefenen.
710	PvE Specifieke eisen	PQC.1	18-19	PQC	PQC.1 t/m PQC.4 - Kan Opdrachtgever bevestigen dat voor Opdrachten waarbij cryptografie geen onderdeel vormt van de scope een verklaring van niet-toepasselijkheid volstaat en geen aanvullende periodieke rapportageverplichtingen gelden?	Conform het gewijzigde generieke toepassingskader volstaat bij een uitdrukkelijke uitsluiting de verklaring van niet-toepasselijkheid als bedoeld in PQC.2. De halfjaarlijkse rapportageplicht van PQC.4 geldt dan niet; de jaarlijkse verklaring van ongewijzigde status blijft gelden. <i>Zie tevens het antwoord op vraag 708</i>
711	PvE Specifieke eisen	PQC.2	19	2	"Indien cryptografie geen onderdeel is van de Opdracht, volstaat een verklaring van niet-toepasselijkheid." Hoe definieert Opdrachtgever wanneer cryptografie onderdeel is van de Opdracht? Moet het testen van cryptografie onderdeel zijn van de scope? Is het onderzoeken van een systeem dat TLS gebruikt voldoende om te bevestigen in scope te liggen, zie 2.	Zie het antwoord op vraag 708. PQC geldt conform het gewijzigde generieke toepassingskader, tenzij Opdrachtgever dit uitdrukkelijk uitsluit. Het enkele gebruik van TLS maakt PQC niet automatisch tot een afzonderlijk onderzoeksdoel, maar Opdrachtnemer moet de relevantie actief toetsen en een mogelijke ommissie melden.
712	PvE Specifieke eisen	PQC.2	19		PQC.2 bepaalt dat Opdrachtnemer reeds concreet toetsbare en organisatorisch geborgde activiteiten heeft, maar noemt maatregelen met een horizon van maximaal zes maanden en één jaar. Vanaf welk moment worden deze termijnen berekend: inschrijving, ingangsdatum Raamovereenkomst of gunning van een Nadere overeenkomst waarin cryptografie expliciet tot de scope behoort? Welke bewijsstukken moeten bij inschrijving, bij definitieve gunning en tijdens uitvoering beschikbaar zijn?	De termijnen van maximaal zes maanden (korte termijn) en één jaar (middellange termijn) in PQC.2 worden berekend vanaf de ingangsdatum van de Raamovereenkomst. Bij inschrijving dient de Opdrachtnemer aan te tonen dat de benodigde activiteiten en borging in de organisatie zijn opgenomen of concreet gepland zijn binnen deze termijnen. Bij definitieve gunning en tijdens de uitvoering van een Nadere overeenkomst waarin cryptografie in scope is, dient de Opdrachtnemer op verzoek bewijsstukken te kunnen overleggen van de voortgang en uitvoering van deze activiteiten.
713	PvE Specifieke eisen	PQC.4	19		Aan wie, op welk niveau en vanaf welk moment moet het halfjaarlijkse PQC-overzicht worden verstrekt: centraal voor de Raamovereenkomst, per Deelnemer of per Nadere overeenkomst? Kan worden bevestigd dat een raamcontractant die geen Opdracht met cryptografie uitvoert uitsluitend de genoemde jaarlijkse verklaring van ongewijzigde niet-toepasselijkheid hoeft te verstrekken en geen organisatiebreed inhoudelijk overzichtsrapport hoeft te verstrekken?	Het halfjaarlijkse overzicht wordt centraal aan Opdrachtgever verstrekt voor de Raamovereenkomst, tenzij in een Aanvraag anders is bepaald. Indien PQC overeenkomstig het gewijzigde generieke toepassingskader uitdrukkelijk is uitgesloten, volstaat de jaarlijkse verklaring van ongewijzigde status. Zonder uitdrukkelijke uitsluiting blijft de halfjaarlijkse rapportageplicht gelden.
714	PvE Tarieven en facturering	T.7	30-31		In de aanbestedingsstukken wordt voor indexatie verwezen naar eis T.7, maar in het Programma van Eisen ontbreekt T.7 en volgt T.8 direct op T.6. Kan de Aanbestedende dienst T.7 alsnog publiceren en daarbij het indexatiemoment, de toepasselijke index, basisperiode, eerste indexatiemogelijkheid, berekeningswijze en eventuele minimum- of maximumgrens vastleggen?	Er is sprake van twee onjuiste verwijzingen. Ten eerste wordt in paragraaf 5.3 van het Aanbestedingsdocument ten onrechte naar eis T.7 verwezen als uitzondering op het niet-indexeren; deze verwijzing wordt gewijzigd in T.3. Ten tweede loopt de nummering in hoofdstuk 4 van het Programma van Eisen ten onrechte van T.6 naar T.8. De huidige eis T.8, die betrekking heeft op aansluiting op een digitaal inkoopstelsel van een Deelnemer, wordt hernoemd naar T.7. Deze hernoemde eis T.7 bevat dus geen indexeringsregeling. Er wordt geen algemene indexeringsregeling toegevoegd. De maximumuurtarieven worden gedurende de looptijd niet algemeen geïndexeerd. Ter verduidelijking van de toepasselijkheid van de maximumuurtarieven wordt eis T.3 aangepast. Met deze wijziging worden de voorwaarden waaronder van de maximumuurtarieven kan worden afgeweken nader geobjectieerd en expliciet in de eis opgenomen. Gewijzigde eis T.3: De maximale uurtarieven die Opdrachtnemer mag offeren ter onderbouwing van zijn vaste totaalprijs zijn vastgelegd in Bijlage 6 van de Raamovereenkomst – Prijzenblad. Overschrijding van deze maximum uurtarieven leidt tot uitsluiting van de Offerte, <i>tenzij de Deelnemer in de Aanvraag overschrijding toelaat én de overschrijding binnen de voorwaarden is aangeboden</i> zoals Deelnemer deze in de Aanvraag heeft gesteld - tenzij de Deelnemer in de Aanvraag heeft aangegeven dat de maximum uurtarieven voor de betreffende Nadere overeenkomst vervallen in die uitzonderlijke gevallen waar de gevraagde expertise niet beschikbaar is tegen de maximum uurtarieven en onder de voorwaarde dat de totale opdrachtwaarde zonder toepassing van de maximum uurtarieven niet meer dan 10% hoger is dan de totale opdrachtwaarde met toepassing van de maximum uurtarieven én het de classificatie niet aantast.

Nr.	Document	Onderdeel	pagina			Antwoord
715	PvE Tarieven en facturering	T.3	25		U geeft aan dat bij een Nadere overeenkomst onder het kwaliteitscriterium "Personeel" onder meer de deskundigheid, samenstelling en skills van de in te zetten personen kunnen worden beoordeeld. Tevens geeft u aan dat de maximale uurtarieven die Opdrachtnemer mag hanteren zijn vastgelegd in het Prijzenblad en dat deze tarieven worden gebruikt ter onderbouwing van de vaste totaalprijs. Vraag: Kunt u verduidelijken wie bij een Aanvraag bepaalt welke senioriteit van de in te zetten professionals benodigd is en op basis van welke objectieve criteria onderscheid wordt gemaakt tussen bijvoorbeeld junior, medior en senior niveau? Wij achten dit van belang omdat de gekozen senioriteitsindeling rechtstreeks van invloed kan zijn op de prijsopbouw en daarmee op de vergelijkbaarheid van Offertes. Indien Opdrachtnemer zelf de senioriteit mag bepalen, ontstaat naar onze mening ruimte om de prijsopbouw te beïnvloeden door personen verschillend in te schalen. Kunt u daarom bevestigen dat de vereiste senioriteit en de daarbij behorende objectieve kwalificatiecriteria vooraf in de Aanvraag door Deelnemer worden vastgelegd, dan wel op een andere uniforme en controleerbare wijze worden bepaald?	Deelnemer bepaalt in de Aanvraag, voor zover dit voor de betreffende Opdracht relevant is, welke eisen gelden voor de deskundigheid, samenstelling, skills en eventuele minimale senioriteit van de in te zetten professionals. Deze eisen worden voor alle voor die Aanvraag bevestigde Opdrachtnemers gelijk toegepast. Binnen deze eisen stelt Opdrachtnemer in zijn Offerte de concrete personeelsmix en het aantal uren per profiel voor. De indeling als junior, medior, senior of rapporteur vindt plaats aan de hand van de in paragraaf 5.3 opgenomen profielkenmerken. Het profiel waaraan de professional overwegend voldoet is bepalend, waarbij de aard en zwaarte van de werkzaamheden en de bijbehorende verantwoordelijkheid leidend zijn. Deelnemer kan de voorgestelde indeling en personeelsmix hieraan toetsen. Conform T.1 wordt de vaste totaalprijs opgebouwd uit de toepasselijke uurtarieven vermenigvuldigd met het aantal uren. De tarieven zijn all-in conform T.2 en mogen de in Bijlage 6 van de Raamovereenkomst vastgelegde maximumuurtarieven per profiel niet overschrijden, behalve indien en voor zover dit in de Aanvraag uitdrukkelijk is toegestaan onder de voorwaarden van T.3. De baseline-uren en profielverhouding uit Bijlage 7 vormen de uniforme basis voor de prijsbeoordeling bij de aanbesteding. Bij een Nadere opdracht kan de personeelsmix gemotiveerd variëren naar gelang de aard en complexiteit van de Opdracht, binnen de eisen van de Aanvraag en met een controleerbare onderbouwing.
716	PvE Tarieven en facturering	T.7	25		De uurtarieven worden gedurende de looptijd niet geïndexeerd, met uitzondering van het bepaalde in eis T.7. Gelet op de looptijd van vier jaar, de in het Aanbestedingsdocument benoemde loonstijgingen en schaarste, de all-in-bepaling in eis T.2, het gegeven dat de opgegeven tarieven blijken Bijlage 7 strikte maximumtarieven zijn gedurende de gehele looptijd, en artikel 14.2 van het Addendum Cyberbeveiliging waarin de nalevingskosten geacht worden te zijn verdisconteerd, verzoeken wij u een jaarlijkse indexering op te nemen op basis van een objectieve, publiek verifieerbare index.	Aanbestedende dienst neemt het verzoek om een algemene jaarlijkse indexeringsregeling niet over. Voor de toelichting op de onjuiste verwijzing naar T.7, de hernummering van eis T.8 naar T.7 en de wijziging van eis T.3 wordt verwezen naar het antwoord op vraag 714. Inschrijvers dienen de verwachte kostenontwikkeling gedurende de looptijd in hun tarieven te verwerken.
717	PvE Tarieven en facturering	T.7	25-26	Hoofdstuk 4, i.r.t. Aanbestedingsdocument paragraaf 5.3 (p. 44)	Eis T.7 ontbreekt in het Programma van Eisen, terwijl paragraaf 5.3 van het Aanbestedingsdocument daarnaar verwijst als enige uitzondering op het niet-indexeren van de uurtarieven. Wordt eis T.7 alsnog opgenomen? Toelichting: Hoofdstuk 4 van het Programma van Eisen loopt van T.1 tot en met T.6 en vervolgt met T.8. Zonder T.7 liggen de maximumuurtarieven vier jaar volledig vast, terwijl de loonontwikkeling in dit specialisme doorloopt. Dat zet druk op de inzet van senioren capaciteit, tegengesteld aan het doel van Kwaliteitswens 3. Tekstvoorstel: T.7: Met ingang van het derde contractjaar worden de maximumuurtarieven jaarlijks per 1 januari geïndexeerd conform de CBS-dienstenprijsindex *) Informatie en communicatie, 62	Voor de toelichting op de onjuiste verwijzing naar T.7, de hernummering van eis T.8 naar T.7 en de wijziging van eis T.3 wordt verwezen naar het antwoord op vraag 714. Nee, er wordt geen afzonderlijke indexeringsbepaling als eis T.7 toegevoegd en het tekstvoorstel wordt niet overgenomen. De verwijzing in paragraaf 5.3 van het Aanbestedingsdocument naar T.7 wordt gecorrigeerd naar T.3. De huidige eis T.8 in het Programma van Eisen wordt wegens de nummeringsfout hernummerd naar T.7; deze eis betreft aansluiting op een digitaal inkoopstelsel en niet over indexering. De maximumuurtarieven worden niet algemeen of jaarlijks geïndexeerd. Alleen indien een Deelnemer dit in een concrete Aanvraag uitdrukkelijk toestaat, kan onder de voorwaarden van T.3 een maximumuurtarief worden overschreden.
718	PvE Tarieven en facturering	T.7	25		In de aanbestedingsstukken wordt verwezen naar een uitzondering op de tarief- of indexeringssystematiek onder eis T.7. Bij raadpleging van het Programma van Eisen kunnen wij deze eis echter niet terugvinden. Vraag: Kan aanbestedende dienst aangeven waar eis T.7 is opgenomen? Indien sprake is van een ommissie in de aanbestedingsstukken, verzoeken wij aanbestedende dienst de ontbrekende eis alsnog te publiceren en daarbij te verduidelijken of en onder welke voorwaarden indexatie van de aangeboden tarieven gedurende de looptijd van de raamovereenkomst is toegestaan.	Voor de toelichting op de onjuiste verwijzing naar T.7, de hernummering van eis T.8 naar T.7 en de wijziging van eis T.3 wordt verwezen naar het antwoord op vraag 714. De verwijzing naar eis T.7 als uitzondering op het niet-indexeren is onjuist. In paragraaf 5.3 van het Aanbestedingsdocument wordt deze verwijzing vervangen door T.3. De nummering in hoofdstuk 4 van het Programma van Eisen wordt eveneens hersteld: de huidige eis T.8 wordt hernummerd naar T.7. Deze eis gaat over aansluiting op een digitaal inkoopstelsel en niet over indexering. Er wordt geen algemene indexeringsregeling toegevoegd. De maximumuurtarieven worden gedurende de looptijd niet algemeen geïndexeerd; uitsluitend in een concrete Aanvraag kan overschrijding worden toegestaan indien aan alle voorwaarden van T.3 is voldaan.
719	PvE Tarieven en facturering	T.7			T.7 ontbreekt in het document. Kunt deze eis alsnog invoegen op pagina 26?	Voor de toelichting op de herstelling van de nummeringsfout, de hernummering van de huidige eis T.8 naar T.7 en de correctie van de verwijzing naar T.3 wordt verwezen naar het antwoord op vraag 714. Er wordt geen nieuwe inhoudelijke eis over indexering ingevoegd. Wel wordt de nummeringsfout hersteld: de huidige eis T.8 wordt hernummerd naar T.7. Deze eis betreft aansluiting op een digitaal inkoopstelsel van een Deelnemer. Daarnaast wordt de onjuiste verwijzing in paragraaf 5.3 van het Aanbestedingsdocument naar T.7 vervangen door een verwijzing naar T.3. T.3 bevat geen algemene indexeringsregeling, maar uitsluitend een mogelijkheid om in een concrete Aanvraag onder de daarin gestelde voorwaarden overschrijding
720	Raamovereenkomst	-	-		Een algemeen geformuleerde clausule ten aanzien van de Opdrachtnemer van toepassing zijnde wet- en regelgeving, inclusief gedrags- en beroepsregels, ontbreekt in de Overeenkomst. Bent u bereid de volgende tekst aanvullend overeen te komen: "Opdrachtnemer voert de Opdracht uit in overeenstemming met de toepasselijke wet- en (beroeps)regelgeving. Opdrachtnemer is nimmer gehouden tot enig handelen of nalaten dat met de hiervoor bedoelde regels strijdig of onverenigbaar is."	Nee, dat is niet akkoord. Artikel 11.4 van de Raamovereenkomst biedt reeds een kader voor de naleving van toepasselijke wet- en regelgeving door Opdrachtnemer. De Aanbestedende dienst ziet daarom geen aanleiding de voorgestelde aanvullende bepaling op te nemen. De Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.
721	Raamovereenkomst	-	-		Op grond van de onafhankelijkheidswetgeving dient er een non-sollicitatie tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer overeen te worden gekomen. Opdrachtnemer wenst graag daartoe de volgende bepaling in de Overeenkomst op te nemen: "Partijen zullen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en binnen een (1) jaar na beëindiging van de Overeenkomst geen bij de werkzaamheden betrokken personen van de wederpartij in dienst nemen of anderszins werkzaamheden laten verrichten dan wel daarover met deze personen onderhandelen, behoudens voorafgaande uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de wederpartij, welke toestemming niet op onredelijke grond zal worden onthouden."	Nee. Aanbestedende dienst neemt geen algemeen wederzijds non-sollicitatiebeding op. Een dergelijke beperking van de arbeidsmobiliteit is voor de uitvoering van deze Raamovereenkomst niet noodzakelijk.
722	Raamovereenkomst	1. Begrippen			Het Aanbestedingsdocument, het Programma van Eisen en Bijlage 16 vermelden referentienummer 202510196. De Model Raamovereenkomst vermeldt door het hele document "Referentienummer 202500196". Wij verzoeken u te bevestigen welk referentienummer juist is en het andere te corrigeren.	Het juiste interne referentienummer is 202510196. De Model Raamovereenkomst wordt hierop gecorrigeerd.
723	Raamovereenkomst	1. Begrippen	1-3		In de stukken worden verschillende interne referentienummers gebruikt: onder meer 202500196 in de model-Raamovereenkomst, 202510196 in de aankondiging en Bijlage 16 en 202410196 in de model-Wachtkamerovereenkomst, naast TenderNed-kenmerk 609833. Welk referentienummer is correct en kan de Aanbestedende dienst alle modellen en verklaringen hierop uniform corrigeren?	Het juiste interne referentienummer is 202510196. De oorspronkelijke aanbesteding met TenderNed-kenmerk 609833 is ingetrokken. De nieuwe aanbesteding heeft TenderNed-kenmerk 620596 (TN 620596). De verwijzingen naar de actuele aanbesteding in de te publiceren documenten worden hierop afgestemd. De afwijkende interne referentienummers in de contractdocumenten worden gecorrigeerd.
724	Raamovereenkomst	1. Begrippen	1	art. 1 jo. 7 Overeenkomst	Kan Opdrachtgever nadere duiding geven waarom is gekozen voor de toepassing van de ARBIT-2022 voorwaarden in plaats van de ARVODI-2025 voorwaarden? In het verleden zijn dergelijke uitvragen ook onder ARVODI voorwaarden in de markt gezet, aangezien het een dienst is.	Voor ARBIT-2022 is gekozen omdat de dienstverlening betrekking heeft op ICT-dienstverlening en informatiebeveiligingsonderzoeken.
725	Raamovereenkomst	10. Minicompentie / Toerbeurt	5	art. 10 Overeenkomst	Opdrachtnemer merkt op dat de Nadere Overeenkomst nog veel optionele bepalingen bevat. Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer tijdens een minicompentie in de gelegenheid wordt gesteld om vragen over de Nadere Overeenkomst te stellen?	Ja, bij een minicompentie kunnen Inschrijvers vragen stellen en voorstellen doen over de al dan niet door de Deelnemer toe te passen optionele bepalingen uit de Model Nadere overeenkomst.
726	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen			Artikel 11.1 bepaalt dat Opdrachtnemer de continuïteit garandeert van de dienstverlening waarvoor hij verantwoordelijk is. Een dergelijk ongedefinieerde garantie op continuïteit is in zijn huidige vorm niet acceptabel en ook niet gebruikelijk bij pentesting. Kan Opdrachtgever toelichten welke mate van continuïteit zij verwacht? Kunt u ermee instemmen artikel 11.1 te verduidelijken door "garandeert" te vervangen door "spant zich redelijkerwijs in om", althans te bevestigen dat deze garantie alleen geldt voor zover de continuïteit binnen de redelijke invloedssfeer en verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer ligt?	Nee, de Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde wijziging van artikel 11.1 van de Raamovereenkomst. De continuïteitsverplichting ziet op de dienstverlening waarvoor Opdrachtnemer verantwoordelijk is en houdt in dat Opdrachtnemer deze dienstverlening tijdig en overeenkomstig de gemaakte afspraken dient uit te voeren. Artikel 11.1 bevat daarmee reeds een afbakening van de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer.
727	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen	7		Artikel 11.17 van de Raamovereenkomst staat de Deelnemer toe per Opdracht te bepalen welke kritieke taken de Opdrachtnemer zelf uitvoert. Het is ons inziens gezien het belang van digitale veiligheid gewenst om duidelijkere eisen te stellen aan verder uit te besteden activiteiten, om het risico op onvoldoende kwaliteitstoezicht te beperken. Bent u bereid voor Opdrachten met classificatie Groot en Speciaal als uitgangspunt vast te leggen dat de uitvoering van het onderzoek zelf en de eindverantwoordelijke rapporteur bij de Opdrachtnemer berusten?	Nee. De Aanbestedende dienst neemt deze aanvullende beperking niet op. Per nadere Opdracht wordt bepaald welke werkzaamheden als kritieke taken worden aangemerkt en door Opdrachtnemer zelf moeten worden uitgevoerd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
728	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen			<p>Artikel 11.2 houdt rekening met verwerking door een verwerker, gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijkheid en zelfstandige verwerkingsverantwoordelijkheid. Niet is bepaald aan de hand van welke criteria de rollen worden vastgesteld.</p> <p>Kunt u bevestigen dat de privacyrollen per Nadere overeenkomst worden vastgesteld op basis van de feitelijke verwerking en de zeggenschap van partijen over doel en middelen, en niet uitsluitend op basis van een vooraf gekozen contractmodel?</p> <p>Tevens verzoeken wij u te bevestigen dat geen verwerkersovereenkomst wordt verlangd voor activiteiten</p>	Ja. De privacyrollen worden per nadere Opdracht vastgesteld op basis van de situatie voor de betreffende Opdracht en de toepasselijke wet- en regelgeving. Een verwerkersovereenkomst wordt uitsluitend gesloten als Opdrachtnemer voor de betreffende verwerking als verwerker kwalificeert.
729	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen	5		<p>artikel 11.2: Een partij kwalificeert slechts als verwerker, indien die partij ten behoeve van een verwerkingsverantwoordelijke (=Aanbestedende Dienst) persoonsgegevens verwerkt en het verwerken van deze persoonsgegevens zijn primaire Opdracht is. Hiervan is in dit geval geen sprake, omdat de Opdracht die door een Deelnemer aan Inschrijver wordt verstrekt niet primair gericht is op het verwerken van persoonsgegevens, maar het verwerken van persoonsgegevens slechts een bijkomstigheid is van de dienstverlening. In de verhouding 'Inschrijver' en 'Aanbestedende Dienst' is het verder van belang of de Inschrijver overeenkomstig de instructies van de Aanbestedende Dienst en onder diens (uitdrukkelijke) verantwoordelijkheid persoonsgegevens verwerkt om vast te stellen of een partij als verwerkingsverantwoordelijke of verwerker kwalificeert.</p> <p>Aangezien een Deelnemer aan Inschrijver een Opdracht verstrekt die niet primair gericht is op het verwerken van persoonsgegevens, Inschrijver die Opdracht onafhankelijk uitvoert en Deelnemer Inschrijver inschakelt in verband met zijn professionele deskundigheid, is van dergelijke instructies en verantwoordelijkheid geen sprake. Inschrijver bepaalt immers welke stukken nodig zijn om zijn werkzaamheden te verrichten, wat Inschrijver met die stukken doet en welke instrumenten (zoals software) Inschrijver daarbij gebruikt. Daarmee kwalificeert Inschrijver als verwerkingsverantwoordelijke en hoeft er geen verwerkersovereenkomst gesloten te worden. Dat Inschrijver kwalificeert als verwerkingsverantwoordelijke betekent overigens ook dat Inschrijver zelfstandig moet voldoen aan de eisen en verplichtingen uit de AVG.</p> <p>Is de aanbestedende dienst met Aanbestedende Dienst van mening dat beide partijen in basis als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke kwalificeren? Het sluiten van een verwerkersovereenkomst is dan ook niet nodig en niet in lijn met de AVG. Inschrijver is het met de aanbestedende dienst eens om eventueel afwijking van het bovenstaande per nadere overeenkomst te beoordelen.</p>	Nee, dit kan niet generiek worden bevestigd. De kwalificatie van partijen is afhankelijk van de omstandigheden van de betreffende verwerking. Dit wordt daarom per Nadere overeenkomst vastgesteld. Indien Opdrachtnemer als verwerker kwalificeert, wordt een verwerkersovereenkomst gesloten. Zie tevens het antwoord op vraag 728.
730	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen			<p>Artikel 11.4 bepaalt dat Opdrachtnemer verantwoordelijk is voor naleving van alle op deze Overeenkomst en Nadere overeenkomsten en op hem van toepassing zijnde wet- en regelgeving, inclusief door onderaannemers/derden. Kunt u bevestigen dat deze verantwoordelijkheid beperkt is tot wet- en regelgeving die rechtstreeks van toepassing is op Opdrachtnemer in zijn hoedanigheid van Opdrachtnemer en op de door hem uitgevoerde werkzaamheden, en dat Deelnemer verantwoordelijk blijft voor wet- en regelgeving die op Deelnemer zelf van toepassing is, waaronder de rechtmatigheid van de Opdracht, de juistheid van instructies, autorisaties, eigenaarschap van systemen en toestemming van rechthebbende derden?</p>	Ja, in die zin dat de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer ziet op de wet- en regelgeving die van toepassing is op Opdrachtnemer en de door hem uitgevoerde werkzaamheden. Dit geldt eveneens voor de door hem ingeschakelde onderaannemers en derden. Deelnemer blijft verantwoordelijk voor de wettelijke verplichtingen die op hemzelf rusten, waaronder het verstrekken van de voor de uitvoering noodzakelijke bevoegdheden en toestemmingen. Artikel 11.4 van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.
731	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen			<p>Artikel 11.4 geeft Opdrachtgever het recht aanvullende of andere eisen te stellen indien veranderende wet- en regelgeving daartoe aanleiding geeft.</p> <p>Kunt u bevestigen dat deze aanvullende of andere eisen beperkt zullen blijven tot hetgeen noodzakelijk, proportioneel en relevant is voor de betreffende Prestatie?</p> <p>Kunt u aangeven hoe wordt omgegaan met de gevolgen voor planning en kosten?</p>	<p>Dit kan ten dele worden bevestigd. Opdrachtgever kan op grond van artikel 11.4 van de Raamovereenkomst aanvullende of andere eisen stellen indien veranderende wet- en regelgeving daartoe aanleiding geeft. Deze eisen dienen verband te houden met de betreffende Prestatie.</p> <p>Kosten die voortvloeien uit de naleving van wet- en regelgeving die op Opdrachtnemer en zijn werkzaamheden van toepassing is, komen voor rekening van Opdrachtnemer. Voor zover door Opdrachtgever gestelde aanvullende of andere eisen aantoonbare gevolgen hebben voor de scope, planning of kosten van een Nadere overeenkomst, worden deze gevolgen beoordeeld binnen de daarvoor geldende contractuele afspraken.</p>
732	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen	6	6	<p>Artikel 11.7 Op grond van afspraken met onze verzekeraar is het ons niet toegestaan derden (waaronder cliënten) inzage te geven in ons verzekeringscertificaat. Wel kunnen wij als alternatief een bewijs van verzekering overleggen, zijnde een verklaring van de verzekeraar waarin staat dat wij afdoende verzekerd zijn.</p>	Ja, mits uit de verklaring van de verzekeraar blijkt dat Opdrachtnemer voldoet aan de gestelde verzekeringsvoorwaarden en deze verklaring voor Opdrachtgever een vergelijkbare waarborg biedt als de in artikel 29.3 ARBIT-2022 genoemde bewijsmiddelen, overeenkomstig artikel 11.7 van de Raamovereenkomst.
733	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen	6		<p>artikel 11.8 - Inschrijver is alleen bereid onder nadere voorwaarden aan een verzoek tot het laten uitvoeren van een audit te voldoen, als een dergelijk verzoek:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) geruime tijd van tevoren wordt aangekondigd; en ii) wordt uitgevoerd door een door partijen gezamenlijk aan te wijzen onafhankelijke derde; en iii) op basis van een van tevoren afgesproken omvang en/of inhoud van de inzage; en iv) als er gerede twijfels bestaan omtrent de juistheid van de uitvoering van de overeenkomst door Inschrijver; en v) de kosten van de audit worden gedragen door Aanbestedende dienst, tenzij uit het resultaat van de audit blijkt dat dat de overeenkomst materieel niet juist wordt uitgevoerd door Inschrijver; en vi) het aantal audits onder de Raamovereenkomst en alle Nadere Overeenkomsten gezamenlijk is beperkt tot één per periode van 12 maanden; en vii) beurs- of regels van Inschrijver zich niet tegen een audit verzetten. <p>Is de Aanbestedende dienst hiermee akkoord?</p>	Nee. De Aanbestedende dienst neemt de voorgestelde cumulatieve voorwaarden niet over. Het auditrecht wordt gehandhaafd. Bij de uitvoering van een audit wordt rekening gehouden met proportionaliteit, vertrouwelijkheid, informatiebeveiliging en een zo beperkt mogelijke verstoring van de bedrijfsvoering.
734	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen			<p>Artikel 11.8 geeft Opdrachtgever het recht gedurende de looptijd en twee jaar na beëindiging van de laatste Nadere overeenkomst een audit of controle uit te voeren op de prestaties van Opdrachtnemer, inclusief onderaannemers. Gelet op de vertrouwelijkheid van systemen, dossiers en gegevens van andere cliënten kan Opdrachtnemer niet instemmen met een onbeperkt auditrecht. Kunt u bevestigen dat het auditrecht beperkt is tot informatie die redelijkerwijs noodzakelijk is om naleving van de betreffende Raamovereenkomst of Nadere overeenkomst te verifiëren, en dat geen toegang wordt gegeven tot systemen, omgevingen, dossiers of informatie van andere cliënten van Opdrachtnemer? Kunt u daarnaast bevestigen dat daarbij ten minste de volgende voorwaarden gelden: de audit wordt tijdig aangekondigd; scope, timing en wijze van uitvoering worden vooraf afgestemd; de audit belemmert de bedrijfsvoering van Opdrachtnemer zo min mogelijk; interne huisregels en beveiligingsprocedures van Opdrachtnemer worden nageleefd; uitsluitend relevante stand-alone informatie wordt ingezien; de auditor is onafhankelijk, deskundig en geen concurrent van Opdrachtnemer; en alle verkregen informatie wordt strikt vertrouwelijk behandeld?</p>	<p>De Aanbestedende dienst bevestigt dat een audit als bedoeld in artikel 11.8 van de Raamovereenkomst wordt beperkt tot hetgeen redelijkerwijs noodzakelijk is voor de controle op de naleving van de betreffende Raamovereenkomst of Nadere overeenkomst. Het auditrecht geeft geen onbeperkt recht op toegang tot informatie, systemen of dossiers van andere Opdrachtgevers van Opdrachtnemer.</p> <p>De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde aanvullende voorwaarden voor de uitvoering van een audit. Artikel 11.8 van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.</p>
735	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen	5		<p>artikel 11: Algemene opmerking/verzoek op te nemen: Het binnendringen in systemen is niet zonder meer toegestaan. Kan de aanbestedende dienst bevestigen dat voorafgaand aan het uitvoeren van een pen- en/of hacktest door een Deelnemer alle benodigde toestemmingen van de betrokken derde partijen voor het uitvoeren van de Nadere Overeenkomst zijn verkregen?</p>	Ja. De Deelnemer draagt er zorg voor dat de voor de uitvoering van de betreffende pentest noodzakelijke bevoegdheden en toestemmingen aanwezig zijn. De concrete scope en autorisatie worden voorafgaand aan de uitvoering van de nadere Opdracht vastgelegd.
736	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen			<p>Audit bij onderaannemers. Artikel 11.8 strekt zich mede uit tot eventuele onderaannemers. Kunt u bevestigen dat audits bij onderaannemers uitsluitend plaatsvinden voor zover dit redelijkerwijs noodzakelijk is, voor zover Opdrachtnemer dit contractueel kan afdwingen, en bij voorkeur eerst door middel van bestaande certificeringen, assurance-rapportages of schriftelijke verklaringen van de betreffende</p>	Audits bij onderaannemers vinden plaats voor zover dit redelijkerwijs noodzakelijk is voor de controle op de naleving van de verplichtingen uit de betreffende Raamovereenkomst of Nadere overeenkomst. De wijze van uitvoering wordt afgestemd op de omstandigheden van het geval. De voorgestelde aanvullende voorwaarden worden niet overgenomen. Artikel 11.8 van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.
737	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen	6	art. 11.9 Overeenkomst	<p>Bent u bereid de bepaling aan te passen, zodat de juistheid van de facturen eenmaal per jaar gecontroleerd mogen worden?</p>	Nee. De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde wijziging. Artikel 11.9 van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord	
738	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen	6	art. 11.8 Overeenkomst	De in artikel 11.8 Overeenkomst genoemde audits zijn te algemeen geformuleerd. Opdrachtnemer stelt de volgende formulering voor: "Opdrachtgever kan eens per jaar, of als concrete omstandigheden daartoe aanleiding geven, een audit (laten) uitvoeren. Opdrachtgever dient Opdrachtnemer tijdig hiervan in kennis te stellen. De audit betreft de voor de Opdracht relevante elementen van de dienstverlening en mag geen inbreuk maken op de (met derden) overeengekomen geheimhoudingsverplichtingen. Opdrachtnemer verleent alle redelijke medewerking aan audits. De kosten van de audits zijn voor rekening van Opdrachtgever."	Nee. De voorgestelde tekst wordt niet overgenomen. Het auditrecht zoals opgenomen in de Raamovereenkomst wordt gehandhaafd. Bij de uitvoering daarvan wordt rekening gehouden met proportionaliteit, vertrouwelijkheid en het beperken van onnodige verstoring van de bedrijfsvoering.
739	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen		Art 11.15	Geldt de 35%-zeggenschapsdrempel ook voor de instroom van externe minderheidsinvesteersders bij MKB-inschrijvers, en zo ja, hoe verhoudt zich dat tot de wens uit paragraaf 2.2.1.4 om het MKB drempelvrij te maken?	De bepaling is ook van toepassing op wijzigingen in de zeggenschapsverhoudingen als gevolg van externe investeerders indien daarmee de in artikel 11.15 genoemde drempel wordt bereikt. De bepaling staat los van de toegang van het MKB tot de aanbestedingsprocedure en wordt niet gewijzigd.
740	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			Hoe wordt "dreiging voor economische veiligheid" (art. 11.15) objectief vastgesteld?	Of sprake is van een dreiging voor de economische veiligheid wordt beoordeeld aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval en de toepasselijke wet- en regelgeving en overheidskaders.
741	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			In artikelen 4.1, 11.15, 11.3 is er sprake van beëindiging met onmiddellijke ingang. We stellen de volgende voorbeeldtekst hiervoor voor: "Opdrachtgever kan de raamovereenkomst beëindigen met een opzegtermijn van zes maanden, waarbij beëindiging uitsluitend plaatsvindt op zwaarwegende en aantoonbare gronden, met redelijke compensatie voor reeds gemaakte kosten en gedane investeringen."	Nee. De voorgestelde generieke opzegtermijn van zes maanden en compensatieregeling worden niet overgenomen. De in de Raamovereenkomst opgenomen beëindigingsgronden en gevolgen blijven van toepassing.
742	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			Kunt u bevestigen dat de kosten van een audit voor rekening van Opdrachtgever komen, tenzij uit de audit blijkt dat sprake is van een wezenlijke, aan Opdrachtnemer toerekenbare tekortkoming in de naleving van de betreffende verplichtingen?	Nee. De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde algemene kostenverdeling voor audits. De bepalingen van de Raamovereenkomst blijven ongewijzigd.
743	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			M.b.t.: art. 11.16 Wij zouden graag een nadere beperking van de aansprakelijkheid zien per Nadere overeenkomst. Bent u bereid om daarvoor het volgende te bepalen? "Aansprakelijkheid van Opdrachtnemer is per Nadere Overeenkomst gemaximeerd tot tweemaal de Vergoeding van de betreffende Nadere overeenkomst, waarbij aansprakelijkheid voor indirecte en gevolgschade is uitgesloten."	Nee. De voorgestelde aanvullende aansprakelijkheidsbeperking wordt niet overgenomen. Voor aansprakelijkheid gelden de bepalingen uit de Raamovereenkomst en de daarop van toepassing verklaarde ARBIT-2022, zoals gewijzigd in de aanbestedingsdocumenten.
744	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			M.b.t.: art. 11.8-11.10 - Wat is de maximale frequentie van audits? - Hoe wordt bedrijfsverstoring beperkt? - Kan de audit scope vooraf worden afgestemd? Alternatieve tekst: "Audits vinden maximaal eenmaal per jaar plaats, met vooraf overeengekomen scope en minimale	Voor audits als bedoeld in artikel 11.8 van de Raamovereenkomst geldt geen maximale frequentie. Voor controles van de juistheid van facturen geldt de specifieke regeling van artikel 11.9. Bij de uitvoering van audits wordt de bedrijfsvoering van Opdrachtnemer niet bovenmatig verstoord. De scope kan vooraf worden afgestemd op het doel van de audit, zonder dat daarvoor voorafgaande overeenstemming als voorwaarde geldt. De voorgestelde alternatieve tekst wordt niet overgenomen. De artikelen 11.8 tot en met 11.10 van de Raamovereenkomst blijven
745	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			M.b.t.: art. 11.8-11.10 We stellen tevens de volgende alternatieve tekst voor: "Audits vinden maximaal eenmaal per jaar plaats, met vooraf overeengekomen scope en minimale verstoring van de bedrijfsvoering."	Nee. De voorgestelde tekst wordt niet overgenomen. Zie tevens het antwoord op vraag 744.
746	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			Nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving: Artikel 11.4 bepaalt dat Opdrachtgever aanvullende of andere eisen kan stellen indien veranderende wet- en regelgeving daartoe aanleiding geeft. Kunt u bevestigen dat dergelijke aanvullende of gewijzigde eisen alleen gelden na schriftelijke kennisgeving, met een redelijke implementatietermijn, en dat eventuele materiële gevolgen voor scope, planning, kosten of risicoverdeling worden behandeld als wijziging / meerwerk conform de wijzigingsprocedure van de Overeenkomst?	Dit kan ten dele worden bevestigd. Aanvullende of gewijzigde eisen op grond van artikel 11.4 van de Raamovereenkomst worden schriftelijk kenbaar gemaakt. Bij de invoering daarvan wordt rekening gehouden met de aard en omstandigheden van de betreffende wijziging. Kosten die voortvloeien uit de naleving van wet- en regelgeving die op Opdrachtnemer en zijn werkzaamheden van toepassing is, komen voor rekening van Opdrachtnemer. Voor zover door Opdrachtgever gestelde aanvullende of andere eisen aantoonbare gevolgen hebben voor de scope, planning of kosten van een Nadere overeenkomst, worden deze gevolgen beoordeeld binnen de daarvoor geldende contractuele afspraken.
747	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen	6	art. 11.16 Overeenkomst jo art. 26 lid 4 ARBIT-2022	Opdrachtnemer acht het onjuist dat onder schade mede wordt begrepen een door de toezichthoudende autoriteit opgelegde boete. Deze boete wordt immers door de toezichthoudende autoriteit in dat geval wegens een eigen verantwoordelijkheid opgelegd aan Opdrachtgever als verwerkingsverantwoordelijke. Bovendien zal een dergelijke boete zijn gebaseerd op eventueel eerder verwijtbaar gedrag van Opdrachtgever, en op de omzet van Opdrachtgever, beide omstandigheden die geheel buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer liggen. Ook de overige uitzonderingen uit artikel 26.4 ARBIT-2022 acht Opdrachtnemer niet redelijk. Opdrachtnemer stelt derhalve voor om artikel 11.16 en artikel 26 lid 4 ARBIT-2022 te schrappen. Bent u daarmee akkoord?	Nee. Het verzoek wordt niet gehonoreerd. De Aanbestedende dienst handhaaft de aansprakelijkheidsregeling zoals opgenomen in artikel 11.16 van de Raamovereenkomst en artikel 26 lid 4 ARBIT-2022. Deze bepalingen blijven ongewijzigd.
748	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			Verwijzing: art. 11.4 ROK Vraag: Op grond van artikel 11.4 ROK kan de Aanbestedende Dienst eenzijdig aanvullende eisen stellen bij wetwijzigingen, zonder compensatie, overgangstermijn of proportionaliteitstoets. Gezien de inwerkingtreding van NIS2/Cyberbeveiligingswet, de AI Act en de Cyber Resilience Act in de komende vier jaar, betreft dit een open-eindeverplichting met potentieel zeer aanzienlijke financiële consequenties. Op welke wijze wordt de proportionaliteit van dergelijke eenzijdige aanvullende eisen gewaarborgd? Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst artikel 11.4 ROK als volgt aan te vullen: (i) substantiële wijzigingen worden in overleg met de Opdrachtnemer doorgevoerd; (ii) een minimale overgangstermijn van zes maanden wordt gehanteerd; en (iii) een tariefaanpassingsmechanisme wordt opgenomen voor materiële kostenverhogingen als gevolg van nieuwe wettelijke vereisten. Een dergelijke aanpassing is in lijn met het proportionaliteitsbeginsel en artikel 1.10 lid 1 Aanbestedingswet 2012. Het is niet proportioneel om het volledige risico van onvoorzienbare toekomstige wetgeving	De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde aanvullingen op artikel 11.4 van de Raamovereenkomst. Kosten die voortvloeien uit de naleving van wet- en regelgeving die op Opdrachtnemer en zijn werkzaamheden van toepassing is, komen voor rekening van Opdrachtnemer. Voor zover door Opdrachtgever gestelde aanvullende of andere eisen aantoonbare gevolgen hebben voor de scope, planning of kosten van een Nadere overeenkomst, worden deze gevolgen beoordeeld binnen de daarvoor geldende contractuele afspraken. Artikel 11.4 van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.
749	Raamovereenkomst	11.Aanvullende bepalingen			Verwijzing: art. 11.5 en 11.12 ROK Vraag: De artikelen 61, 63, 64 en 65 ARBIT-2022 (intellectuele eigendom) zijn uitgesloten via artikel 11.5 ROK. Artikel 11.12 ROK wijzigt artikel 8.6 ARBIT (IE-inbreuk): de Opdrachtnemer dient "alle noodzakelijke maatregelen" te nemen. Waarom zijn de standaard IE-bepalingen uit de ARBIT uitgesloten? Welk IE-regime is in plaats daarvan van toepassing? De open norm "alle noodzakelijke maatregelen" is niet nader gedefinieerd. Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst te verduidelijken welk IE-regime van toepassing is nu de standaard ARBIT-bepalingen zijn uitgesloten, en de open norm "alle noodzakelijke maatregelen" nader te concretiseren. Het uitsluiten van gevestigde IE-bepalingen zonder helder alternatief kader leidt tot rechtsonzekerheid voor beide partijen en bemoeilijkt een adequate risicobeoordeling door inschrijvers. Dit schiedt het transparatiebeginsel (artikel 1.9 Aanbestedingswet 2012).	De veronderstelling dat artikel 11.5 van de Raamovereenkomst de bepalingen inzake intellectuele-eigendomsrechten uitsluit, is onjuist. De artikelen 61, 63, 64 en 65 ARBIT-2022 hebben betrekking op detachering. Artikel 8 ARBIT-2022 blijft van toepassing. De verdeling van intellectuele-eigendomsrechten volgt uit artikel 8.1 ARBIT-2022. De in artikel 11.12 van de Raamovereenkomst bedoelde noodzakelijke maatregelen worden bepaald aan de hand van de aard en omstandigheden van de gestelde inbreuk en zijn gericht op het voorkomen van stagnatie van de bedrijfsvoering en het beperken van de daaruit voortvloeiende kosten en schade. De artikelen 11.5 en 11.12 van de Raamovereenkomst blijven ongewijzigd.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
750	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen		<p>Verwijzing: art. 8.2 t/m 8.4 ROK</p> <p>Vraag: Op grond van artikel 8.4 ROK is het niet-voldoen aan ABRO-vereisten een grond voor ontbinding. Gecombineerd met de all-in kostenvereiste en het ontbreken van gedefinieerde ABRO-doorlooptijden draagt de Opdrachtnemer het volledige risico van een proces dat geheel buiten zijn invloedssfeer ligt. Indien een ABRO-screening niet slaagt om redenen die niet aan de Opdrachtnemer zijn toe te rekenen – bijvoorbeeld verwerkingsachterstanden bij de screeningsautoriteit – vormt dit dan nog steeds een ontbindingsgrond?</p> <p>Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst te bevestigen dat ontbinding op grond van artikel 8.4 ROK uitsluitend plaatsvindt indien het niet-voldoen aan ABRO-vereisten aan de Opdrachtnemer is toe te rekenen. Het beëindigen van de overeenkomst wegens omstandigheden die buiten de invloedssfeer van de Opdrachtnemer liggen, is disproportioneel en in strijd met de Gids Proportionaliteit. Bovendien is een dergelijke risicoverdeling niet voordelig voor de effectieve mededinging (artikel 1.4 Aanbestedingswet 2012).</p>	<p>Nee. De Aanbestedende dienst stemt niet in met de voorgestelde beperking van artikel 8.4 van de Raamovereenkomst. Of sprake is van het niet voldoen aan de toepasselijke ABRO-vereisten en welke gevolgen daaraan worden verbonden, wordt beoordeeld aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het niet voldoen aan de vereisten en eventuele vertraging in het screeningsproces.</p> <p>Artikel 8.4 van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.</p>
751	Raamovereenkomst	11. Aanvullende bepalingen		<p>Verwijzing: ROK art. 11.5; ARBIT-2022 art. 61, 63, 64 en 65 (intellectuele eigendom); ARBIT-2022 art. 8.6 (IE-inbreuk); ROK art. 11.12</p> <p>Vraag: ROK art. 11.5 verklaart art. 61, 63, 64 en 65 ARBIT (intellectuele-eigendomsbepalingen) niet van toepassing, zonder een vervangend IE-regime te bieden. Bij penetratietesten worden op maat gemaakte tools, scripts en methodologieën ontwikkeld. Art. 11.12 wijzigd art. 8.6 ARBIT (IE-inbreuk) met de open norm "alle noodzakelijke maatregelen." Wie is eigenaar van tijdens de Opdracht ontwikkelde tools? Welk IE-regime is van toepassing? Kan de Aanbestedende Dienst een expliciete IE-regeling opnemen?</p> <p>Toelichting: Het uitsluiten van de ARBIT-IE-bepalingen zonder vervanging creëert een juridisch vacuüm. Bij penetratietesten ontwikkelen Opdrachtnemers regelmatig tooling die breder inzetbaar is dan de specifieke Opdracht. Zonder IE-regeling is onduidelijk of Deelnemer aanspraak maakt op (mede-)eigendom, gebruiksrechten of licenties op deze tooling. Dit raakt de bedrijfsvoering van de Opdrachtnemer wezenlijk: eigendomsaanspraken op generiek inzetbare pentesttools zouden een ernstige beperking van de bedrijfsuitoefening betekenen. Inschrijver verzoekt een IE-regeling waarin Opdrachtnemer eigenaar blijft van generiek ontwikkelde tools en Deelnemer een gebruiksrecht verkrijgt op Opdrachtspecifieke deliverables.</p>	<p>De veronderstelling dat artikel 11.5 van de Raamovereenkomst de bepalingen inzake intellectuele-eigendomsrechten uitsluit, is onjuist. De artikelen 61, 63, 64 en 65 ARBIT-2022 hebben betrekking op detachering. Artikel 8 ARBIT-2022 blijft van toepassing.</p> <p>Op grond van artikel 8.1 ARBIT-2022 berusten de intellectuele-eigendomsrechten op specifiek voor Opdrachtgever ontwikkelde prestaties bij Opdrachtgever. In de overige gevallen berusten deze rechten bij Opdrachtnemer of een derde. Dit geldt ook voor tools, scripts en methodieken, waarbij de aard en wijze van ontwikkeling bepalend zijn voor de toepasselijke regeling.</p> <p>De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om een aanvullende algemene IE-regeling op te nemen. Artikel 11.5 van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd. Zie tevens het antwoord op vraag 749.</p>
752	Raamovereenkomst	2. Voorwerp van de Raamovereenkomst		<p>Artikel 2.3 - Afhankelijkheid van informatie en medewerking Deelnemer - Kunt u bevestigen dat Opdrachtnemer niet verantwoordelijk is voor vertraging, onvolledige uitvoering of beperkingen in de onderzoeksresultaten voor zover deze het gevolg zijn van onjuiste, onvolledige of niet-tijdige informatievoorziening, onvoldoende beschikbaarheid van contactpersonen, ontbrekende autorisaties, ontbrekende testaccounts, of het niet tijdig verkrijgen van toestemming van rechthebbende derden door of namens Deelnemer? Zo nee, waarom niet?</p>	<p>Ja. Voor zover vertraging of beperkingen in de uitvoering aantoonbaar het gevolg zijn van omstandigheden die voor rekening van Deelnemer komen, wordt Opdrachtnemer daarvoor niet verantwoordelijk gehouden. Opdrachtnemer dient dergelijke omstandigheden tijdig te signaleren en de gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken.</p>
753	Raamovereenkomst	2. Voorwerp van de Raamovereenkomst		<p>Artikel 2.3 bepaalt dat de overeengekomen prestatieafspraken leiden tot een resultaatsverbintenis voor Opdrachtnemer. Gelet op de aard van informatiebeveiligingsonderzoeken / penetratietesten is Opdrachtnemer voor de uitvoering en de uitkomsten mede afhankelijk van onder meer de door Deelnemer verstrekte informatie, de juistheid en volledigheid van de scope, tijdige toegang tot systemen, testaccounts, medewerking van contactpersonen, toestemming van rechthebbende derden en de technische staat van de te onderzoeken omgeving. Ook kan bij een penetratietest niet worden gegarandeerd dat alle kwetsbaarheden, dreigingen of beveiligingsrisico's worden ontdekt. Bent u bereid dit aan te passen naar inspanningsverbintenis, zoals gebruikelijk is in de branche? Zo nee, kunt u bevestigen dat de resultaatsverbintenis in artikel 2.3 uitsluitend ziet op het opleveren van de overeengekomen deliverables – zoals het Plan van Aanpak, de uitvoering van het overeengekomen onderzoek en het onderzoeksrapport conform de afgesproken methodiek en kwaliteitseisen – en niet op het garanderen van een bepaalde beveiligingsstatus, het volledig ontbreken van kwetsbaarheden of het detecteren van alle mogelijke beveiligingsrisico's? Zo nee, kunt u toelichten hoe de resultaatsverbintenis in dat licht moet worden begrepen?</p>	<p>Nee, de Aanbestedende dienst stemt niet in met het omzetten van de resultaatsverbintenis in een inspanningsverbintenis. De Raamovereenkomst ziet op resultaatverplichte ICT/IV-Opdrachten en de resultaatsverbintenis vormt een wezenlijk uitgangspunt daarvan.</p> <p>De resultaatsverbintenis in artikel 2.3 van de Raamovereenkomst ziet op het overeenkomstig de overeengekomen eisen uitvoeren van het onderzoek en het opleveren van de overeengekomen (deel)resultaten. De concrete prestatieafspraken en op te leveren (deel)resultaten worden per Nadere overeenkomst vastgesteld.</p> <p>Het overeenkomen van een resultaatsverbintenis houdt niet zonder meer in dat Opdrachtnemer garandeert dat alle mogelijke kwetsbaarheden of beveiligingsrisico's worden ontdekt of dat na uitvoering van het onderzoek sprake is van een bepaalde beveiligingsstatus. De omvang van de resultaatsverbintenis wordt bepaald door de voor de betreffende Nadere overeenkomst geldende prestatieafspraken.</p> <p>Artikel 2.3 van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.</p>
754	Raamovereenkomst	2. Voorwerp van de Raamovereenkomst	2-3	<p>Artikel 2.4 plaatst de Raamovereenkomst en ABRO boven het Programma van Eisen en het Aanbestedingsdocument, terwijl het Aanbestedingsdocument 'zoals aangepast in de Nota's van Inlichtingen' en vervolgens afzonderlijke Nota's van Inlichtingen in de rangorde worden genoemd. Kan de rangorde worden verduidelijkt en kan worden bevestigd dat een expliciete latere correctie of aanvulling in de meest recente Nota van Inlichtingen prevaleert boven iedere eerdere, daarmee strijdige bepaling in alle aanbestedings- en contractdocumenten, inclusief de modellen?</p>	<p>Een wijziging of verduidelijking die uitdrukkelijk in een Nota van Inlichtingen wordt opgenomen, maakt deel uit van de aanbestedingsdocumenten en is van toepassing op de uiteindelijk te sluiten overeenkomsten. Bij onderlinge tegenstrijdigheid tussen Nota's van Inlichtingen geldt de meest recente uitdrukkelijke wijziging of verduidelijking. Voor het overige blijft de rangorderegeling van artikel 2.4 van de Raamovereenkomst van toepassing.</p>
755	Raamovereenkomst	2. Voorwerp van de Raamovereenkomst	2	<p>art. 2.3 Overeenkomst</p> <p>Opdrachtnemer stelt voor om de verwijzing naar de resultaatsverplichting in dit artikel te vervangen voor de volgende bepaling: "Partijen zullen zich naar redelijkheid inspannen om de verplichtingen die voor ieder van hen uit deze Overeenkomst voortvloeien naar behoren na te komen."</p>	<p>Nee. De resultaatsverplichting wordt niet vervangen door een algemene inspanningsverplichting. Zie tevens het antwoord op vraag 753.</p>
756	Raamovereenkomst	2. Voorwerp van de Raamovereenkomst	2	<p>art. 2.4 Overeenkomst</p> <p>Uit artikel 2.4 van de Overeenkomst blijkt niet dat de Nota van Inlichtingen prevaleert boven de Raamovereenkomst. Dit acht Opdrachtnemer niet redelijk, aangezien mogelijke afwijkingen van de Overeenkomst o.g.v. van de Nota van Inlichtingen hierdoor niet prevaleren ten opzichte van de Overeenkomst, terwijl dit wel de bedoeling is. Bent u bereid de rangordebepaling aan te passen, zodat de Nota van Inlichtingen prevaleren boven de overige documenten?</p>	<p>Een wijziging of verduidelijking die uitdrukkelijk in een Nota van Inlichtingen wordt opgenomen, maakt deel uit van de aanbestedingsdocumenten en is van toepassing op de uiteindelijk te sluiten overeenkomsten. Dit betekent niet dat de Nota's van Inlichtingen als geheel boven alle overige contractdocumenten worden geplaatst. Voor het overige blijft de rangorderegeling van artikel 2.4 van de Raamovereenkomst van toepassing. Zie tevens het antwoord op vraag 754.</p>
757	Raamovereenkomst	2. Voorwerp van de Raamovereenkomst		<p>Verwijzing: ROK art. 2.4 (rangorderegeling ROK > ABRO > ARBIT); Addendum art. 2.3 (rangorderegeling Addendum > ROK > ARBIT); ABRO 2026 (dwingendrechtelijke grondslag nationale veiligheid); Wet veiligheidsonderzoeken; Besluit veiligheidsonderzoeken; art. 2:14 en 3:14 BW; art. 3:40 BW</p> <p>Vraag: Drie documenten claimen voorrang: ROK art. 2.4 (ROK prevaleert boven ABRO boven ARBIT), Addendum art. 2.3 (Addendum prevaleert boven ROK boven ARBIT), en ABRO-vereisten die voortvloeien uit nationale veiligheidswetgeving (Wet veiligheidsonderzoeken, Besluit veiligheidsonderzoeken – dwingend recht). Wanneer ABRO, Addendum en ROK conflicteren ten aanzien van cyberbeveiligingsmaatregelen voor een Bijzondere Opdracht: welk document prevaleert? De huidige circulaire hiërarchie is juridisch onhoudbaar: de ROK prevaleert boven ABRO, het Addendum prevaleert boven de ROK, maar ABRO-verplichtingen vloeien voort uit dwingend recht dat niet contractueel opzij kan worden gezet (art. 3:40 BW). Een rangordebepaling die in strijd komt met dwingendrechtelijke wet- en regelgeving is immers nietig. Kan de Aanbestedende Dienst een eenduidige rangorderegeling vaststellen die erkent dat dwingendrechtelijke vereisten (ABRO, Cbw, Wet veiligheidsonderzoeken) niet contractueel kunnen worden achtergesteld?</p> <p>Toelichting: De huidige rangorderegelingen creëren een circulaire hiërarchie die in de praktijk onoplosbaar is en onvermijdelijk tot geschillen leidt. Dit is een fundamenteel juridisch gebrek in de contractstructuur dat de gehele risicoallocatie raakt. Op grond van het rechtszekerheidsbeginsel en het transparantiebeginsel (art. 1.9 Aw 2012) dient vóór inschrijving duidelijk te zijn welke regeling prevaleert. Een expliciete voorrangsregel voor wettelijke vereisten voorkomt interpretatiegeschillen en is in lijn met artikel 3:40 BW. Inschrijver verzoekt een eenduidige hiërarchie met erkenning van de dwingendrechtelijke voorrang van ABRO- en Cbw-verplichtingen, alsmede de wettelijke vereisten uit hoofde van de Wet veiligheidsonderzoeken.</p>	<p>Toepasselijke dwingendrechtelijke wet- en regelgeving blijft onverkort van toepassing en kan niet door een contractuele rangordebepaling terzijde worden gesteld. De rangorderegelingen in de aanbestedingsdocumenten zien op de onderlinge verhouding tussen contractdocumenten en doen niet af aan wettelijke verplichtingen.</p> <p>Voor de onderlinge rangorde van de contractdocumenten gelden de daarvoor opgenomen bepalingen, met inachtneming van uitdrukkelijke wijzigingen en verduidelijkingen in de Nota's van Inlichtingen.</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord	
758	Raamovereenkomst	2. Voorwerp van de Raamovereenkomst		<p>Verwijzing: ROK art. 2.4 (rangorderegeling ROK > ABRO > ARBIT); Addendum art. 2.3 (rangorderegeling Addendum > ROK > ARBIT); ABRO 2026 (dwingendrechtelijke grondslag nationale veiligheid); Wet veiligheidsonderzoeken; Besluit veiligheidsonderzoeken; art. 2:14 en 3:14 BW; art. 3:40 BW</p> <p>Vraag: Drie documenten claimen voorrang: ROK art. 2.4 (ROK prevaleert boven ABRO boven ARBIT), Addendum art. 2.3 (Addendum prevaleert boven ROK boven ARBIT), en ABRO-vereisten die voortvloeien uit nationale veiligheidswetgeving (Wet veiligheidsonderzoeken, Besluit veiligheidsonderzoeken — dwingend recht). Wanneer ABRO, Addendum en ROK conflicteren ten aanzien van cyberbeveiligingsmaatregelen voor een Bijzondere Opdracht: welk document prevaleert? De huidige circulaire hiërarchie is juridisch onhoudbaar: de ROK prevaleert boven ABRO, het Addendum prevaleert boven de ROK, maar ABRO-verplichtingen vloeien voort uit dwingend recht dat niet contractueel opzij kan worden gezet (art. 3:40 BW). Een rangordebepaling die in strijd komt met dwingendrechtelijke wet- en regelgeving is immers nietig. Kan de Aanbestedende Dienst een eenduidige rangorderegeling vaststellen die erkent dat dwingendrechtelijke vereisten (ABRO, Cbw, Wet veiligheidsonderzoeken) niet contractueel kunnen worden achtergesteld?</p> <p>Toelichting: De huidige rangorderegelingen creëren een circulaire hiërarchie die in de praktijk onoplosbaar is en onvermijdelijk tot geschillen leidt. Dit is een fundamenteel juridisch gebrek in de contractstructuur dat de gehele risicoallocatie raakt. Op grond van het rechtszekerheidsbeginsel en het transparantiebeginsel (art. 1.9 Aw 2012) dient vóór inschrijving duidelijk te zijn welke regeling prevaleert. Een expliciete voorrangsregel voor wettelijke vereisten voorkomt interpretatiegeschillen en is in lijn met artikel 3:40 BW. Inschrijver verzoekt een eenduidige hiërarchie met erkenning van de dwingendrechtelijke voorrang van ABRO- en Cbw-verplichtingen, alsmede de wettelijke vereisten uit hoofde van de Wet veiligheidsonderzoeken.</p>	<p>Toepasselijke dwingendrechtelijke wet- en regelgeving blijft onverkort van toepassing en kan niet door een contractuele rangordebepaling terzijde worden gesteld. De rangorderegelingen in de aanbestedingsdocumenten zien op de onderlinge verhouding tussen contractdocumenten en doen niet af aan wettelijke verplichtingen.</p> <p>Voor de onderlinge rangorde van de contractdocumenten gelden de daarvoor opgenomen bepalingen, met inachtneming van uitdrukkelijke wijzigingen en verduidelijkingen in de Nota's van Inlichtingen.</p>	
759	Raamovereenkomst	4. Inwerkingtreding en duur van de Raamovereenkomst	3		<p>4.1.b - Is de aanbestedende dienst bereid de hier opgenomen eenzijdige mogelijkheid de Raamovereenkomst tussentijds te beëindigen te verwijderen. Dit geeft Inschrijver een grote mate van onzekerheid. Indien de aanbestedende dienst niet bereid is deze bepaling te verwijderen wil deze dan bevestigen dat indien gebruik gemaakt wordt van deze beëindiging mogelijkheid geen effect heeft voor de daarop tot stand gekomen en lopende nadere overeenkomsten?</p>	<p>Nee. De tussentijdse opzegmogelijkheid van artikel 4.1 onder b van de Raamovereenkomst wordt niet verwijderd. Reeds gesloten Nadere overeenkomsten blijven bij opzegging van de Raamovereenkomst van kracht, overeenkomstig artikel 4.3 van de Raamovereenkomst.</p>
760	Raamovereenkomst	4. Inwerkingtreding en duur van de Raamovereenkomst	3		<p>artikel 4 - Dit artikel bevat geen mogelijkheid de Raamovereenkomst na het verstrijken van de looptijd te verlengen met een nadere te bepalen periode. Kan de aanbestedende dienst aangeven waarom deze mogelijkheid niet is opgenomen en is aanbestedende dienst bereid alsnog een nader te formuleren mogelijkheid tot verlenging van de raamovereenkomst op te nemen na het verstrijken van de initiële periode van vier jaar?</p>	<p>Nee. Zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2.5 van het Aanbestedingsdocument en artikel 4.1 van de Raamovereenkomst bedraagt de maximale looptijd van de Raamovereenkomst vier jaar. Dit sluit aan bij artikel 2.140 lid 3 Aanbestedingswet 2012. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om van deze looptijd af te wijken. Een aanvullende verlengingsmogelijkheid wordt niet opgenomen.</p>
761	Raamovereenkomst	4. Inwerkingtreding en duur van de Raamovereenkomst			<p>Artikel 4.1 sub b geeft Opdrachtgever het recht de Raamovereenkomst op te zeggen "met een opzegtermijn van minimaal zes maanden, vanaf anderhalf jaar na ingangsdatum van de Raamovereenkomst, om zijn moverende reden(en)". Bij een looptijd van vier jaar ligt de vroegste einddatum daarmee twee jaar na de ingangsdatum, zonder dat een inhoudelijke grond is vereist. Dat halveert de terugverdienhorizon van Opdrachtspecifieke investeringen, waaronder het implementeren van het format van Bijlage 2 bij het Programma van Eisen en de inrichting van de kwartaalrapportages, terwijl eis T.2 vaste all-in tarieven verlangt waarin die kosten zijn verdisconteerd. Wij verzoeken u de opzeggingsbevoegdheid van artikel 4.1 sub b te binden aan een objectiveerbare grond, zoals gewijzigd beleid of het vervallen van de behoefte. Subsidiair verzoeken wij u de opzegtermijn te verlengen tot twaalf maanden.</p>	<p>Nee. De Aanbestedende dienst stemt niet in met het beperken van de opzeggingsbevoegdheid tot een objectiveerbare grond of het verlengen van de opzegtermijn tot twaalf maanden. Artikel 4.1 onder b van de Raamovereenkomst blijft ongewijzigd.</p>
762	Raamovereenkomst	4. Inwerkingtreding en duur van de Raamovereenkomst			<p>Is er sprake van enige vorm van compensatie bij tussentijdse beëindiging?</p>	<p>Opzegging van de Raamovereenkomst op grond van onderdeel b geeft Opdrachtnemer geen aanspraak op compensatie. De rechten en verplichtingen uit reeds gesloten Nadere overeenkomsten blijven overeenkomstig artikel 4.3 onverlet.</p>
763	Raamovereenkomst	4. Inwerkingtreding en duur van de Raamovereenkomst			<p>Verwijzing: art. 4.1 sub b ROK</p> <p>Vraag: Op grond van artikel 4.1 sub b ROK kan de Aanbestedende Dienst de ROK na achttien maanden opzeggen "om zijn moverende reden" met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden, zonder enige vergoeding aan de Opdrachtnemer. Wat is de toets voor "moverende reden"? Inschrijvers investeren aanzienlijk in ABRO-screening, certificeringen, tooling en capaciteitsreservering. Het ontbreken van enige vergoeding bij opzegging die niet aan de Opdrachtnemer is toe te rekenen, is naar onze mening disproportioneel.</p> <p>Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst — mede geleid op hoofdstuk 4 van de Gids Proportionaliteit — een minimale beëindigingsvergoeding op te nemen ter hoogte van zes maanden fair-share omzet, althans een vergoeding die in redelijke verhouding staat tot de door de Opdrachtnemer gedane investeringen (ABRO-screening, certificeringen, tooling, capaciteitsreservering). Een dergelijke vergoeding is gebruikelijk in raamovereenkomsten met vergelijkbare investeringsverplichtingen en bevordert effectieve mededinging doordat alle marktpartijen de financiële risico's van deelname adequaat kunnen dragen (artikel 1.4 Aanbestedingswet 2012).</p>	<p>Onder 'moverende redenen' worden redenen verstaan die naar het eigen oordeel van Opdrachtgever aanleiding geven om de Raamovereenkomst tussentijds op te zeggen. Hiervoor is niet vereist dat sprake is van een tekortkoming van Opdrachtnemer. Opzegging vindt plaats met inachtneming van de voorwaarden en opzegtermijn van artikel 4.1 onder b van de Raamovereenkomst. De voorgestelde generieke beëindigingsvergoeding wordt niet overgenomen. Zie ook het antwoord op vraag 762.</p>
764	Raamovereenkomst	4. Inwerkingtreding en duur van de Raamovereenkomst	Art 4.1 sub b		<p>Wat verstaat Opdrachtgever onder 'moverende redenen' voor tussentijdse opzegging zonder schadevergoeding, en binnen welke grenzen wordt dit hierin uitgelegd?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 763.</p>
765	Raamovereenkomst	4. Inwerkingtreding en duur van de Raamovereenkomst			<p>Wat wordt precies bedoeld met "moverende redenen" in art. 4.1b?</p>	<p>Zie het antwoord op vraag 763.</p>
766	Raamovereenkomst	4. Inwerkingtreding en duur van de Raamovereenkomst	3	art. 4.1 Overeenkomst	<p>Zijn de genoemde voorwaarden onder sub a en b voor opzegging door Opdrachtgever cumulatief?</p>	<p>Nee. De opzeggingsgronden van artikel 4.1 onder a en b van de Raamovereenkomst zijn zelfstandig en gelden niet cumulatief.</p>
767	Raamovereenkomst	5. Prijzen en tarieven	3 en 7		<p>Artikel 5.1 verwijst naar 'Bijlage 4 - Prijzenblad', terwijl de bijlagenlijst Bijlage 4 als Aanbestedingsdocument aanduidt en geen afzonderlijk prijzenblad vermeldt. Welke bijlage bevat de bindende prijzen en tarieven? Verzocht wordt artikel 5.1 en de bijlagenlijst te corrigeren en het definitieve prijzenblad eenduidig onderdeel van de Raamovereenkomst te maken.</p>	<p>U constateert terecht dat artikel 5.1 en de bijlagenlijst niet op elkaar aansluiten. Met 'Bijlage 4 – Prijzenblad' in artikel 5.1 wordt het definitieve Prijzenblad bedoeld waarin de bij de Inschrijving aangeboden maximumtarieven worden vastgelegd. Artikel 5.1 en de bijlagenlijst worden aangepast zodat de benaming en nummering van dit Prijzenblad eenduidig overeenkomen en het Prijzenblad onderdeel vormt van de Raamovereenkomst.</p>
768	Raamovereenkomst	5. Prijzen en tarieven			<p>In artikel 5.1 van het Model Nadere Overeenkomst wordt bepaald dat opleverdata fatale termijnen zijn. Gelet op de aard van de werkzaamheden en de afhankelijkheid van de medewerking van Deelnemer en eventuele derden, verzoeken wij te bevestigen dat termijnen slechts als fataal gelden voor zover dit expliciet per Nadere overeenkomst is overeengekomen en voor zover vertraging aan Opdrachtnemer toerekenbaar is. Kunt u hiermee instemmen? Zo nee, waarom niet?</p>	<p>Zie het antwoord op vragen 533 en 534. Niet iedere datum in een Nadere overeenkomst geldt automatisch als fatale termijn. In de Aanvraag of Nadere overeenkomst wordt vooraf bepaald welke termijnen fataal zijn. Indien vertraging wordt veroorzaakt doordat een noodzakelijke startvoorwaarde binnen de verantwoordelijkheid of invloedssfeer van Deelnemer of een door Deelnemer te betrekken derde niet tijdig is vervuld, geldt hetgeen hierover in het antwoord op vraag 534 is aangegeven.</p>
769	Raamovereenkomst	5. Prijzen en tarieven			<p>M.b.t: art. 5.1 en 5.3</p> <p>- Hoe flexibel is het prijzenblad bij nieuwe typen werkzaamheden?</p> <p>- Hoe worden niet-gedefinieerde eenheden beoordeeld?</p> <p>- Is indexatie voorzien gedurende 4 jaar looptijd?</p>	<p>Artikelen 5.2 en 5.3 van de Raamovereenkomst bieden ruimte voor noodzakelijke aanvullende eenheden die niet in het Prijzenblad zijn opgenomen. Een noodzakelijke aanvullende eenheid is slechts toegestaan indien deze objectief niet, of niet zonder bezwaar, kan worden vertaald naar een eenheid uit het Prijzenblad en de Deelnemer met die aanvullende eenheid instemt. Voor dergelijke aanvullende eenheden gelden de maxima uit het Prijzenblad niet. Opdrachtnemer mag geen aanvullende eenheden opvoeren om de overeengekomen maxima uit het Prijzenblad te omzeilen.</p> <p>Voor een Nadere overeenkomst kan overeenkomstig artikel 5.4 van de Raamovereenkomst een Opdrachtspecifiek Dossier Financiële Afspraken van toepassing zijn.</p> <p>De maximumtarieven worden gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst niet algemeen geïndexeerd. Zie hiervoor het antwoord op vraag 214. Voor de mogelijkheid om bij een concrete Aanvraag onder de voorwaarden van eis T.3 van het Programma van Eisen van de</p>

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina			Antwoord
770						Toelichting bij niet-ingevulde vraagnummers De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen. Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen. Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen omissie.
771	Raamovereenkomst	7. Algemene en bijzondere voorwaarden	4	art. 7.2 Overeenkomst	Artikel 7.2 lijkt primair te zijn geschreven voor de levering of ingebruikname van ICT-producten en standaardsoftware. De onderhavige dienstverlening bestaat uit pentesten. Bent u bereid artikel 7.2 voor de onderhavige dienstverlening buiten toepassing te verklaren?	Nee. Artikel 7.2 van de Raamovereenkomst blijft van toepassing voor zover de daarin opgenomen regeling naar haar aard relevant is voor de onder de Raamovereenkomst te verrichten dienstverlening. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding dit artikel generiek buiten toepassing te verklaren.
772						Toelichting bij niet-ingevulde vraagnummers De vragen met de nummers 68, 361, 456 tot en met 465, 467 tot en met 476, 770 en 772 zijn vervallen in verband met de gewijzigde Bijlage 11. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden zijn daarom niet opgenomen in deze Nota van Inlichtingen. Vraagstellers worden verzocht kennis te nemen van de nieuwe bv2.0 Bijlage 11 – Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging en op basis daarvan zo nodig vragen te stellen of eerder gestelde vragen opnieuw in te dienen. Om de oorspronkelijke nummering en de herleidbaarheid te behouden, zijn de betreffende vraagnummers gehandhaafd. De lege velden zijn bewust niet ingevuld en betreffen geen omissie.
773	Raamovereenkomst	8. Beveiliging, instructies, integriteit en belangenverstrengeling	4		artikel 8.1 - inschrijver gaat er vanuit dat de Deelnemer de Inschrijver altijd schriftelijk informeert indien zij van oordeel is dat de in dit artikel genoemde omstandigheden zich voordoen en dat de Inschrijver een redelijk termijn wordt geboden voor herstel. Indien deze aanname correct is verzoekt inschrijver de aanbestedende dienst dit aan dit artikel toe te voegen	Opdrachtgever zal Opdrachtnemer informeren indien omstandigheden worden geconstateerd die gevolgen hebben voor de naleving van artikel 8.1. Of een hersteltermijn mogelijk is, is afhankelijk van de aard en ernst van de betreffende omstandigheid. Een generieke hersteltermijn wordt dan ook niet opgenomen.
774	Raamovereenkomst	8. Beveiliging, instructies, integriteit en belangenverstrengeling	4-5		Artikel 8.2 bepaalt dat de Opdrachtnemer, inclusief combinanten en/of onderaannemers, vóór het sluiten van de Raamovereenkomst over een ABRO-verklaring beschikt. Kan worden bevestigd dat deze verplichting voor combinanten en onderaannemers uitsluitend geldt voor partijen en medewerkers die daadwerkelijk toegang krijgen tot of in aanraking komen met een Te Beschermen Belang, en niet voor partijen die uitsluitend aan niet-bijzondere Opdrachten werken? Verzoekt wordt dit expliciet in artikel 8.2 op te nemen.	Nee. Op grond van artikel 8.2 van de Raamovereenkomst geldt voorafgaand aan het sluiten van de Raamovereenkomst de verplichting te beschikken over een ABRO-verklaring voor de hoofdstukken 1 en 2, ook voor de daarbij betrokken combinanten en onderaannemers. Daarnaast kunnen op grond van artikel 8.3 bij een Nadere overeenkomst aanvullende ABRO-eisen gelden, afhankelijk van het betrokken Te Beschermen Belang en de toepasselijke rubricering. De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding artikel 8.2 aan te passen.
775	Raamovereenkomst	8. Beveiliging, instructies, integriteit en belangenverstrengeling	4	art. 8.4 Overeenkomst	Artikel 8.4 Overeenkomst bevat een eenzijdige beëindigingsmogelijkheid. Kunt u bevestigen dat de eenzijdige beëindiging uitsluitend mogelijk is bij een materiële en toerekenbare tekortkoming van Opdrachtnemer nadat een redelijke hersteltermijn ongebruikt is verstrekt?	Nee. Het blijven voldoen aan de toepasselijke ABRO-eisen is een bijzondere uitvoeringsvoorwaarde. Of herstel mogelijk is en daarvoor een termijn kan worden geboden, hangt af van de aard en ernst van de omstandigheden en de betrokken beveiligingsbelangen. Een generieke hersteltermijn wordt daarom niet opgenomen. Artikel 8.4 blijft ongewijzigd.
776	Raamovereenkomst	8. Beveiliging, instructies, integriteit en belangenverstrengeling			Artikel 8.6 onder b van de Raamovereenkomst bepaalt dat de Wachtkamervereenkomst van kracht blijft totdat Opdrachtgever besluit de Nadere overeenkomst alsnog aan Opdrachtnemer te gunnen. Aan dit beslismoment is geen uiterste termijn verbonden. Gedurende deze periode moet Opdrachtnemer op grond van artikel 4 van de Wachtkamervereenkomst zijn Inschrijving, inclusief prijzen, voorwaarden en eventueel aangeboden personeel, integraal gestand doen en garanderen dat hij bij het intreden van de opschortende voorwaarde nog steeds in staat is de Nadere Opdracht overeenkomstig zijn Inschrijving uit te voeren. De mogelijkheid om tarieven te indexeren en wijzigingen in het aangeboden team aan te brengen, is in artikel 4.5 bovendien slechts als optioneel aangemerkt. Wij verzoeken u: 1. Voor het in artikel 8.6 onder b bedoelde besluit een redelijke uiterste termijn op te nemen; 2. Te bevestigen dat de Wachtkamervereenkomst na het verstrijken van die termijn van rechtswege eindigt; en 3. Aan artikel 4.5 van de Wachtkamervereenkomst het optionele karakter te ontnemen, zodat Opdrachtnemer gedurende de wachtkamperiodes gerechtigd is toegestane indexeringen toe te passen en aangeboden personeel te vervangen door personeel met ten minste gelijkwaardige kwalificaties en ervaring.	Nee. De Aanbestedende dienst neemt de voorgestelde wijzigingen niet over. De Wachtkamervereenkomst kent in artikel 7 reeds bepalingen over de duur en beëindiging, waaronder situaties waarin de overeenkomst van rechtswege eindigt. Een aanvullende uiterste beslistermijn wordt niet opgenomen. Ook het verzoek om het optionele karakter van artikel 4.5 te laten vervallen wordt niet overgenomen. Eventuele indexering en vervanging van aangeboden personeel vinden plaats overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van de Wachtkamervereenkomst en de Raamovereenkomst.
777	Raamovereenkomst	8. Beveiliging, instructies, integriteit en belangenverstrengeling			M.b.t.: art. 8.2-8.4 We stellen tevens de volgende alternatieve tekst voor: "Bij wijziging in ABRO-status wordt eerst een hersteltermijn van minimaal x weken gehanteerd alvorens opschorting of beëindiging plaatsvindt." Kunt u hiermee akkoord gaan en zo nee waarom niet?	Nee. Een vaste hersteltermijn wordt niet opgenomen. Bij wijziging of verlies van een vereiste ABRO-status wordt afhankelijk van de omstandigheden en de betrokken beveiligingsbelangen beoordeeld of herstel mogelijk is en of daarvoor een termijn kan worden geboden. De artikelen 8.2 tot en met 8.4 blijven ongewijzigd.
778	Raamovereenkomst	8. Beveiliging, instructies, integriteit en belangenverstrengeling			M.b.t.: art. 8.2-8.4 - Is er een overgangsperiode (bij tijdelijke) intrekking? - Welke concrete criteria leiden tot intrekking?	Er geldt geen generieke overgangsperiode. De gevolgen van een tijdelijke of definitieve wijziging of intrekking van de ABRO-status zijn afhankelijk van de toepasselijke ABRO-eisen, de aard van de betreffende Opdracht en het betrokken Te Beschermen Belang. Welke omstandigheden tot wijziging of intrekking van een ABRO-status leiden, wordt bepaald door de toepasselijke ABRO-regelgeving en de bevoegde instantie en niet zelfstandig door Opdrachtgever vastgesteld.
779	Raamovereenkomst	9. KPI's en sancties	5		artikel 9.1 - Het onder K.14 van het programma van eisen opgenomen sanctie mechanisme, kan tot gevolg hebben dat een Deelnemer een Nadere Overeenkomst bij twee gele kaarten in twee opeenvolgende meetperiodes de Nadere Overeenkomst buiten recht geheel of gedeeltelijk kan beëindigen. Dit komt Inschrijver voor als een te zware sanctie. Inschrijver stelt voor om dit mechanisme minder zwaar te maken (bv 3 maal achtereelkaar een gele kaart voor dezelfde KPI). Is de aanbestedende dienst bereid dit aan te passen en op te nemen in de (op te stellen) SLA?	Nee. Het sanctiemechanisme wordt niet aangepast. De in het Programma van Eisen opgenomen systematiek wordt gehandhaafd.
780	Raamovereenkomst	9. KPI's en sancties			Artikel 9.1 bepaalt dat Opdrachtgever sancties kan opleggen wanneer Opdrachtnemer niet voldoet aan bepalingen uit het Programma van Eisen onderdeel KPI's. Kunt u bevestigen dat de sancties uitsluitend zien op de in het Programma van Eisen expliciet beschreven KPI-sancties en sturingsmechanismen, zoals gele kaart, herstelplan, tijdelijke uitsluiting van minicompetities/toerbeurt of roulatie tussen RVICTO-PT-veld en RVICTO-PT-bank, en dat geen aanvullende financiële boetes of andere sancties gelden?	De sancties en sturingsmechanismen zijn de maatregelen zoals opgenomen in het Programma van Eisen en de overige contractdocumenten. Artikel 9 creëert geen zelfstandige, niet nader omschreven financiële boetebevoegdheid.
781	Raamovereenkomst	9. KPI's en sancties			De sancties en herstelmechanismen gelden volgens artikel 9.2 onverminderd andere rechten, waaronder nakoming, schadevergoeding en ontbinding. Hierdoor kunnen voor één tekortkoming meerdere maatregelen cumuleren. Wilt u bevestigen dat sancties, roulatie, tijdelijke uitsluiting, herstelverplichtingen, schadevergoeding en ontbinding niet cumuleren voor zover dit tot een disproportioneel gevolg leidt, en dat bij de keuze en toepassing van maatregelen rekening wordt gehouden met de aard, ernst, duur, oorzaak en herstelbaarheid van de tekortkoming?	De Aanbestedende dienst verwijst naar eis K.33 van het Programma van Eisen, waarin is bepaald onder welke omstandigheden het toepassen van een sanctie of roulatie achterwege blijft. Bij de toepassing van contractuele rechten en rechtsmiddelen worden de omstandigheden van het geval en de toepasselijke wettelijke kaders in acht genomen. Daarbij kunnen onder meer de aard, ernst, duur, oorzaak en herstelbaarheid van de tekortkoming een rol spelen. Een algemeen verbod op cumulatie wordt niet opgenomen.
782	Raamovereenkomst	9. KPI's en sancties	5	art. 9 Overeenkomst en Hoofdstuk 7 PvE	In artikel 9 van de Overeenkomst wordt bepaald dat Opdrachtgever zal nagaan of de in het contract vastgelegde afspraken worden nageleefd. Dit wordt volgens dit artikel gedaan aan de hand van onder andere het bijsturen van de prestaties door het opleggen van sancties. Opdrachtnemer merkt op dat zij niet akkoord kan gaan met dit artikel. Het opleggen van sancties gaat volgens Opdrachtnemer te ver. Indien u van mening bent dat de prestatie niet voldoet aan de overeengekomen afspraken, dan wenst Opdrachtnemer een redelijke termijn gegund te krijgen om de prestatie alsnog correct na te komen. Daarnaast omschrijft dit artikel niet duidelijk wat onder sancties kan worden verstaan. Opdrachtnemer verzoekt u derhalve om dit artikel te verwijderen. Opdrachtnemer verzoekt u voorts om Hoofdstuk 7 van het Programma van Eisen voor wat betreft het deel over Sancties buiten toepassing te verklaren. Kunt u hiermee instemmen? Daarnaast merkt Opdrachtnemer op dat er in artikel 9 wordt verwezen naar bijlage 4. Deze verwijzing is niet juist. Opdrachtnemer is bij het stellen van de vraag uitgegaan van bijlage 3 – PvE.	Nee. Artikel 9 van de Raamovereenkomst en het sanctiemechanisme zoals opgenomen in hoofdstuk 7 van het Programma van Eisen worden gehandhaafd. De Aanbestedende dienst verwijst daarbij naar de herstelmogelijkheden en waarborgen zoals opgenomen in de eisen K.14, K.15 en K.33 van het Programma van Eisen. De verwijzing naar Bijlage 4 wordt gecorrigeerd naar Bijlage 3 – Programma van Eisen.

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina		Antwoord
783	Raamovereenkomst	9. KPI's en sancties			<p>Kunt u bevestigen dat een sanctie alleen kan worden opgelegd indien sprake is van een aan Opdrachtnemer toerekenbare tekortkoming, en niet indien de oorzaak buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer ligt, bijvoorbeeld door niet-tijdige of onjuiste informatievoorziening door Deelnemer, niet-beschikbaarheid van systemen of contactpersonen, vertraging bij derden of wijziging van scope? Zo nee, waarom niet?</p> <p>De Aanbestedende dienst verwijst naar eis K.33 van het Programma van Eisen. Hierin is bepaald dat het opleggen van een sanctie of het toepassen van roulatie achterwege blijft indien dit naar het oordeel van de Opdrachtgever disproportioneel is en/of de oorzaak buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer ligt, dan wel anderszins niet voor diens rekening en risico dient te komen.</p> <p>De Aanbestedende dienst ziet geen aanleiding om deze bepaling aan te passen.</p>
784	Raamovereenkomst	9. KPI's en sancties			<p>Verwijzing: art. 9 ROK; art. 2.4 ROK; Addendum art. 2.3; bijlagenstructuur algemeen</p> <p>Vraag: Artikel 9 ROK verwijst voor KPI's en sancties naar "bijlage 4 – Programma van Eisen onderdeel KPI's." In de bijlagenstructuur van de ROK is het Programma van Eisen echter Bijlage 3, niet Bijlage 4. Bijlage 4 betreft het Aanbestedingsdocument. Kunt u bevestigen dat hier sprake is van een onjuiste bijlagenverwijzing? Inschrijver signaleert dat dit onderdeel is van een breder patroon van kruisverwijzingsfouten in de aanbestedingsdocumenten: de bijlagennummers verschilt tussen de ROK en het Aanbestedingsdocument, de rangordebepalingen in ROK art. 2.4 en Addendum art. 2.3 zijn innerlijk tegenstrijdig, en de titel van de Wachtkamerovereenkomst verwijst naar "MDA 2026" in plaats van "RVICTO-PT 2026".</p> <p>Toelichting: Wij verzoeken de Aanbestedende Dienst niet alleen de verwijzing in artikel 9 ROK te corrigeren, maar een algehele audit uit te voeren op kruisverwijzingen en bijlagennummers in het gehele aanbestedingsdossier. De geconstateerde inconsistenties zijn niet incidenteel maar structureel: zij komen voor in de ROK, het Addendum, de Wachtkamerovereenkomst en de bijlagennummers. Dit samenhangende patroon schaadt de transparantie op documentniveau en kan leiden tot interpretatiegeschillen bij de toepassing van het KPI- en sanctieregime, de rangorderegeling en de contractuele hiërarchie. Een concordantietabel die de bijlagennummers van alle contractdocumenten eenduidig op elkaar afstemt is naar onze mening een noodzakelijke minimumvoorziening.</p> <p>Ja. De verwijzing naar Bijlage 4 als Programma van Eisen is onjuist en wordt gecorrigeerd. Aanbestedende dienst controleert tevens de relevante kruisverwijzingen en bijlagennummers in de contractdocumenten en corrigeert deze waar nodig.</p>
785	Raamovereenkomst	Bijlagen bij de Raamovereenkomst			<p>De bijlageverwijzingen in de Model Raamovereenkomst sluiten niet aan op haar eigen bijlagenlijst. Bijlagennummer 4 wordt voor drie documenten gebruikt: de lijst noemt onder 4 het Aanbestedingsdocument, artikel 5.1 verwijst naar "Bijlage 4 - Prijzenblad" en de artikelen 9.1, 9.3 en 10.2 verwijzen naar bijlage 4 als het Programma van Eisen. Bijlagennummer 6 staat in de lijst voor het Dossier Financiële Afspraken, in artikel 2.4 voor de Inschrijving en in de eisen T.1 en T.3 voor "Bijlage 6 van de Raamovereenkomst - Prijzenblad". Bijlagennummer 7 staat in de lijst voor het Model Nadere overeenkomst en in artikel 3.1 voor de Communicatiematrix. De lijst bevat zelf geen Prijzenblad, geen Communicatiematrix en niet de Inschrijving, en loopt tot en met Bijlage 7, terwijl Bijlage 3 van het Model Nadere overeenkomst verwijst naar een Bijlage 15 bij de Raamovereenkomst. Wij verzoeken u een gecorrigeerde bijlagenlijst te publiceren waarin elk nummer eenmalig wordt gebruikt en het Prijzenblad en de Communicatiematrix zijn opgenomen, en de verwijzingen in de artikelen 2.3, 2.4, 3.1, 5.1, 9.1, 9.3 en 10.2 en in de eisen T.1 en T.3 daarop af te stemmen. Nu overschrijding van de maximumtarieven op grond van eis T.3 tot uitsluiting van een Offerte leidt, is een eenduidige verwijzing van belang.</p> <p>U constateert terecht dat verschillende bijlageverwijzingen niet aansluiten op de bijlagenlijst. Aanbestedende dienst corrigeert de bijlagenlijst en de relevante kruisverwijzingen, zodat de nummering en verwijzingen eenduidig op elkaar aansluiten.</p> <p>De navolgende documenten maken integraal onderdeel uit van de Raamovereenkomst. Bij tegenstrijdigheden tussen deze documenten geldt de onderstaande rangorde, waarbij het eerder genoemde document prevaleert boven het later genoemde document:</p> <p>A. het Addendum Cyberbeveiligingswet en Wet weerbaarheid kritieke entiteiten bij de ARBIT-2022; B. deze Raamovereenkomst; C. de Nota's van Inlichtingen, waarbij bij onderlinge tegenstrijdigheid de meest recente Nota prevaleert; D. de ABRQ 2026, voor zover van toepassing; E. de ARBIT-2022, met inachtneming van de uitdrukkelijk overeengekomen aanvullingen en afwijkingen; F. het Programma van Eisen; G. het Aanbestedingsdocument 'Resultaatverplichte Pentesten (informatiebeveiligingsonderzoeken)', referentienummer 202510196, inclusief de daarbij behorende bijlagen; H. de door Opdrachtnemer uitgebrachte Inschrijving van [datum], inclusief de daarbij behorende documenten.</p> <p>Bovenstaande wordt in de Raamovereenkomst verwerkt.</p> <p>De communicatiematrix wordt na gunning opgesteld in samenwerking met Opdrachtnemers en daarna beschikbaar gesteld.</p>
786	Raamovereenkomst	Bijlagen bij de Raamovereenkomst	7		<p>De gepubliceerde aanbestedingsstukken verwijzen naar bijlagen bij de Raamovereenkomst (ROVK), maar deze bijlagen zijn niet opgenomen in de gepubliceerde documenten.</p> <p>De bijlagen die onderdeel uitmaken van de Raamovereenkomst bestaan uit de bij deze aanbesteding gepubliceerde documenten en de documenten die bij contractering worden toegevoegd. Voor zover een document abusievelijk niet is gepubliceerd terwijl dit voor de inschrijving relevant is, wordt dit alsnog via de Nota van Inlichtingen beschikbaar gesteld. Zie tevens antwoord op vraag 785.</p> <p>Wanneer publiceert de aanbestedende dienst de ontbrekende bijlagen bij de Raamovereenkomst? Inschrijvers zijn niet in staat de volledige contractvoorwaarden te beoordelen zonder deze bijlagen.</p>
787	Raamovereenkomst	Bijlagen bij de Raamovereenkomst	-	-	<p>Opdrachtnemer constateert dat in de aanbestedingsstukken geen vrijwaringsverklaring ten gunste van Opdrachtnemer is opgenomen. Wel wordt verwezen naar een bijlage in de NOK, maar deze bijlage ontbreekt. Gelet op de aard van pentesten is een voorafgaande en toereikende vrijwaringsverklaring voor Opdrachtnemer essentieel. Bent u bereid de door Opdrachtnemer bij de inschrijving over te leggen vrijwaringsverklaring te accepteren en deze van toepassing te verklaren op de Raamovereenkomst en de uitvoering van iedere Nadere Overeenkomst?</p> <p>Nee. Aanbestedende dienst accepteert niet een door iedere Inschrijver zelf opgestelde vrijwaringsverklaring. Voor de Nadere Opdrachten wordt gebruikgemaakt van het door Aanbestedende dienst voorgeschreven model. Dit model wordt als Bijlage 15 bij deze Nota van Inlichtingen gepubliceerd.</p>